19-7/34

3232

ARQUIVO NACIONAL DA TORRE DO TOMBO

Boetius de ꝯſolatiõe philoſophie cum cõmẽto angelici doctoris Thome de Aquino.

INC
1515

Incipit tabula ſuper libris Boetij de cõſolatõe philoſophie ſm ordinẽ alphabeti.

a Accidioſi tardi ⁊ vitioſi arguũtur.li.iiij.metro.vij.
Accuſatio crudelis.lib.primo.proſa.iiij.
Accuſatio Boetij erga regẽ habuit tria vitia lib.i.pſa.iiij.
Actꝰ q̃libet req̃rit ordinẽ tpis ⁊ loci li.pmo.metro.vi.In vere flores et autũno vue colligunt̃.li.me.vtõ.
Actus ſequit̃ cõditõem potẽtie cuiꝰ eſt actꝰ libro.v.pſa.iiij.
Admiratõis exẽplũ de ſeptẽ ſtellis ⁊ eclipſi lune li.iiij.met̃.v.
Admirantur homines de illo qḋ raro fit.Ibidem.
Admirari fecit ſenes phari.Ibidẽ.
Aduerſa fortuna plus pdeſt q̃ pſpera libro.ij.pſa.viij.
Aduerſa bonis: pſpa malis q̃re contingãt lib.iiij.pſa.vi.
Aduerſa ⁊ pſpera adueniãt bonis ⁊ malis li.iiij.pſa.vij.
Aduerſitas veros amicos oſtendit. lib.ij.pſa.viij.
Aduerſitati fortune dolendũ nõ eſt pter quinq̧ li.ij.pſa.i.
Aduerſitate non debet ſapiẽs moleſtari: nec fortis m̃ltitudĩe hominũ terreri li.iiij.pſa.vij.
Aduerſitate ⁊ in pſperitate vt ſe homo equaliter habeat hortat̃ exemplis libro.iiij.metro.vij.
Affectões quatuor: gaudiũ:ſpes:timor:dolor impediũt cognitõem veri libro pmo:metro.vij.
Affectꝰ q̃tuor ſc̃.req̃re ĩfra Cathene
Ager m̃etẽ hoĩs deſiḡt.li.iij.met̃.p.
Aliena pbitas et pulcritudo hoĩem nõ decorãt li.ij.pſa.v.
Amãtibꝰ ds dat legẽ.lib.iij.met̃.xij.
Amiciciam diſſimilitudo diſſoluit.libro pmo:pſa.iij.
Amicorũ triplex genꝰ li.ij.pſa.iij.
Amicꝰ verꝰ:req̃re aduerſitas.ſ.
Amicos fortuna: infortuniũ inimicos facit li.iij.proſa.v.
Amor diuinꝰ tria facit in hominibꝰ. libro.ij.metro.viij.
Anaxagoras phus ſtulticiã hoĩm ſolem p deo colentium rep̃hendit.libro pmo:proſa.iij.
Anni ſũt q̃tuor ptes li.i.metro.v.
Anni ptes q̃tuor:req̃re regimẽ dei.
Anĩ transformatio peior eſt q̃ corporis lib.iiij.metro.iiij.
Antiquorũ etas fuit ſine cupiditate. libro.ij.metro.v.
Appetũt oĩa pmanẽ:req̃re bonũ ẽ.
Appetitꝰ:req̃re pmanẽtia.
Appetitꝰ ẽ duplex li.iij.pſa.xi.
Appetitꝰ:req̃re deſideriũ.
Area fortune quare mũdus dicit̃ libro.ij.proſa pma.
Arma phie li.i.pſa ſecũda
Artes liberales dicunt̃ lac.Ibidem
Aſinꝰ ad lyrã eſt hõ ſine attẽtõe verba ſacra audiẽs li.pmo:pſa.iiij.
Aſinus dicitur piger ſeu tardus lib. iiij.proſa.iij.
Auari dicunt̃ canes.libro pmo:pſa. iiij.Et idẽ habẽt li.ij.metro.ij
Auari inſatiabiles li.iij.met̃.iij
Aues tenebrarũ:req̃re tenebre
Auriga:require currꝰ
Auarus:require lupus.
Autũnꝰ:req̃re tẽpus autũnale.
Auxiliũ diuinũ in minimis debet inuocari li.iij.proſa.ix
Auxilij diuini inuocatio a Boetio libro.iij.metro.ix
Arbitõſoſor:req̃re ĩſecuritas
Beate tũc reſpublice ſunt ſi p ſapiẽtes ⁊ ſtudioſos regãtur libro pmo:proſa.iiii.
Beatitudo ſiue felicitas ẽ duplex libro ſcdo:pſa q̃rta

Beatitudo nõ est in dignitatibus li-
bro.ij. psa.vi.
Beatitudo siue felicitas non cõsistit
ĩ bonis fortuitis li.ij. psa.iiij. Et p
bat̃ tribus rõib⁹. Ibidẽ.
Beatitudinis descriptio li.iij. psa.ij
Beatitudinẽ ad verã omẽs vocant̃
lib.iij.metro.x
Btĩtudinẽ attĩgere: reqre ambulare
Beat⁹ oĩs de⁹ est li.iij.prosa.x
Beatitudo: reqre pẽa. Item omẽs.
Itẽ in verbo voluptas
Bellũ iustũ licet li.iiij.metro.iiij
Bestie nõ beatificant̃ li.iij.psa.vij
Bibliotheca vñ dr̃ li.i.psa.iiij.
Boetio m̃lta noĩa ĩuectũt̃ ĩ pheuio
Boeti⁹ ordinauit act⁹ suos ad cõem
vtilitatẽ pz ſeptẽ exẽplis li.i.p.iiij
Boetius quare infirmus iudicabat̃
libro pmo: psa sexta
Bona corpis sunt vilia li.iij.p.viij
Bona hoĩs sunt rõ ⁊ intellect⁹: non
tpalia.li.pmo: psa.vi
Bona tpalia somniaut̃ esse felicitas
libro.iij.psa prima
Bona tempalia qrens in varia inci-
dit lib.iij.psa.viij
Bona tpalia nec sufficientiã nec po-
tentiã pstant li.iij.psa.ix
Boni semp sunt potẽtes: mali vo ĩ-
potẽtes li.iiij.psa scda
Bonũ est tplex li.ij.psa sexta.
Bonoꝝ pmia: reqre pmia
Boni pmio hic priuant̃: reqre iusti
Boni veri imagines vbi inueniunt̃
libro.iij.psa.ix
Bonũ ⁊ vnũ idem sunt: reqre vnum
Bonũ est qd oĩa appetũt li.iij.ps.xi
Bonũ sũmũ cuilibet videt̃ id qd ap
petit li.iij.psa scda
Boreas ventus significat phiam li-
bro pmo: metro.iij
Breuitas vite hũane li.iiij.psa.iiij
Brutum.require vlixes
Alamitas vñ dicat̃ li.ij.psa.i
Canis dr̃ rixosus ⁊ lupus aua
rus li.iiij.psa.iij
Caro nihil aliud est nisi sanguis co-
agulat⁹ li.i.metro pmo
Casus nõ ẽ euẽt⁹ puisus li.v.psa.i
Casus diffinit̃ Ibidem
Cathene ratiõis sunt quattuor affe-
ctus li.pmo: metro scdo
Causa mali: reqre nihil
Celũ qre dr̃ stabile lib.i. metro scdo
Celũ mouet̃ duplici motore Ibidez
Celum quare dicit̃ stare eiusdez stel-
le libro pmo: metro.iij
Circulo compat̃ vita hominis libro
iij.metro scdo
Circe dea: require vlixes
Claritas solis: require prudẽtia dei
Cognitio summi boni fit per creatu
ras gradatĩ trãscẽdẽdo li.iiij.me.x
Cognitio sequit̃ naturam cognoscẽ
tis libro.v.psa.v
Cognitionis veritatis impedimẽta
require turbatões
Cognitio veri repellit cecitatẽ igno
rantie li.iiij.psa.iiij
Cognitiua virt⁹ alit̃ in nobis intelle
ctiua: et alit̃ sensitiua li.iiij.psa.iij
Cognoscit̃ rotundũ aliter visu: ⁊ alit̃
ter tactu li.v.psa.iiij
Cognoscit hoĩem aliter sensus: alit̃
imaginatio. aliter rõ: aliter intelli-
gẽtia diuina Ibidez
Color phie li.pmo: psa prima
Comedere parẽtes ĩ certis ptib⁹ lau
dabile est li.ij.psa.vij.
Concordare non pñt mali cũ bonis:
nec etiã inter se lib.iiij.psa.vi
Cõcordia elemẽtoꝝ: reqre regimẽ dei
Cõcupiscẽtia frena supata hõ fit di-
uinus li.iiij.metro.vij
Cõfitere nõ abscõdas si medicãtis
opus expectas oportet vt vuln⁹ de
tegas li.pmo: psa.iiij.
Cõscientie libertas ⁊ cõscientia libe
ra libro pmo: psa qrta
Cõsciẽtia pna puit malũ intrinsece
si exteri⁹ nõ punit̃ li.iiij.psa.iiij

Conſolatio pbie li. pmo: pſa. iij
Cōſules electi ducti in ptoriū ſm cō ſuetudinē romanoꝝ li. ij. pſa. iij
Cōteplatio ſupnoꝝ ē nr̄m ꝯ ſtultos ꝓpugnaculū li. pmo: pſa. iij
Cōtingens: reqre neceſſariū
Cōuictus: reqre dannari
Crapula hoīez debilitat li. ij. pſa. v
Cupiditas multoꝝ maloꝝ cauſa eſt li. ſcdo: metro. v
Cupiditas veri boni naturalr̄ eſt inſerta hoībus li. iij. pſa ſcda
Currus p aurigā neceſſario nō vehitur libro. v. pſa q̄rta
Damnari nullus debet niſi puictus li. pmo: pſa q̄rta
Dānatoꝝ pena: reqre pena
Deſideriū ſiue appetitū eoꝝ implere ſoli ſapiētes pnt li. iiij. pſa ſcda
Deſiderij ⁊ libidinis dānia Ibidez
Deus intuet oīa li. q̄rto: pſa ſexta
Deo ſunt pces offerende Ibidem
Deus preſidet vt conditor mundi libro pmo: pſa ſexta
De⁹ cōmendat de gubernatōe celeſtiū ⁊ terreſtriū li. pmo: metro q̄nto
Deus ſiue ſummū bonū nō inenitur in terrenis ſicut nec aurū in arbori bus lib. tertio: metro. viij
Deus regit oīa lib. iij. metro. ix
Deus a nullo cōpulſus: ſed ſua bonitate fecit omia. ⁊ cōmēdat ex pre ſapiētie ſue Ibidem
De⁹ oīa gubernat li. iij. pſa xij
Deo oīa recta fiūt li. q̄rto: pſa pma
Deus rotat orbem dicit Permenides li. iij. pſa. xij
De⁹ tonans: reqre tonitru
Deus veriſſime ē: reqre eſſe
Deus fons omīs bonitatis per omnipotentiam: iudex equitatis p iuſticiam li. q̄rto: metro ſexto
Dei regimen li. iiij. metro ſexto
Deum eternū omnes ſapientes dixerunt lib. v. pſa ſexta
Deus oīa videt li. q̄nto: pſa ſexta
Dignitas ſiue poteſtas eſt duplex libro ſecūdo: pſa ſexta
Dignitas reddit malos peiores: vt paret de romanis li. ij. pſa ſexta
Dignitas reddit peiores: vt patz de nerone cuius pouit quatuor malicias li. ij. metro ſexto
Dignitas ſi eēt bona non adueniret peſſimis li. ij. metro ſexto
Dignitas collata iꝑbis nō efficit dignos: ſꝫ oñdit idignos li. ij. p. vi
Dignitas nō reddit hoīem honorabilē ſi nō ē virtuoſus li. iij. pſa. iiij. ⁊ pbat q̄druplici via
Dignitas prefecture: dignitas ſenatoria Ibidem.
Diſplicere malis laudabile eſt libro primo: pſa. iij.
Diuitie in q̄ncꝫ ꝯſiſtūt lib. ij. pſa. v
Diuitie diſpſe minuūtur: ſciēcia ꝯo diſpſa augmentat li. ij. pſa q̄nta
Diuitie nō ſunt appetende trib⁹ rationib⁹ pbatur. Ibidez. Et ꝑpter diuitias multi perierūt Ibidem
Diuites ſoli reputantur honore digni. Ibidez
Diuitie non auferunt indigentiam: libro. iij. proſa. iij
Diuinatio quid ſit li. v. pſa q̄rta
Diuina puidētia: reqre ingeniū
Diuino amore tria reguntr. ſcꝫ aſtra elemēta ⁊ tpa li. ſcdo: metro. viij
Diuinus amor tria facit in hominibus Ibidez
Dolendū nō eſſe: reqre aduerſitati
Dolere faciūt tria Boetiū: libro primo: proſa q̄rta
Dolor ira meror li. pmo: proſa q̄nta
Dolia duo vini in limine Iouis lib. ſecūdo: proſa ſecūda
Duo principia rerum: bonum ⁊ malum: require pitagorici
Durare malū: require miſerior
Grauat ⁊ ingroſſat mens hūana tempalib⁹ li. pmo: metro. ij
Ebrius volens ire domū: ſic errans

ad felicitatē li.iij.p̄sa scd̄a
Eclipsis lune:require admirationis
Eget oīs eo qđ desiderat li.iij.p.iij.
Elemētoꝝ ꝯcordia: reqre regimē dei
Eloquētia sine sapiētia et eloquētia cum sapiētia li.scd̄o:p̄sa p̄ma
Epicuri stoici lib.p̄mo:p̄sa.iij
Eqliter se hr̄e:reqre aduersitate
Error sapiētis ē duplici de causa peioꝛ q̄ȝ insipiētis lib.p̄mo:p̄sa p̄ma
Esse malos simplr̄ nō ꝯcedit̄: ꝫ esse hoīes malos sicut cadauer eē hoiem lib.q̄rto:p̄sa secūda
Esse verissime habet primū ens.quāto ergo aliquis magis ꝑ vitia recedit a primo esse:tanto magis desinit esse li.q̄rto:p̄sa secūda
Etas p̄hie li.primo:p̄sa p̄ma
Etates q̄tuoꝛ per poetas distinguūtur li.ij.metro q̄nto
Eternitas deo attribuitur:perpetuitas mūdo li.v.p̄sa sexta
Eternitatis diffinitio li.v.p̄sa.vi.
Eternitatis cognitio habetur ex cognitione tēpis Ibidem
Eternitatis vocabulo multi sūt abusi.Ibidem
Eternū triplex lib.v.p̄sa sexta
Euenire:require liberū arbitriū
Euēt⁹:reqre casus.Itē fortuiti
Eufrates et tigris duplex origo lib.v.metro primo
Exiliū:require miseria
Facies siue vultus p̄hie li.primo:p̄sa.iij
Falli non potest deus:require ꝓuidentia diuina.
Falsa felicitas dicitur mendax libro iij.prosa.ix
Fama popularis nō ꝓuenit ex recto iudicio rōnis li.iij.p̄sa.vi
Familiaris inimic⁹ efficacissima pestis li.tertio:prosa.v
Familiares regū:reqre potens
Fatalis ordo libro.iiij.prosa.vi
Fatum duplex notificatur Ibidem
Fatum ad prouidentiā habet differentiam Ibidem
Fatum dependet a diuina prouidētia exemplū Ibidem
Fati diuerse opiniones Ibidem
Fato oia q̄ subsunt etiā diuine ꝓuidentie subsunt Ibidem
Fatū se hȝ ad prouidētiā sicut ratiocinatio ad intellectū Ibidem
Fatū incipit vbi mot⁹:⁊ quicqđ supra motū est fatuȝ est Ibidem
Felicitas ē duplex:scȝ politica ⁊ speculatiua lib.p̄mo:metro p̄mo
Felicitas tēpalis in tribus consistit li.scd̄o:p̄sa q̄rta
Felicitas nemi totalr̄ aduenit Ibidē
Felicitas falsa li.iij.metro.i.
Felicitatē a vero bono errātes ī quꝗ posuerūt ꝯsistere li.iij.p̄sa scd̄a
Felix q̄tūcūq̄ ꝗs sit:tū alteri⁹ stat⁹ apparet felicioꝛ lib.ij.prosa.vi
Figura siue forma hoīs ⁊ etiā brutorum lib.v.metro.v.
Finis cū sit causa causaꝝ ideo nihil potest perfecte sciri nisi fine cognito lib.p̄mo:prosa.vi
Finis ⁊ principiū in vnū coincidūt patet ī circulo.ergo cognito principio cognoscit̄ finis omniū rerū scȝ deus lib.primo:prosa.vi
Flet⁹ duplex:ver⁹ ⁊ fict⁹ siue adulatori⁹ lib.p̄mo:metro p̄mo
Fons bonitatis:require deus
Fortis:require aduersitate
Fortitudo siue potentia vera:require refrenare
Fortune bona transitoria ⁊ deceptoria nulli seruāt fidē li.p̄mo:met.i.
Fortuna caduca ꝑꝑ duo duplicē hȝ faciē:ant albā ⁊ retro nigrā Ibidē
Fortuna ceca depingit̄ duplici fronte capillata ⁊ calua lib.ij.p̄sa p̄ma
Fortuna nō est in ꝑtāte hoīs Ibidē
Fortuna depingit̄ cū rota Ibidem
Fortuna non assuescit in oppositum nec natura Ibidem

Fortuna quelibet dupliciter cōſide-
ratur li.iiij.pſa.vi.
Fortunā eſſe bonā vel malā ſtat in
volūtate hoīs li.q̄rto:pſa ſeptima
Fortuna ſupba quia nulla veret̄:li-
bro ſecūdo:metro p̄mo
Fortuna iuebitur contra auariciam
li.ſecūdo:metro ſcďo
Fortune bona non efficiūt qđ p̄mit-
tunt li.tertio:proſa tertia
Fortuna oīs aut iocūda aut aſpera:
lib.q̄rto:proſa ſeptia
Fortuiti euētus declarant̄ p flumia
padiſi:ſcʒ tigrim ⁊ eufratē.q̄ꝝ du-
plex eſt origo li.q̄nto:metro p̄mo
Fuga paſſionum ſiue affectionum li
bro q̄rto:metro ſeptio
Futura ex neceſſitate eueniūt:requi
re ſpes.
Gloria mūdana non dʒ beatitu
do li.iij.proſa.vi
Gloriandū non eſt in veſtibus:libro
ſecūdo:pſa q̄nta
Gloriandū nō eſt in multitudine ſer
uoꝝ li.ſcďo pſa q̄nta
Gloria ſiue fama nō ſpectat ad virtu
oſos li.ij.pſa ſeptia
Gloria hūana nō eſt appetēda ꝓpter
q̄tuor lib.ij.pſa ſeptima
Gloria vana ex nobilitate ſanguinis
lib.iij.pſa ſexta
Gubernatio celi ⁊ terre:reqre deus
Gubernaculū quo deꝰ regit mundū
eſt bonitas dei li.p̄.pſa ſexta
Gubernare oīa:reqre deus
Herculis labores duodecim li-
bro q̄rto.metro ſeptimo
Homo diuinus:reqre cōcupiſcentia
Hominis bona ſunt rō ⁊ intellectꝰ:nō
tpalia lib.p̄mo.pſa ſexta
Homī ꝓprīū:reqre ratiocinatio
Hoīes mali naturā amittūt hūanā ⁊
in bruta cōuertunt̄ li.q̄rto.pſa.iij
Hominis forma eſt ſurſū ad celos cre-
ata:brutoꝝ xo deorſuʒ ad terrā.li-
bro q̄nto.metro.q̄nto
Homo nō vilis:ſed nobilis p̄e mun-
di lib.p̄mo.metro.v
Homo vere ſcit q̄ ſeip̄m ſcit:⁊ igno-
rat q̄ ſeip̄m ignorat li.p̄.pſa.vi
Homo nō eſt homo niſi rationalis li
bro q̄rto.pſa.iij
Humani actus regūtur a deo:li.pri-
mo.metro.v
Ignorantia eſt duplex.interna
ſiue naturalis ⁊ hec ē humanū.
externa ſiue extra naturaʒ ⁊ hec eſt
ſeuū ⁊ negligentiū li.i.metro ſcďo
Ignorātia ſuiipſius.reqre homo
Ignorātia.reqre cognitio veri
Imagīes veri boni:reqre veri boni
Infeliciſſimi.require miſerrimi
Inclinatio capitis ſignū eſt pfunde
imaginatōis li.iij.pſa ſcďa.
Ingeniū humanū non valet ordinē
diuine prouidētie cōp̄hendere.li
bro q̄rto.pſa ſexta
Impedimenta cognitiōis veritatis
require turbatōes
Impunitas.require pena
Impuniti mali.require veritas
Inſecuritas regie poteſtatis patʒ in
dyonſio li.iij.pſa.v
Intellectus.require ſol
Inuenire deum.require deus
Iudex equitatis require deus
Inuidus compat̄ veſeuo monti ar-
denti li.p̄mo.metro q̄rto
Ira quid ſit li.p̄mo.pſa.v
Iudices mouent̄ ad miſericordiam
duplici de cauſa li.i.pſa q̄rta
Iudicium vulgarium dicit infortu-
natum miſerum:fortunatū felicem
lib.p̄mo.pſa.iiij
Iudicium naturale ⁊ rationale diffe
runt li.v.pſa ſcďa
Iuſticia q̄d ſit li.ij.pſa p̄ma
Iuſti ſiue boni nō ſolū hic p̄mijs pri
uantur:ſed a malis calcantur libro
iiij.proſa p̄ma
Iuuentus viridis ⁊ felix differūt:li-
bro p̄mo.metro p̄mo

Abores duodecim: reqre hercules.
Lac: reqre artes liberales
Laborintꝰ domꝰ multis circulis conſtructa li.iij.ꝓſa.xij
Laudare pſentē dupliciter cōtingit: libro.ij.ꝓſa.iij.
Lecto ſiue thoro ſtudiū aſſimilatur: li.p̄mo.ꝓſa p̄ma
Letargia qlis infirmitas li.1.ꝓſa.ij.
Leuia documēta p̄cedere debent difficilia lib.1.ꝓſa ſcđa
Liberū arbitriū eſt in rōnali creatura li.v.ꝓſa ſcđa
Liberū arbitriū alit̄ eſt ī angelis alit̄ in hoībꝰ bōis: ⁊ alit̄ in p̄uis. Ibid.
Liberū arbitriū nō neceſſitat̄: ſꝫ deꝰ oīa ꝓſpicit. Ibidem
Liberū arbitriū ſequūtur p̄mia ⁊ pene lib.v.ꝓſa.iij
Liberi arbitrij ⁊ ꝓuidētie diuine nō eſt diſcordia ſicut aliqualiter apparet li.v.metro.iij
Libero arbitrio poſſunt res ſic ⁊ aliter euenire li.v.ꝓſa.vi
Libidinis et deſiderij differentia li.q̄rto.ꝓſa.iij
Ligatꝰ cathenis: reqre p̄nceps malꝰ
Lumen. reqre tenebre
Lupꝰ dr̄ auarus li.q̄rto: ꝓſa.iij
Luxurioſi comparātur rabiei maris lib.primo: metro.iiij
Luxurioſus. require porcꝰ
Agiſtratū quare aſſūpſit Boetius li.primo: ꝓſa q̄rta
Mala ſunt in mūdo lib.q̄rto: ꝓſa.1.
Mali ⁊ ſtulti non ſunt timēdi. libro primo: ꝓſa.iij.
Malos eſſe non ſimpliciter conceditur: require eſſe.
Malū poſſe ſiue velle: reqre poſſe
Malicia et̄nalr̄ duraret li.iiij.ꝓ.iiij.
Malū nuſq̄ꝫ eſt li.q̄rto ꝓſa.vi
Manus phie lib.p̄mo: ꝓſa prima
Malū nihil eſt libro.iij.ꝓſa.xij
Medicus qualiter iueſtigat morbū: libro p̄mo: ꝓſa ſecūda
Medica dr̄ phia li.primo: ꝓſa.iij.
Medicꝰ nō ſolū p ſigꝰ vrine q̄rit morbū: ſꝫ etiā p interrogatōes li.1.ꝓſ.vi
Memorari. require recordari
Mendaciū eſt triplex lib.1.ꝓſa q̄rta
Mendax. require felicitas falſa
Meror. require dolor
Meretrici aſſimillātur muſe poetice: libro p̄mo: ꝓſa prima
Metro ⁊ proſa vtitur Boetius propter duo libro.1.metro primo
Miſeria ⁊ exiliū lib.p̄mo: ꝓſa.v.
Miſericordia. require iudices
Miſer eſt oīs malꝰ lib.iiij.ꝓſa q̄rta
Miſerior tanto quis: quanto ſupplicio dignior. Ibidem
Miſeriores eſſent mali ſi nō punirētur. Ibidem
Miſerrimi ſunt infeliciſſimi ſi malicia et̄nalr̄ duraret lib.iiij.ꝓſa q̄rta
Mons ethna ſp ardet li.ij.ꝓſa.v
Mors. require periodi
Mors.lib.ij.metro ſeptimo
Mors felix ⁊ infelix ſm vulgares.libro primo: metro p̄mo.
Mundus. require area fortune
Mundus cōpat̄ mari li.1.ꝓſa tertia
Mundus. require deus
Mundum poſuit plato incepiſſe. libro.v.ꝓſa q̄nta
Murem velle muribus domīari ridiculoſum eſt li.ij.ꝓſa ſexta
Mutabilitas rex ꝓbat̄ tribꝰ exēplis ſcꝫ ſole floribꝰ ⁊ mari li.iij.ꝓſa.viij
Mutabilia omnia preter deū. libro quarto: ꝓſa ſexta
Atura nō aſſueſcit in oppoſitū nec fortuna li.ij.ꝓſa prima
Natura eſt triplex li.iij.metro ſcđo
Natura hūana paucis minimiſq̄ꝫ cōtenta eſt li.ij.proſa.v
Natura ſi interdū violentat̄: tn̄ q̄ꝫ ad id redit qd̄ nalit̄ ſibi cōuenit: vt patet de leone: vegetabilibus: ⁊ volatilibꝰ li.iij.metro.ij.

Naturale iudicium differt a rationa
li libro.v.pſa ſcđa
Neceſſitate: require pñtia. Itē re-
quire ſignum.
Neceſſitates ſunt due li.v.pſa.vi
Neceſſariū idē pt eſſe ⁊ cōtingēs ad
diuerſa relatū li.v.pſa.vi
Neronis quatuor malicie: require di
gnitas.
Neronis luxuria lib.pmo: met.qrto
Neſcire: require homo vere
Nihil eſt cauſa mali li.iiij.pſa.vi
Ex Nihilo nihil fieri quomō intelli-
git lib.v.pſa prima
Nigromanticū pſumpſerūt Boetiū
pter duo lib.pmo: pſa qrta
Nobilis quis pter illū qui eſt dedi-
tus vitijs li.iij.metro.vi
Nomen ſignificat ſubſtātiā cū quali
tate li.qrto: metro qrto
Non ens eſt duplex li.v.pſa.vi
Nouū antiquū: require pati
Nox eſt duplex: accidentalis ⁊ natu
ralis li.pmo: metro tertio
Obediūt deo cūcta naturaliter
exiſtētia lib.qrto: metro.vi
Ociū dicitur ſtudiū ſcđm vulgares:
lib.pmo: pſa qrta
Oculi phic rō ⁊ intellectus: et tripli
ci ratione dicuntur ardentes: libro
pmo: pſa prima
Odium non habet locum apud ſapi
entes lib.qrto: pſa qrta
Oēs laborāt lz diuerſo calle ad vnū
btitudinis finē puenire li.iij.pſ.ij
Oēs tēdūt ad beatitudinē vi natu-
rali cōpulſi: ſ₃ varie li.iij.pſa ſcđa
Opinio vulgariū: require veritas
Opus qđ facere vis requirit volun
tas ⁊ ptās li.iij.pſa qrta
Orō ſiue depcatio qd ſit li.v.pſa.iij
Orationes ſiue pces ſunt deo porri
gende li.v.pſa.vi
Oratores qui ſint li.iiij.pſa qrta
Ordo debit⁹ tpis ⁊ loci dz eē in qli-
bet ope ſiue actu li.pmo: metro.vi.
Ordine debito ſeruantur res in ſuo
eſſe. Ibidem.
Ornamētis ornari ē error li.ij.pſ.v
Orphe⁹ cythariſta li.iij.metro.xij
Orphei fabule moralitas Ibidē
Urentes: require comedere
Paripotetici li.pmo: pſa.iij
Paſſio eſt quidā motus celiule ap
petitiue li.pmo: pſa.vi
Paſſiōes animi īpediūt rectū rōnis
iudiciū li.i.pſa.vi. Et ibid.me.vij
Pati ſapiētes nō eſt nouū: ſed anti-
quū li.pmo: pſa.iij.
Patria eſt beatitudo: via ad eā ſūt
virtutes li.v.pſa prima
Paupertas duplex li.ij.metro qrto
Paulinus ſenator romanorū: libro
ſecūdo: pſa ſcđa
Pax ſeu tranquillitas mentis libro
primo: pſa.v
Peccata: require vitia
Pellēde ſunt affectōes li.i.met.vij
Pena malorū bona: impunitas ma-
la: libro qrto: pſa qrta
Pene dānatorū ſiue purgādorū non
ſunt ediſſerēde li.iiij.pſa.qrta
Pene malorū quare fieri permittū
tur bonis ⁊ malis iocunda que de
bent bonis li.qrto: pſa.v
Pene: require liberū arbitriū
Penne mentis ſpeculatio rationis
libro.iiij.pſa prima
Periclitari li.i.ij.metro.vij
Periodi mortis ſiue mete vite libro
qrto: metro qrto
Permanētia eſt appetit⁹ naturalis
nō volūtarius li.iij.pſa.xi
Piger: require aſinus
Pitagorici poſuerūt duo principia
rerū bonū et malū: libro.iij.pſa.xi
Philoſophari: require admirari
Philoſophia dī mulier propter tria
libro pmo: proſa pma
Philoſophie ſtatura Ibidem
Philoſophie partes tres: mathema
tica: nālis: ⁊ methaphiſica Ibidem

¶Phie veſtes artes liberales Ibidē
¶Phie veſtes erant filis tenuiſſimis Ibidem.
¶Phia manibus ſuis texuerat veſtez Ibidem.
¶Phie veſtes obſcurantur: quia non viſitata vt gladius in quiete rubiginoſus erit. Ibidez
¶Philoſophie veſtis ſcinditur vario modo. Ibidem
¶Phia diuiditur in practicam ꝛ ſpeculatiuam. Ibidem
¶Phia practica habet̃ in ethica: yconomica: ꝛ politica: ſed ſpeculatiua ſeu theorica triplex eſt: icz phiſica: mathematica: ꝛ methaphiſica. ꝛ in talibꝰ ē ordo ꝑ modū ſcale. Ibidez
¶Phie ornamēta. Ibidem
¶Philoſophie ira. Ibidem
¶Phia magiſtra oīm virtutuz et eſt a deo libro p̃mo: pſa. iij
¶Phia eſt via ad cognoſcendū veruz lumē li. iiij. pſa p̃ma
¶Phus fuiſſes ſi tacuiſſes li. ij. p. vij
¶Plato: require ſcire. Item require mundus
¶Poeta: require meretrici
¶Poetica ars a phia fugat̃ li. p̃. p. i.
¶Popularis: require fama
¶Porcꝰ dr̄ luxurioſus li. iiij. pſa. iij
¶Poſſe maluz peius eſt q̃ velle libro iiij. proſa. iiij. et qualiter ītelligitur
¶Poſſe maluz nō ē poſſe li. iiij. pſa. ij
¶Poſſe implere: reqre deſideriū
¶Potētia nō ē̄ in liberū arbitriuz: vt patz de illo qui momordit linguaz libo. ij. pſa. vi
¶Potētia vera: reqre refrenare
¶Potētia: ſufficiētia: reuerētia: claritudo: iocunditas ſunt vnū in re li. iij. proſa. ix
¶Potētia ligata: reqre p̃nceps malꝰ
¶Potentia plꝰ: reqre actus
¶Potentium familiaritate Seneca ꝛ plures mortui ſūt li. iij. pſa. v
¶Potētes huiꝰ mūdi non ſunt timendi: libro p̃mo: metro. iiij
¶Potēs ecōtra parit̃ potētiā: exēplū d buſiride īterfecto ab hercule Itē de regulo romano li. ij. pſa. vi
¶Ptās regia nō ē vª ptās li. iij. p. v
¶Poteſtas gladio ſup caput pendenti cōparat̃. Ibidem
¶Ptātis īſecuritas: reqre īſecuritas
¶Ptātes ꝯcedūt̃ malis li. iiij. pſa. vi
¶Poteſtas plus: reqre dignitas
¶Preces: require oratōnes
¶Premia nunq̃ deſūt bonis nec malis ſupplicia libro. iiij. pſa. iij.
¶Premia: reqre liberū arbitriū.
¶Premiū extrīſecū nō curat bonꝰ cuz hēat in aīo ītrinſecū li. iiij. pſa. iiij
¶Preſcientia dei libro. v. pſa. iij
¶Preſciētia dei nullā neceſſitatē dei imponit futuris lib. v. pſa. iiij
¶Preſcientia dei nō mutat ꝓprietatē rei lib. v. pſa. vi
¶Preſentialr oīa ſt̃ ī deo li. v. pſa. vi
¶Pretorio inducebant̃ conſules romani: reqre cōſules
¶Principia duo: require pitagorici
¶Principiū malorū potētia ligata eſt multis cathenis li. iiij. met̃. ij
¶Prodigiū q̄d ſit li. ij. pſa p̃ma
¶Promittere: require ſapiens
¶Propoſitionū veritas eſt ſup naturaz rerū li. iiij. pſa. ij
¶Propriū bonū hoīm: reqre rō recta
¶Proſopopeia eſt fictio noue ꝑſone: libro p̃mo: pſa p̃ma
¶Proſpera: reqre aduerſa
¶Prouidētia dei ſolis claritatē excellit li. v. metro. ij
¶Prouidētia diuīa quo ad diuerſos actꝰ hoīs nō fallit̃ lib. v. pſa. vi
¶Proſa ꝛ metro vtit̃ Boetiꝰ duabus de cauſis lib. p̃mo: metro p̃mo
¶Prudēs tria reſpicit tpa li. ij. pſa. i
¶Pulcritudo q̄druplex li. ij. pſa. v
¶Pulcritudo corpis velociter rapit̃: lib. iij. pſa. viij.
¶Pulcrū videri nō reddit nā: ſꝫ ocu-

loꝝ debilitas. Ibidem exemplū de alcibiade
Puniūtur alibi grauı⁹ mali hic impuniri li.iiij.pſa.iiij
Puniri intrinſece: reqre ɔ̄ſcia pura
Puniri nō: reqre miſerior
Vies mētis: require pax
Quinqȝ vnū in re: require potentia.
Quid nomis ⁊ quid rei differunt libro.v.pſa pma
Quo recta eſt homini ꝓpriū bonum li.pmo: pſa.v
Rationalis: require homo
Recordari quid ſit li.iiij.pſa.ij
Refrenare animū eſt potētia vera libro.iij.metro.v
Regendū tria reqrunt li.ij.pſa.vij
Regere require deus
Regimē dei in ɔcordia elemētoꝝ apparet ⁊ ī tpib⁹ āni li.iiij.me.vi
Reſpublica: require beate
Rixoſus: require canis
Rotare orbē: reqre de⁹ rotat
Ruge quare in ſenibus nō in iuuentibus libro pmo: metro pmo
Sacrilegiū li.pmo: pſa.iiij
Sanitas corporis triduane ſebri ſoluit lib.iij.pſa.viij
Sapiēs habet ſe vniformit advtrāqȝ fortunaȝ li.ij.pſa pma
Sapiēs: require tetragonū
Sapiētis nō eſt ꝓmittere q̄ nō pōt īplere li.iiij.pſa.ij
Sapiēs: reqre deſideriū. Itē require aduerſitate. Itē reqre odiū
Sapiēs nō odit ſtultū li.iiij.pſa.iiij
Sapientis eſt declarare difficilia libro.iiij.pſa.vi
Sapientū eſt ſimplicib⁹ arridere cuȝ ſapientiā acquirāt. Ibidē
Sciētia diſperſa augmentat oppoſitū de diuitijs. reqre diuitie
Scientia diuina q̄lis ſit nominanda libro.v.pſa.vi
Scire: require finis
Scire ſeipm: reqre homo vere ſcit
Scire ſm platonē li.v.metro.iij
Senes q̄re rugoſi li.pmo: metro p
Seniū generat tripliciter li.p met.ij
Senū multa incōmoda. Ibidē
Senſualitas ɔ̄triat rōni li.p: met.ij
Sermōes acciptēdi ſunt ſm materiam ſubiectā li.iij.met.xij
Serenitas veſptina li.v.pſa.iiij
Sex doloroſa: require dolore
Signū oſtēdit: ſignatū nō neceſſitat libro.v.pſa.iiij.
Socrates phus in nomīe vnius dei bibit venenuȝ ⁊ nihil ſibi nocuit libro pmo: pſa.iij.
Socrates docet ſemꝑ pandere veritatē libro p: pſa.iiij
Sol quādoqȝ ſignificat intellectum libro primo: metro.iij
Solis calor lib.pmo: metro.ij
Solis claritas: reqre ꝓuidētia dei
Spes et deꝑcatio ceſſarent ſi futura de neceſſitate euenirēt li.v.pſa.ij
Stat⁹ nō placēs: reqre felicitas
Stelle ſeptē: require admiratōis
Stoici vnde dicant libro.v.me.iiij
Itē plus require epicuri
Studiū duplex: florens et aridum libro p metro pmo. Itē plus reqre lecto. Iteȝ plus reqre ociū
Stupor quid ſit libro p: pſa pma
Stupor Boetij Ibidem
Stupor ⁊ pudor differūt li.p pſa.ij
Supb⁹ ɔ̄pat fulmini li.pmo: me.iiij
Cōtra Supbos vanā gl'iaȝ querentes lib.vij.metro.vij
Supplicia: require pnia
Taciturnitas dupliciter ꝓuenit lib.pmo: pſa.ij
Taciturnitas triplex li.ij.pſa pma
Tact⁹: require cognoſcit
Tardus: require aſinus
Tempalia hebetāt ⁊ ingroſſant mētem hūanā lib.pmo: metro.ij
Temp⁹ vernale cōuenit vite humane. Ibidem.

Temp⁹ autūnale dat vuas. Ibidez
Tenebris aſſueti nō queūt lumē intueri: vt ſūt certe aues li. iiij. p. iiij.
Terra habitabilis ſolū ad tres partes li. ij. pſa. vij
Terrena bona excecant vulgares libro q̄rto: pſa q̄rta
Teſtis ꝯditōes li. p̄mo: pſa. iiij
Tetragonū corpus compat̄ ſapienti li. iiij. pſa ſeptima
Tigris flumen: req̄re eufratis
Tireſia vaticinauit: req̄re vaticinatō
Tonitru dr̄ de⁹ tonare vt ſic diuīa ꝓuidētia recogitet̄ li. iiij. metro. vi
Trāſformatio: req̄re animi
Trāſformatus: require vlixis
Turbatōes animi impediūt cognitionē veritatis li. p̄mo: metro. vij
Vaticinatio tireſie q̄d dicā hoc erit vel nō erit li. v. pſa. iij
Ubi nunc fabricius: vbi catho libro ſecūdo metro. vij.
Velle malū: require poſſe
Venenū bibere: req̄re ſocrates
Venti q̄tuor principales a q̄tuor ptibus mundi q̄libet duos hꝫ collaterales: ꝛ ſic ſūt duodecim li. i. me. iij
Ventoꝝ generatio li. p̄mo: metro. ij
Veritas: require ſocrates
Veritas q̄liter latet in p̄ncipio ī nr̄o intellectu li. iij. metro. xi
Veritatē nō oēs eodē mō capiūt. nā q̄dā demonſtratiue. q̄dā autoritatiue. q̄dā ꝑ modū fabule li. iij. me. xij
Veritas ꝓpoſitionū: req̄re ꝓpoſitio
Veritas ꝯ̄riat̄ opinioni vulgariuꝫ q̄ putāt malos impunitos felices libro q̄rto: pſa q̄rta
Vertex capitis tres hꝫ ptes. fantaſia in anteriori. cogitatiua ī medio. memoratiua ī occipite li. p̄. pſa p̄ma
Veſptina: req̄re ſerenitas
Veſtib⁹ nō eſt gloriādū li. ij. pſa. v
Via ad btītudinē: req̄re patria
Vitia ſunt ſpernēda li. v. pſa. vi
Vitia nō ſūt ſine penis li. iiij. pſa. i.
Vitioſus: req̄re accidioſus
Videre oīa: require deus
Vini duo dolia in limine iouis: libro ij. pſa ſcd̄a
Virtutes ſunt colēde lib. v. pſa. vi
Virtus interp̄tat̄ li. iiij. pſa. vij
Virtutes ſunt vie ad beatitudinē: require patria
Viſus: require cognoſcit̄
Vita hūana. require tēpus vernale
Vita virtuoſa ē ſtat⁹ medioeris ꝓꝑ ſimilitudinē edificij li. ij. metro q̄rto
Vita hominis. require circulo
Vita homīs. req̄re periodi
Ulixis ſocij ꝑ potū circis ī bruta ſūt trāſformati lib. iiij. metro. iij.
Ulixes plus: req̄re aduerſitas
Unū ꝛ bonū idē ſunt li. iij. pſa. xi
Unū manet interim q̄ ē vnū Ibidez
Volitū nihil niſi cognitū li. v. me. iij
Volūtas. require opus
Volūtas ꝛ ptās req̄runt̄ ad oēꝫ actū li. iiij. pſa ſcd̄a
Volūtas duplex li. iij. pſa ſeptīa
In volūtate nō eſt btītudo. Ibidem
Voluptas cōiugalis habet anxietatem ānexā: vide exemplūꝫ notabile lib. iij. pſa ſeptima
Voluptas eſt ſicut ſtimulus apuꝫ libro. iij. metro ſeptimo
Voluptatē q̄d mali ſequit̄ Ibidem
Vulnus detegere. req̄re cōfiteri
Vultus. req̄re facies
Vultus reuerēdi dicit̄ ph̄ia. quia ſicut vultus honeſtus facit hominē reuereri: ſic philoſophia amatores ſuos lib. p̄mo: pſa prima.

Finit Regiſtrum.

Prohemiū

Eximij p̄clariq̄ꝫ doctoris Thome de aq̄no ſup li-
bris Boetij de ↄſolatu phico cōmentū felicit̄ incipit

Philoſophie ſeruias oportz
vt tibi ↄtingat vera libertas. Hec ſunt v̄ba Sene. viij. ep̄la
ad lucill̄. q2 vocari phiam ſciam veritatis recte ſe hꝫ ex. ij.
metaph. ⁊ phia affert delectatōes mirabiles firmitate ⁊ pu
ritate. ex. x. eth. Et multis viſa eſt phia res mirabilis ⁊ diui
na ex de celo ⁊ mōo ariſto. Itē q̄ nulla ſcia ſil̄is eſt phie q̄ clarificat aīam.
⁊ facit delectari eā in h̄ ſeculo. in p̄fectione ⁊ rectitudine. ex li. de pomo et
mor. Et phia trahit hoīem ab obſcuritate ignorātie ad ſciaꝫ a tenebris ſtul
ticie ad lucē ſapīe. ⁊ ad claritatē intellectus ex eodē li. Ariſto. Itē q2 phia
a ſupſtitiōe liberat metu mortis nō ↄturbat ſm Tulliū in li. de finib⁹ bono
rū ⁊ mal. Ideo Seneca has ⁊ ↄſil̄es ↄditiōes ⁊ effect⁹ laudabiles phie ad-
uertens: hortat̄ nos ad ſeruiciū phie in ꝓpōe ꝓpoſita ſic di. Phie ſer. op.
Que quidē ꝓpō pōt ꝓbari multis rōnibus. Primo ſic. illi oportet ſuire p
cuius ſeruitutē hoī ↄtingat vera libertas. ſ3 phia eſt hmōi. igit̄. maior no-
ta. q2 libertas eſt nobiliſſima ↄditio quā natura hūana deſiderat ⁊ affectat
Minor patet p eundē Sene. q̄ poſtq̄ꝫ p̄miſit ꝓpōnē iſtā: phie ſeruias opor
tet. ſubiūgit. vt tibi ↄtingat vera libertas. Et paucis interpoſitis dicit. hoc
eñ. ſ. ipm ſeruire phie libertas eſt. Probat̄ ſcd̄o ſic. illi oportet ſeruire q̄ð
aīm p̄ficit. vitā diſponit. actiones regit. agenda et omittēda demonſtrat. ⁊
ſine quo nemo eſt ſecurus. phia eſt hmōi igit̄ ⁊c̄. Maior nota. nā iſte cōdi-
tiones ſunt de p̄fectione hoīs. Minor declarat̄ p Señ. xvi. ep̄la ad lucillū
q̄ loq̄ns de phia dicit ſic. Hec aīm format ⁊ fabricat. vitā diſponit. actio-
nes regit ⁊ omittenda demonſtrat. ſedet ad gubernandū errantia. fluctuā
tiū dirigit curſum. ſ3 ſine hac nemo eſt ſecurus. Probat̄ tercio. Illl eſt ſui
endū q̄ð tradit cognitionē vltimi finis magnū incrementū. phia eſt hmōi.
igit̄ ⁊c̄. Maior nota. q2 cognitō vltimi finis magnū incrementū ↄfert ad
vitā. ex. i. ethicoꝝ. Minor declarat̄. nam vltimus finis vite hūane eſt bea
titudo cuius cognitionē phia tradit. dicit eñ phia in. iij. de ↄſol̄. pſa. ij. q̄
beatitudo eſt ſtatus oīm bonoꝝ aggregatione p̄fectus. Et in eodē. iij. oſtē
dit phia in quo ſit vera beatitudo. et quō ad eā p̄ueniat̄. Probat̄ quarto.
illi oportet ſeruire q̄ð facit hoīem parē deo. phia eſt hmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior
nota de ſe. Minor pꝫ p Señ. xlix. ep̄la ad lucil. q̄ dicit. Hoc eñ mihi phia p
mittit vt me parem deo reddit. Probat̄ q̄nto. illi eſt ſuiendū q̄ð eſt magi-
ſtra oīm ſciaꝝ. nutrix oīm virtutū. ſummū ſolaciū lapſoꝝ aīoꝝ q̄ð eſt p̄uiū
veri luminis. et cuius exhortatio eſt recta ſui auctē digniſſima. phia eſt hu
iuſmōi. igit̄ ⁊c̄. Maior nota. q2 rōnabiliter ꝓpter has cōditiōes laudabi
les alicui ſeruit̄. Minor declarat̄. nā phia eſt mḡra oīm virtutū. ex. i. de cō
ſo. pſa. iij. Ipſa eſt nutrix oīm virtutū. ij. de ↄſola. pſa. iiij. Ipſa eſt ſummū
ſolaciū lapſoꝝ aīoꝝ tercio de ↄſo. pſa. i. Ipſa eſt p̄uia veri luminis. iiij. de
ↄſo. pſa. i. ⁊ eius exhortatio eſt recta ſui auctē digniſſima. v. de ↄſo. pſa. i
Sic ḡ pꝫ ꝓpō declarata q̄ dic̄. Phie ſeruias oportet. Sꝫ di. q̄d mihi ꝓdeſt
phia ſi fatū eſt: q̄d mihi ꝓdeſt phia ſi deus rector eſt: q̄d mihi ꝓdeſt phia
ſi caſus impat: Ad hoc rñdet Sene. xij. ep̄la ſua. Sine inexorabili lege fa-

ti nos ſtringant. ſiue deus arbiter vniuerſis cũcta diſponit. ſiue caſus acti
ones hũanas ſine ordine pmiſcet: adhuc phie inſiſtẽdũ ẽ: phia eñi nos tu
eri bz. Hec eñi exhortat vt libent deo placeam⁹ et ipm ſequĩur. vt ↄtinue
fortune reſiſtamus ⁊ vt caſum feram⁹. licz aũt oẽs hoĩes ſm Ariſto. i. me
taphi. doctrinã nã ſcire deſiderent. tñ pauci (de q̃ dolor eſt) phie vacãt: qđ
iđ ↄtingit qꝛ pl'es omiſſis delectatõib⁹ interiorib⁹ ad delectatões refugiũt
corpales. nõ tñ oportet delectatiões corpales eẽ eligibiliores interioribus
qꝛ delectationes corpales ĩpediũt a ſũmo bono. interiores aũt ad id pmo
uent. Vñ Boe. in tractatu de ſum. bo. dicit. Dolere debent q̃ delectationi
bus ſenſualib⁹ detinent bona interiora omittẽdo. Nã dediti bonis ſenſu
alibus ſũma bona nõ attingũt. Quos hoĩes ſenſuales Boe. iiij. de ↄſo. p
ſa. iiij. ↄpat veſptilionib⁹ dicens. Nequit eñi oculos ſuos tenebris aſſue
tos ad lucem pſpicue veritatis attollere. ſileſq; ſunt auibus quarũ intuitũ
nox illuminat dies excecat. Et lz hoĩes ſenſuales ⁊ vulgares nõ magnifi
cent nomẽ phie ſ; magis blaſphemãt: nihilominꝰ tñ ipa phia in ſua digni
tate pſeuerat. teſte Señ. xiiij. epl'a ad Lucil. Nunq̃ inualeſcet ad tantũ ma
licia: neq; ad tãtũ excedit ↄ̃ ṽtutes. vt nõ nomẽ phie ſacrũ ⁊ venerabile p
maneat. Sed. d. philoſophari nõ valeo qꝛ paup ſum: ſ; ſi diuitias habuero
totũ me phie dabo. ⁊ hoc vꝫ rõnabile: qꝛ natura p ſe nõ eſt ſufficiẽs ad ſpe
culandũ ſ; oportet cibũ ⁊ potũ ⁊ reliquũ famulatũ p̃exiſtere. ⁊ p tãto ſacer
dotes in egypto habitis neccrijs ꝓpter ãmirari ceperũt philoſophari. vt di
cit Ariſto. in. i. metaph. Hec excuſatio rõe paupertatis nõ valet. audi Sene.
xvij. epl'a ad Lucillũ. q̃ dicit. Nõ eſt q̃ nos paupertas a phia reuocet. toleran
da eñi eſt fames quã tolerauerũt q̃dã in obſidionibus. ⁊ q̃d aliud erat pre
miũ patientie illoꝝ q̃ꝫ in arbitriũ nõ cadere. ſ. inimicorũ. q̃to magis eſt qđ
ꝓmittit ppetua libertas. nullius hoĩs timor ⁊ qđ aim liberat a furoribus.
multis eñi ad philoſophandũ obſtitere diuitie. paupertas aũt expedita ſecu
ra eſt ſi vis aĩo vacari paup ſis oportet: aut paupi ſilis. qꝛ nõ põt ſtudiũ ſa
lutare fieri ſine cura frugalitatis. frugalitas aũt ẽ volũtaria paupertas. h̃ ſe
neca. Verũ ẽ igit ad philoſophãdũ exigũt neccria ſ; ſufficiũt hoĩ pauca. nõ
eñi oportet futurũ felicẽ deũ terre ⁊ maris eſſe. qꝛ nã paucis minimiſq; cõ
tenta eſt. ex. ij. de ↄſo. pſa. v. Proijce g̃ oĩa a te ⁊ ad phiaꝫ magno curſu to
tiſq; viribus intende. h̃ Señ. xvij. epl'a ad Lucil. Phie g̃ ſuias oꝫ: vt tibi
ↄtingat vera libertas. vt tibi ↄtingat vera ſecuritas. vt tibi innoteſcat felici
tas. vt par deo fias. ⁊ p̃cipue vt in aduerſitatibus ⁊ tribulationibus poſi
tus p ipam veriſſime ↄſuleris exẽplo Boetij quẽ phia in exiliũ relegatũ ab
oĩbus bonis pulſum. dignitatibus exutũ. multis miſerijs afflictũ dulciſſi
me ↄſolabat: de cuius phie ↄſolatõe agit in h̃ li. Boe. q̃ intitulat liber de
ↄſolatiõe phie. de q̃ ad pñs nra eſt intẽtio. h̃ ſufficiant de introductiõe hu
ius li. Sed anq̃ꝫ ad lr̃am accedam⁹ q̃nq; ſunt p̃mittẽda. Primũ de cau
ſa ſuſcepti opis. Scõm de cauſis hui⁹ libri. Terciũ de titulo hui⁹ li. ⁊ eius
expoſitione. Quartũ de cã intitulationis pñtis li. Quintũ de generali ſũ
ma ⁊ ſnĩa hui⁹ li. Circa p̃mũ vꝫ circa cãm ſuſcepti opis. q̃re Boe. hunc
li. ↄſcripſit: eſt ſciẽdũ. q̃ Boe. vir exĩmi⁹ ↄſul romanus: fide catholic⁹ exti
tit. q̃ diſputãe de fide catholica ↄ̃ duos hereticos. ſ. ↄ̃ Neſtoriũ ⁊ Eutiicem
cum nullus eſſet qui eis reſiſteret Boeti⁹ ipos in cõi ↄcilio deuicit. ſicut pꝫ

Prohemiū

in li. ſuo de duabus naturis ī xp̄o. Tpe vo Theodorici regis gottoꝝ cum
idē theodericus tyrannidē ſuā ꝯ romanos vellet exercere. ⁊ q̄ſlibet bonos
oppꝛimere. Boetius ꝟtute dei armatus pl⁹ oīb⁹ alijs ſibi reſtitit. ⁊ q̄s ty-
rannica rabies inuaſerat. Boetius amore iuſticie exponēs ſe ꝑiculis ipos
liberauit. Vidēs aūt theodericus rex gottoꝝ ſolū ipm Boe. ſibi reſiſtētem
cogitabat qualiter ipm ꝑderet: ⁊ cū iuſtā cām ꝯ eū nō inueniret duas falſas
cās ꝯfinxit. dixit eñ Boe. impediuiſſe quēdā delatorē ſibi lraꝝ q̄ ꝯtinebāt
accuſatiōem ſenat⁹ rōanoꝝ. vt ſic ſenat⁹ redderet̄ re⁹ leſe maieſtatis. Hanc
cām tāgit Boe. ꝓſa. iiij. hui⁹ p̄mi di. Delatorē ne documēta deferret q̄bus
ſenatū maieſtatis reū faceret īpediſſe crimīamur. Scdo accuſabat̄ Boe. ꝙ
quaſdam litteras direxiſſet ad imꝑatorem conſtantinopolitanum ꝑ quas
reſtitueret libertatem priſtinam ipſis romanis. Hanc cauſam tangit Boe-
tius eadem proſa ſic dicens. Nam de compoſitis falſo litteris quibus li-
bertatem arguoꝛ ſperaſſe romanam quid attinet dicere. His de cauſis Bo
etius ꝑ viles ꝑſonas ⁊ infames accuſatus: indefenſus: reus eſt iudicatus
⁊ a rege theoderico papie in exiliū relegatus. Boetius aūt in exilio poſit⁹
p̄teritā ꝓſꝑitatē ſecū reputās ⁊ p̄ntē aduerſitatē ꝯſiderās. ne aliq̄s hō ī ſi-
mili ſtatu poſitus deſꝑaret. ſ; vt ꝯſolaret̄ hēc phicam ꝯſolationē cōpoſu-
it ꝯ mutabilitatē fortune. Ex q̄bus dictis pꝫ ꝙ cā inſcepti opis ē illa q̄tin⁹
Boe. ſe ī exiliū relegatū ab oīb⁹ bonis depulſuꝫ. dignitatib⁹ exutū ꝑ phiaꝫ
ſe tueret̄: volens ꝯſolari quēlibet hoīem in ſili ſtatu poſitū. ne deſperet. ſ;
tranquilliter eſſe ꝯtuendū. Secundo videndū eſt de cauſis hui⁹ libri cui⁹ cā
efficiens fuit Boetius q̄ deſcribēs materiā hui⁹ li. vtit̄ tam ꝓſa q̄ȝ metro:
imitat⁹ martianū felicē capellā q̄ in deſcribēdo nuptias Mercurij ⁊ philo-
logie h̄ ſtilo vſus eſt. de q̄ fit mentio in Theodolo vbi dr̄. egregiā ſoboleꝫ
cui ꝑ ſtilbontis amorem. vt ſuperū magna ſociaſti teſte capella. licet iſte li
ber Boetij multū excellat librū Martiani tā nobilitate materie q̄ȝ p̄uilegio
eloquentie. Boetius eñ nec Tullio in ꝓſa nec Virgilio in metro minoꝛ re
putat̄. vtit̄ eñ Boe. in h̄ li. ꝓſa in qua ponit rōnes ad ꝯſolandū Boetiuꝫ
ꝓbando ꝙ nō ſit dolendū de amiſſiōe rerū tꝑaliū. vtit̄ aūt metro delectabi
li vt dū audiat̄ meroꝛ obliuioni tradat̄. Cā materialis huius libri ē phica
ꝯſolatio ordinata ad ꝯtēptū mūdanoꝝ ⁊ ad appetitū ſumme felicitatis. vl̄
phica ꝯſolatio ꝑſuadēs neminē extolli in ꝓſꝑis. nec depmi in aduerſis. vl̄
aliter. Cā mālis ſiue ſubiectū huius li. eſt ſtatus miſerabilis Boetij phica
ꝯſolatiōe ſuꝑinducta. Cā formalis tractatus huius libri ꝯſiſtit in eius di-
uiſiōe de q̄ videbit̄ poſt. Cā aūt formalis tractandi ē mod⁹ agendi boetij ⁊
eſt dyalogus. i. ſermo duoꝝ. Introducit eñ Boe. ī hoc li. duas ꝑſonas. ſ.
ſeipm ſuam miſeriā deplangentē. ⁊ phiam ſibi ꝯdolentē. ⁊ ipm ſup ſua mi
ſeria ꝯſolantē ⁊ h̄ eſt rōnabile. Nā ſm be. Grego. Verus ordo ꝯſolatiōis ē.
vt cū volum⁹ aliquē a merore ſuſpendere. p̄mo ſtudeam⁹ luctui ei⁹ cōcorda
re. Vel iō cā formalis ē dyalogus. q2 in q̄dā pte hui⁹ p̄mi li. phia īroducit
fortunam ipm boetium alloquentē. vbi incidit quedam figura tropi q̄ vo-
cat̄ ethopeya. de qua dicit Greciſmus actu introducit aliquos de ethopeya
loquentes. vt cū fortuna loq̄t̄ Boeti⁹ ipa. Vel pōt dici ſm cōiter loq̄ntes.
ꝙ cā formalis tractandi ē q̄ntuplex. diffinitiua. diuiſiua. ꝓbatiua. īꝓba-
tiua. exēploꝝ poſitiua. ſicut videbit̄ in li. Cā finalis hui⁹ li. ē. vt ipo cogni
to, nos ipos ⁊ quoſlibet alios in aduerſitatibus ⁊ tribulatōe poſitos phica

cõſolatiõe tueamur. Et ne extollamur in ꝓſpis ⁊ deꝑmamur in aduerſis.
Tercio videndũ eſt de titulo hui⁹ libri ⁊ de ei⁹ expõe. Vñ ſciẽdũ ꝙ titu-
lus ſm̃ Remi. ſup donato ẽ clauis ſiue ĩgreſſus opis ſequẽtis. Et dr̃ titul⁹
a titan qđ ẽ ſol. ſic̃ eñ ſol illũinat mũdũ ſic titul⁹ librũ. Et ꝑponiť ti. li. ad
ꝯſũmatiõez opis ⁊ ad laudẽ autoꝝ. Eſt ꝗ ti. pñtꝭ li. talꝭ. Anicij. manlij. torq̃
ti. ſeuerini. excõſul. patricij. ordinarij. Boetij viri illuſtris incipit li. de ꝯſo.
phie. Sed qr̃ quare tot noĩa ꝓpria ponunť in ti. Dicũt aliq ꝙ ſorte con
ſuetudo fuit romanoꝝ vt ſic noĩa aſcriberẽt ſuoꝝ auoꝝ ⁊ ꝑdeceſſoꝝ. Vl' ali
ter pt dici ꝙ pl'a noĩa ponũť in ti. ꝓpť honorẽ ⁊ laudẽ ipi⁹ Boe. qꝛ ſm̃ Se
necã in li. de clemẽtia ad Neronẽ. multa cognoĩa honori data ſunt. Sic̃ eñ
vilis ꝑſona nõ vult noĩari niſi vno noĩe. qꝛ q̃to pl⁹ noĩať tanto pl⁹ cognoſci
tur ⁊ tanto magis ſordeſcit. ſic honeſta ꝑſona vult noĩari plib⁹ noĩb⁹ vt ſic
magis ĩnoteſcat ⁊ clareſcat alijs ſua fama. Nã oẽ bonũ ĩ cõe deductũ ma-
gis eluceſcit. Exponiť aũt iſte ti. ſic. Boeti⁹ dict⁹ anici⁹ a ꝗdã nobili ro-
mano ſic dict⁹ de cui⁹ genere ipe fuit. Vel dict⁹ anici⁹ q̃ſi inuict⁹ ab a qđ ẽ
ſine ⁊ nicos victoria. nũq̃ eñ Boe. vinci potuit vt flecteretur a iure ad inîu
ſticiã. ſic̃ ipe teſtať. iiij. ꝓſa hui⁹ li. ꝑmi di. Nunq̃ a iure ad iniuriã me q̃ſq̃
detraxit. Scđo Boe. dict⁹ fuit manli⁹. qꝛ de genere manloꝝ fuit q̃ erãt no
biles romani. Tercio Boe. dict⁹ fuit torquat⁹ a ꝗdã nobili romano ſic di-
cto q̃ cũ ſingulare bellũ iniret cũ ꝗdã de gallia ipm deuicit ⁊ torquẽ ĩ collo
hñtẽ ſibi abſtulit. cui⁹ rõe dict⁹ fuit torq̃t⁹. de cui⁹ genere fuit Boe. Quar-
to Boe. dict⁹ fuit ſeuerin⁹ a ſeueritate. Seuerus eñ fuit cũ theodorico re
gi gottoꝝ ſe oppoſuit. Vel dictus fuit ſeuerin⁹ q̃ſi ſeq̄ns veritatem. nunq̃
enim in iudicijs vel amore vel odio flecti potuit a veritate. Quinto Bo-
eti⁹ dict⁹ fuit excõſul. quaſi vn⁹ ex ꝯſulib⁹ rõanoꝝ. vl' excõſul q̃ſi ex ꝯſolatũ
poſit⁹ quẽ pri⁹ hñit. Excõſulares dicebanť q̃ iã depoſuerãt ꝯſolatũ. ⁊ lꝫ ab
honore ꝯſolat⁹ ceſſarẽt. tñ poſtea pl⁹ alijs ĩ magna reuerẽtia hẽbanť. Se-
xto dict⁹ fuit Patricius a nobiliſſimo romano ſic dicto de cui⁹ genere fuit
Boe. Vel alio mõ patricij dicebanť nobiles romani q̃ ꝓuidebãt reipub. ſic̃
pr̃ filio ꝗꝝ noĩa ſcripta erãt aureis lr̃is. ⁊ iõ dicebãť pr̃es. de ꝗꝝ nũero fuit
vn⁹ patrici⁹. ꝓpť qđ Boe. fuit dict⁹ patricius. Septimo dicebať ordinari⁹
qꝛ rẽpu. ordinauit. Vel aliť ordinarij dicebãť q̃ tãte dignitatꝭ erãt vt ꝗlibꝫ
ordine digni eẽnt. ⁊ ſic fuit Boe. Octauo noĩe ꝓꝑo dict⁹ fuit Boeti⁹ qđ in
terꝑtať adiutor. qꝛ in neccitate paupib⁹ ſbueniebat. Quarto videndũ eſt
de cã intitulatõis hui⁹ li. Intitulať iſte liber de ꝯſolatiõe phica. Ubi ſcien
dũ phica ꝯſolatio dr̃ rõnabilis demõſtratio declarãs de cui⁹ amiſſiõe nõ ẽ do-
lẽdũ. ⁊ de cui⁹ poſſeſſiõe nõ eſt gaudendũ. ⁊ qꝛ hꝰ ꝯtractať in pñti li. iõ ſic ĩ-
titulať. Quinto videndũ ẽ de gñali ſũma hui⁹ toti⁹ li. Ubi ſciẽdũ ꝙ boe
ti⁹ in hꝰ li. oñdit bona tꝑalia eſſe tranſitoria ⁊ nõ ꝯſiſtere totaliť ĩ eis totalẽ
verã felicitatẽ. ⁊ ꝑ ꝯñs nõ eſt dolẽdũ de eoꝝ abſñtia. nec gaudẽdũ de eoꝝ ꝑ
ſentia. ⁊ neminẽ debere extolli ĩ ꝓſpis. nec deꝑmi in aduerſis. Oñdiť etiã
ĩ pñti li. ꝗd ſit ſũmũ bonũ. vbi ſit ſitũ. ⁊ quõ ad ipm ꝑueniať. Etiã oñdiť ꝙ
boni ſꝑ ſũt potẽtes ⁊ mali ſꝑ ſũt ĩpotẽtes. ⁊ ꝙ bõis nũq̃ deſũt ſua p̃mia. ma
lis nũq̃ ſua ſupplicia. P⁹ hꝰ oñdiť ꝗd ſit diuĩa ꝓuidẽtia. ꝗd caſus. ꝗd fatũ
ꝗd liberꝝ ar. Et poĩt Boe. rõnes ꝗb⁹ ꝓbat libe. ar. nõ poſſe ſtare cũ ꝓuidẽtia
diuĩa. ⁊ poĩt ꝗrũdã falſaꝫ ſolõnẽ ⁊ eã ĩprobat. Poſtea oñdit verã ſolõnẽ.
quã rõnib⁹ ꝯfirmat. Iſta ⁊ alia pl'a pulcra deťmiãť ĩ hꝰ li. ſic̃ pꝫ ĩ ſeq̄ntib⁹

Armina qui quondā. Preſens liber Boetij prima ſui diuiſione di/uidit͛ in quinqꜫ ptes: ſm qꝫ ponit quīqꜫ libros ptiales quos ꝯtinet. In primo ꝯquerit͛ de miſerijs ſubiectū. In ſecūdo ponit remedia cō ſolatiua. In tercio determinat de vera felicitate in quo ſit ſita ⁊ quō ad eā ꝑueniat͛. In quarto mouet quaſdā queſtiones ipi phie. In quinto deter/minat de ca/ſu ⁊ puiden/tia diuia. pri/mus liber in/cipit hic Car/mina. Secū/dus liber in/cipit ibi. P⁹ hec paulilp. Tercius ibi. Jam cantuz illa finiuerat Quart⁹ ibi. Hec cū phia. Quintu ibi Dixerat orationiſqꜫ curſum.

Auitij Manlij Torquati Seuerini Boetij ordinarij Patricij viri exconſulis: de cōſolatiōe phie liber primus incipit.

Metrum primū.

Armina qui quondaz ſtudio florente pegi.
Flebilis heu meſtos cogor inire modos.

Quid et de quo agat͛ in quolibet libro patebit loco ſuo. Primus liber diuidit͛ in tredecim ptes. qꝛ huius primi libri ſunt ſeptē metra ⁊ ſex pſe. que partes patebunt. que aūt ſit materia ⁊ intentio cuiuſlibet ptis: ſilr patebit. Notādū aūt qꝫ pmū metrū hui⁹ primi li. vocat͛ elegiacū. Eſt aūt metrū elegiacū qō ꝯſtat ex vno vſu exametro. i. ſex pedū et alio pēthametro. i. quīqꜫ pedū. Et dr̄ elegiacū ab eleys qō ē miſeria elegia eīn eſt miſeria. Metrū eīn elegiacū inuentū fuit p deſcribenda miſeria. q̄uis eo hodie aliq̄ vtunt͛ ad alia deſcribenda. vnde Orati⁹. Aſib⁹ im pariter in cūctis querimoniā primū. Poſt hec incluſa eſt voci ſententia cōpos. Quis aūt fuerit primus adinuentor talis metri elegiaci dubitat͛: vn̄ Oratius. Quis tam exiguos eleyos emiſerit autor: Gramatici certāt ⁊ ad huc ſub iudice lis eſt. Et diuidit͛ h͛ primū metrū in quatuor ptes. Primo boetius deplangit ſtatū ſue miſerie ex pte ꝯmutationis ſtudij. ſcōo ex parte defectus corpalis. tercio ex pte ꝓlongationis vite miſerabilis. q̄rto apoſtrophat ꝯtra ſuos amicos: ſcōa ibi. Gl'ia felicis. tercia ꝑs ibi. Mors hominū felix. quarta ibi. Quid me felicem. Primo facit qō dictū eſt. ſcōo approbat dictū ſuū ibi. Ecce mihi lacere. Dicit primo. Ego boetius q̄ quondā tpe ꝓſperitatis ſtudio meo florente pegi. i. cōpoſui carmina ſupple delectabilia ⁊ iocūda. nūc tpe aduerſitatis flebilis. i. dignus vt deflea. vel flebilis. i. triſtis cogor inire. i. inchoare meſtos modos. i. triſtia metra de mea miſeria. Notandū ſicut dictū fuit prius Boetius vtit͛ in hoc libro tā pſa q̄ metro. Metro qꝛ talis modus ſcribendi magis fuit ꝯueniēs ſue materie. ſicut eīn potio curatiua q̄ amara eſt delectabili⁹ ſumit͛ ſi fuerit aliqua dulcedine ꝑmixta. ſic rōnes phie in pſa tradite libentius a boetio ſuſcipiūtur ſi fuerint iocunditate metri dulcorate. et iō Boetius nunc vtit͛ metro: nūc pſa. qꝛ alternatis vti delectabilius eſt. Vn̄ autor poetrie. Nō ſapit in

ſtupidum viciosa frequentia reddit. Item nota ꝙ Boetius potius incipit librū ſuū a metro q̄ a ꝓſa. q2 modus ſcribendi metricus magis fuit viitat⁹ apud antiquos q̄ꝫ ꝓſaicus. Uel iō q2 metrū eſt delectabili⁹ ꝓſa. vt ꝙ magis alliciat audientes ad ſuū librū: iō in principio libri ſui vtit̃ metro. Itē nota circa lr̄am ꝙ carmina vno mō dicunt̃ ſcripta metrica certis pedibus mēſurata.

2 *Ecce mihi lacē dictant ſcribenda camene.*
Et veris elegi fletibus ora rigant.

Alio mō dicunt̃ q̄ cūcꝫ dicta vl' ſcripta etiam ꝓſayca q̄ ſūt de re delectabili. Boetius aūt florente ſtudio compoſuit vt plurimū carmīa ꝓſaica de re delectabili. Edidit eñ quedā carmia pħica. quedā logicalia. quedā theologicalia: ſicut patet reſpicienti eius diuerſos libros. Tpe aūt aduerſitatis cogebat̃ Boe. ad cōponendū carmīa metrica triſtia. Itē nota ſtudiū eſt vehemēs aī applicatio ad aliq̄d agendū cū bona volūtate. dico aūt bona voluntate. q2 in maliuolam aīam nō intrabit ſapīa. ħ Salomon. Et ꝑfectio diſcipuli in tribus ꝯſiſtit. ex Boe. de diſci. ſco. in attentōne. docilitate ꝛ beniuolentia. hoī eñ nolenti ſcīam ꝛ vt oportet ſtudenti. impoſſibilis eſt poſſeſſio boni. Euſtrati⁹. i. Ethicoꝝ. Itē nota ꝙ duplex eſt ſtudium. florens ꝛ aridū. Ad ſtudiū florens tria exigunt̃. Primo requirit̃ iuuent⁹ q2 iuuenes ꝑſpicaciores ſunt ſenibus. ſenes aūt magis ſūt īmemores. Secundo req̄rit̃ habit⁹ neccarioꝝ. q2 natura ꝑ ſe nō eſt ſufficiens ad ſpeculandū. ſ3 oportet neceſſaria exiſtere ex. iiij. ethi. Tercio req̄rit̃ aī tranq̄llitas. q̄ ꝯtingit ꝑ ſedatōnē paſſionū. q2 aīa in q̄ete ꝛ reſidētia fit prudens. vij. phī. Ubi eñ paſſiōes dñant̃. ibi intellectus obſcurat̃: ħō Boe. in fine hui⁹ primi hortando nos ad fugā paſſionū dicit. Gaudia pelle: pelle timorē. Spēꝗ fugato nec dolor adſit. Nubila mēs eſt vinctaꝗ frenis. Hec vbi regnāt. Studiū aūt aridū eſt: ad qḋ ꝯcurrūt oppoſite ꝯditiones. ſ. ſenectus. neceſſarioꝝ defectus ꝛ aī ꝑturbatio. Nota ꝙ verſus de miſeria dicunt̃ meſti modi. dicunt̃ eñ modi a modulando. q2 pedibus modulant̃. ꝛ dicunt̃ meſti rōe materie. q2 ſunt de triſti materia. ſ. aduerſitatis. Nota ꝙ in p̄mis duobus verſibus notat̃ antithesis. i. ꝯpoſitio. dī eñ in primo verſu quondam ꝑegi. cui ꝯriat̃ in ſecūdo v̄ſu cogor inire. i. inchoare. Itē dicit̃ in primo verſu: florente ſtudio. cui contrariat̃ in ſcd̄o. flebili. Item dicit̃ in primo verſu. carmina ſupple iocunda. cui ꝯriat̃ in ſcd̄o meſtos modos. Itē notandū ꝙ boetius rōnabiliter deplangit ſtatū ſuū ex ꝑte ꝑmutatiōis ſtudij pħici qḋ verſum fuit in ſtudiū poeticū. q̄ nūc cogebat̃ vti. Propoſuit eñ Boe. dolorē ſuū metrice ꝯſcribere ꝛ nō pħice ꝯtolari. Nā ſtudiū pħicū eſt ſtudiū veritatis. q2. ij. metaph. vocari pħiam ſcīam veritatis recte ſe habet. Studiū aūt poeticū eſt ſtudiū falſitatis. Nam ex ꝓhemio metaph. fm̄ ꝓuerbiū. mentiunt̃ multa poete. Itē ꝑ ſtudiū pħicū acq̄rit̃ btitudo. ex. x. ethi. Per ſtudiū aūt poeticū falſitatis certitudo. ex. ij. metaph.

2 ¶ Ecce mihi lacere ꝛc̄. Hic Boe. approbat dictū ſuū. dixit eñ ꝙ cogat̃ inire meſtos modos ħ ipſe ꝓbat. ſecūdo rūdet q̄ōni. ibi. Has ſaltem. Primo dicit. Bene dixi ꝙ cogor inire meſtos modos. Ecce demōſtratio huius ad ſenſum. Nam camene. i. muſe poetice. lacere. i. lacerantes mētes hoīm illē

dictant mihi dicta ſcribenda. ſupple carmina metrica. ꝛ elegi. i. verſus miſerie quos muſe mihi dictant. illi rigant. i. humectāt ora. i. faciē meā. veris fletibus. Notandū ꝙ ſm poetas. ix. finguntᷣ fuiſſe muſe in monte Elicone iuxta fontē caballinū. de quo fonte loqᷣtᷣ Perſi⁹ in pn̄. libri ſui dicens: Fonte caballino ꝛc. que muſe finguntᷣ poetis miniſtraſſe ſcientiā cōponendi carmīa metrica. Et iſte muſe poetice vocabantᷣ camene q̄ſi canentes amene eo ꝙ multū delectant hoīes rōne metri.

Has ſaltim nullus potuit pvincē terror.
Ne noſtrū comites pſequerentᷣ iter.

Nota ꝙ ille muſe poetice dicuntᷣ lacere actiue. q: lacerāt. i. diſtrahūt mētes hoīm ſubijciētes ipas diuerſis paſſionibus nūc paſſioni amoris. nūc doloris: ſicut pꝫ p Ouidiū de amore tractantē. ꝛ p alios poetas. Uel dicuntᷣ lacere paſſiue rōne poematū ſuoꝝ. q̄ poemata dicūtᷣ lacera. q: nō ſūt firmitate rōnū ſtabilita. Ubi notādū ꝙ q̄dā carmīa dicuntᷣ integra. q̄dā lacera. Integra ſūt carmīa phica. nulla falſitate pmixta. ſ firmitate rōnū ſtabilita ꝛ aīm firmāt. Lacera ſᷣ carmina poetica q nō inſtruūt hoīeꝫ nec ꝯſolantᷣ. ſ lacerāt. i. diſtrahūt mētes hoīm nūc rducēdo hoī ad mēoriā voluptates nūc dolorē nūc alīs paſſiōes. Itē notādū ꝟſus elegi pncipalr̄ inuenti fuerᷣt ꝓpᷣ miſeriā deſcribēdā. ꝛ q: hos verſus muſe dictabāt Boetio. p q̄s boetius magis ſuā miſeriā reduxit ad memoriā q̄ꝑ eos ꝯſolaretᷣ. iō elegi erāt cā ipi Boe. veri fletus. Itē notandū duplex eſt fletus: adulatori⁹ ꝛ verus. Adulatori⁹ q̄ eſt fictus q̄lis eſt fletus amaſie. Si eīm dixerit amaſius ad amaſiam nō diligis me. ipa incipit flere. q̄re? vt p fletū firmius ipm poſſit teneri. cū aūt nūmos nō poterit extorq̄re ab ipo dic. vade garcō te nō noui vere. Ali⁹ ē flet⁹ ver⁹ q̄ ex ꝟo cordis dolore ꝛ ex ꝟa pietate ꝓcedit. ꝛ ad talē fletū Boe. ꝓuocat⁹ fuit per muſas dictātes ſibi carmīa. Notādū ꝙ h̄ dictō elegi pt expōi dupl̄r. vno mō ꝙ teneatᷣ nomīatiue. ꝛ tūc ē ſenſus. elegi. i. ꝟſus miſerie rigāt ora mea fletib⁹. Alio mō ꝙ teneatᷣ genitiue. ꝛ tūc ē ſenſus. camene rigāt veris fle. ora elegi. i. miſeri hoīs. q: elegus a. um. i. miſer ra rū. ſm Hugm.

3 ¶Has ſaltim ꝛc. Hic boe. rñdet tacite q̄ōi. Quererēt aliq̄s quō muſe dictāt tibi carmīa ſcribēda cū ſis ī exiliū relegat⁹ q: intraſti ſine oī comitiua. Ad h̄ rñdet Boe. lꝫ oēs amici mei dereliq̄rūt me ī exilio ꝓpᷣ timorē imperialem tñ has muſas nullus terror imperialis potuit vincere quin ſequerentᷣ me noſtrū iter vſq ī exiliū dictātes nob car. Notādū lꝫ bona exteriora poſſūt auferri ab hoīe p violētiā. ſīc p furtū. rapinā. p icēdiū. tñ ſcia nō pt auferri ab hoīe. nō. n. ſcia violētia auferᷣt. nec vetuſtate cōſumitᷣ nec triſticia minuitᷣ. vñ Sen. ix. epla ad lucil. recitat. ꝙ cū ſtilbon capta p̄ria: amiſſis liberis amiſſa vxore ſua ꝛ alijs bonis ſol⁹ ab icēdio exierat. req̄ſit⁹ fuerit a deo meti ſco nūq̄d oīa pdidiſſꝫ: rñdit nihil pdidi ſ oīa bōa mea mecū ſᷣ. iuſtīa. ꝟt⁹ ꝛ prudētia. ꝛ h̄ īnuit Bo. di. Muſas ſe ñ reliq̄ſſe. Vñ etiā Ala. d planc. na. d ſcia dic. Sup oēꝫ poſſeſſiōꝫ generoſa emanat poſſeſſio q̄ ſpſa colligitᷣ erogata reuertitᷣ publica ſuſcepit īcremētū. p quā nobil' theſaur⁹ ſecreti ꝑpenetralib⁹ naſcitᷣ effect⁹ ꝯtīnc delectatōis acq̄ritᷣ. h̄ ē ſol p quē mēs dieſcit a

tenebris cordis oculos delicioſa animi paradiſus. Hec immortalē ex morta-
li facit: ⁊ caducū hoīem in deū deifice mutatiōis autoritate ꝯuertit. Nota circa hāc dictiōez ſaltim ꝙ tres dictiōes ꝓferri pn̄t ꝑ tim q̄ deberēt ꝓferri ꝑ tē. vn̄ ꝓferimus ſaltim ꝓ ſaltē. timpus ꝓ tēpꝰ. extimplo ꝓ extēplo. qđ ē ꝯ. Huguitionē. q̄ dicit. Tim tria deteſtor extimplo timpora ſaltim.

¶ Gloria felicis. Hic Boetius deplangit ſtatū ſuū ex parte defectus corpal. Et primo ꝓponit eū ī generali. ſcđo ī ſpeciali. Secūda ibi. Uenit enim. Dicit primo.

Gloria felicis olim viridiſq; iuuente.
Solant̄ meſti nunc mea fata ſenis.
Uenit eīm ꝓperata malis inopina ſenectꝰ.
Et dolor etatē iuſſit ineſſe ſuam.
Intempeſtiui fundunt̄ vertice cani
Et tremit effeto corpore laxa cutis.

Quondā ꝯſolabant̄ me gloria felicis. i. ꝓſpere iuuētutis. ⁊ gloria viridis iuuente. i. delectabilis iuuētutis. ſ; nūc fata. i. euentus. meſti ſenis. i. triſtis ſenectutis. ſolant̄. i. ꝯſolant̄. mea. i. meā ꝑtē. q. d. prius cōſolabar dulci iuuentute. nūc aūt ꝯſolor triſti ſenectute. Scđm illā ſententiā ſic exponit̄ lr̄a. Gloria felicis iuuente. i. ꝓſpere iuuentutis. viridis. i. delectabilis iuuentutis. olim. i. quondā ſupple ꝯſolabant̄ me. nunc fata. i. euētus meſti ſenis. i. triſtis ſenectutis ſolant̄ mea. i. meā ꝑtē. Notādū ꝙ cōmuniter illa lr̄a aliter exponit̄ referendo eā ad muſas poeticas ſic. Camene que quondam tpe iuuentutis erāt gloria felicis ⁊ viridis iuuētutis qđ dicit̄ ꝓ tanto. qꝛ iuuenes olim ſolebant informari in arte poetica in qua ꝓficientes gloriabant̄ in vſu metroꝝ ⁊ rigmoꝝ. nunc aūt camene ſolant̄ mea fata inquā meſti ſenis. Notandū ꝙ felix iuuentus eſt q̄ bonis exterioribus eſt adornata. de quibus bonis loquit̄ Ariſto. circa ꝑncipiū libri de bona fortuna dicēs. Sine rebꝰ exterioribus q̄ꝝ fortuna eſt dn̄a nō ꝯtingit eē felicē. Sed viridis. i. delectabilis iuuentus eſt illa q̄ eſt nature bonis decorata. ſ. fortitudine. pulcritudine ⁊ agilitate. Unde ariſto. in Ethicis. Nō oīus felix eſt q̄ ſpē turpis aut ſolitarius aut carens ꝓle. Nota ꝙ Boetiꝰ repn̄tat in ſe ſtatū miſerie cū dicit fata meſti ſenis ſe ꝯſolari cū minime hominē ꝯſolant̄ ſ; magis ꝑturbant. etiā dicat muſas poeticas ſe ꝯſolari ſimiliter repn̄tat ſtatū miſerie. qꝛ muſe poetice nō cedēt alicui in ſolaciū. ſ; ponꝰ in alimentū doloris. Itē de ſignificationibus fati ponit huguitio duos verſiculos dicens. Conſtellatio mors ꝑce reſponſa duorum. Euentus rerū ſignat̄ nomine fati.

¶ Uenit eīm ꝓperata malis. Hic Boe. declarat in ſpāli defectū corpalē di. Bene dico ꝙ fata meſte ſenectutis nūc ꝯſolant̄ me. eīm ꝓ qꝛ ſenectus inopina. i. inopinata. ꝑ apocopā. ꝓperata. i. feſtinata venit in malis. i. cū ſuis malis ⁊ incōmodis. ⁊ dolor ſupple quē patior iuſſit ineſſe. i. induxit mihi ſuā etatē. ꝑ qđ innuit̄ ꝙ nō ſolū etas inducit dolorē: ſ; ecōuerſo dolor īducit ⁊ cauſat etatē ⁊ ſeniū. Et tūc Boe. ponit duo ſigna ſue ſenectutis dicēs

Cani ſupple capilli: intẽpeſtiui.i.antẽ debitũ tp̃s. fundant̃ in vertice.ſ. in capite meo. Aliud ſignũ ſenectut. ibi ꝙ cutis mea laxa.i.ſoluta tremit cor pore. ⁊ effeto.i.carne ꝯſumpta.i.euacuata. Nota ꝙ hoiem ſenẽ multa mala ⁊ incõmoda circũueniunt: nã pellis eius ꝯtrahit̃.cor ei⁹ ꝯcutit̃.pulmo eius debilitat̃.lumbi eius indurant̃.dorſum incuruat̃.mẽbra tremũt Vñ poeta dixit. Optam⁹ ſenũ cũ venerit ẽ male vẽtũ. Hoc ẽ gibboſum ſurdũ cecũq͂ moroſum. Propter hoc dicit Boetius ꝙ ſenectus veñt mihi cũ ſuis malis. Notãdũ circa illã ptẽ. et dolor etatẽ.ꝙ triplex eſt cã ſenectutis.ſ.etas.infirmitas et aduerſitas. Senect⁹ que inducit̃ ꝑ etatẽ naturalis eſt.que aũt inducit̃ ꝑ infirmitatẽ vel aduerſitatẽ accñtalis eſt.qualis ſenectus fuit in Boetio q̃ ſenuerat ꝓpter multitudinẽ doloris et triſticie. Notandũ ꝙ canicies Boe.fuit intempeſtiua. Huguitio dic̃. Intẽpeſtiuũ eſt qḋ eſt incõgruũ.ĩcõueniẽs.inutile vl̃ ſine tẽpore. Vñ intempeſtiuũ dr̃ illud qḋ nõ hꝫ ydoneũ tp̃s vel qḋ nõ eſt ꝯueniẽs ꝑ tp̃e. Et q̃ꝛ boetius iuuenis erat etate et cũ ſenuerat ex aduerſitate iaꝫ canicies eius fuit intempeſtiua. Notandũ ꝙ in iuuenibus cutis eſt denſa ꝓpter multitudinẽ ſanguinis.ex quo ſanguine generat̃ caro. ſꝫ q̃ꝛ ſanguis diminuit̃ in ſenib⁹ diminuit̃ etiã caro in eis.iõ cutis ſenũ eſt laxa. Notandũ circa hoc vocabulũ effeto.ꝙ ipm̃ tractũ eſt a mulierib⁹ pregnantib⁹ que cũ peperint dicunt̃ effete.i.fetu euacuate. Unde dicit Hugui.ꝙ fetus eſt natus mulieris adhuc in vtero exñs.et dr̃ a foueo eo ꝙ ibi foueat̃.inde fetus ta tũ.i.plenus a um. Inde effetus.i.debilis. quaſi ſine fortitudine virium vel viribus euacuatus. Inde fetoſus ſa.ſum.i.plenus fetu. Unde in pſ. Oues eoꝝ fetoſe.id eſt plene fetu.et ſenes pñt dici effeti quaſi extra fetum poſiti.q̃ꝛ ſenectus nõ eſt apta ad generandum fetum.

Mors hoĩm felix q̃ ſe nec dulcibus annis
 Inſerit: et meſtis ſepe vocata venit
Heu heu q̃ ſurda miſeros auertit̃ aure
 Et flentes oculos claudere ſeua negat
Dũ leuibus maleſida bonis fortuna fauẽt
 Pene caput triſtis merſerat ora meum
Nũc q̃ꝛ fallacẽ mutauit nubila vultũ
 Protrahit ingratas impia vita moras.

¶ Mors hoĩm felix. Hic Boe. deplangit ſtatũ ſuũ ex ꝑte durationis vite miſerabilis.⁊ primo p̃mittit q̃ mors hoĩm ſit felix ⁊ que non.et dicit ſic. Illa mors hoĩm eſt felix que nec inſerit.i.nõ immittit ſe dulcibus annis.i.temporib⁹ ꝓſperis cũ delectat hoĩem viuere. Similiter illa mors eſt felix que ſepe vocata venit meſtis ſupple annis.i.triſtib⁹ annis.q̃ꝛ in annis aduerſitatis miſeri ꝯſueuerũt vocare mortẽ. Tunc oñdit que mors hoĩm ſit crudelis dicẽs. Heu q̃ ſurda aure.i.recluſa aure.ſeua mors.i.crudelis auertitur.i.ſpernit miſeros homines.⁊ negat.i.nõ vult.claudere flentes oculos eoꝝ.quaſi dicat.crudelis mors eſt q̃ nõ ꝑmittit miſeros mori.et dicit clau-

dere flentes oculos. p hoc innuēs q̄ in morte oculi hoīm claudūt᷑. Et tūc Boe. deplangit plongationē ſue vite dicēs. Dū fortuna maleſida. i. pfida mihi faueret. i. arrideret. leuibus. i. tranſitorijs bonis. triſtis hora. ſupple mortis. pene merſerat. i. oppꝛeſſerat meū caput. q. d. tpe pſperitatis ſꝑ accelerauit. mors oppꝛimere me. nūc aūt qꝛ fortūa nubila. i. aduerſa. mutauit fallacē vultū im pia. i. miſera vita. ꝓtrahit. i. plongat. moras: ſupple viuendi. ingratas. i. odioſas mihi. qꝛ ꝓpter miſeriā tedebat ipm Boetium viuere.

Quid mē felicem totiens iactaſtis amici
Qui cecidit. ſtabili nō erat ille gradu.

Notandū q̄ lꝫ ſcḋm vulgares ꝛ ſcḋm appentiā hᷓ ſnīa de morte felici ꝛ crudeli videat᷑ vera tñ ſcḋm rei veritatē eſt falſa. qꝛ mors etiā tpe pſpitatis pōt eē bona. Nam ſcḋm Senecā. optimū ē mori cū delectat viuere. et tpe aduerſitatis pōt mors eē mala. qꝛ aduerſitas ſepe inducit deſperationē. Boeti⁹ aūt repꝛitando ſtatū miſeri hoīs. hāc ſniaꝫ ponit tanq̄ verā. Notandū q̄ mors vel cōpat᷑ ad vitā pñtē vel futurā. Pꝛimo mō illa mors dꝛ felix. q̄ fugit ptē pſperitatis ꝛ accelerat tpe aduerſitatis. Si autē cōpat᷑ mors ad vitam futurā. tūc ipa pōt dici bona ꝛ mala tpe pſperitatis ꝛ etiā aduerſitatis. qꝛ ſi mors ducit ad gloriā dꝛ bona. ſi ad penaꝫ dꝛ mala. Notādū ſcḋm remigiū ſup donatū heu aliq̄n ē monaſyllabū aliq̄n diſſyllabū. ſicut metri neceſſitas reqrit. vñ ī ꝓpoſito eſt diſſyllabū dicēdo. Heu ꝯſurda miſeros auertit᷑ aure. Notandū q̄ hᷓ vbū auertor q̄nq̄ eſt paſſiuū ꝯſtructū cum ablatiuo mediante ꝑpoſitiōe vt dicēdo auertor a te ꝛ eſt idē q̄ꝺ remoueor Aliq̄n eſt verbū deponens cōſtructū cū accuſatiuo vt dicēdo auertor te. et tūc idē eſt q̄ꝺ ſperno te. ꝛ ſic accipit᷑ in ꝓpoſito cuꝫ mors auertit᷑. i. ſpernit miſeros. Unde vſus. In vi paſſiui notat auertor remoueri. Si ſit deponēſ auertor ſpernere ſignat. Notandū Boetius appellat fortunā maleſidā qꝛ eſt deceptiua. Vñ Seneca. Neminē aduerſa fortuna cōminuit niſi queꝫ ſecunda decepit. et alibi Señ. Fortuna nemini fidē ſeruat. nulli ſit᷑ obeſſe ꝯtenta eſt quē nemini fouet hunc ſtultū facit. Nota fortune bona dicūtur leuia qꝛ tranſitoria. nō eñ ꝑdurant circa hoīem ſcḋm Señ. Illud nō eſt tuū quod fortuna fecit eē tuū. donū eñ q̄ꝺ dare potuit: potuit ꝛ auferre.

Notandū q̄ Boe. appellat fortunā nubilā. i. obſcurā ſiue cecā. Depingebat᷑ eñ antiquitus fortunā ceca. qꝛ ex improuiſo accedit ꝛ recedit. Uel qꝛ cecū reddit hoīem extollendo cū in pſperis ꝛ deprimendo in aduerſis.

Notandum q̄ Boetius dicit fortunā olim circa ſe mutaſſe fallacē vultū qꝛ fortuna olim depingebat᷑ duplici facie. anteriori alba. poſteriori aūt parte nigra. p albā deſignabat᷑ pſpitas. p nigrā aduerſitas. mutauit ꝗ fortūa circa Boetium fallacem vultum proſperitatis. poſtea oſtendit ei vultum aduerſitatis.

¶ Quid me felicē ꝛc. Hic Boe. deplangit ſtatum miſerie ſue. apoſtrophando ꝯtra amicos dicēs. O amici mei. q̄d. i. ꝓpter quid. iactaſtis. i. iactando dixiſtis me. totiēs felicē: fruſtra eñ hoc dixiſtis qꝛ felicitas mea nō erat ſtabilis quod patet ex hoc quia ego cecidi. et iſte qui cecidit de pſperitate in

aduerſitatē nō erat in ſtabili gradu ꝓſperitatis. Notandū duplex eſt felicitas. Politica q̄ ꝯſiſtit in bonis exterioꝛibus. ꝛ talis nō eſt ſtabilis ſicut nec bona exterioꝛa. Alia eſt felicitas ſpeculatiua q̄ ꝯſiſtit in actu ſapīe. ſ. in ſpeculatōe ſbaꝝ ſeparatarū. ꝛ talis felicitas eſt ſtabilis ꝛ īmutabilis cū ſit bonū optimū. pulcerrimū. delectabiliſſimū. ex pˀmo ethicoꝝ.

Proſa prima.

Ec dum mecum tacitus ipſe reputarem: querimoniamq̧ lachrimabilem ſtili officio deſignarem: aſtitiſſe mihi ſup̄ v̄ticē viſa eſt mulier reuerendi admodū vultus: oculis ardentibꝰ ꝛ vltra cōem hoīm valētiā ꝑſpicacibus: colo-

b

Ec dū mecū tacitꝰ. Hic īcipit p̄ſa prima huius primi libri ī qua boetius introducit philoſophiam ꝓ ſuam miſeriam conſolantem. Ubi nota ꝙ Boetius dolens et ipſa philoſophia ipſum cōſolans non ſunt aliud niſi animus dolens ex oppreſſione ſenſualitatis. et ratio conſolans ex vigore ſapientie. Et diuidit̄. Primo oſtendit Boe. quō phīa ſibi apparuit. Scđo quid circa ipm̄ egerit. ſcđa ibi. Que vbi poeticas mu. Primo deſcribit appaꝛitionē phīe quo ad tp̄s ꝛ ad locū. ꝛ deſcribit eius diſpoſitiōez quo ad vultū. quo ad aſpectū. quo ad coloꝛē et vigoꝛē. ꝛ q̄ ad etatem. Secundo deſcribit philoſophiam q̄tum ad habitum exterioꝛem. Tercio q̄ ad oꝛnamenta ꝛ inſignia que manibus geſtabat. Secunda ibi. Ueſtes erant Tercia ibi. Et dextra quidem. Dicit primo. Dum ego Boetꝰ hec que ſupra in metro dixi. tacitus mecum reputarē. i. cogitarē. ꝛ querimoniā lacrimabilē. i. ꝓuocantē ad lacrimas. deſignarē. i. deſcriberē. officio ſtili. viſa ē mihi mulier aſtitiſſe ſupra verticem. i. ſupra caput. admodū id eſt valde. reuerendi vultꝰ oculis ardentibus ꝛ ꝑſpicacibus. id eſt claris. vltra cōem hominum valentiam. id eſt vltra homines. que apparuit in coloꝛe viuido. id eſt delectabili. ꝛ apparuit mihi tanq̧ inexhauſti. id eſt inconſumpti vigoris q̄uis ipſa foret ita plena eui. id eſt durationis. vt nullo modo crederetur eſſe noſtre etatis. ſtatura eius ambigue. id eſt dubie diſcretionis. id eſt cognitionis. Nam nunc id eſt aliquando. cohibebat. id eſt extendebat. ſeſe ad communem hominum menſuram. id eſt longitudinem. nunc. id ē aliquando. videbatur pulſare. id eſt attingere celum cacumine ſummi verticis. id eſt altitudine capitis. que cum caput altius extuliſſet ipſum etiā celum ſua longitudine penetrabat. Notandum ꝙ Boetius deſcribit philoſophiam ſibi apparuiſſe ſub ſpecie mulieris. quia philoſophia apud grecos. ꝛ ſapiētia apud latinos eſt generis feminini. Et ideo. quia ſicut mulier infantes lacte nutrit. ſic philoſophia minus ꝑfectos nutrit facilibꝰ doctrinis. Et ideo quia Boetius erat eger. Mulier autem magis eſt cōpaſſiua ꝛ magis habilis ad conſolandum egrum q̄ vir. Nam ſcđm Salomonē vbi non eſt mulier ibi ingemiſcit eger.

Notandū ſtare eſt erecto modo ſe habere. ⁊ qꝛ ph̄ia exigit hoīem ad delectationes intellectuales faciens cadere ſenſuales. iō ipa deſcribit̃ ſtetiſſe. Et dr̄ ſtetiſſe ſupra verticem. qꝛ ph̄ia eſt in aīa intellectiua que nō hꝫ organum in vertice. nā anime intellectiue nullius organi corporalis eſt actus. Uel dr̄ iō ſtare ſupra verticem. qꝛ de ſupero cardine elapſa venit. vt dic boetius. iij. proſa huius primi.

re viuido. atqꝫ inexhauſti vigoris q̄uis ita eui plena foret vt nllo mō nr̄e crederet̃ etatis. Statura diſcretionis ambigue. Nam nūc quidē ad cōem ſeſe hoīm menſurā cohibebat. Nūc vero pulſare celū ſūmi verticis cacumine videbat̃: que cū caput altius extuliſſet ipm̄ etiā celū penetrabat: ſeſe reſpicientiū hoīm fruſtrabat̃ intuit⁹. Ueſtes

Notādū ph̄ia dicitur reuerēdi vultus. qꝛ ſuos poſſeſſores reuerendos facit. nā ſm̄ Tullium ſola ſapīa eſt que meretur honores. It̄ ſm̄ Tullium reuerentia ē quedā decens ac matura grauitas q̄ habet̃ p ph̄iam. ergo dicit̃ reuerēdi vultus. Notādū illud qḋ eſt ardens, eſt penetratiuū. et qꝛ p rōnē ⁊ intellectū q̄ ſunt oculi ph̄ie penetramus intima rex ⁊ quidditates earū. iō ph̄ia dr̄ apparuiſſe ardentibus oculis. ⁊ qꝛ p ph̄iam ſpeculamur ea q̄ vulgares et cōmunes nō ſpeculant̃: ideo dicit̃ habuiſſe oculos pſpicaces vltra cōeꝫ hominū valentiam. Notandū color viuidus ē color naturalis pulcer ⁊ delectabilis. ⁊ qꝛ ph̄ia in ſe pulcerrima eſt. cum ſit res mirabilis et diuina. et delectabilis. qꝛ mirabiles affert delectationes. iō deſcribit̃ apparuiſſe viuido colore. Item ph̄ia apparuit inexhauſti vigoris. qꝛ ph̄ia cū ſit ꝑpetua exhauriri nō pōt. Uel ideo eſt inexhauſti vigoris. qꝛ q̄tumcunqꝫ hō cognoſcat de ph̄ia: adhuc reſtant plura cognoſcenda. qḋ pꝫ ex diuerſitate opinionum in philoſophia quarum vna deſtruit aliā. Itē qꝛ ph̄ia eſt eterna ⁊ preceſſerat ipm̄ Boetium. iō dicit eam nō fuiſſe ſue etatis. Notandum tres ſunt ꝑtes ph̄ie eēntiales ex. vi. metaphiſice. naturalis. mathematica et diuina. Scḋm naturalem ph̄iam dicit̃ ph̄ia ſe cohibere ad cōem mēſurā hominum inq̄tum tractat de naturalibus que cōiter via ſenſus cognoſcunt̃ inter que natura hoīs eſt ſummū ad quod ꝑuenit̃. Dicit̃ aūt ph̄ia pulſare celum quo ad mathematicam. i. quo ad aſtronomiam inq̄tū tractat de motibus ⁊ figuris aſtroꝝ. Dicit̃ aūt penetrare celum quo ad metaphiſicaꝫ inq̄tum dirigit in cognitionem dei: et ſubſtantiarū ſeparatꝝ. Et dicit̃ philoſophia fruſtrare intuitum hoīm reſpicientiū. qꝛ ꝑfectam cognitionē ſbarū ſeparatarū in hac vita habere nō poſſumus: nā ſicut ſe hꝫ oculus nocticoracis ad lumen ſolis ſic intellectus nr̄ ad manifeſtiſſima in nā. ex. ij. metaph. ¶ Ueſtes erant tenuiſſimis filis. Hic Boetius deſcribit ph̄iaꝫ q̄tuꝫ ad habitū exteriorē. Primo q̄tum ad materiā veſtium. ſcḋo q̄tū ad picturaꝫ veſtiū. tertio q̄tū ad violentiā veſtibus illatā: ⁊ legant̃ ꝑtes ſimul. Dicit pri

mo. Veſtes phie erant pfecte tenuiſſimis. i. ſutiliſſimis filis. ꝛ erant ex ſub tili artificio. ꝛ ex materia indiſſolubili quas veſtes ipa texuerat ſuis. i. proprijs manibus. vti p ſicut. ego cognoui eadē phia pdente. i. reuelante mihi i tercia pſa hui⁹ primi. quarū ſupple veſtiū ſpeciē. i. pulcritudinē. quedā caligo. i. obſcura ignorantia neglecte vetuſtatis. i. negligentie veterum

erant tenuiſſimis filis: ſubtili artificio: indiſſolubili materia pfeccteq; quas vti p⁹ eadē pdente cognoui ſuis manibus texuerat. Quarū ſpēz veluti fumoſas imagines ſolet: caligo quedā neglecte vetuſtatis obduxerat: harū in extremo margine. P. grecū: in ſupremo vo. T. legebat intextū: atq; inter vtraſq; litteras in ſcalarū modum gradus quidā inſigniti videbant. quibus ab inferiore ad ſupius elementū eēt aſcenſus. Eandē tn̄ veſtē violentoꝝ quorundaz ſciderant manus: et pticulas quas quiſq;

obduxerat. i. obfuſcauerat. veluti ſolet ſupple obducere. caligo fumoſas imagines. id eſt ſtantes in fumo. Tunc oñdit qd fuerit depictum in veſtib⁹ ei⁹ dicēs. In extremo margine. i. in inferiori pte. harū veſtiū. legebat intextum. P. id ē practica. i ſupremo ſupple margine. i. in ſupiori pte veſtiū. erat intextū. T. id eſt theorica. qđ interptat ſpeculatiua. et inter vtraſq; lr̄as. inter. T. ꝛ. P. erant quidam gradus inſigniti. i. impreſſi. in modū ſcalarū. quibus a gradib⁹ aſcendebat ab inferiori lr̄a ad ſupiorē. Tūc tangit violentiā veſtibus illatā dī. Eandem veſtem ſciderant. i. lacerauerant manus quorundam hoim violētoꝝ ſupple facientiū violentiā; et quiſq; . i. vnuſquiſq; abſtulerat pticulas a veſte quas poterat auferre. Notandū q̄ p veſtes phie intelligunt partes eēntiales ꝛ artes liberales. Sicut eni corpus veſtibus ornat ſic phia ſuis ptib⁹ decorat. Per fila aūt ſubtiliſſima intelligūt pcepta phicalia ſiue ꝓpōnes philoſophicales. ſicut eni vnū filū in veſtibus ordinat circa aliud. ſic vna ꝓpō iuxta aliā. que ꝓpōnes dicunt ſubtiliſſime. qꝛ p eas homo ſubtilia inueſtigat. Dicunt ꝛ hmōi pcepta ſubtili artificio rōe ornat⁹ verboꝝ ꝛ ſententiarū. que in eis inueniunt. ꝛ ſunt ex materia indiſſolubili. qꝛ licet a quibuſdā male exprimant. tn̄ in ſeipis hn̄t veritatē indiſſolubilem.

Notandum p manus phie p quas ſuas veſtes texuerat. intelligunt phi q pcepta phicalia ꝯſcripſerūt. Et dicunt rōabilit man⁹ phie. qꝛ niſi fuiſſēt inſtructi pceptis phicis ea exprimere minime valuiſſent. Notandum q̄ veſtes philoſophie dicunt fuiſſe obducte quadam caligine. quia tpe Boetij artes ad tantam negligentiā deuenerant. qꝛ pauci eas curabant. ſ; Boetius eas tranſtulit ꝛ expoſuit ſiue cōmentatus eſt. Vel ideo veſtes phie fuerūt fumoſe, qꝛ ab antiquis obſcure fuerit tradita phia, ab Empedocle po

etice. a Platone enigmatice. ab Ariſto. ſub verboꝝ obſcuritate. Notādum qꝛ duo ſunt ꝑtes principales philoſophie. ſ. practica ⁊ theorica. ideo in veſte phie erant due littere intexte. ſ. P. ⁊. T. P aūt erat in inferiori ꝑte veſtis. ⁊ T in ſupiori. ꝑ qḋ innuit. ꝙ phia practica eſt inferior ſpeculatiua ordine dignitatis. Per gradus aūt medios q̄ erant inter vtraſqꝫ lr̄as intelligūtur ſcīe eloqntie q̄ ſūt grāmatica. logica. rethorica.

Nota ꝙ dꝛ aſcēſū fuiſſe ꝑ gdus a practica ad ſpeculatiuā: ꝑ hoc innuit ꝙ hōꝑ dꝫ eſſe ſufficient īſtruct⁹ i ꝓcticis vt p⁹ aſcēdere valet ↄtēplatiuis.

potuit abſtulerāt. Et dextra q̄dē ei⁹ libellos: ſceptrū v̄o ſiniſtra gebat. Que vbi poeticas muſas vidit nr̄o aſſiſtētes thoro: fletibuſqꝫ meis v̄ba dictātes ↄmota pauliſp: ac toruis īflāmata lumib⁹. P. Quis inq̄t has ſcenicas metriculas ad hūc egrū ꝑmiſit accedē. Que dolores ei⁹ nō mō nllis fouerēt remedijs: verū dulcib⁹ īſup alerēt venenis. He ſt eñ q̄ īfructuoſis affectuū ſpinis vberē fructibus ratiōis ſegetē necāt. Ho

Notādū q̄d ſit ſcīdere veſtes philoſophie. illi tm̄ dicūt veſtes ſcindere phie q̄ putāt hn̄tes vnam ſcīaꝫ ſe eē ꝑfectos phos ſine alijs. Si aūt aliq̄ ſciāt vnā artē ſine alia dūmodo ſe cognoſcāt nō eē ꝑfectos phos tales non ſcindūt veſtes phie. Uel illi ſcindūt veſtes phie q̄ ꝑ extortas expōnes trahūt veras ↄpōnes ad ſuas falſas opiniones.

¶ Et dextera quidē eius. Hic Bo. deſcribit phiam q̄ꝛ ad inſignia ⁊ ornamenta q̄ manibus geſtabat d. Et dextra man⁹ phie geſtabat libellos. ſiniſtra v̄o geſtabat. i. portabat ſceptrū. i. v̄gā regalē. Notandū ꝙ oīs cura ⁊ intētio viri ſapientis verſat̄ vel circa ↄtēplationē ſapīe q̄ deſigīt ꝑ libellos vel circa regimen reipub. qḋ deſignat̄ ꝑ ſceptū ⁊ qꝛ ↄtemplatio ſapientie potior eſt q̄ꝫ regimen reipublice. ideo philoſophia dicit̄ in dextra habere libellos. In ſiniſtra v̄o ſceptrum.

¶ Que vbi poeticas muſas. Poſtq̄ꝫ boetius oſtendit quō phia ſibi apparuit: hic oñdit q̄d circa ipm egerit. et p̄mo oñdit quō muſas poeticas fugauit. ſcdo oñdit quō ipſe de hoc obſtupuit. tercio quō phia ſibi appropīqns ſtatū eius deplanxit. ſecūda ibi. At ego. tercia ibi. tū illa. Dicit primo. que ſupple phia. vbi. ꝓ poſtq̄ꝫ vidit poeticas muſas aſſiſtentes nr̄o thoro. i. lecto. qꝛ boetius tanq̄ꝫ eger in lecto decubuit. ⁊ cū vidit muſas dictātes verba. i. carmina meis fletibus. ipſa phia pauliſp. i. aliquantulū. cōmota ⁊ inflamata. i. inceſa. toruis luminibus. i. crudelib⁹ vel terribilibus oculis. inq̄t q̄s ꝑmiſit has meretriculas. ſcenicas. i. vmbroſas. accedere ad hūc egrū que dolores eius nō modo. i. nō tm̄. fouerent. i. ſanarent. nullis remedijs. id eſt medicamentis. verū ꝓ ſ. alerent ſupple dolores eius dulcibus venenis. He ſunt eñ muſe q̄ infructuoſis ſpinis affectuū paſſionū necant. i. ſuf

focant. vberem .i. fertilem fructum. rõnis fructibus .i. in fructibus ſuis. et mentes hoim aſſuefaciant morbo nõ liberant. Tũc alloquit muſas dicẽs O muſe ſi vr̃e blandicie detraxiſſent nobis quẽ .i. aliquẽ virũ ꝓphanũ .i. illiteratũ. vti ꝑ tãcꝫ. ſolitũ .i. ſũez. vulgo ego putarẽ id ferẽdũ .i. patiẽdũ. minus moleſte qppe in hoc nihil lederent nr̃e ope .i. vr̃e ſedulitates. ſ vos allexiſtis nobis hoiem hunc enutriciũ ſtudijs .i. ſcientiis. eleaticis. i. ariſtotelice atqꝫ achademicis .i. platonicis. tunc fugat eas di. Sꝫ abite potius i. recedite. vos ſyrenes. dulces. vſqꝫ in exitũ .i. in mortem. et relinquite

mi nũcꝫ mẽtes aſſuefaciũt morbo nõ liberãt. At ſi quẽ ꝓphanũ (vti vulgo ſolitũ) nobis blanditie vr̃e detrahẽnt. min⁹ moleſte ferendum putarẽ. Nihil quippe in eo nr̃e ope lederent. Hũc vero eleaticis: atqꝫ achademicis ſtũdijs enutritũ. ſed abite poti⁹ ſirenes vſqꝫ i exitũ dulces: meiſqꝫ eũ muſis curãdũ ſanãdũqꝫ relinqte. B. His ille corus icrepit⁹ deiecit humi meſtior vultũ cõfeſſuſqꝫ rubore vẽcũdiã limẽ triſtis exceſſit.

eũ curandũ meis muſis .i. doctrinis ſalutiferis. Tũc iſte chorus .i. turba muſarũ. increpit⁹ .i. redargut⁹. meſtior .i. triſtior exñs. vultũ ſuũ deiecit .i. inclinauit. humi .i. t̃re. et rubore ꝯfeſſus verecũdiã triſtis exceſſit .i. exiuit limen .i. domũ in q̃ decubuit boeti⁹.

¶ Notandum ꝙ ideo muſe poetice dicebant̃ aſſiſtere thoro boetij. qr boetius ſtuduit metrice dolorẽ ſuũ ꝯſcribere. Itẽ phĩa dr̃ pauliſꝑ ꝯmota ꝑ qd̃ innuit ꝙ ira imoderata nõ dꝫ cadere i virũ ſapiẽtẽ: qr virtus ꝯſiſtit i moderatõe paſſionũ. Nã licꝫ iraſci ſit hoi naturale. tñ iraſci qñ oportet: et vt oportet. et quantũ oportet eſt hoĩs virtuoſi et ſapientis. Vñ Seneca. Quid crudelius ira? Silr̃ in de virtutib⁹ cardinalibus. Eſto tardus ad irã. Item interrogatio qñqꝫ fit cã ĩgñantie alieni⁹. aliqñ vt ex r̃nſione facta aliqd ꝓbet. qñqꝫ fit ꝓpter increpatiõez faciendã. et hõ vltimo mõ phĩa ĩterrogat dicẽs. qs has ſceni. meretri. etc. Notãdũ ꝙ muſe poetice dicũt̃ meretricule. ſic eñ meretrix allicit hoĩez delectãdo nihil ſibi vtilitatis ꝯferẽdo. et cõmiſcet ſe cuilibet nõ ex amore ſ ſpe lucri. ita poete nõ ſcribũt amore ſciẽ. ſ vt aliqd laudis vel p̃mij ꝯſequant̃. et delectãt rõne metri modicũ vtilitatis ꝯferẽdo ſ diuerſas paſſiões ĩducẽdo. Appellat aũt phĩa muſas meretriculas ſcenicas. qr carmĩa poetica ĩ ſcena ꝯſueuerũt ꝓnunciari. Ubi nota ꝙ ſcena dicebat̃ loc⁹ vmbroſus ĩ theatro vbi abſcõdebant̃ ꝑſone ꝓnũciãtes carmĩa tragica vl̃ comica. vñ ſcena ĩterp̃tat̃ vmbratõ vl̃ vmbra. Uł iõ muſe poetice dicũt̃ ſcenice .i. vmbratiles. qr ſũt vmbra ſciẽ nõ vera ſcia cũ obumbrẽt mentes hominũ. Item metrica deſcriptio doloris nõ ſanat dolorẽ ſed magis auget. qr cõſideratio miſerie ẽ ꝓuocatiua triſticie. Unuſqſqꝫ aũt cum diligentia ꝯſiderat quod ſcribere vult. Item metrica deſcriptio dici-

tur eē dulce venenū. q2 placet et nocet. Rōne metri placet. ꝗ ꝓpter recordationē doloris nocet. Itē affectus eſt vehemēs aī paſſio aīm torquēs. ⁊ verū iudiciū rationis impediēs. Et ſunt quatuor affectus animi gaudiuȝ dolor. ſpes ⁊ timor. qui dicunt͛ infructuoſe ſpine. q2 ſuffocant ſegetem rationis. q eſt ſcia ꝟ virtus. Item licet de omi errore dolenduȝ ſit. potius tñ de errore ſapientis ꝙ inſipiētis. Nā error ſapientis alios exemplo corripit. Error aūt inſipientis nōn. q2 ab inſipiente nō trahit͛ exemplum. ꝓpter quod dixit Saluſtius. Omnia mala exempla a rebus bonis orta ſunt. Ergo dicit philoſophia. magis eēt dolendū de errore Boetij ꝙ alterius ꝓphani. Item ſm Huguitionem phanum idem eſt qḋ templuȝ Inde ꝓphanus. i. ſacrilegus. quaſi ꝓcul a phano. id eſt a templo. Prophanum etiam dicit͛ quicquid nō eſt ſacrum. vnde omnes layci et illiterati dicunt͛ ꝓphani quaſi ꝓcul a phano ſapientie. Item ſm huguitionem opa ope eſt ſedulitas in rebus agendis. Opa aūt philoſophie eſt intentio vl' labor ad aliquid philoſophicum addiſcendum. Item eleys eſt ciuitas grecie in qua ſtuduit Ariſto. vnde ſtudia ſua dicunt͛ eleatica. Achademia aūt fuit ciuitas vel villa in qua ſtuduit plato. vnde ſtudia ſua dicunt͛ achademica. vtriſq3 aūt ſtudijs Boetius fuit enutritus. Item pħia muſas appellat ſyrenes ſicut eñi ſyrenes dulcedine cantus attrahunt naues piclitādo eas. ſic muſe delectatione metri alliciūt hoīes vel mentes hoīm ⁊ rationem aliquo affectu ſubmergunt ⁊ obſcurāt. Item ꝙ vna pħia cōuentuȝ muſarum expulit ſignat͛ ꝙ vnus ſapiens ſua virtute ⁊ ſapientia infinitos errores ſtultorum extinguit.

At ego cuius acies lacrimis merſa caligarat: nec dinoſcere poſſem quenam hec eſſet mulier tā impioſe auctoritatis: obſtupui viſuq3 in terram defixo quidnam deinceps eēt actura: expectare tacit⁹ cepi. Tū

¶ At ego cui⁹ acies. Hic Boetius oſtēdit quomodo obſtupuit de actu philoſophie dicens. Ad ego Boetius cuius acies. i. viſio merſa lacrimis caligarat. i. obſcura fuerat. vt nec poſſem dinoſcere. i. īueſtigare. quenā. i. q eēt hec mulier tam impioſe auctoritatis. id eſt potentie. ego obſtupui. id ē admiratus fui: et defixo. i. inclinato. viſu in terram tacitus cepi expectare quidnam deinceps. i. ꝯſequenter eſſet actura circa me. Notandum q2 Boetius doluit de amiſſione rerū tpaliū. eius acies. i. ratio et intellectus caligarat: ita ꝙ nō potuit cognoſcere philoſophiam. Nota ꝙ licet Boetius ꝺ actu philoſophie obſtupuit: tamen tacitus expectauit quid deinceps facere vellet ꝑ hoc innuens ſe eſſe talem qui conſolationem accipet: qui eñi refutant alios audire: nec audita ratiōe acquieſcūt nec tales ſibipſos obſtaculum conſolationis faciunt.

¶ Tum illa ꝓpius accedens. Hic Boe. oſtēdit quō pħia ſibi appropinq̄ns ſtatum eius deplanxit dicens. Tuȝ illa philoſophia accedēs ꝓpius ꝯſedit in extrema pte lectuli. i. cordis mei. ⁊ intuēs meū vultū grauē. i. grauatuȝ

luctu atq3 deiectū.i.inclinatū in humū.i.in terrā.merore.i.tristicia. ꝯque-sta est his versibus sequentibus de ꝑturbatiōe nr̄e mētis. Notā q̄ ph̄ia dr̄ sediſſe ī extrema pte lectuli.i.cordis boe. Nā cū eſſet in tristicia ꝛ dole-ret ꝓpt̄ amiſſionē rerū tpaliū parū vel nihil sapīe hēbat. et q2 tota cura ei⁹ erat circa terrena amiſſa.iō dr̄ habuiſſe vultū merore deiectū in humum.

illa ꝓpius accedens in extrema lectuli mei parte ꝯsedit meūq3 intuēs vultū luctu grauem.atq3 in humū merore deiectum. His versibus de nostre mentis ꝑturbatiōe cō-questa est.

Metrum secundū primi libri.

b Eu q̄3 ꝑcipiti mersa ꝓfundo.
Mens hebet ꝛ ꝓpria luce relicta.
Tendit in externas ire tenebras.
Terrenis quotiens flatibus acta.
Crescit in immensum noxia cura.

Eu q̄3 ꝑcipi-ti mersa profundo Hic īcipit metrum secūdū huius primi qd̄ vocat̄ metrū dactilicū a pede ꝑdo-mināte. ꝛ di-cit̄ thetrametꝝ a numero pedū. a the-tra qd̄ ē qua-tuor.q2 qua-tuor pedes cōtinet et di-cit̄ ypcatha-lecticum ꝓpter syllabā abundantē post duos pedes in medio versus. Ver-bi gratia. Primus pes est. Heu q̄3. secundus precipi.sed syllaba ti. huius nominis precipiti supabundat. Tercius pes est mersa pro. quartus fun-fundo. similiter est in alijs. In hoc ergo metro philosophia deplangit sta-tum Boetij dolendo de ꝑturbatione sue mentis. ꝛ facit duo. primo vniuer-saliter ph̄ia deplangit ꝑturbationem mentis hoīm. secundo spāliter cōuer-tit planctum suū sup boetiū. ibi. Hic quondam. Primo dicit. Heu q̄3.i.q̄-tū.mens hoīm hebet.id est obscuratur. mersa precipiti ꝓfundo. id est cura rerum temporalium que precipitat hoīem.et talis mens relicta ꝓpria luce id est contemplatione. tendit id est laborat. ire in tenebras externas. id est in ignorantias exteriores. hoc aūt contingit homini. quotiēs supple mēs acta. id est agitata. terrenis flatibus. id est ꝓsperitatibus vel euētibus. cu-ra. id est sollicitudo rerum temporalium. noxia.i. nociua. crescit in immen-sum.id est supra modū. Nota q̄ in nobis est duplex virtus rationalis et sensualis. sensus autem semp aduersatur rationi.quia caro concupiscit ad-uersus spiritum.et spiritus aduersus carnem.cum autem sensualitas vin-cit rationem. tunc homo est in malo statu regimīs. ꝛ efficit̄ bestialis. Un-de albertus sup tercio de anima dicit. Turpe est nobis abijcere regimē su-perioris et inducere regimen inferioris virtutis quod nobis commune est cum bestijs. Ideo scribitur tercio ethicorum. in antiqua trāslatiōe. Valde conandum et laborandum est nobis vt virtus nostra concupiscibilis sub-iecta sit rationi.quemadmodum enim pueri ꝑuerse viuunt si nō a suis pe-

dagogis fuerint coacti ad recte viuēdū. ſic appetitus ſenſualis ducit nos ad inſolentiam, niſi regula rationis fuerit coartatus. plures aūt homines ſequunt̄ ſenſualitatem quā rationem. inſudantes bonis exterioribus ⁊ delectationibus ſenſualibus pꝗ impediunt̄ in ſpeculatione ⁊ cognitiōe ſummi boni. Ideo phia hoc deplangens dicit in metro. Heu quā precipiti.

Hic quondam celo liber aperto.
Suetus in ethereos ire meatus
Cernebat roſei lumina ſolis.
Viſebat gelide ſydera lune
Et quecunqꝫ vagos ſtella recurſus
Exercet. varios flexa ꝑ orbes
Comprehenſam numeris victor hēbat.
Quinetiam cauſas vnde ſonora

Itē cū aīa ingerit ſe curis rerū temporalium ꝓfunde ꝑcipitat̄ ⁊ habet qꝛ a cognitione rerꝫ ⁊ ſui creatoris deſtituit ⁊ ꝺſtituta cadit in tenebras extēnas id eſt in ignorantias exteriores. Ubi notandum ꝙ duplex eſt ignorantia. Quedam naturalis que eſt in iuuenibus ⁊ decrepitis. et vocat̄ ignorātia interna. qꝛ ex naturali defectu ꝓtingit. Alia eſt ignorantia que cauſatur ex negligentia hominis qū ſollicitatur circa exteriora. ⁊ talis dicit̄ externa. quia eſt extra naturam. de qua dicit̄ ꝙ omnes hoīes naturaliter ſcire deſiderant. Prima ignorātia cum ſit naturalis nō eſt vicioſa. quia turpes a natura nemo increpat neqꝫ bonos laudat. Secūda eſt vicioſa cum ſit ꝑ hoīs negligentiam de quo loquit̄ Boetius ſecundo huius proſa quinta. Ceteris animātibus ſeſe ignorare natura eſt. hominibus vero vicio venit. Item dicit noxia cura. Unde Seneca in ꝓuerbijs. Magnam partem ꝑturbationis ſibi dedit q̄ exterioribꝰ ſe iniecit. Itē rō et intellectꝰ dicunt̄ lux homīs. qꝛ illūināt hoīem ad cognitiōeꝫ creature ⁊ creatoris. dicūt̄ aūt ꝓpria lux hoīs. quia ſolū genus hoīm viuit arte et ratione ex ꝓhemio metaphiſice.

¶ Hic quondam celo ⁊c̄. Hic philoſophia ſpecialiter ꝯuertit ſe ad deplangendum Boetiū. et primo oſtendit quanta contemplatōe Boetius quondam viguit. ſecundo oſtendit quomodo deſtitutus a tali contemplatione ſolum de terrenis cogitabat ibi. Nūc iacet effeto. Primo philoſophia cōmendat Boetium ab aſtronomia. ſecūdo a naturali phia. tercio a metaphiſica. ſecunda ibi. Quin etiam cauſas. tercia ibi. Quis voluat ſtabilē. Primo dicit Boetius quondam liber. i. ſolutus a cura rerum temporalium. celo ſibi apto ꝑ cognitionem. ſuetus fuit ire ꝑ rationem in ethereos meatus id eſt ī motus corpoꝝ celeſtiū. et ipſe cernebat. id eſt ſpeculabat̄. lumīa id eſt radios. roſei ſolis viſebat. id eſt cum deſiderio videbat. ſydera. id eſt cōſtellationes. gelide. i. frigide lune. et ipſe boetius victor ignorantie. habebat omnem ſtellam cōprehenſam numeris. id eſt certis computatiōibus. q̄cunqꝫ ſtella erratica. exercetur. id eſt opatur. vagos. i. varios recurſus. nūc ꝓgrediendo nūc regrediendo, ſtella inqꝫ flexa, id eſt mota. ꝑ varios orbes

 /16

id eſt circulos. Nota ꝙ animo liberato a curis exterioribus ꝯceſſum eſt/ nota ꝙ anim
philoſophari. ideo quedam artes dicunt̃ liberales. qꝛ filij liberoꝝ .i. nobi/
liũ q̃ erant liberati a curis tꝑalibus talibus artibus vacabant. Ideo dicit
pħia ꝙ Boeti⁹ q̃ndã liber ⁊c̃. Nota ꝙ dicit celo aperto. licet homo pla/
netas celi corporalit̃ nõ attingat tñ ſpeculatõe cõphẽdit. Hoc pulcre tãgit
Triſmegiſt⁹ di. Magnuꝫ miraculũ eſt homo et aĩal honorandũꝫ hic aĩma in/ tellectiua in⁹

Flamina ſollicitent equora ponti.
Quis voluat ſtabilem ſpũs orbem
Vel cur heſperias ſydus in vndas.

naturam dei tranſit quaſi ipſe deus ſit. Hic p naturam anime dijs eſt con/
iunctus. hic demonum genus nouit. terrã colit. elementis cõmiſcet̃ acu/
mine mentis in maris pfũda deſcendit. celum qꝺ videt̃ altiſſimũ aĩ ſaga
citate metit̃. intentionẽ aĩ eius nulla aeris caligo cõfundit. nec terre den/
ſitas ei⁹ opationẽ impedit. nõ aq pfunditas aſpectũ ei⁹ obtũdit. Nota
ꝙ ſol in ortu ſuo apparet roſeus ꝓpter vapores interpoſitos int̃ viſuꝫ no/
ſtrũ ⁊ ſolẽ. Nã albũ viſum p fumũ apparet rubeũ. Etiã licet in meridie va/
pores ſint interpoſiti nõ tñ apparet tunc roſeus. eo ꝙ illi vapores nõ ſunt
groſſi ſed ſubtiliati calore ſolis. Nota pħia dicit lunaꝫ eẽ gelidam qꝺ non
eſt intelligendũ formaliter. qꝛ prime qualitates q̃ ſunt calidũ. frigidũ hũi/
dum. ſiccũ. nõ habent locũ in corpibus celeſtibus. cũ nõ recipiãt pegrinas
impreſſiones. ſed dicit̃ luna gelida virtualiter vel effectiue. qꝛ frigus ⁊ eti/
am humores efficit in inferioribus. ꝓpter qꝺ noctes quibus luna p̃eſt ſũt
gelidiores ⁊ humidiores magis dieb⁹. Nota ꝙ planete dicunt̃ habere
vagos recurſus. qꝛ mouentur duplici motu .ſ. p̃mi mobilis ab oriente ĩ oc
cidentẽ. ⁊ ꝓprio motu ab occidente in orientẽ. vel ideo qꝛ qñq; appent no
bis ſtationarij. qñq; retrogradi. qñq; ꝓpinqui. qñq; aliqualiter remoti.

Nota ꝙ ſtella erratica dicit̃ flexa .i. mota p varios orbes circuloꝝ .ſ. defe
rentis ⁊ epicycli ratione quoꝝ circuloꝝ nũc dicunt̃ pgreſſiui. nũc retrog̃/
di. nũc ſtatiõarij vt dictũ eſt. ⁊ hꝫ videri ĩ theorica planetaꝝ vl' aſtronomia.

¶ Quinetiã cauſas. Hic cõmẽdat eũ ex pte nãlis pħie dicens. Quinetiã p Quinetiã
certo. Boetius ſolitus fuit rimari .i. inquirere cauſas vnde .i. ꝓpter quas
cauſas. ſonora flãmina .i. ſonoroſi venti. ſollicitẽt .i. pturbẽt. equora .i. pla
niciem. ponti .i. maris. q.d. Boetius ſciuit cauſas generationis ventorum
qui cõmouent ipm mare. Nota ꝙ ex libro metheoroꝝ patet ꝙ vent⁹ ge
neratur ex vapore calido ⁊ ſicco eleuato p calorẽ ſolis qui pueniens ad lo
cũ nubiũ frigiditate nubis repcutit̃. ⁊ repcuſſus fert̃ in latus ⁊ facit ſonũ
impellendo aerem. et qꝛ aqua faciliter eſt diuiſibilis defacili cedit ⁊ reuer/
berat̃ p ventos. Uel alit̃ poteſt intelligi. Antiqui enim dixerunt ꝙ ideo
venti turbãt mare. qꝛ in ipo mari generant̃ venti q̃ nõ exeũt. ſ faciũt fluxũ
maris. ſꝫ hec opinio nõ ſit vera. qꝛ mare fluit ⁊ refluit tpe determiato ſicut
bis in die naturali. venti aũt generant̃ tpe indeterminato.

¶ Quis voluat ſtabilẽ. Hic pħia cõmendat Boetiũ ĩ metaphyſica ⁊ iterato a
naturali pħia d. Boetius etiã ſolitus fuit rimari quis ſpũs .i. intelligẽtia
voluat motu diurno ſtabilem orbem firmamenti, vel etiam cur ſydus ſo/

lis vel aliud habens ortum ⁊ occaſum caſurum in heſperias vndas. id eſt in aquas maris occidentalis. ſurgat. id eſt iteruʒ oriatur. ab ortu rutilo. id eſt ab oriente ſplendido. quaſi diceret. Boetius ſolitus erat inquirere cur ſtelle que in occidente videntur occidere iterum reſurgant in oriente. etiā erat ſolitus rimari quis temperet placidas horas veris. i. temporis vernalis. vt ornet terraʒ roſeis floribus. q̄s dedit. id ē ordinauit. vt autumnus fertilis āno pleno. id ē fecūdo. influat. i. influentiā faciat. grauidis vuis. id ē botris repletis etiam erat ſolitus reddere. i. aſſignare varias cauſas latētes nature. id reruʒ naturalium.

Caſurum rutilo ſurgat ab ortu
Quis veris placidas temperet horas.
Vt terras roſeis floribus ornet
Quis dedit vt pleno fertilis anno
Autumnus grauidis influat vuis
Rimari ſolitus. atq; latentis
Nature varias reddere cauſas
Nunc iacet effeto lumine mentis
Et preſſus grauidis colla cathenis.
Decliuumq; gerens pondere vultum
Cogitur heu ſtolidam cernere terram.

Nota omne quod mouetur ab alio mouetur. ex. vij. phiſicoruʒ ergo celum ab alio mouetur. Mouetur aūt celum a duplici motore ꝑ cōmentatorem. xij. metaph. ab vno cōiuncto ⁊ appropriato qui vocatur intelligentia a quo mouetur effectiue. ab alio motore ſeparato qui eſt deus a quo mouetur ī ratione finis. Item dicit orbem celeſtem eſſe ſtabileʒ. licet eñ moueatur ⁊ mutet locū ſm ꝑtes nō tñ ſm totū ⁊ q̄tū ad hoc dicitur eē ſtabilis. i. immobilis. Item cauſa quare ſtelle q̄ occidūt iterū oriantur nō eſt alia niſi motus circularis primi mobilis. qui ſecum rapit omnes ſtellas tam fixas q̄ erraticas. Itē heſperus eſt ſtella q̄ de veſꝑe ſequitur ſolē occidentē a q̄ ſtella mare occidentale dicitur heſpericū mare. eo ꝙ ſol et heſperus ibi ſe mergāt nō ꝙ ita ſit. ſed q2 vulgares ſic opinantur. cum eñ ſtelle occidunt ꝓpter interpoſitionē maris inter viſum ⁊ ſtellas videntur ſtelle mergi ī mare. Itē tꝑs vernale dr̄ placidū. q2 ē ꝯueniēs vite hoīs. Eſt eñ tꝑs veris calidū ⁊ hūidū in q̄bus ꝯſiſtit vita. ex li. de morte ⁊ vita. ⁊ iō illo tꝑe ꝓducuntur flores. naʒ mā flor̄ ē hūidū aqueū ſbtile. bñ coctū a calido aereo. q2 igitur in vere dñatur calidū aereū ⁊ hūidū aqueū ſubtile qđ ꝑua indiget digeſtiōe. iō ī vere cuius calor tꝑatus eſt flores ꝓducuntur. Itē vitis multū abūdat de hūido aq̄o ⁊ groſſo cuius ſignū ē. q2 tꝑe putatiōis diſtillat ab eis q̄ſi hūidū lacrimabile tale aūt hūidū groſſum multū reſiſtit digeſtioni. iō vue ad maturitatē tarde ꝑueniūt. ſ. tꝑe autūni. Itē Boe. ꝯſueuit reddē cāas latētes rerū nāliū qđ fuit īdiciū felicitatis. nā ſm Virg. Felix q̄ potuit rer̄ cognoſcere cauſas. ¶ Nūc iacet effeto. Hic oñdit phia quō Boetius deſtitutus ꝑdicta ſpecu-

latiõe eſt de terrenis cogitabat di. Nũc. i. tpe doloris. boetius iacet. i. proſtratus eſt. effeto. id ē euacuato. lumine. i. ſpeculatione mentis. ⁊ ipſe preſſus colla. i. ſm colla. grauibus cathenis paſſionũ q̄ mētē grauāt. gerenſq₃ delictũ vultũ. i. inclinatũ pondere amiſſionis rerũ tpaliũ. Ben cogit̃ cernere ſtolidã terrã. i. bona terrena. que hoīes ſtolidos efficiũt.

Nota cathena eſt ferreũ inſtrumentũ quo aliqđ cõtra ſuã naturã detinetur. Quatuor antē affectus q̄ ſunt gaudiũ ſpes. timor. dolor. ſimilitudinarie dicũtur cathene. qr aīm hoīs detinent ⁊ cõtra ſuã naturam ⁊ rõnem ad illicita trahunt. ita ʒ rõ ſp deprecat̃ ad optima. ex. i. eth. Et ꝓpterea Boe. in fine hui⁹ primi hortatur fugã paſſionũ. ibi. tu q̄ʒ ſi vis. Itē nota nõ eſt eſtimãdũ ꝙ Boe. ſic eēt ita euacuatus lumīe mentis ſicut lr̃a ſonat. qr alś fuiſſet inſufficiēs ꝓ ꝯpoſitiõe huius libri. ſʒ phia loqtur hoc cõpaſſiue. Ille em̄ eſt mens ſtultus q̄ inclinat ſe ad terrena diligendo ipa. ⁊ nõ eleuando intellectũ ſuum ad ſpeculabilia qualis nõ fuit Boeti⁹. Vñ dicit Aug. Tales ſũt hoīes qualia ſũt ea que diligunt. quia dilectio tranſmutat diligentem in ſimilitudinem rei quam diligit. Hec Marquardus.

Proſa ſcunda primi libri.

Ed medicine inquit potius temp⁹ eſt q̄ q̄rele. B. Tuʒ vo totis in me ītenta lumib⁹. P. Tu es ne ille ait. q̄ nr̃o q̄ndã lacte nutrit⁹. noſtris educat⁹ alimētis in virilis animi robur euaſeras. Atqui talia ꝯtuleram⁹ arma. que niſi pri⁹ abieciſſes inuicta te firmitate tuerent̃ agnoſcis ne me Quid taceſ: pudore an ſtupore ſiluiſti: mallē pudore. ſʒ te vt video ſtupor oppreſſit. B

Ed medicine inqt potius. Hic incipit ſcđa pſa huius pmi in q̄ phia inueſtigat morbũ boetij ex quibuſdã ſignis. ſcđo ꝯſolat̃ ipm ne deſperet. ſcđo ibi. Cunq₃ me nõ. Primo dicit phia. O Boeci ego poſſem multa cõqueri de pturbatiõe mentis tue. ſed nũc potius medicine tpſ eſt q̄ querele. vo ꝓ ſed. tum. i. tunc. mulier illa intenta in me totis luminibus. i. ocul'. ait. es tu ne ille q̄ q̄ndã tpe iuuētutis nutrit⁹ nr̃o lacte. i. facilibus documētis in etate aũt pfecta educatus. i. nutritus. nr̃is alimentis. i. doctrinis difficilioribus. tu euaſeras. i. perueneras. in robur. i. in fortitudinē virilis animi. atqui pcerto. nos ꝯtuleramus tibi arma talia. i. documēta. que niſi prius abieciſſes p obliuionē. ipa tuerent̃ te inuicta firmitate. dicit phia agnoſcis ne me: quid taces: ſiluiſti ne pudore. i. verecũdia. an ſtupore. i. mentis alienatione. ego mallē. i. magis vellem te ſiluiſſe pudore. ſʒ vt ego video ſtupor oppreſſit te. Nota ꝙ phia in deplangendo Boetiũ nõ facit longã morã ne Boetius deſperet ſup infirmitate ſua. ſʒ dicit phia magis eſſe tempus medicine q̄ querele. Itē boni medici eſt totis ocu/

lis diligenter reſpicere faciē infirmi eo ꝙ in facie magis apparēt ſigna pre
noſticatōnis infirmitatis. ideo phīa dꝫ eſſe intuita Boetiū totis luminib⁹
Itē ꝑ arma phīe intelligunť precepta philoſophicalia. que ꝑſuadent mi
nime extolli in ꝓſperis nec depmi in aduerſis. Hortať eñ nos phīa ad ma
gnanimitatē. Magnanimus aūt eſt. qꝛ ꝯtra difformes inſultus fortūe vna

**Cumqꝫ nō modo tacitū ſed elinguē pror-
ſus me mutumqꝫ vidiſſet. admouit pectori
meo leniť manū. P. Et nihil inqͣt ꝑiculi ē.
letargū patitur. cōmunē illuſarū mentium
morbū. Sui pauliſper oblitus eſt. Recor-
dabitur facile ſui ſiquidē nos ante cogno-
uerit. Quod vt poſſit agnoſcere pauliſꝑ lu
mina eius mortaliū rerū nube calligantia**

nimi mentis
ꝯſtantia mili
tat. De hiis
ſilibus prece
ptis phic. bo
eti⁹ oblit⁹ fu
it ꝓpť dolorē
Nota taci
turnitas qñ-
qꝫ ꝓuenit ex
pudore qñqꝫ
eſt ex ſtupore
qñ eñ mani
feſtať alicui
aliqͥd qd vel
let celari ipſe efficiť verecundus. ⁊ oculi ei⁹ depmunť. facies ei⁹ rubet: et
auertiť. et lingua eius in loquendo ligať. Nota ꝙ ſtupor vno mō ē abū
dans āmiratio mētis. vt ibi papa ſtupor mūdi. Alio mō eſt mentis aliena-
tio et ſic accipiť in ꝓpoſito. ⁊ inducit taciturnitatē. ex quo eñ mot⁹ lingue
eſt ſm ꝯformitatē ad fantaſiam. turbata fantaſia ſicut ꝯtingit in alienatōe
mentis. ī̄pediť lingua in loquendo. ergo dicit phīa pudore an ſtupore ſi-
luiſti: et qꝛ taciturnitas ꝓueniens ex ſtupore deterior eſt qꝫ que cauſať ex
pudore. cum ipſa cauſeť ex aliquo defectu interiori. ideo dicit phīa mallet
pudore ſiluiſſes. Nota ſm huguitionē pudor eſt corpis. ſed pudicicia ē
mentis. Eſt aūt pudor verecundia ex aliquo caſu innata nō auferens me-
moriam ſed impediens linguam. Stupor aūt eſt caſus memoriam auferēs
⁊ linguā impediens. et peius eſt tacere ſtupore qꝫ pudore. qꝛ melius ē me-
moriam retinendo nō loqui qꝫ loqui ⁊ memoria carere. Nota phīa dicit
Boetiū habuiſſe nutritū ſuo lacte. ꝑ nutrimētū lactis intelligiť triuiū. ſcꝫ
grāmatica. logica ⁊ rethorica. quib⁹ iuuenes ſunt ſeriatim informādi. tāqꝫ
facilibus documentis. ſicut puer lacte nutrimento molli ⁊ facilis digeſtio
nis nutriť. Sed ꝑ hoc qd dicit virilis aī robur euaſeras. ſ. ad ſciam mathe
maticā ⁊c̄. qua tanqꝫ ꝑ ſciam magis ſubtilē hō ꝑfecte etatis efficiť. No-
ta phīa cōtulit boetio arma nō corpalia ſed ſpūalia. ſicut ſunt virtutes in-
tellectuales quas enumerat ariſto. vi. ethicoꝝ. ⁊ ſunt illa. intellectus. ſapi
entia. ſcīa. ars ⁊ prudentia. Et ſimiliter virtutes cardinales q̄ ſunt quatu-
or. Prudētia. iuſticia. fortitudo. tꝑantia. ⁊ dicunť cardinales. qꝛ quandā
ꝑncipalitatē ſibi vendicāt circa materiā circa quā habent fieri. Illa eñ ar-
ma abiecit Boetius qñ tꝑalibus adheſit. appetitui ſenſitiuo annuēs ⁊ ab
attētione celeſtiū ſequeſtratus. ⁊ de iſtis armis dicit apl's. Abijcite ꝙ ope-
ra tenebraꝝ ⁊ induimini arma lucis ſic vt in die honeſte ambulemus.
¶ Cumqꝫ me nō mō tacitū. Hic phīa ꝯſolať Boe. ne deſperet dī. cū phīa vi

diſſet me nõ modo. i. nõ tm̃ tacitũ. ſed ꝓrſus. i. totaliter elinguẽ. qꝫ ꝑ et mutũ. ipſa admouit. i. appoſuit pectori meo leniter manũ. ⁊ inqt. i. dixit. nihil ꝑiculi eſt circa hunc hoĩem. ipe patit̃ letargũ. i. morbũ obliuiõis. morbum inquã cõem mẽtiũ illuſarꝝ. i. deceptarꝝ. ⁊ ipe paulisp. i. modicũ. ẽ oblit⁹ ſui. ſꝫ facile ſui recordabit̃. ſiquidẽ ꝓ certo. cognouerit nos phĩam. ante. i. p⁹. qꝺ vt ipe poſſit facere. tergamus lumina. i. oculos eius. caligantia nube. id ẽ obſcuritate. rerꝫ mortaliũ. i. tꝑaliũ. hec dixit phia. et

tergam⁹. B. hec dixit. Oculóſqꝫ meos fletibus inundantes contracta in rugam veſte ſiccauit.

Metrũ tertiũ primi libri.

t Unc me diſcuſſa liqrũt nocte tenebre
Luminibúſqꝫ prior rediJt vigor.

veſte ſua. ꝯtracta. i. ꝯuoluta ĩ rugã ſiccauit oculos meos fletib⁹ vndantes. i. hũectãtes. Nota q̄ tacit⁹ ẽ ille q̃ nõ loq̇t̃ lꝫ hẽat ptãtẽ lingue ad loq̇ndũ. ſꝫ elinguis vel mut⁹ dr̃ ille q̃ nõ ſolũ nõ loq̇t̃. ſꝫ non hꝫ ptãtẽ lingue ad loquẽdũ. ⁊ talis fuit Boe. ꝓpter ſtuporẽ. i. mentis alienationẽ. Nota q̄ phia innuens ſe eẽ bonã medicã cõſolat̃ Boetiũ di. Nihil ꝑiculi eſt ĩ hoĩe iſto qꝛ ſm Señ. in li. de clementia ad Neronẽ. Mali medici eſt deſperare ne curet eger. Nota q̄ letargia eſt infirmitas cauſata ex opp̃ſſiõe cerebri cũ obliuiõe ⁊ iungit̃ ꝯtinuo ſomno. ⁊ ſic letargus eſt morbus inducẽs obliuionẽ ⁊ ſomnũ. inde letargic⁹ ⁊ ẽ hõ q̃ patit̃ talẽ morbũ ⁊ dr̃ a letes qꝺ interp̃tat̃ obliuio. ẽt letes ẽ fluui⁹ ĩfernal̃. Boeti⁹ ꝰ patiebat̃ letargũ. i. morbũ obliuiõis. qꝛ ſi ꝑcepta phie ĩ memoria hũiſſet nunqꝫ de amiſſiõe rerũ tẽporaliũ doluiſſet. Itẽ dicit letargũ eẽ morbũ illuſarũ mentiũ. qꝛ mẽs illuſa ẽ vbi rõ eſt ligata ꝓpter defectũ fantaſie. ſic̃ in freneticis vl̃ ꝓpt̃ defectũ memorie ſic̃ in letargicis. Notãdũ hõ cõponit̃ ex aĩa ĩmortali ⁊ corpe mortali. ſꝫ qꝛ Boe. oblitus fuit bonorꝫ aĩe. iõ dr̃ fuiſſe ſui oblitus nõ totalit̃ ſed paulisp. qꝛ adhuc curã habuit de bonis terrenis q̃ reſpiciũt corpus. Itẽ hõ ꝑ phiam hꝫ ſuipſius ꝑfectam cognitionẽ. ad cognoſcendũ aũt illud qꝺ ꝑ phiam cognoſcit̃. oportet ꝑ phiam cognoſcere. iõ dicit phia recordabit̃ ſui facile. ſi nos prius cognouerit. Item ꝑ veſtes phie in rugã ꝯtractas intelligunt̃ p̃cepta phicalia in vnũ volumen cõgregata. ſicut ĩ illo libro q̃bus ipa phia boetiũ ꝯſolat̃. Nota q̄ ad medicũ infirmũ curare volẽtẽ plures req̇runt̃ ꝯditiões. Priõ vt q̃litates ⁊ ꝯditiões reſpiciat. ⁊ vt hũores nocẽtes cognoſcat. Scđo ad loq̇ndũ eũ moueat. Tercio ſi ꝑ valida egritudine obmuteſcat vt manũ corꝑi infirmi adhibeat. Quarto vt eũ ꝟbis ꝯſolatorijs reficiat. ſic phia vidẽs dolores Boe. ꝑ eũ inſpexit. ſcđo ad loq̇ndũ mouit. tercio manũ ſuã corꝑi appoſuit. et quarto ꝟbis ꝯſolatorijs refecit.

Unc me diſcuſſa liquerũt. Hic incipit tercũ metrũ hui⁹ p̃mi li. cui⁹ p̃mus verſus vocat̃ metrũ dactilicũ exametrũ. ſcđs dr̃ metrũ alemanicũ ab inuẽtore. tetrametrũ a nũero pedũ. dactilicũ a pede p̃dñante. ⁊ catalecticũ. qꝛ nll'a ſyllaba abundat nec deficit. In h̃ metro Boe. declarat q̃liter q̃dã ſil'e quõ remotis ĩpedimẽtis vigorẽ cognitõis recuꝑauit. ⁊ ẽ tal' ſilitudo

Sicut choro flante nubes generant̃. ⁊ ꝑ interpoſitionẽ nubium ſol et alia aſtra nobis occultant̃. ſic aduerſitate imminente hõ efficit̃ diuerſis paſſioni bus oſcurantibus intellectũ. ⁊ ſicut auſtro flante diſſoluũt̃. ⁊ radij ſolares reuertunt̃. ſic aduerſitate adueniẽte ꝯſolatiõe phĩca paſſiones ſedant̃. et intellectus illuminat̃. Dicit ḡ lr̃a. Tunc cum phĩa terſit oculos meos te-

Ut cuȝ precipiti glomerant̃ ſydera choro
Nimboſiſqȝ polus ſtetit imbrib⁹.
Sol latet. ac nondũ celo venientib⁹ aſtris
Deſuper in terram nox funditur.
Hanc ſi traicio boreas emiſſus ab antro
Verberet. ⁊ clauſum reſeret diem
Emicat. ⁊ ſubito vibrat⁹ lumine phebus
Mirantes oculos radijs ferit

nebre lique-rũt me diſcuſſa nocte. i. ob ſcuritãte. ⁊ ꝓ-or vigor co-gnitionis re diijt lumini-bus meis. id eſt oculis. vt ꝑ ſicut. ſol la tet. i. occulta tur. cuȝ. i. qñ ſydera. i. ſtel le. glomeran tur. i. inuol-uantur̃. precipiti choro. i. tali vẽto. ⁊ polus. i. celũ. ſtetit. i. ſtare videt̃. nim boſis imbribus. i. pluuijs nubiloſis. ac ꝑ etiã. nox. i. obſcuritas. fundit̃ de ſup. i. de nubibus in terrã. nõdũ. i. nõ adhuc. aſtris. i. ſtellis. venientibus. i. apparentibus in celo. Si boreas emiſſus ab traicio antro. i. traicie regio nis. verberet. i. depellet. hanc noctem. i. obſcuritatẽ. ⁊ reſeret clauſum diẽ. tunc phebus. i. ſol. emicat. i. lucet. ⁊ vibratus. i. fortificatus. lumĩe ſuo. fe-rit. i. ꝑcutit. oculos hoim. mirãtes ſubito lumĩe ſolis poſt tenebras. Nota phĩa trahit hoiem ab obſcuritate ignorãtie ad lucẽ ſapĩe. ex lib. de po-mo Ariſt. ⁊ etiã ꝑ metriſtã. Ars hoiem format nec ſinit eẽ malũ. Et ḡ cũ phĩa ſiccaſſet oculos Boetij. fugatis tenebris ignorantie rediijt vigor intelligẽ tie. Nota quatuor ſunt venti ꝑ̃ncipales. q̃ flant a quatuor ptib⁹ mundi. ſ. ab oriente. occidente. ſeptẽtrione. et meridie. quoꝝ quilibet hȝ duos col laterales. ⁊ ſic ſunt. xij. venti q̃ his verſib⁹ ꝯtinent̃. Flãt ſubſolan⁹ vultur nus ⁊ eurus ab ortu. Atqȝ die medio. nothus heret affricus auſtro. Circi-nus occaſum zephiruſqȝ fauoneus afflant. Sed veniũt aq̃lo boreas ⁊ cho rus ab arcto. Chorus ḡ ẽ ventus q̃ flante generant̃ nubes ⁊ ꝯglomerant̃ ſydera. ſic ꝙ ꝑ nubes occultant̃. Nota ꝙ polus ẽ ſtella q̃ ſꝑ in eodẽ lo-co vĩ. ſꝫ hĩ polus ponit̃ ꝓ firmamẽto. tanq̃ ps ꝓ toto ꝑ ſynodochen. No-ta ꝙ polus. i. celum. dr̃ ſtare qñ eſt obductũ nimboſis imbrib⁹. non ꝙ ſtet ſꝫ qr̃ mot⁹ ei⁹ tũc nobis nõ apparet. motũ eñi celi nõ ꝑcipim⁹ niſi ꝑ motum alicui⁹ ſtelle. cũ aũt celũ ẽ cooptũ obſcuris nubib⁹ nulla ſtella videri pt.

Nota ſm Hug. Nimb⁹ ẽ nubiũ denſitas ex intẽpeſtate orta. ⁊ ſic dic̃ Bo eti⁹ hĩ nimboſis imbrib⁹. i. denſis pluuijs. ⁊ ẽ rõ. qr̃ tenuis imber nõ impe-dit aſpectũ aſtroꝝ. Nota ꝙ boreas dr̃ flare ab antro traicio. qr̃ forte r̃gio traicie eſt cauernoſa de cuius cauernis exit vẽt⁹ generat⁹ ex vaporib⁹ ſiccl̃ in terra. Nota poſtq̃ phĩa terſit oculos boe. ⁊ eoſdẽ a fletu lachrimarũ cõpeſcuit reſtitutus fuit priſtino vigori. vñ oculi ipius boetij vt ratio ⁊ in

tellectus obfuſcati erãt tenebris ignorãtie cũ iſtis tpalibus adheſit ꝓpter
amiſſionẽ rex tpaliũ. diuerſis fuit ſubiectus paſſionib⁹. ſ; phia oculox cali
ginẽ abiecit cũ ipſius intellectũ illuminauit. tenebras ignorantie fugãdo ⁊
lumine ſpirituali vt ſcientia illuminando.

Proſa tercia primi libri.

Haud aliter triſticie nebulis diſſo-
lutis: hauſi celum. ⁊ ad cognoſcen-
dam medicãtis faciem mentẽ rece-
pi. Itaq; vbi in eã deduxi oculos ītuitũq;
defixi. reſpicio nutricẽ meã: in cui⁹ ab ado
leſcentia laribus obuerſatus fuerã phiam
Et quid inquã tu in has exilij nři ſolitudi-
nes O oim magiſtra ꝟtutũ ſupno cardine
delapſa veniſti: an vt tu q̃ʒ mecũ rea falſis
criminatiõibus agiteris. P. An inq̄t illa
te alũne desererem: nec ſarcinã quã mei no
minis ob inuidiam ſuſtuliſti. cõmunicato
tecum labore partirer. Atq̃ phie fas non
erat incomitatũ relinquere iter innocẽtis:
meã criminationem vererer. ⁊ quaſi nouũ
aliquid acciderit perhorreſcerem. Nunc
enim primum cenſes apud improbos mo-
res leceſſitam periculis eſſe ſapientiam.

Haud aliter triſticie nebulis. Hic incipit tercia pſa primi li. in q̄ Boe.
oſtendit quõ
phiaʒ cogno
uerit. ⁊ diui-
dit. q2 ꝓ oñ-
dit quõ phi-
am cognoue
rit. ⁊ q̃lit de
pñta ei⁹ ad-
mirari cepit.
Et quõ phia
ſibi rñdit. ſe-
cũdo probat
phia pſecuti
onẽ ſaplẽtuʒ
a vulgaribus
nõ eẽ nouam
ſcđa ibi. Nõ
ne apud vete
res. Dicit ꝓ.
Haud ꝓ non
alit nebulis
triſticie mee.
diſſolutis. id
eſt fugatis ꝑ
ꝯſolatõʒ phi
loſophie qm̃
ſic nubes diſ
ſoluũt ꝑ fla-
tuʒ boree. ſic
ego Boetius
hauſi. i. reſpe
xi. celũ. i. ſurſuʒ. ⁊ recepi mẽtẽ. i. vigorẽ rõis. ad cogſcendã faciẽ medican-
tis. i. medici. itaq; ꝓ ḡ. vbi. i. poſtq̃. ego deduxi. i. ꝯuerti oculos. q; ꝓ et. de
fixi. i. ſtabiliui ītuitũ in eã. reſpexi nutricẽ meã phiam ī cui⁹ larib⁹. i. d ẽ
ſcolis. fuerã obuerſatus ab adoleſcẽtia. i. a iuuẽtute mea. et inq̃. i. dixi. O
mgr̃a omnium ꝟtutũ. q̃d. i. ꝓpter q̃d tu veniſti lapſa. i. ꝓgreſſa. ſupno car-
dine. i. de celeſti porta. ī has ſolitudines. i. loco deſerta. nři exilij. i. nře re-
legationis. an. i. vtrũ q̃d. ꝓpt̃ h̃ veniſti. vt exñs rea. i. tanq̃ culpabilis mecum
agiteris. i. manifeſteris falſis crimiñatõib⁹. Illa phia inq̄t. i. dixit. o alũne.
i. ꝑ me nutrite. an. i. vtrũ te deſererẽ. q. d. nõ. nec ptirer. i. diuiderẽ tecũ cõi-
cato labore. i. diuiſo labore. ſarcinã. i. pondus. quã tu ſuſtuliſti ob inuidiã

mei nois.i.rõne ſapie. Atqui ꝑ certo ,nõ erat fas.i.honeſtū. phie relinque re iter innocentis incomitatū.i.ſine comite. ſup. ſi ego te dereliqſſez ego ve rerer.i.timerē meā crimīationē.i.meā damnationē. ⁊ valde phorreſcerem quaſi aliqd nouū acciderit.ſup. circa te.eni ꝑ qr.nū.i.n unqd. tu cenſes.i. iudicas.pmū ipam ſapiam eē laceſſitā.i.manifeſtā.piculis.i.ꝑturbatioib⁹ apud impro bos mores.i.male mori geratos homines.qſi dicat hoc nõ ē nouū. Nota p̄hia dicit medica.ſicut

Nõne apud veteres q̄z ante nr̄i Platonis etatē magnuz ſepe certamē cū ſtulticie temeritate certauim⁹: Eodemq̄ ſupſtite p̄ceptor eius Socrates iniuſte victoriā mor

eni medicus morbo fugato ſanitatē inducit. ſic phia ignorātia relegata vitā vtriuſq̄ ſeculi donat. Nā hr̄ i li. de pomo areſto. q̄ phiam inuenerit vitā in vtroq̄ ſeculo inuenit. ⁊ alibi. Qui me inuenerit vitā inueniet: ⁊ hauriet ſalutē a dn̄o. Et iō dicit Boe. faciē medicantis. Notandū q̄ boeti⁹ nõ ſolū deduxit oculos in phiam. ſ; defixit in eā intuitū p qd̄ innuit̄ q̄ qui vult philoſophari oportet ſe totū tradere phie p ptinuū ſtudiū ⁊ laborem. Nā ſic̄ vna hyrūdo aduenies nõ facit verē. nec vna dies calida facit eſtatē ſic nec vna ſpeculatio phica facit phm. Nota q̄ tp̄s oportunū ad philoſophandū ē tp̄s adoleſcētie. qd̄ inues Bo. dicit. cui⁹ larib⁹ ab adoleſcētia fuerā obuerſatus. Nā etas hoīs aſſilat̄ cere q̄ ſi nimis eſt mollis vel dura nimis. formā ſigilli nõ recipit nec retinet. ſi aūt eſt tpate mollis vel dura figurā recipit ⁊ retinet. Sic ſilr̄ etas nimis tenera ſicut infantia non recipit doctrinā phicam. nec etas nimiū dura ſicut decrepitus. ſed etas tpata qualis eſt adoleſcētia q̄ faciliter intelligit ⁊ intellecta memorie cōmēdat. Nota p lares phie intelligunt̄ diuerſe ſecte phoꝝ. ſic̄ ariſto. ⁊ platonis. q̄s boetius ab adoleſcētia fuit obuerſatus. Et diē hugui. q̄ obuerſari eſt idē qd̄ cōuerſari. Notandū q̄ phia dr̄ ingrā oīm ꝟtutū. qr oēs ꝟtutes morales docet vtz ex ethicis. ⁊ dico morales ꝑpter ꝟtutes theologicales q̄ ſr̄ fides ſpes ⁊ charitas. Et dr̄ phia delapſa a ſupno cardine. qr oīs ſapīa a dn̄o do eſt. Nā ſic ſcribit̄ in ꝓlogo li. de regimīe ṗncipū. Deus ē q̄ diuitias ſue ſapiētie influit aīab⁹.i. ſtudentibus tribuit grām cognoſcēdi cui nihil ē difficile ⁊ ſine quo nihil eſt poſſibile poſſideri. Nota vt poſtea patebit q̄ boeti⁹ falſe criminabat̄ de lr̄is cōpoſitis ⁊ de īpedimēto delatoris. ⁊ illō qd̄ faciebat ſapīa dicebat̄ facere arte magica. iō diē ad phiaz. nūqd veniſti vt tu mecū rea falſis criminationib⁹ agiteris. Nota phia tangit tres rōnes ꝑpter q̄s nõ debuit derelinquere Boe. Prīa qr nutrix nõ dz derelinqre ſuum alūnū. ſcd̄a q̄ patit̄ ꝑpter alū nõ decet vt deſerat̄ ab illo. tercia qr non decet phiam derelinquere innocentē. Boeti⁹ aūt fuit phie alumn⁹. ipe patiebat̄ iniurias ꝑpter phiam ⁊ fuit īnocēs. ꝗ ⁊c̄. Nota ſm̄ Hug. laceſſo. id eſt cū deſiderio lacero vel vexo. vel iniurijs affligo.

¶ Nonne apud veteres q̄z. Hic phia ꝓbat pſecutionē ſapiētū a vulgarib⁹ nõ eē nouā. ⁊ h̄ primo ꝓbat exēplis antiq̄s. ſcd̄o magis modernis. tercio oñdit qd̄ ſit faciendū ꝯ inſultus vulgariū. ſcd̄a ibi. q̄ ſi nec. tercia ibi. Qui

tis me aſtãte ꝓmeruit. Cui⁹ hẽditatẽ cũ deinceps epicureũ vulgus ac ſtoicũ. ceteriq; ꝓ ſua quiſq; pte raptũ ire molirent. meq; reclamãtẽ renitentemq; velut in ptẽ pde traherẽt. veſtẽ quã meis texuerã manibus diſciderũt. arreptiſq; ab ea pãniculis. totam me ſibi ceſſiſſe: credẽtes abiere. In qb⁹ quĩ qdã nr̃i habitus veſtigia videbant. meos eſſe familiares imprudẽtia rata. nõnullos eoꝝ ꝓphane mltitudinis errore ꝑuertit. Or ſi nec anaxagore fugã: nec Socratis vene-

ſt qñ ꝫ. Primo dicit. Bene dixi ꝙ ꝑſecutio ſapientũ a vulgaribus ⁊ a malis nõ eſt noua. Nõne apud veteres ante etatẽ nr̃i platonis nos phia ſepe certauim⁹ magnũ certamen cũ temeritate ſtulticie. i. cũ ſtultis ⁊ temerarijs hoĩb⁹ eodẽq; platone viuente mgr̃ eius ſocrates iniuſte ꝓmeruit victoriã mortis me ſibi aſtante cuius ſocratis. hereditatẽ. i. ſciam hereditatie relictã ſuis diſcipulis cũ epicureũ vulg⁹ ⁊ ſtoicũ ⁊ ceteri molirentur. i. laborarent. ire raptum. i. rape. vnuſqſq; ꝓ ſua pte ⁊ cuꝫ ipſi traherẽt. me phiam intẽreꝫ pde me reclamanteꝫ i. ꝯdicẽtẽ. ꝙ ꝓ et. renitentem ipi. diſciderũt veſteꝫ meaꝫ quã teꝯuerã meis manib⁹. ꝙ ꝓ ⁊: arreptis. i. ablatis pãniculis abierũt credẽtes me totam ſibi ceſſiſſe. et quia in iſtis videbant. id eſt apparuerũt quedam veſtigia noſtri habitus. i. prudẽtie. imprudentia vulgariũ. rata. i. opinata. ipſos meos eſſe familiares. i. meos diſcipulos rõe ſapie. ꝑuertit nõnullos eoꝝ. i. aliq̃s. errore. i. ꝑſecutiõe. ꝓphane mltitudinis. i. indocti vulgi. ſicut vulgares ſolent ꝑuertere doctos. Nota ꝙ ante tp̃s Platonis multi ſapientes ꝑſecuti fuerunt a vulgaribus et tpe Platonis: ſocrates magiſter ei⁹ interijt ꝓpter ſuã ſapiam. Nã ipſe cognouit ſua ſapia eẽ vnũ deũ. alios aũt colentes plures deos redarguit. qḋ ꝑcipiẽs dux athenienſiũ nomine Anetus. coegit ipm bibere venenũ ĩ noĩe vni⁹ dei ⁊ nihil ſibi nocuit. poſtea coegit ipm bibere venenũ in noĩe pluriũ deorũ ⁊ ĩterijt. Nota mortuo ſocrate diſcipuli ſui q̃ ſciam Socratis tanq̃ hereditariã ſibi vendicabant inceperunt diſſentire. in q̃ mgr̃ eoꝝ ſocrates poſuiſſet ſummũ bonũ. q̃dã ei eoꝝ diſcipuloꝝ dicti epicuri dicebãt ipm poſuiſſe ſũmũ bonũ ĩ voluptatib⁹. Alij ſicut ſtoyci dicebant ꝙ in virtutib⁹ ⁊ quilibet eoꝝ ꝓ defenſiõe ſue opiniõis rapuerunt auctẽtates phie ipas extorte exponẽdo. ꝓpter qḋ phia dicit illud reclamaſſe: ⁊ ſic male exponendo ſciderũt veſtes phie ⁊ particulas abſtulerunt. ⁊ q̃uis non eſſent veri philoſophi. quia tamen videbantur eſſe multi eoꝝ a vulgaribus occiſi ſunt.

¶ Or ſi nec anaxagore fugã. Hic phia ꝓbat ꝑſecutõꝫ ſapiẽtũ exẽplis magl' modernis vi. O Boeci ſi nõ nouiſti fugã anaxagore. nec venenũ ſocratis. Nec tormenta zenonis. quoniam iſta ſunt ꝑegrina. id eſt extranea et alie-

na cum tu potuiſti ſcire canios.i.pſecutionē canij.ac ſenecas.ac Soranos id eſt ſequaces ſoranij quoꝝ memoria nō eſt puetuſta.i valde antiqua.nec incelebris.i.nō ſine gloria.q̄s viros nihil aliud detraxit in cladē.i.ī mortē niſi ꝙ inſtituti.i.informati noſtris moribus ipi videbant̄ diſſimi ſtudijs improboꝝ.ita ꝙ nihil eſt.i.nō eſt cā.ꝙ tu admirere.i.debeas admirari.ſi ī

num.nec zenonis tormēta: qm̄ ſī pegrina nouiſti.ac canios:ac ſenecas:ac ſoranos: quoꝝ nec puetuſta nec icelebris memoria ē ſcire potuiſti. Quos nihil aliud in cladē detraxit niſi ꝙ nr̄is morib⁹ īſtituti: ſtudijs īproboꝝ diſſimillimi videbant̄. Ita ꝙ nihil ē ꝙ admireris: ſi in hoc vite ſalo circūſtāti bus agitemur pcellis. quib⁹ hoc maxime ppoſitū eſt peſſimis diſplicere. Quoꝝ qui dem tametſi numeroſus exercitus. ſpernē dus tn̄ eſt. qm̄ nullo duce regitur. ſed erro re tm̄ temere ac paſſim limphāte raptatur.

hoc ſalo vite id eſt amaritudīe nos ſapientes agitemur.i.vexemur pcell' id eſt aduerſitatibus maloꝝ.circūſtātibus quib⁹ nobis ſapiētibus maxīe ppoſitū eſt.i.intentio diſplicere peſſimis.quoruz malorū ſi ſit nūeroſus exercitus tn̄ eſt ſpernendus: qm̄ nullo duce ſupple ratōnis regit̄ ſ; tm̄ rapit̄ errore limphāte.i.īcipitāte eos ad modū limphe.temere.i.ſtulte.ac paſſim.i.vbiqꝫ. Nota ꝑ anaxagoras ſtulticiam hoim ſolem p deo colentiū rephendit.dicens ſolem nō eſſe deum ſed lampadem ardentē.pter qd̄ reus iudicatus eſt.ꝛ in fugam ꝯpulſus.q̄ dicit phia Anaxagore fugam. Nota dicit Socratis venenum de quo dictum eſt ſupra quo veneno interijt.Similiter zeno multa tormenta ratiōe ſue ſapientie ſuſtinuit.Nota ꝙ Canius.Seneca.Soranus fuerunt nobiles romani ꝛ moribus philoſophie inſtructi pter quod interierunt. Unde Canij dicebant̄ imitatores a magiſtro ſuo canio. Similiter Soranij dicunt̄ a Sorano qui fuit poeta ꝛ eius ſequaces ab eo condemnant̄.

Nota de Seneca dicit Boetius in de diſciplina ſcolarium. ꝙ Nero familiarem ſuum preceptoremqꝫ Senecam ad eligende mortis arbitrium coegit. Nota ꝙ ſapiētes diſſimiles ſunt ſtudijs improboꝝ.Quia dicit Seneca in libro de amicicia.Diſpares mores.diſparia ſequuntur ſtudia.quorum diſſimilitudo diſſoluit amiciciam nec vnq̄ improbi probis. nec probi improbis amici eſſe poſſunt.non ob aliam cauſam: niſi quia tanta eſt inter ipos diſtantia quanta eſſe poteſt ſtudiorum malorumqꝫ morum diſtantia.

Nota ꝙ propoſitum ſapientum eſt diſplicere peſſimis.quia dicit Seneca in libro de remedijs fortuitorum. Malis diſplicere laudabile eſt. Et alibi dicit. Uirtus ſeſe diligit aſpernaturqꝫ malum. Et Poeta. Opto placere

bonis prauis odioſis haberi. Nota q dicit exercitum malorum eſſe innumeroſum. qr ſm Salomonē. Stultorum infinitus eſt numerus. et peruerſi difficiliter corrigunt. Nota q mali nō regunt duce rōnis. qr ratio deprecat ad optima mali aūt operant peſſima. Ducunt enim errore ſenſualitatis vitam beſtialem pſequētes. de qb dr in li. ethic. Quidā ſunt homīes vitam pecudum eligentes ſimiles ſardinopolo. Et ergo dicit philoſophia: q tales ſunt ītimendi. qr ex quo regunt p rationē tūc eorum fatuitas faciliter diſſipatur. ¶ Qui ſi qn contra nos.

Qui ſi quando contra nos aciem ſtruens valentior īcubuerit: noſtra quidē dux copias ſuas in arcem ɔtrahit. Illi vero circa diripiēdas inutiles ſarcinulas occupātur. At nos deſup irridemus viliſſima rerum queque rapientes: ſecuri totius furioſi tumultus eoque vallo muniti. quo graſſanti ſtulticie aſpirare phas non ſit.

Hic pħia oñdit qd ſit faciendū ɔ inſult malorum di. Si exercit malorum incubuerit. i. inſtiterit. ſtruens. i. faciens. aciē. i. bellum. ɔ nos ſapiētes. quidā p certo. noſtra dux. i. rō. ɔtrahit. i. colligit. copias. i. ſciētias et virtutes copioſas. in arcem. i. in altitudinē ſpeculatiōis celeſtium. vero p ſed. illi mali occupant circa diripiendas. i. auferendas inutiles ſarcinulas. i. diuitias corpales. que ſarcina et pondus corporis ſunt inutile aīam ſubmergentes at nos ſapientes in cōtemplatione celeſtium cōſtituti irridem malos queque viliſſima rerū nos ſecuri exiſtentes totius furioſi tumultus. i. ɔ furioſū tumultū malorūque. que p et. ſup. nos ſumus muniti. eo vallo. i. munimine. q nō ſit fas aſpirare. i. accedere ſtultitie. graſſanti. i. impugnanti nos. Notandum Boe. hic noſtram rōem appellat ducem. vnde ratio diffinit ſic. eſt habitus dirigens omnem actionē hūanā in vltimū et optimū finē. Item nota p arcem ipe intelligit altitudinē ſpeculationis celeſtiū et ad hanc ducit nos ratio. Et hec eſt vltimū bonū humane vite. quod null auferre poteſt. Nota copie in hoc loco dicunt appetit ſenſitiui. et dicunt copie q̄ſi cupie. quia cupiunt res aliqn ɔ rōnē. et tales copias dz regere ratio. et debet ſe munire vallo humilitatis et patientie. et tūc omnes impugnationes. aduerſitates et miſerias equanimiter ſuſtinebit. et temptatiōes et delectationes noxias quas ſuggerit dyabolus. et caro impellit. et mūdus cōmouet: nō timebit. Hec Marquardus. Item nota ille merito eſt deridendus q maiori et meliori bono dimiſſe eligit et occupat circa bona viliora. ſ ſapiētes eligūt bona aīe que ſunt maxime bona. i. Ethicorum. Et vulgares eligūt bona tpalia. que dicunt viliſſima rerū: qr impediūt hominē in cognitione ſummi boni. Notandū arx arcis eſt altū edificiū in quo hoſtes pugnāt. hic aūt accipit p contēplatione celeſtiū et ſpe futurorum bonorum. nā p hec duo ſapientes omnem aduerſitatem malorum ſupant et circa cōtemplationem di

uinoꝝ tota intentio ſapientis verſat᷑. vnde Boetius in tractatu de ſūmo bono dicit. Phus maxime delectat᷑ in primo principio ꝛ in cōtēplatiōe ſū me bonitatis. ꝛ hec ſola eſt recta declaratio. h̄ em̄ eſt vita phoꝝ ſine qua ne mo viuit vita recta. Nota de h̄ noīe vallū dicit greciſta. Eſt vallus pal⁹ circa caſtrū ꝑacutus. Nexio paloꝝ ſed murus ſit tibi vallū. Nota aſpi‑ rare ſm̄ Hu‑ guitionē eſt anhelare co‑ nari vl' deue nire. Itē ſm̄ eum graſ ſoꝛ graſſoꝛis p g. i. inuade re vel crude‑ liter impug‑ nare.

Quiſꝗs cōpoſi to ſeren⁹ euo Hic īcipit qr tū metrū hu‑ ius primi qḋ vocat᷑ metrū valenticū ab

Metrū quartū primi libꝛi

Quiſꝗs ꝯpoſito ſerenus euo
Fatum ſub pedibus egit ſuperbum
Fortunamqꝫ tuens vtranqꝫ rectus
Inuictum potuit tenere vultum
Nō illum rabies mineqꝫ ponti
Verſum funditus agitantis eſtum
Nec ruptis quotiens vagus caminis
Toꝛquet fumificos veſeuus ignes
Haut celſas ſoliti ferire turres
Ardentis via fulminis mouebit.

inuentoꝛe ꝛ ꝯſtat ex ſpondeo. dactilo ꝛ tribus trocheis. Vn̄ pōt dici metrū trochaicū a pede ꝑdominante. In hoc metro phia oſtendit qualiter hō ſe debeat habere. vt pſecutiones improboꝝ nō ꝑualeāt ꝯ ipm̄. ꝛ hoc pꝛio de clarat quibuſdā ſilibꝰ. ſcḋo exclamat ꝯ timētes tyrannos. ſcḋa ibi. Quid tm̄ miſeri. dicit primo. Quicunqꝫ hō ſerenus. i. clar⁹ virtute. cōpoſito euo i. oꝛdinata vita egit. i. calcauit. ſub pedibus ſupbū fatum. i. euentū rerū tē poralīū. ꝛ quicūqꝫ tuens. i. reſpiciens. vtranqꝫ foꝛtunā. ſ. pſperam ꝛ aduer ſam. rectus. i. nō flexus potuit tenere vultum. i. aīm inuictū ita ꝙ nō vinca tur pſperitate ſe extollendo nec aduerſitate depmendo. illū hoīez nō mo uebit. i. turbabit. rabies ponti. i. inundatio maris. agitantis. i. mouentis. funditus. i. a fundo. eſtum verſum. i. ebullationē verſam. qꝛ in ebullatiōne maris aqua vertit᷑ p fluxum ꝛ refluxū quaſi dicat. Impetus maris faciens ebullationē nō nocebit illi hoī ꝗ nō extollit᷑ in pſperis. nec depmit᷑ in ad‑ uerſis nec tali hoī nocebit ignis veſeui mōtis. quotiēs ille mons toꝛquet. id eſt emittet. ignes fumificos ruptis caminis. i. cauernis ſuis. quaſi dicat nec tali homini nocebit vagus veſeuus ſuis ignibus. nec illū hominē mo uebit via ardētis fulmīs. ſoliti. i. ꝯſueti ferire celſas turres. Nota phia tria tangit ꝗ nō nocēt hoī ꝗ ꝯſtans eſt in vtraqꝫ foꝛtuna. Primū eſt rabies maris p quā deſignant᷑ luxurioſi. ſicut em̄ mare ſole ꝛ motu ſuo incaleſcit. ꝛ fetet. ſic luxurioſi ꝯcupiſcentia ſua inardeſcūt ꝛ pacta libidine fetent. de quib⁹ dicit ſcriptura. Perierūt iumēta in ſtercoꝛe ſuo. tales luxurioſi non nocebunt hoī cōſtanti in vtraqꝫ foꝛtuna. Scḋm qḋ tangit eſt ignis veſeui montis p quē deſignant᷑ auari ꝛ inuidi. ſicut em̄ ignis veſeui montis ſem

per ardet. ita auari ardēt in cōcupiſcētia bonorū exteriorum. et ſicut ignis eructuans q̄nq₃ ꝯſumit loca vicina, ſic inuidi q̄nq₃ nocēt verbis ſi nō pñt factis. ⁊ tales inuidi nō nocebũt hoĩ cõſtanti. Tercium qđ tangit eſt ict⁹ fulminis ꝑ quē intelligunt̃ ſupbi. ſicut eñ fulmē generat̃ in alto. ſic ſupbi altē ſe extollũt ⁊ mirabile videt̃ de ſuperbis q̄ cũ alijs hoĩb⁹ habitare nolũt. ⁊ tñ ad celū volare ñ pñt tales ſupbi ñ nocebũt hoĩ ꝯſtanti. Alij ꝑ rabiē mar intelligũt inuidos ꝑ ignē iratos ꝑ fulmen ſupbos vt dictum ē. Alij ꝑ mare qđ ē ſonoroſũ intelligũt

Quid tantum miſeri ſeuos tyrannos
Mirantũr ſine viribus furentes.
Nec ſperes aliquid: nec extimeſcas
Exarmaueris impotentis iram
At quiſquis trepidus pauet vel optat
Qz nō ſit ſtabilis. ſuiq₃ iuris
Abiecit clipeum: locoq₃ motus
Nectit qua valeat trahi cathenam

auariciã. ꝑ ignē penã corꝑis. ꝑ fulmē rerꝫ ablatiōeꝫ. Nota veſeu⁹ ē mōs ytalie īrinſec⁹ ardēs q̄ q̄nq₃ rupt̃ cauernis emittit ignē q̄ loca vicina ꝯſumit. Nota circa h̄ q̄ dicit̃ ſeren⁹ eūo Sen̄. dicit̃. Talis ē anim⁹ ſapiētis q̄lis eſt mōs ſuplunaris. tal̃ aũt mōs ſp̄ ē ſeren⁹. ⁊ ſic anim⁹ ſapiēt̃ ī vtraq₃ fortuna ſp̄ eſt ſeren⁹. Vñ Areſto. ī ethicis dicit̃. Sapiēs bene ſcit ferre fortũas quia ſe hꝫ ſicut tetragonum ſine vitupero.

¶ Quid tñ miſeri ⁊c. Hic ph̄ia exclamat ꝯ timētes tyrãnos di. Quid. i. q̄re miſeri hoĩes mirāt̃ timēdo ſeuos tyrãnos furētes ſine virib⁹. q. d. tyrãni ſit̃ īpotētes. q̄z nō ꝓualēt niſi īq̄ntū hō ſe ſbiicit eis. ⁊ addit. Nec ſpes aliq̄d de bonis tꝑalib⁹ nec times eos de aduerſitatib⁹ tũc tu exarmaueris. i. debilitaueris. irã īpotētis tyrãni. ſ q̄cũq₃ hō trepid⁹ pauet timore malorū tꝑaliũ. vł optat bona tꝑalia tal̃ nō ē ſtabil̃. ⁊ ſui iuris. i. ꝓpē libtatis. ipſe abiecit clypeũ ſecuritatis ⁊ mot⁹ a loco ſtabilitatis. ipē nectit. i. cōpōit. cathenã affectionũ. q̄ valeat trahi ad triſticiã ⁊ dolorē mentis. Nota ptãs terrena ad nihil ſe extēdit niſi ad largiēdũ bona tꝑalia vel ad auferēdũ ea ⁊ iō null⁹ ſbiacet terrene ptãti niſi q̄ ſpat talia bona vł timet eorꝫ ablatiōeꝫ q̄ aũt nec timet nec ſpet ipē ē oĩno ſ̄ vel ex t̄renã ptātē. ⁊ ꝑ ꝯñs t̄rena ptãs ſibi nec ꝓficere nec obeſſe pt̄. ꝓpt̄ qđ ph̄ia exclamat ꝯ illos tãq₃ miſeros q̄ ſpe bonorꝫ tꝑaliũ vł timore ablatiōis eorꝫ ſubiiciũt ſe t̄renis ptãtib⁹ di. q̄d tñ miſi. Nota circa illud at q̄ſq̄s trepid⁹ Sen̄. dic ī li. de Vtu. car. Magnanimitas ſi īſit aĩo tuo mag̃ fiducia viues ītrepid⁹ ⁊ alacer: magni aĩ ē nō facillare ſ ꝯſtare ⁊ finē vite ītrepide expectare. ſi magnanim⁹ es nũq₃ iudicab̄ tibi ꝯtumeliã īferri ab īimico. ſ dices nihil mihi nocuit: ſ aĩm nocēdi hũit. Nota tyrãn⁹ q̄ndã dicebat̃ q̄dã rex fort̃ ⁊ dicebat̃ a tyro. i. fortitudīe. ſeu illō noiē ē cã approbata ꝓcurãtib⁹ peſſimis. ⁊ dicit̃ a tyro. i. ab anguſtia quã inferũt ſuis ſbditis. Nota clypeus ſumit̃ hic pro rōne hominis. quia ſicut clypeus defendit nos ne ledamur a telis ⁊ a ſilib⁹, ita ratio hominis tuetur eũ ⁊ ꝓuidet ſibi ne offendat̃.

Entis ne inq̄t hec. Hic incipit proſa quarta in qua p̄hia p̄mo inquirit Boetium ſup attentionem predictorum ⁊ hortat̄ ip̄m ad ſui morbi reuelationem. Scd̄o Boetius reuelat morbum ſuū ibi. Tum ego Primo dicit. O Boeci nunquid ſentis. i. intelligis. ea que dicta ſunt. atq̄ illabunt̄. i. imprimunt̄. animo tuo. et ſubiungit grecum qd̄ in latino vȝ

Proſa quarta primi libri.

Entis ne inquit hec: atq̄ aīo illabūtur tuo: expers es lyre: al's. Es ne aſinus ad lyram. Quid fles: quid lachrymis manas: cōfiteare mihi et ne occultes mala tua: ſi operam medicantis expectas oportet vulnus detegas tuū. B. Tū ego collecto in vires aīo. An ne adhuc eget admonitione: nec p̄ ſe ſatis eminet fortune in nos ſeuientis aſperitas. Nihil ne te ip̄a facies loci mouet. Heccine eſt bibliote-

Es ne aſin⁹ ad lyraȝ: q̄d fles quid manas. i. fluis. lacrimis. et ſubiūgit grecum qd̄ tantū valet. Cōfiteare mihi: ne abſcōdas ſi expectas operā. i. diligētiam medicātis. oportet vt detegas. i. manifeſtas vulnus tuū. Nota q̄ p̄uerbiuȝ erat apud grecos cū aliquis audiuit verba alicuius ⁊ nō aduertit nec curauit intellectū verboꝝ illi dicebat̄. Es ne aſin⁹: aſin⁹ ad lyram. facis em̄ ſicut aſinus poſitus circa lyrā. audit ſonū lyre. ſ; nō p̄cipit melodiā. nec p̄portōneȝ ſonoꝝ intelligit nec delectat̄ in ea. Sic aliq̄s audiens verba ⁊ nō curans intellectū eoꝝ dr̄ eſſe aſinus ad lyrā. Nota ſi quis voluerit ſanari oportet morbum vel vulnus ſuū detegere ⁊ manifeſtare. Vn̄ Seneca. iij. epiſtola dicit. Nemo p̄ ſe ſatis valet vt emergat ſed oportet vt manū porrigat. ⁊ alius ip̄m extrahat. tunc em̄ morbi ad ſanitatē inclināt cū ex abdito erumpunt ⁊ vim ſuam p̄ferunt.

¶ Tū ego collecto in vires aīo. Hic Boe. reuelat morbū ⁊ dolorē ſuū. ⁊ p̄mo oſ̄dit ſe eē p̄turbatū ex his q̄ iniurioſe agebant̄ circa ip̄m. ſcd̄o ex his que generaliter vidit in alijs ibi. Videre aūt videor. Primo oſ̄dit ſe p̄turbatū ex ſui exilij relegatiōe. Secundo ex meritoꝝ ſuoꝝ fruſtratiōe. Tercio ex iniuſta ſui ꝯdemnatiōe. Quarto ex fame ſue leſione. ſcd̄a ibi. Quotiēs ego. tercia ibi. Quib⁹ aūt. quarta ibi. At vero hic. Adhuc diuidit̄. primo facit quod dictū eſt. ſcd̄o reſpōdit obiectioni ibi. At q̄ tu. dicit primo ſic. Tū id eſt tūc. ego Boe. collecto aīo ī vires. i. reſumptis viribus aī. ſupple dixi an ne ſatis eminet. i. appet. aſp̄itas fortūe ſeuiētis ī nos. i. ꝯ nos. Nunq̄d adhuc eget admonitione. id eſt declaratione. nunquid facies. i. diſpoſitio. huius loci ſcȝ carceris mouet te. Heccine. i. nunquid hic eſt bibliotheca. id eſt locus ſtudij quem habui in patria. quam tu philoſophia delegeras. id eſt elegiſti. tibi certiſſimam ſedem in noſtris laribus in qua bibliotheca

tunc mecum reſidens. i. morans vel ſedens diſſerebas. i. diſputabas. de ſcientia rerũ diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ. nunq̃d erat mihi tunc talis habitus. ſupp. vilis. et talis vultus triſtis. cũ ego rimarer. i. inueſtigarẽ. tecũ ſecreta nature. cũ deſcriberes mihi vias ſyderũ. i. curſus ſtellarũ. radio. i. virga geometrali. cũ tu formares. i. formare docuiſti. mores nr̃os. i. mores hoim̃. ⁊ rationẽ. i. diſpoſitionẽ. totiꝰ vite ad exemplar. i. ſilitudinẽ celeſtis ordinis ſunt ne iſta p̃mia q̃ referimus. id eſt reportamꝰ. tibi obſequentes. i. ſeruientes.

ca quã certiſſimã tibi ſedẽ in nr̃is laribus ipſa delegeras. in qua mecũ ſepe reſidens de humanaꝝ diuinarumqʒ reꝝ ſcĩa diſſerebas. Talis habitus taliſqʒ vultus erat: cũ tecum nature ſecreta rimarer. cũ mihi ſyderum vias radio deſcriberes. cũ mores noſtros totiuſqʒ vite rõnem ad celeſtis ordinis exemplar formares. Hoccine premia referimꝰ tibi obſequentes. Atqui tu hãc ſniam Platonis ore ſanxiſti. btãs fore reſ

Nota q̧ bibliotheca eſt locus vbi reponunt̃ libri ⁊ dicit̃ a biblo. i. iunco. i q̃ antiqui ſcribebãt libros. talẽ bibliothecã hũit Boe. rome marmoreis lapidibus politã. in q̃ ſtuduit de rebus diuinis ⁊ humanis. Nota Boetiꝰ dicit phiam ſibi elegiſſe certiſſimã ſedẽ in bibliotheca h̃ dicẽ p tanto. q2 licȝ Bo. eẽt diuerſis officijs ⁊ negocijs occupatꝰ. tñ nulli eoꝝ tã certis tpibus tã certa intentione vacabat ſicut ſtudio in libris phicis quos in certo loco repoſitos habuit. Nota phia tractat de rebus diuinis ⁊ hũanis. Añ Seneca. xxxi. Nõ põt v̾tus pfecta eẽ nec eq̃lis tenor vite ſine phia p quã diuina ⁊ hũana cognoſcũt̃. qua ſi te occupas incipis eſſe deoꝝ ſociꝰ. ⁊ alibi dr̃ O lucille ſcio neminẽ bene viuere poſſe et tolerabiliter ſine ſtudio phie q2 ſine ſtudio phie aĩa eſt eger. Nota Boetius ſtuduit i naturali phia. ꝓpt̃ hoc dicit. Cũ tecum nature ſecreta rimarer. Studuit etiã in phia morali & dicit. Cũ mores nr̃os. Studuit etiam in aſtrologia ꝓpter h̃ dicit. Cũ mihi ſyderũ vias radio deſcriberes. Ubi nota radius eſt virga geometralis qua geometri deſcribunt figuras in puluere ſuppoſito. Nota q̧ via hũana et mores hoim̃ debẽt formari ad ſilitudinẽ celeſtis ordinis. ſicẽ eñ ſpere inferiores planetaꝝ obediũt ſpere ſupiori ⁊ regunt̃ motu firmamenti. ſic v̾tus nr̃a ſenſibilis dȝ obedire virtuti rõnali ⁊ regi ab ipa. turpe eñ ẽ abijcere regimẽ ſupioꝝ ⁊ induere regimẽ inferioꝝ. qđ nobis cõe eſt cũ beſtijs. ſic dicẽ Albertus ſup. iij. de aĩa. Nota ex quo Boe. ratiõe ſue ſapiẽ in miſeriã fuit poſitus iõ dicit ad phiam. ſunt ne h̃ premia q̃ nos referimꝰ obſeq̃ntes tibi. ¶ Atqui tu hanc ſniam. Hic Boe. rñdet obiectioni. poſſet eñ phia ſibi obijcere. dicendo quale p̃miũ debuiſti reportare cum tu nõ ſtuduiſti ꝓpt̃ cõe bonũ ſed ꝓpter vanam gloriam ⁊ ꝓpter ꝓpriam vtilitatẽ, cui obiectioni re-

publicas: ſi eas vel ſtudioſi ſapiē regerēt: vel eaꝝ rectores ſtudere ſapiē cōtingiſſet. Tu eiuſdem viri ore: hanc ſapiētibꝰ capeſſunde reipublice neceſſariā cauſam eē monuiſti: ne improbis flagitioſiſqꝫ ciuibꝰ vrbium relicta gubernacula: peſteꝫ bonis ac pniciem inferrent. Hanc igitur autoritateꝫ ſecutus, qđ a te iter ſecreta ocia dedicerā: tranſferre in actū publice adminiſtratiōis optaui. tu mihi & qui te ſapiētiū mentibus inſeruit deus conſcij eſtis: nullū me ad magiſtratū niſi cōmūe omniū bonoꝝ ſtudiuꝫ detuliſſe. Inde cū improbis graues inexorabileſqꝫ diſcordie fuere & qđ ꝯſcientie libertas hꝫ pro tuendo iure ſpreta potentuꝫ

ſpondet Boetius dī. O philoſophia tu ſanxiſti. i. confirmaſti hanc ſententiam ore platonis beatas eē. i. fore reſpublicas. ſi eas ſapientes regerent. vel ſi rectores eaꝝ cōtigiſſet ſtudere ſapientie. et ꝯfirmaſti ore eiuſdem platonis neceſſariū eſſe reipublice qꝫ a ſapientibus regeret, ne gubernacula. i. regimina cōmiſſa improbis. qꝫ. i. et. flagicioſis ciuibus vrbium inferrent peſtem. ac id eſt etiā. pniciem. i. damnū bonis hoībꝰ igitur ego ſecutus hanc autoritatem. i. ſententiā. qđ ego didicerā a te phia inter ſecreta ocia. ego optaui. i. curaui. tranſferre. i. deducere, in actuꝫ. i. i opus. publice adminiſtrationis. i. cōis vtilitatis. tu philoſophia & deꝰ qui inſeruit. i. infudit te mentibus ſapientuꝫ eſtis mihi cōſcij. i. teſtes. nullū ſtudiū me detuliſſe ad magiſtratū niſi cōe ſtudiū bonorū. q. d. nihil mouit me ad magiſtratū gerendū niſi cōis vtilitas. inde id eſt ꝓpter hoc, erant mihi graues. i. difficiles. qꝫ. i. et. inexorabiles. i. inexplicabiles. diſcordie cum improbis. & ſꝑ fuit mihi ſpreta offenſio potentuꝫ ꝓ tuendo iure. i. ꝓ iuſticia defendenda. qđ hꝫ libertas ꝯſciētie. i. libera cōſcientia. ſ. nullū timere ꝓ tuendo iure. Nota ſm Platonem. beata ē reſpublica cuius dominus philoſophus eſt, & ve genti cuius dñs puer eſt, et rationabiliter. qꝛ phia & ſapientia vitam diſponit. actiones regit. agendaqꝫ & omittenda demonſtrat. Unde Seneca. xvi. epła dicit. Si vis oīa tibi ſubijcere ſubijce te rationi. Multos eīn rexeris ſi rō te rexerit. Et ariſto. in ꝓhemio methaphiſice. Sapientis eſt regere & ordinare. ex quibus patet qꝫ regimen reipublice ſpectat ad ſapientes. ꝓ tanto dicit Tulliꝰ in principio ſue rethorice. ad rempublicam plurima ꝯtiuent cōmoda. ſi moderatrix & regulatrix omnium rerum preſto eſt ſapientia. Nota qꝫ ſtudioſi ſapientie dicunt illi qui iā ꝑ ſtudium adepti ſunt ſapientiam. Illi autem dicunt ſtudere ſapientie qui adhuc ſtudendo acquirunt ſapiām. Nota qꝫ Boetiꝰ ſtu

dium vocat ſecretum ocium. quia in ſtudio homo ociat᷑ ab exteriori occu/
patione. de quo ocio ſiue quiete loquit᷑ Seneca. lvij. ep̄la dicēs. Nulla pla
cida eſt quies niſi quam ratio cōponit. et illa vera eſt tranquillitas in qua
mens bona explicat᷑. Nota ꝙ deus immittit ſapientiā mentibus ſapientū ꝫ
hoc ſcribitur in ꝓlogo de regimine principum. Deus eſt qui diuitias ſue

ſemꝑ fuit offenſio. Quotiēs ego Coniga
ſtum imbecillis cuiuſqꝫ fortunas ipetū fa-
cientē obuius excepi. Quotiēs Triguillā
regie ꝑpoſitū domus ab incepta ꝑpetrata
qꝫ iam prorſus iniuria deieci. Quotiēs mi
ſeros quos infinitis calūnijs ipunita bar-
barorꝫ ſemꝑ auaricia vexabat: obiecta pi-
culis auctoritate protexi. Nunꝗ̄ me a iure

ſapientie in/
ſtituit ī aīas ſa
pientū. No
ta ꝙ libertas
cōſciencie ha
bet nullū me
tuere. qꝛ dic̄
Macrobius
hoc habet li
bera cōſcien
tia, ꝓrinꝫ qꝺ
ſiquis poſſi/
deat nullum
potentē me/
tuat. Itē Se
neca. liiij. Sapiens ex libero arbitrio nihil timet imbecillitatē hoīs. qꝛ ſe/
curitatem dei habet. Et Seneca de quatuor virtutibus cardinalibus dic̄.
vt iuſtus ſis non ſufficit ꝙ innocens ſis ſed vt innocentes ab iniuria ſer/
ues. Et idem. Juſticiā eſt vinculum diuine ꝛ humane ſocietatis.

¶ Quotiens ego conigaſtū. Hic Boetius oſ̄dit ſe ꝑturbatū ex meritorum
fruſtratione ſuorꝫ. et primo tangit merita ꝛ beneficia alijs exhibita. ſecun
do tangit fruſtrationem eorꝫ ibi. Sed eſſe. Prima in ſeptē partes ſm ꝙ re
citat ſeptem beneficia que patebunt. Primo dicit. Ego Boetius multoti/
ens ipm conigaſtum qui fuit officialis regis Theodorici. obuius. i. cōtra
rius. excepi. i. impediui ipm facientem impetum. i. inſultum ꝯtra fortunas
id eſt contra bona fortune. cuiuſqꝫ hoīs imbecillis. i. impotentis reſiſtere.
Tunc ponit ſcd̄m beneficium dicens. Quotiens ego deieci. i. auerti. Tri/
guillam ſic dictum prepoſitum regie domus. i. regalis aule. ego ipſum de/
ieci ab inceptaqꝫ. id eſt et perpetrata iniuria ipſis pauperibus. Tunc ſub/
iungit tercium beneficium dicens. Quotiens ego ꝓtexi miſeros. i. paupe/
res. quos auaricia barbarorꝫ. i. crudeliū hoīm impunita. i. incaſtigata. ve/
xabat infinitis calumnijs. i. miſerijs. illos ego ꝓtexi auctoritate mea obie
cta. i. expoſita ꝑiculis. i. dānis. nūꝗ̄ quiſqꝫ. i. aliquis. detraxit me. i. deflexit
a iure ad iniuriā. Nota ꝙ Conigaſtus fuit quidā nobilis familiaris reg̃
theodorici q̄ ſuꝰ officialis fuit ꝛ totꝰ tyrānꝰ q̄ plēs hoīes inuaſit impoten/
tes. ſ. ſua ipis auferēdo. quē Boe. ſibi ꝯtrariꝰ a ſuo īpetu iniurioſo auertit
talis etiā erat triguilla ꝑpoſitus aule regie. Nota ſm Hugui. ꝙ barbarꝰ
idē ē qꝺ crudelis. incultꝰ et ſtolidꝰ. ꝛ ē nomē crudelitatis. vñ olim oēs ac
vniuerſe gentes dicte ſꝫ barbare ꝑter grecos ꝛ latinos. ꝛ barbaria dr̄ q̄dā
terra inf̄ grecā ſita, ꝓpter crudelitatis excellentiā. Nota Boe. dic̄. nun/
ꝗ̄ a iure ad iniuriā, ꝛ h̄ dꝫ ſic gloſari. ego nec ſuꝫ retractꝰ a iure amore nec

odio nec timore nec ꝓprio cõmodo ꝗ oĩa ſolent impedire verũ iudiciũ. Vñ dicit laborintus. Munꝰ nũmus. ꝑſona. preces de tramite recte. Nõ ducunt iudex ſydera laude ferit

¶ Prouincialiũ fortunas. Hic Boetius ponit quartũ bñficiũ di. Ego indolui ſicut illi ꝗ patiebant̃ fortunas. i. bona fortune ꝓuincialiũ. i. illorum hoĩm. ꝗ tũ. i. aliqñ. peſſundari. i. ſbijci. ꝑuatis rapinis. i. occultis. tuꝫ. i. aliqñ. publicis vectigalibuſ i. tributis. q. d. cũ prouinciales nunc ſpoliarent̃; nũc in tributis bona ipſorũ auferẽdo: ego dolui tã tũ ſicut ꝗ patiebantur.

ad iniuriã quiſꝗ detraxit. Prouincialiũ fortunas: tũ priuatis rapinis. tũ publicis vectigalibus peſſundari: non aliter ꝗ̃ qui patiebant̃ indolui. Cũ acerbe famis tpe grauis atꝗ inexplicabilis idicta coemptio ꝓfligatura inopia cãpaniam ꝓuinciã videretur: certamẽ aduerſum ꝑfectũ ꝑtorij cõis cõmodi rõne ſuſcepi: rege cognoſcente cõtendi: ⁊ nc coemptio exigeret̃ euici. Paulinum cõſularem viꝝ cuius opes palatini ca

Nota ꝙ oẽm ciuitatẽ vł regionẽ quã romani expugnauerũt fecerũt tributariã vel colonã vel ꝓuinciã. Tributariã faciebãt qñ relictꝪ ĩhabitatoribus terre ad tributũ ſoluendũ hoĩes cõpellebãt. Colonã aũt faciebãt cũ expulſis hĩtatorib⁹ alienos inſtituerũt ad inhĩtandũ. Prouinciaꝝ aũt faciebãt qñ aliquẽ romanũ ꝑficiebãt illi terre. ꝗ collectis redditibus eos romã mitteret. ⁊ inhĩtatores illius terre dicebant̃ ꝓuinciales. Iſti ꝓuinciales aliqñ moleſtabant̃ priuatis. i. occultis. rapinis. i. exactionib⁹ ſuoꝝ ꝑfectorũ. aliqñ publicis vectigalibus. i. tributis ꝗ indebito mõ ⁊ iniuſto exigebãtur ab eis de quo Boetius doluit. Nota vectigal ꝓprie dicit̃ tributum qđ dat̃ de vectura. Nota ſꝫm Huguitionem ꝓuincia eſt regio ſubiugata romanis ⁊ tributaria facta. Inde ꝓuincialis. i. tributarius.

¶ Cũ acerbe famis tpe. Hic ponit qntũ bñficiũ di. Cũ ꝑe acerbe. i. magne famis eſſet indicta. i. inſtituta. grauis coemptio. i. angaria ꝗ coemptio erat ꝓfligatura. i. punitura. campaniã ꝓuinciã inopia. i. ꝑuptate. ego Boeti⁹ ſuſcepi certamen ꝯtra prefectũ pretorij qui indixerat iſtam coemptionẽ: et rõne cõis cõmodi. i. boni ego certaui rege cognoſcente ⁊ deuici ne exigeretur illa coemptio. Nota ꝙ coemptio eſt inſtitutio ſup aliqua portiõe dãda de re emenda vel vendenda. ⁊ vocat̃ vulgariter vngelt. ⁊ talis fuit inſtituta ſup campaniam ꝓuinciam deſtruendam quã Boeti⁹ remouit.

¶ Paulinum ꝯſularez virũ. Hic ponit ſextũ beneficiũ dicẽs. Ego traxi. i. liberaui. paulinum virum ꝯſularem cuius opes iam deuoraſſent ſpe ⁊ ambitione. i. cupiditate. canes palatini. i. familiares regis ſiles canib⁹ illum traxi a faucibus hyantiũ. i. appetentium opes paulini. Nota ꝙ familia

res regis qui preſidebant palatio vocabãt canes palatini. ſicut enĩ canes habent ora hyantia ad cupidas eſcas: ſic iſti hyabant ad diripiẽdas facultates pauperũ romanoꝝ. Tunc ponit ſeptimũ beneficiũ dicẽs. Ego oppoſui me odijs cypriani delatoris. i. accuſatoris: ne pena ꝑiudicate accuſationis: corriperet. i. puniret: Albinum virum ↄſularez. Nota ꝙ Cyprianus q̄ fuit de familia regis iniuſte accuſauit virũ Albinũ ↄſularem q̄ prius iudicatus fuit ad penã q̄ accuſat⁹. ⁊ ne iſta pena cui adiudicatus fuerat ipm̄ Albinũ corriperet: Boetius ſe opponens odijs cypriani accuſatoris Albinuz ſaluauit.

nes iam ſpe atq̧ ambitiõe deuoraſſent: ab ipſis hyantũ faucibus traxi. Nc albinũ cõſularẽ viꝝ ꝑiudicate accuſatõis pena corriperet: odijs me cypriani delatoris compoſui. Satis ne in me magnas videor exaccrbaſſe diſcordias. Sed eẽ apud ceteros tutior debui: qui mihi amore iuſticie nihil apd́ aulicos q̄ magis eẽm tutior obſeruaui. Quibus aũt deferentib⁹ ꝑculſi ſum⁹. quorum vnus Baſilius olim a regis depulſus miniſterio. in delationez noſtri nõis alieni

Nota ex iſtis beneficijs enumeratis apparet ꝙ Boetius non geſſit magiſtratum ꝓ vtilitate ꝓpria. ſed ꝓ cõi bono: ſi enĩ ꝓpriam vtilitatem intendiſſet. vtiq̧ odium ⁊ offenſam potentũ euitaſſet qđ nõ fecit. Et prius dixit. nunq̄ me a iure ad iniuriã quiſq̄ detraxit. Ex quo ſiĩiter apparet ipm̄ non ↄ̄ſiuiſſe ꝓpriũ cõmodũ. tales enĩ frequenter de iure deflectunt. Et ſubdit: nunquid videor in me. i. contra me exacerbaſſe. i. irritaſſe ſatis magnas diſcordias opponendo me potentibus. q. d. imo.

¶ Sed eſſe apud ceteros tutior. Hic tangit fruſtrationẽ ſuoꝝ beneficiorũ: dicens. Sed ego debui eſſe tutior apud ceteros. ſ. romanos quibus impendi iſta beneficia ⁊ tamen nõ ſum tutus: vt poſt videbit. licet ego nõ meruerim ſecuritatem apud aulicos. i. familiares regis aulam inhabitantes opponendo me eis amore iuſticie. Nota ꝙ vna cã ꝑturbatõis fuit fruſtratio ſuorum meritoꝝ: q2 amicicia ⁊ gratia iſtoꝝ fruſtrabat circa ipm̄: quib⁹ multa beneficia impendit: ⁊ propter quos multa odia ⁊ indignationes incidit.

¶ Quibus aũt deferentibus ꝑculſi ſumus. Hic Boetius tangit ſuam perturbationem ex iniuſta ſui ↄdemnatione: et primo facit hoc. Scđo expurgat ſe de quibuſdam ſibi obiectis: Secũda ibi. Quomodo vti. Primo oñdit iniuſtam ſui ↄdemnationem ex accuſatione ꝑſonarum vilium. Secundo ex falſitate criminis ſibi impoſiti. Tercio ex ſeueritate iudicum ⁊ ꝑuerſitate. ſecunda ibi. At cuius criminis. tercia ibi. Et cuius vniq̄. Primo dicit. Nos ſumus ꝑculſi. i. ꝑcuſſi: aulicis deferentibus. i. accuſantibus. quo

rum vnus erat Baſilius qui ꝓpter maliciam ſuam depulſus fuerat a mini‑ſterio regis ille compulſus pecunia ſuſceptus eſt in delatio nem. i. accuſati onem noſtri nominis. Alij duo accuſatores noſtri fuerunt opilio ⁊ Gaudē‑tius quos cum rex Theodoricus ꝓpter innumerabiles fraudes ipſoꝝ or‑dinaſſet ire in exiliū. et ipſi nolentes parere. id eſt obedire. ſed tuerent. id eſt defende‑rent ſe intrā‑do eccleſias. cū illud eſſet compertū. i. reuelatū regi edixit. i. ꝑce‑pit rex vt ni‑ſi infra ꝑſcri‑ptum. i. ſtatu‑tum terminū decederēt ab vrbe Rauen‑na debent re‑pelli ⁊ primo ſignari ī frō‑tibus caute‑rio ſicut ſolēt ſignari male factores. Et dicit Boeti⁹ Quid videt̄ poſſe aſtrui.

eris neceſſitate compulſus ē. Opilionem vero atqꝫ gaudentiū cuꝫ ob innumeras atqꝫ multiplices fraudes ire in exiliū regia cen‑ſura decreuiſſet. cūqꝫ illi parere nolentes ſacraꝝ ſeſe ediū defenſiōe tuerent. compꝫ‑tumqꝫ id regi foret. edixit: vt niſi infra pre‑ſcriptū diē a rauenna vrbe decederēt. per notas inſigniti frontibus pellerent. Quid huic ſeueritati poſſe aſtrui videt. Atqui eo‑dē die deferentib⁹ eiſdem nois nr̄i delatio ſuſcepta ē. Quid igitur. Noſtre ne artes ita meruerūt. An illos accuſatores iuſtos fecit premiſſa damnatio. Ita ne nihil for‑tunam puduit ſi minus accuſate innocen‑

id eſt ꝯformari huic ſeueritati ꝙ eodem die eiſdem deferētibus. i. accuſan‑tibus. nos ſupple ſuſcepta fuit delatio. i. accuſatio noſtri nomīs. quid igi‑tur o ph̄ia eſt dicendū meruerunt ne hoc artes noſtre. quaſi diceret: nō. nū‑quid iſti iuſtificati ſunt ꝓpter nr̄am accuſationē. q. d. nō. nunq̄d nihil pu‑duit fortunam de tali accuſatione. q. d. īmo debuit pudere fortunā. ⁊ ſi nō puduit fortunam innocentia accuſati. tū vilitas accuſantiū debuit eē pu‑dor ipſi fortune. Nota hoc vocabulū ꝑculſus dicit Huguitio ꝑcello is. ꝑculi in preterito ⁊ ꝑculſum in ſupino. eſt idem quod ꝑcutere vel poti⁹ ter‑refacere: ſed ꝑcutere ꝑtinet ad corpus. ſed ꝑcellere ad aīam. Nota circa hoc vocabulum deferentibus ꝙ defero tria ſignificat Primo idem eſt qḋ deporto. īde delator. i. deportator. Scḋo idē eſt qḋ honoro. inde delator. i. honoris exhibitor. Tercio. i. accuſo. inde delator. i. accuſator q̄ detegit qḋ latebat: ⁊ ſic vltimo mō capit̄ hic. Unde verſus. Accuſat defert dat hono‑rem fertqꝫ deorſum. Nota ad teſtes ydoneos ſeptem requirunt̄ ꝯditio‑nes que his verſibus ꝯtinent̄. Etas ꝯditio ſexus diſcretio fama. Et fortu‑na fides in teſtibus illa requires. Primo req̄rit̄ etas. qꝛ pueri nō pn̄t eē te‑ſtes. Secundo requirit̄ cōditio libera. ideo ſerui nō poſſunt ꝑhibere teſti‑moniū. Tercio requirit̄ ſexus maſculinus ideo mulieres nō poſſunt eſſe te

ſtes. Quarto requirit̃ diſcretio. ideo furioſi ⁊ ſtulti non pñt teſtari. Quinto requirit̃ fama ideo ꝑſone infames non poſſunt teſtificari. Sexto requiritur fortuna ꝓpter quod paupes nõ pñt teſtificari. Septimo requirit̃ fides ꝓpter quod infideles non poſſunt ꝑhibere teſtimoniũ. Inter illas cõditiones due ſunt viliores. ſ. paupertas et infamia. Boetius ergo volens oſtendere ſuam condemnationem iniuſtam ex vilitate teſtiuȝ accuſantiuȝ ꝓpter quã repellendi erãt a teſtimonio dicit ĩ vno fuiſſe defectuȝ fortune. ſcilicet in baſilio Sed in alijs duobus. ſcilicet in Opilione et Gaudẽtõ dicit fuiſſe vicium infamie. Nota ꝙ nihil videt̃ ſeuerius ⁊ nequius q̃ ꝑſonas viles ⁊ damnãdas admittere in teſtimonium ↄ̃ ĩnocentes. q2 dicit Seneca in de remedijs fortuitoꝝ. Nõ põt habere vllã auctoritatẽ ſniã vbi q̃ dãnãdus eſt male de te loquit̃.

tie: ⁊ ad accuſantiũ vilitas pudori debuiſſet. At cuius criminis cã arguimur: ſummam q̃ris. Senatũ dicimur ſaluũ eſſe voluiſſe. Modũ deſideras. delatorẽ ne documẽta deferret. quib⁹ ſenatũ leſe maieſtatis reuȝ faceret impediſſe criminamur. Quid igit̃ o mḡra cenſes. Inficiabimur crimen: ne tibi pudorẽ ſim⁹. At volui. nec vnq̃ velle deſiſtã fatebimur. Sȝ impediendi delatoris opa ceſſabit. An optaſſe illius ordinis ſalutẽ nephas vocabo. Ille quidẽ ſuis de me decretis vti hoc nephas eſſet effecerat ſed ſibi ſemꝑ mentiens imprudentia reruȝ merita nõ poteſt immutare. Nec mihi ſocratico decreto phas eſſe arbitror. vel occuluiſſe veritatẽ. vł ↄceſſiſſe mẽdaciũ. Verum id quomodo ſit. tuo ſapientiũq; iudicio eſtimandum relinquo. Cuius rei ſeriem atq; veritatem. ne latere poſteros queat: ſtilo etiam memorieq; commendaui:

¶ At cuius criminis cã ⁊c̃. Hic Boe. oſtendit iniuſtam ſui ↄdemnationem ex falſitate criminis ſibi impoſiti. ſcd̃o ex dictis infert q̃ndã admirationẽ. ibi. Qua in re. Prima in duo ſm ꝙ duo imponebant̃ Boetio de quib⁹ ſe excuſat. Secunda ibi. Nam de compoſitis. Primũ quod ſibi imponebatur fuit ꝙ impediuiſſet quendam nuncium deferentem regi accuſationem ſenatus. vt ſenatus redderet̃ reus leſe maieſtatis. Dicit ergo in littera. O philoſophia tu forte queris ſummam. i. ſniãm criminis cui⁹ criminis cauſe arguimur. Nos dicimur voluiſſe ſaluare ſenatũ forſan deſideras ſcire ꝑ

quē modum dico ꝙ nos criminamur.i.arguimur impediuiſſe delatorē: nē deferret documentā.i.lr̄as regi quibus faceret ſenatum reū leſe maieſtatis Quid igit̄ o magiſtra cenſes.i.iudicas: inficiabimur.i. negabimus crimē illud ne ſimus tibi pudori. atq̄.i.ſed.ego volui ſaluare ſenatum nec vnq̄ꝫ deſiſtā velle: ſed opera.i. diligētia impediendi delatoris iſta ceſſabit.id ē

Nam de compoſitis falſo lr̄is quibus libertatē arguoꝛ ſperaſſe romanā (quid attinet dicere) Quaꝝ fraus aperta patuiſſet. ſi nobis ipſoꝛum confeſſione delatoꝛuꝫ: que in omnibus negotijs maximas habet vires vti licuiſſet. Naꝫ que ſperari reliqua libertas poteſt. Atq̄ vtinā poſſet vlla. Reſpondiſſem Canij verbo. qui cum a Gayo

ceſſare debet qꝛ nō eſt veꝝ ꝙ impediuerimus delatorem litterarū. nunquid ē nephas aptare ſalutē illius ordinis ſcꝫ ſenat⁹: ꝗ ſi diceret. nō eſt nephas. iſte vō ſenatus qui ꝯſenſit in meā dānationem effecerat hoc ſuis decretis.i.iudicijs. ac ſi eſſet nephas ſaluare ipſum. ſed imprudentia ſibipſi mentiens.i.in damnū ſuū mentiens nō poteſt immutare merita rerū: itaq̄ illud qḋ prius fuit meritoꝛiū poſtea fiet demeritoꝛiū. nec puto eſſe licitum ſm̄ p̄ceptū ſocratis. occuluiſſe.i. occultaſſe. veritatem. vel ꝯceſſiſſe mendaciū. ſed quō illud ſit ego relinquo tuo ꝛ ſapientū iudicio. veritateꝫ aūt huius rei ne lateat poſteros.i ſucceſſores. ego cōmendaui. ſtilo.i. ſcripto et memoꝛie. Nota accuſatio Boetij fuit deteſtabilis. qꝛ facta ꝑ infames ꝑſonas. fuit irrationalis. quia de bono accuſabat̄.ſ. de ſaluatiōe ſenat⁹. qḋ erat bonū. etiā accuſatō ei⁹ fuit iniuſta. qꝛ falſa. accuſabat̄ em̄ īpediuiſſe delatorē qḋ falſum fuit. Nota iſte dī eē re⁹ leſe maieſtatis. ꝗ ꝯ regē vel aliū principē aliq̄d malū machinat̄. Nota inficioꝛ aris ꝑme ꝯiugatiōis deponētale.i.nego. Vn̄ huguitio inficioꝛ aris. ꝓꝑꝛie eſt nō fateri factū qḋ verū eſt. ſed ꝯ veritatē vti mēdatio. vel eſt ꝓꝑꝛie inficiari ſm̄ eū rē debitā denegare cū a creditoꝛe depoſcit̄. ꝛ etiā.i. cōtendere vel denegare. Nota dicit in textu. nunq̄d optare ſaluteꝫ ſenatui nephas vocaboꝛ: duplex eſt ſalus. Spūalis que eſt aīe. tꝑalis que eſt coꝛpis. Salutē ſpūalē tenemur oīb⁹ velle: etiā malis rōe charitatis ꝑ quā etiā mali diligēdi ſunt lꝫ nō in eo ꝙ mali. Salutē vō tꝑalē tenemur velle oīb⁹ bonis ꝛ p̄cipue amicis. amicoꝝ vō peccantiū tenemur ſalut̄ velle q̄diu ſanabiles ſunt vt recipent vtutē amiſſaꝫ. ſ; ſi ꝓpter magnitudinē malicie ſint inſanabiles diſſoluit̄ amicicia nec eſt optāda ſalus. ꝛ qꝛ malicia ſenat⁹ romanoꝝ erat ſanabilis qꝛ forte ſenat⁹ ꝯpulſus metu regio fuit ꝯſentire ī dānationē boetij: iō optare ſibi ſalutē nō erat nephas: lꝫ boetio turbato h̄ videret̄. Nota veritas nō ē occultāda ſm̄ Socratē: nā ꝗ tacet veritatem alijs neſcientib⁹ mentit̄. ꝛ ꝗ mēdacio ꝯſentit ſilr̄ facit. Nota mēdaciū nō eſt ꝯcedēdū. qꝛ ſm̄ ariſto. in ethicis. mēdaciū ꝑ ſe prauū ē ꝛ fugiendū. ꝛ.i.

Elenč. duo ſc̄ opa ſapiētis. nō mētiri de his ꝺ̇ qbꝰ nouit. ⁊ mētiendū poſſe (manifeſtare
¶ Nam de cōpoſitis falſo lr̄is. Hic Boe. excuſat ſe de ſecū-do crimīe ſibi impoſito: īponebat̄ em̄ ſibi ꝙ ſcripſiſſet lr̄as ad impatorē cō ſtantinopol. ꝓ liberatiōe rōanoꝝ de manu regis Theodo. vn̄ dic̄ in lr̄a. nā de ꝯpoſitis lr̄is falſo. qꝛ falſe hoc mihi imponit̄ qbꝰ lr̄is arguoꝛ ſꝑaſſe romanam libertatē (qd̄ ptinet dicere cū nō det̄ mihi locus defenſionis) quarū lr̄aꝝ. fraus .i. fraudulentia. patuiſſet apta .i. manifeſta. ſi nobis licuiſſet vti ꝯfeſſiōe. i. allocutiōe. ipoꝝ delatoꝝ .i. accuſatoꝝ qḋ .ſ. vti examinatiōe accuſatoꝝ: maximas vires hꝫ in oībꝰ negocijs. i. cauſis iudiciarijs. nā q̄ reliq̄ libertas ſꝑari pōt romanꝰ. q. d. nulla. tm̄ em̄ rex theodoricus inualuerat ꝙ nullꝰ potuit vl̄ audebat ꝯ̄ ipm̄. vtinā poſſet vlla libertas ſperari vtiq; ita prudent̄ egiſſem de negotio qḋ regi nō innotuiſſet ⁊ rn̄diſſeꝫ v̄bo canij. q̄ cū accuſaret̄ a Gayo ceſare filio germanici ꝙ eſſet reꝰ ꝯiurationis facte ꝯ̄ ſe. rn̄dit Gayus. ſi ego ſciſſem tu neſciſſes. q. d. ſi eēm reus: ita prudēter celaſſem negociū ꝙ ad tuā notitiā nunq; ꝑueniſſet. Nota ꝙ in cauſis iudictarijs teſtiū ſiue accuſatoꝝ examiatio maxias hꝫ vires qꝛ ꝑ eā deuenit̄ ad rei veritatē ſic̄ pꝫ ꝺ̇ daniele q̄ examinādo duos p̄ſbros falſe accuſantes Suſannā ipos de falſitate accuſatiōis corā oī pplo ꝯuicit. ſilr̄ Boe. ſi datꝰ fuiſſet ſibi locus examinādi ſuos accuſatores vtiq; mēdaces ipos reddidiſſet. Nota Canius fuit qdā romanꝰ prudēs ⁊ ſapiēs. accidit vt qdā ex romanis ꝯſpirarēt ⁊ facerēt ꝯiurationē ꝯ̄ Gayum ceſarē ⁊ cū ceſar ꝓponeret Canio ꝙ eſſet reus illiꝰ cōiuratōis facte. rn̄dit. ſi ego ſciſſeꝫ tu neſciſſes. Sic Boetiꝰ reſpondiſſet regi Theodorico ſi ſibi improperaſſet de lr̄is ꝯpoſitis ſuꝑ reſtituenda libertate ipſis romanis.

ceſare germanici filio ꝯſcius contra ſe facte coniurationis fuiſſe diceretur ſi ego inquit ſciſſem: tu neſciſſes. Qua in re non ita ſenſus noſtros meror hebetauit vt impios ſcelerata contra virtutem querar eſſe molitos. ſ; ea que ſperauerint effeciſſe vehementer admiror. Nam deteriora velle noſtri fuerit fortaſſe defectus. poſſe autem contra innocentiam que ſceleratus quiſq; conceperit. inſpectante deo monſtro ſimi-

¶ Qua in re nō ita. Hic boe. ex dictis infert q̄dā admiratōeꝫ. ſcḋo inuehit̄ ꝯ̄ ſenatores q̄ ꝯſenſerunt in ſuā dānatōem ibi. ſ; ſi phas fuerit. dicit ꝓ. Erḡ a malis iniuſte accuſatus ſum. q̄ in re. i. ꝓpter qḋ. nō ita. i. nō intm̄. meror. i. triſticia. hebetauit. i. oppreſſit. ſenſus nr̄os vt ego querar. i. cōquerar impios. i. malos. molitos. i. machinantes. ſcelera. i. nequicioſa. ꝯ̄ virtutē. i. v̄tuoſos hoīes. ſ; ego admiror vehementer. i. fortiter. effeciſſe. i. ad effectum ꝓduxiſſe. ſup. illa q̄ mali ſperauerūt. i. cōceperūt. Nā velle deteriora. i. mala. fortaſſe fuerit nr̄i defectus. i. ex nr̄o defectu. ſ; poſſe ſup. ꝑficere maluꝫ ꝯ̄

innocentiam.i.homines innocentes.que quiſqꝫ ſceleratus cõcepérit.i.cogitauerit.deo hoc inſpectante.ſup.hoc eſt ſile monſtro.i.admirabile vnde .i.ꝑ tanto quidã tuoꝝ familiariũ.i.phoꝝ.queſiuit haud iniuria.i.nõ iniuſte.ſiquidem ꝑ certo.deus eſt vnde mala ſupple ꝓueniunt.vo ꝑ ſed.vnde .i.a quo bona ſi deus nõ eſt.quaſi di.ex quo iniuſte a malis accuſatus ſum

ꝓpter hoc nõ intãtũ ſũ oppreſſus dolore qꝛ ꝯquerar malos machinari mala bonis. ſꝫ admiror qꝛ illi qui mala cõcipiunt ꝯ̃ bonos põt ꝑducere ad effectũ nã velle malum ẽ forte ex noſtro defectu. ſed qꝛ malus poſſit perficere malũ cõtra bonos deo hoc inſpiciente eſt ſimile monſtro. Unde quidaꝫ phus non iniuſte queſiuit. Si deus ẽ vnde ꝓueniũt mala. Et ſi deus nõ eſt vnde ꝓueniunt bona.

le eſt. vnde aut iniuria tuorum quidam familiarium queſiuit. Siquidẽ deus inquit eſt: vnde mala. bona vero vnde ſi non eſt.

Sꝫ ſi phas fuerit nepharios hoĩes q̃ bonoꝝ oĩm totiuſqꝫ ſenatus ſanguinẽ petũt. nos etiã quos ꝓpugnare bonis ſenatuiqꝫ viderãt ꝑditũ ire voluiſſe. Sꝫ nũ idẽ de patrib⁹ q̃ꝫ merebamur. Meminiſti vt opinor qũ me dictuꝝ q̃d factuꝝ ve. pñs ipſa ſemꝑ diregebas. Meminiſti inquã verone cũ rex

Nota ex quarto huius duo requirunt̃ ad aliquẽ effectum ꝑducendũ.ſ.voluntas ⁊ poteſtas. Requiritur voluntas q: nullus aggreditur quod non vult. Requirit̃ ptãs quia ſine poteſtate voluntas fruſtrat̃. Qꝛ autem mali habent voluntatem offendendi bonos nõ eſt mirandum. ſed qꝛ habent poteſtatem ꝑducendi ad effectum ſuam voluntatem deo reſpiciente eſt ſimile monſtro. Nota ſimile monſtro eſt quod contingit preter intentionem nature. Sicut ergo monſtra fiunt preter intentionem nature. Sic videbatur Boetio. qꝛ mala preter ordinem diuine prudentie cõtingerent. quod non videtur rationale. cum deus ſit ſumme bonus. qꝛ aliquo modo ſit cauſa mala fieri. ergo mala in mundo deo inſpiciẽte videtur ſimile monſtro. Nota qꝛ deus nõ eſt cauſa effectiua mali cum ſit ſumme bonus. licet ſit cã mali puniſſiua. qꝛ ꝑmittit fieri malũ. ⁊ ſic exponit̃ auctoritas ꝓphetie. Ego dominus faciens omnia hec faciens bonũ ⁊ creans malum ſupple puniſſiue. Aliter dicit̃ duplex eſt malũ.ſ.pene et malũ culpe. deus eſt cauſa mali pene qꝛ punit. ſed nõ eſt cã mali culpe. quia hic eſt qui peccatum non fecit.

¶ Sed ſi phas fuerit nebarios ⁊c. Hic Boetius inuehit̃ ꝯ̃ ſenatũ q̃ ꝯſenſit in ſuam ꝯdemnatiõeꝫ tangẽdo ſuã beniuolẽtiã quã habuit ad eos ⁊ dic̃ Si phas fuerit.i.ponam⁹ phas eẽ nepharios hoĩes.i.malos hoĩes ꝯſultus.q̃ oĩm bonoꝝ et totius ſenatus.i.romane ciuitatis.petũt.i.deſiderãt. ſanguinẽ.i.mortẽ.nos etiã voluiſſe ire ꝑditũ.i.ad ꝑdendũ.q̃s viderant ꝓ

pugnare bonis hominibus, ꝙ ꝓ et. ſenatui. Sed nũ. i. nũq̇d. nos ldẽ. ſ. ꝑdere merebamur de prib⁹. i. de ſenatoribus. q. d. nõ. ſed o philoſophia meminiſti vt opinoꝛ quoniam me dicturum. id eſt volentem dicere. quid id eſt aliquid. ve ꝓ vel. facturum ipſa ſemper preſens ſupple exiſtẽs. dirigebas. id eſt regebas. ergo nec verbis nec factis offendi ſenatũ. meminiſti inquã

auidus cõis exitij maieſtatis crimẽ i albinum delatũ ad cunctũ ſenatus oꝛdinẽ trãſferre moliretur. vniuerſi innocẽtiã ſenatus. q̃nta mei ꝑiculi ſecuritate defenderi. Scis me hec ⁊ vera pꝛoferre. ⁊ in nulla vnq̃ꝫ mei laude iactaſſe. Minuit eñ quodãmõ ſe ꝓbantis cõſcie ſecretũ. quotiẽs oſtentando quis factũ recipit fame pꝛecium. Sed innocentiam noſtraꝫ quis exceperit euentus vides. Pꝛo vere virtutis pꝛemijs. falſi ſceleris penas ſubimus. Et cuius vnquaꝫ facinoꝛis manifeſta cõfeſſio ita iudices habuit in ſeueritate cõcoꝛdes. vt nõ aliquos

phia: verone. i. apud veronã ciuitatem cũ rex Theodoꝛicus. auidus exiſtens cõis exitij. id eſt tormenti. ſenatoꝛũ. cũ ipſe crimẽ leſe maieſtatis delatũ in Albinũ. ipſe rex moliretur. i. laboraret. trãſferre illõ crimen ad totũ ſenatum q̃nta ſecuritate. id eſt tutela. mei ꝑiculi defenderim. id eſt liberauerim. innocentiam vniuerſi ſenatus. id eſt totius cõſulatus. O philoſophia tu ſcis me ꝓferre. i. loqui. vera ⁊ nunq̃ꝫ me iactaſſe in vlla mei laude. eñ ꝓ quia. minuit quodãmodo ſecretum ꝯſcientie. ꝓbantis. i. laudantis ſe. quotiens quis oſtentando. i. manifeſtando factum recipit. precium fame. i. mercedẽ laudis ab hominibus. Sꝫ tu phia vides q̇s euent⁹ excepit. i. liberauerit noſtram innocentiaꝫ. nos ſubimus. i. ſuſtinem⁹. penas falſi ſceleris. i. falſe nobis impoſiti pro pꝛemijs vere virtutis. Nota ſcḋm Senecã dolor duplicat̃ cũ ab eo a quo bonũ merueras malũ venit. cũ igit̃ Boetius omnem beniuolentiã exhibuerit ſenatoꝛibus grauius doluit de ſua offenſione. Nota in ciuitate verona cum albinus eſſet accuſatus de graui crimine ita vt diceret̃ reus leſe maieſtatis. illud crimen rex theodoricus voluit transferre ad totum ſenatum ⁊ ipſum damnare. Sed Boeti⁹ exponens ſe ꝑiculis ſenatum liberauit. Item nota ꝙ ſecretũ ꝯſcientie eſt virtus que minuit̃ cum aliquis virtuoſe opat̃ iactando ſe vt ꝯſequat̃ famã ⁊ laudẽ ppli. Vñ Seneca. ꝯſciam potius q̃ꝫ famam attende. Et dic̃ macrobius. Sapiens gloꝛiam ſuam in ꝯſciẽtia ponit ſtultus aũt in laude humana. vnde dicit Yſido. qui aliquid boni a deo largitũ in laudẽ ſuã cõuertit: procuidubio virtutem in vicium tranſire facit.

¶ Et cui⁹ vnq̃ꝫ facinoꝛis. Hic Boe. oñdit ſe ꝑturbatuꝫ ex iudicũ ſeueritate

et inflexibilitate dī. Cuius vnq̄ꝫ facinoris .i. peccati. manifeſta ꝯfeſſio. id ē
cuius vnq̄ꝫ hoīs pctm̄ manifeſtū hūit iudices ita ꝯcordes in ſeueritate. vt
nō aliquos eoꝝ vel ipē error hūani ingenij. ſubmitteret .i. flecteret ad miſe
ricordiā. vel ꝯditio fortune .i. euentus fortuitus exn̄s incerta cūctis mor/
talibus ſup. hoīb⁹ ſupple ſubmitteret aliq̄s eoꝝ. Si diceremur voluiſſe in

vel ipſe ingenij error humani: vel fortune
conditio cunctis mortalibus incerta ſub-
mitteret. Si inflamare ſacras edes voluiſ
ſem: ſi ſacerdotes impio iugulare gladio ſi
bonis omnibus necez struxiſſe diceremur
pn̄tem tn̄ ſententia ꝯfeſſum: cōuictū me pu
niſſet. Nunc vo quingentis fere paſſuum
milibus ꝓcul moti atq̄ꝫ indefenſi ob ſtudi-
um ꝓpenſius in ſenatum morti ꝓſcriptio-
neq̄ꝫ damnamur. O meritos de ſimili cri-
mine neminē poſſe ꝯuinci: cuius dignitatē
reatus ipſi etiam qui detulere viderunt.

flāmare .i. incēdere. ſacꝰ edes .i. eccleſias. ⁊ ſi nos dicēmur ſtruxiſſe .i. procuraſſe necē. id eſt mortē bonis oīb⁹. ⁊ ſi diceremur iugulare .i. punire ſacerdotes īpio gladio. tn̄ ꝓ ſed ſnīa .i. iudicium. dānaſſet te pn̄tez ꝯuictū ⁊ ꝯfeſſūz crimīe. ſ nos ꝓcul moti .i.
abſentes q̄ngentis milibus paſſuū ⁊ indefenſi ob ꝓpenſius ſtudiū .i. ꝓpter
ſtudiū inteſius. nos dānamur .i. adiudicamur in ſenatū morti. q̄ꝫ ꝓ ⁊ ꝓſcri
ptiōi. Et tūc exclamat dicēs. O meritos .i. dignos vel btōs. iudicio nemi/
nē poſſe ꝯuinci de ſili crimine: ſīc nec ego iuſte cōuictus ſum. cui⁹ reat⁹ .i.
criminis. dignitatē .i. īnocētiā. ipī etiā viderūt .i. cognouerūt. q̄ detulere .i. ac/
cuſauerūt me. Nota q̄ iudices q̄nq̄ꝫ mouent̄ ad miām duplici ð cā. Pri
mo mō ꝓpter errorē hūani ingenij. qꝛ humanū ingeniū ſepe fallit̄ in iudi/
cio qꝛ ignorat vtrū aliq̄ñ iuſte de re ſentiat vel nō ⁊ timens deū ne iniuſte
iudicet monet̄ ad miſcðiam ꝑcendo reo. Scðo iudices mouent̄ ad miſeri
cordiam ꝓpter euentū fortune q̄ incertus eſt hoīb⁹. qð em̄ iudex ī alio dā
nat ſibi facile ꝑ fortunam euenit. ⁊ illud debet recordari. ſ nulla. illaꝝ cau
ſarū mouit iudices ad miſerādū Boetio ſed ꝯcorditer ipm̄ dānabāt. No
ta q̄ nullus debet dānari etiā ꝓ crimine q̄ñtūcūq̄ꝫ enormi niſi ſit pn̄s cō/
uictus vel crimen in iudicio cōfeſſus. Boetius aūt cum dānaret̄ nō erat
cōuictus nec crimen ꝯfeſſus ⁊ erat abſens. quia in ſtudio athenienſi: ergo
iniuſte erat damnatus. Nota q̄ Boetius cum damnaret̄ diſtabat a lo/
co iudicij q̄ngētis milib⁹ paſſuū. ⁊ cū mille paſſus faciūt vnū miliare. ið bñ
diſtabat ad q̄ngenta miliaria. Nota Boe. dānat⁹ fuit ꝓſcptiōi. Hug. dīc
ꝓſcptio ē iudicialis ſnīa lata ꝯ aliquē cui⁹ nomē ꝑ ſcelere de ſcptura tabl'e
enee delebat̄: Cōſuetū ið em̄ romana fuit q̄ nomīa ſenatoꝝ q̄ꝝ ꝯſilio vrbs
romana regebat̄ aureis literis in tabula enea ſcriberētur. vnde et patres

proſcriptioni. proſcribere duo ſignificat: aliqn res nō animatas per ſcripturam [illegible]
ſignificare; vn proſcripſit edes ſuas quidam inſcripſit venales et per titulum appoſitum
ſignificare; vel procul a ſe facit: dico nō animatas; q̄ꝛ animata nō dicuntur ꝓſcribi. ſed ꝓduci quia [illegible]
[illegible] ꝓducuntur enim ad mercatum. Secundo modo ꝓſcribere eſt ꝑ ſcripturam relegare. [illegible]
[illegible] exulem et ꝓſcriptum intereſſe videtur q̄ exul in exilio vbi exulat tutus eſt
[illegible] autem nequaquam ſed vbicumque deprehendatur viuus aut mortuus ſenatui [illegible]
[illegible] adducendus. [illegible] proſcribitur qui talis ſententia in eum in publico loco ſcri[illegible]
[illegible] ergo ꝓſcriptus de ſcriptura [illegible] ad ſe per ſcripturam denunciatus [illegible]
[illegible] relegatus [illegible]

conſcripti dicebant̃. Et dicit̃ pſcriptus quaſi pcul a ſcriptura poſitus. Et ſic Boe. erat pſcriptus qr nomẽ ſuũ deletũ fuit de tabula enea.

Quã vti alicuius ſceleris. Hic Boetius expurgat ſe de q̇buſdã obiectiſ ſcḋo oñdit vñ ſumpta fuit ratõ obiectionis. ſcḋa ibi. Sed o nephas. Nota boetio obijciebat̃ q̄ ipſe vſus arte nigromãtica ſactificaret demonibus

Quã vti alicuius ſceleris admixtione fuſcarent; ob ambitũ dignitatis ſacrilegio me ↄſcientiã meã polluiſſe mẽtiti ſunt. At qui et tu inſita nobis omnẽ rerũ mortaliũ cupidinẽ de noſtri aĩ ſede pellebas. et ſub tuis oculis ſacrilegio phas locũ eẽ ñ erat. Inſtillabas eñ auribus cogitatiõibuſq̄ q̇tidie meis pitagoricũ illõ i Enyoy hcnon. i. deo nõ dijs ſeruiendũ. nec ↄueniebat viliſſimoꝝ me ſpũum pſidia captare. quẽ tu i hanc excellentiã cõponebas: vt ↄſilẽ deo faceres. Preterea penetral inocẽs dom⁹ honeſtiſſimoꝝ cetus amicoꝝ ſocer ſimmachus etiã ſanctus. ꝛ eque actu ipo reuerẽ-

p dignitatibus acq̇rendis. de h Boetius excuſat ſe di. Quam ſup. meã dignitatẽ. vti pro vt. fuſcarẽt. i. denigrent. admixtione alicuius ſceleris mentiti ſunt meã polluiſſe ↄſcientiã ſacrilegio. i. demonũ obſequio ob ambitum i. pp̄ter cupiditatẽ dignitatis acq̇rende; atq̄ p certe. tu iſita. i. inſerta. nobis pellebas de ſede. i. de loco omnẽ cupidinẽ. i. omnẽ cupiditatẽ rerũ mortaliũ. ꝛ ſub tuis oculis nõ erat phas eẽ locũ ſacrilegio. i. cultui demonũ. q̄ p et. tu inſtillabas auribus. q̄ p et cogitatiõib⁹ meis illud pitagoricũ deo nõ dijs ſeruiendũ. nec ↄueniebat me captare. i. optare pſidia i. auxilia. viliſſimoꝝ ſpũuz. i. demonũ. quem tu ↄponebas. i. locabas. i hãc excellentiã vt ↄſilem deo faceres. pterea innocens penetral. i. vxor domus mee. cetus. i. multitudo honeſtiſſimoꝝ amicoꝝ. Et ſocer ſimachus ſanctus ꝛ eq̄ reuerendus ipſo actu defendunt nos ab oĩ ſuſpicione hmõi criminis.

Nota q̄ ↄſuetudo inuidoꝝ eſt cũ nõ pñt alicui ſuam pbitatẽ auferre ſal tunc̃ ipam ſaltem aliquo vicio denigrare. et ſic fama Boetij denigrata fuit vicio ſacrilegij. Nota q̄ ſacrilegiũ eſt ſacre rei furtũ. ꝛ ponit̃ ſacrileg⁹ p hoĩe ſcelerato. etiã ſacrilegiũ eſt cultura demonũ ſiue ydoloꝝ. Inde ſacrilegus. i. ydolator et ſic capit̃ in pͦpoſito. Nota q̄ ambitus media producta eſt cupiditas honoris. Sed ambitus media correpta eſt circuitus ꝛ pͥmo capit̃ hic. Nota q̄ phia repellit oẽm cupiditatẽ honoꝝ exterioꝝ qḋ ſcribit̃ in primo li. de plantis. q̄ phia tria inducit. ſ. mẽtis illuſtrationẽ. felicitatis appetitũ ꝛ mollis affluentie ↄtemptũ. Nota phia facit hoĩem ſi

milē deo. nō ſilitudine oīmoda ſ; pticipatiua. ita ꝙ hō pticipat aliq̄d cōdi/
tionis diuine. ſ. intelligētie. Vñ Sen. Hoc mihi phia pmittit ꝙ me parem
deo reddit. ⁊ alibi dicit. Vir ſpeculatiuꝰ ē q̄ſi deus ī hūano corpore hoſpi/
tatus. Nota ſacrilegiū nō hꝫ locū ſub oculis pſie. qꝛ phia p ſe oīa agen
da ⁊ facienda ordinatiſſime diſponit ⁊ nō pmittit hoīem ad vana declina/
re. qꝛ dicͭ tul/
lius in li. de
finibꝰ bono
rū ⁊ malorū.
phia a ſupſti
tiōe liberat:
metu mortis
nō ɔturbat.
⁊ eſt ſupſtitō
vana religio
ſ. ydoloꝝ cul
tura. Nota
penetrāl ē ſe
creta camera
vel locus ſe/
cretus interior in domo vel in tēplo. vbi reponūtͭ clinodia vel aliq̄ talia ⁊
ponitͭ h̄ p vxore boetij p metaphorā ponēdo ɔtinēs p ɔtēto qꝛ ipſa ɔſueuit
morari ī penetrali. Nota ꝙ ſimachus fuit quidā nobilis romanꝰ ⁊ ſocer
boe. cuius filiam Boetiꝰ duxerat noīe Elpe. q̄ ſimachus nō fuit tm̄ ſanctꝰ
interiꝰ in affectu: etiā reuerendꝰ in exteriori actu: ſicut dicit boetius.

dus: ab oī nos criminis huiꝰ ſuſpiciōe defē
dūt. Sꝫ o nephas. illi vo de te tāti crimi
nis capiūt fidē: atq; h̄ ipſo videbimur affi-
nes fuiſſe maleficio: qꝛ tuis inſtituti mori-
bꝰ imbuti diſciplinis ſumus. Ita nō eſt ſa
tis nihil mihi pfuiſſe tuā reuerentiaꝫ. niſi
vltro tu potius mea offenſione lacereris.
At vo hic etiā nr̄is malis cumulus acce

¶ Sed o nephas. Hic Boetius oſtendit vnde fuerit ratio ſumpta obiecti
criminis. qꝛ ex ipſa phia cui deditus erat. Unde dicit eclamando. O ne/
phas illi ſup. mali capiſit fidem tanti criminis de te o phia. atq; hoc. i. ꝓpē
hoc videbimur fuiſſe affines maleficio ſacrilegij. quia nos ſumus imbuti:
id eſt inſtructi: tuis diſciplinis. id eſt doctrinis. et ſumus inſtituti. id eſt in
formati tuis moribus. ita non eſt ſatis tuam reuerentiam nihil mihi pro/
fuiſſe. niſi vltro. i. ſponte. tu potius lacereris ab illis mea offenſione. h̄ di/
cit Boetius p tanto. qꝛ iniuriati ſunt ſibi ꝓpter phiam. iō magis iniuriati
ſunt philoſophie q̄ ſibi. Nota quando Boetius vacabat ſtudio. fugie/
bat conſortia ſtultorum ⁊ querebat ſecreta loca ꝓpter ſtudiū. ideo putabāt
ipm loqui cum demonibus ⁊ eis ſacrificare. Itē quia Boetius fere om
nia que volebat facere ſua ſapientia faciebat: ideo putabant eum demonē
habere familiarē ſibi obſequentem ſicut Apulegius ɔpinatus eſt de So
crate ꝙ hr̄et familiarē deū de q̄ fecit librū quē intitulauit de deo ſocratis.
¶ At vo hic etiam. Hic Boetius oſtendit ſe eſſe pturbatum ex fame ſue le
ſione dicens. hic cumulus. i. augmentatio. accedit noſtris malis ꝙ exiſti/
matio. i. iudicium plurimorum. i. vulgarium. non ſpectat. i. nō reſpicit. me/
rita rerū ſicut homo meretur. ſed ſpectat euentū fortune. id eſt iudicat ho/
minem ſm ꝙ fortuna ſe habet circa ipm. ⁊ ea tm̄ iudicat vulgus eſſe pro/
uiſa a deo que commendauerit felicitas. id eſt pſpera fortuna. quo fit. id ē
ex quo ſequitͭ. vt exiſtimatio bona deſerat infelices. vnde me piget. i. tedet

Liber I Proſa IIII

reminiſci qui nunc ſint rumores populi de me. ꝛ ꝙ multiplices. ꝙ pro ꝛ diſſone. id eſt diſcordantes ſententie ſint de me. Nam quidam dicunt me reū eſſe quidam non. Hoc tm̄ dixerim. i. volui dixiſſe. vltimam eſſe ſarcinaꝫ. id eſt grauiſſimum pondus. aduerſe fortune. ꝙ dum aliquod crimen affigit. id eſt imponitur. miſeris. id eſt infelicibus. ipſi creduntur meruiſſe supple illa q̄ ipſi miſeri pferunt. id eſt patiuntur. ꝛ ego bonis omnib⁹ pulſus. quia in exilium relegatus. ꝛ exutus dignitatibus. q꞉ dānatione proſcriptus. ꝛ fedatus. id eſt macular⁹ exiſtimatione. ego qui pri⁹ virture boneſtus reputabar. nunc ſcelere d̄formis reputor. ꝛ tuli. id eſt recepi ſupplicium. id eſt penam. ob beneficium. id eſt propter beneficium.

dit: ꝙ eſtimatio plurimoꝝ nō reꝝ merita: ſ; fortune ſpectat cuētū. eaqꝫ tantū iudicat eē puiſa. q̄ felicitas cōmēdauerit. Quo fit. vt exiſtimatio bona prīa oīm deſerat īfelices. Qui nunc populi rumores ꝙ diſſone multipliceſqꝫ ſentētie: piget reminiſci hoc tantum dixerim ego vltimam eſſe aduerſe fortune ſarcinaꝫ. ꝙ dum miſeris aliquod crimen affigitur: que perferunt meruiſſe creduntur. Et ego ſiquidēꝫ bonis oībus pulſus dignitatibus exutus. exiſtimatōe fedatus. ob beneficiū tuli ſupplicium. Videre autem videor nephariaſ ſceleratorum

Nota ꝙ vulgares non iudicant ſcōm merita rerum. vtrum homo mereatur aliquid vel non. ſed iudicant ſcōm euentū fortune. Unde hominē bene fortunatum iudicant felicem. male fortunatum iudicant miſerum: ſed tale iudicium falſum eſt. Unde dicit Seneca. xlv. epiſtola. Non felicē hūc eſtimes: quem vulgus appellat felicem. ad quem pecunia confluxit. ſed illum cui omne bonum in animo eſt erectum et extenſum. Itēꝫ bona eſtimatio deſerit infelices. quia primum malum quod infelices incurrunt eſt: ꝙ vulgus male de ipſis opinatur. credit enim vulgus ea que miſeri patiunt̄ ꝙ ex merito talia patiant̄.

¶ Videre autem videor. Hic Boetius oſtendit ſe eſſe pturbatum ex his q̄ vidit in mundo generaliter. ſcilicet bonos deprimi et malos extolli dicēs. Ego videor videre. i. cognoſcere. nepharias officinas. id eſt malas ſocietates ſceleratorum hominum: ſtrepitantes gaudio. ꝙ pro et leticia. ꝛ quemqꝫ perditiſſimum. id eſt peſſimum. imminentēꝫ. id eſt inſiſtentē. nouis fraudibus delationum. id eſt accuſationum. ꝛ video bonos iacere proſtratos. id eſt depreſſos. terrore noſtri diſcriminis. et etiam video quemqꝫ flagitioſum. id eſt prauum hominem. incitari ad audiendum. i. ad pſumēdū. facinus. i. peccatū. impunitate. i. ſine pena. Non ꝓ ſed: incitari premijs ad effi-

ciendū.i.ad ꝑpetrādū. facinus.i.pctm̄.aūt ꝑ ſ₃. ego video inſontes.i.īno cētes nō mō.i.nō tm̄.ꝑuatos ſecuritate verū etiā defenſiōe.itaqꝫ ꝑ ergo.libet.i.placet mihi exclamare ad deū celi. quare talia ꝑmittat ī mūdo. vt mali exaltent̄ ⁊ boni deꝑmant̄. Nota ꝙ boetio q̄ erat turbate mentis ⁊ in ſtatu miſerie videbat̄ ꝙ mali in hoc mūdo eſſent potentes ⁊ viuerēt impuniti. boni autem impotētes et viuerent irremunerati. ſ₃ philoſophia ī q̄rto huius ip̄ꝫ ↄſolando. ꝓbat malos ſp̄ eē impotētes ⁊ bonos eſſe potentes. et malis nunq̄ₒ deeſſe ſupplicia ſua et bonis nūq̄ₒ ſua ꝓmia. Nota ꝙ officine dicūt̄ dom⁹ officialiū vbi reponunt̄ ea q̄ ad ip̄os ſpectāt. ⁊ ad eorū officia. ſic̄ ſunt cellaria ⁊ granaria et alia hmōi. Hic aūt accipiunt̄ officine ꝓ ↄgregatione maloꝝ ⁊ dicunt̄ ab officio officis quod eſt noceo noces.

cathedra regis

rum officinas. gaudio leticiaqꝫ fluitanteſ. perditiſſimū quemqꝫ nouis delationū fraudibus imminentez iacere bonos nr̄os in discriminis terrore ꝓſtratos. flagitioſū quēqꝫ ad audiēdū q̄dē facin⁹ impūitate. ad efficiēdū vo ꝓmijs incitari. inſontes aūt nō modo ſecuritate verum ipſa etiam defenſiōe priuatos. Itaqꝫ libet exclamare ad deum celi.

Metrum quintum primi libri.

Stelliferi ↄditor orbis
o Qui perpetuo nexus ſolio
Rapido celum turbine verſas
Legemqꝫ pati ſidera cogis

o Stelliferi conditor orbis. Hic incipit quintum metrum huius primi quod dicitur pindaricum ab inuentore. anapeſticuꝫ a pede predominante. Eſt autem anapeſtus pes contrarius dactilo conſtans ex primis duabus breuibus ⁊ tercia longa ſyllaba. et eſt metrum acathalecticum.i.ſine defectu. In hoc aūt metro Boetius exclamat contra prouidentiaꝫ diuinā admirans ꝙ omnia regant̄ a deo preter actus humanos. licet hoc falſum ſit: tamen Boetio ſic videbat̄ ſ₃m ſtatum turbatum. Et diuidit̄. Primo cōmēdat diuinā ꝓuidentiā ex gubernatiōe celeſtiū ⁊ terreſtriū. ſecūdo tangit actus hūanos non regi a deo. tercio rogat deū vt regat actus hoīm. ſecunda ibi. Omnia certo. tercia ibi. quiſquis reruꝫ. Prima diuidit̄. primo cōmēdat regimen diuine ꝓuidentie circa celeſtia. ſcdo magis circa terreſtria. ibi. Tua vis varium tpēt. Primo dicit. O cōditor.i.creator orbis ſtelliferi.i.ferentis ſtellas. qui nexus.i.adiunctus ꝑpetuo ſolio.i.eterne ſedi. verſas.i.frequenter vertis celū. rapido turbine.i. veloci motu ⁊ cogis ſydera pati legem.i.debitū ordinē. vt ip̄a luna nunc.i.aliq̄n lucida. pleno cornu:

ſic in plenilunio obnia.i.oppoſita.totis flāmis.i. lumībus.fratris.i.ſolis ipa luna cōdat.i.abſcondat. minores ſtellas:q in plenilunio nō videntur ꝓpter maius lumen.et tu cogis nūc.i.aliqn̄:vt ipa luna exiſtēs pallida obſcuro cornu ipa exiſtens ꝓpior phebo.i.ſoli.ꝑdat.i.amittit.lumia.i.lucē. q.d.tu facis vt luna quāto magis recedit a ſole:tāto magis illumiat̄:⁊ lumine ſuo obſcurat minores ſtellas.⁊ q̄nto magꝭ appropinqt ſoli:tāto plꝰ obſcurat̄.et tu cogis vt heſperꝰ.i.ſtella veſptīa.q agit algentes.i.frigidos ortꝰ.tpe noctꝭ.i.ī crepuſculo:qđ eſt prima pars noctis ſequēdo ſolē. Iſte heſperꝰ de mane lucifer dictus pallens ī ortu phebi

Ut nunc pleno lucida cornu.
Totis fratris obuia flāmis
Condat ſtellas luna minores
Nunc obſcuro pallida cornu.
Phebo ꝓpior lumina ꝑdat
Et qui prime tpe noctis
Agit algentes heſperus ortus
Solitas iterū mutat habenas
Phebi pallens lucifer ortu
Tu frondifl(ue) frigore bruine
Stringis lucem breuiore mora
Tu cū feruida venerit eſtas
Agiles noctis diuidis horas

iterū mutat ſolitas habenas.i.ſolitos curſus.nam cū de veſꝑe ſeqtur ſolē de mane ꝑcedit ipm.⁊ tu ſtringis.i.coartas.lucē.i.diem.breuiore mora tēpore bruine.i.hyemis.frondiflue.i.facientis frondes fluere.et cum feruida eſtas venerit:tunc tu diuidis.i.diſtinguis.agiles horas.i.breues horas noctis.q.d.tu facis ꝙ tpe hyemali noctes ſunt ꝓlixiores diebꝰ:in tpe eſtiuali ecōuerſo. Notandū ꝙ deꝰ dr̄ cōditor ſtelliferi orbis.quia ab ipo dependet celū ⁊ tota natura ex.xij. Metaphiſ.⁊ dr̄ reſidere in perpetuo ſolio.quia in celo:qđ eſt perpetuū. Nam celū eſt locꝰ deorū ⁊ ſpirituū.⁊ oēs barbari ⁊ greci ⁊ quicūq putāt deos eſſe:eū locū qui ſurſum eſt deo attribuūt tanq īmortale īmortali coaptātes:ꝓ celi ⁊ mūdi. Et dr̄ vertere celū rapido turbine.motꝰ eni firmamēti dr̄ rapidꝰ.qr ſuo motu rapit ſecū alias ſperas. Ubi nota verſo eſt verbū frequētatiuū:⁊ ſignificat frequēter vertere.⁊ in hoc innuit̄ ꝙ celū ſemꝑ mouet̄ et nō ceſſabit.q̄a dicit cōmētator:nō eſt timendū ꝙ celū ſtet. Et rō.quia mouēs celū mouet ſine fatigatōe ⁊ ſine pena.xij.Methaphiſ. Itē deus eſt nexus perpetuo ſolio.i.ꝯiūctꝰ perpetuo celo. Ubi deus triplr̄ eſt in vniuerſo.ſ.eſſentialr̄ ſeu p̄ſentialr̄. ſacramētaliter ſeu myſterialiter.⁊ miſericorditer. Eſſentialiter ſeu p̄ſentialr̄ in ſua vera claritate in qua ipm homo nunq vidit:ſicut dicit ꝓpheta. Deū nemo vidit vnq:ſicut ipe eſt in perpetuo ſolio. Sacramētaliter ſeu myſterialiter

deus eſt in ſacramēto eucharistie qđ rata fide credim⁹. Sed miſericordia a-
liter deus eſt vbiqꝫ: ſm ꝙ dicit ſcriptura. Miſericordia dñi plena eſt terra.
Et inde ꝓuenit dictū cōe ſm ꝙ dicit ſcriptura: deus eſt vbiqꝫ. Nota ſm
Hugu. ꝙ ſoliū eſt ſedes regalis ex ſolidis lignis facta: dicta a ſoliditate
.i. a firmitate. Nota ꝙ deus cogit ſydera pati legem: nō violēta nec coa
cta motōe. qꝛ nullum violētuꝫ perpetuuꝫ. ſꝫ cogit ea voluntaria ordinatiōe obſer

Tua vis variū tempat annum
Ut quas boree ſpūs aufert.

uare legē .i. determinatū motū: vt tpe eis ſtatuto orlant̄ ⁊ occidant. Nota ꝙ luna de ſe eſt corpus opacū recipiēs lumē a ſole: ⁊ in ea pte que ē verſus ſolē illuminat̄. cuꝫ aūt directe oppoſito ſit ſoli ſicut in plenilunio: tūc lumine ſuo obſcurat minores ſtellas: eo ꝙ maius lumen obfuſcat minus. Sed cum luna eſt in iſta pte celi in q̄ eſt ſol ſicut cōtingit in cōiunctiōe: tūc ſupior ps que ē verſus ſolē eſt illuīata: et inferior ps q̄ eſt verſus nos eſt obſcurata: ⁊ tūc nihil videm⁹ de luna. ſꝫ cū incipit elongari a ſole: tūc pars elōgata incipit modicū apparere nobis: et tūc dicim⁹ eſſe nouiluniū. ⁊ quāto plus elongat̄: tanto plus apparet nobis illuminata. Nota Boeti⁹ dicit ſolē eſſe fratrē lune. qꝛ ſm fabulas iupiter cōcubens cum latona genuit ex ea duos gemellos. ſ. phebū qui dr̄ ſol: ⁊ dyanam que dr̄ luna. ⁊ ſic ſm fabulas ſol eſt frater lune. Nota ſtella que de veſpe ſequit̄ ſolē ⁊ de mane p̄cedit hꝫ diuerſa noīa: vt ptꝫ p verſum. Lucifer aurora venus veſper⁹ heſperus idem. Quō aūt ſit poſſibile ꝙ eadē ſtella de veſpe ſequat̄ ſolē et de mane p̄cedat: dicūt aliqui ꝙ hoc nō ꝯtingit in vna ⁊ eadē pte anni: ſꝫ in diuerſis. dicūt eī ꝙ in eſtate ſequit̄ ſolē ⁊ in hyeme p̄cedit. ſꝫ hoc eſt ꝯ oēs autores dicētes hoc eſſe in eodē tpe anni. Alij dicūt ꝙ mercuri⁹ ⁊ ven⁹ ſint ſtelle ſimilis coloris ⁊ q̄titatis: quaꝝ vna qñqꝫ ſequit̄ ſolē: alia p̄cedit. ⁊ ſic videt̄ eſſe vna ſtella q̄ ſequit̄ ⁊ p̄cedit: ſꝫ hoc nō eſt. Hug. dicit ꝙ ven⁹ eſt altior ſole: ⁊ loquit̄ ſm antiquos aſtrologos q̄ locauerūt venerē ſupra ſolem. Cum igit̄ cōtingit ꝙ ven⁹ ⁊ ſol ſimul veniūt ad occaſuꝫ: qꝛ ven⁹ eſt altior diuti⁹ videt̄ in ſero q̄ʒ ſol: eadē rōne citi⁹ videt̄ in mane: q̄ʒuis eque cito diſcurrāt. nam citi⁹ vident̄ aſcēdentia remota q̄ʒ ꝓpinq̄: ⁊ diuti⁹ vident̄ deſcendētia remota q̄ʒ ꝓpinq̄: licꝫ eq̄li motu incedāt. Sꝫ moderni aſtrologi locāt venerē ſub ſole. Alij dicūt ꝙ vna eſt ſtella que vno tpe ſequit̄ ſolē: alio tpe p̄cedit. ⁊ dicūt ſm ꝓtolomeū ꝙ illa ſtella hꝫ epicicluꝫ: in cui⁹ circūferentia defert̄ corp⁹ eius. Eſt aūt epiciclus circul⁹ parū cui⁹ centrū eſt ī circūferētia orbis deferētis. Nunc aūt eſt ita ꝙ epiciclus veneris ſemp eſt cū ſole: ita ꝙ ſi ꝓtrahat̄ linea a centro terre p centrū epiccli veneris ad firmamētū eadē linea trāſibit p cētrū ſolis: vel non multū diſtabit ab eo. Cū aūt venus feratur in circuitu epicicli aliqñ erit in eadeꝫ linea cum ſole aliquādo p̄cedit: aliquādo ſequit̄. Item mora ſolis ſuper oriſontē facit dieꝫ cum dies ſit latio ſolis ſuper terrā. mora autem ſolis ſub oriſonte facit noctem. Et quia ſol longiorem facit morā tempe eſtiuali ſuper oriſontē: ⁊ breuiorem ſub oriſonte. ideo dies eſtiuales longiores ſunt noctibus: in hyeme aūt fit ecōuerſo: ꝓpter qđ dies hyemales breuiores ſunt noctib⁹.

¶ Tua vis variū tempat annū. Hic Boetius cōmendat regimen diuine ꝓuidentie magis circa terreſtria. ſ. circa partes āni: dicens. O deus tua vis .i. virt⁹. tempat. i. ordinat. variū annū. i. diuerſas ptes āni. vt mitis zephirus. i. vētus vernalis. reuehat. i. reducat. frondes q̄s aufert. i. deſtruit. ſpirit⁹ boree. i. flat⁹ boree. ꝛ tua vis tēperat: vt q̄cꝫ. i. quecūcꝫ ſemīa vidit arctur⁹ illa ſtella illas altas ſegetes. i. lōgas ſegetes. vrat ſirius. i. ſtella canicła tempe eſtiuali. Et ſubdit. Nihil ſolutū .i. ſegregatū antiq̄ lege. i. eťna lege diuine ꝓuidentie. linqt. i. dereliquit. op⁹ ꝓprie ſtationis. i. ad qḋ opādū eſt ſtatutū.

Reuehat mitis zephirus frondes
Quecꝫ arctur⁹ ſemina vidit
Sirius altas vrat ſegetes.
Nihil antiqua lege ſolutū
Linquit ꝓprie ſtatōnis opus
Omnia certo fine gubernas
Hominū ſolos reſpuis actus
Merito rector cohibere modo
Nam cur tantas lubrica verſat
Fortuna vices premit inſontes
Debita ſceleri noxia pena
At puerſi reſident celſo

Nota ꝙ quatuor ſunt ptes āni. ſ. ver. hyems. autūn⁹. ꝛ eſtas. In vere flat vēt⁹ q̄ dr̄ zephir⁹: q̄ ē collateralis fauonij. ꝛ qꝛ flat⁹ ei⁹ ē lenis: iō dr̄ mitꝫ ꝛ ꝓducit virida. In hyeme ꝛ maxīe ī ꝓncipio viget flat⁹ boree q̄ ē vēt⁹ collateralis aq̄lōis: cui⁹ flat⁹ ē fortis ꝛ frigid⁹: ꝛ deſtruit virida denudādo arbores. Nota ꝙ arctur⁹ ē ſtella circa maiorē vrſaꝫ q̄ dr̄ vidē ſemīa. qꝛ tpe ſui ort⁹ q̄ orit̄ cū ſole tūc ſemiat̄ ſic in atūno. Nota ſiri⁹ ē ſtella q̄ alio noīe dr̄ canicła. Et dr̄ ſiri⁹ a ſircu qḋ ē tract⁹ ꝓpť lōguꝫ tractū caloris: ꝛ apparet cū ſol ē ī cācro. Et dr̄ vrere ſegetes. i. maturare. Nota de arcturo dic̄ Yſido. ī li. ethimol. arctui⁹ ē ſyd⁹ p⁹ caudā maioris vrſe poſitū: ꝛ orit̄ tpe autūnali. Sꝫ Vegeti⁹ dic̄ arcturū oriri p⁹ id⁹ ſeptēbris. xvij. kal. octobris. Itē dic̄ Yſido. canicła ē ſtella: ꝛ dr̄ ſiri⁹ q̄ eſtiuis mēſib⁹ ī medio cētro celi ē: ꝛ tūcta cū ſole duplicat̄ calor eius. ꝛ diſſoluūtur corpa ꝛ euaporāt: a q̄ ſtella dicunt̄ dies caniculares in quib⁹ moleſte ſunt purgatōes.

¶ Oia certo fine gubnas. In iſta pte Boet. rāgit act⁹ hoīm nō regi a ꝓuidētia diuīa: ſ derelictos regimī fortūe: dicēs. O de⁹ tu gubnas oīa certo fine. i. certo ordīe ad finē. ꝛ reſpuis. i. ſpernis regē ſolos act⁹ hoīm. ꝙ o rector de⁹ tu merito cohibē. i. coercearꝫ. cur lubrica fortuna. i. īſtabil' fortūa. vſat. i. vtit̄. tātas vices. i. altnatōes. qꝛ ipa ꝓmit inſontes. i. īnocētes. noxia pena debita ſceleri. i. hoī ſcelerato. ꝛ puerſi mores. i. hoīes puerſi ī moribꝫ. reſidēt ī celſo ſolio. i. alto loco. ipi nocētes. i. mali. calcāt ſctā colla. i. colla ſctōꝝ hoīm iniuſta vice. i. iniuſta alternatōe: qui ſancti potius debe- rent calcare colla nocentuꝫ q̄ ecōuerſo. ꝛ clara virtus. i. homo clare virtu

ctis latet cōdita.i.abſcōdita. obſcuris tenebris.i.ab homib⁹ vitio obſcura
tis. ⁊ iuſtus homo tulit.i.ſuſtulit.crimen iniq̄ hoīs.⁊ piuria nil nocēt ipis
iniq̄s.nec fraus compta.i. ornata. mēdacij colore.i. falſa apparētia nocet
ipſis.ſ; cū prauis libuit vti virib⁹.i.exercere vires.quos prauos metuūt
īnumeri populi.i. vulgares.tūc ipſi gaudent ſubdere.i.ſupplātare.ſūmos
reges. i. bonos ⁊ ſapientes: quorum eſt regere et alios gubernare.

Mores ſolio.ſanctaq; calcant
Iniuſta vice colla nocentes
Latet obſcuris condita virtus
Clara tenebris.iuſtuſq; tulit
Crimē iniqui
Nil piuria.nil nocet ipſis
Fraus mendacij compta colore
Sed cum libuit virib⁹ vti.
Quos innumeri metuunt populi
Summos gaudent ſubdere reges
O iam miſeras reſpice terras
Quiſquis rerum federa nectis
Opis tanti pars non vilis
Homines q̄timur fortune ſalo
Rapidos rector cōprime fluctus
Et quo celū regis immēſū
Firma ſtabiles federe terras.

Item deus omia gubernat certo fine.q; dic̄ cōmentator.x. Methaphiſ. Deus ē men ſura oīm ⁊ regula:et infallibiliter verū metrum.Et cōmentator dicit ī primo celi ⁊ mūdi.Entia diuina nos gubernant ⁊ regūt:in nobis ſūt quaſi finis. Item illō qđ ē ſapientiſſimū regit certo fine cū ſapiētis ē regere.ſ; de⁹ eſt ſapiētiſſim⁹:eo q; ſapiētia a deo proceſſit.Vn̄ ſcriptura.Omnis ſapiētia a deo eſt. Nota Boeti⁹ vidit ī mūdo bonos deprimi ⁊ malos exaltari:cū tn̄ poti⁹ fieret ecōuerſo.Ideo ſibi videbat̄ q; actus ⁊ opatiōes hoīm non regerent̄ a deo:ſ; magis a fortuna:que hūc humiliat ⁊ hūc exaltat.Ideo Boeti⁹ deo cōqueritur.

¶ O iam miſeras reſpice terras.Hic Boetius rogat vt deus regat act⁹ hominū ⁊ hoīes ſicut regit celū:dicens. O quiſq̄s deus e tu q̄ nectis.i.coniūgis.federa.i.cōcordias rerum.reſpice miſeras terras.i.hoēs in terris habitātes.Nos enī hoīes nō ſum⁹ vilis pars:ſ; valde nobilis:tanti tui operis.i.mūdi.nos q̄timur.i.cōcutimur.ſalo.i.mari:⁊ amaritudine fortune.ideo tu deus cōprime.i.reſtringe.rapidos fluct⁹.i.magnos impetus fortune.⁊ eo federe.i.regimine:quo regis īmenſum celum tu firma.i.robora.ſtabiles terras.i.hoīes ſtabiles in terra. Nota Boeti⁹ dicit deum nō eſſe vi-

lem partē mūdi. qꝛ ſcribit in ꝓlogo libri de pomo Ariſto. Homo eſt digniſſima creaturarū: ſimilitudo oīm ad imaginē dei factus. Et. ij. de aīa. Quodāmodo aīa cōuenit cum oībus creaturis. cum angelis in intelligēdo. cū brutis ī ſentiēdo. cū plātis ī vegitādo. cū lapidib⁹ in eſſendo. Nota Boetius cōpat fortunā ſalo. i. mari. Sicut eñ nauis vndis marinis iactat̄ in altū nunc: ⁊ nūc in pfūdū. ſic homo per fortunā nūc in pſperitate leuatur: nūc in aduerſitate deijcit̄.

Proſa quinta primi libri.

h Ec vbi ꝯtinuato dolore delatraui. illa vultu placido. nihilꝙ meis queſtibus mota. P. Cum te inquit meſtum lacrimantemꝙ vidiſſem illico miſerum exulem ꝙ cognoui. Sed q̄ꝫ longinquum eſſet exilium: niſi tua prodidiſſet oratio neſciebaz. Sed tu q̄ꝫ procul a patria non quidem pulſus es ſed aberraſti. At ſi te pulſum exiſtimari mauis: te potius ipſe pepuliſti. Naz id quidez de te nūꝙ cuiꝙ phas fuiſſet. Si

Et vbi cōtinuato. Hic incipit qnta pſa hui⁹ primi: ī q̄ Boet. oſtēdit quō phia ſe habuit ad ſuā querimoniam: ⁊ quid ex ea cognouerit. Secūdo phia quedā dicta Boetij irrationabilia paru̇ pēdit. Tertio ſb breuitate recolligit ea q̄ ipſū Boetiū ꝯturbabāt. Quarto phia dat modū remedendi ipſm Boetiū. Secūda ibi. Itaqꝫ nō tam me loci hui⁹. Tertia ibi. Et tu quidē de tuis. Quarta ibi. Sed qm plurim⁹. Dicit primo. Poſtq̄ꝫ ego Boeti⁹ delatraui. i. cōtra rōem locutus ſum. hec ſup. pdicta. cōtinuato dolore. i. aſſidua turbatōe. illa ſup. phia: placido vultu nihil mota. ſ. irata. meis queſtib⁹. i. de meis querimōijs. inqt. i. dixit. Cum. i. quādo. ego vidiſſem te Boetiū meſtū. i. triſtē. qꝫ. p et. lacrimantē. i. flentez. ilico. i. ſtatim. cognoui te miſerū. qꝫ. p et. exulē. i. patientē exiliū. Sz q̄ꝫ longinquū. i. remotū eſſet illud exiliū ego neſciebā. i. ignorabā. niſi tua oratio. i. ſermo. mihi pdidiſſet. ſ. reuelaſſz. Sz tu ſup. Boeci. q̄dē. p certe. nō es pulſus q̄ꝫ pcul. i. valde remote. a patria. i. a iudicio ratiōis. ſꝫ aberraſti. i. deuiciſti. At. p ſed. ſi te mauis. i. magis vis. exiſtimari pulſum a patria potius ſup. tuipē pepuliſti te Boetiū. Nam. p quia. quidē. p certe. id ſup. repellere te a pr̄ia nunꝙ fuiſſet phas. i. licitum. cuiꝙ ſup. homini. Si enim reminiſcaris. ſ. recorderis. cuius patrie. i. de qua patria. ſis oriundus. i. natus. non vti. p ſicut. ſupple ciuitas Athenienſiū quondā regit̄ impio. ſ. ex pcepto: multitudinis. i. multoꝝ rectoꝝ. Sequit̄ grecū qḋ tm̄ valet ī latino. ſed vnus eſt dn̄s ⁊ vn⁹ rex: vnus ⁊ pnceps qui letat̄. i. gaudet. de frequētia. i. de frequēti inhabitatōe ciuiū. i. incolarū. ⁊ non depulſiōe. cui⁹: regis. agi. i. duci. frenis. i. pceptis. atqꝫ. p et. obtempare. i. obedire. iuſticie ſumma eſt libertas. An. p nūquid. ignoras illā antiquiſſimā legē. i. ſtatutū. tue ciuitatis. i. recte rationis. qua

ſancitũ.i.cõfirmatũ eſt:ius non eſſe.i.ad eam non ꝑtinere.exulare.i.exiliũ pati.quiſq̃s.i.quicũq̨.maluerit.i.optauerit.fundare.i.locare:in ea ciuitate ſedem.i.habitatõem ſuã. Nam ꝓ quia.q̃ ꝯtinet̃.i.ꝯp̃bendit̃.vallo ac munimine eius ſup.ciuitatis.null⁹ metus.i.timor.eſt illi vt merear̃ eſſe exul. At ꝓ ſed.quiſq̃s deſierit.i.ceſſauerit velle inhabitare eam ciuitatẽ:pariter deſinit etiam mereri.i.meritũ cõſequi.

enim cuius oriundus ſis patrie reminiſcaris non vti atheníẽſiũ quondam multitudinis impio regitur.ſ; eius vn⁹ domin⁹ eſt ⁊ vnus rex vn⁹ ⁊ princeps q̇ regit eã. Qui frequẽtia ciuiũ nõ depulſione letat̃. Cuius agi frenis atq̨ obtꝑare iuſticie ſũma libertas eſt. An ignoras illam tue ciuitatis antiquiſſimã legẽ q̃ ſancitũ ẽ ei iuſ exulare nõ eſſe q̇ſquis in ea ſedẽ fũdare maluerit. Nã qui vallo eius ac munimine ꝯtinetur.null⁹ met⁹ eſt ne exul eſſe mereatur. At quiſquiſ inhabitare eam velle deſierit.pariter deſinit etiam mereri. Itaq̨ non tam me lo-

Nota q de latrare ꝓprie eſt canũ.i.ꝓ/poſito aũt delatrare eſt vrgente dolore ꝯ rõez loq̇.et ſic Boeti⁹ q̇ dixit act⁹ hominũ nõ regi a deo:ꝯ rõez loq̇bat̃.ergo dicit ſe delatraſſe. Nota nõ ẽ hoĩs ſapiẽtis moueri ex his q̃ dicũt̃ ab inſipiẽte ꝯ rõem ſed magis debet inſipientẽ inſtruere ⁊ ip̃m cõſolari.ſ; ph̃a nõ fuit mota ex queſtib⁹ Boetij:ſ; magis ip̃m cõſolabat̃. Nota ph̃ia cognouit Boetiũ eſſe miſerũ ⁊ exulẽ. Miſer eſt ille cui⁹ anim⁹ ſequit̃ mutatõem rer̃ tempaliũ:ita q extollit̃ in ꝓſperis ⁊ deprimit̃ in aduerſis. Exul in ꝓpoſito eſt ille nõ qui mutat regionẽ:ſ; qui agit ꝯ rõem. Nota q ꝑ lachrymas p̃t cognoſci q ratio hoĩs eſt turbata:ſ; q̃tum turbata ſit nõ cognoſcit̃ niſi ſmone dolẽtis. Ergo dicit ph̃ia.lachrymis cognoui te eſſe exulẽ.ſ; q̃tũ eẽt exilium neſciebã:niſi tua oratio mihi ꝓdidiſſet. Nota ille pulſus ẽ a patria qui oĩno rõem amittit.ſ; ille aberrat qui infra patriã in aliquo rõez retinet ⁊ in aliquo amittit. Boeti⁹ aũt non erat pulſus ꝓcul a patria.q: nõ totã ratõem amiſerat.credebat eñ oĩa regi a deo.ſ; in hoc aberrabat q act⁹ hoĩm a deo regi nõ putabat. Nota de p̃tia hoĩs q̃ eſt recta rõ loq̇tur Seneca ĩ de remedijs fortuitor̃:dicẽs. Patria eſt vbicũq̨ hõ bñ eſt. Illud aũt qđ bene in hoĩe eſt nõ in loco eſt.in hoĩs inquã ꝑtãte eſt:ſi ſapiẽs eſt nõ ꝑegrinatur:ſi ſtult⁹ eſt exulat. Nota a patria rõis null⁹ Boetiũ expulit:niſi ip̃e ſeip̃m.q: Boeti⁹ nõ alieno impetu:ſ; ꝓprio defectu termĩos ⁊ limites rõis exiuit. Nota ciuitas athenienſiũ regebat̃ imꝑio multitudinis. Primo eñ eam regebãt reges.poſtea ſuccedente tempe principes.tandẽ ꝓ regimine eius ſingulis ãnis eligebant̃.xxxviij.ſapiẽtes. Sz patria rõis tñ vno ꝑn-

cipe regitur.ſ.deo: qui eſt regula recte ratõis. Nota homo dicitur oriundus a patria ratõis inq̄tuz anima eius intellectiua que vtit̄ recta ratione a deo oritur. Nota intantū homo manet in patria ratõis: inquātuz deo ſubijcit̄ ⁊ legi diuine. Et quia deus in ſubiectione ſuo⁊ delectatur. ideo letatur in multitudine ciuiū: ⁊ non in expulſione eo⁊. Repellitur autem aliq̄s a p̄ria rationis deo rebellādo: et a recta ratione recedendo.

ci huius quaz tua facies mouet. Nec bibliothece poti⁹ cōptos ebore ac vitro parietes q̄ tue mētis ſedez req̄ro. In qua nō libros: ſ id qḋ libris p̄ciū facit libro⁊ q̄ndā meo⁊ ſentētias collocaui. Et tu q̄dē de tu-

Nota q̄ obtempat ſe deo eſt ſumme liber. q̄a inq̄ntū aliq̄s agit ſm rectam rõem intantū eſt liber. ſ p obtempare ſe deo homo maxime agit ſm rõem. ergo talis maxime liber eſt. Vñ Seneca .lij. ep̄la dicit. Queris q̄ ſit libertas. libertas vera eſt nulli rei p̄ter q̄ deo ſeruire equanimiter pſpera ⁊ aduerſa ferre ⁊ fortunā in equū ducere. Nota q̄ a ciuitate rõis nullus exulat niſi p affectõem irrōnabilem. talis autē affectio eſt volūtaria. et ideo ſola voluntate aliquis exulat a tali ciuitate. Et quia talis affectio non poteſt hominem occupare q̄diu eſt infra terminos recte rationis. Ideo dicit ph̄ia. Nam qui vallo eius ⁊c.

¶ Itaq̄ nō tam me loci hui⁹. Hic ph̄ia quedaz dicta irrationabilia Boetij paruipēdit: dicens. Ex quo aberraſti a p̄ria rõnis: itaq̄ .p ergo. non tā. i. nō tñ: facies. i. diſpoſitio. hui⁹ loci. i. exilij. q̄. i. q̄tū. tua facies. i. interior diſpoſitio mētis tue: monet. i. pturbat. me ph̄iam: q̄ deiecta .ē aduerſitate fortune. Et q̄ ſupi⁹ ꝯqueſt⁹ fuit de carētia bibliothece libro⁊: iſtā carētiā paruipēdens ph̄ia dicit. Nec ego ph̄ia req̄ro. i. īueſtigo. parietes bibliothece cōptos. i. ornatos. ebore. i. oſſibus elephantiū. ac .p etiā. vitro. i. gēmis p̄cioſis. q̄. i. inq̄tuz ſup. ego requiro ſedē. i. trāquillitatē tue mentis. in q̄ mēte nō collocaui. i. nō poſui libros: ſ id. i. illud: qḋ facit p̄ciū. i. p̄cioſitatē. libros. ſ. ſentētias meo⁊ libro⁊. Nota q̄ Boeti⁹ ſup̄ ꝯquerendo de ſtatu ſuo: ſolū deplāxit incōmoda corpalia nō curās deiectõem animi ſui. Unde ph̄ia ꝯ hoc ſolū deplāgit ſui animi deiectõez ⁊ incōmoda corpalia paruipēdit. Et q̄ ſupi⁹ .iiij. p̄ſa dixit Boeti⁹. Nūquid nō mouet te facies hui⁹ loci. Ideo ph̄ia hic ſibi rñdens dicit. Multo plus moueor ꝓpter animi tui deiectõem q̄ ꝓpter locū exilij in quo exiſtis. hō em̄ fortis aĩo oĩ loco vtit̄ pro p̄ria. Vñ Ouidi⁹ ĩ li. de faſtis. Om̄e ſolū forti p̄ria eſt vt piſcib⁹ eq̄r. Et q̄a etiā ꝯqueſt⁹ fuit de bibliotheca: rñdet ph̄ia q̄ ipſa poti⁹ deplāgat ſnĩas libro⁊ q̄s p obliuionē pdidit q̄ carētiā bibliothece ⁊ libro⁊.

¶ Et tu q̄dē de tuis. Hic ph̄ia ſub breuitate recolligit q̄ Boetiū pturbauerūt: dicēs. Et tu Boeci dixiſti vera de tuis meritis. i. factis. ĩ cōe bonū: ⁊ ꝓpẽ oĩm hoĩm vtilitatē. ſ ſup. dixiſti. pauca ſup. bñficia. tibi eueniſſe .p multitudine geſto⁊. i. facto⁊ tuoruz. ⁊ tu memoraſti. i. recitaſti. nota. i. maniſeſta cūctis hoĩb⁹: de boneſtate. i. de ſaluatõe ſenat⁹. vel falſitate. i. compila

tione falſaꝝ lſaꝝ. obiectoꝝ. i. imputatoꝝ tibi. quidē .p certe. tu ſtrictim pu-taſti. i. exiſtimaſti. attingendū ſup. eſſe. recte. i. rōnabiliter. de ſceleribus. i. de vitijs. qꝫ .p et. fraudibus. i. deceptōib⁹. delatoꝝ. i. accuſantiū. q̄ ea. i. oīa iſta. celebrent. i. memorent meli⁹. qꝫ .p et. vberius. i. copioſius. ore. i. ſmo ne. vulgi recognoſcentis. i. memorātis. Omnia etiam tu Boet. increpuiſti vehement. i. fortit. factum. i. op⁹ iniuſti ſenat⁹ ſup. totius. et tu etiam voluiſti d̄ nr̄a criminatōe. i. vitupatōe. et etiā tu fleuiſti. i. defleuiſti. dāna. i. crimīa. leſe opinionis. i. īmaclātē fame tue. Poſtremo. i. vltimo. dolor incāduit aduerſus fortunaꝫ. i. ꝯtra fortunam. qꝫ pro ꝛ ſup. tu Boeci ꝯqueſt⁹ es nō cōpenſari. i. tribui. eq̄. i. digna premia. meritis. i. .p meritis. In extremo. i. in fine. ſeuientis muſe. i. furiētꝭ metri. tu poſuiſti. i. dediſti. vota. i. p̄ces. q̄ ea pax ſup. diuine .puidētie regeret terras. i. homīes terrenos. vtiqꝫ .p ſicut regit celū. Nota q̄ oīa iſta fuerūt cauſa ꝑturbatōis mētis Boetij. ꝛ ꝑtractant ea in. iiij. pſa. ꝛ in fi. metri O ſtelliferi.

is in cōe bonum meritis vera quidē. ſʒ pro mltitudine geſtoꝝ tibi pauca dixiſti. de obiectoꝝ quidem tibi vel honeſtate vl' falſitate cūctis nota memoraſti. de ſcelerib⁹ fraudibuſqꝫ delatorum recte tu quidē ſtrictimqꝫ attingendū putaſti. q̄ ea meli⁹ vberiuſqꝫ recognoſcentis oīa vulgi ore celebrent. Increpuiſti etiā vehemēter iniuſti factum ſenatus. de noſtra etiaꝫ criminatōe voluiſti. Leſe quoqꝫ opiniōis dāna fleuiſti. Poſtremo ꝟo aduerſus fortunā dolor incanduit. ꝯq̄ſtuſqꝫ nō eq̄ meritꝭ p̄mia cōpenſari. In extremo muſe ſeuientis vt vtiqꝫ celum terras q̄ʒ pax regeret vota poſuiſti. Sed qm̄ plurimus tibi affectuum tumultus incubuit. diuerſumqꝫ te dolor. ira. meror diſtrahunt. vti nunc mentis es. nonduʒ te validiora remedia contingunt. Itaqꝫ lenioribus pauliſper vtemur. vt que in tumorem perturbationibus influentibus induruerunt. ad acrioris vim medicaminis recipiendam tactu blandiore moleſcant.

¶ Sed qm̄. Hic phia dat modū medēdi ipm Boeciū: dicēs. Sʒ qm̄ plurimus tumultus. i. valde magna multitudo. affectuū. i. paſſionū. incubuit. i. inſtitit tibi. ꝛ dolor ira ꝛ meror. i. triſticia. diſtrahūt te diuerſum. i. ad diuer

ſa ſup. ideo. vti ꝑ ſicut. nūc mentis es: nondū cōtingunt. i. reſpiciūt. te validiora remedia. i. fortiora medicamēta. Itaqꝫ nos vtemur pauliſp. i. modicū: lenioribꝰ ſup. remedijs. vt ea que induruerūt. i. indurauerūt. ī tumorem. i. inflaturā. ꝑturbatiōibus. i. triſticijs animi. influētibus. i. euenientibus. et vt illa molleſcāt. i. mollia fiāt. blandiore tactu. i. leuiori medicina. ad recipiēdū vim acrioris i. fortioris medicaminis.

Nota ꝙ boetius fuit diſtractꝰ multitudīe affectionū. ſ. ira merore ⁊ dolore Nā ira trahit hominē ad vindictā: dolor ad deſpatiōes. meror ad totiꝰ mētis aggrauatiōes. Ideo dicit phīa ꝙ ſua perturbatio iā nō poſſit ſuſtinē fortiora remedia: ſed velit ſibi adhibere lenia. vt ꝑ talia ꝑparatꝰ ⁊ diſpoſitꝰ ꝯſiter poſſet ꝑcipe remedia acriora.

Metrum ſextum primi libri.

Um phebi radijs graue
Cancri ſidus ineſtuat
Tum qui larga negantibus
Sulcis ſemina credidit
Eluſus cereris fide
Quernas ꝑgat ad arbores
Nunqꝫ purpureum nemus
Lecturus violas petas
Cum ſeuis aquilonibus
Stridens campus inhorruit
Nec queras auida manu
Uernos ſtringere palmites
Uuis ſi libeat frui
Autumno potius ſua
Bachus munera contulit

Um phebi radijs graue. Hic incipit ſextū metrū huiꝰ ꝓmi: qđ dr̄ metrum gliconicū ab inuētore coriambicū a pede ꝑdominā̄te. Eſt autē coriambꝰ pes cōſtans ex ꝓma ⁊ vltima longa ⁊ duabꝰ medijs breuibꝰ. Unde primꝰ pes huiꝰ metri eſt ſpondeus. ſecūdꝰ coriambꝰ. tertiꝰ pirrichus: q̄ eſt pes cōſtans ex duabꝰ breuibꝰ. ⁊ loco eius aliqñ ponit̄ iambꝰ q̄ ꝯſtat ex prima breui ⁊ vltima lōga. In hoc ḡ metro phīa ꝓbat dictū ſuū ꝑ exēpla. Dicit eñ phīa ꝙ Boetio ꝓ nūc nō cōuenirēt remedia fortia: ſ alio tpe. Probat ḡ ꝙ oīa reqrāt tpus determiatū. ⁊ ſi fiāt extra ſuū tp̄s nō ꝓſpant̄. ⁊ h̄ ꝓbat tribꝰ exēplis. ſcđo tāgit tpa nō ꝯnuſceri q̄ deꝰ diſtinxit: ibi. Signat tpa Primū exēplū eſt de ſemīe: qđ ſi ſemiat̄ nō debito tpe nō ꝓfert fructū. vt ſi qs ſemiaret ī iulio vel in auguſto. Unde dicit ſic in lr̄a. Cū ꝑ qñ. graue ſydus cācri: illiꝰ ſigni. ineſtuat. i. inardeſcit. radijs phebi. i. ſolis. Tū. i. ī illo tpe. q̄ credidit. i. cōmiſit. larga ſemīa. i. copioſa ſemīa. ſulcis. i. cauernis terre. negātibꝰ ſup. ſpem meſſis. talis eluſus. i. fruſtratꝰ. fide. i. bñficio. cereris. i.

dee frugū. pgat. i. accedat. ad arbores quernas. i. quercuū: et veſcat̄ fructi bus eoꝝ. Tūc ponit ſecundū. exēplū de floꝛib⁹ quos hō̄ fruſtra querit tem poꝛe hyemali: cū tpus eoꝝ ſit in vere. Ūn̄ dicit in lr̄a. Tu lecturus. i. colle ctur⁹. violas tales floꝛes. nunq̄ꝫ petas. i. accedas. purpureū nem⁹. i. floꝛi dam ſiluā. cum. i. qn̄. cāpus ſtridēs. i. ſonās cāp⁹. inhoꝛruit. i. hoꝛribiliter apparuit. ſe nis aquiloni b⁹. i. crudeli b⁹ vētis hye malib⁹. Tūc ponit tertiuꝫ exēplū: et eſt de vuis q̄ ma ture ſūt i au tūno. et iō fru ſtra q̄rant̄ tē poꝛe vernali. Ūn̄ dic̄ i lr̄a.

Signat tpa ꝓpꝛijs
Aptans officijs deus
Nec quas ipſe coercuit
Miſceri patitur vices
Sic quod pꝛecipiti via
Certum deſerit oꝛdinem
Letos non habet exitus.

Si libeat frui vuis nō̄ queras auida. i. cupida manu ſtringere vernos pal mites. i. v̄nales vites. q̄a bach⁹ de⁹ vini: poti⁹ cōtulit ſua munera. i. vuas. autūno. i. tpe autūnali. Nota q̄ ſydus cācri dr̄ graue. q̄ꝛ ſole exiſtēte in cancro hoīes grauant̄ nimio caloꝛe: quo tpe nō̄ eſt ſemīandū. q̄a ad hoc q̄ ſemen cōualeſcat requirit̄ hūoꝛ q̄ caloꝛe ſolis feruido tpe reſoluit̄ et euapo rat. Nota ſm̄ fabulas q̄ cū pluto rapuerat ꝓſerpinā mat̄ ei⁹ ceres que rens ipām in terris et nō̄ inueniēs: denegauit homīb⁹ bn̄ficiū frugū: et tūc hoīes ꝓgebāt ad arboꝛes quercuū et comedebāt glādes. et ſic loquit̄ ph̄ia ī lr̄a. Nota de hoc q̄ dicit ſtridēs cāpus. dicit Hug. q̄ ſtrideo des. vel ſtri do dis. eſt foꝛtiter ſonare vel dētes cōcutere vel frendere.

¶ Signat tpa ꝓpꝛijs. Hic oſidit ph̄ia tpa nō̄ permiſceri q̄ de⁹ diſtinxit: dicēs. Deus ſignat. i. oꝛnat tpa: aptās ea ꝓpꝛijs officijs. nec ipe deus patit̄ miſce ri vices. i. alternatōes tpm̄: ita q̄ tpus vni officio deputatū cōueniat alteri q̄s vices tpm̄ ipe cohercuit. i. diſtinxit. Et addit. ſicut q̄rēs aliq̄ tpe non de bito fruſtrat̄ ī q̄rēdo: ſic illō qō̄ deſerit certū oꝛdinē p̄cipiti. i. feſtina via: il lud nō̄ hꝫ letos exit⁹. i. pſperū euentū. Sic a ſili ſi ph̄ia relicto debito tem poꝛe miſtraſſet Boetio foꝛtem medicinā: nō̄ fuiſſet ꝓſpcrata in medicādo ipm̄. Nota q̄ p debitū oꝛdinē res ꝯſuant̄ in ſuo eſſe et ī ſui natura. et qō̄ deficit ab oꝛdine: etiā deficit ab eſſe. Ūn̄ Boeti⁹. iiij. hui⁹. j. pſa. Eſt enim qō̄ retinet oꝛdinē ſeruatq̄ꝫ nāꝫ. qō̄ v̄o ab hoc deficit eſſe q̄ in ſui natura ſi tum eſt derelinq̄t. ꝓpter qō̄ debit⁹ oꝛdo in oīb⁹ eſt obſuād⁹. Ūn̄ poeta. Eſt oꝛdo ſūma lumes ſapiētis in arte. Ergo dicit ph̄ia: qō̄ p̄cipiti via. Nota omne agens in agendo debet ꝯſtituere ſibi bonū finem. quia ratōe boni fi nis agens meret̄: et ratiōe mali finis demeret̄. Unde poeta. Non datur ex timplo bona poſt pꝛimoꝛdia merces Cōgrua. ſed rectus ꝓnuta finis habet. Cum igit̄ inoꝛdinatio impediat bonitatē finis: ideo vitāda eſt.

Rimū igitur pateris. Hec eſt ſexta et vltima pſa hui⁹ pꝛimi: in q̄ phi loſophia inq̄rit cām radicalē infirmitatis Boecij ex quibuſdā inter

rogatōibus. Et primo phia captat beniuolentiā Boetij. Secūdo ponit suas interrogatōes: ibi. Tum illa. Dicit primo. O Boeci anteq̄ adhibeā tibi remedia: ne p nūquid pateris .i. admittis me phiam. primū pauculis rogatōibus .i. interrogatūlibus. attingere sup. p cognitōem. atq̄ temptare .i. rimari. statū .i. dispositōem tue mētis. vt intelligā .i. cognoscā: qs sit mod⁹

Prosa sexta primi libri

P Rimū igitur pateris ne me pauculis rogatōibus statū tue mentis attingere atq̄ tēptare. vt qui modus sit tue curationis intelligam. B. Tu vero arbitratu inquam tuo q̄ voles vt rn̄surum rogato. P. Tū illa: hūccine inq̄t mū dū temerariis agi fortuitisq̄ casib⁹ putas. An nullū credis ei ineē regimē rōnis. B. Atqui inquam nul-

tue curatōis .i. sanatiōis. Ro p s. Ego Boeti⁹ īquā i. dixi. tu philosophia rogato .i. iterrogato. tuo arbitratu .i. fm tuā volūtatē q̄ voles. vt p sicut. respōsurum .i. volentem respondere. Nota q phia more boni medici nō solū scrutat̄ causas doloris p signa extrinseca sicut medici p vrinā ⁊ pulsum. qr hec signa qn̄q̄ fallūt. s etiā scrutat̄ cās doloris Boetij p rn̄sionē ad q̄stiōes. Et p̄mo captat eius beniuolentiā reddēdo ipm attentū p hoc q dicit pauculis rogatōibus. Nota q infirmi hn̄t nālez impotētiā nihil patiēdi. & ex facili cōturbant̄ nō solū p multas interrogatōes s ex vna sola. Volēs g phia mouere paucas q̄stiōes Boetio infirmo: primo captat eius beniuolentiā.

¶ Tum illa. Hic phia facit interrogatōes. Secūdo causas toti⁹ infirmitatis ex rn̄sionib⁹ Boetij recolligit. Tertio ostēdit ipm curabilem esse: dādo modū pcedēdi circa curatiōem eius. Secūda ibi. Quare plenissime. Tertia ibi. Sz sospitatis actori. Primo phia querit de mūdi gubernatōe. Secūdo de circūstātijs gubernatōis: ibi. Sed dic mihi. Adhuc diuidit̄. quia phia querit. Secūdo Boeci⁹ rn̄det. Tertio phia ei⁹ rn̄sionē approbat. Dicens g. O Boeci putas hūc mūdū agi .i. regi temerariis. q p et: fortuitis casibus .i. euētib⁹. An .i. nūquid: tu credis nullū regimē rōnis .i. pūidētie diuine inesse ei mūdo. Ego Boeti⁹ inquā .i. dixi. atqui .i. certe. nō existimauerim .i. putauerim vllo modo: vt tam certa sup. entia. moueātur .i. regantur. fortuita temeritate .i. impronisa stulticia. Sed scio deum cōditorem .i. creatorē. p̄sidere suo operi .i. sue creatiōi. Nec dies fuerit vnq̄ .i. in aliquo tempore: q̄ dies depellat .i. remoueat: me Boetiū ab hac veritate sententie tam dicte. Tunc phia approbans eius responsionē: dicens. Philosophia inquit .i. dixit. ita est. Nam tu cecinisti .i. dixisti. etiam illud pauloante .i. in q̄nto metro huj⁹ primi. q pro et. tu deplorasti .i. planxisti. tm̄ .i. solūmō ipos homines esse exortes .i. carentes vel non participes. diuine cure .i. diuine pūidentie. Nāq̄ p quia. tu nihil mouebare .i. dubitasti. de ceteris supple

creaturis: q̄n regerent̃ rõne ſup. ꝓuidentie dei. aſit ꝑ ſed. pape eſt interiectio admiratĩs. ego admiroꝛ vehemẽter ꝙ tu locatus. i. poſitus. in tãſalubꝛi ſentẽtia. egrotes. i. langues. verũ ꝑ ſed. nos ꝑſcrutemur altius. i. ꝓfundius. ego neſcio quid. i. aliq̄d ſup. ſit illud. qð ego cõiccto. i. opinoꝛ. abeſſe tibi Boetio.

lo exiſtimauerim mõ vt fortuita temeritate tam certa moueant̃. Vex operi ſuo conditorẽ preſidere deũ ſcio. Nec vnq̄ fuerit dies qui me ab hac ſentẽtie veritate depellat. P. Jta eſt inquit. Nam id etiã paulo ante cecinisti. homieſq̄ tm̃ diuine exortes cure eſſe deplorasti. Nam de ceteris quin ratõe regerent̃ nihil mouebare. Pape aũt vehemẽter admiroꝛ cur in tam ſalubꝛi ſententia locatus egrotes. Vex altius ꝑſcrutemur neſcio quid abeſſe coniectoꝛ. Sz dic mihi quoniã a deo regi mundum non ambigis quibus etiã gubernaculis regat̃ ad

Nota ꝙ infirmitas Boetij partim fuit ex ordinata affectione. inq̄tũ eñ Boeti⁹ doluit de tempalium rerũ amiſſione: ꝛ partĩ fuit ex falſa exiſtimatione ꝗtuz ad duo. Eſtimabat enim malos hoĩes eẽ felices ꝛ potẽtes. Secũdo eſtimabat homĩes non regi a diuina ꝓuidẽtia. ergo phia inq̄rit cãm radicalẽ ꝑꝑt̃ quã Boeti⁹ incidit ĩ iſtas incõmoditates. Et qꝛ radix toti⁹ morbi fuit ignorãtia diuĩe gubernatõis q̄tum ad hoĩes. ideo p̃mo querit de mũdi gubernatiõe. Nota ꝙ Boeti⁹ ĩnuit duas rõnes ꝙ mũdus regat̃ a deo. Primã ibi. Tam certa. q̄ talis eſt. Ea q̄ ſunt certa ꝛ determinata nõ regunt̃ a caſu et a fortuna: cũ regimen taliũ ſit incertũ. ſꝫ entia hui⁹ mũdi ſunt certa. qꝛ a certis cauſis ꝓducta. Secundam rõnẽ innuit ibi. Verũ opi ſuo. q̄ talis eſt. Cauſatũ regit̃ a ſua cã. ſꝫ de⁹ ẽ cã mũdi: cũ ab ĩpo depẽdeat celũ et tota nã. ꝗ ꝛc̃. Nota phia rõnabilit̃ mirat̃ ꝙ Boeti⁹ credẽs mũdũ regi a deo: putabat hoĩes nõ regi ab ĩpo. q̄a poſſet phia ſic arguere. de⁹ regit mũdũ ſm te Boetiũ. ſꝫ hoĩes ſunt p̃ncipalis ps mũdi ſicut pri⁹ dixiſti in metro: operis tanti pars non vilis. ergo homines regunt̃ a deo.

¶ Sz dic mihi: qm̄ a deo mũdũ regi. Hic phia q̄rit de circũſtãtijs gubnationis mõi. Scðo qꝛ res gubnate diligũt̃ ĩ ſuũ finẽ. iõ ſcðo q̄rit de fine rex. Et qꝛ gubnatio dei ſm rei ꝟitatẽ etiã ẽ circa hoĩes. iõ tertio q̄rit de cognitõe hoĩs. Scða ibi. ſꝫ dic mihi. Tertia ibi. ſꝫ h̃ q̄z. Prĩo dicit. Sz o Boeci dic mihi phie. qm̄ nõ ambigꝭ. i. dubitas. mõm regi. i. gubnari a dõ. etiã nũ q̄d aduertꝭ. i. cog̃ſcis. q̄b⁹ gubnaculis mũd⁹ regat̃. ego Boet. ĩquã. i. dixi. vix noſco ſnĩaz. i. ĩtellectũ. tue rogatõis. i. tue interrogatõis. nedũ. i. adhuc ſꝫ q̄az. i. poſſũ rũdẽ ad ĩq̄ſita. i. ad interrogata. ſup. phia. ĩq̄t. i. dixit. ſꝫ fefellit. i.

decipit.me ſup.phiam.abeſſe.l.deficere. tibi aliquid ꝑ qđ velut hiāte.i.patente.robore.i.firmitate.valli.i.munitōis.morbꝰ ꝑturbationū irrepſerit.i.ſubintrauerit:in tuū animū.q.d.nūquid eñ verum fuerit qđ ꝑdixi tibi aliquid abeſſe:ꝑ qđ abeſſe ſiue ꝑ quē defectū dolor intrauit te ſicut aptuꝫ hoſtiū. Nota ꝙ deus nō regit mundū aliquibus gubernaculis extrinſecis q̄a ſic nō eſſꝫ ꝑ ſe ſufficientiſſimꝰ. ſꝫ regit ipſuꝫ ſua potētia q̄ attribuitur patri: ſua ſapiā q̄ attribuit̄ filio: ſua pietate ⁊ clemētia q̄ attribuitur ſpūſctō. ⁊ de hoc patebit ī ſecūdo huiꝰ. Nota illđ qđ aliq̄s homo vix ītelligit: aliq̄ modo intelligit:licꝫ cū difficultate.

uertis. B. Vix inquā rogationis tue ſententiā noſco ne dū ad inquiſita rñdere queam. P. Nū me inquit fefellit abeē aliquid ꝑ qđ velut hiante valli robore in aīum tuū ꝑturbatōnū morbꝰ irrepſerit. Sꝫ dic mihi meminiſti ne q̄s ſit rerꝫ finis. quo ve totius nature tendat intētio. B. Audierā inquā. ſed memoriā meror hebetauit. P. Atqui ſcis vnde cuncta ꝓceſſerint. B. Noui inquam. deumq; eſſe rñdi. P. Et quid fieri

Ex hoc ergo ꝙ Boetiꝰ dicit ſe vix ītelligere interrogatōem phie:innuit ſe aliquo mō intelligere:tñ cū difficultate ꝓpter dolorē opprimentē rōneꝫ.⁊ ideo rñdere nō potuit. Nota qñ robur valli aliciꝰ munitiōis hiat ꝓpter aliquā rupturā in eo factā: tūc hoſtes ingrediunt̄ munitiōem. Sic a ſili qñ munimen rōis quo animꝰ munit̄ tanq̄ vallo hiat ꝓpter defectū alicuiꝰ cognitōis:tunc neceſſerio ꝑturbatiōes affectuum ſubintrant animū.

¶ Sed dic mihi:memīſti ne. Hic phia querit de cognitōe finis rerū: dicēs Dic mihi ne.i.an memīſti.i.recordaris.q̄s ſit finis rerū ſup.oīm.ve ꝓvel. quo.l.ad quē finē:intentio ſ.totiꝰ nature tēdat.i.laboret.ego Boetiꝰ inquā .i.dixi.audieram ſup.olim.ſꝫ meror.i.perturbatio.hebetauit.i.obſcurauit memoriā.i.intellectū.Atq̄ ꝓ certo.ſcis vñ cūcta.i.oīa entia.ꝓceſſerint.i.ꝑncipiū ſuū habuerūt.Ego Boetiꝰ inquā.l.dixi nouiq; ꝓ et:rñdi deū eſſe ſup.ꝑncipiū oīm rerū.Et dicit phia.Et q̄d.i.quđ ꝑt fieri hoc:vt cognito.i.noto ꝑncipio.ſ.omniū rerū ignores.i.neſcias.q̄s ſit finis rerū ſup.oīm.verum ꝓ ſed.hi mores ꝑturbationū ſunt:⁊ ea valentia.i.vigor vel ptās ꝑturbationū eſt.vt quidē.i.certe.poſſint mouere hoīem loco.i.a ſtabilitate ꝑfecte cognitōis.autē ꝓ ſed.non poſſint euellere ſup.radicitꝰ.q; ꝓ et.extirpare.i.eradicare ſibi totū. Nota phia rōnabiliter querit Boetiū an cognoſcat finem omniū rerum.quia finis eſt cauſa cauſaꝝ.⁊ eſt optimū cuiꝰ gratia alia fiūt.ꝓpter qđ ignorato fine:nihil ꝑfecte cognoſcitur eoꝝ que ſunt ad finem. Nam ſ̄m exigentiā finis cetera moderātur. Nota quādo principiū ⁊ finis coincidūt in vnū ſicut in circulo idem eſt principiuꝫ et finis.

tunc videtꝛ mirabile ꝙ tunc ꝓncipiū cognoſcitꝛ ⁊ finis ignoretꝛ. Cum ergo deus ſit ꝓncipiū ⁊ finis oīm reꝝ: cognito ipo ſub rōe ꝓncipij videtꝛ etiā cognoſci ſub rōe finis. Qꝛ aūt deꝰ ſit ꝓncipiū oīm ꝑtꝫ. q̇a ab ipo deriuatū eſt ſingulis eſſe ⁊ viuere: ꝑ celi ⁊ mūdi. Qꝛ aūt ſit finis oīm ꝑtꝫ. qꝛ grā eiꝰ oīa fiūt ⁊ ad ipm ordinantꝛ. nam in rebꝰ cōſtantibꝰ ex arte ⁊ natura ſemꝑ viliꝰ eſt ꝓpter meliꝰ. Deꝰ autē ē optimū eorum q̄ in natura ſūt: ex ꝓhemio Metaphiſ. Nota lꝫ ꝑturbaci aliq̄lem cognitiōeꝫ rerū habeāt: tñ īpediūt ne ꝑfecte cognoſcāt. Licꝫ ergo Boetiꝰ aliq̄litꝛ cognouerit deū eſſe ꝓncipiū rerū. tñ qꝛ turbatꝰ fuit ꝑfecte naturā huiꝰ ꝓncipij non cognouit: ⁊ ideo ignorauit ipm eſſe finē reruꝫ. Nota ꝙ paſſio eſt motꝰ ꝑticule appetitiue ſub fantaſia boni ⁊ mali ſm̄ Euſtraciū. ij. Ethicꝛ. ⁊ hi ſunt mores paſſionuꝫ ꝙ ꝑñt hoīem mouere a ſtabilitate ꝑfecte cognitōis: ſꝫ totaliter ipm nō poſſunt euellere ab omni cognitōe.

potest vt principio cognito. quis ſit rerum finis ignores. Uerum hi perturbationum mores et ea valentia eſt vt mouere quidez loco hominem poſſint: euellere autem ſibiqꝫ totuz extirpare non poſſint. Sed hoc quoqꝫ reſpondeas: velim. hominem ne te eſſe meminiſti. B. Quid ni inquam meminerim. P. Quid igitur homo ſit poteris ne proferre. B. Hoccine interrogas: an eſſe me ſciaz rationale animal atqꝫ mortale.

¶ Sed hoc quoqꝫ rñdeas velim. Hic ꝑhia facit aliā interogatiōem de cognitōe hūane nature: dicens. Sed ego etiā velim: tu rñdeas. i. tñſum des hoc. i. ad hoc. ne ꝑ nūquid. tu meminiſti. i. ſcis te eſſe hoīem. Ego Boetiꝰ inquā. i. dixi. quid. i. ꝓpter q̇d. ni. i. niſi: meminerim. i. ſciuerim. Et q̄rit vlterius ꝑhia. Igitꝛ ne. i. nūquid. poteris ꝓferre. i. dicere. q̇d ſit homo. i. diffinitōem homīs. Rñdet Boetiꝰ. Nūquid ꝑhia tu interrogas me hoccine. i. hoc an. i. vtrū. ſcio me eſſe rōnale. atqꝫ ꝑ et. mortale aīal. Ego Boetiꝰ ſcio ⁊ ꝯfiteor. i. fateor. me eſſe id ſup. aīal rōnale et mortale. Et illa ſup. ꝑhia dixit. ne ꝑ nūquid. nihil nouiſti te eſſe aliud ꝙ̄ aīal rōnale mortale. Dicit Boetius. nihil ſup. ꝑhia inq̇t. i. dixit. iam ego ſcio aliā cauſā ſup. quā. ignorantiam diuine ꝓuidētie: vel maximā cauſā. cui morbi tu deſiſti. i. ceſſaſti. noſſe. i. noſcere quid ſis. Nota licꝫ homo ſit mortalis ſm̄ copꝰ: nō tñ ſm̄ animam intellectiuā: que eſt dignior pars homīs. Et q̇a Boetius dixit ſe eſſe nihil aliud ꝙ̄ aīal rōnale et mortale: ideo non q̄ſiuit niſi bona mortalia: de quoꝝ bonoꝝ amiſſiōe doluit: nō curās partē īmortalē. ſ. aīam rōne cuiꝰ debuit appetere bona īmortalia. iō ꝑhia dicit ꝙ Boetiꝰ ſe n̄ nouerit. Nota ꝙ cauſa maxima morbi hoīs eſt ſeipm̄ ignorare. q̇a dicit Boetiꝰ. ij. huiꝰ ꝓſa. v. ꝙ cōditio hūane nature eſt cuꝫ ſe cognoſcat ꝙ ceteras res excellat. Cum autē noſſe deſierit eadē natura infra beſtias redigatur; naz ceteris ani

mantibus ſeſe ignorare naturaliter eſt. hoĩb⁹ vo vitio venit. Et dicit Te-miſti⁹ ſup de aĩa. Quid turpi⁹ eſt aĩe cũ ſit alioꝝ cognoſcitiua ꝙ ſuijpi⁹ eſt ignara: Anima ſeipã ignorãs quõ de alijs fida putabit cognoſcitiua. q. di. nullo modo.

¶ Quare pleniſſime. Hic philoſophia ex dictis Boecij recolligit omnes cauſas toti-us infirmita-tis eius: di-cens. Quare ꝑ igitur. ego philoſophia inueni pleniſ-ſime: id ẽ per-fectiſſime. ra-tionem. i. cau-ſaz. tue egri-tudinis. i. in-firmitatis. vl' inueni aditũ . i. acceſſũ. re-cõciliande ſo-ſpitatis. i. re-cuperande ſa ſanitat' tue. qõ declarat. Naz ꝑ quia. quoniã tu cõ

Scio: ⁊ id me eſſe confiteor. P. et illa. Ni-hil ne te aliud eſſe noviſti. B. Nihil. P. Jam ſcio inquit morbi tui aliam vel mãxi-mã cauſaz. quid ipſe ſis noſſe deſiſti. Qua-re pleniſſime vl' egritudinis tue rõnem vel aditũ recõciliãde ſoſpitatis inueni. Nam qm̃ tui obliuiõe ꝯfunderis ⁊ exulẽ te ⁊ ex-poliatũ ꝓprijs bonis eẽ doluiſti. qm̃ vero q̃s ſit reꝝ finis ignoras. nequã hoĩes atꝙ nepharios. potentes feliceſꝙ arbitraris. Qm̃ vo quibus gubernaculis mũdus re-gat̃ oblit⁹ es. has fortunaꝝ vices eſtimas ſine rectore fluitare magne non ad mor-

funderis. i. confuſus es. obliuione. i. ignorantia tuijpius. tu doluiſti te eſ-ſe exulem. ꝙ pro et. expoliatũ. i. priuatum. proprijs bonis. i. diuitijs. quo-niam pro quia. tu ignoras. i. neſcis: quis ſit finis rerum omniũ. tu arbitra-tis. i. putas. nequam. i. malos. atꝙ pro et. nepharios. i. iniquos homines eſſe potentes. ꝙ pro et. felices. Quoniam pro quia. tu oblitus es quibus gubernaculis. i. regiminibus: ipẽ mundus regatur. tu eſtimas. i. opinaris has vices. i. iſtas alternationes. fortunarum. i. rerum fortuitarum. fluita-re. i. diuagare ſine rectore. Iſte ſunt magne cauſe non modo. i. nõ ſolum ad morbum. verum ꝑ ſed. ſunt ad interitum. i. ad mortem vel ad perditionem anime. Nota homo ſeipſuz ignorans extra limites recte rationis poſi-tus eſt. et talis dicitur eſſe exul: vt prius viſum eſt. Nota homo ſeipſuz ignorans tm̃ ſe eſtimãdo mortalem dolet de amiſſione bonoꝝ mortaliũ. er-go dicit philoſophia. Quia tui obliuione confunderis: exulem te et expo-liatum proprijs bonis doluiſti. Nota ex aſſecutione vel perditione vlti-mi finis homo dicitur potens vel impotens: ex quarto huius. Quia ergo Boetius ignorauit vltimuz finem rerum: ideo putabat malos eſſe poten-tes. Nota Boetius ignorauit quibus gubernaculis mundus regeret̃: ideo ignorauit ꝙ deus ſua bonitate omnia diſponeret, ergo putabat vices fortunarum eſſe ſine rectore.

¶Sed ſoſpitatis autori grates. Hic p̄hia oſtendit Boetiũ eſſe curabilem: dando modũ ꝓcedendi circa curatõem eius: dicens. Tu des grates autori ſoſpitatis. i. ſanitatis. ꝙ nondũ. i. non adhuc natura. i. vigor naturalis. deſtituit. i. deſeruit. te totũ. i. totaliter. nos p̄hia habem⁹ maximũ fomitem. i. radicẽ. tue ſalutis. i. ſanitatis. ſ. verã ſententiã. i. intellectũ. de mũdi gubernatiõe. ꝙ tu credis eã ſup. gubernatõem. nõ eſſe ſubditã. i. ſb iectam. temeritati caſuuꝫ ſup. fortuitoruꝫ: ſ3 diuine ratiõi. Igit̃ nihil ꝑtimeſcas: iaꝫ tibi Boet̃. ex hac mĩma ſcintillula. i. ꝑua veritate illuxerit vitalis calor. i. ardor mere veritatis animãs viuificãs. Tũc dat modũ ꝓcedendi circa curationẽ eius: dicens Sꝫ qm̃ ꝓ q̃a q̃a nõduꝫ. i. nõ adhuc. eſt tẽpus firmiorib⁹ remedijs vti. ⁊ cõſtat. i. manifeſtum eſt: eam eſſe naturã mentiũ vt quotiẽs abiecerint veras opiniões. induant̃. i. inuoluãtur falſis opiniõibus. ex quibus falſis opinionibus caligo. i. obſcuritas. ꝑturbationũ. i. paſſionũ. orta. i. creata. cõfundit illũ verũ intuitũ. i. cognitõem mentis. ego ſup. p̄hia. temptabo attenuare. i. remouere. pauliſper. i. modicũ. hanc caliginẽ lenib⁹. i. facilibus. ⁊ ꝑ ct. mediocribus fomentis. i. medicinis. vt dimotis. i. remotis. tenebris fallatiũ affectionũ. i. falſaꝝ opinionũ vel paſſionũ. poſſis agnoſcere. i. intelligere. ſplẽdorem. i. claritateꝫ. vere lucis. i. lucide claritatis. Nota ſicut in morbo corporali vigente ꝑ̄ncipali mẽbro: puta corde p̄t ꝑ medicinas introduci ſanitas alijs mẽbris: ſ3 naturali calore deſtituẽte ip̄m cor fruſtrat̃ ſpes ſanitatis. Sic in morbo ſp̄uali manente in Boetio cognitõe illius principij ꝙ deus gubernet mundũ p̄t ꝓcurari ſalus q̃tum ad erroreꝫ ĩn alijs. Ergo dicit p̄hia q̈uaſi cõgratulãdo Boetio: debes reddere grates autori ſoſpitatis.

Nota quãdo intellectus abijcit veram opinionẽ ſtatim afficit̃ falſa opi

bum modo: verũ ad interitũ quoqꝫ cauſe.

¶Sed ſoſpitatis autori grates. ꝙ te nondũ totũ natura deſtituit. Habem⁹ maxim tue fomitẽ ſalutis verã de mũdi gubernatõne ſniam. ꝙ eã nõ caſuum temeritati ſ3 diuine rõni ſubditã credis. Nihil igit̃ ꝑtimeſcas iã tibi ex hac minima ſcintillula vitalis calor illuxerit. Sed qm̃ firmiorib⁹ remedijs nondũ tp̄us eſt. vti⁊ eã mentiũ ꝯſtat eẽ naturã. vt quotiẽs abiecerint mentes veras. falſis opinionibus induant̃. ex quib⁹ orta ꝑturbationũ caligo. verũ illũ ꝯfundit intuitũ. hanc pauliſꝑ lenib⁹ mediocribuſqꝫ fomẽtis attenuare temtabo. vt dimotis fallatium affectionũ tenebris ſpendorem vere lucis poſſis agnoſcere.

nione: q: intellectus nõ abijcit verã opinionem niſi ꝓpter aliquam pſuaſionem p̃ ꝯ̃riũ. nihil aũt ꝯtrariat̃ vero niſi falſum. ideo intellectus nõ poteſt abijcere ve꜃ niſi accipiendo ſalſũ. Nota tenebre affectionũ ĩpediũt rectũ iudiciũ: q: triſticia ſtupefacit et corrũpit naturã. ex ethicis. ſ; amor ⁊ odiũ ꝯuertunt iudiciũ ſm Ptholomeũ in centilogio. ⁊ ire ⁊ cõcupiſce venereorũ maxime trãſmutant corpus. ⁊ quaſdã inſanias faciunt. vij. ethicoꝝ ⁊ impedit ira animũ ne poſſit diſcernere verũ: ſm Catonem.

Metrum ſeptimum primi libri

Nubibus atris Condita nullum
Fundere poſſunt Sidera lumen
Si mare voluens Turbidus auſter
Miſceat eſtum Uitrea dudum
Parq; ſerenis Unda diebus
Mox reſoluto Sordida ceno
Uiſibus obſtat Quicq; vagatur
Montibus altis Defluens amnis
Sepe reſiſtit Rupe ſoluti obice ſaxi

Nubib⁹ atris. Condita nullũ. Hic ĩcipit ſeptimũ ⁊ vltimũ metruꝫ huius p̃mi qd̃ vocat̃ metrũ adonicũ ab inuentore. dimetrũ a nũero pedũ; dactilicũ a pede p̃dominante. in q̃ metro phia' ꝓbat p̃ exẽpla qd̃ dixit. dixit eñ phia. q̶ caligo ꝑturbationũ impedit intuitũ veritatis. hoc primo ꝓbat phia tribus exemplis. ſecundo hortat̃ nos ad fugam ꝑturbationum. ibi. Tu q̃; ſi vis. prima in tres ſm tria exẽpla que patebũt. dicit primo. Sydera ꝯdita. i. abſcondita atris nubibus. i. obſcuris nubibus. nullũ lumẽ pñt fundere ad illuminãdũ terrã. Tũc ponit ſcd̃m exemplũ. Si turbid⁹ auſter. i. obſcurus ventus. voluens. i. mouens mare. miſceat. i. ꝯmiſceat cum ceno qd̃ eſt in fundo. eſtũ. i. maris feruorẽ. tũc vnda maris dudũ. i. p̃us. vitrea. i. tranſparẽs ad modũ vitri. par. i. ſilis ſerenis. i. claris dieb⁹. mox. i. ſtatim ſup. illa aq̃ facta ſordida p̃ flatũ venti reſoluto ceno. i. eleuato luto obſtat. i. reſiſtit. viſibus. i. oculis nõ potẽtib⁹ penetrare vndã maris. Tũc ponit terciũ exẽplũ. Amnis. i. fluui⁹ q̃ de altis mõtib⁹ vagat̃. i. diſcurrit. ille ſepe reſiſtit. i. reflectit̃. obice. i. obiectione. ſoluti ſaxi. i. rupti lapidis. rupe. i. de monte. Nota ſilĩtudo quã phia ꝑtendit eſt iſta. Sicut ſydera cõſueta nobis lucere ⁊ terrã illuminare. ceſſant h̃ facere ꝓpter interpoſitiõem nubiũ obſcurarũ. ſic intellectus ⁊ rõ q̃ lucẽt ⁊ illuminãt hoĩem in cognitione veritatis impediunt̃ caligine ꝑturbationũ. Nota q̶ ſilĩtudo ſcd̃i exẽpli in h̃ ꝯſiſtit. Sicut aqua maris manẽte clara ad modũ vitri. viſus põt eã penetrare ⁊ videre q̃ ſunt ſub aq̃. ſ; ſi turbat̃ illa p̃ ventum tũc obſtat viſui. ſic anim⁹ hoĩs q̃etus nõ ĩpedit iudiciũ rõis. ſ; ſi moueat̃ ⁊ turbat̃ affectiõe tpaliũ. ſtatim obſiſtit rõni impedẽs ei⁹ iudiciuꝫ. Nota q̶ ſilĩtudo tercij exẽpli talis ẽ. ſic̃ aqua currẽs de altis montibus libere recto tramite ꝓcedit. ⁊ p̃ obſtaculũ lapidis q̃ reſoluit̃ de monte impedit̃ ne recte ꝓcedat. ſic

nagor. ovis. ... ioso o nuago. ... ſitto. ter.

ratio libera nõ impedita recte iudicat. ſi aũt rõ afficiẽ motibus affectuũ impediẽ in iudicio ⁊ veritatis cognitõe. Nota q̃ rupes eſt moles lapidea ſiue mons lapideus. ſed ſaxum ẽ ps reſoluta a rupe. i. a monte.

Tu q̃ȝ ſi vis lumíe claro cernere veꝝ
Tramite recto Carpere callem
Gaudia pelle Pelle timorẽ
Spemq̃ȝ fugato Nec dolor aſſit
Nubila mens eſt Vinctaq̃ȝ frenis
Hec vbi regnant

¶ Tu quoq̃ȝ ſi vis. Hic phia hortaẽ ad fugã pturbationũ ſiue affectionuȝ ai vi. Si tu vis cernere. i. videre vel iudicare verũ. i. veritatẽ. claro lumine i. vera cognitione. ⁊ ſi vis etiã carpe. i. attĩgere. callem. i. viã veritatis. recto tramite. i. pceſſu ratõis. tunc tu pelle. i. rpelle gaudia. ſ. q̃ ſũt d̃ bonis pñtibus. ⁊ pelle. i. remoue a te. timorẽ ſupp. de futuro malo. q̃ȝ p et. tu fugato ſpem ſup. que eſt de bona fortuna. nec etiã aſſit dolor ſup. q̃ ẽ de pñti amiſſione bonoꝝ. ſup. q̃ mẽs eſt nubila. i. obſcura vl̃ apta. q̃ȝ pt. ẽ vincta. i. ligata frenis. i. ligamib⁹. vbi. i. in q̃ mẽte. h̃ ſup. p̃dicta regnãt. i. dñanẽ. ſ. gaudiũ de pñtib⁹ boĩs. timor de futuro malo. ſpes de futuro bono. dolor de pñti malo. Nota ſicut pus tactũ ẽ. affectiõ ẽ mot⁹ ptĩcle ſenſitiue ſb fantaſia boni vl̃ mali. aĩm afficiẽs ⁊ rectũ iudiciũ rõis iped.ẽs. Et ſc̃ q̃tuor affectiões tales p̃ncipales ad q̃s oẽs alie reducunẽ. ſ. gaudiũ. ſpes. timor ⁊ dolor: q̃rũ ſufficiẽtia ſic accipiẽ. Oĩs paſſio vl̃ ẽ reſpcũ boni vel mali. ſi reſpcũ boni h̃ dupl̃r. vel reſpectu boni pñtis: ſic ẽ gaudiũ qd̃ eſt de pñti bono. vel ẽ de reſpectu boni abſentis. ſic eſt ſpes q̃ eſt de futuro bono. Si aũt paſſio ẽ reſpectu mali: hoc dupl̃r. vel reſpectu mali pñtis ſic eſt dolor q̃ eſt de pñti malo. Si ẽ reſpcũ mali abſẽtis ſic ẽ timor q̃ ẽ de futuro malo. Nota q̃ iſte paſſiones nõ ſunt pellẽde vt nõ ſint in aĩo boĩs. q2 vix iueniẽ hõ ſine ipis. ſꝫ ſic ſunt pellẽde vt nõ dñenẽ in hoĩe. vñ ſedare huiõi paſſiões vt nõ dñenẽ eſt hoĩs virtuoſi. q2 v̾tus ↄſiſtit in moderatiõe paſſionũ. Si aũt regnãt ⁊ dominanẽ in hoĩe. tũc ĩpediũt iudiciũ rõnis. ꝓpter qd̃ dixit Euſtrati⁹ ſup li. ethicoꝝ. oportet reluctari ↄ paſſiões ſenſitiuas q̃ ſi p̃ualuerint impediunt vires aĩe. Nota iſte paſſiões. ⁊ affectiões ſi ordinanẽ ad terrena. tũc ſunt nociue. attñ pñt eẽ meritorie ⁊ virtuſe ſi fuerint ad debitas fines ordinate Vñ Richardus in li. xij. patriarchaꝝ dic̃. Ordinatũ ⁊ veꝝ gaudiũ tũc habemus qñ de veris ⁊ eternis bonis gaudem⁹. Etiã timor ẽ virtuoſus ſi fuerit ad deũ ordinatus. q2 ſcriptũ eſt. Initiũ ſapiẽ timor dñi. Et ideꝫ Rich. dic̃. Pria v̾tutũ ples ſiue q̃ ceteras hẽc nõ põt: ẽ timor dei. Itẽ ſpes vt dic̃ idẽ Rich. efficiẽ ordinata ſi de indulgẽtia venie generaẽ. vñ dic̃ vere ⁊ abſq̃ȝ dubio. q̃to quis frequẽti⁹: q̃toq̃ȝ vehemẽti⁹ de ſuo reatu intĩno dolore afficiẽ. tanto certior tantoq̃ȝ ſecurior p ſpeꝫ de indulgẽtie venie efficiẽ. Similiẽ dolor eſt virtuoſus qñ fit ad deplangendũ culpã. vñ Rich. Quanto q̃s vehemẽti⁹ metuit penã quã meruit: tãto acerbi⁹ plãgit culpã quã fecit.

Explicit liber primus.

Oſt hec paulliſper obticuit. Hic eſt ſecũdus liber Boetij de ↄſolatiõe phie q̃ ↄtinuat̃ ad li. p̃cedentẽ in hũc modũ. Poſtq̃ phia in primo li. inueſtigauit cãs radicales infirmitatis Boet. in h̃ ſcdo ꝓcedit ad eius curationẽ. primo adhibẽdo ſibi remedia leuia. ſecundo remedia validiora in libris ↄſequentibus. Hũc eñ modũ medicandi phia pruſſit Boetio. ⁊ diuidit̃ iſte liber in .xvi. ꝑtes. q2 ſc. viij proſe et octo metra huius ſecũdi. q̃ partes patebũt. quid aũt ĩ q̃libet ꝑte agatur ſiſr videbit̃.

Incipit proſa prima ſcdi libri

P Oſt h̃ paulliſꝑ obticuit. atq3 vbi attẽtõnẽ meaꝫ modeſta taciturnitate collegit. ſic exorſa eſt. Ph. Si penitus egritudinis tue cãs habitũq3 cognoui. fortũe prioris affectu deſiderioq3 tabeſcis. ea tñ animi tui ſtatuꝫ ſicuti tibi fingis mutata ꝑ

Prima pſa diuidit̃. primo oñdit Boe. q̃d phia egerit poſt p̃dicta ⁊ reſumit vnam cauſam doloris Boetij. ſcdo phia ponit quendã effectũ fortune. tercio excuſat ſe de quodam. quarto tangit opportunitatem medendi Boetiũ. quinto procedit ad leuia medicamenta eius. ſecunda ibi. Intelligo. tercia ibi. Sꝫ vt arbitror. quarta ibi. Sed tempus eſt. quinta ibi. Quid eſt igit̃ o homo. Primo dicit. Poſt hec que dicta ſunt philoſophia obticuit. i. tacuit paulliſper. id eſt modicum. atq3 ꝓ et. vbi. id eſt poſtq̃. collegit. i. intellexit. meam attentionem. id eſt diligentiam. modeſta taciturnitate. i. temperato ſilentio. exorſa eſt. id eſt incepit loqui. ſic. id eſt taliter. ſi. ꝓ quia. ego cognoui cauſas. i. rationes radicales. q3 ꝓ et. habitum. i. diſpoſitionem. tue egritudinis. i. infirmitatis. tu Boeci tabeſcis. id eſt triſtaris. affectu. q3 pro et. deſiderio prioris fortune que fuit tibi ꝓſpera. ea fortuna mutata. id eſt variata. apud te. ꝯuertit. i. mutauit. ſtatum. id eſt diſpoſitionem. tui animi. id eſt tue mentis ſicuti tu tibi fingis. Notandum q̧ philoſophia poſt predicta obticuit. vt Boe. magis aĩo deliberato verba phie colligere poſſet ⁊ ſibi rñdere. q2 ſm Sene. in ꝓuerbijs. Deliberare vtilia mora tutiſſima eſt. Deliberandũ eſt diu q̃cq̃d faciẽdũ ẽ. ſemel diſcute q̃d audias: ꝓba q̃d credas. Et iõ phia obticuit tãq̃ laſſata ex q̃õib⁹ p̃us motis. Vñ Señ. in li. de Xtm. card. Nõ ſꝑ in actu ſis ſ; intẽdũ aĩo tuo requiem dato ⁊ requies illa plena ſit ſapĩa. Nota de hoc q̃õ dicit modeſta taciturnitate. duplex ẽ taciturnitas. quedã moderata. alia ſuꝑflua. Moderata taciturnitas eſt qñ tacetur qñ tacendũ eſt. de qua loquit̃ Seneca in puer. dicẽs. Tene ſꝑ vocis et ſilẽtij tꝑamẽtũ. tñ in h̃ liberti⁹ icũbe vt liberi⁹ audias q̃ loq̃ris. q̃ eñ neſcit tacere neſcit loq̃. Suꝑflua taciturnitas ẽ qñ tacet̃ cũ loquendũ eſt. de qua dicit poeta. Nam nimium tacuiſſe nocet. Nota q̧ Boetius in ſtatu miſerie non erat magnanimus. q2 habuit aĩm ꝯuerſum fortuna. Magnanim⁹ enim eſt. qui contra difformes inſultus fortune vnanimi mentis cõſtantia militat: ſm Albertũ ſuꝑ primo li. ethicoꝝ. Et Seneca. i. epiſtola ad Lucil

lium dicit. Primū argumētū compoſite mentis exiſtimo poſſe ꝯſiſtere ⁊ ſecū morari. Nota ꝙ ph̄ia dicit fortunam eē mutatā circa boetiū ſicut ipſe fingit. hoc dicit ꝑ tanto. qꝛ ſm̄ rei veritatē fortuna nō erat circa ipm̄ mutata: ſicut philoſophia infra probabit.

uertit. Intelligo mltiformes illius ꝓdigij fucos. ⁊ eouſq; cū his quos eludere nititur blandiſſimā familiaritatē exercet. Dū intolerabili dolore cōfundat eos quos inſpata reliquerit. Cui⁹ ſi naturā. mores ac meritum reminiſcare. nec habuiſſe te in ea pulcruꝫ aliq̄d. nec amiſiſſe cognoſces. Sꝫ vt arbitror haud multū tibi hec in memoriam reuocare laborauerim. Solebas eñ pñtem q̄ꝫ blandientē virilib⁹ inceſſere verbis. eāq; ꝺ nr̄o aditu ꝓlatis īſectabare ſen

¶ Intelligo multiformes. Hic ph̄ia ponit quendā effectū fortune dī. Ego ītelligo. i. cognoſco. multiformes. fucos. i. deceptiones. illius ꝓdigij. i. fortune. ⁊ eouſq;. i. tādiu. ſ. ipſa fortuna: exercet blandiſſimā familiaritatē cum his q̄s nitit̄. i. laborat. eludere. i. ꝺcipere. dū. i. donec. ꝯfundat. i. ꝯtrahat. ītolerabili dolore eos quos fortuna inſpata. i. ſine ſpe reliquerit. i. dimiſerit. cui⁹. i. fortune. ſi tu Boeci remiſcare. i. recorderis. naturā mores. ac ꝑ etiā. meritū. i. dignitatē. nec etiā cognoſces te Boetiū in ea fortūa habuiſſe aliq̄d pulcrū nec amiſiſſe. ⁊ ꝑ ꝯñs de amiſſione eius nihil eſt dolendū. Nota ꝙ ꝓdigiū eſt miraculū ꝑter ſolitū curſum nature ꝓueniēs. ⁊ dr̄ ꝓdigiū q̄ſi porro ꝓducēs hoīes in admirationē. Vel ſm̄ Hug. ꝓdigiū ē mōſtrū ad vaſtādū patū dictū a ꝓdigo gis. qḋ eſt vaſto ſtas. Fortuna aūt pōt dici ꝓdigiū primo qꝛ ducit hoīes in admirationē. eo ꝙ bonis mala. ⁊ malis bona tribuit. Vel dr̄ ꝓdigiū ſecundo modo. qꝛ vaſtat animū hoīs. ꝓſpera eñ fortuna vaſtat aīm hoīs ꝑ nimiam ſollicitudinē. aduerſa ꝑ nimiā deſolationem

Nota fucus in vna ſignificatiōe dr̄ color ſuppoſitus naturali colori. et ponit̄ ꝓ deceptione. qꝛ talis color decipit viſum cū facit mulierē deformē apparere pulcrā. Nota fortuna ſua familiaritate decipit hoīem ⁊ ꝯfundit. qꝛ dicit Señ. in li. de ꝯſolatiōe filij clye. Neminē aduerſa fortuna ꝯmutuit niſi quē ſecunda decepit. Et dicit in ꝓuerbijs. Fortuna quē nimiū fouet hūc ſtultū facit. Fortuna nulli ſemel obeſſe ꝯtenta eſt. Fortuna vitrea eſt. dum ſplendet frangit̄. Et Seneca. iiij. ep̄la dicit. Neminem eo fortūa ꝓuexit vt nō tm̄ illi minaret̄ q̄tū ꝓmiſerat. noli hui⁹ tranq̄llitati ꝯfidere. memēto ꝙ mare euertit̄ ⁊ eodē die vbi luſerūt nauigia abſorbent̄.

¶ Sed vt arbitror haud. Hic ph̄ia excuſat ſe de quodā dī. Sꝫ vt ego ph̄ia arbitror. i. opinor. haud multū. i. nō multū. laborauerim reuocare. i. reducere. tibi h̄ ſup. ꝑdicta de moribus fortune ī memoriā. eñ ꝓ qꝛ. tu ſolebas

.i. conſuetus fuiſti. preſentem .i. aſtantem fortunam. quoq̧ .i. etiã. blandientem inceſſere .i. arguere. virilib⁹ .i. aſperis verbis. q̄ ꝑ et inſectabaris e ꝑſequebaris. eam fortunã. de nr̃o aditu .i. noſtra informatione. platis .i. ꝓnunciatis ſententijs. verũ ꝑ ſed. Ois ſubita .i. feſtina mutatio. nõ ↄtingit .i. aduenit. ſine quodã ↄflictu .i. turbatione aĩoꝝ. ſic .i. taliter factũ eſt .ſ. de te. vt tu. tu diſceſſeris paulisꝑ. id ẽ modicũ a tua trãq̃llitate .i. a tua mentis q̇ete.

tẽtijs. Ueꝝ omnis ſubẽita mutatio rerũ non ſine quodam quaſi ↄflictu ↄtingit aĩorum. Sic factũ ẽ vt tu ꝗ̃ paulisꝑ a tua tranquillitate diſceſſeris ¶ Sꝫ tp̃s eſt haurire te aliquid ac deguſtare molle. atq̧ iocũdũ qđ ad interiora tranſmiſſum validioribus hauſtib⁹ viã fecerit. Aſſit igitur rethorice ſuadela dulcedinis. que tũc tm̃ calle recto ꝓcedit cũ noſtra inſtituta nõ deſerit Cũq̧ hac muſica laris noſtri vernacula nunc leniores: nunc grauiores modos ſuccinat.

Nota q̄ ſapientis et magnanimi eſt ↄ fortunã ↄſtant̃ militare ⁊ nõ puſillo aĩo ſuccumbere. Unde Seneca in libro d̃ clementia dicit. O magños viros q̃ maligne fortune ſuccumbere neſciunt. ⁊ aduerſas res ſue virtutes experimenta faciũt. nã ſm̃ ariſto. i. ethi. Sapiẽs ſcit bene ferre fortunã. q̄ꝛ hꝫ ſe ſine vituꝑio. ſic̃ tetragonũ. Corpus em̃ tetragonũ q̇cunq̧ ꝓijcit̃ firmiter ſtat. ſicut anim⁹ ſapiẽtis ↄſtans ꝑmanet quacunq̧ fortuna imminente. Nota q̄ quies animi fit ꝑ ſedationem paſſionum que cauſatur ex ordinatione rationis. cum deliberatione. ſed ſubite mutationes ꝑ̄ueniunt deliberationem rationis. ideo mutant ⁊ turbant animũ: ꝓpter quod dicit philoſophia. Ois ſubita mutatio rerũ nõ ↄtingit ſine ↄflictu animorum.

¶ Sed tp̃s eſt haurire. Hic ph̄ia tangit oportunitatẽ medẽdi ip̃m Boetiũ di. Sꝫ tp̃s ẽ .i. iſtat te boetiũ haurire .i. recipe ac ꝑ etiã. d̄guſtare aliq̇d molle .i. facile. atq̧ ꝑ et. iocũdũ .i. delectabile. qđ ſup. leue vel delectabile. trãſmiſſum ad interiora .ſ. tui animi. fecerit viam validioribus hauſtibus. id ẽ fortioribus remedijs. igit̃ ꝑ ꝗ. ſuadela .i. ꝑſuaſio. rethorice dulcedinis .i. rethorice ornatus. aſſit .i. preſens ſit. q̄ rethorica ꝓcedit tm̃ .i. ſolũmõ tunc recto calle .i. recta via. cũ nõ deſerit .i. derelinq̇t. nr̃a inſtituta .i. documẽta. Cũq̧ hac .ſ. rethorica muſica .i. ars metrica. v̄nacula .i. famula. nr̃i laris .i. nr̃e domus .ſ. aſſit ⁊ ſuccinat .i. decantet. nũc .i. aliq̄ñ. leuiores modos .i. faciliores v̄ſus. et nunc .i. aliq̄ñ grauiores .i. difficiliores. Nota q̄ ph̄ia inuitat duas ſcientias ad curationẽ Boetij .ſ. rethoricã ⁊ muſicã. Rethoricã inuitat ratione ꝓſe in q̄ña vtit̃ rationibus ꝑſuaſiuis rethoricis coloribus adornatis. Muſicã iuitat ꝓpter metrũ. nã ſicut in muſica vtimur arſi ⁊ theſi .i. ↄcordi eleuatiõe ⁊ depꝛeſſione vocis. ſic ſimiliter in metro vtimur eleua

tione. quando ꝓducte ſyllabe eleuant᷑. ⁊ vtimur depreſſione qñ breues ſyllabe deprimūt᷑ quadā ꝯcordia ꝓporcionali. Nota dicit Tullius in ꝓhemio rhetorice ſue ꝙ eloquentia ſine ſapiā plerūqꝫ obeſſe poteſt. nūqꝫ autē ꝓdeſſe. Cū igit᷑ rhetorica ſit ſciā eloquendi ornate. ipa nō ꝓdeſt ſine ſapiā ideo dicit phia ꝙ rhetorica tūc ꝓcedit recto calle qñ nō deſerit noſtra inſtituta q̄ ſūt iſti tutā ⁊ doctrina ſapientie.

Quid eſt igitur o homo quod te in meſticiam luctumqꝫ deiecit. Nouū credo aliquid inuſitatumqꝫ vidiſti. Tu ſi fortunā putas erga te eſſe mutatam: erras. Hi ſemꝑ eius mores ſunt: iſta natura. Seruauit circa te ꝓpriam potius in ipſa ſui mutabilitate cōſtantiam. Talis erat cum blandiebatur cū tibi falſe illecebris felicitatis alluderet. Deprehendiſti ceci numinis ambiguos vult⁹: q̄ ſeſe adhuc velat alijs tota tibi ꝓrſus inotuit

¶ Quid eſt igit᷑ o homo. Hic phia adhibet boetio leuia medicamenta. Ubi nota ꝙ leuia medicamenta ſiue remedia dicuntur rationes ſumpte ſm cōem vſum hoim ꝑſuadentes nō eſſe dolendū de aduerſitate fortune. Remedia aūt validiora ſunt rōes que ſunt ꝯtra cōmunem opinionem hoīm. oſtendentes quid ſit ſummū bonū: ⁊ in quo conſiſtat: et quomodo ad ipſum ꝑueniat᷑. ⁊ ꝙ mali ſunt impotentes ⁊ boni potentes ⁊ ſilia. Primo ergo oñdit phia non eſſe dolendum de fortuna: quia ſeruat ꝓpriam naturam circa ipm. et hoc oſtendit quinqꝫ rōnibus ꝑſuaſiuis. Secundam ponit ibi. Si probas. Terciam ibi. An vo. Quartam ibi. ꝙ ſi nec. Quintā ibi. Poſtremo equo ⁊c. Prima rō talis eſt. Null⁹ in meſticiā ⁊ luctū deijcit᷑ niſi ꝓpter aliqͩ nouū vel inuſitatū ꝯtingens circa ipm. ſed mutatio fortune nō eſt aliquid nouū vel inuſitatū. ergo eius mutatio nullum dꝫ deijcere in dolorē. Dicit ergo in lr̄a. Igit᷑ o homo. i. tu Boeci qͩ ē illud qͦ deiecit. i. ꝓſtrauit te in meſticiam. qꝫ ꝑ et luctum. ego philoſophia credo ꝙ tu Boeci vidiſti aliquid nouum. qꝫ ꝑ et inuſitatum. i. inconſuetum ſup. cōtingere circa te. tu Boeci putas. i. eſtimas. ipſam fortunā eſſe mutatam. i. ꝯuerſam a ſua natura. erga. i. circa te. erras. i. falſe eſtimas. qꝛ hi ſemper ſunt eius mores. iſta eſt natura eius. ꝙ nunc ſit aduerſa nc ꝓſpera ipa fortuna ſeruauit circa te potius ꝓpriam ꝯſtantiam in ipſa ſui mutabilitate. qꝛ mutatio fortune eſt ſua ꝯſtantia. talis eñ erat. ſ. mutabilis. cū tibi blandiebat᷑. i. adulabat᷑. cum tibi alluderet illecebris. i. delectationibus. falſe felicitatis. i. proſperitatis. tu deprehendiſti. i. cognoſti. ambiguos vultus. i. dubias facies. ceci numinis. i. cece dee fortune. que ſcilicet fortuna. adhuc velat. i. occultat. ſeſe. i. ſeipſam. alijs ſupple hominibus. tamen applaudēdo eis ꝓſperitate ipſa tibi tota innotuit. id eſt manifeſta ſt. prorſus. id ē omnino. ſ. ꝓſperitate et aduerſitate. Nota ꝙ illecebrorum. eſt delectatiō

carnalis illicita hominem alliciens. licet inueniatur pro quacunqꝫ alia delectatione. Nota ſicut beſtia vel auicula vel piſcis delectationis ſpe decipit̃. ſic homo delectatione ꝓſperitatis fortune fallaciter irretit̃. Vñ Seneca. viij. epl'a. Clamo vitate quecunqꝫ caſus tribuit ad omne fortuitũ bonum ſuſpitioſi pauidiqꝫ ſubſiſtite. Nam fera et piſcis ſpe aliqua oblectante decipitur.

Si probas vtere moribus ne queraris Si pſidiam phorreſcis: ſperne atqꝫ abijce perniciosa ludentem. Nam que nunc meroris tibi cauſa tanti eſt: hec eadẽ trãqllitatis eſſe debuiſſet. Reliquit enim te quã nõ relicturã nemo vnqꝫ poterit eẽ ſecurus

Nota delectationes fortune ſunt falſe. nã ſm bea. Auguſ. Proſpa huius mũdi aſperitatẽ habent veram. iocunditatẽ falſaʒ. certũ dolorem. incertam voluptatem. Nota phia appellat fortunam cecum numen. Huguitio dicit ꝙ numen eſt virtus dei vel ipſe deus vel dei poteſtas ſiue maieſtas. Hic aũt accipit̃ ꝓ dea. qꝛ antiqui fortunã colebant pro dea. Nota ꝙ fortunam dicit eſſe cecam: dicit Tulli⁹ in li. de amicicia. fortuna vt medicus ignarus multos excecauerit. nõ ꝙ ipſa ceca ſit ſed eos cecos plerunqꝫ efficit quos complexa eſt. Nota ꝙ fortuna antiquitus depingebat̃ duplici fronte. calua ⁊ capillata. ꝑ caluã deſignando aduerſitatẽ. ꝑ capillata ꝓſperitatem. ꝗ dic̃ phia. deꝓhẽdiſti ambiguos vult⁹ fortune ¶ Si ꝓbas vtere moribus. Hic ponit ſcdam rationem que talis eſt. de illius amiſſione nõ eſt dolendum quod eſt pniciosuꝫ. ⁊ q̃ habito hõ nũqꝫ ẽ ſecurus. fortunã eſt huiõi vt tangit ĩ lr̃a. ꝗ ⁊c̃. Dicit ꝗ. Si ꝓbas. i. approbas fortunam. vtere moribus eius. ne queraris. i. ꝯqueraris. ſi phorreſcis. i. ꝑtimeſcis. pſidiam eius ſperne atqꝫ abijce fortunã ludentẽ. i. ludendo inferentem. tibi pniciosa. i. damnoſa. Nam fortuna que nũc eſt tibi cã tãti meroris ꝑ ſui abſentiã. hec debuit eſſe tibi cã tranquillitatis. i. ſecuritatis per ſui preſentiam ſed nõ fuit. eñ ꝓ qꝛ. fortuna reliquit te. quã nõ relicturã nemo vnqꝫ poterit eſſe ſecurus. Nota circa h̃ qd̃ dicit pniciosa ludentẽ dicit Seneca. Ludit fortuna cũ ſuis moribus. et que dedit auſert. ⁊ que abſtulit reddit. nec vnqꝫ tutius eſt illam experiri qꝫ cũ locum iniurie nõ habet.

Nota ꝙ ſecuritas maxime hominem delectat propter quod eſt appetenda. Unde Senec. vi. epl'a Nec me res vlla delectabit licet ſit eximia et ſalutaris qꝫ ꝙ mihi vni ſecur⁹ ſum. Nota ꝙ pſpitas fortune nõ reddit hoĩem ſecurũ. qꝛ dic̃ Señ. Munera fortune amica putatis inſidie ſũt. qſqꝫ vrm̃ tutã vitã agere volet. qꝫ plurimũ p̃t fortũe bñficia deuitet. ĩ qb⁹ miſerrimi fallunt̃. Habere putam⁹ honores in precipitia curſus iſte deducit. Nota Seneca in de remedijs fortuito⁊. Exonerauit te fortuna ſi intelligis ⁊ tutiore loco poſuit damnum putas remedium eſt clama⁊ ꝙ opibus expoliatus es tuo vicio iſta tibi iactura tam grauis eſt non tam moleſte ferres ſi tanqꝫ ꝑditurus habuiſſes.

¶ An vo tu precioſam eſtimas. Hic ph̄ia ponit terciā rōnē que talis ē. illō nō eſt putandū precioſum ⁊ carū quod nō eſt manſurū ⁊ ſuo receſſu eſt afflicturū. ſed fortuna eſt hmōi. ḡ nō eſt reputanda precioſa ⁊ cara. ⁊ p̄ conſequens nō dolendū de eius amiſſione. nec gaudendū de eius poſſeſſiōe. vñ dicit in lr̄a. vo ꝓ ſed. an tu eſtimas felicitatē abituram. i. receſſuraȝ. ſuple. eſſe precioſā.

¶ An vo tu precioſam eſtimas obituraȝ felicitatem: et cara tibi eſt fortuna preſens nec manendi fida: ⁊ cū diſceſſerit allatura merorem. ¶ Qꝛ ſi nec arbitrio retineri poteſt: ⁊ calamitoſos fugiens facit. Quid eſt aliud fugax quā future quoddā calamitatis indicium. Neqȝ eñ qḋ ante oculos ſitū eſt: ſuffecerit intueri. Verū exitus prudentia metit̄: eademqȝ in alterrutro mutabilitas: nec formidandas fortune minas: nec exoptandas facit eſſe blandicias.

⁊ fortuna p̄ſens eſt cara tibi nec eſt fida manendi ⁊ cū diſceſſerit eſt allatura i. adductura merorem. q. d. nō debȝ eſtimari precioſa. Nota ꝙ appellat fortunā felicitatē. qꝛ ſm̄ Ariſto. fortuna vel eſt felicitas vel ē ꝓxima felicitati. Unde in li. de bono fortu. dicit Ariſto. ꝙ nō ꝯtingit eē felicem ſine rebꝰ exterioribus quarū fortuna eſt dn̄a ⁊ hoc eſt intelligendū de felicitate politica ⁊ nō ſpeculatiua q̄ ꝯſiſtit in actu ſapīe. Nota fortuna diſcedēs inducit merorem. qꝛ dicit Seneca in li. de tranq̄llitate aī. Letiores reliquit quos fortuna nunq̄ʒ reſpexit q̄ʒ q̄s deſeruit. Et Boetiꝰ poſtea dicet ꝙ infeliciſſimū genus inſortunij eſt felicem fuiſſe.

¶ Qꝛ ſi nec ex arbitrio retineri. Hic ponit quartam rōnē q̄ talis eſt. Illud qḋ eſt iudiciū future miſerie nec eſt carū nec precioſū nec p̄ ꝯñs de ipſo dolendū. fortuna eſt hmōi ſicut tangit in lr̄a. Unde dicit ꝙ fortuna ſi nec pōt retineri. i. haberi ex arbitrio. i. ſm̄ voluntatē. ⁊ ipſa fugiens. i. recedens facit calamitoſos. i. miſeros. quid aliud eſt. ſup. fortuna fugax q̄ʒ quoddā indicium. i. ſignū future calamitatis. i. miſerie. eñ ꝓ qꝛ. neqȝ ſufficit intueri. i. inſpicere. illud qḋ ſitum eſt. i. poſitū ante oculos. i. qḋ ē p̄ñs. verū ꝓ ſed. prudentia. i. homo prudens. metit̄. i. menſurat. exitus. i. fines rex. qȝ ꝓ et. eadē mutabilitas. i. inſtabilitas. ī alterutro. i. in aduerſitate et ꝓſperitate. nec facit minas. i. inſidias fortune eē formidandas. i. timendas. nec facit blandicias eē exoptandas. i. deſiderandas. Nota calamitas eſt miſeria cū aliquis nihil hȝ nec in re nec in ſpe. ⁊ eſt dicta a calamo qui eſt vacuus ⁊ inanis. Nota ꝙ nō ſufficit intueri ſolū p̄ntia ſed etiā futura. qꝛ licȝ q̄ñqȝ prima ſalua fiant iudicia vltima tñ alteriꝰ ſaporis inq̄namenta ꝑmanebūt ꝟ in fine de diſci. ſcho. et Tulliꝰ. ij. rheto. dicit. Errāt q̄ in ꝓſperis oēs impetus fortune putāt effugiſſe ſapienē. cogitāt in tꝑibꝰ ꝓſꝑis cauſas aduer

ſas reformidant. Et Seneca in de quatuor virtutib⁹ car. dicit. Si prudẽs es animus tuus tribus tꝑibus diſpenſet᷑. pñtia ordina. futura ꝓuide. ⁊ p̃terita recordare. nã qui nihil de p̃terito cogitat: ꝑdit vitã. qui nihil de futuro p̃meditat᷑ ꝑ oĩa incautus incedit. pone añ aĩm tuũ mala futura ⁊ bona vt iſta poſſit ſuſtinere ⁊ illa moderari. ⁊ Gamfredus in poetria. Exempla ſyrenes habe docearis i ill᷑. Sub meliori ſtatu ſꝑ peiora caueto. Nulla fides rerũ ſed q̃ᷓ pt⁹ mella venenũ. Et claudit nox atra diem nebuleq́ʒ ſerenum.

Poſtremo equo animo toleres oportet: quicquid intra fortune aream gerit᷑: cũ ſemel iugo eius colla ſubmiſeris. Q̃ ſi manendi abeundiq́ʒ ſcribere legẽ velis ei quã tu tibi dñam ſponte elegiſti: nõne iniurioſus fueris: et impatientiam tuam ſortẽ exacerbabis quã ꝑmutare nõ poſſis. Si vẽtis vela committeres: nõ quo volũtas peteret: ſed quo flatus impelleret ꝓmouereris. Si aruis ſemina crederes feraces in-

¶ Poſtrẽo equo animo. Hic poĩt q̃ntã rõnẽ que talis eſt. quicũq́ʒ alterius iugo ſe ſubmittit. oportet ꝙ mores ei⁹ patienter ſuſtineat. ſ; homo affectiõe tꝑaliũ ſubmittit ſe iugo fortune. ergo oʒ ꝙ mores fortune patient᷑ toleret. Vñ ſicut iniuſte agit q̃ vult imponere legem domine ſue ita volens imponere legem fortune agit iniuſte. hãc rõem p̃tendit ĩ lr̃a. Scdo declarat dictum ſuũ ꝑ quedã ſĩlia ibi. Si ventis. Primo dicit. Poſtremo. i. vltimo dicã ꝙ oportet vt toleres. i. patiaris equo aĩo. i. ꝯſtãti aĩo. q̃cq̃d gerit᷑. i. fit. intra areã fortune. i. intra mũdũ. cũ ſemel ſubmiſeris. i. ſubiugaueris. colla. ſ. tua iugo fortune appetendo tꝑalia tanq̃ʒ p̃mia tuoꝝ meritoꝝ. ꝙ ꝓ ſed. ſi velis ſcribere. i. ſcribendo imponere. legẽ manendi ⁊ abeundi ei quã tu tibi dñam ſponte elegiſti. nõne fueris iniurioſus et impatiã. i. ꝑ tua impatiãm. exacerbabis. i. arguẽs ſortẽ. i. fortunã quam nõ poſſis ꝑmutare. Nota ꝙ phia mundũ appellat areaʒ fortune. qꝛ ſicut in area tritulando torquent᷑ manipuli. ſic fortuna in mũdo torquet homĩes. nũc ꝓſperitate. nũc aduerſitate rotando. Notandũ circa hoc qd̃ dic᷑ nõne iniurioſus fueris ꝙ iuſticia eſt libertas animi. tribuẽs vnicuiq́ʒ qd̃ ſuũ eſt ſm ſuam dignitatẽ. deo amorẽ ⁊ obedientiã maiori reuerentiã. pari concordiã. ⁊ minori diſciplinã. Si ergo famulus velit imponere legẽ dñe ſue cui tenet᷑ exhibere reuerentiã. oparet᷑ ꝯ iuſticiã. Nota quicũq́ʒ afficit᷑ bonis exterioribus ⁊ mutat᷑ ſm mutationẽ eoꝝ dꝫ eẽ ſubiect⁹ fortune ⁊ colla ſua iugo eius ſubmittere. qꝛ fortuna eſt dña bonoꝝ exterioꝝ. talis aũt fuit Boetius. ergo iniuriabat᷑ fortune. volẽs ſibi imponere legẽ manẽdi ⁊ recedẽdi.

¶ Si ventis vela cõmitteres. Hic ꝓbat dictũ ſuũ ꝑ quedã ſimilia. ſ. ꝙ fortuna nõ ſit in ptãte hoĩs. dicit. Si cõmitteres vela ſup. nauis ventis. tu ꝓmouereris. i. ducereris. nõ quo voluntas tua peteret. i. deſideraret. ſ; q̃ fla

tus venti te impelleret. Si crederes .i. cōmitteres. ſemina aruis .i. agris; tu penſares .i. iudicares. annos feraces .i. fertiles. et pro .ſteriles inter ſe, ita ꝙ non haberes illos annos in ptāte tua. a ſimili tu dediſti te regendū fortune. oportet ꝙ obtempēs .i. obedias. morib⁹ dñe. vero ꝑ ẞ. tu conaris. .i. laboras. retinere impetū .i. curſum. voluentis rote .i. mobilis fortune ⁊ fruſtra laboras. O ſtolidiſſime .i. ſtultiſſime. oīum mortaliū. neſcis tu qđ ſi ſors .i. fortuna. īcipit manere .i. ſtabil' eē. qđ tūc deſiſtit .i. dſinit eē ſors. Sicut eñ nō ſimul ſtant ꝙ aliqs ſit hō ⁊ nō ſit rōalis; ſic nō ſtant ſimul ꝙ ſit fortuna ⁊ non ſit mutabilis.

ter ſe annos ſterileſqꝫ penſares. fortune te regendum dediſti. domine moribus oportet obtempes. Tu vero voluentis rote impetum retinere conaris. At omnium mortalium ſtolidiſſime ſi manere incipit ſors eſſe deſiſtit.

Metrum primum ſecundi libri.

h Ec cum ſuperba verterit vices dextera.
Et eſtuantis more fertur euripi.

Nota ꝙ ſicut cōmittēs velum vento amplius nō eſt in ptāte ſua duci quo vult. ſ; ſm impetū venti ducitur. et ſicut committens ſemina agro non eſt in poteſtate eius ꝙ proueniant anni fertiles vel ſteriles. ſic a ſimili qui committit ſe fortune nō eſt in poteſtate ſua vt habeat fortunam ꝓſperam vel aduerſaꝫ. Nota circa ẞ quod dicit voluentis rote ꝙ antiquitus rota depingebatur cum rota hac ratione. Nā in rota ſūt quatuor diuerſitates. Una pars ē ſūma. Alia infima. Tercia q̄ de ſūmo deſcendit ad imū. Quarta q̄ de imo aſcēdit ad ſummū. Similiter in hominibus inueniunt̄ quatuor varietates. quidā eñ ſunt in ſumma ꝓſperitate. tales ſunt eleuati in rota fortune. Alij ſunt ī ſumma aduerſitate tales iacent deiecti ſub rota. Tercij declinās de ꝓſperitate in aduerſitatē tales deſcendūt de ſummitate rote. Quarti ꝓcedūt de aduerſitate in ꝓſperitatē tales aſcendūt rotaꝫ fortune. vñ eleuatus in rota fortune dicit. Glorior elat⁹. deſcendens dicit. Deſcēdo mortificatus. deiectus dicit. Infimus axe rotor. aſcēdens dicit. Letus ad alta vehor. Nota ꝙ natura nō aſſueſcit in ꝯtrarium. nam ſi lapis milleſies ꝓijciat̄ ſurſum nō aſſueſcit aſcendere ſurſum cum natura eius ſit deſcendere. Sicut ergo eſſet ſtolidiſſimus qui laboraret alicui auferre ſui naturam. ſic ſtolidus eſt q̄ laboret fortune auferre mutabilitatem que eſt eius natura. ergo dicit philoſophia. At omnium ſtolidiſſime.

Ec cum ſuperba verterit vices dextra. Hic incipit primū metrū huius ſecundi quod dicitur yponauticum ab inuentore. qr iabz nautaruꝫ cantu huiuſmodi metri ſubleuat̄. et dicit̄ metrū iambicum a pede predominante. Eſt autem iambus pes contrarius trocheo conſtās e prima breui ⁊ vltima longa. et dicitur metrum trimetrum. licet eñ hoc metrum ha-

bēat ſex pedes tamen computando duos pedes ꝓ metro erit metrum tri-metrum. In quo metro phīa deſcribit mores fortune dicens. Cum hec. ſcʒ fortuna verterit vices. i. alternatiões ꝓſperitatis ⁊ aduerſitatis ſupba dextra ⁊ eum fert more euripi. i. maris. eſtuantis. i. inundantis. tunc fortuna ſeua. i. crudelis. ꝓterit. i. ꝯculcat reges. dudum tremendos. i. metuen-

Dudum tremendos ſeua proterit reges.
Humilemqꝫ victi ſubleuat fallax vultuȝ.
Non illa miſeros audit. haud curat fletus
Ultroqꝫ gemitus. dura quos fecit ridet
Sic illa ludit. ſic ſuas probat vires
Magnumqꝫ ſuis monſtrat oſtentum
Si quis viſat. vna ſtratus ac felix hora.

Proſa ſecūda ſecundi libri.

V Ellem aūt pauca tecum fortune ipſius verbis agitare. Tu igitur an ius po

dos ⁊ ipſa fallax ſubleuat de aduerſitate hūilē vultum. victi. i. depreſſi. nec ipſa audit fletus nec curat miſeros. id ē paupes. ⁊ ipſa exiſtēs dura qꝛ non flectitur ad voluntatem hominuȝ. ridet. i. deridet. vltro. i. ſpontanec. gemitus ſupple miſeroꝝ quos fecit. ſic illa ludit ſic ꝓbat. i. experitur. ſuas vires. et ipſa monſtrat ſuis magnum oſtentum. i. miraculum. ſi quis viſat vna hora ſtratus. i. aduerſitate depreſſus. ac felix. i. ꝓſperitate eleuatus. q. d. fortuna videtur exhibere ſuis. i. hominibus: qui bonis eius inhiant magnum miraculū. qū aliquis ſubito videtur mutari de aduerſitate in ꝓſperitatem ⁊ econuerſo. Nota qꝫ fortuna dr̄ ſupba eo qꝫ nullū veretur nec aduertit ꝓbitatē nec maliciā alicuiꝰ ⁊ ſi vocat more ſupboꝝ obaudit. Nota qꝫ euripꝰ ſcḋm aliq̄s ē vētꝰ turbinis. ⁊ dr̄ euripꝰ q̄ſi eurꝰ rapidꝰ ⁊ ē eurus nomē vēti. Scḋm alios aūt ⁊ forſan meliꝰ euripꝰ ē brachiū vl' ſinꝰ maris cuiꝰ decurſus eſt incertꝰ ⁊ ꝓpt̄ incertitudinē ſui curſus freq̄nt̄ piclitāt̄ ibi naues. et dr̄ ab eu qḋ eſt bonū. ⁊ ripa q̄ſi bona ripa ꝑ ꝯtrariū. ſicˀ g̊ curſus euripi eſtuantis eſt incertꝰ: ſic ⁊ mutabilitas fortune. Nota qꝫ de opatōne fortūe q̄lr̄ hos eleuat ⁊ hos deprimit loq̄t̄ Ala. in anticlau. dicēs. Precipitē mouet illa rotā motuſqꝫ laboꝝ. Nulla q̄es claudit nec ſiſtūt ocia motu. hos premit hos eleuat. hos deijcit. erigit illos. Cogit ⁊ ī varios hoīes deſcēdere caſus. Et famaricēſis al. pau. heu. Quicq̄d agas q̄cq̄d dicas q̄cq̄d patiaris. Nō facis vt retrahas q̄ mea dextra trahit. Sic g̊ ꝑmatū venerandaꝫ ſceptra tenebo. Et ꝓ velle meo mel tibi felqꝫ dabo.

Vellē aūt pauca. Hic incipit ꝓſa ſcḋa huiꝰ ſcḋi in qua phīa ꝓbat Boetio nō eē ꝯquerēdū de fortuna. qꝛ nihil ſibi abſtulit. ⁊ ītroducit fortunā alloq̄ntē Boetiū. Et diuidit̄. qꝛ primo ꝑſuadet Boetio introductionem fortune. Scḋo introducit eā ibi. quid tu o homo. primo philoſophia dic. O Boeci ego phīa vellē tecū pauca agitare. i. diſcutere v̄bis ipiꝰ fortune, tu v̄o animaduerte an ius. i. iuſticia poſtulet hoc. Nota qꝫ ſimilitudo

orationis q̄n̄q̄ꝫ generat faſtidiū. iō q̄n̄q̄ꝫ ip̄am oportet mutari. Vñ tullius iiij. li. rheto. dic. Sermonē in dicēdo cōmutari oꝫ vt facile ſatietas varietate vitec̄. iō ph̄ia hic variat orōnē ꝑ introductionē noue ꝑſone vtendo. ꝓſopopeya. que figura a Tullio vocať ꝯformatio. Perſuadet igiť ph̄ia Boetio introductionem fortune dicit. Vellem aūt ꝛc̄.

¶ Quid tu o hō. Hic ph̄ia ītroducit fortunā alloq̄ntē boetium q̄ oſtendit q̄rimoniā ip̄ius eſſe ininſtam q̄ꝛ nihil ſibi abſtulit. primo ꝙ fortūa oſtēdit ꝙ nihil Boetio iniuſte abſtulit. ſc̄do quādā rñſionem boetij excludit ibi An tu mores. p̄mo facit qđ dc̄m̄ eſt. Sc̄do rñdet tacite qđ ni ibi. an ego Primo dicit fortūa ad boetiū O tu hō quid agis. i. vexas vel facis me reā q̄tidianis. i. aſſiduis q̄relis. q. d. facere nō deberes. quā tibi fecimus iniuriā? q. d. nullā. q̄ bona tua tibi detraximus? q. d. nulla. ꝯtende mecū in iudicio de poſſeſſione opum ꝛ dignitatū corā quocūq̄ꝫ iudice. et ſi monſtraueris aliq̄d eē ꝓpriū hoꝝ bonorū cuiuſq̄ꝫ mortalium. ego ſponte cōcedam tibi ea que repetis fuiſſe tua. ꝙ aūt nō ſint tua nec alicuius hoīs ꝓpria: ꝓbo tibi. q2 cum natura ꝓduxit te de vtero matris ego ſuſcepi te nudū ꝛ inopem. i. carentē oībus reb9. ꝛ foui te meis opib9. ꝛ ego ꝓna. i. ꝓmpta educaui. i. nutriui te. īdulḡti9. i. clemēti9. fauore. i. grā mea. q̄d te nūc facit īpatiētē nr̄i. i. ꝯ nos. q2 ſi Bo. a pncipio nō fuiſſet nutrit9 ꝓſpitate fortune nō fuiſſet īpatiēs de amiſſiōe ei9. Et ſb̄dit. ego circūdedi te affluētia ꝛ ſplēdore oīm bonoꝝ q̄ ſūt mei iuris. i. poteſtatis. nūc aūt libet. i. placet mihi retrahere manū tu hēs grām. i. mihi referre ḡtes tāq̄ꝫ vſus alienis nō hēs ius q̄rele tanq̄ꝫ tua ꝑdideris.

...ſtulet animaduerte. Quid tu o hō reaꝫ me q̄tidianis agis q̄relis. quā tibi fecim9 iniuriā? q̄ tibi tua detraxim9 bona? q̄ vis iudice de opū dignitatumq̄ꝫ mecum poſſeſſione contende. Et ſi cuiuſq̄ꝫ mortalium ꝓpriuꝫ q̄d hoꝝ eē mōſtraueris: ego ea tua fuiſſe q̄ repetis ſpōte ꝯcedā: cū te mr̄is vtero natura ꝓduxit nudū rebus oīb9 inopēq̄ꝫ ſuſcepi: te meis opib9 foui: ꝛ q̄d te nūc ipatiētē nr̄i facit: fauore ꝓna indulgentius educaui: ꝛ oīm q̄ mei ſunt iuris affluētia et ſplēdore circūdedi: nunc mihi retrahē manū libet: habes grās velut vſus alieis: nō habes ius querele tāq̄ꝫ ꝓrſus tua ꝑdideri.

¶ Quid ḡ ingemiſcis: nulla tibi a nobis

¶ Quid igiť ingemiſcis querulando nulla tibi a nobis illa ē violentia ꝛc̄. talium ſunt mei iuris. id eſt poteſtatis. ꝛ famule mee. ſ. honores ꝛ poteſtates: cognoſcunt me dominam, mecum veniunt, me abeūte diſcedunt. i. re

cedunt. audacter affirmē ſi tua forēt que ꝯquereris amiſſa nullo mō ea ꝑdidiſſes. Nota ꝙ tota rō fortune in h̄ ꝯſiſtit. nulli manet rōnabilis q̄rimonia de eo q̄ nihil alioꝝ aufert. ſ̄ ꝓpria ꝑ ſuo libito diſpoſuit. ſ̄ fortūa nihil abſtulit qð erat Boetij ſ̄ ꝓpria diſpoſuit ꝑ ſuo libito. & cͤ. Nota de h̄ ꝙ dicit que tibi tua. Sen. dicit in de remed. Nō eſt tuū qð fortuna fecit eē tuum. Alienuꝫ ē ſoē q̄cquid optādo euenit. Et nihil ipſi⁹ ꝓpriū putari lꝫ qð eripi poteſt.

illata eſt violentia. Opes: honores: cetera q̄ taliū mei ſūt iuris. Dñam famule cognoſcūt: mecū veniūt: me abeūte diſcedūt Audacter affirmē ſi tua forent que amiſſa ꝯquereris nullo mō ꝑdidiſſes. ¶ An ego ſola meū ius exercere ꝓhibeor. Licet celo proferre lucidos dies: eoſdē q̄ tenebroſis noctibus condere. Licet anno terre vultū nūc floribus frugibuſq̄ redimere: nūc nimbis frigoribuſq̄ ꝯfundere. Jus ē mari nūc ſtrato equore blandiri: nūc ꝓcellis ac fluctibus inhorreſcere. Nos ad ꝯſtantiā no

Nota q̄ a hō ꝓducitur nudus exterio iuris. ꝑ h̄ innuit magna ei⁹ miſeria. ſi eñi hō nud⁹ naſcit̄ et nullo indigeret: min⁹ eēt miſer. ſ̄ q̄a nud⁹ naſcit̄ nihil poſſidēs ꝛ plurib⁹ indigēs. iō magis miſer eſt. Uñ paup Henricus. Primit⁹ in mūdo tecū tua q̄ꝛa tuliſti. Nudus eras primo ꝛ poſtea nud⁹ eris. Nota ꝙ bona exteriora nō ſunt ꝓpria hoīs. qꝛ dicit Seneca. Nihil ꝓpriū dicas qð mutare pōt fortuna. repoſcit qð dedit donū qð dari potuit auferri potuit. et qð fortuna nō dedit nō eripit.

¶ An ego ſola meū ius exercere. Hic rñdet tacite queſtioni. Diceret aliq̄s fortune. lꝫ bona exteriora ſint tua: tñ poſtq̄ ea hoī ꝯtuliſti nō deberes amplius auferre. Huic q̄ōni rñdet fortuna dicēs. ꝙ hoc eēt ꝯ̄ ius ꝛ ꝯ̄ naturaꝫ ſuam. quā nullus dꝫ ſibi auferre imo dꝫ vti ſicut ꝛ cetere res vtūt̄ ſua natura. Unde dic̄. Nunq̄d ego ſola ꝓhibeor exercere ius meū: cū oīa alia exercēt naturā ſuā. qð declarat. qꝛ licet. i. licitū eſt. celo ꝓferre lucidos dies ꝛ eoſdē ꝯdere. i. abſcondere tenebroſis noctib⁹. ꝛ licꝫ anno redimere. i. ornare. vultum. i. ſupficiem terre. nūc. i. aliq̄ñ floribus. ſicut in vere. nūc frugibus ſicut in eſtate. nunc ꝯfundere eā nimbis. i. pluuijs ꝛ frigoribus ſic in autūno ꝛ hieme. Jus. i. natura eſt mari. nūc. i. aliq̄ñ. ſ. tp̄e ſereno blandiri. i. blandū eē. equore ſtrato. i. pacificato. ſ̄ tp̄e tempeſtatis inhorreſcere. i. horridum apparere. ꝓcellis ac fluctibus. i. inundatiōib⁹. nunq̄d inexpleta. i. inſatiabilis. cupiditas hoīm. alligabat nos ad ꝯſtātiā alienā noſtris moribus. q. d. nō eñi hec eſt noſtra vis. i. naturalis ꝓtās. hūc ludū ꝯtinuū. i. oī tp̄e vel ꝯtinue ludimus. rotam verſamus volubili orbe. i. veloci circu-

lation e. et nos gaudemus mutare infima. i. aduerſa. ſummis. i. ꝓſperis. ⁊ ſumma infimis. i. ꝓſpera aduerſis. Tu Boeci aſcende rotã nr̃az (ſi placz) ſed ea lege. i. ꝯditiõe. vti ne putes tibi fieri iniuriã ſi ꝯtingit te deſcendere. cũ rõ mei ludicri. i. ludi ioco ſi hoc poſcet. Nota ꝙ quelibet res ĩ ſua naturali ꝺpatione delectat̃. fruſtra ḡ laborat q̃ naturã rei auferre conat̃. cum natura nõ aſ ſueſcat in cõ trariũ. Unde paup Henricus. Nonne ſua licet quiuis ſic vtitur arte. Quod ſibi ſors dederit vtit̃ oñis homo. Miles equit̃ Piſcat̃ aq̃s ⁊ cleric⁹ hĩmnis. Nauta fretis. pugiles marte poete metr̃. ruſtic⁹ arua parat. numerat mercator aua r⁹. Uirgo legit flores ſtult⁹ amator amat. Seminat in ſpinis nature iura retractans.

ſtris moribus alienam inexpleta hominũ cupiditas alligabit. Hec nr̃a vis eſt. Hũc cõtinuuz ludum ludimus: rotam volubili orbe verſam⁹ infima ſummis: ſumma infimis mutare gaudemus. Aſcende ſi placet ſꝫ ea lege ne vti cũ ludicri mei ratio poſcet deſcendere iniuriam putes. ¶ An tu mores ignorabas meos. Neſciebas Creſum regem lidorum Cyro paulo ante formidabilem: mox deinde miſerandũ rogi flãmis traditũ miſſo celitus imbre defenſum. Nũ te preterit: paulum perſi regis a ſe capti calamitatibus pias impendiſſe lachrymas. Quid tragediarũ clamor aliud defleet: niſi

Nota ꝙ dicit cupiditatem hominũ eſſe inexpletam qr dicit ariſto. ij. pollit̃. Infinita eſt ꝯcupiſcẽtia hominũ ad cuius repletionem multi viuunt. Et Seneca. xvi. ep̃la. Naturalia deſideria finita ſunt ex falſa aũt opinione naſcentia vbi deſinãt nõ habent. et. lxij. epiſtola. Omnia aliquis contemnere poteſt omnia autẽ habere non poteſt.

¶ An tu mores ignorabas meos. Hic fortuna excludit quandã reſponſionem Boetij. Poſſet enim dicere Boetius. O fortuna ego queſtus ſum de tua mutabilitate quia ignoraui mores tuos. hanc reſponſionem excludit fortuna ꝑ plura nota Boetio ex quibus poterat ꝑpendere mores ⁊ ſtabilitatẽ ſuã. et dicit. Nũquid tu ignorabas mores meos. quaſi diceret. nõne ſciebas quomodo Creſus rex lidoꝝ qui prius erat formiabilis Cyro regi perſarum. ſed poſtea captus fuit a Cyro ⁊ traditus ignibus ad cremãdum. ſed imbre miſſo celitus fuit defenſus ⁊ euaſit. Nunquid etiam preterit te quomodo paulus conſul romanus fudit pias lachrymas ſuper calamitatibus. i. miſerijs perſi regis quem captiuauerat. quid enim aliud defleet clamor tragediarum. i. poematum reprehendentiũ vicia omnium. niſi

me fortunam ſubuertentem felicia regna indiſcreto ictu .i. incerto euentu: nonne exiſtẽs adoleſcẽtulus didiciſti iacere in limĩe .i. in domo iouis duo dolia vini vnum bonum aliud malum. de quibus oportuit vnũquẽq; intrantem guſtare. quid ꝯquereris ſi vberius de bonoꝝ parte ſumpſiſti quid ꝯquereris ſi a te nõ tota diſceſſi: quid ꝯquereris ſi hec ipſa mei mutabilitas eſt tibi iuſta cauſa ſperandi meliora .i. ꝓſpera. tamẽ ne pro nõ ꝯtabeſcas .i. deficias animo. ⁊ tu locat⁹ intra cõmune regnũ orb⁹ .ſ. l mũdũ deſideras viuere ꝓprio iure. q2 h̃ eẽ nõ põt vt exiſtimaris a communi lege hominum.

indiſcreto ictu fortunã felicia regna vertentem. Nonne adoleſcẽtulus axon exo exot .i. duo dolia vini: alterũ quidẽ malum: aliud aũt bonũ: in iouis limine iacere didiciſti. Quid ſi vberius de bonoꝝ pte ſumpſiſti. Quid ſi a te nõ tota diſceſſi. Quid ſi h̃ ipſa mei mutabilitas iuſta tibi cã eſt ſperãdi meliora. tñ ne aio ꝯtabeſcas et intra cõmune omnibus regnum locatus ꝓprio iure viuere deſideras.

Nota ꝙ cũ creſus rex lidorũ eſſet pugnaturus ꝯtra regem pſarum ipſe cõſuluit Appollinem de ſucceſſu pugne qui reſpondit ſibi hmõi verſiculo. Creſus pdet alim tranſgreſſus plurima regna. Alim eſt fluui⁹ quidã. quē verſiculũ creſus ſic intellexit. ꝙ Creſus tranſgreſſus alim pdet .i. deſtruet plurima regna ipi⁹ Cyri. ſꝫ appollo ſic intellexit. Creſus trãſgreſſus alim pdet .i. amittet plurima regna ſua. et hoc contigit. nam ipe cũ trangreſſus eſſet alim vict⁹ ē a Cyro ⁊ in ignē poſitus. ſed tanta inundatio pluuie facta fuit. ꝙ extinctus fuit ignis ⁊ euaſit. de quo cum multum gloriaretur dixit filia ſua nomine fama. O pater expecta vltimũ diem ante quem non eſt gloriandum. Quadam vero nocte vidit Creſus in ſomno. ꝙ eſſet ſuper altam arborem vbi iupiter eum rigabat. ⁊ phebus eum ſiccabat. quod ſomnium cum retuliſſet filie ſue. reſpondit filia. Tu eris captus a Cyro ⁊ i cruce ſuſpenſus. vbi iupiter. id eſt pluuia te rigabit. et phebus. id eſt ſol te ſiccabit. quod ad vltimum contigit. ex quo poteſt perpendi mutabilitas fortune. Notandum ꝙ paulus conſul romanus miſſus fuit pugnare contra regem perſarum: qui erat ſuperbiſſimus hominum. cũ aũt ipm deuiciſſet conſiderans proſperitatem preteritam ⁊ aduerſitatem preſentem eius: motus pietate fleuit ſuper ipſum et dimiſit eum. ex quo ſimiliter perpenditur mutabilitas fortune. Nota ꝙ tragedia eſt carmen reprehenſiuum viciorum. incipiens a proſperitate: deſinẽs in aduerſitate. Et dicitur a tragos grece qđ eſt hirc⁹ latine et odos cant⁹. q2 cant⁹ hmõi carminis hirco remunerabat. inde dicũt̃ tragede poete. q̃ antiq̃ geſta ⁊ facinora ſceleratoꝝ regũ luctuoſo carmĩe ppł̃o ſpectãte .i. reſpiciẽte ꝯcinnebãt. ſic dic̃ yſidor⁹

li. ethimo. Nota Homerus volens oſtendere mutabilitatē fortune deſcri-
bit in domo iouis iacere duo dolia vini. vnū bonū aliud malū. ⁊ oēs intrā
tes domū de vtroqꝫ oportebāt guſtare. ſꝫ qſdā plus de bono. qſdā vo plus
de malo. ⁊ hꝫ deſcriptio publice depingebat athenis in tēplo iouis: vbi bo
etius ſtudiuit exiſtens adoleſcens ſicut ipe teſtat in dē ſcholariū diſciplina

Per domū
aūt iouis ho
merus ſigni
ficabat mun
dū. p duo do
lia pſperita-
tē ⁊ aduerſi-
tatē. ⁊ oēs
q viuūt i mū
do de vtroqꝫ
guſtāt. qdaꝫ
plus de pſpe
ritate. qdam
pl9 de aduer
ſitate. No
ta dicit fortu
nā ſubuertē-
tē felicia re-
gna. dic gam
fredus in po
etria. hꝫ vnuꝫ
preſcire po-
tes: qꝫ nulla
poteſtas Eſ-

Metrū ſcdm libri ſecundi.

S I quantas rapidis flatib9 incitus
Pontus verſat arenas:
Aut quot ſtelliferis edita noctibus
Celo ſidera fulgent:
Tantas fundat opes nec retrahit manum
Pleno copia cornu.
Humanum miſeras haud ideo genus
Ceſſat flere querelas.
Quāuis votō libens excipiat deus
Multi prodigus auri:
Et claris auidos ornet honoribus:
Nil iam parta videntur.
Sed queſita vorans ſeua rapacitas.

ſe moroſa pōt: qꝫ res fortuna fecundas. Impat eſſe breues. ſi vis exēpla p
ores. Reſpice fortunas. enarrat illa priorū. Florida pſperitas minos ſub
uertit athenas. Ilion atrides: magne carthaginis arces. Scipio. ſed mul
ti romani ſunt alia fati. Tpa verſa breui breuis eſt diſtantia leti. Omis et
meſti nox ē vicina diei. Hec aliena docent ⁊ te tua fata docebūt.

Si quantas rapidis ⁊c. Iſtud ē. ij. metrū hui9 ſcdi qd dr aſclepiadiū
ab inuētore. coriambicū a pede pdnante. qs ſit pes coriābus pus ha-
bitū eſt. ⁊ pſtat illud metrū ex p ſpondeo et duob9 coriābis ⁊ pyrricheo vel
iābo. qle metrū eſt illi9 ymni. Sctōꝝ meritis. Scdm metri dr ferecratium
ab inuentore. pſtās ex p ſpōdeo. ſcdo dactilo. tercio ſpondeo vel trocheo.
In hꝫ gꝫ metro fortuna pquerit de inexpleta cupiditate hoim di. Si copia
.i. fortuna. quā gētiles deā copie appellabāt. pleno cornu fundat hoib9 tā
tas opes qtas arenas vſat. i. voluit pontus. i. mare. incit9. i. cōmot9. rapi
dis flatib9. i. impetuoſis ventis. ⁊ ſi fundat tātas opes qt ſydera fulgent i
celo edita. i. orta. ſtelliferis noctib9. ⁊ ipa copia nō retrahit manū auferen
do opes. haud p nō. iō hūanū gen9 ceſſat flere. i. flendo pponere miſeras q
relas. ⁊ qūuis deus pdig9. i. diues multi auri. i. ad modū pdigi multū au-

diffundens: ipſe deus libēs excipiat vota hoīm. ⁊ ornet auidos. i. cupidos claris honoribꝰ. tñ iā parta. i. acq̄ſita ⁊ poſſeſſa nil vident̃ eis: ſꝫ ſeua rapacitas vorās q̄ſita. i. acq̄ſita. pādit. i. manifeſtat: alios hiatꝰ. i. receptacula cupiditatis. ⁊ tūc q̄rit fortuna q̄ iā frena retenteēt. i. detinebūt: certo fine cupidinē. i. auariciā hoīꝫ. p̄cipitē. i. p̄cipitātē hoīeꝫ. cū ſitis. i. deſideriū hñdi fluens largl munerib̄ꝰ ardeſcit ĩ hoīe Et iō ille qui trepidꝰ terrore aduerſitatis et gemēs credit ſeſe egētē: ille nūq̄ diues agit i. vitā ducit.

Alios pandit hiatus.
Que iam precipitem frena cupidinem.
Certo fine retentent.
Largis cum potius muneribus fluens
Sitis ardeſcit habendi.
Nunq̄ diues agit qui trepidus gemens
Seſe credit egentem.

Proſa tertia ſecundi libri.

b His igitur ſi ꝓ ſe tecuꝫ verbis fortuna loqueret̃: q̄d ꝑfecto cōtra hiſceres nō

Nota circa hoc ꝙ dicit: pleno copia cornu. ꝙ cuꝫ hercules quodā tꝑe luctaret̃ cum achileo ⁊ achileꝰ mutaret ſe ĩ thaurū: hercules app̄hēdēs ipm ꝑ cornu efregit illud: ⁊ repletū pomis et floribꝰ odoriferis ſacrificauit illō fortune. qō cornu dr̄ fortuna q̄buſdā ꝯminare plenū: q̄buſdā vacuū: q̄buſdā ſemiplenū: ſcḋm diuerſuꝫ ſtatū ꝓſpitatis ⁊ aduerſitatis hoīm. Nota ꝙ fortuna īuehit̃ ꝯ̄ auariciā hoīm: qō Tulliꝰ in li. tuſculanarū q̄ſtionū dicit. Auaricia ſtudiū pecunie hꝫ quā nemo ſapiēs ꝯcupiuit. Ea eñ q̄ſi malis venenis imbuta corpꝰ: aīmq̄ʒ virilē offendit. ipa eñ inſatiabilis manēs: neq̄ʒ copia neq̄ʒ inopia minuit̃. Et ĩ eodē hoc dicit. Quid eſt ꝙ multi cupiditate pecunie ferunt̃: quoꝝ ita ꝑturbant̃ animi vt non multū abſint ab inſania. Et dicit Seneca. lxxvi. epl'a. Auaricia nullū hꝫ magis malū niſi ꝙ ingrata eſt. Et. lxxij. epl'a auaros ꝯpat canibꝰ: dicēs. Vidiſti aliquē canē miſſum a dño panis fruſta aut carnis apto ore captātē: quicq̄d arripit ꝓtinus integrū deuorat: ⁊ ſꝑ ad ſpem futuri inhiat. Idē. Euenit nobis quicq̄d nobis fortuna expectātibꝰ porrigit: illud ſine oī volūtate dimittimꝰ: ⁊ ſtatim ad rapinā alterīꝰ erigimur. Nota q̄ credit ſe egentē nō eſt diues: ſꝫ pauꝑ. qꝛ dicit Senec. ꝑma epl'a. Non q̄ parū hꝫ: ſꝫ q̄ plꝰ cupit pauꝑ eſt. Quid eñ refert quātum illi ĩ archa: quātuꝫ in horreis iaceat: ſi alieno hiatu iminet. Nota ꝙ diuitie nō tollūt auariciā: ſꝫ augmētāt. Vñ Sen. xvi. epl'a dicit. Cōgerat̃ in te quicq̄d locupletes poſſiderūt vltra priuatū pecunie meduꝫ. Fortuna te ꝓuehat: auro tegat: purpura veſtiat: terrā marmoribꝰ abſcondat. Accedāt ſtatue ⁊ picture ⁊ quicq̄d vl'a ars elaborauit: maiora cupere ab his deſiſtes. Vñ Iuuenal'. Interea pleno dū turget ſaccul' ere. Creſcit amor nūmi quātuꝫ pecunia creſcit.

His igitur ſi ꝓ ſe tecū fortuna. Hic incipit tertia ꝓſa huiꝰ ſecūdi. In q̄

p̄hia p̄bat Boetiū nō debere cōqueri de fortuna. q̄ꝛ multa bona ſibi ɔtulit Er ꝑ inq̄rit p̄hia q̄d ſentiat de dictis fortune. Sc̄do bona fortune ſibi collata enumerat: ibi. Verūtamen. Primo oſ̄dit p̄hia ꝙ Boeti⁹ nihil habeat loqui ɔ̄ fortunā. Secūdo Boeti⁹ rñdet. Tertio p̄hia ei⁹ rñſionē approbat ſicut patebit. Dicit p̄mo. Si fortuna loq̄ret̄ tecū his v̄bis ꝓſe. pſecto: pro

haberes. Aut ſi q̄d eſt quo q̄relā tuā iure tuearis: pferas. oportet. dabim⁹ tibi dicē di locū. B. Tum ego. Speciosa q̄dez iſta ſunt inquam. oblitaq; rhetorice ac muſice melle dulcedinis: tuz tantū cū audiunt oblectāt. ſed miſeris maloꝝ altior eſt ſenſus. Itaq; cū hec aurib⁹ inſonare deſierint: inſit⁹ aīm meror p̄grauat. P. Et illa. Ita eſt inq̄t. Hec enī nōdū morbi tui remedia: ſed adhuc ɔtumacis aduerſū curatōem doloris fomēta q̄dā ſunt. Nā q̄ in pfundū ſeſe penetrēt: cū tempeſtiuū fuerit admouebo.

certe. tu non habēs q̄d cōtra hiſcēs. i. non haberes vñ apires os ad rñdādum fortune. Aut ſi q̄d ē q̄ tuā q̄relā iure tu earis: oportz .i. neceſſe eſt vt pferas. dabim⁹ tibi locuz dicendi. Tūc ego Boeti⁹ inquā. i. dixi vel reſpōdi. Speciosa q̄dē ſunt iſta q̄ fortuna dixit: ⁊ ſunt oblita. i. delinita. melle. i. delectatōe rhetorice dulcedinis. ſ. q̄tū ad pſam. ac p et. muſice dulcedinis. ſ. q̄tum ad metrū. ⁊ tantū tum. i. tunc. oblectant. i. delectant animū meū: cum audiūtur. ſed ſenſus. .p̄ceptio. maloꝝ eſt altior. i. pfundior miſeris q̄ iſta poſſint attingere. q. d. q̄uis verba fortune ſupficialiter me delectent: tamē ad pfunditatē mei doloris nō attingūt. Itaq;. i. ergo: cuz hec verba fortune deſierint. i. ceſſauerint. inſonare aurib⁹ meis: meror inſitus. i. īmiſſus. p̄grauat animū meuz. Tunc p̄hia approbat reſpōſionē Boetij: dicens. Ita eſt. hec enī verba fortune nō ſunt remedia tui morbi: ſed ſunt quedā fomēta. i. lenimēta: aduerſum curatōez .i. cōtra ſanatōem cōtumacis doloris. Nam remedia que penetrēt. i. īmittent: ſeſe in pfundū ɔturbationū: expellendo cauſam radicalez tui morbi. iſta admouebo. i. apponam: cū fuerit tempeſtiuū. Nota ꝙ Boeti⁹ nihil habuit loqui cōtra verba fortune. quia verū dixit: ⁊ cōtra veritatē nō eſt loquēdū. Nam vero oīa ɔſonāt: ⁊ veritas ſibiipſi atteſtat̄ ſm Ariſto. Nota hiſco eſt verbū inchoatiuū: ⁊ pfertur per ſincopā. q̄ꝛ regulariter deberet dici hieſco. vnde hiſcere eſt hiatuz inchoare: cum aliquis apit os. Nota ꝙ oblitus altera pducta eſt participium verbi obliuiſcor. ſ; oblitus altera correpta deſcendit a verbo obliuio. ⁊ oblitus. i. maculatus. Vñ v̄ſus. Immemor oblitus notat: oblitus eſt maculatus. Nota circa hoc ꝙ dicit inſitus meror animū aggrauat. ꝙ quis nō doleret de infortunijs. nulli contigit niſi aīo multū eleuato ſup fortunā. Quia dicit Seneca. l. v. epl̄a. Pl⁹

equo te dolere nolo: ſed vt non doleas vix exigere audeo. Nulli autez iſta firmitas animi contingit niſi multum ſupra fortunam eleuato. Et ſubdit. Illud agamus vt iocūda nobis fiat amiſſoꝝ recordatio. nemo libenter ad id redit qđ non ſine tormēto cogitaturꝰ eſt. Nota ꝙ ꝑ rhetoricā ⁊ muſicam dulcedinē fortune Boetiꝰ adhuc nō fuit reſtitutus virtuti ⁊ ſapiētie: qđ atteſtatur eiꝰ meror aggrauās aīm. Nā virtꝰ ⁊ ſapientia dolorez ⁊ merorē oppmit. Unde Sene. lxv epla. Quemadmodū minuta luīs claritas ſolꝭ obſcurat: ſic dolores meſticias iīurias ſapiētia et virtus ſua magnitudine elidit atq; opprimit.

Uerūtamē ne te miſerū exiſtimari velis: an numerū modūq; tue felicitatis oblitus es: taceo ꝙ deſolatuz parente ſummorū te viroꝝ cura ſuſcepit. Delectuſq; in affinitatē principū ciuitatis: qđ p̄cioſiſſimū ꝓpinquitatis genꝰ eſt: priꝰ carꝰ q̄ꝫ ꝓximꝰ eē cepiſti. Quis nō te feliciſſimū: cū tāto ſplēdore ſoceroꝝ: cum cōiugis pudore: cum maſculine quoq; ꝓlis opportunitate predicabit.

¶ Uerūtamen ne te exiſtimari miſerū velis. Hic phia enumerat bona fortune Boetio collata ratione: quoꝝ non debuit ſe eſtimare miſerum. Et p̄mo enumerat bona p̄terita que ipſum felicem fecerunt. Poſtea enumerat in quarta proſa bona que ipſum in preſenti felicez oſtendunt. Primo igitur philoſophia deſcribit felicitatem ſuam preteritaz. Secundo excludit quā dam obiectiōem: ibi. Quꝫ ſi idcirco. Primo enumerat quedam bona cōmunia. Secundo magis ſpecialia. Secūda ibi. Preterea libet. Primo dicit. O Boeci ne. i. non. velis te exiſtimari miſerum. nūquid oblitus es numerum. q; pro et. modum felicitatis tue. taceo. i. pertranſeo. ꝙ te deſolatuz. i. priuatum. parente. i. patre et matre. cura ſummoꝝ virorum. i. conſulum romanorum te ſuſcepit. et tu delectus. i. de alijs electus in affinitatem principum ciuitatis cepiſti prius eſſe carus q̄ꝫ proximus: quod eſt p̄cioſiſſimū genus ꝓpinquitatis. Quis non predicabit feliciſſimuz: cum tanto ſplendore tuorum ſocerorum: cum tanto pudore cōiugis. i. vxoris. et cum oportunitate. i. oportuna felicitate maſculine prolis. q. d. nullus eſt qui non iudicauerit te felicem in his. Nota ꝙ triplex eſt genus ꝓpinquitatis. Primū quod contrahit̾ ex genealogia: ⁊ in tali ꝓpinquitate aliquis ſimul efficitur proximus ⁊ carus. nam frater fratri eſt carus ⁊ ꝓpinquus. Alia eſt ꝓpinquitas que cōtrahitur ex matrimonio ⁊ vocatur affinitas. ⁊ in tali propinquitate aliquis prius efficitur ꝓpinquus q̄ꝫ carus. Tertia ꝓpinquitas cōtrahit̾ ex bonis moribꝰ ⁊ virtutibꝰ. ⁊ hoc ē p̄cioſiſſimū genꝰ ꝓpinq̄tatis ⁊ in tali aliq̄s priꝰ efficit̾ carꝰ q̄ꝫ ꝓpinquꝰ. Et ſic Boetiꝰ priꝰ factꝰ fuit romanis p̄ncipibꝰ carꝰ rōe virtutis q̄ꝫ ꝓpinquꝰ m̄rimoniū ꝯhēdo cū eis. Nota ꝙ phia dic̄ Boetiū fuiſſe felicē ſplēdore ſoceroꝝ ī plurali: cū tñ nō habue-

rit niſi vnū ſocerū. Nam ſocer dr̄ cui⁹ filiā aliq̄s ducit. τ nō legit̄ q̄ Boeti⁹ habuit duas vxores. Ad hoc p̄t dici q̄ hic accipit̄ ſocer large. nō tm̄ p̄ p̄re vxoris: ſ etiā p̄ fratre: q̄ large etiā p̄t dici ſocer. ꝗ dicit pluraliter ſocerorꝝ.
Nota q̄ ex trib⁹ phia dicit Boetiū felicē fuiſſe: ex honeſtate ſocerorꝝ: ex pudore cōiugis: ex oportunitate maſculine plis. i. duorꝝ filiorꝝ.

Preteꝛeo. libet enī p̄terire cōmunia aſſumptas in adoleſcentia negatas ſenib⁹ dignitates: ad ſingularē felicitatis tue cumuluꝫ venire delectat. Si q̄s rerū mortaliū fructus vllū beatitudinis pōdus habet: poterit ne illi⁹ memoria lucis quātalibet ingruentiū malorꝝ mole deleri. Cum duos pariter cōſules liberos tuos domo p̄uehi: ſub frequētia patrū: ſub plebis alacritate vidiſti. Cum eiſdem in curia curules inſidentibus: tu regie laudis orator ingenij glīaꝫ facūdie meruiſti. Cū in circo duorꝝ medi⁹ cōſuluꝫ circūfuſe multitudinis expectatiōem

¶ Preteꝛeo. libet enim p̄terire cōmunia. Hic philoſophia enumerat q̄dam bona tp̄alia ex quib⁹ Boetius non dꝫ ſe eſtimare miſerum. Et dicit. Ego p̄tereo. i. p̄tranſi reuolo. q̄r mihi libet p̄terire cōia ſup. bona. et delectat me venire ad ſinglarem. i. ſpālem cumuluꝫ tue felicitatis. ſ. ad ſumptas dignitates in adoleſcētia negatas ſenibus. Et ſubdit. Si q̄s fruct⁹ rerꝝ mortaliū hꝫ vllum pōdus beatitudinis. i. ſi ꝓpter aliq̄d tp̄ale bonum homo debet dici felix. poterit ne memoria illi⁹ lucis. i. tue felicitatis quā iam dicā deleri quātalibet mole. i. quocūq̄ pondere ingruentiū malorum. q. d. nō p̄t deleri. Et q̄ eſt illa felicitas: cū tu vidiſti liberos tuos. i. filios tuos. pariter cōſules. i. in conſules electos. p̄uehi. i. duci de domo tua ſub frequētia. i. diligentia. patruꝫ. ſ. ſeniorꝝ. et ſub alacritat. i. ſub gaudio plebis. Et cum tu eiſdeꝫ filijs tuis inſidentibus curules. i. ſedes iudiciarias. orator. i. p̄dicator regie laudis meruiſti gloriā ingenij τ facundie. Cuꝫ tu medi⁹ in circo. i. in circūdatōe duorꝝ cōſulum. ſ. filiorꝝ tuorꝝ ſatiaſti expectatōem circūfuſe multitudinis: triūphali largitōe. i. victoriali triūphatōe vt ego opinor: tu dediſti v̄ba. i. deceptōes fortune dūꝫ te illa demulcet: dū te fouet vt ſuas delitias tu abſtuliſti mun⁹ q̄d nunq̄ cōmodauerat vlli. i. alicui p̄riuato. i. extraneo. Vis ne ergo cum fortuna ponere calculuꝫ. i. cōputatōem. nūc ipa fortuna primū ꝯſtrinxit te oculo liuēti. i. inuido. Si cōſideres numerꝝ τ modū letorꝝ. ve p̄ vel: triſtiū. i. p̄ſperitatis τ aduerſitatis: adhuc nō poſſis te negare felicē. Nota phia p̄ hoc q̄ dicit p̄tereo τ pri⁹ dixit taceo: vtit̄ quodā colore rhetorico q̄ dr̄ occupatio: τ diffinit̄ ſic a Tullio. Occupatio eſt cuꝫ dicimus nos p̄terire: aut neſcire: aut nolle dicere il-

illud qđ tñ maxie dicim⁹ Nota q̃ mos erat romanoꝝ an.xxx.annos nulli ꝯferre aliquã dignitatẽ: niſi ꝓpť ſingularẽ dignitatẽ vel ꝓbitatẽ: vel ꝓpter publice rei euidentẽ vtilitatẽ. Boeti⁹ aũt in adoleſcẽtia ante.xxx.ãnos electus fuit in cõſulẽ. ⁊ hoc pħia vocat felicitatẽ cõem. nõ q̃ cõiter oĩbus hoc cõcederet: ſȝ q: nõ ſolũ Boetio ſȝ alijs paucis hoc accidit. Refert eñ Tulli⁹ ĩ li. de amicicia q̃ Scipio ante. xxx ãnos bis factus eſt ꝯſul. Siľr germanic⁹ iuuenis ꝯſul fact⁹ eſt ante.xxx.annos. ſȝ ſingularẽ felicitatẽ Boetij tãgit dicẽs. Cũ duos pariter ꝯſules. Nota q̃ ẽm yſido. in li. ethimol'. curules erant ſedes in quibus magiſtrat⁹ ſedentes iura reddebãt. Et dicunť curules a curru. q: tali ſede vtebanť in curru iudices quo vehebãtur: vt expediti⁹ populo iudicia redderent.

triũphali largitõe ſatiaſti. Dediſti vt opinor verba fortune dũ te illa demulcet: dũ te vt ſuas delitias fouet. Munus qđ nulli vnq̃ priuato commoderauerat: abſtuliſti. Vis ne ergo cum fortuna calculuȝ ponere Nunc te primuȝ liuenti oculo perſtrinxit. Si numerũ modumq̃ȝ letoꝝ triſtiũue cõſideres: adhuc te felicem negare nõ poſſis. ¶ Q⁹ ſi idcirco te fortunatum eſſe nõ eſtimas: quoniã que tunc leta videbanť abie-

Nota q̃ cõſuetudo erat apud romanos in electõe cõſulũ habere ſermonẽ ad populũ de laudibus regũ. ⁊ electoꝝ in magiſtratũ. ⁊ ſi bene ꝑdicauit: inde gloriã ꝯſequebať. hmõi ſermonẽ fecit Boeti⁹ in electõe ſuoꝝ filioꝝ in cõſules. ⁊ exinde ſua gloria fuit gemĩata. Et q: cõſimilis ſermo cõſueuit fieri in triũphis in laudẽ eoꝝ q̃ obtinnerãt victoriã: ideo hmõi ſermonẽ vocat triũphalẽ largitiõeȝ. Nota qui bonũ aliqđ ꝓmittit ⁊ nõ adimplet: ille dat verba ⁊ nõ rem: ⁊ ſic decipit. ergo dicit pħia. dediſti fortune verba. i. deceptões: ꝓmittendo ei aliqđ boni q̃ ipa te ita fouet. Nota q̃ calcul⁹ in vna ſignificatõe eſt paru⁹ lapillus q̃ calcãdo non ledit. Et q: talibus lapillis vtebanť antiqui in computãdo. ideo calculare vel calculũ ponere poniť ꝓ cõputare vel ratõem facere. ergo dicit pħia. Vis ne cum fortuna calculuȝ ponere. q. d. nõ debes ſȝ cõputabis cũ ea: ipa inueniet te multo feliciorẽ q̃ miſerũ.

¶ Q⁹ ſi idcirco te fortunatũ eſſe. Hic pħia excludit quãdam obiectõeȝ. poſſet aliq̃s dicere. hec ꝑdicta bona nõ faciũt me felicẽ. q: ſunt ꝑtrãſita. hanc obiectõem excludit pħia: dicens. Q⁹ ꝓ ſed. ſi non eſtimas te fortunatuȝ. i. felicem. quoniã illa abierũt que tũc videbanť leta. etiam nõ eſt qđ. i. ꝓpter qđ. tu putes. i. eſtimes te miſerũ. qm̃ que nũc credunť. i. videnť meſta ꝑterennt. An nũc ꝓ nũquid. tu veniſti primũ in hanc ſcenã. i. vmbrã vite ſubitus. i. improuiſus. q̃ ꝓ et. hoſpes. i. aduena: tu ignoras que gerant in hac vita. ne ꝓ nũquid. reris. i. opinaris. vllam cõſtantiam ineſſe hũanis rebus cum ipm̃ hominem ſepe diſſoluat velox hora mortis. Nam ſi fortuitis re-

bus eſt fides ꝑmanendi (licz rara) tamẽ vltimus dies vite eſt quedã mors fortune etiam manẽtis fortune. Quid igitur putas referre .i. diſtare. ne .i. an. tu deſeras illam fortunaz moriendo. an ꝓ vel. illa te deſerat fugiendo. q. di. nihil refert q̃tũ ad incõſtantiaz fortune: ſiue fortuna hominẽ deſerat ſiue deſeratur: manifeſtũ eſt ꝙ ꝑmanere nõ poteſt. Notandũ ꝙ in rebus humanis nõ eſt cõſtantia. Cui⁹ ratio ẽ. In iſto qd̃ ẽ genitũ nulla eſt cõſtantia. qꝛ nihil ẽ genitum qd̃ nõ ſit corruptibile ⁊ non ꝑmanẽs. ſed res hũane ſũt genite ⁊ producte. ergo ⁊c̃. Notandũ ꝙ non eſt durabilis fortune ꝓſperitas qꝛ ipſam cito fugat aduerſitas. Unde Gãfredus in poetria. Omnibus ne crede tuis ſi tpe paruo. Illuxere tibi mox ſunt clauſura ſerenum Nubila fata diem: inducẽtqꜫ crepuſcula noctẽ. Propter qd̃ non eſt adhibenda fides rebus fortuitis. Nota ꝙ phia tangit vnã ratõem ꝙ fortuna nõ ſit cõſtans: que talis eſt. Homo nõ eſt cõſtans: ergo nec fortuna. Antecedens patz. qꝛ hoĩem ſepe diſſoluit velox hora mortis. ꝯſequẽtia ꝓbat̃ ex hoc. qꝛ fortuna nõ hꝫ eſſe niſi circa hoĩem: cũ ſit in agent. h⁹ a ꝓpoſito. ij. Phiſicoꝝ. ergo dicit phia. Nihil differt quo ad inconſtantã fortune: ſiue fortuna derelinquat hoĩem fugiẽdo: ſiue homo derelinquꝫ ipſam moriendo. quocũqꜫ modo fiat ſp̄ ipa eſt incõſtans ⁊ nõ ꝑmanens.

runt. Non eſt ꝙ te miſerũ putes: quoniaz que nũc meſta credũtur ꝑtereunt. An tu in hanc vite ſcenã nunc primũ ſubit⁹ hoſpeſqꜫ veniſti. Ullam ne humanis reb⁹ ineſſe cõſtantiam reris: cum ſepe ipm hominẽ velox hora diſſoluat. Nam etſi rara eſt fortuitis manẽdi fides: vltimus tamẽ vite dies mors q̃dã fortune eſt etiã manẽtis. Quid ergo referre putas. Tu ne illam moriendo deſeras: an te illa fugiẽdo deſerat.

Metrum tertium ſecũdi libri.

Cum polo phebus roſeis quadrigis
Lucem ſpargere ceperit:

Cum polo phebus roſeis q̃drigis. Iſtud eſt metrũ terciũ hui⁹ ſecũdi. cui⁹ primus verſus dĩ ſaphicus ab inuẽtore: trochaius a pede ꝑdominãte. Metrũ aũt ſcd̃i v̓ſus dĩ gliconicũ ab inuẽtore: coriambicũ a pede ꝑdñante. In hoc ergo metro phia declarat tribus exemplis mutabilitatez mundanoꝝ. Primũ exemplũ eſt de corpibus celeſtibus ⁊c̃. Sole lucente in celo tunc obſcurat̃ lumen aliaꝝ ſtellaꝝ. Ecce mutatio ſtellarũ quo ad lumen: qd̃ tamẽ prius apparebat tempe noctis. ſed ſole nõis lucente nõ apparet. Unde dicit in lr̃a. Cum phebus .i. ſol. ceperit .i. inceperit. ſpargere .i. emittere: lucem roſeis quadrigis .i. roſeo curru. ſtella ebetata .i. obſcurata. flamis .i. luminib⁹ ſolis premẽtibus. ipſa pallet .i. pallida fit ſcd̃m

albentes vultus. Secundum exemplū eſt in terrenaſcentibus tale. Zephiro flante terra ornatur floribus: ſed auſtro flante flores deficiūt. Ecce mutatio in terrenaſcētibus. Unde dicit in lr̃a. Cum. i. quādo. nemus irrubuit vernis. i. vernalibus roſiꝫ. flatu zephiri tepentis. i. calentis. ſi auſter nebuloſus. ſpiret. i. flare inceperit. inſanum. i. inſane. iam decus roſaruꝫ abeat ſpinis: id eſt recedat d̄ ſpinis.

Pallet albentes hebetata vultus
Flamis ſtella p̄mentibus.
Cum nemus flatu zephiri tepentis
Vernis irrubuit roſis.
Spiret inſanū nebuloſus auſter:
Iam ſpinis abeat decus.
Sepe tranquillo radiat ſereno
Immotis mare fluctibus.
Sepe feruētes aquilo ꝓcellas
Verſo ꝯcitat equore.
Rara ſi cōſtat ſua forma mundo:
Si tantas variat vices:
Crede fortunis hominū caducis:
Bonis crede fugacibus.
Conſtat eterna poſitūqꝫ lege eſt:
Ut conſtet genitum nihil.

Tertiuꝫ exemplū eſt de mari: tale. Quando mare non agitat̄ vētis apparet trāquillum. ſed ventis agitatum efficitur tēpeſtuoſuꝫ. Ecce mutabilitas maris. Unde dicit ī littera. Sepe mare radiat. i. ſplēdet. tranquillo ſereno. i. ſerena tranquillitate. immotis: id eſt nō motis. fluctibus ſepe aq̄lo ꝯcitat. i. prouocat. feruentes ꝓcellas. i. tempeſtates. verſo equore. i. moto mari. Tunc hortatur philoſophia ne credamus bonis fortune: dicens. Si mundo conſtat. i. permanet: ſua forma rara: vt ex dictis patet. et ſi mundus variat tantas vices. i. alternationes: tunc crede caducis. i. tranſitorijs fortunis hominum. i. noli credere. Et loquitur yronice. debet enim intelligi per cōtrarium. crede. i. noli credere bonis fugacibus: qualia ſunt bona fortune. qđ patet ex hoc. quia conſtat: id eſt manifeſtum eſt. et eſt poſitum: id eſt ſtabilitum. eterna lege: id eſt diuina lege. vt nihil genitum conſtet. i. īmutabiliter permaneat. ꝗ Nota ꝙ poete attribuūt ſoli quadrigam: dicitur a numero quatuor equorum. Poete enim fingunt currum ſolis trahi quatuor equis propter quatuor diuerſitates ſolis. Nam ſol cum oritur eſt rubens. hora tertia ſplendens. hora meridiei eſt feruēs. ſed hora veſpertina eſt tepens. Lune vero attribuūt bigā ꝓpter duas ꝓprietates lune. Nā luna virtualr̄ ē frigida ꝛ hūida. Nota circa h̄ ꝙ dic̄ crede fortuit̄ bōis Sene. dic̄ in li.

de cõſolatõe filij helye. Nunq̄ ego fortune credidi: q̄ cū mecū videret̄ pacē
agere: oīa que cūq̄ in me indulgētiſſime ꝯferebat. pecuniā. honores glām
eo loco poſui vnde poſſz ſine motu meo repetere. Interuallū magnū inter
me ⁊ ipſam habui. itaq̄ nec illa abſtulit: nec eſſulſit. Neminē aduerſa fortu
na cōminuit: niſi quē ſecūda decepit. Fortūa fortes metuit. ignauos expa
uit. opes auferre pt: animū aūt ſurripere non poteſt. Nota q phia bona fortūe appellat caduca. q̄a dicit Sene. lxviij. epiſtola. Omnia iſta ī q fortuna dn̄iun exercet ſua ſunt

Proſa q̄rta libri ſecundi

t Um ego vera inquā commemoras. O virtutum omnium nutrix: nec infi
ciari poſſum proſperitatis mee velociſſi-
mum curſum. ſed hoc eſt quod recolentez
vehemēti⁹ coq̄t. Nā i oī aduerſitate fortu
ne īfeliciſſimū gen⁹ ē infortunij fuiſſe felicē

ſicut pecunie. honores imbecilla ſunt. fluida mortalia ſt̄. et
paſſiões incerte. Nota dicit nullū genitū eſſe cōſtans. dicit Senec. epl̄a
pallegata. Oīa mortalia minuūtur. cadūt. deferunt̄. decreſcūt. exhaurian
tur. itaq̄ ī illis in forte' cauſa īcerta ineq̄litas ē. diuio⁊ aūt vna natura eſt.
Um ego. vera inquā. Hec eſt q̄rta pſa hui⁹ ſecūdi: in q̄ phia pbat Bo
etio nō eſſe cōquerendū de fortuna ꝓpter p̄ſentia bona que ſibi dere-
liquit. Et p̄mo Boetius cōfitet̄ ſe fuiſſe felicē: deplangēs pn̄tē īfelicitatē
Secūdo phia oſtendit ipm eſſe felicem in pn̄ti. ibi. Sed q tu. Dicit ḡ Boe
tius. O phia nutrix omniū virtutū: tu cōmemoras vera: nec poſſum infici
ari. i. negare. velociſſimuz curſum. i. receſſum mee pſperitatis. ſ; hoc eſt qd̄
coquit. i. anxiat vehemēter me recolentē p̄teritā pſperitatē. Nam in oī ad-
uerſitate fortune infeliciſſimū gen⁹ infortunij eſt fuiſſe felicē: ⁊ iam nō eſſe.
Nota phia dr̄ nutrix oīm virtutū. q2 oīs virt⁹ cōſiſtit in medio. medium
nō attingit̄ niſi recta rōne: q̄ recta rō eſt ſapie ⁊ phie. Itē ēcū phia diui-
dat̄ in practicā ⁊ ſpeculatiuā: ipa includit prudētiā que eſt recta rō agibili
um: ex. vi. Ethic̄. prudētia aūt colligata eſt oībus virtutib⁹: ex eodē. vi. p-
pterea phia dr̄ nutrix oīm virtutū. Nota q recordatio p̄terite felicitatis
coquit hominem. ideo dicit Seneca. lxv. epl̄a. Illud agamus vt iocunda
nobis fiat amiſſo⁊ recordatio. hoc aūt cōtingit cuz anim⁹ p̄paratus eſt ad
amiſſionē eo⁊. Nota q duplex eſt infortuniū. quoddā cōtinuū: aliud i-
terpolatū ſiue diſcōtinuū. Primū infortuniū eſt infelix. ſecundū eſt infeli-
ciſſimū. Infortuniū em̄ cōtinuū ex cōſuetudine min⁹ nocet. q2 dicit Sene-
ca in li. de trāquillitate aī. Tolerabili⁹ ē bona nō acq̄rere: q̄ꝫ acq̄ſita amitte
re. ideoq̄ letiores videbis quos fortuna nunq̄ reſpexit q̄ quos deſeruit.
Idem dicit in li. de cōſolatōe filij helye. Unū habet bonū aſſidua infelici-
tas q illos indurat quos vexat. Infortuniū aūt diſcōtinuū eſt cum aliq̄s
mutat̄ de aduerſitate ī pſperitatē: ⁊ iter⁊ de pſperitate ī aduerſitatē. ⁊ tale
eſt infeliciſſimū genus, quia ſepe deijcit hoīem in deſperatiōem, Unde Sa

marienſis al's Pau. heinri. O bona pſperitas vbi nūc es: nunc mea verſa eſt In luctū cythara fit lachrymoſa lira. O mala dulcedo ſubitoq; ſumpta venenas. Que vere recōpenſas mellea felle graui.

¶ Sed q tu inqt falſe opinionis. Hic pħia oſtendit Boetiū in pſenti eē felicem pꝑter multa bona que adhuc poſſidet. Secūdo pbat felicitatē fortuitā nulli poſſe totalr euenire. Tertio pbat verā felicitatē in bonis fortuitis non cōſiſtere. Secūda ibi. Quis eſt enī. tertia ibi. At q; vt agſcas. Primo pōit pħia q nō debet querulari Boeti⁹ de īfortunio: cū abundet adhuc plib⁹ bonis. ⁊ illa bona pħia enumerat. Secūdo ipſa conſolaꝛ eū: ibi. Cū igiꝛ. Dicit primo. O

P. Sed q tu īqt falſe opīonis ſupplicium luis id reb⁹ iure īputare nō poſſis. Nā ſi te hoc inane nomē fortuite felicitatis mouet: q̄; plurimis maximiſq; abūdes mecū reputes lȝ. Igitur ſi qd in oī fortune tue cenſu p̄cioſiſſimū poſſidebas id tibi diuinit⁹ illeſum adhuc inuiolatūq; ſuaꝛ. Poteris ne meliora q̄q; retinēs de īfortunio iure cauſari. Atq̄ viget incolumis illō p̄cioſiſſimū hūani generis decus. Symachus ſocer ⁊ qō vite p̄cio nō ſegnis emeres. vir totus ex ſapētia virtutibuſq; factus ſuaꝝ ſecurus: tuis ingemiſcit iniurijs. Viuit vxor ingenio modeſta. pudicitie pudore precellēs. ⁊ vt oēs dotes eius breuiter īcludā: patri ſi

Boeci q tu luis. i. patiaris. ſupplicium falſe opinionis id ē illō nō poſſis iure imputare rebus. nam ſi mouet te inane nomē fortuite felicitatis. licet. i. licitū eſt. vt tu repures. i. cōputes mecū q̄; plurimis. q; p ⁊. maximis bonis abundes. ſi igiꝛ illud bonū tibi ſeruaꝛ diuinitiuus illeſuȝ. q; p ⁊ inuiolatum qō tu poſſidebas precioſiſſimū in oī cenſu. i. theſauro tue fortune. poteris ne retinens queq; meliora iure cauſari. i. cōqueri de infortunio. q. d. nō. Tūc enumerat bona eius. at qui p certe. illō precioſiſſimū decus humani generis. ſ. ſymach⁹ ſocer tuus. iſte viget. i. floret vel viuit. incolumis i. ſanus. qō ſupple decus nō ſegnis. i. nō tardus. emeres p̄cio vite. q. d. tu tantū diligis eū q vitā tuā p eo exponeres. Symachus vir totus fact⁹ ex ſapīa ⁊ virtutibus. ille ſecurus ſuaꝝ ſupple iniuriaꝝ. ingemiſcit de tuis iniurijs. viuit vxor tua modeſta ingenio. precellens pudore pudicitie. ⁊ vt includā breuiter omnes dotes. i. virtutes ei⁹. ipſa eſt filis patri ſuo. ſ. ſymacho. ⁊ ipſa exiſtens exoſa. i. tedioſa huius vite. tm̄ tibi ſeruat ſpūs. i. tm̄ ipa viuit pꝑter te. quo. i. in quo vno. ego cōceſſeriȝ tuā felicitatē minui. ſupple q vxor tua tabeſcit. i. triſtaꝛ lacrimis ac dolore deſiderio tui (quid dicā)

liberos tuos cōſulares: quoꝝ ſpecimen. i. ſimilitudo ingenij paterni. i. tui vel auiti. i. aui ipſoꝝ. ſ. ſymachi: qui fuit auus ipſoꝝ ex parte matris: elucet vt in id etatis pueris. q. d. liberi tui ſunt ſimiles patri ⁊ auo ipoꝝ in prudētia incꝫtuꝫ etas ꝑmittit. Notandū ſicut inferius ꝓbabitur ꝙ in rebꝰ fortuitis nō poteſt cōſiſtere vera felicitas. ideo illi qui adeptiōe talium rerum felices ſe exiſtimabant: ⁊ ex amiſſione earum infelices falſa opinione decipiebant. Et licet ī opinione eoꝝ ſic eſſet: nō tamen erat ī re. ideo dicit philoſophia ad Boetiū. ꝙ tu falſe opinionis ſuppliciū luis. i. rebꝰ imputare nō poſſis.

milis. Uiuit inquā tibi q̄ tm̄ vite huiꝰ exoſa ſpiritu ſeruat. Quo vno felicitatē minui tuam: vel ipſa cōceſſerim: tui deſiderio lachrymis ac dolore tabeſcit. Quid dicā liberos cōſulares: quoꝝ iam vt in id etatis pueris vel paterni vel auiti ſpecimen elucet ingenij. Cum igit̄ ꝓcipua ſit mortalibus vite cura retinēde: o te ſi tua bona cognoſcas felicē: cui ſuppetūt etiam nūc que vita nemo dubitat eſſe cariora. Quare ſic-

Nota ſuppliciū falſe opininnis eſt in animo: nō in re. Vn̄ Seneca. xvij. epl'a. Multis paraſſe diuitias nō fuit finis miſeriaꝝ: ſed mutatio diuitiaꝝ. Nec hoc miror. non em̄ in rebus eſt vitiū: ſed in aīo. ſepius em̄ opiniōe ꝙ̄ re laboramꝰ. Ergo infortuniū Boetij nō erat imputandum rebus: qꝛ nō erat: ꝫ imputandū fuit ſue falſe opiniōi. Nota ꝙ phīa oſtendit ꝑſentē felicitatē in tribus cōſiſtere. ſ. in amicis. in vxore pudica. ⁊ filioꝝ ſuoꝝ prudentia. Primo em̄ ad felicitatē requirūtur amici. Nā amicus eſt ꝓcioſiſſimū genus diuitiaꝝ: ex. viij. ꝓſa huiꝰ ſecundi. Et Ariſto. ix. Ethic̄. Nemo eligit viuere ſine amicis habens reliqua bona. Et ſm̄ Tullium in li. de amicicia. Qui amiciciā tollit de mūdo: ſolē tollere videt̄. Et Senec̄. de remedijs fortuitoꝝ. Nihil eſt peius ꝙ̄ amicos nō habere. ſi amicum ꝑdidiſti aliū quere. ⁊ ibi eū queras vbi inuenias. quere inter artes liberales: inter recta ⁊ honeſta officia. q̄re in laboribꝰ ad menſam. iſta res non querit̄. Secūdo requirit̄ ad felicitatē pollitica͞ꝫ vxor pudica que rara eſt. Vn̄ Sen̄. in de remedijs fortuitoꝝ. Multe inter ꝓbas matrimonialis ordinis ceperūt eſſe exempla meretriculaꝝ. ꝙ̄ multas ex coniugibꝰ optimis peſſimas videmꝰ: ex diligētiſſimis diſſolutiſſimas: ex liberaliſſimis rapaciſſimas. Etiā ſi bonā vxorē habuiſti: nō potes affirmare eā eſſe ꝑmāſurā in illo ꝓpoſito. nihil tā mobile: nihil tā vagū ꝙ̄ femīaꝝ volūtas. Tertio reqrit̄ ad felitatē politicā ꝓles. qꝛ ſm̄ Ariſto. ꝓ Ethic̄. Non oīno felix eſt q̄ ſpecie turpis ē: aut ſolitariꝰ: aut ꝓle carēs. Nota ſm̄ Huguit̄. ſpecimen ē pulchritudo vel ſilitudo: vel ſignū vl' imago: vel noticia vel expimentū: vl' boni opis documentū. Sꝫ ī ꝓpoſito accipit̄ ꝓ ſilitudine. Itē ſm̄ eūdē auitus ta. tum. i. ab auo habitus vel poſſeſſus vel ad ipſum pertinens. ⁊ ponitur quādoꝙ̄ pro antiquo.

¶ Cū igit̄ p̄cipua mortalibꝰ. Hic phīa ex dictis ꝯſolat̄ Boetiū: dicēs. Ex quo hoībꝰ eſt p̄cipua cura. i. maxima cura. retinēde vite. i. ſaluāde vite. o te felicē ſi cognoſcas tua bona cui etiā nūc ſuppetūt. i. abūdāt talia bona. qꝛ nemo dubitat eē cariora ip̄a vita. q̄re iā ſicca lachrymas ⁊ noli flere. nōdū eñ omīs fortuna ē tibi exoſa. i. aduerſa ad vnū. i. oīno. nec tibi īcubuit. i. inſtetit. tempeſtas aduerſitatis nimiuȝ valida. q̄niā tenaces anchore. i. amici īſepabiles herēt. i. firmiter manēt. q̄ ſ. anchore nō patiantur tibi abeē ſolamen p̄ſentis tp̄is nec ſpeȝ futuri temporis. Et dicit Boetiꝰ. precor vt hereāt. i. maneāt ille āchore. q̄a illis manentibus vtcūqꝫ. i. q̄litercūqꝫ res ſe habeāt: nos enatabimꝰ euadēdo aduerſitatē fortune. ꝟ o phīa tu vides q̄ntuȝ decꝰ nr̄is ornamētis bonoꝝ exterioꝝ q̄bꝰ ornabamur deceſſerit. Subiūgit phīa. Nos p̄mouimꝰ aliq̄ntulū aīm tuū ad ꝯſolatōeȝ ſi nōdū piget te totiꝰ tue ſortis. qꝛ maior ps ſalua tibi manet. ꝟ nō poſſum ferre tuas delitias: q̄ taȝ luctuoſus. i. plenꝰ luctu: atqꝫ anxiꝰ ꝯq̄reris aliq̄d abeſſe tue beatitudini. i. tue felicitati. Nota q̄ ſicut mors ē oīm amariſſima. qꝛ oīa abſcidit: oīa deuorat. Et qꝛ aliq̄ iudicāt ſe nō timere mortē: et tñ timēt ſm̄ Senā. i de remedijs fortuitoꝝ. ſic vita ē oīm dulciſſima. Oīa eñ appetūt eē ⁊ viuere. idō vnūquodqꝫ nāliť nitit̄ ad ſaluādū vitā: q̄ nihil ē cariꝰ. Si ḡ Boetiꝰ poſſedit bona q̄ cariora ſunt vita nō debuit ſe eſtimare miſerū: ꝟ magis felicē. Nota q̄ phīa amicos appellat anchoras. ſic eñ tēpeſtate icūbēte p anchorā nauis retinet̄ ⁊ a p̄iclitatōe ſaluat̄: ſic īminēte aduerſitate fortune hō fidelibꝰ amicis ne ſuccūbat infortunio ſubleuat̄. Fideles eñ amici retinēt hoīeȝ impetu fortune agitatuȝ ne totaliter deijciat̄ a ſua ſtabilitate.

Nota ſm̄ Huguit̄. ſuppetere. i. ſubminiſtrare vel ſupabundare. ꝟ pigere eſt piger eſſe vel penitere: vel grauare vel offendere.

¶ Quis ē ei tā ꝯpoſite. Hic phīa p̄bat felicitatē nulli poſſe totalr̄ euenire. Scd̄o oſ̄dit q̄ q̄nto aliq̄s ē felicior: tāto leuiori aduerſitate p̄ſternit̄. Tertio ꝯcludit ex his felicitatē fortuitam amarā eſſe ⁊ miſeram. Quarto inuc

ca iam lachrymas: nondū eſt ad vnū omīs exoſa fortuna. Nec tibi nimiū valida tempeſtas incubuit: quoniā tenaces herēt anchore: que nec p̄ſentis ſolamen: nec futuri ſpem tēpis abeſſe patiātur. B. Et hereant inquā p̄cor. illis nāqꝫ manētibꝰ vtcūqꝫ ſe res habeāt humane enatabimus. Sed quātum decus ornamentis noſtris deceſſerit: vides. P. Et illa. Promouimus inquit aliquātulum ſi te nondū totiꝰ tue ſortis piget. Sed delitias tuas ferre non poſſum qui abeſſe aliquid tue beatitudini tam luctuoſus atqꝫ anxiꝰ ꝯqueraris. Quis eſt enim tam compoſite felicitatis: vt non

aliqua ex ꝑte cũ ſtatus ſui qualitate rixet. Anxia.n.res eſt hũanoꝝ ꝯditio bonoꝝ.et q̄ vel nunq̃ꝫ tota ꝓueniat: vel nũq̃ꝫ ꝑpetua ſubſiſtat Huic cenſus exuberat:ſꝫ ē pudori degener ſanguis. Hũc nobilitas notũ facit:ſꝫ anguſtia reifamiliaris iclusus eē mallet ignotus. Ille vtroq̄ꝫ circũfluus vitã celibē deflet. Ille nuptiꝭs felix: orbus liberis alieno cenſuꝫ nutrit heredi. Alius prole letatus:filiꝭ filieue delictis meſtus illacrimat. Idcirco nemo facile cũ fortune ſue conditione ꝯcordat. Ineſt.n.ſingulis:qđ inexpertus ignoret:expertus exhorreat.

bitur cõtra hoĩes. Secũda ibi. Adde ꝙ feliciſſimi. Tertia ibi. Quãmulti. Quarta ibi. Quid igit̃ o mortales. Primo dicit. Quis eſt hõ tam cõpoſite felicitatis.i.tã copioſe felix: vt nõ rixet̃.i.diſcordet ex aliq̃ parte: cũ qualitate.i.cũ diſpoſitõe ſui ſtatus.i.ſue fortune.q.d. nullus eſt ita felix. quia cõditio.i.ſtatꝰ hũanoꝝ bonoꝝ: eſt anxia res.i.miſera res: que nunq̃ꝫ homini tota ꝓueniat: vel nunq̃ꝫ ꝑpetua ſbſiſtat. Tunc dclarat ꝙ nõ tota ꝓueniat hoĩ. q̃a huic.i. alicui hoĩ exuberat cenſus.i. abundat pecunia. ſed aliud ſibi deficit. q̃a degener ſanguis.i. ignobilitas ē ſibi pudori: hũc ſup. aliũ hominē nobilitas facit notũ. ſ3 ipe iclusus anguſtia reifamiliaris.i.pauptatis.mallet.i. magis vellet eſſe igtotꝰ. Ille.i.alter hõ.circũfluꝰ.i.circũdatꝰ.vtroq̄ꝫ.i.tã diuitiꝭs q̃ꝫ nobilitate. ipe deflet celibem vitã.i.caſtã vitã.qꝛ nõ p̄t forſan ducere vxorē. Ille.i.alt̃ felix nuptiꝭs ſcꝫ hñdo vxorē.orbꝰ.i.carẽs.liberis.i.pueris. ipe nutrit.i.ꝯgregat.cenſũ alieno heredi. Alius aũt letatꝰ ꝓle: ipe meſtꝰ illachrymat.i.ingemiſcit.delictis.i.ꝑ crimibꝰ filiꝭ vel filie ſue. Idcirco nemo facile cõcordat cum cõditione ſue fortune. Ineſt eĩ ſingulis ſup. hoĩbꝰ: aliq̃d qđ ipe inexptꝰ ignoret.vel exptꝰ ipm exhorreat: ꝛ ſic rixat̃ cũ q̃litate ſui ſtatꝰ. Nota ꝙ ñ ē hõ tã felix q̃n ĩueniat aliquã ꝯditõeꝫ ĩ ſe quã vellet ñ hr̃e. ꝓpt̃ qđ miſera ē ꝯditio hũanoꝝ bonoꝝ.qꝛ nũq̃ꝫ hoĩ tota ꝓuenit.qꝛ aliq̃s ꝯtĩere oĩa p̄t.ſ3 oĩa hr̃e nemo p̄t. Et elicit̃ vna rõ ex lr̃a. Illi ꝯditõ hũanoꝝ bonoꝝ nõ tota ꝓuenit cui ſuus ſtatꝰ ĩ aliquo diſplicet. ſ3 nullꝰ ĩuenit̃ tam felix cui ſtatus ſuus non diſpliceat in aliquo: ſicut declarat in lr̃a. ergo ꝛc̃. Item ſanguis ſeruilis conditõis dicitur degener. quia homines naturaliter liberi ſunt: ſ3 ꝑ ſeruitutē degenerant a natura. Nota vita caſta dĩ vita celebs: quaſi celeſtis. quia in carne viuere p̄ter carnem eſt vita celeſtis ꝛ angelica. Nota ſm Huguic. illachrymari eſt intus lachrymari: vel cũ dolore lachrymari. ꝛ eſt deponẽtis generis: licꝫ ſm aliquos ĩueniat̃ neutrꝰ generis. et ſic Boetiꝰ ponit hic in neutro genere cũ dicit: meſtꝰ illachrymat.

¶ Adde ꝙ feliciſſimi cuiuſꝙ. Hic oſtendit phia ꝙ homo magis felix leuiori aduerſitate ꝓſternit᷑: cū hoc cōparando Boeciū ad alios. Et dī. Adde ꝓdictis ꝙ ſenſus cuiuſꝙ hoīs feliciſſimi. i. fortunatiſſimi. ē delicatiſſim⁹. i. impatientiſſim⁹: niſi ad nutū ſuū cūcta ſuppetāt. i. abūdent. ipē erit inſolens. i. impatiēs oīs aduerſitatis. ⁊ ꝓſternit᷑ a ſua felicitate quibuſꝙ minimis aduerſitatibus: adeo ꝑexigua ſūt. i. valdē exigua.

Adde ꝙ feliciſſimi cuiuſꝙ delicatiſſim⁹ ſenſus eſt. et niſi ad nutū cūcta ſuppetant: oīs aduerſitatis inſolēs minimis quibuſꝙ ꝓſternit᷑. Adeo ꝑexigua ſunt q̄ fortunatiſſimis ſummā beatitudinis detrahunt. Quāmultos eſſe cōiectas q̄ ſeſe celo ꝓximos arbitrent᷑: ſi de fortune tue reliquijs pars ei⁹ minima ꝯtingat. Hic ipē locus quē tu exiliū vocas incolentibus p̄ria eſt. Adeo nihil ē miſerū: niſi cū putes. Cōtra ꝙ beata ſors oīs eſt eq̄nimitate tolerātis. Quis ē ille tā felix: qui cū dederit impatientie manus: ſtatū ſuū mutare non optet.

q̄ fortunatiſſimis detrahunt. i. auferunt. ſūmā. i. ꝑfectiōem beatitudīs. O Boeci q̄ multos eſſe cōiectas. i. opinaris: q̄ ſeſe arbitrent᷑ ꝓximos eſſe celo. i. deo: ſi eis cōtingat mīma ps de reliquijs. i. d̄ ꝑiculis tue fortune. Hic locus quē tu vocas exiliū: eſt patria incolētibus. i. habitātib⁹. ⁊ ita eorum iudicio ſpectat ad felicitatē. Uniuerſaliter ergo de reb⁹ fortuitis cōcludit. Adeo nihil eſt miſeꝝ niſi tu: cū putes. i. niſi ex reputatōe animi tui eſtimes ꝙ ꝑ et: cōtra. i. ꝑ cōtrariū: oīs ſors eſt beata eq̄nimitate. i. patiētia animi tolerātis. Quis eſt ille tam felix: q̄ cū dederit man⁹ impatiētie. i. cū fuerit fact⁹ impatiēs: q̄n ipē nō optet mutare ſtatū ſuum. q. d. null⁹ eſt tam felix.

Nota ꝙ forſan aliquis diceret. nulli homī placet ſtatus ſuus ſi deeſt ſibi magnū fortuniū: ſꝫ defect⁹ modici boni nō impedit cōplacentiā ſtat⁹ q̄n homo totalit᷑ ſit felix. hoc excludit phia: dicēs. Quāto aliq̄s eſt felicior: tāto eſt delicatior. et q̄nto ē delicatior: tāto magis grauat᷑ ex defectu modici boni: ⁊ ſic feliciſſimis detrahit᷑ complementū beatitudinis. Notandū ꝙ vna et eadē res eſt quā vnus iudicat ſpectare ad miſeriā: alius iudicat ſpectare ad felicitatē. Ergo dicit phia: locus quē tu exiliū vocas incolētibus eſt patria. Notandū quātūcūꝙ ſit homo abundās reb⁹ fortuitis: ſi aliq̄d diſplicet ſibi in ſtatu ſuo: ipē optat ſtatū ſuū mutari: cōmendādo ſtatum alteri⁹. Uñ miles emeritus laudat ſtatū mercatoris. e cōtra mercator exꝑt⁹ ꝑicula marina laudat militiā. Silr legiſꝑiti laudāt agricolas: ⁊ agricole vrbanos. Silr exemplū ptꝫ in Boetio de ſcholariū diſciplina de filio incōſtantie: qui habens diſplicentiā vni⁹ ſtatus: ſemꝑ alium ⁊ aliū aſſum-

pſit. Nota ꝙ dicit nihil eſt miſerū niſi cū putes. Vñ dicit Sene. ix. epl'a
Miſer eſt qui ſe beatū non iudicat: licz mūdo imperet. non eſt beatus qui
ſe beatum eſſe non putat.
¶ Quāmultis amaritudinib⁹. Hic phia oñdit fortuitā felicitatē eē amarā
ꝛ miſeraȝ: dicēs. Quāmultis amaritudinib⁹ dulcedo hūane felicitatis eſt

Quāmultis amaritudinib⁹ hūane felicitatis dulcedo reſperſa eſt. Que ſi etiā fruenti eſſe iocūda videat̃: tū quo minus cum velit abeat: retineri nō poſſit. Liquet igit̃ ꝙ ſit mortaliuȝ rerum miſera beautudo: q̄ nec apud eq̄nimos ꝑpetua ꝑdurat: nec anxios tota delectat. ¶ Quid igitur o mortales extra petitis intra vos poſitā felicitatem. error vos inſciciaq; cōfundit. Oſten

reſpſa. i. ꝑmi
xta. q̄ etiaȝ ſi
videat̃ iocū
da hoī fruen
ti: tū nō poſ
ſit retineri q̄
min⁹ ꝑut ho
mo abeat eā
cū velit. i. nō
poteſt retine
ri ad volūta
tē ȝ homīs. ꝛ
liquet. i. ma
nifeſtū eſt ꝙ
miſera ſit be
atitudo rerū
mortaliū: q̄ nec ꝑpetua ꝑdurat apud eq̄nimos. i. apud cōſtātes vl' paciētes
nec ipa tota. i. ſimul. delectat anxios. i. miſeros. Nota ꝙ felicitas ꝛ dul
cedo hūana nō eſt ſine amaritudine. qꝛ dicit btūs Bern. Nunq̄ in honore
ſine labore. nunq̄ in ꝓſpatōe ſine tribulatōe. nunq̄ in ſublimitate ſine vani
tate q̄s eſſe p̄t. Itē Alan⁹ in anticlaudiano dicit. Sȝ nihil inenio qȯ in oī
parte beate viuat q̄n multas nobis deferre querelas poſſit ſi noſtraȝ velit
accuſare mineruam.
¶ Quid igit̃ o mortales. Hic phia īuehit̃ ꝯ hoīes: ꝛ dicit ſic. O mortales:
q̄re petitis. i. q̄ritis. extra. i. ī reb⁹ exteriorib⁹ felicitatē poſitā. intra vos er
ror ꝛ inſcicia. i. igrātia ꝯfūdit vos. Oñdā tibi breuit̃ cardinē. i. radicē ſum
me felicitatis. Eſt ne aliq̄d tibi ꝓcioſi⁹ reipo: nihil inq̄es. Si igit̃ fuerl' cō
pos tui ꝑ trāquillitatē animi: tu poſſidebis ꝙ nunq̄ amittere velis. ſ. dele
ctatōeȝ ī opatōe ꝑfecte virtutis. nec fortuna poterit tibi reſiſtere. Nota
ꝙ duplex ē beatitudo. ꝑfecta: ꝛ impfecta. Perfecta beatitudo habet̃ poſt
hāc vitā. ꝛ eſt vita eťna. de q̄ loq̄tur btūs Iohes: dicēs. Hec ē vita eterna
vt cognoſcāt te ſolū veꝝ deū: ꝛ quē miſiſti iheſuȝ xp̄m. Alia ē beatitudo ī
ꝑfecta: q̄ p̄t eſſe ī p̄ñti vita. quā phi poſuerūt ꝯſiſtere ī opatōe optime virtu
tis. Vñ radix talis beatitudinis ē trāquillitas animi ex moderatōe ꝛ ſeda
tōe paſſionū ꝑ hītū ꝟtutis. ꝑ talē aūt trāquillitatē hō efficit̃ ſui ꝯpos vt nō
deijciat̃ paſſiōib⁹. Iſta aūt trāquillitas nō ē q̄rēda ī reb⁹ exteriorib⁹: ꝫ ſo
lum hȝ eē in aīo hoīs. de q̄ beatitudine ꝛ trāquillitate hic loq̄tur phia: di
cens. Quid igit̃ o mortales ꝛc̄. Et Señ. loquēs de eadē felicitate. ix. epl'a
dicit. Sūmū bonū extrinſec⁹ inſtrumēta nō q̄rit: domi colit̃. ex ſe totū eſt. i
cipit fortune eē ſubiectū: ſi quā ꝑtē ſibi foris q̄rit. Itē Señ. xxiij. epl'a. Fe
licitatis auiditas tuta eſt. q̄ ſit aut vñ ꝑueniat q̄ris? ex bona ꝯſcia. ex bone

ſtis ꝯſilijs. ex rectis actōib⁹. ex ꝯtēptu fortuitoꝝ. Et. xxxi. epl'a dic̄. Illō bonum eſt querēdū qȯ nō fiet de die in diē petus. Quid eſt hoc: aīum⁹. ſ; hic rect⁹: bon⁹: magn⁹. Quid aliud voces hūc aīm ꝗ̄ deū in corpe hūano hoſpitarū. Et. xli. epl'a dixit. Lauda bonū in hoīe qȯ eripi nō p̄t: qȯ eſt ꝓpriuz hoīs. Queris q̇d ſit illud: aīm⁹ ⁊ rō pfecta. rōnale nāq; aīal eſt hō.

dam breuiter tibi ſumme cardinem felicitatis. Eſt ne aliq̇d tibi teipſo p̄cioſi⁹. Nihil inquies. Igit ſi tui cōpos fueris: poſſidebis ꝙ nec tu vn ꝗ̄ amittere velis: nec fortuna poſſit auferre. Atq; vt cognoſcas in his fortuitis reb⁹ beatitudinē cōſtare non poſſe: ſic collige. Si beatitudo eſt ſummuz nature bonū rōe degētis: nec illud eſt ſummū bonū qȯ eripi vllo modo poteſt. quoniam precellit id quod nequeat auferri: manifeſtum eſt ꝙ ad beatitudinem percipiendā fortune inſtabilitas aſpirare nō poſſit.

¶ Atq; vt cognoſcas in his. Hic phia probat verā felicitatē nō poſſe ꝯſiſtē in reb⁹ fortuitis tribus rōnibus. Secūdā ponit ibi. Ad h̄. Tertiaz ibi. Et qm̄. Prima rō talis ē. In illo nō cōſiſtit felicitas hoīs qȯ p̄t auferri ab homine. ſ; bona fortuita ſunt hmōi. ḡ ⁊c̄.

Maior nota. q: ſūmū bonū ē ꝓpriū hoīs. bonū aūt qȯ auferri p̄t nō ē ſūmū bonū. q: illō qȯ auferri nō p̄t meli⁹ ē eo qȯ auferri p̄t. Minor ptz. bōa fortuita p̄nt auferri cū ſint mutabilia. Añ dic̄ ī lr̄a. Ut agnoſcas beatitudinez nō poſſe ꝯſtare ī reb⁹ fortuitis: ſic collige p tales rōes. Si beatitudo ē ſummū bonū nāe degētis rōe. i. nāe rōnalis: nec illud ē ſūmū bonū qȯ vllo mō p̄t eripi. i. auferri. q: illud. ſ. bonuz. qȯ neq̄at. i. nō p̄t auferri: hoc p̄cellit. i. meli⁹ eſt eo ꝙ p̄t auferri. ſ. ex q̇ manifeſtū ē ꝙ inſtabilitas fortune nō poſſit aſpirare. i. accedere ad beatitudinē accipiēdā. Nota ꝙ beatitudo ē ſummū bonū. q: in. iij. hui⁹. ij. ꝓſa dr̄ ꝙ beatitudo ē ſtat⁹ pfect⁹ aggregatōe oīum bonoꝝ. Et beatitudo ē ſūmū bonū nāe degētis. i. viuētis. rōe. i. nāe rationalis ſicut hoīs. q: hoīm gen⁹ viuit arte ⁊ rōne: ex phemio Metaphiſ. Nullū eñ alioꝝ aīaliū eſt felix: ex. x. Ethicoꝝ. Bruta eñ aīantia nemo felicitabit: ꝓ Ethic̄. Et talis beatitudo nō cōſiſtit ī bonis exteriorib⁹: ſ; ī actu ſapiētie. q: dicit Ariſto. in li. Polic̄. Teſtis mihi eſt deus ꝙ in bonis exterioribus nō cōſiſtit ſummū bonū. Et idē. In eiſdē nos ſum⁹ felices et dij. dij aūt nō ſunt felices bonis exteriorib⁹. ḡ nec hoīes. Nota licz ī bonis exteriorib⁹ fortuitis nō cōſiſtat felicitas formal'r ⁊ eēntial'r: tñ felicitas cōſiſtit ī eis organice. q: debuiūt ad felicitatē verā. Sine eñ reb⁹ exteriorib⁹ q̄ꝝ fortuna dña eſt nō ꝯtingit eſſe felicē ſup. organice. ex ii. de bōa fortuna ⁊ ex. x. Ethic̄. Op⁹ ē exteriori ꝓſpitate oī enti. natura eñ p ſe nō ē ſufficiēs ad ſpeculādū. ſ; oportet cibū potū ⁊ reliquū famulatū p̄exiſtere.

¶ Ad hec quē caduca iſta felicitas vehit. Hic phīa ponit ſecūdā rōem: que talis eſt. Ille ꝗ felix eſt fortuita felicitate: aut ſcit eā mutabilē eſſe: aut ne-ſcit. ſi neſcit eſt ignorās: ⁊ ꝑ cōſequēs eſt felix. ſi ſcit eā eſſe mutabilē: neceſ ſe eſt ꝙ timeat ne eā amittat. Cui aūt ineſt cōtinuus timor felix eſſe nō pōt. Vñ dicit in lr̃a ſic. Ad hec. ſ. ꝓdicta addā aliā rōem. Homo quē vehit. i. du-cit. iſta caduca. i. fortuita felicitas: vel ſcit eā eē mutabilē: vł neſcit. ſi neſcit q̄nā ſors beata. i. que felicitas btā poteſt eſſe cecitati ig̃rantie. q. dı. nulla. ſi ſcit eā eē mutabilē: neceſſe eſt vt metuat ne amittat illud qđ non dubitat poſſe amitti: q̄re cōtinuꝰ timor nō ſinat ipm eſſe felicem. Et forſan diceres. homo non timet amiſſionem fortune q̄a non curat vtrū eā amittat vł nō. h̄ excludēs phīa

Ad hec quē caduca iſta felicitas vehit vel ſcit eā: vel neſcit eſſe mutabilē. Si neſcit: quenā beata ſors eē pt ignorātie cecitati. Si ſcit metuat: neceſſe eſt ne amittat quod amitti poſſe nō dubitat. Quare cōtinuꝰ timor nō ſinit eſſe felicē. an vł ſi amiſerit: negligendū eſſe putat. Sic quoq ꝑexile bonum eſt qđ equo aīo ferat amiſſum. Et qm̄ tu idē es cui ꝑſuaſū eſt: atq inſitū ꝑmultis demōſtratiōibꝰ ſcio mētes hoīm nullo eſſe modo mortales. Cūq clarū ſit fortuitam eſſe felicitatē corpis morte finiri: dubitari neq̄t ſi hec afferre beatitudinē pōt: q̄n omne mortaliū genꝰ in miſeriā mortis fine labat. Q̄ ſi multos ſcimꝰ nō morte ſolū: verū etiā dolorībꝰ ſuppliciiſq beatitudinis fructū queſiſſe: quonā modo ꝑſens vita facere beatos poteſt: que miſeros trāſacta non efficit.

dicit. Si amiſerit bonū fortuitū: ⁊ putat illud negligendū. i. non curandū tunc illud bonū erit valde exile qđ amiſſū ferat equo animo. i. equali animo ſicut cōſeruatum: et ꝑ cōſequens illud nō eſt ſummū bonū. Nota ex tertio huiꝰ ꝓſa. ix. Vera ⁊ ꝑfecta felicitas facit hoīem potentē: reuerendū: celebrē ⁊ letū. Ergo vera felicitas excludit timorē: ⁊ ꝑ cōſequēs cōtinuꝰ timor ꝙ excludit leticiā nō ſinit eē felicē. Vñ Sen. ix. ep̄la. Ille beatiſſimꝰ ē ⁊ ſecurꝰ ſui poſſeſſor ꝙ craſtinū diē ſine ſollicitudine expectat. Itē nota exq̄ felicitas ꝯſiſtit ī ſpeculatōe dei ⁊ ſubſtātiaꝝ ſeꝑataꝝ: ipa excludit cecitatē ignorātie: in q̄ ignorātia felicitas eſſe nō poteſt.

¶ Et qm̄ tu idē es. Hic phīa ponit tertiā rōem: q̄ talis ē. Si beatitudo ꝯſi-

fieret ī rebus ſortuitis. cū bona fortuita finiunt morte hoīa: ſequitur ꝙ oīs bō in morte fieret miſer. qḋ nō eſt verū. qꝛ multi per mortē ꝯſecuti ſunt felicitatē. ſicut martyres ⁊ alij ſancti: q̄ perpeſſi ſūt maxīa tormētavt ſequerētur btītudinē in aīa. dicit ergo ſic in lr̄a. Q̄m tu idē es bō cui ego ſcio eſſe ꝑſuaſum ꝑmultis. ſ. valde multis demōſtrationibus. mētes. i. aīas hoīum nullo modo eē mortales Et cū ſit clarum. i. manifeſtū. fortuitam felicitatem finiri. i. tminari morte corpis hominis. neq̄ i. non poteſt dubitari ſi h̄ fortuita ī felicitas pōt afferre. i. dare beatitudinē quin oē genus mortaliū. i. hoīm labatur in miſeriam in fine mortis. Sed ſi ſcim⁹ multos. ſ. ſanctos. queſiſſe fructum beatitudinis nō ſoluʒ morte: verumetiā dolorib⁹ ſ. ꝙ. i. ⁊ ſupplicijs. quonaʒ modo. i. per quē modū. pñs vita ſupple bonis fortuitis ornata. pt facere btōs. q̇ vita trāſacta. i. tminata. nō efficit miſeros. q. d. nullo mō. Nota cui⁹ pñtia ē cā felicitatis: ei⁹ abſentia ē cā miſie ⁊ īfelicitatis. Sic. n. nauta ꝑ ſui pñtiaʒ ē cā felicitatis nauis: ſic ei⁹ abſentia ē cā ꝑiclitationis eius: ex. ij. phicoꝝ. Si ergo bona fortuita ꝑ ſui pñtiam eſſent cā beatitudinis. ꝑ ſui abſentiā eēnt cauſa miſerie. Cuʒ autē in morte hoīs bona fortuita relinquunt hoīem fugiendo: ⁊ homo relinquat ea moriēdo oīs homo poſt mortem eēt miſer ⁊ infelix. qḋ falſum ē. nam multi poſt mortem conſequentur beatitudineʒ. ⁊ qꝛ forſan aliquis diceret mortuo homine moritur ⁊ anima eius. ⁊ ſic poſt mortē homo nullam conſequetur beatitudinē. hoc excludens phīa dicens ad boetiū. tu es idē ille cui perſuaſum eſt multis demonſtrationibus animas oīum eſſe immortales. Nota ꝙ omnes leges in hoc conueniunt ꝙ aīa ītellectiua hominis ſit immortalis: ſeparatur enim ab alijs ſicut perpetuū a corruptibili ex. ij. de aīa. ⁊ hoc ē rationabile: qꝛ anima ītellectiua īmaterialis nō eſt educta de potentia materie. ſ ab extra. ſ. a deo. Ipſa enī ſm beatū Agu. creando infundit: ⁊ infundēdo creat. ꝓpter quod cū abſciſio materie ſit cauſa ꝑpetuitatis ꝑ cōmētatorē pmo celi ⁊ mūdi. aīa intellectiua īmaterialis exiſtens: ipa ē īmortalis

Metrū quartū libri ſecūdi.

Q Uiſquis volet perhennem
Cautus ponere ſedem.
Stabiliſq; nec ſonori
Sterni flatibus euri:
Et fluctibus minantem
Curat ſpernere pontum:
Montis cacumen alti
Bibulas vitat arenas.
Illud proteruus auſter

Uiſquis volet perhennē. Hic incipit quartū metrū huius ſcdī. quod dr̄ metrū anacreontícū ab īuētore. iābicū a pede pdñante. dimetrū a nūero pedum. cathalecticum qꝛ deeſt vna ſyllaba ad complementū metri. huic

metro adiungit metrũ feregratium: ſic dictũ ab inuentore. de quo ſuperius dictũ eſt. In hoc ergo metro phia cõmendat vitã mediocrẽ per talẽ metaphoram. Edificiũ ꝯſtructũ in loco nimis alto vrgetur tẽpeſtatibus ventoꝝ ꝛ fundatũ in loco arenoſo defluit. ſꝫ fundatũ in loco humili ꝛ ſaxoſo vtrumqꝫ vitat incõmodũ ſic vita pũs nimiũ eleuata ꝓſperitate vł nimiũ deꝑſſa aduerſitate frequẽt euẽtu inopinato calamitatibus defluit. mediocris aũt ſecura ꝑmanet. Dicit ergo ĩ lr̃a. Quiſqs hõ cautus volet ponere ſedez ꝑhennẽ. i. firmã mãſionẽ ꝛ ip̃e ſtabilis exiſtens. nec velit ſterni. i. deijci. ſonoris flatibꝰ euri illius vẽti. Qſquis curat ſpernere pontũ minantez fluctibꝰ. i. mare fluctuans. ille vitet cacumẽ. i. ſũmitatẽ alti montis. ꝛ vitet arenas bibulas. i. ſiccas. Tũc aſſignat cauſaz qre debeat vitari in edificãdo cacumẽ alti montis. qꝛ illud. ſ. cacumẽ alti mõtis vrget. i. infeſtat auſter ꝓteruꝰ. i. vẽtus ĩpetuoſus. Tũc aſſignat cãm qre d̃beat vitari arene. qꝛ he. ſ. arene ſolute. i. diſiuncte ꝑ ſiccitatẽ. recuſant ferre. i. nolũt portare. pẽdulũ põdus. i. labile põdus. Tu ergo fugiẽs ꝑiculoſam ſortẽ. i. euẽtũ. amene ſedis. i. amene mãſionis. ꝛ certꝰ exiſtẽs memẽto figere. i. ſtabilire domũ tuã in hũili ſaxo. i. deꝑſſo lapide. Quis vẽtus miſcẽs eq̃ra. i. voluẽs maria. tonet. i. ſeuiat. ruinis. i. flatibꝰ ruinoſis. tu felix cõditus robore. i. firmitate. q̃eti. valli. i. munitiõis. ꝛ tu ſerenus. i. trãquillus. duces. i. ages euũ. i. vitaz tuã. ridẽs. i. deridẽs ꝛ ꝓ nihilo habẽs. iras. i. ꝑſecutões etheris. i. aure vel venti ſeuiẽtis. Nota ꝙ oĩs virtꝰ ſupfluitate corrũpit̃. ꝙ virtꝰ ꝯſiſtat in medio. Eſt. n. v̓tus hitus electiuꝰ imedtate ꝯſiſtẽs recta rõne determinatꝰ. io oĩs ſupfluitas tanꝗ̃ viciosa vitãda ẽ. Phia ergo docet vitare ſupfluã ꝓſperitatẽ: quã deſignat ꝑ cacumẽ alti montis. q̄ ꝓſꝑitas plerũqꝫ ĩpugnat inuidia ꝛ potẽtia magnatũ. q̄ ꝑ vẽtũ ĩpellẽtẽ d̃ſignat̃. Docet etiã vitare nimiã pauꝑtatẽ: quã deſigñt bibula arena. q̄ pauꝑtas r̃cuſat ferre idigẽtiã neccioꝝ q̄ ꝑ põdus pẽdulũ deſignatur. Indigẽtia. n. grauat hoĩez ad modũ pẽduli ponderis. Nota ſecuritas ſꝫ tulliũ in rethoricis ſua. eſt virtꝰ incõmoditates im

Totius viribꝰ vrget.
Hee pendulum ſolute
Pondus ferre recuſant
Fugiens periculoſam
Sortez ſedis amene:
Humili domum memento
Certus figere ſaxo
Quamuis tonet ruinis
Miſcens equora ventus:
Tu conditus quieti
Felix robore valli:
Duces ſerenus euum
Ridens etheris iras.

mīnātes ⁊ inchoate rei affines nō formidās. q̄ ſecuritas maxie appetēda ē. ꝓpter qd̕ pħia docet appetere vitā mediocrē q̄ reddit hoīez ſecurū: ſm illō poeticū. Medio tutiſſim⁹ ibis. ⁊ catho. Tuta mage pupis ē modico q̄ flu- mīe ſert. Quā vitā mediocrē deſigāt ꝑ hūile ſaxū: in q̄ edificiū īpetu vēti nō dijcit nec inūdatōib⁹ tanq̄ bibula arena diſſolnit̄ Nota ꝙ duplex ē pau ꝑtas. volun- taria ⁊ leta: alia īuolūta- ria ⁊ triſtis. ꝑma pauper tas ē appetē da. ſcda fugī enda. De pri ma loq̄tur ſe neca in epl̄a. Honeſta res eſt leta pauꝑ tas paupꝑtas enim expedi ta ſecura eſt Et. xviij. epiſtola. O lucille incipe cū pauꝑtate hēc commer- ciū. aude ꝯtēnere opes. nemo alius ē deo dignus: q̄ qui opes ꝯtēpſerit. Scda pauꝑtas. ſ. inuolūtaria ⁊ triſtis fugienda ē. q2 mortalis eſt: ⁊ rōe tri ſticie ſtupefacit ⁊ corrumpit naturam.

Proſa quinta libri ſecundi

Sed qm̄ rōnū iam in te meaꝝ fomenta deſcendunt: paulo validioribus vten dum puto. Age. n. ſi iā caduca ⁊ momenta nea fortune dona nō eſſent. Quid in eis ē quod aut veſtruz vnq̄ fieri queat aut non perſpectum conſideratumq̄ vileſcat.

Sed qm̄ rōnum iam in te. Hic incipit q̄nta ꝓſa huius ſcdi: in q̄ pħia ponit remedia magis mouentia boetiū ad oñdendum ꝙ bona fortu ne ſūt cōtēnenda: ⁊ minus eē dolēdū de amiſſiōe eoꝝ. Iſta aūt remedia ſūt rōnes ſumpte ex ꝯditōe pticularium bonoꝝ fortune. ſ. diuitiaꝝ. bonoꝝ. po teſtatū ⁊ glīe. Et primo oñdit hoc de diuitijs. ꝙ nō ſūt magnoꝑe appetēde ponēdo vnā rōnē generalē reſpicietēz oīa bona fortune. Scdo ponit rōes de diuitijs. ibi. diuitie. Primo intendit talē rōnē. Null⁹ magnoꝑe dz illō appetere ꝙ nō pōt eē ſuū: ⁊ qd̕ in ſe ꝯſideratū ē vile. s oīa bona fortuita ſūt hmōi: q2 ſūt mutabilia. iō nō pñt eē ꝓpria hoīs. ⁊ in ſe ꝯſiderata vileſcūt. & cc. vñ dicit in lr̄a. Qm̄ fomenta. i. medicamenta meaꝝ rōnū. ī te deſcendūt q2 ego video te paulatim fortunā ꝯtēnere. puto eē vtendū paulo validiori bus ſupple rōnibus. i. magis mouentib⁹. Age eſt aduerbiū hortādi. ſi enī dona fortune non eſſent caduca id eſt cauſalia. ⁊ momētanea id eſt trāſito ria ad modum momenti. quid eſt in eis quod vnq̄ queat fieri veſtrum aut perſpectum ⁊ in ſe conſideratum non vileſcat: quaſi diceret nihil.

Nota ꝙ bona fortune ſūt caduca ⁊ tranſitoria. quia dicit ſeneca. lxxvi. epl̄a. Oīa bona fortūe nobis accidunt ſed non adherēt. ⁊ ſi abducantur ſine vlla noſtri lacrimatione diſcedunt. ex quo patet: ſi mutabilia ſunt ꝙ non ſunt propria bona hominis: quia ſm eundez ſenecam. Nihil propriū dicas quod mutari poteſt. Nota ꝙ bona fortuita in ſe conſiderata vile- ſcant: quia dicit Johannes criſoſtimus. Bona fortune in ſeipſis ve- teraſcunt et conſumūtur: aut ab extraneis dolo vel violentia vel calumnia diripiuntur.

¶ Diuitie ne vel vſi vel ſui natura. Hic pħia ponit rationes de diuitijs ſin ſpeciali q̃ non ſint magnopere appetende. Sc̃do ꝓbat hoc generaliter de diuitijs. ibi. Quid autẽ. Prima diuiditur in quinq̧ ptes ſm q̃ quinq̧ ſũt genera diuitiaꝝ. que ꝓbat nõ multũ eẽ appetẽda. ſ. pecunia. gẽme. poſſeſſiones. veſtes ⁊ famuli. Prĩo oſtendit ꝓpoſitũ de pecunia. ſecundo de gemmis. ibi. An gemmaꝝ. tercio de poſſeſſionib⁹. ibi. An vos. q̃rto de veſtib⁹ ibi. Jam vo. quinto de famul. ibi. En vo. Primo duab⁹ rõib⁹ probat diuitias non multum eſſe appetẽdas. ſecũda ibi. At eadez.

Diuitie ne vel' veſtri vel ſui natura p̃cioſa ſunt. Quid earũ potius: aurũ ne an vis congeſte pecunie. Atqui hec effundendo magis q̧ coaceruando melius nitent. Siquidem auaricia ſemper odioſos: claros largitas facit. Q si manere apud quenq̧ nõ poteſt quod transfertur in alterum: tũc eſt precioſa pecunia cũ tranſlata in alios vſu largiendi deſinit poſſideri. At eadez ſi

Prĩa rõ talis ẽ. Jlla nõ ſũt multũ appetẽda: q̃ nec ex ſui natura nec ex natura vtentis ſunt precioſa. diuitie ſunt hmõi ergo ⁊c̃. maior nota: qꝛ nihil appetitur niſi bonũ ⁊ precioſum. Minor declarat̃. diuitie non ſũt bone ex ſui natura: qꝛ non faciũt bonũ eũ cui adueniunt. nec ſunt bone ex pte vtentis: qꝛ non inquãtũ cõſeruãt̃. ſic. n. faciunt hoiem auarũ. nec inquã tum diſtribuunt̃: qꝛ ſic relinquũt hoiem. dicit eni in lr̃a. Diuitie vel ſunt p̃cioſe ſui natura: aut natura veſtri vtẽtium eis. ⁊ quid eaꝝ eſt potius. i. precioſius. an aurum aut vis congeſte pecunie. i. congregate. Atqui ꝑcerte. hec. ſ. diuitie nõ ſunt precioſe ꝯſeruando eas: qꝛ melius nitent effundẽdo. i. diſtribuendo eas q̧ coaceruando. i. retinẽdo eas. ſiquidẽ auaricia que pecuniã coaceruat: ſemꝑ facit hoies odioſos. ⁊ largitas que pecuniã effũdit: facit claros. i. honeſtos. Subdit. ⁊ ſi illud qḋ transfertur in alterũ nõ poteſt manere apud quenq̧: tunc ẽ precioſa pecunia loquẽdo ironice. cum ipſa vſu largiẽdi trãſlata i alios deſinit poſſideri. Notãdũ q̃ aliq̃d ẽ bonũ dupl' vl' ex natura ſui: vel ex natura vtẽtis. Jllḋ dr̄ bonũ ex natura ſui: qḋ a ſe vel i ſe hz vñ ſit bonũ. ⁊ cuicũq̧ aduenit facit ipm bonũ ſic rõ recta. pax ⁊ ſilia. Sed illud dr̄ bonũ ex parte vtentis: quo ſi aliquis conueniẽter vtat̃ aliq̃d bõi ĩde ꝓuenit. Vñ nota ẽ beatũ Bern. Sol' error hoim facit q̃ aurum ⁊ argentum reputantur precioſa: cũ ſint niſi terra rubea ⁊ alba. Nota q̃ ſeneca. lxxxviij. ep̃la ꝓbans diuitias non eſſe bonas ſic arguit. Quod bonum eſt bonus facit. diuitie non faciunt bonos. ergo diuitie bone nõ ſunt. Jtem illud quod poteſt contingere contemptiſſimo ⁊ turpiſſimo bonum nõ eſt. diuitie aũt ⁊ lenoni ⁊ laniſte contingunt. ergo bone nõ ſunt. Jtem bonũ ex malo non fit. diuitie autem fiũt ex auaricia q̃ mala ẽ, ergo bone non ſunt. At eadẽ ſi apud vnũ. Hic ponit ſc̃dam rõem q̃

talis eſt. Illa nõ ſũt mirũ appetẽda q̃ a plibus nõ pñt poſſideri: et nõ trãſeũt ad aliũ ſine pauptate alioꝝ. diuitie ſũt hmõi. ẽ tc. vñ dic in lra. Si eadẽ pecuña quãta ẽ vbiq̃ gẽtiũ .i. apud oẽs gẽtes. ſi illa ꝯgerat apõ vnuz hominẽ: ipſu fecerit ceteros hoĩes ĩopes ſui .i. carẽtes. ⁊ vna vox pãter tota .i. ſil. replet auditũ mltoꝝ. diuitie aũt ñ pñt trãſire ĩ pleſ niſi ꝯminute .i. diuiſe l ptes. qḋ cũ factũ ẽ. ſ. q̃ cõminute trãſeunt ĩ alios: nccẽ ẽ vt illos faciant pauperes q̃s reliquũt. Et tũc exclamat ꝯ diuitias dicens. O igit̃ ſupple dico diuitias eſſe ãguſtas .i. artas. q̃ p ⁊ inopes. q̃s ñ lz plib⁹ hr̃e totas. ⁊ q̃ nõ veniũt ad quẽlibz ſine pauptate ceterorũ .i. alioꝝ hoĩm.

apud vnum quanta eſt vbiq̃ gentium congeratur: ceteros ſui inopes fecerit. Et vox quidez tota: tota pariter multorum replet auditum. Veſtre vero diuitie niſi comminute in plures tranſire nõ poſſunt. Quod cum factum eſt: pauperes neceſſe eſt vt faciant quos relinquunt. O igitur anguſtas inopeſq̃ diuitias quas nec habere totas pluribus licet. ⁊ ad quemlibet ſine ceterorum paupertate non veniunt. An gemmarum fulgor oculos trahit. Sed ſi quid eſt in hoc ſplendore precipui. gemmarum

Nota q̃ diuitie ñ veniũt ad quẽlibz ſine alioꝝ paupertate q2 dicit ſeneca in de remedijs Pecuniã pdidiſti: quã vt hr̃es ali⁹ añ te pdidit. pdiſti pecuniã: habes vno pericvlo min⁹ q̃ te felicẽ ſi cũ illa auariciã pdidiſti. Et idẽ. lxxxviij. epla dic̃. Diuitie aĩos ĩflãt. ſupbiã pariũt. ĩuidiã ꝯhũt. mentẽ alienãt. timorẽ inducũt ĩſolẽtiã faciũt. nihil aũt aliud ĩſolẽtia ẽ q̃ ſpes falſe magnitudinis. ẽ diuitie bone non ſunt.

¶ An gemmaꝝ fulgor oculos trahit. Hic oñdit phia q̃ gẽme nõ ſũt appetende tanq̃ ꝓpriũ bonũ hoĩs. intẽdẽs talẽ rõnẽ. Quicq̃d bonitatis vl' precioſitatis ẽ in gẽmis: hoc cõſiſtit in luce ⁊ ſplẽdore gẽmarum. ſed lux gemmaꝝ nõ ẽ ꝓpriũ bonũ hoĩs. ſ; eſt bonũ ipſaꝝ gẽmaꝝ. ẽ tc. vnde dicit in lra. An fulgor gẽmaꝝ trahit oclos hoĩm. ſupple ad ꝯcupiſcẽdũ eas tanq̃ ꝓpriũ bonũ. ſ; ſi quid ẽ pcipui .i. pcioſitatis in h' ſplẽdore. illa lux ẽ gẽmaꝝ ⁊ ñ hominũ. q̃s quidẽ gẽmas vehemẽter admiror hoĩes mirari .i. mirãdo deſiderare tanq̃ bonũ ſuũ. q̃d enĩ eſt carẽs motu aĩe atq̃ ꝯpage .i. cõiunctiõe mẽbrorum. q. d. quid reperitur in reb⁹ inanimatis qḋ iure videatur .i. videri debeat. eẽ pulchꝝ rei aĩate. q̃ p ⁊ rõnabili nature. q. d. nihil. q̃ gẽme tãetſi p q̃uis trahunt .i. recipiant. aliq̃d poſtreme pulchritudinis. opa .i. diligẽtia ꝯditoris. q̃ p ⁊ ſui diſtinctõe .i. ſpecifica formatõe. tñ ipſe collocate infra veſtrã excellentiã .i. dignitatẽ. nullo mõ merebant̃ vr̃am admiratõem

Nota q̃ non eſt gl'iandũ de gemmis tanq̃ de ꝓprio bono. q2 dicit ſeneca

xii.epl'a. Nemo gloriari deb; niſi de ſuo. q̄d.n.ē ſtultius q̄ȝ in hoīe aliena
laudare. q̄d ē eo demētius q̄ ea miraſ q̄ ad aliū transferre ꝓtinus poſſunt
nō faciūt equū meliorē aurei freni. Nota ꝙ quadruplex eſt pulchritudo
p'ria ē aīaliū rōnaliū. ſc'da ē brutoꝝ ſenſibiliū. tercia plãtaꝝ vegetabiliū.
quarta ē reꝝ inaīatarum. in quo genere gēme collocanſ. ꝓpt' qḋ diċ ph'ia.

eſt lux illa: non hominum. Quas quidem mirari homines vehementer admiror. Quid eſt enim carens anime motu atq̄ȝ membrorum compage: quod animate rationabiliq̄ȝ nature pulchrum eſſe iure videatur. Que tametſi cōditoris opera ſuiq̄ȝ diſtinctione poſtreme aliquid pulchritudinis trahunt infra veſtraȝ tamen excellentiam collocate admirationem veſtram nullo mō merebanſ. An vos agroꝝ pulchritudo delectat. B. Quid ni. Eſt enim

ſi gemme tra
hūt aliqd po
ſtreme pul-
chritudinis.
.i. vltime pul
chritudinis.
¶ An vos a-
groꝝ pulchri
tudo. Hic ꝓ-
bat ph'ia idē
de poſſeſſiōi-
b' ſic d agris
ꝛ intēdit hāc
ſn'ām. Boni
tas agroꝝ vł
ꝯſiſtit in pul
chritudīe eo
ruȝ que dele
ctāt aſpectū
ꝛ talis pulchritudo nō magis ē ipius hoīs q̄ȝ pulchritudo floꝝ vel ſtellaꝝ
q̄ ēt delectant aſpectū hoīs. ꝛ tñ nihil ad hoīem pulchritudo iſtoꝝ vel bōi-
tas agroꝝ ꝯſiſtit in vtilitate eoꝝ q̄ ē ad ſuſtētatōem hoīs. ſȝ hec poſſeſſio-
agroꝝ nō ē multū appetēda vt ſit ampla: q2 natura paucis ē ꝯtenta. vñ diċ
in lr'a. An pulchritudo agroꝝ delectat vos vt gaudeatis de ea tanq̄ȝ de bo
no vr'o. ꝛ diċ boeti'. q̄d ni. i. quare nō delectāret. ē eñ pulchra portio opis
pulcherrimi. i. mūdi. ſic nos gaudem' facie. i. aſpectu. maris ſereni. i. trāqlli
ſic. i. eadē rōe miramur celū. ſydera. ſolē. q̄ȝ ꝑ ꝛ lunā. Rñdit ph'ia. Num. i.
nūquid aliqd hoꝝ attīgit te tāq̄ȝ ꝓpriū. q. d. nō. nūquid audeꝭ gl'ari ſplēdo-
re alicuius taliuȝ tanq̄ȝ tuo. q. d. nō. nūquid tu ipſe diſtingueris. i. ornaris
vernis floribus. q. d. certe non. nunquid tua vbertas. i. fertilitas. intume-
ſcit. i. ſuperbit in eſtiuos fructus id eſt per eſtiuos fructus. q. d. non. quid
raperis. i. circundaris. inanibus gaudijs. ſupple reputando iſta eē tua bo
na. quid amplexaris externa bona ꝑ tuis. q. d. fruſtra hoc facis: q2 fortuna
nunq̄ȝ faciet eſſe tua que natura rerum a te fecit eſſe aliena. Tunc dicit phi
loſophia. non nego quin iſta poſſunt tibi eſſe vtilia. fructus enim terrarum
proculdubio debentur alimentis animantium. i. animalib' ꝑ alimētis. ſȝ
ſi velis replere indigentiam nature. ꝙ ſatis eſt. i. ad ſufficientiā nihil eſt. i.
non oportet ꝙ petas. i. deſideres. affluentiam fortune ſupple ad dilatan-
dum ꝛ ampliandum agros. natura. n. paucis contenta eſt. cui' ſatietatem
ſi velis vrgere. i. cogere. ſupfluis ſupple cibis ꝛ potibus. illud qḋ infude-
ris ventri ſuperfluum. aut fiet iniocundū. i. triſte aut fiet noxiū. i. periculo

ſum. Nota ꝙ ex lr̄a pōt formari talis rō. Si illud qḋ videtur magis inex nō ineſt: nec illḋ qḋ min⁹. ſ; magis videt̄ ꝙ hō deb; gl'iari de pulchritudine celi ⁊ ſtellarum ⁊ nō d;. q2 nihil hoꝝ eſt ſuū. ergo min⁹ d; gl'iari de pulchritudine agroꝝ ⁊ aliarū poſſeſſionū. Nota ꝙ natura nō eſt onerāda ſuperfluis: ſed eſt alenda paucis. quia paucis contenta eſt. Unde ſeneca:

pulcherrimi operis pulchra portio. Sic quondam ſereni maris facie gaudemus: ſic celum. ſydera. ſolem. lunamq; miramur. P. Num te horu; aliquid attingit. Nu; audes alicuius talium ſplendore gloriari. An vernis floribus ipſe diſtingueris. aut tua in eſtiuos fructus intumeſcit vbertas. Quid inanib⁹ gaudijs raperis. Quid externa bona ꝓ tuis amplexaris. Nunq̄ tua faciet eſſe fortuna: que a te natura rerū fecit aliena. Terraru; quidem fructus animantium ꝓculdubio debentur alimentis: Sed ſi qḋ nature ſatis ē replere indigētiā velis: nihil eſt qḋ fortune affluentiā petas Paucis enim minimiſq; natura contenta eſt. Cui⁹ ſatietatē ſi ſuꝑfluis vrgere velis: aut iniocundū qḋ infuderis fiet aut noxiū

xvi. epiſtola. Si ad naturā viceris nūq̄ eris paup ſi ad opinionē nūq̄ eris diues. Exiguum natura dſiderat: opinio vo immēſum. Et beatus Auguſtinus dic̄. Sumēda ſūt alimenta tanq̄ medicamenta. Et Gregorius. Dū venter nimia ſatietate extenditur: acule⁹ libidinis ſuſcitatur. Nota ꝙ Areſto. in quadā epiſtola ad alexandru; dicit Qui tranſgreditur debitum modū In pleno ⁊ in vacuo: non poterit euadere furorem egritudinis ⁊ moleſtias infirmitatum. Qui ergo appetit viuere et dominare: renunciat deſiderio proprie voluptatis. Nec comeſtionem comeſtioni ſuperaddat. quia omnis incontinens voluntarie eſt ergotans ſecundo Ethicorum. Et ſubdit. Audiui ab ypocrate ꝙ conſeruauit dietas pro quibus debilitatem corporis ſuſtinebat. Cui dixit ſuus diſcipulus. Doctor egregie ſi velles bene comedere: non ſuſtineres tantam corporis debilitatem. Cui reſpondit ypocrates. Ego comedam vt viuam non viuo vt comedam. Unde dicit Areſto. ibidem Alimentū propter durabilitatem eſt querēdū: non durabilitas ꝓpter alimentū. Subdit Multos noui q̄ diminuerūt de alimēto ⁊ come

ſtione abſtinentes a ſuis appetitib⁹ ⁊ ꝑcentes gule viuētes vſqꝫ ad ſenectutem ꝑ dietas
qui fuerunt ſaniſſimi corporis longioris vite ⁊ bone appetitus.
¶ Jā vero. Hic phia oñdit ꝙ nō ſit gaudendū de pulchritudīe veſtiū tanqꝫ
de ꝓprio bono. ⁊ arguit ſic. De illi⁹ pulchritudīe nō eſt gaudendum q̄ non
ē hoīs pulchritudo. ſ; pulchritudo veſtiū nō ē hoīs pulchritudo. ſ; ē ipſarū
veſtiū. igitur
⁊c̄. vñ dicit ī
lr̃a. Jam pu-
tas pulchrū
eē. i. tue pul-
chritudini a
ſcribēdū. ful
gere varijſ ve
ſtib⁹. q. d. ñ
debes h̄ pu-
tare. q̄ꝝ. ſ. ve
ſtium. ſi ſpēs
. i. pulchritu
do. eſt ḡra. i.
delectabil' in
tuitu. ego mi
rabor naturā
materie veſti
um. aut mira
bor ingeniū.
. i. ſubtilitatē
artificis ve-
ſtē formātis
nihil aſcribē
do tibi. Mo
ta ꝙ ſplēdor
hītus exteri
oris ñ fac ho
minē melio-
rez. niſi fulgeat hītus mentis interior. in eo. vñ ſeneca. Null⁹ dicit gladiū
eē bonū ſi balitheus eius deaurat⁹ ē. ⁊ vagina gēmis diſtīcta. ſ; gladi⁹ bo
nus ē qui bñ incidit ⁊ bonū acumen hꝫ. ⁊ mucro bon⁹ ē q̄ oīmunīmē rup
turus ē. vñ ſunt verſus. Aurea nobilitas luteā ſi veſtiat ollā. Nō iō ſequitur
hāc minus eē luteā. Itē poeta inquit. Cinge caput lauro. tege corp⁹ gem-
mis ⁊ auro. Si fueris pridem remanebis ruſticus idem

Jam vero pulcꝝ varijs fulgere veſtib⁹ pu
tas. Quaꝝ ſi grata ītuitu ſpēs eſt: aut ma-
terie naturā: aut ingeniū mirabor artificis
An vero te longus ordo famuloꝝ facit eē fe
licē. qui ſi vicioſi morib⁹ ſint: ꝑnitioſa do-
mus ſarcina ⁊ ipſi dño vehemēter inimica
Si vero ꝓbi ſint: quonā mō in tuis opib⁹
aliena probitas numerabitur. Ex quib⁹ oī
bus nihil hoꝝ que tu in tuis computas bo
nis: tuū eſſe bonum liquido monſtratur.
Quib⁹ ſi nihil ineſt appetēde pulchritudi
nis: quid eſt ꝙ amiſſis doleas vel leteris
retentis. Qꝫ ſi natura pulchra ſunt. quid
id tua refert. Nam hec per ſe a tuis quoqꝫ
opibus ſequeſtrata placuiſſent. Neqꝫ enī
idcirco ſunt precioſa ꝙ in tuas venere di-
uitias. Sed quoniaꝫ precioſa videbantur:
tuis ea diuitijs annumerare maluiſti.

¶ An vero te lōgus ordo famuloꝝ. Hic phia oñdit ñ eē gaudēdū de multitudīe
famuloꝝ tanqꝫ de ꝓprio bono. ⁊ arguit ſic. Famuli aut ſūt ꝑuerſi ī morib⁹
⁊ ſic ſūt nociui. aut ſūt bene morigerati. ⁊ ſic nihil ad te. qꝛ hec ꝓbitas ē fa-
muloꝝ ⁊ nō tua. vñ dicit in lr̃a. An vero longus ordo famuloꝝ facit te eē fe-
licem. qui. ſ. famuli ſi ſint vicioſi morib⁹: tunc ſūt ſupnitioſa ſarcina. i. pi-
culoſum pondus ipſius domus. ⁊ ſūt vehemēter inimica ſarcina ipſi dño

ſi vo ſunt ꝓbi. quonam mõ. i. p quē modū. aliena ꝓbitas nūctabit᷑. i. ↄputabi tur in tuis opib⁹. q. d. nullo mõ. ꝛ tunc ↄcludit de oībus p̄dictis dicēs. Ex quib⁹ oīb⁹ p̄dictis mõſtrat᷑ liq̄do. i. apte. nibil boꝛꝫ ē bonū tuū que tu cõputas in tuis bonis. qb⁹ ſi nibil ineſt appetēde pulchritudīs ſupple q̄ tibi aſcribi poterit. q̄d ē. i. q̄re ē. ꝙ tu doleas de amiſſis. vel leteris retētis. ꝙ ꝓ ſ. ſi predicta ſᷦ pulchra natura. i. ꝓpt᷑ naturā ꝓpriam. quid refert id tua. i. q̄d ptinet ħ ad te. q. d. nibil. nam hec ſeq̄ſtrata. i. diuiſa a tuis opib⁹. ꝑ ſe placuiſſent. ſi enī idcirco ſᷦ p̄cioſa ꝙ ī tuas venere diuitias. ſ q̄m tibi videbant᷑ p̄cioſa iõ maluiſti ea annūctare tuis diuitijs.

Quid aūt tanto fortune ſtrepitu deſideratis. fugare credo idigētiaꝫ queritis copia. Atqui hoc vobis in ↄtrariū cedit. Pluribus quippe adminiculis opus eſt ad tuendaꝫ precioſe ſuppellectilis varietatē. Verūqꝫ illud eſt. permultis indigere eos: qui per multa poſſident. Contraqꝫ minimo indigere q̄ abundantiam ſuam nature neceſſitate non ambitus ſui ſuperfluitate metiantur.

Nota ꝙ ħui ꝑuerſi ī moꝛib⁹ ſūt familiares inimici dñi ꝛ toti⁹ dom⁹. de q̄b⁹ poſtea dicet᷑ ī ᵽcto hui⁹. q̄nta ꝓſa. Nõ ē peſtis efficatioꝛ ad nocēdū q̄ꝫ familiaris inimic⁹ ꝛ ſi videt᷑ aliq̄n amici. ħ ē rõe vtilitatꝭ. ſi rõe ꝟtutis de q̄b⁹ loq̄t᷑ ſeneca ī de remedijs. dicēs. Mel muſce ſeqnūt᷑. cadauera lupi. frumēta formice. p̄dā ſeq̄t᷑ iſta turba. ñ hominē. Itē ſeneca dic̄. xli. ep̄la. In hoīe illō laudādū ē qō ipſius ē. ſi familiam formoſam hꝫ ꝛ domū pulchrā. ſi m̄ltū ſerit ſi m̄ltū veneratur. nihil boꝛuꝫ in ipſo eſt. ſed circa ipſū. lauda in illō quod pꝛopꝛiū eſt. quod nec auferri nec eripi poteſt.

¶ Quid autē tanto fortune ſtrepitu. Hic pħia oſidit generaliter diuitias non eſſe appetendas magnopere. Et facit hoc tribus rationibus. Secundam ponit ibi. Ita ne. terciam ibi. Ego vero nego. Prima ratio eſt iſta. Illa non ſunt multū appetenda p que homo non cõſequitur ea ꝓpter que appetuntur. ſꝫ p diuitias homo nõ ↄſequit᷑ ea propter que diuitie appetunt᷑. appetunt᷑ enim diuitie propter fugam indigentie. quam fugam indigentie homo non conſequitur per diuitias. ſicut declarat in littera dicens. Quid auteꝫ tanto ſtrepitu. i. laboꝛe. deſideratis. i. cū deſiderio inſiſtitis fortune credo vos q̄ritis fugare indigentiā copia. i. diuitijs. q. d. iõ deſideratis diuitias vt ſuppleatis veſtrā indigentiā. ſ hoc cedit vobis in contrariuꝫ. qꝛ plurib⁹ adminiculis. i. adiutoꝛijs. eſt opus ad tuendaꝫ veritatem precioſe ſuppellectilis. i. poſſeſſionis. verumqꝫ illud eſt permltis eos indigere qui permulta poſſident. ꝛ etiam contra. i. per contrarium. illi minimo indigēt qui mētiantur. i. menſurāt ſuā abundantiaꝫ. non ſuperfluitate ambitus. i. cupiditatis. ſed neceſſitate nature. Nota ſm ſenecaꝫ. permultis indigēt qui permlta poſſident. ꝓpter quod multe diuitie non fugant indigentiaꝫ.

ſed magis excecāt. vnde poeta. Nulla ditari ratione poteſtas auari. Nos faciunt inopes, quas cumulatis opes. Nota circa hoc ꝙ dicit nimiū indigent. dicit ſeneca. lxij. epl'a. Thaurus pauciſſimoꝝ iugerum paſcuis impletur: ⁊ vna ſilua pluribus elephātibus ſufficit. hō terre paſcitur ⁊ mari. quid igitur tam inſatiabilem ventrem natura dedit nobis: cum tam modica corpa nobis dederit: vt faſtiſſimorum edaciſſimorūq; animalium auiditatē vinceremus. quantulum enī eſt qd nature datur: quo illa educat. non fames nr̄i vētris nob̄ magno ꝯſtat. ſʒ ambitio. ventri āt obediētes loco aīalium numeremur nō hominum.

Ita ne autem nullum eſt proprium vobis atq; inſitum bonum: vt in externis ac ſepoſitis rebus bona veſtra queratis. Sic rerum verſa conditio eſt: vt diuinum merito ratōis animal: non aliter ſibi ſplendere niſi ịanimate ſuppellectilis poſſeſſione videatur. Et alia quidem ſuis rebus contenta ſunt. vos autem deo mente conſimiles: ab rebus infimis excellentis nature ornamenta captatis. nec intelligitis quantam conditori veſtro faciatis iniuriam. Ille genus humanum terrenis omnibus preſtare voluit. vos dignitatem ve

¶ Ita ne autem nullum. Hic ponit ſc̄d̄am rationem. ſecundo concludit manifeſtum errorem hominum ibi. ꝙ vero late. Et ratio talis eſt. Illa nō ſunt appetenda quibus appetitis homo putans ſe talibus ornari facit iniuriā ſuo creatori. ſed bona exteriora ſicut diuitie ſunt huiuſmodi. vt declarat in littera. ergo ⁊c̄. Et dicit O homines nunquid nullum bonuʒ eſt proprium atq; inſitum id eſt naturale ⁊ intrinſecum vobis. ita vt queratis bona veſtra in externis rebus id eſt intrinſecis rebus. ⁊ in rebus ſepoſitis id eſt a vobis ſeorſum poſitis. q. d. immo in vobis eſt bonum ſi conſiderare vultis. ſed ſic eſt verſa id eſt mutata conditio rerum vt animal diuinuʒ ſcilicet homo qui eſt ſimilis deo. non aliter videatur ſibi ſplendere niſi in poſſeſſione ſuppellectilis inanimate id eſt bonorum exteriorū que ſunt inanimata. ⁊ alia quidem ab hoīe contenta ſunt ſuis bonis: vos autem homines deo conſimiles mente captatis. i. queritis ornamenta vr̄e excellētis nature a reb⁹ infimis. ſ. inaīatis. quod ē erroneū. nec intelligitis quātā iniuriā faciatis vr̄o ꝯditori ſupple ꝯuertēdo ordinē ab eo inſtitutū. Ille. n. ꝯditor voluit hūanum genus preſtare. i. ꝓcellere oībus terrenis. ſ; vos detrudıtis vr̄am dignitatem infra queq; rerum infima. quod ꝓbatur ex hoc. Nam omne bonum eſt precioſius eo cuius eſt bonum. cum vos iudicatis iſiſſima rerū: ſicut ſunt bona fortune, eſſe vr̄a bona, vos ſubmittitis, i. ſubijcitis voſmet.

ſpſos eiſdem veſtra exiſtimatione. i. opinione. ⁊ hoc nō immerito cadit. i. accidit homini. Nā illa eſt conditio hūane nature. q tū. i. tūc. tm̄ excellat ceteris rebus: cum ſe cognoſcit. eadē tamē natura hūana redigatur infra beſtias ſi deſierit ſe noſſe. Nam ceteris animantibus natura ē ignorare ſeſe. ſ hoībus venit. i. prouenit ex vicio. Nota q homini eſt inſitū propriuz bonuz quod ē recta ratio: que ſemꝑ deprecat̄ ad optima. in cui⁹ actu ⁊ ſpeculatione cōſiſtit felicitas. qꝛ ſapiēs maxime eſt felix .x. Ethico. et homo curās ītellectū deo amantiſſimu⁹ videt̄ ibidez. ideo non eſt querēdū bonū hominis in reb⁹ exter nis. Nota q hō mēte ⁊ ratiōe ē ſilis

ſtram infra queqꝫ infima detruditis.
Nam ſi omne cuiuſqꝫ bonum eo cuius
eſt conſtat eſſe precioſius: cum viliſſima re
rum veſtra bona eſſe iudicatis. eiſdez voſ-
metipſos veſtra exiſtimatione ſubmitti-
tis. quod quidem haud immerito cadit.
Humane quippe nature iſta conditio eſt.
vt tum tantum ceteris rebus: cum ſe co-
gnoſcit excellat. Eadem tamen infra be-
ſtias redigatur ſi ſe noſſe deſierit. Nam ce
teris animantibus ſeſe ignorare natura
eſt: hominibus vero vicio venit. Quam
vero late patet veſter hic error qui ornari

deo. quia ṡm ſenecam. Nō nihil aliud eſt q̄ȝ pars diuini ſpūs. merſa in corpus hūanū: Et dicit idē. q animus rectus eſt quaſi deus in hūano corpore hoſpitatis. Et idem dicit. Diſce potius animū extollere in īmenſum: nobilis enim ⁊ generoſa res ē. Nota q hō ſeipſum ignorans deterior ē beſtia. vnde boeti⁹ in tractatu de ſummo bono. allegās cōmētatorem dicit. Ue vobis hominib⁹ qui de numero beſtiarū computati eſtis. diuinū qđ in vobis ē nō cognoſcentes. ꝓpter qđ ad ſuperiora aſcenditis. ⁊ deo ſiles eſtis Et ſubdit. Diuinū autem ī homine vocat ītellectū ⁊ rōnē. Nota q nihil phibet vnū ⁊ idē eē nobili⁹ ⁊ ignobili⁹: qđ diuerſificat̄ ſcđ̄ȝ ꝯditōez ſeu ꝯſideratōem. Unde q̄uis hō ſcđm ſe ⁊ ſimpliciter ſit nobilior beſtijs. tamen inq̄ȝtuȝ deficit ab aliquo qđ ſibi debet̄ ṡm naturā: ſcȝ cognoſcere ſe: qđ nō debet̄ beſtijs ſic eſt ignobilior beſtia.

¶ Quā vero late patet. Hic philoſophia concludit manifeſtū errorem hominum dicens. O homines q̄ȝ late patet veſter error. qui exiſtimatis aliquid poſſe ornari ornamentis alienis. ſ illđ fieri neq̄t. Nā ſi aliqđ luceat ex appoſitis ſibi ⁊ non ex pulchritudine ꝓpria tunc appoſita illa laudantur ſed illud quod eſt velatum ⁊ tectum appoſitis illis. illud nihilominus perdurat id eſt perſeuerat in ſua feditate id eſt turpitudine. Nota ſi aliquid eſt fetidum in ſe, eius feditas non tollitur per ornatum extrinſecum.

vnde dicit poeta. Aurea nobilitas luteam ſi veſtiat ollam. Nõ ideo ſequi-
tur hanc minus eſſe lutum. Et quidã clericus reſpondẽs mulieri querenti
vtrum eſſet pulchra: dixit. O oĩa pulchra ſũt tibi appenſa.
¶ Ego vero nego illō eſſe bonũ. Hic põit terciã rationẽ q̄ tal' eſt. Illud non ẽ
mltũ appetẽdũ qō nocet poſſidẽti. ſꝫ diuitie ſepe nocuerũt poſſidẽtibꝰ qō de-
clarat ex duo
bus. Primo
q: diuitie fa-
ciũt poſſidẽ-
tes de ſe fal-
ſa opinari vl'
exiſtiare. Se
cundo. q: fa
ciũt poſſidẽ-
tes amiſſa ſe
curitate time
re. vñ dicit i
lr̃a. Ego phi
loſophia ne-
go illō eẽ bo
nuʒ qō noce
at hñti. num
id mẽtior. in
q̄es minime.
atqui ꝓ certe
diuitie ꝑſepe
nocuerũt poſ-
ſidentibꝰ. q:
quiſq; hō eo
ꝙ ipſe eſt aui
ditus magis alieni eris. ipſe putat illum hominem ſolũ digniſſimũ. qui ha-
bet. i. poſſidet. quicquid vſq; eſt auri ⁊ gemmarum. Tu igitur homo qui in
diuitijs conſtitutus nũc ꝑtimeſcis gladiũ q; pro ⁊ contum. ſi intraſſes cal-
lem. i. ſemitam huius vite. tanq; viator vacuus coram latrone ſecurus cã-
tares. Tunc inuehitur ꝯ diuitias. O preclara btĩtudo opũ mortaliũ. ⁊ lo-
quit' ironice. q. d. minime p̄clara. quã tu hō adeptꝰ fueris ſecurus eẽ deſi-
ſtis. Nota diuitie nocẽt hñti. vñ ariſt. i. ethi. dicit. Taleʒ ꝗd errorẽ hñt
bōa. ꝙ mltis ꝯtingũt detrimẽta ex ꝓpis. mlti. n. ꝑpt' diuitias ꝑiert. Nota
ꝙ mali tñ diuites reputãt eẽ dignos. vñ di. ambro. Ita icubierunt mores
hoim i admiratõe diuitiaꝝ vt nemo niſi diues putet dignꝰ. Nota diui-
tie ñ reddũt hoĩeʒ ſecuꝝ. vñ Iuuenal' poeta Pauca lʒ portes argẽti vaſcu-
la puri. Nocte iter igreſſus cõtũ gladiũq; timebis. Et mote ad lunẽ trepi-
dabis arũdinis vmbrã. Cãtabat vacuꝰ corã latrone viator. Et Sen. xiiij.
epiſ. dic̃. Nudũ latro trãſmittit etiã i obſeſſa via paupi pax ẽ. ⁊. lxxiiij. epiſ.
dicit Quiſq; ſe multum fortune dedit. ingentẽ ſibi materiã ꝑturbatõis fe
cit vna hec via ẽ ad tuta vadendi externa deſpicere. ⁊ honeſtã ꝯtentũ eſſe.

poſſe aliq̄d ornamẽtis exiſtimatis alienis
At id fieri neq̄t. Nã ſi q̄d ex appoſitis lu-
ceat: ipſa q̄dẽ q̄ ſt appoſita laudãt. illō vo
his tectũ atq; velatũ in ſua nihilominꝰ fe-
ditate ꝑdurat. Ego vo nego illō eẽ bonuʒ
qō noceat habẽti. Nuʒ id mẽtior. minime
inq̄es. Atq̄ diuitie poſſidẽtibꝰ ꝑſepe nocu
erũt. Cũ peſſimꝰ quiſq; eris alieni magis a
uidꝰ: quicq̄d vſq; auri gẽmarũq; ẽ: ſe ſolũ
q̄ hʒ digniſſimuʒ putat. Tu igitur q̄ nũc cõ
tuʒ gladiũq; ſollicitus ꝑtimeſcis: ſi vite
huius callem vacuꝰ viator intraſſes: corã
latrone ſecurus cãtares. O preclara opũ
mortalium beatitudo: quã cum adeptus
fueris ſecurus eſſe deſiſtis.

Liber II Metrum V

Felix nimiū prior etas. Hic incipit quintum metrū huius ſcđi: qđ đr pentitacuz ab inuentore. anapeſticū a pede predñante. ⁊ eſt dimetꝝ: qꝛ quatuor pedū. nam duo pedes vnū metrū ꝯſtituunt. ⁊ eſt catalecticū: qꝛ in quarto pede vna ſyllaba deficit ad cōplemētū metri. In q̄ metro pħia cōmēdat primā etatē que erat ſine cupiditate diuitiaꝝ: deplangēdo pñtē era-

Metrū quintū libri ſecundi.

f Elix nimiū prior etas.
Contenta fidelibus aruis.
Nec inerti ꝑdita luxu.
Facili que ſera ſolebat
Ieiunia ſoluere glande.
Nec bachica munera norat
Liquido confundere melle.
Nec lucida vellera ſerum
Tyrio miſcere veneno.
Somnos dabat herba ſalubres.
Potum quoqꝫ lubricus amnis.
Umbras altiſſima pinus.
Nondum maris alta ſecabat
Nec mercibus vndiqꝫ lectis

tē in q̄ dñat ⁊ regnat auaricia. Prio ergo conmēdat etatē antiq̄ꝝ. ſcđo noſtrā etatē deplangit: ibi. Utinam mō. Prio dicit. prior etas nimiū felix fuit ꝯtēta fidelibus aruis. i. fideli agricultura. nec fuit perdita. i. deprauata inerti luxu. i. graui ſuperfluitate. que etas ſolebāt ſoluere. i. remouere. ſera i. tarda ieiunia. facili glande. i. vili fructu. nec illa etas norat. i. nouerat. ꝯfundere: i. miſcere bachica mūera. i. vina. liquido melle ad faciendā mellicratū: ſicut mō fit. nec etiā nouerat miſcere. i. intingere. lucida vellera. i. albā lanā. ſerum. i. illoꝝ ꝑplōꝝ. tyrio veneno. i. ſanguine ꝯchilioꝝ: quoꝝ copia apud tyrum inuenitur ad faciēdum purpureū colorē. Herba dabat eis ſalubres ſomnos. non enī dormiebāt in lectis eburneis: ſ; in herbis. ⁊ lubricus amnis id eſt labilis aqua: dabat eis potuz. ⁊ pinus illa arbor altiſſima dabat eis vmbras. i. vmbroſas habitatōes. nō eīm in domibus ⁊ in curioſis edificijs habitabant. Nōdum hoſpes aliquis exñs ſecabat. i. diuidebat nauigando. alta. i. ꝓfunda maris. qꝛ adhuc nō erat vſus nauiū: nec mercibꝰ vndiqꝫ lectis. i. collectis viderat noua littora. i. alienas terras qꝛ manebāt in pñia tūc in illa etate tacebāt ſeua claſſica. i. tube vl̕ cornua vocantia hoīes ad bellū. dcā claſſica a calo qđ ē voco. neqꝫ cruor fuſus acerbis odijs tinxerat. i. madidauerat horrida arma: qꝛ tūc nō erat vſus armoꝝ. q̄d eīm. i. ꝓpter q̄d. hoſticus furor vellet prior arma mouere cū videret ſeua vulnera. nec videret vlla ꝓmia ſanguīs: qꝛ nihil erat ꝓ q̄ pugnarēt. Nota. circa h̄

ꝙ dicit prior etas: q̄tuor etates distiguūt̄ ſm poetas. In pͥa fuerūt hoīes boni ⁊ ſimplices paucis ↄtenti: q̄ comedebāt glandes. bibebāt aquā. ñ colebāt vineas. hāc etatē vocabāt poete aureā. ⁊ erat ſb ſaturno. de q̄ boeti⁹ loq̄tur in lr̄a. Scd̄a etas dicebat argentea: q̄ erat ſub ioue cū hoīes magis aſtuti inuenerūt agricultutā. ⁊ ceperūt inhabitare domos ⁊ plātare vineas. Terciam etatem vocabāt eneā: ī q̄ hoīes ꝓpter ꝓpriam curā rerū ceperūt alios depellere: ⁊ ſe aliq̄lit̄ malicie dare. Quartam etatē vocabāt ferreā: q̄ñ intm̄ abūdabat malicia et auaricia hoīu: ꝙ nec fides nec iuſticia manſit ī terra. in q̄ etate nos ſumus: quaꝫ in fine boetius ↄplangit. Nota circa hͦ ꝙ dicit inerti. luxu.

Noua littora viderat hoſpes
Tunc claſſica ſeua tacebant:
Odijs neqꝫ fuſus acerbis
Cruor horrida tinxerat arma.
Quid enim furor hoſticus vlla
Vellet prior arma mouere:
Cum vulnera ſeua videret
Nec premia ſanguinis vlla
Utinam modo noſtra redirent
In mores tempora priſcos
Sed ſeuior ignibus ethne
Feruens amor ardet habendi
Heu quis primus fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmaſqꝫ latere volentes
Precioſa pericula fodit.

ꝙ inertia ⁊ ociū ſūt cā luxurie. vñ poeta. Ocia ſi tollas ꝑiere cupidinis artes. Itē horatius. Querit̄ egiſtus q̄re ſit factus adulter. In ꝓmpto cā eſt qꝛ deſidioſus erat. Eſt aūt triplex luxuria ex de ſcholariū diſciplīa. q̄dā ↄſiſtit in coitu. q̄dā in crapula: ⁊ q̄dā in veſtitu: ⁊ q̄libet ē fugiēda. Nota circa hͦ ꝙ dicit: lucida vellera ſerū: ſeres ſūt q̄dā hoīes apud q̄s ↄtexit̄ lana de arboribus. fila ḡ q̄ a vermib⁹ q̄ dicunt̄ bombices ↄpant. illa vocat hͦ lucida vellera. Nota ꝙ thirus ē vermis venenoſus in cui⁹ ſanguīe ītingit̄ purpura. Alij dicunt ꝙ ſit gen⁹ ↄchilioꝝ: in quoꝝ ſanguīe tingit̄ purpurā. quoꝝ ↄchilioꝝ copia inuenitur apud thirū in inſula.

¶ Utinam mō nr̄a redirēt. Hic phīa deplāgit p̄ſētem etatē dcēs. Utinā nr̄a tp̄a. i. ↄditōes nr̄i tp̄is. redirēt mō. i. redigerēt̄. in priſcos mores. i. ī mores antiquos. ſ; heu nō ē ita: ſ; amor. i. deſideriū habēdi feruēs ſeuior. i. ꝑiculoſior. ignibus ethne illi⁹ mōtis ardet. Heu quis fuit ille q̄ ꝑm⁹ fodit. i. effodit. pōdera tecti auri. i. abſcōditi. ⁊ effodit gēmas volentes latere q̄ ſunt ꝑcioſa ꝑicula: qꝛ multi ꝓpt̄ coꝝ ꝑcioſitatē ꝑicula īcidūt. Nota Seneca in

li. de diniſiōe ſciar̄ cōmēdās priorē etatē dicit. O felix prior etas q̄ tot ptalit ſapiētes: q̄bus velut ſtellis fulgētibus mūdi tenebras irradiaret. ſ; heu nūc alij terrenis curis inſeruiūt: alij tpal' dignitatis ambitōe ī ardeſcāt oēs fere circa ſtudiū ſapi̾ ʒ elangueſcūt. Nota ꝙ ethna eſt mōs ſicilie q̄ frequēter ignib⁹ ī ardeſcit: ad cui⁹ ſilītudinē hʒ ſe auaricia ꝛ cupiditas hoīm q̄ ī ſatiabilis nunq̄ penit⁹ extinguitur. Vn̄ tulli⁹ in li. de finibus bonoꝝ ꝛ maloꝝ dicit. Cupiditates hominū ſūt īſatiabiles: q̄ nō ſingulares: ſ; vniuerſas familias euertunt. Ex cupiditatib⁹ eni odia ſeditiōes diſcordie bella naſcūt: ex q̄b⁹ vitā amariſſimam neceſſe eſt effici.

Proſa ſexta libri ſecundi.

q Quid autem de dignitatib⁹ potentiaq3 diſſeram: quas vos vere dignitatis ac poteſtatis inſcij celo exeq̄tis. Que ſi in improbiſſimum quemq3 ceciderint: que incendia flamis ethne eructuantib⁹: q̄d diluuium tantas ſtrages dederint. Certe. vti meminiſſe te arbitror. ꝯſulare imperiū. qđ libertatis principium fuerat. ob ſupbiam ꝯſulum vr̄i veteres abolere cupierūt Qui ob eandem ſupbiam prius regium de ciui

Quid aūt de dignitatib⁹. Hec eſt ſexta proſa hui⁹ ſcđi: in q̄ phia oñdit ꝙ dignitates ꝛ ptātes n̄ ſūt magnope appetēde. Et prīo pbat intētū de dignitate ꝛ ptāte ſil'. Scđo de ptāte diuiſim. ibi: Que vo. tercio iterato ſil' de dignitate ꝛ poteſtate. ibi: ad hec. Primo intendit rationē talem. Illa non ſunt multum appetenda que cum adueniunt malis faciunt ipſos deteriores: ꝛ bonos non efficiunt meliores. ſed dignitates et poteſtates huiuſmodi ſunt: ſicut declarat in littera. igitur ꝛc̄. Unde dicit ſic. Quid diſſeram. i. dicam. de dignitatibus. ꝙ pro ꝛ. potentia. quas vos inſcij id eſt ignari. vere dignitatis ꝛ poteſtat[illegible] exequatis. id eſt aſſimilatis. celo. id eſt ſummo bono. que ſi ceciderint in quēq3 improbiſſimū. i. vicioſiſſimuʒ. que incendia ethne illius montis. dederint tantas ſtrages. i. picula flamis eructuantib⁹. i. exeuntibus. ꝛ qđ diluuiū dederit tantas ſtrages ſicut illi mali q̄bus adueniūt dignitates. q. d. pl'a mala ꝓueniūt ex dignitatib⁹ ꝛ ptātib⁹ maloꝝ q̄ ex incēdio ignis vl' diluuio fluuij. ꝛ lbdit phia. vti ꝓ ſicͤ arbitror te meminiſſe vr̄i veteres. i. antiq̄ores romani. cupierūt abolere. i. dlere. ipſū ꝯſulare. i. dignitatē ꝯſularē ꝓpͤ ſupbiam conſuluʒ quod imperium conſulare fuerat principium libertatis. quia romani liberius viuebant ſub conſulibus q̄ ſub regibus quia romani etiam prius abſtulerant de ciuitate nomen regium propter eandem ſuperbiam ſcilicet regum. Ex quo patet ꝙ dignitates faciunt malos deteriores. Si autem poteſtates ꝛ dignitates deferantur probis (qđ rarꝫ eſt) q̄d in eis aliō placet dignitatib⁹ q̄ ꝓbitas

vtentium. quaſi dicat: nihil. ita fit. i. ꝓpter hoc fit vt virtutibus nō accedat honor ex dignitate: ſ honor accedit dignitatibꝰ ex v̾tute vtentiū eis. ita ꝙ dignitates nihil boni adijciūt ipſis bonis. Nota duplex ē dignitas ꝙ poteſtas. q̄dā mundana ſiue tpalis que ꝯſiſtit in bonis tpalibus exteriorib⁹: ꝙ in tali nō ꝯſiſtit vera felicitas cū ſit reſperſa multis amaritudinibꝰ. Alia eſt dignitas ꝙ ptās aīe ſiue ſpūalis q̄ ꝯſiſtit in ſciētijs ꝙ virtutibus: ꝙ illa ñ poteſt ſuperari vicio nec aduerſitatibus nec ꝓſperitatibus in qua ꝯſiſtit beatitudo ꝙ beata vita. Vñ ambro. in li. de offi. dicit: Dico beatā vitā conſiſtere in altitudine ſapiē: in ſuauitate conſcientie ꝙ in v̾tutis ſublimitate. Nota ꝙ inſcij dignitates ꝙ ptātes mūdanas adequāt celo: qꝛ non recte iudicant. iudicant eñ ſm ꝯcupiſcentiā ꝙ nō ſm rei v̾itatē. ſperiti eñ velut a longe diſtātes a v̾itate ſpeculant̄. primo elencoꝝ. Nota ꝙ mali dignitatibus ꝙ ptātibus prediti plus nocent ꝙ̄ ignis vel diluuiū aquarū: qꝛ mali dignitate ſua ꝙ ptāte extollunt̄ in ſupbiam: alios iugo ſeruitutis opprimendo: p quo exequendo mouentur bella quibꝰ humanū genus plꝰ offenditur ꝙ̄ igne vel diluuio. Nota ꝙ ciuitas romana a tempe romuli ſui cōditoris a regibus erat gubernata: poſtea romani exigente malicia et ſuperbia regum ipſos deleuerūt ꝙ cōſules inſtituerūt qui etiam ꝓpter eoꝝ ſupbiam erāt abiecti. ex quo pꝫ ꝙ dignitas ꝙ ptās maloꝝ eos efficit peiores. Nota ꝙ honor nō debet̄ alicui rōe dignitatis. ſ potius rōne virtutis. Vñ areſto. iiij. ethi. Nō erit vtiq; dignus honore prauꝰ exiſtens. v̾tutis eñ premiū honor eſt. Vñ ſm veritatē ſolus bonus eſt honorandus.

tate nomē abſtulerat. At ſi quādo: qđ prarū eſt: probis honores deferant̄. quid in eis aliud ꝙ̄ probitas vtentiū placet. Ita fit vt nō virtutibus ex dignitate: ſed ex virtute dignitatibus honor accedat. ¶ Que vō eſt iſta veſtra expetibilis ac p̄clara potentia. Nōne o terrena animalia cōſideratis quibꝰ preſidere videamini. Nā ſi inter mures videres vnū aliquē ius ſibi acptātē p ceteris vēdicātē: q̄nto moueris cachinno.

¶ Que vō ē iſta veſtra. Hic ꝓbat ſpāliter de ptāte ꝙ nō ſit multū appetenda duabus rōnibus. ſcđa ibi. Quid autē ē. Nō talis eſt. Illa ptās nō eſt multū appetenda q̄ nō eſt magne ꝙ fortis reputatōis: ſ tm̄ ē fragilis ꝙ imbecillis. ſ ptās tpalis eſt hmōi: qꝛ per eā homo nō pōt ſupra aīam: ſ tm̄ ſupra corpꝰ ꝙ ſup ea bona que corpis ſūt. hūano aūt corpe nihil eſt ībecilliꝰ. Dicit ergo in lr̄a: Que eſt iſta veſtra expetibilis. i. deſiderabilis. ac preclara. i. nobilis potētia. quaſi diceret nulla ē. nōne ꝯſideratis terrena aīalia quibus videamī preſidere. i. preeſſe. ſi eñ inter mures videres vnū pre ceteris. ſibi vendicantē. i. vſurpantē. ius ac ptātem ſup alios mures. o quanto cachinno. i. riſu tu moutereris qꝛ deriſibile eſſet. ꝙ talis eſt ptās terrena

ſez deriſibilis q̄ nō extēdit ſe niſi ad corp⁹. Quid vo ſi tu ſpectes. i. cōſideres corp⁹ ē. imbecilli⁹. i. debili⁹ hoīe. q. d. nihil. q̄s hoīes ſepe necat. i. inficit. morſ⁹ muſclaꝝ. i. puoꝝ v̄miū. vl̄ etiā ītroit⁹ ī ſecreta. i. ī interiora hoīs q̄cꝫ reptātiū. i. ſerpētiū. Quo vo. i. quō q̄ſcꝫ poſſit exercere ius aliqḋ ī quēpiā: niſi ī ſolū corp⁹ ⁊ ī fortunā. i. ī bōa fortune: q̄ ſūt īfra corp⁹. q. d. nullo mō. Nūquid tu vnq̄ ĩpabis libo aīo. q. d. nō. Nūquid tu amonebis de ſtatu ꝓprie quietis mentē ſibi firma ratione coherentem. q. d. nō. Et hoc ꝓbat exēplo cuiuſdam phi: qui nullis tormētis ad h̄ poteuit ꝯpelli vt illud faceret qḋ ratō naturalis indicabat nō faciēdum. Vñ dicit. Cū q̄daz tyrann⁹ putaret ſe adacturum. i. ꝯpulſurū: ſuppliciis quēdaz liberū virū. i. phm. vt ipe ꝓderat cōſcios facte cōiuratōis aduerſum ſe: ille liber homo linguā momordit atcꝫ abſcidit: ⁊ abiecit eā in os. i. in faciē ſeuiētis tyrāni. Ita illos cruciat⁹ quos tyrānus putabat eſſe materiā. i. cām crudelitatis. vir ſapiēs fecit eſſe materiā virtutis qꝛ hoc ꝑ virtute: nō ꝑ crudelitate ei reputatū eſt. Nota ꝙ muſcula eſt diminutiuū hui⁹ noīs muſca. ⁊ ꝑ muſculā dat īelligere quecūcꝫ aīalia venenoſa vel vermes venenoſos. ⁊ ab iſto loco recepit auctor floꝝ cū dixit: debili⁹ q̄d ſit mare q̄s nece muſcula ꝑdit. Nota ꝙ aīm⁹ hoīs liber eſt ⁊ cogi nō p̄t. Vñ Sen. Errat ſi quis ſuitutē credit trāſire in totū hoīez. nō eī trāſit ī aīam. qꝛ libertas eſt aīa. Nota ꝙ hō liber ⁊ ꝯſtās nullis ſuppliciis vinci p̄t. qꝛ dicit Sen. in li. de clemētia. Magni animi ꝓpriū ē placidū eſſe ⁊ trāquillū: ⁊ iniurias ⁊ offenſiōes ſupbie deſpicere. Et. xxviij. epl'a: triginta tyrāni ſocratē circūſteterūt: nec potuerūt aīm ei⁹ infringere.

Quid vo ſi ſpectes corp⁹ imbecilli⁹ hoīe repire queas: quos ſepe muſcularū q̄z vel morſus: vel in ſecreta quecꝫ reptantiū necat introitus. Quo vo quiſcꝫ ius aliqḋ in quēpiā: niſi ī ſolū corpus ⁊ qḋ eſt infra corpus: fortunā loquor: poſſit exercere. Nunquid vncꝫ libero impabis aīo. Num mentem firma ſibi rōe coherentē de ſtatu ꝓprie quietis amouebis. Cū liberū quēdaz virū ſuppliciis ſe quidā tyrān⁹ adacturū putaret: vt aduerſuz ſe facte cōiuratiōis ꝯſcios ꝓderet: linguam ille momordit atcꝫ abſcidit: ⁊ ī os ſeuiētis tyrāni abiecit. Itacꝫ cruciat⁹ q̄s putabat tyrān⁹ in materiā crudelitatis vir ſapiēs fecit eſſe virtutis. ¶ Quid aūt eſt ꝙ in aliū quiſcꝫ poſſit facere: qḋ ſu-

¶ Quid aūt eſt. Hic phia ponit ſecūdā rōem: que ē talis. Illa poteſtas nō ē multū appetēda ꝑ quā nemo p̄ot facere qḋ ali⁹ nō poſſit ī ipm qḋ ipe p̄ot

in aliis. ſꝫ poteſtas tempalis eſt hmõi: ſicut in lr̃a declarat ponens duo exẽpla de buſiride ⁊ regulo. Primũ exemplũ eſt de buſiride. Buſirides fuit filius neptuni ex matre libia: q̃ hoſpites ſuos mactabat. Hercules aũt apud ipm̃ hoſpitatꝰ ipm̃ ecõtra mactabat. Secundũ exemplũ eſt de regulo. Regulus fuit cõſul romanꝰ: q̃ cum multa bella geſſit cũ carthaginẽſibꝰ multos ex eis captiuauit: ſed tandẽ ab eis fuit captus. Ex q̃ patet ꝙ q̃cq̃d põt aliqs in aliũ facere: põt etiaz illud ab alio pati. Vñ Catho. Victorẽ a victore ꝛc. Et ꝑ ꝯſeq̃ns nulla eſt potẽtia hũana q̃ hoc incipe nõ põt. Unde dicit i lr̃a. Quid eſt ꝙ quiſq; poſſit facẽ i aliũ quod ipſe nõ poſſit ſuſtinere ab alio. q. d. nihil. qđ declarat. Nos accepimꝰ. i. cognouimꝰ. buſiridẽ ſolitũ. i. cõſuetũ necare hoſpites: ipm̃ fuiſſe mactatũ ab hercule hoſpite ſup. ſuo. Aliud exemplũ ponit. Regulus cõſul romanꝰ plures penoꝝ. i. carthaginenſiũ captos bello cõiecerat. i. poſuerat in vincula. ſꝫ mox ipe ꝑbuit manus cathenis victoꝝ. i. carthaginenſiũ. Nũquid igit̃ vllã putas eſſe hoĩs potentiã q̃ non poſſit efficere: ne alius valeat in ſe qđ ipe põt in alio. q. d. nulla reputãda eſt hec potentia.

ſtinere ab alio ipe non poſſit. Buſiridẽ accepimꝰ necare hoſpites ſolituz ab hercule hoſpite fuiſſe mactatũ. Regulꝰ plures penoꝝ bello captos in vincula cõiecerat: ſed mox ipe victoꝝ cathenis manꝰ ꝑbuit. Ullam ne igit̃ eius hoĩs potentiã putas: qui qđ ipe in alio põt: ne id in ſe alter valeat efficere nõ poſſit. Ad hec ſi ipis dignitatibꝰ ac poteſtatibꝰ ineſſet aliq̃d naturalis ac ꝓprij boni: nunq̃ peſſimis peruenirẽt. neq; enĩ ſibi ſolent aduerſa ſociari. Natura reſpuit vt cõtraria queq; iũgant̃. Ita cũ peſſimos plerũq; dignitatibꝰ fungi dubiũ nõ

¶ Ad hec ſi ipis dignitatibꝰ. Hic ꝓbat ꝑbia ſimul de dignitatibꝰ ⁊ poteſtatibus ꝙ nõ habent in ſe aliqđ naturale bonũ ꝓpter qđ ſint appetende. Secũdo oſtendit ꝙ idez põt cõcludi de oĩbus bonis fortuitis ibi. Poſtremo. Primo facit qđ dictũ eſt. Secũdo oſtẽdit falſam noĩatõen exterioꝝ bonorum: ibi. de quibꝰ etiã illud. Ratio quã intẽdit eſt illa. Illud qđ in ſe naturaliter eſt bonũ nõ põt adiũgi peſſimis. ſꝫ dignitates ⁊ poteſtates peſſimis adueniũt. ergo ꝛc. Maioꝛ declarat̃ in lr̃a. Vñ dicit. Si ipis dignitatibꝰ et poteſtatibꝰ ineſſet aliquid naturalis ⁊ ꝓprij boni: nunq̃ ꝑuenirẽt peſſimis. Neq; enĩ aduerſa. i. oppoſita: ſolent ſibi ſociari. qꝛ natura reſpuit: vt queq; cõtraria iungãtur. i. ſtent ſimul. Cũ ergo nõ ſit dubiuz peſſimos plerũq; fungi. i. vti dignitatibus: illud etiã liquet. i. manifeſtũ eſt: ipa non eſſe bona ſui natura. que ſi peſſimis patiãtur herere. i. cõmanere: qđ quidẽ dictuz

de dignitatibus ⁊ poteſtatibus dignꝰ poteſt exiſtimari de cunctis muneri-
bus fortune: que. ſ. munera vberiora. i. coploſiora: ꝑueniũt ad quecꝫ im-
probiſſimũ. Nota ꝙ duplex eſt bonũ. Unum qđ cõuertitur cum ente: et
ſic dignitates ⁊ poteſtates licꝫ malis aduentiãt: tamẽ ſunt bone. Aliud eſt
bonũ qđ eſt quedã qualitas derelicta ex bonis operatõibꝰ: ⁊ vocat̃ bonũ
moris. et ſic
dignitates ⁊
ptãtes bone
nõ ſunt. quia
vt plimũ peſ
ſimis ſocian
tur.

ſit: illud etiã liquet natura ſui bona nõ eſſe
que ſe peſſimis herere patiant̃. Qđ quidẽ
de cũctis fortune muneribꝰ dignius exiſti
mari põt: q̃ ad improbiſſimũ quecꝫ vberio
ra ꝑueniunt. ¶De quibꝰ etiam illud conſi
derandum puto ꝙ nemo dubitat eſſe for-
tem: cui fortitudinem ineſſe cõſpexerit. Et
cuicũcꝫ velocitas adeſt: manifeſtum eſt eſ-
ſe velocem. Sic muſica quidem muſicos:
medicina medicos: rhetorica rhetores fa-
cit. Agit enim cuiuſcũcꝫ rei natura qđ ꝓpri
um eſt: nec cõtrariaꝝ rerũ miſcet̃ effectibꝰ

¶De q̃bꝰ eti
aꝫ. Hic phia
ꝓbat ꝙ bõa
fortuita non
pñt ĩ ſuũ effe
ctũ: et ſic per
cõſequẽs ha
bent falſã de
noĩatõem ar
guẽdo ſic. oẽ
qđ ẽ natura-
lit̃ bonũ effi-
cit qđ ẽ ei ꝓ-
priũ ⁊ expellit cõtrariũ. ſicut fortitudo facit fortẽ. velocitas velocẽ. ſ; bona
fortune nõ efficiũt qđ videtur eſſe ꝓpriũ. q; diuitie nõ faciũt diuitẽ: cũ non
reſtringãt auariciam: nec potẽtia facit potentẽ: nec dignitas dignũ. ꝓpter
qđ diuitie falſe nominant̃. Unde dicit in lr̃a. De quibꝰ bonis fortuitis illđ
etiam puto cõſiderandũ ꝙ nemo dubitat illũ eſſe fortẽ cui cõſpexerit ineſ
ſe fortitudinẽ: ⁊ illum eſſe velocem cuicũcꝫ adeſt velocitas. ⁊ ſic muſica fa
cit muſicos: medicina facit medicos: rhetorica rhetores. Natura enim cu
iuſcũcꝫ rei agit qđ ſibi eſt ꝓpriũ: ⁊ non miſcetur effectibus cõtrariarũ rerũ.
⁊ vltro. i. ſponte repellit q̃ ſunt aduerſa. i. cõtraria. Atqui ꝓ certe. nec opes
. i. diuitie. queũt. i. poſſunt: reſtringere inexpletã auariciam hominũ. i. inſa
tiabilem. nec poteſtas facit illum cõpotem ſui. i. potentem: quem vitioſe li
bidines retinent aſtrictum inſolubilibus cathenis. i. paſſionibus. ⁊ digni
tas collata improbis nõ modo. i. non tm̃ non efficit dignos: ſed prodit et
oſtẽtat indignos. Cur ita ꝓuenit ꝙ bona fortune non efficiũt qđ videt̃ eis
eſſe ꝓpriũ. hoc eſt ideo. vos hoĩes gaudetis res ſeſe aliter habẽtes q̃ꝫ vide-
antur cõpellare. i. denoĩare falſis noĩbꝰ: que noĩatões facile redarguũtur
effectu ipaꝝ rerũ. Itacꝫ nec ille diuitie iure pñt appellari cũ nõ faciũt diui
tem: nec illa potẽtia: nec hec dignitas iure appellari põt. Nota ꝙ diui-
tie nõ faciũt diuitẽ. q; nõ reſtrĩgũt auariciã. nã diuitie ſ̃m Sen̄. xxvij. epl̃a
ſunt cõpoſita pauptas ĩ lege nature. talis aũt pauptas ſ̃m legẽ nature ex-
cludit auariciã que inſatiabilis eſt. Natura em̄ paucis ꝯtẽta eſt. Nota

ꝙ dignitas improboꝝ oſtētat improbos. qꝛ improb⁹ tanto a pluribus cognoſcit᷑: quāto magis īnoteſcit eius vitiū. ꝛ quāto aliqꝭ ī maiori dignitate cōſtituit᷑: tanto pl⁹ cognoſcit᷑. Propter qđ dixit Senec. in ꝓuerbijs loco ignominie apud indignū eſt dignitas.

¶ Poſtremo idem de tota fortuna. Hic pħia oſtendit idē poſſe cōcludi de oīb⁹ bōis fortuitis: dicēs Poſtrēo. i. finalit᷑. licet ħ idē ꝯcludere de tota fortuna: in q̄ nihil ē expetēdum. i. deſiderandū: nihil īeſſe ſibi nature bonitatis. i. nālis. manifeſtū ē que fortuna non adiūgit ſe ſp bonis: ꝛ quib⁹ fuerit adiūcta bonos non efficit.

Nota ꝙ bonum fortune facit illō bonū cui addit᷑ ſicͭ muſica facit muſicū: et virt⁹ facit virtuoſuꝫ. Sed qꝛ fortūa malos q̄bus aduenit non facit bonos patet. quia nihil nāe bonitatis ſibi īeſt. q̄lit᷑ aūt mali malos faciūt bonos patebit ī. iiij. hui⁹. ꝓſa. vi.

ꝛ vltro q̄ ſunt aduerſa depellit. Atqui nec
opes inexpletā reſtinguere auariciā queūt
Nec poteſtas ſui cōpotē facit quē vicioſe
libidines inſolubilib⁹ aſtrictū retinent ca-
thenis. Et collata improbis dignitas nō
modo nō efficit dignos: ſ; ꝓdit potiꝰ ꝛ oſtē
tat idignos. Cur ita ꝓuenit. Gaudetis enī
ſeſe res aliter habētes falſis cōpellare no-
minib⁹ q̄ facile rerū ipſaꝝ redarguūtur effe
ctu. Itaqꝫ nec ille diuitie: nec illa potētia:
nec hec dignitas iure appellari pōt. Poſtremo idē de tota fortuna cōcludere licet:
in q̄ nihil expetendū: nihil nature bonita-
tis ineſſe manifeſtū eſt. q̄ nec ſe bonis ſem-
per adiūgit: ꝛ bonos quibus fuerit adiun-
cta non efficit.

Metrū ſextū libri ſecūdi.

Nouim⁹ quātas dederit ruinas.
Vrbe flāmata patribusqꝫ ceſis.
Fratre qui q̄ndā ferus interempto.
Matris effuſo maduit cruore.

Nouim⁹ quātas dederit ruinas. Illud eſt ſextū metꝝ hui⁹ ſcđi: qđ dꝛ ſaphicū ab inuētore: trochaicū a pede ꝓdñante. ꝛ eſt vndecaſyllabuꝫ qꝛ q̄libet ꝟſus cōtinet. xi. ſyllabas. ꝛ eſt acatalecticū. qꝛ nulla ſyllaba deficit ad ꝑfectiōem metri. In quo metro pħia declarat ꝑ exēplū ꝙ dignitates ꝛ ptātes malis adueniētes nō faciūt eos bonos. ꝛ hoc declarat ꝑ Neronē q̄ quāto fuit potētior: tāto fuit peior. Tāgit aūt pħia q̄tuor malicias Ne-

ronis in hoc metro. Prima eſt ꝙ vrbem romanã incẽdit que arſit ſeptẽ diebus ⁊ ſeptẽ noctib⁹: vt ſpectaculo illi⁹ ignis cognoſceret quãt⁹ olim fuerat ignis qñ troya capta arſerat. Secũdũ malũ ẽ ꝙ nero magnã ꝑtẽ ſenat⁹ ſine vlla cauſa ĩterfecit. Tertiũ ẽ ꝙ ꝓpriũ frẽm occidit vt ſol⁹ ſecur⁹ regnaret. Quartũ ẽ ꝙ mr̃ez ſuã occidi fecit vt videret locũ vẽtris in ꝗ iacuit. Dicit ergo ĩ lr̃a.

Corpus ⁊ viſu gelidum ꝑerrans.
Ora nõ tinxit lachrymis: ſed eſſe
Cenſor extincti potuit decoris.
Hic tamẽ ſceptro populos regebat.
Quos videt cõdens radios ſub vndas.
Phebus extremo veniẽs ab ortu.
Quos premũt ſeptẽ gelidi triones.
Quos nothus ſicco violentus eſtu
Torret: ardentes recoquẽs arenas.
Celſa non tandẽ valuit poteſtas.
Vertere praui rabiem Neronis:
Heu grauẽ ſortem quotiens iniqu⁹
Additur ſeuo gladius veneno.

Nouim⁹ q̄ntas ruias. i. quãta ꝑicula dederit Nero vrbe ſup. romana. flammata. i. incẽſa. ꝙ ꝑ et. ceſis. i. occiſis. patrib⁹. i. ſenatoribus. ꝗ Nero ꝗndaz fer⁹. i. crudelis: interempto frẽ. Ipſe etiaz maduit cruore matr̃ effuſo: ⁊ deſignãs ei⁹ crudelitatem circa matrẽ dicẽ.

Et ipẽ Nero ꝑerrãs. i. trãſiẽs: viſu gelidũ corp⁹. i. infrigidatũ corp⁹ mr̃is. nõ tinxit. i. madidauit. ora. i. faciẽ ſuã lachrymis. ſꝫ ipẽ potuit ſine oĩb⁹ lachrymis eſſe cenſor. i. iudex extincti decoris. i. ĩterfecte matris ꝗ decora fuit. Tamẽ hic Nero licꝫ ita mal⁹ eẽt: regebat populos ſceptro. i. imꝑiali dignitate. hos inquã pp̃los rexit quos pheb⁹. i. ſol. veniẽs ab ortu extremo videt cõdens. i. abſcõdens radios ſuos ſub vndas. Et loquit̃ more poetarum. q. d. ipẽ rexit oẽs pp̃los ꝗ erãt ab ortu ſolis vſqꝫ ad occaſuz. ſilr̃ regebat populos quos ſeptẽtriones. i. ſeptẽ ſtelle ꝗ ſunt in maiori vrſa: ꝗ dicũtur triones q̃ſi teriones. qꝛ illã plagã terũt. gelidi. i. frigidi. premũt. plaga eñ ſeptẽtrionalis frigida ẽ. q. d. regebat oẽs populos aqlonares. et iſtos regebat quos noth⁹. i. ille vent⁹ collateralis auſtro. violent⁹ exiſtens: torret. i. cremat. ſicco eſtu. i. calore nothus. inquã recoquẽs ardentes arenas. i. calidas. venit eñ ille vent⁹ a torrida zona. et ideo calid⁹ eſt. q. d. Nero etiã regebat oẽs populos auſtrales. ⁊ ſic ꝑ q̃tuor plagas mũdi oſtẽdit ei⁹ poteſtatẽ ſup oẽs populos. tandẽ celſa poteſtas. i. magna. nõ valuit vertere. i. mutare. rabiẽ. i. crudelitatẽ praui Neronis. Et tũc deplãgit ꝯiũctiõem ꝑtãtis cũ magna malicia. qꝛ multa mala ex ea ꝓueniũt: dicẽs. Heu ſup. dico eſſe grauẽ ſortẽ. i. euentũ. quotiẽs iniqu⁹ gladius. i. iniq ꝑtãs: addit̃ ſeuo veneno. i. venenoſe crudelitati. Nota ſm Ariſto. v. Ethic. ꝑncipat⁹

virū oſtēdit. Malicia em̄ hoīs vel pbitas oſtendit̄ p̄ncipatu: ſicut ptz in Nerone: cui⁹ malicia ⁊ crudelitas in imꝑio ſue dignitatis apparuit. Propter qđ dicit Ariſto. Seuiſſima ē iniuſticia habēs arma. x. vij. Ethi. dicit Simi'e eſt igit̄ ꝯpare iniuſticiā hoī iniuſto. eſt em̄ deterior beſtia decies milies. plura em̄ vtiqꝫ mala faceret homo mal⁹ q̄ beſtia. Nā p̄ter hec mala Nerōis q̄ tāgūtur in l'ra: multo pl'a ip̄e perpetrauit. Nā dic̄ phia iij. hui⁹. v. p ſa. Nero Senecā familiarem ſuū p̄ceptorem ad eligende mortis cogit arbitriū. Et q̄a nero fuit crudeliſſim⁹ hominū. iō Seneca ſcripſit quēdā libellū ad ip̄m q̄ intitulat̄ liber de clemētia. in q̄ hortatur eū ad fugā crudelitatis ⁊ ad vſuz clemētie: q̄ liber ſic incipit. Tibi ſcribere de clemētia Nero ceſar inſtitui ⁊c̄.

Proſa ſeptima ſecūdi li.

Tum ego ſcis inquā ipſa minimū nobis ambitōez mortaliū reꝝ fuiſſe dominatā: ſed materiā gerēdis rbus optauimus: quo ne virt⁹ tacita cōſenſceret. P. At illa. Atqui hoc vnū eſt qđ p̄ſtātes quidem natura mentes: ſꝫ nondū ad extremā manū ꝟtutū pfectōe pductas allicere poſſit: glorie ſcꝫ cupido ⁊ optime: in rempu-

Tum ego ſcis inquā. Hic incipit ſeptima p̄ſa hui⁹ ſecūdi. in qua oſtēdit phia q̄ gloria mūdana nō ſit multum appetēda. Et p̄mo inducit Boetiū cōfitentē ſe nō deſideraſſe multū p̄dicta: ſꝫ poteſtates ⁊ dignitates niſi inq̄tū ſunt materia rerū gerendarū. Secūdo oſtēdit phia q̄ gloria ſit ꝑrile bonū: ⁊ ſit nō multū appetēda. Secūda ibi. Et illa. Dicit p̄mo. Tuz p tunc. ego Boeti⁹ inquā. i. dixi. o phia: tu ip̄a ſcis ambitōem. i. cupiditatē rerū mortaliū: de quib⁹ dixiſti. mīmū nobis fuiſſe dn̄atā. ſꝫ ſꝫ optauim⁹ materiam rebus gerēdis. quo ne p vt non. cōſeneſceret in nobis virtus tacita. i. nō excitata. Nota q̄ in ſapiente nō dn̄atur cupiditas rerū tpaliuꝫ. q̄a phia īducit mobilis affluētie ꝯtēptū: ex li. de pl'atis. Et Socrates cū athenis ad ſtudiū pgeret: magnū pōdus auri ī mare piecit: dicens. Mergaꝫ te ne mergar a te. Nota q̄ materia reꝝ gerēdaꝝ ſunt iſta ſine q̄b⁹ res cōuenīēter geri nō p̄nt. Et ſunt tria. ſap̄ia. autoritas. ⁊ potētia. Sine em̄ ſap̄ia nihil cōuenīēter gerit̄: vt de ſe ptz. Res etiā gerenda auctoritate ornat̄. q̄r hō autētic⁹ libēti⁹ audit̄ ⁊ facili⁹ ei credit̄. Potentia ꝟo mali deꝑmunt̄ et boni extollunt̄. Hāc mōz Boeti⁹ deſiderās: potētiaꝫ ⁊ dignitatē queſiuit.

Nota q̄ Boeti⁹ mām dignitatis ⁊ ptātis ideo q̄ſiuit: ne virt⁹ ſua tacita ꝯſeneſceret. i. nedū ip̄e ad ſenectutē pueniret virt⁹ ſua tacita eēt: dū null⁹ aliq̄d loq̄ret̄ de laude ſue ꝟtutis vel ſcriberet. Tūc em̄ virt⁹ tacita ꝯſeneſcit q̄n̄ nō agit aliq̄s vn̄ alij loquant̄: ⁊ dū nihil ſcribit̄ de ſuis bn̄ficijs. q̄r virtus habentē pficit: ⁊ opus ei⁹ laudabile reddit.

¶ At illa. atqui hoc vnū eſt. Hic phia oñdit gl'iaꝫ mūdanā nō eē appetēdā

Et p̄mo p̄mittit ꝙ cupido glie mltos allicit. Scđo ꝓbat eã eē exilē ꝛ vanã: ibi. Oĩz tre ambitū. Primo dicit ſic. Exq̄ Boeti⁹ q̄nq3 q̄ſiuit dignitates ꝛ ptātes: ne virt⁹ ſua tacita cōſeneſceret: videt ꝙ iſta ꝓpter laudē ꝛ gl'iã q̄ſiuit. Ideo dicit phia. Hoc vnū eſt. ſ. cupido gl'ie ꝛ fama optimoꝝ meritoꝝ in rempublicã: q fama poſſit allicere mētes hoim natura p̄ſtātes. i. excellētes. ſed nondū. i. nō adhuc. pductaſ ad extremam manū perfectiōe virtutū. i. ad ſummã perfectōez. q̄ fama et gl'ia q̄ ſit exilis ꝛ vacua totiuſ pōderis. i. p̄cioſitatis. ſic ꝯſidera ex ſequentibus.

blicā fama meritoꝝ. Que q̄ ſit exilis ꝛ totius ponderis vacua ſic cōſidera. Omnem terre ambitum: ſicuti aſtrologicis demonſtratiōibus accepiſti: ad celi ſpacium puncti conſtat obtinere ratiōem: id eſt vt ſi ad celeſtis globi magnitudinē conferaſ: nihil ſpacij prorſus habere iudicetur. Huius igitur tam exigue in mundo regionis quarta fere portio eſt: ſicut ptolomeo pro-

Nota ꝙ cupido vane gl'ie multos allicit ꝛ delectat. Vñ Señ. lxi. epl'a dicit. Illud p̄cipue nos impedit qđ cito nobis placem⁹: ſi īuenim⁹ q̄ nos bonos viros dicant: q̄ prudētes: q̄ ſāctos nō ſum⁹ modica laudatōe cōtenti. quicq̄d ī nos adulatio ſine pudore cōgeſſerit: tanq̄ debitū putam⁹. optimos nos eſſe ſapiētiſſimoſq3 affirmantib⁹ aſſentim⁹: cū ſciam⁹ nos ſepe multa mētiri. adeo quoq3 indulgem⁹ nobis: vt laudari velim⁹ in id cui ꝯtrū maxime facimus.
Nota ꝙ duplex eſt bonitas mētis. ſ. naturalis: et acq̄ſita. Naturalis bonitas eſt ſm quã aliq̄ naturalr ſunt pij: māſueti: ſobrij: et caſti. ſ3 hec bonitas ſi nō emendaſ virtute ꝛ ſapiētia cito extollit hoīez ad vanā gl'iaz. Alia eſt bonitas acquiſita exercitio virtutū ꝛ ſciētiaꝝ que nō p̄mittit hoīem extolli vana gl'ia. q2 ſapiens fructū ſuū ponit in cōſciētia. ſtuit⁹ aūt in laude ſm Macrobiū. Ideo dicit phia ꝙ cupido gl'ie allicit mētes natura p̄ſtantes nondū adhuc virtutib⁹ pfectas. Nota ꝙ fama eſt freq̄ns laus optimoꝝ meritoꝝ in rēpublicā. ſ3 gloria eſt clara noticia cū laude. vel gloria eſt late patens p̄coniū. i. annūciatio.
¶ Omnē terre ambitū. Hic phia oſtēdit gl'iam mūdanã eſſe exilē: nec multum appetendā. Primo oſtēdit hoc ex pte ſpacij in quo dilataſ. Secūdo oſtēdit hoc ex diuerſitate nationū ad quas non diuulgaſ. Tertio oſtendit idem ex diuerſitate morum propter quos de eodē cōtrarie iudicaſ. Quarto oſtendit idem ex breuitate durationis: propter quam non perpetuatur. Secunda ibi. Adde ꝙ hoc. Tertia ibi. Quid ꝙ diuerſarum. Quarta ibi. Sed q̄ multos. Primo intendit talem rationem. Latitudo fame conſiſtit in latitudine terre ſuper quam dilatatur. ſed terra non eſt lata ſuper quam ſit dilatatio fame: ſicut declarat in lr̄a. ergo fama late non poteſt diffundi: ꝛ ꝑ ꝯſequēs eſt exilis nec multū appetēda. Vñ dicit in lr̄a. Tu accepiſti. i.

didiciſti aſtr logicis demõſtratõib⁹ omnẽ ambitũ terre.i.ſpaciũ terre.obti
nere.i.hr̃e rõem pũcti.ad ſpaciũ celi.i.ad magnitudinẽ celi. Mõ magis ex
ponẽs dicit.vt ſi terra ꝯferat͛.i.ꝯparet͛:ad magnitudinem celeſtis globi:
ipſa iudicet͛ ꝓrſus nihil ſpacij hr̃e. Huiꝰ igit͛ tã exigue regiõis.i.terre.i mũ
do fere q̃rta portio.i.q̃rta ps eſt q̃ incolat͛.i.inhabitat͛.ab aĩantib⁹ nobis

bant te didiciſti:que a nobis cognitis aĩan
tibus icolat͛. Huic q̃rte ſi quãtũ maria pa
ludeſq꜡ premũt:quãtũq꜡ ſiti vaſta regio di
ſtendit cogitatione ſubtraxeris.vix angu-
ſtiſſima inhabitãdi homib⁹ area relinquet͛
In hoc minimo igit͛ puncti quodã puncto
circũſepti atq꜡ cõcluſi de ꝓuulganda fama
de ꝓferendo nomĩe cogitatis. At quid ha
bet amplũ magnificũq꜡ gloria tã anguſtis
exiguiſq꜡ limitibus artata? Adde ꝙ hoc

cognitis: ſi-
cut tu didici
ſti a Ptolo-
meo h̃ ꝓbãte
Si ſbtraxeri
cogitatõe hu
ic quarte par
ti terre q̃tuz
maria ⁊ palu
des ꝓmũt.i.
occupant.et
q̃tuz vaſta.i.
ãpla regio d
ſtendit ſiti.i.
ſiccitate: tũc
vix reliquet͛
hoib⁹ angu-
ſtiſſima area.i.artiſſim⁹ loc⁹ inhabitãdi. In hoc ḡ quodã mĩmo pũcto: pũ-
cti.i.mĩma portõe terre.vos hoĩes circũſepti atq꜡ cõcluſi cogitatis de per-
uulgãda fama: de ꝓferẽdo.i.extollẽdo.noĩe.i.fama.et hoc ĩt iutiliter. Sz
quid habeat.i.pt hr̃e: gloria amplũ.q꜡ ꝓ et.magnificũ: q̃ arta eſt tã angu-
ſtis ⁊ exiguis limitib⁹.i.termĩs.q.d.nihil hz magnificũ. Nota terra re-
ſpectu celi nõ eſt alicui⁹ quãtitatis ſenſibilis: ſ; hz ſe ſicut pũct⁹. q꜡ orizon
q̃ termĩat viſuz nr̃m diuidit celũ in duo media: qḋ nõ eſſet ſi terra ĩ ꝯpatõe
ad celũ hr̃et aliquã quãtitatẽ. Itẽ ſi terra eſſet alicui⁹ quãtitatis ſenſibi-
lis reſpectu celi: tũc ſtelle nõ ſemꝑ apparerẽt nobis eiuſdẽ quãtitatis: qḋ
ptz falſuz.q꜡ in ea pte vbi terra eſſet magis gibboſa ⁊ ꝓpinq̇or celo appare
rent ſtelle maiores ⁊ oppoſita pte minores. Itẽ mĩma ſtella fixa viſu no
tabilis ẽ maior tota terra. Si ḡ talis ſtella apparet nobis exiſtẽtib⁹ ĩ terra
ſicut pũct⁹: multomagis terra reſpectu celi erit ſicut pũct⁹. Itẽ punct⁹
eſt quoddã indiuiſibile: a q̃ linea eq̃liter diſtans facit circuĩ. Et q꜡ celũ ex
oĩ pte eq̃liter diſtat a terra: iõ terra reſpectu celi hz ſe ſicut pũct⁹. Nota
ꝙ tres ptes terre ſunt inhabitabiles. Una ꝓpt͛ nimiũ calorẽ. due ꝓpter ni-
miũ frig⁹. Sz q̃rta ps q̃ eſt tpata ĩ caliditate ⁊ frigiditate nobis inhabi-
tat͛. Sz q꜡ adhuc nõ tota inhabitat͛ ꝓpter maria ⁊ paludes ⁊ ꝓpter nimiaz
ſiccitatẽ.iõ dicit pħia ꝙ q̃rta ps fere ẽ habitabilis. Uel dic fere ſm alios
q꜡ eſt⁹ ſolis nõ facit torridã zonã totalr̃ inhabitabilẽ: cũ q̃ã ciuitas dicta
zenit: ſuꝑ quã ptolome⁹ dr̃ fundaſſe aſtrolabiũ directe ſit ſb eq̃noctiali. ſ;
dicit͛ inhabitabilis q꜡ ẽ grauis inhabitatõis. ſ; vltra eq̃noctialẽ oĩno ẽ in-
habitabilis ꝓpt͛ nimiũ calorẽ. Itẽ dicit q̃rtã ptẽ terre inhabitari ab aĩan-
tib⁹ nobis cognitis. ħ forſan dicit ꝓpt͛ antipedes ſi ſũt: q̃ nobis ſũt igti.

¶ Adde ꝙ hocipm. Hic pħla oſtendit gloriā non eſſe appetendā ex diuerſitate nationū ad q̄s nō diuulgat̄ intēdens talē rōem. Diuerſe natōes ⁊ diuerſa idiomata nō ſolū impediūt pmulgatōem fame hoīm: ſ etiaʒ vrbiū. ſ i terra hītabili ſunt diuerſe natōes diuerſoꝝ idiomatū. ġ pmulgatio fame p talia īpedit̄: ⁊ p pñs nō ē multū appetēda. Vñ dic̄ i lr̄a: Adde pdicte rōi

ipm breuis habitaculi ſeptū plures incolunt natōes: lingua moribus totiꝰ vite ratione diſtantes: ad quas tū difficultate itinerū tum loquēdi diuerſitate: tum cōmercij inſolentia. Non modo fama hoīm ſinguloꝝ: ſed ne vrbiū quideʒ puenire queat. Etate deniq Marci Tullij: ſicut ipe quodam loco ſignificat: nondū caucaſuʒ montem ratiōe reipublice fama tranſcēderat: ⁊ erat tunc adulta parthis: etiam ceteriſq id locoruʒ gentibus formidoloſa. Vides ne igitur q̄ ſit anguſta: q̄ cōpreſſa gloria: quā dilatare ac ppagare laboratis. An vbi romani nominis tranſire fama nequit. Romani hominis gloria progredietur.

ꝙ hocipm ſeptū. i. ſpaciū breuis habitaculi. i. parui ſpacij. i q nos habitamꝰ: incolunt. i. inhabitāt. plēs natiōes. i. gentes. diſtātes. i. differentes. lingua. i. idiomate ⁊ moribus ⁊ ratiōe totiꝰ vite. i. rōe modi viuendi: ad q̄s nō pt puenire. nō modo. i. nō tm̄. fama ſinguloꝝ hoīm: ſ etiā nec fama vrbiū. tum. i. tā difficultate itinerū. i. viarū. tū. i. tā diuerſitate loquēdi. i. idiomatū. tum. i. tā inſolētia. i. incōſuetudine cōmercij. qr aliq hoīes nō cōſueuerūt cū alijs cōicare in cōmercijs. qr etate. i. tpe Marci tullij: ſicut ipe Marcus tulliꝰ ſignificat. quodā loco. i. in q̄buſdā ſuis ſcriptis: fama romane reipubli. nondū trāſcenderat caucaſuʒ montē: ⁊ tñ fama romanoꝝ erat adulta. i. ab antiquo nota. etiā formidoloſa parthis: talibꝰ hoībꝰ. ⁊ ceterꝭ gētibꝰ: id ē locoꝝ circa caucaſuʒ montē. Vides ne igit̄ q̄ anguſta ſit glīa: q̄ cōpreſſa. i. in modicū redacta: quā laboratis dilatare ⁊ ppagare. an p nūquid. glīa vniꝰ hoīs romani illuc pgredie̾. i. pueiet. vbi fama romani noīs. i. romane vrbis: nequit trāſire. q. d. non. Nota partē terre habitabilē vocat ſeptum qr eſt ſepta. i. circūdata mari. Vñ. Linconienſis in tractatu ſuo de ſpera: et etiā Macrobiꝰ dicit ꝙ quarta portio noſtra habitabilis vndiq cīgit̄ mari. Nota ꝙ inſolētia ſm Senecā eſt ſpecies falſe magnitudinis. ſ ſcdm hugut̄. inſolētia ē ſupbia vel fatuitas. In pponito aūt pōt exponi p incōſuetudine. ⁊ tūc dicit̄ ab in qd eſt nō ⁊ ſoleo: qd ē cōſueſco. Nota ꝙ caucaſus eſt mons quidaʒ ſitus in pte ſeptētrionis: ad quē nō puenerat fama

romane vrbis:licȝ parthis ⁊ alijs gentibus aſſiſtētibus tūc romanoꝝ erat formidoloſa.i.formidabilis.

¶ Quid ſi diuerſaꝝ. Hic oñdit gliam mūdanā eſſe exilē ex parte diuerſitatis moꝝ: ꝑpter q̄s de eodē apud diuerſos ꝯrie indicat̄: ⁊ itēdit talē rōeȝ. Cōtrarietas inſtitutionū ⁊ legū impediūt ſame dilatatōē.

Quid q̄ ſi diuerſarum gentiȝ mores inter ſe atq̄ȝ inſtituta diſcordant:vt qđ apud alios laude:apud alios ſupplicio dignum iudicetur. Quo fit:vt ſi quē fame p̄dicatio delectat:huic in plurimos pp̄ls nomē ꝓferre nullo modo cōducat. Erit igit̄ puagata inter ſuos gloria quiſq̄ȝ cōtat⁹: et intra vni⁹ gentis termīos p̄clara ill' fame īmortalitas coartabit̄. Sed q̄ multos clariſſimos ſuis tp̄ib⁹ viros ſcriptoꝝ inops de-

ſ hoies ꝯriaꝝ iſtitutionū ⁊ legū terrā inhabitant. ergo diuerſitas iſtitutionū ⁊ legū īpediūt dilatatōeȝ fame: ⁊ ꝑ conſequēs non eſt multū appetēda. Ūn dicit in littera. Quid ſup. ē iudicādū q̄ mores ⁊ inſtituta et leges diuerſaꝝ gētiū inter ſe diſcordāt: vt illud qđ apud alios iudicet̄ dignū laude: apud alios iudicetur dignū ſupplicio. quo fit.i.ꝑpter qđ. vt ſi p̄dicatio.i.dilatatio fame delectat quē.i.aliquē: nullo mō cōducat.i.laboret. ꝓferre nomē.i.ſuū ꝯſnā in plurimos pplos. q: licȝ ab aliq̄b⁹ laudaret̄: ab alijs tñ vitupart̄. Erit igit̄ q̄ſq̄ ꝯtētus glia puagata.i.dilatata inter ſuos. et illa p̄clara īmortalitas fame. Et loquit̄ yronice. q: nō eſt p̄clara: ⁊ īmortalis illa coartabit̄.i.ꝯſtringetur. intra termīos vni⁹ gentis.i.vni⁹ ydiomatis. Nota q̄ tanta eſt diuerſitas moꝝ in gentib⁹ q̄ illud qđ reputat̄ apud alios laudabile: apđ alios reputat̄ vitupabile. Reputat̄ eñ apud ſyrios laudabile comedere parētes mortuos ne comedant a vermib⁹ ī terra: qđ apud alios extraneos eſt execrabile. Silr̄ apud iudeos reputat̄ laudabile ducere vxores cōſanguinitate primas: qđ apud xp̄ianos ꝓhibet̄. Itē in triuallis laudabile eſt occidere patrē ſexagenariuȝ ⁊ cōcremare ipm: qđ apud alios eſt vitupabile. Ūn dicit poeta. Sunt loca ſunt gentes q̄b⁹ eſt mactare parētes. Eſt phas ⁊ pietas dum longa ſtupuerit etas.

¶ Sȝ q̄ multos clariſſimos. Hic phia oñdit exilitatē glie ⁊ breuitatē durat ōis: ꝑpter quā nō perpetuat̄. Et diuidit̄ ī tres ptes. Primo oñdit hoc ex hoīm obliuiōe. Secūdo ex tp̄is breuitate: ibi. Uos vo. Tertio oſtendit gliaȝ a viris virtuoſis nō eſſe appetēdā: ibi. Uos aūt. Primo dicit q̄ fama ⁊ glia nō ſit īmortalis. patȝ. q: q̄ multos viros clariſſimos.i. glioſos: ſuis tp̄ib⁹ deleuit inops.i. defectuoſa obliuio ſcriptoꝝ. quā q̄ etiā ipa ſcripta ꝓficiāt q̄d.i. parū. q̄ ſcripta longior ⁊ obſcura vetuſtas tp̄is ꝯmit.i.cōſumit: cū ſuis autorib⁹ quoꝝ ſunt ſcripta. Nota q̄ ꝑ ſcripturā tūc geſtoꝝ trāſ

mittit ad poſteros. talis aũt ſcriptura q̃ñq deficit vl' ꝓpter inopiã ſcriptoꝝ vel qꝛ ipſa ſcripta in ſe vetuſtate cõſumũtur. ⁊ ideo fama ⁊ glĩa in obliuionem ꝑueniũt. Vñ Saluſti⁹ in catilinario ꝯquerit̃ res geſtas romanoꝝ minus eſſe famoſas ꝓpter inopiã ſcriptoꝝ. athenienſiũ ṽo maioris fame q̃ romanoꝝ ꝓpter ſcriptoꝝ copiam.

leuit obliuio. Quãq quid ipſa ſcripta ꝓficiunt q̃ cuz ſuis auctorib⁹ p̃mit longior atq obſcura vetuſtas. ¶ Uos ergo imortalitatem vobis ꝓpagare videmini: cum futuri famaz tpis cogitatis. Quõ ſi ad eternitatis infinita ſpacia ptractes: quid habes quod de tui noĩs diuturnitate leteris. Uni⁹ eñ hora momẽti ſi decẽ milib⁹ cõferat annis: qm̃ vtrũq ſpacium diffinitũ eſt minimã licet: habet tñ aliquaz ꝓportiõem. At hic ipſe numer⁹ ãnoꝝ eiuſq quãtũlibet multiplex ad interminabilẽ diuturnitatẽ nec ꝯpari q̃dez p̃t. Etenĩ finitl ad ſeinicẽ fuerit q̃dã: infiniti ṽo atq finiti nulla vnq̃ poterit eẽ collatio Ita fit vt q̃nticũq ꝓlixi tpis fama ſi cũ in-

¶ Uos ꝗ immortalitatẽ. Hic philoſophia oſtẽdit famã ⁊ gliaz nõ eſſe durabilẽ ⁊ imortalẽ ex tpis breuitate: dicẽs Uos ꝗ homines videmini vobis ꝓpagare. i. facẽ imortalitatez cum cogitatis famaz futuri tpis. et hoc frustra cogitatis. quia exilis ẽ duratio fame ꝑ tẽpus. qḋ. ſ. tẽp⁹. ſi pertractes. i. cõpares ad infinita ſpacia eternitatl. q̃d habes qḋ leteris de tui noĩs diuturnitate. i. tue fame. q. d. nihil eſt. Etenĩ mora vni⁹ momẽti ſi cõferat̃. i. cõpet̃. decez milib⁹ ãnis hꝫ aliquã ꝓportõez: licz minĩã. i. valde paruã. qm̃ vtrũq ſpaciũ tpis ẽ diffinitũ. ſꝫ hic numer⁹ ãnoꝝ. ſ. decẽ milia: vel eius numeri q̃tũlibet multiplex: ſicut duplũ vel triplũ. nõ p̃t ꝯpari ad interminabilẽ diuturnitatẽ que eſt eternitas. Etenĩ ꝑ q̃a. finitis ad ſeinicẽ fuerit q̃dã collatio. i. ꝯpatio. infiniti ṽo ⁊ finiti nulla vnq̃ p̃t eẽ collatio. i. ꝯpatio. Ita fit vt fama tpis q̃nticũq ꝓlixi ſi cogitet̃ ꝯpãdo: cũ inexhauſta. i. infinita eťnitate: ipſa videat̃ nõ parua: ſꝫ plane nulla eẽ. Nota q̧ oẽ qḋ incipit eſſe in tpe: neceſſario hꝫ finẽ ĩ tpe: cũ tp̃s ſit cauſa corruptõis tpaliũ. iiij. Ethi. Cũ igit̃ fama ſit tpalis incipiẽs ĩ tpe: ipſa deſinet ĩ tpe: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ ẽ ꝑpetua. Nota q̧ tp̃s q̃tũcũq magnũ ꝯpatũ ad eťnitatẽ minimũ reputat̃ ⁊ q̃ſi nulli⁹ momẽti. Licet enĩ finitoꝝ ad ſeinicẽ poſſit eẽ ꝯpatio: ⁊ inť ipſa p̃t eẽ ꝓportio: tñ finiti ad infinitũ nulla p̃t eẽ ꝯpatio. Cũ igit̃ eťnitas ſit duratio infinita tota ſil' exiſtẽs. ⁊ tp̃s q̃tũcũq magnũ ſit finitũ: tp̃s nullã habebit ꝓportõez ad eťnitatẽ. et ꝑ ꝯñs fama q̃ticũq ꝓlixi tpis ꝯpata ad eťnitatẽ nulla videt̃ eſſe.

¶ Vos aūt niſi ad populares aures. Hic pħia oſidit gloriā a viris virtuoſis nō eē curādam: ꝛ hoc duab⁹ rōnib⁹. Secūda ibi. Quid aūt eſt. Prima rō eſt illa. Illud qđ ſpectat ad leuitatē arrogātie a ſapiētib⁹ nō eſt curādū. ꝫ gloria ꝓpter quā homo recte facit ꝓpter laudes hoīm illa ſpectat ad leuitatē arrogātie: ꝛ eſt digna deriſiōe. ꝗ ꝛc̄. Qꝫ aūt talis arrogātia ſit quedaꝫ deriſio decla rat ī lr̄a: et di cit. Vos homines neſcitis recte facere: niſi ad populares au res. i. ad populorū complacentias ꝛ ad ianes rumores ꝛ laudes. Et vos poſtulatis. i. deſideratis ꝑmia de ſermūculis alienis. ꝛlicta. i. poſtpoſita. ꝑſtantia: id eſt dignitate vꝛe ꝯſcie ꝛ virtutis. ꝓpᵗ quā ꝯberetꝭ recte opari. Accipe. i. ꝯſidera

exhauſta eṫnitate cogitetꝰ: nō parua ꝫ plane nulla eſſe videatꝰ. Vos aūt niſi ad populares aures inaneſqꝫ rumores recte facere neſcitis: ꝛ relicta cōſcientie virtutiſqꝫ ꝑſtātia de alienis ꝑmia ſermūculis poſtulatis. Accipe in hmōi arrogātie leuitate qꝫ feſtiue aliqs illuſerit. Nam cū quidā adorſus eſſet hoīeꝫ ꝯtumelijs: q̄ nō ad vere virtutis vſum: ꝫ ad ſupbam gloriā falſum ſibi pħi nomē induerat: adieciſſetqꝫ iam ſe ſciturū an ille pħus eſſet: ſiquidē illatas iniurias leuitꝰ patienſqꝫ toleraſſꝫ. Ille patiētiā pauliſper aſſūpſit: acceptaqꝫ ꝯtumelia velut inſultans: iam tandeꝫ inquit intelligis me eſſe philoſophū. Tum ille nimiū mordaciter. Intellexeram inquit ſi tacuiſſes.

qꝫ feſtiue. i. glīe. aliqs illuſerit. i. deriſit q̄ndā dicentē ſe eſſe pħm ī leuitate hmōi arrogātie. Nā cū qdā tyrān⁹ eēt adorſus ꝯtumelijs. i. incepiſſꝫ alloq ꝯtumelioſe q̄ndā homīeꝫ q īduerat. i. vſurpauerat: ſibi falſū nomē pħi: nō ad vſū vere ꝟtutis: ꝫ ad ſupbā gliaꝫ. ꝛ tyrān⁹ adieciſſet. i. dixiſſꝫ. ſe iā ſciturū an iſte eēt pħus. ſiqdē illatas ſibi īiurias: patiēter leuiſqꝫ toleraſſet ille q dixit ſe pħm pauliſꝑ patiētiā aſſūpſit. ſ. ī ꝑncipio. qꝫ ꝑ t. accepta ꝯtumelia a tyrāno: velut ſibi inſultās inqt ad tyrānū. ītelligis me eē pħm: tūc ille tyrān⁹ mordacitꝰ inqt. ītellexerā te pħm eē ſi tacuiſſe. Nota ꝫm ꝯmētatorē ī ꝓlogo. viij. Phiſ. ver⁹ pħus dꝫ eē ꝑfect⁹ oīb⁹ ꝑnerib⁹ ꝟtutū: ꝛ ꝑ ꝯñs dꝫ eē magnanim⁹. ꝫ ꝫm Señ. in li. de clemētia. magnanimi ē iniurias ꝛ offenſiōes ſupbi deſpicē: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝟbis ꝯtumelioſis ꝓuocari nō dꝫ. Iteꝫ veri pħi ē nō vinci a paſſiōib⁹: ꝫ poti⁹ dꝫ moderare ꝛ refrenare paſſiones: cū virt⁹ ꝯſiſtat ī moderatōe paſſionū. Vñ Ariſto. iiij. Ethī. dīc. Manſuet⁹ vult imꝑturbat⁹ eē ꝛ nō duci a paſſiōe. Vñ qdā pħus ꝯtumelioſe ſibi inſultāti dixit. Tu didiciſti maledicere: ꝫ ego didici maledici ꝯtēnere.

¶ Quid aūt ē qd̄ ad p̄cipuos. Hic phia pōit ſcd̄az rōez q̄ tal' ē. Hoīes v̄tuoſi vł totał'r moriūť corpe ⁊ aīa: vel aīa viuit p⁹ mortē. Si totał'r moriūť: nihil ſpectat ad eos d̄ glīa p⁹ mortē. Si aīa eoꝝ viuit p⁹ mortē: illa petit celū ſp̄nēs oē ťrene negociū: ⁊ ſic nihil ad eā d̄ ťrena glā. ḡ apd̄ v̄tuoſos hoīes nulla dꝫ eē cura de glīa. Dicit ḡ in lr̄a. Quid ē qd̄ ad p̄cipuos. i. ad v̄tuoſos viros attineat de fama p⁹ reſolutum corp⁹ extrema morte q. d. nihil. de his eñ viris eſt ſermo noſter q̄ petunt .i. q̄rūt gliāz virtute. i. opib⁹ virtuoſis. Nā ſi homines toti moriunť corpore ⁊ aīa vt q̄dā putāt: qd̄ tñ nr̄e rōnes i. philoſophice rōnes. vetāt. i. p̄hibēt credi. qa ſm phiam aīa intellectiua eſt imortal'. nulla ē oīno gloria poſt mortē: cum iſte oīno non extet. i. non ſit cui⁹ ea gloria eſſe dī. Sin v̄o mens bn̄ ſibi cōſcia .i. illeſa. reſoluta. i. liberata. terreno carcere. i. a corpe poſt mortem: libera petit celū. Nōne ip̄a aīa q̄ celo fruēs gaudet ſe exemptā terrenis: ip̄a ſpernet oē terrenū negociū: ⁊ p̄ ꝯn̄s terrenā gloriā. q. d. ſic. Nota q̄ ad virtuoſos nihil ſpectat de fama nec in p̄nti vita: nec in futura. Non in p̄ſenti qz dicit Sene. in p̄uerbijs. q̄ plurimi curāt famā: pauci aūt cōſciētiā. Et tales pauci curātes cōſcientiā ſunt virtuoſi ⁊ phi: de quib⁹ loquiť Boeti⁹ in fine tractat⁹ de ſummo bono: dicēs. Pauci ſunt viri honorādi ſicut phi: q̄ cōtemnūt deſideriū ſenſus: ⁊ ſequūtur deſideriū intellect⁹. Plurimi autē ſunt q̄ curāt famā: ſicut ſunt vulgares: q̄ relicta virtute cōſciētie p̄pter laudes hoīm recte faciūt. de quib⁹ dicit ſcriptura. Amē dico vobis: receperūt mercedē ſuā. Nec etiā fama ſpectat ad viros virtuoſos in futura vita. qui virtuoſi ſi totaliter moriūtur: nihil ad eos de fama. Si autēz aīa viuit poſt mortē: iſta euolat ad celū ⁊ nihil curat de fama. ſpernit oīe terrenū negociū: ⁊ potius gaudet quia eſt exempta a curis terrenis: et gaudio celeſti fruitur in eternū.

Quid autē eſt qd̄ ad p̄cipuos viros: de his eñ ſermo eſt: qui virtute gloriā petūt. Quid inq̄ eſt qd̄ ad hos de fama poſt reſolutū morte ſup̄ma corp⁹ attineat. Naz ſi qd̄ noſtre rōnes credi vetāt: toti moriūtur hoīes nulla eſt oīno gloria: cū is cui⁹ ea eē dicit non extet oīno. Sin v̄o bn̄ ſibi mens cōſcia terreno carcere reſoluta celū libera petit. Nōne oīe terrenū negociū ſpernet q̄ ſe celo fruēs ťrenis gaudet exēptā.

Metrū ſeptimū ſecūdi libri.

q Vicūq̄ ſolā mentē p̄cipiti petit
Summūq̄ credit gloriam

Vicūq̄ ſolā mentē p̄cipiti petit. Hic incipit metrū ſeptimū hui⁹ ſecūdi: qd̄ dī archiloycū ab inuētore: iambicū a pede p̄dn̄ante. ⁊ conſtaꝫ

ex p̃mo verſu trimetro: ſecũdo dimetro. In quo metro ph̃ia docet quõ glo
ria ſit cõtemnẽda ex cõſideratõe amplitudinis celi ⁊ ſtricitudinis terre: di
cens. Quicũqꝫ petit. i. deſiderat. p̃cipiu mẽte ſolã gloꝛiã ⁊ credit iſtaꝫ eſſe
ſummũ. i. p̃cipuũ inter appetenda: iſte cernat. i. ꝯſideret plagas etheris. i.
partes celi late patẽtes. et cernat artũ ſitum terrarũ. i. ſtrictũ ſpaciuꝫ terre
in ꝯpatõe ad
celũ: ille pu-
debit. i. vere
cũdabit. au-
cti nois. i. au
cte fame ſue:
nõ valẽtis re
plere breueꝫ
ãbitũ. i. puuꝫ
ſpaciũ terre.
Et tũc excla-
mat: dicens.
O ꝓpter hoc
miror. q̇d. i.
ꝓpter q̇d ſup
bi geſtiũt. i.
cupiunt. fru-
ſtra leuare. i.
extollere. col
la ſua morta
li iugo: id eſt
mortali fama
Licꝫ eĩ fama
diffuſa meãs
. i. trãſiens. ꝑ
remotos po-

Late patẽtes etheris cernat plagas
Artumqꝫ terrarum ſitum
Breuẽ replere nõ valentis ambitũ
Pudebit aucti nominis.
Quid o ſuperbi colla moꝛtaliu iugo
Fruſtra leuare geſtiunt:
Licet remotos fama ꝑ populos means
Diffuſa: linguas explicet
Et magna titulis fulgeat clarꝭ dom⁹
Mors ſpernit altam gloꝛiam
Inuoluit humile pariter ⁊ celſum caput
Equatqꝫ ſummis infima
Ubi nũc fidelis oſſa fabricij manent:
Quid brutus aut rigidus cato:
Signat ſupſtes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris.

pulos explicet ſe linguas. i. ꝑ linguas populoꝝ. Et licꝫ magna domus tua
. i. nobilis parẽtela: vel familia tua fulgeat claris titulis. i. laudib⁹: tamen
mors ſpernit altã gloꝛiã. ⁊ mors pariter. i. ſimul. ĩuoluit hũile caput. i. mi-
ſerũ hoiem. ⁊ celſũ. i. nobilẽ vel diuitẽ. ⁊ mors equat infima ſummis: nul-
li parcẽdo. qd̾ declarat: dicens. Ubi nũc manẽt oſſa fidelis fabricij: Quid
brut⁹ aut rigid⁹ catho ſup. eſt. q. d. q̇d manet de gloꝛia eoꝝ poſt moꝛtẽ: vti
qꝫ modicũ. ſ. illud manet qd̾ tenuis fama. i. exilis. ſupſts. i. manẽs. ſignat
inane nomẽ eoꝝ pauculis lr̃is ſcriptis in epithaphijs eoꝝ. Sꝫ q̇d. i. ad q̇d
nouim⁹ decora vocabula ſcripta. Nũquid ĩtelligit̾ ꝑ ea vos eẽ ꝯſumptos
. i. mortuos. q. d. imo. Iacetis ꝙ mortui proꝛſus ĩgnabiles: nec fama efficit
vos notos. Et qꝛ aliq̇s diceret. licꝫ ipĩ ſint mortui corpe. tamẽ viuũt ſcḋm fa
mã. Dicit ph̃ia. Si putatis vitã veſtrã longi⁹ trahi. i. ꝓlõgari. aura morta
lis nois. i. ſplẽdoꝛe moꝛtalis fame. cũ ſera. i. vltima dies. vobis hoc rapiet.
. i. famã auferet. iã vos manet. i. expectat: ſecunda mors. q. d. ſi eſtis prius
mortui corpe ⁊ fama manẽs eſt vita vr̃a: illa ceſſante ſecũdario moriemini

Notandū fabrici⁹ fuit cōſul roman⁹. q̄ cū mitteret̄ pugre ꝫ pirrū regem epirotarū: rex p̄miſit ſibi p̄tē regni ſui vt trāſiret ad ipm. qḋ fabrici⁹ cōtempſit. ſequēti āno pirr⁹ obtulit ſibi magnā pecuniaz auri vt traderet ſibi romanū impiū. cui ait fabrici⁹. Roma nō vult aurū: ſ; vult imꝑare hn̄tib⁹ aurū. Propt̄ h̄ ipe dict⁹ fuit fidelis fabrici⁹. Di etiā de fabricio q̄ cū q̄dā ad eū veniſſet p̄mittēs ſe pirrū regē occiſuruz ſi fabrici⁹ ſibi pecuniā aliquā dare vellz. Ipe vō fabricius hunc traditorez ligatū miſit ad pirrū p̄ tali ſcelē puniendū. Cui tūc pirrus dixit. Poſſibilius eſt ſolez a ſuo tramite deuiare q̄ fabriciū a via recte rōis diſcedē. Nota q̄ brut⁹ fuit p̄m⁹ p̄ſul roman⁹ q̄ amore libtatis ⁊ iuſticie ꝓpt̄ ſtupꝝ lucrecie plīma egit ⁊ mlt̄a bella p̄ romanis iniit: ꝓpt̄ qḋ etiā famoſus fuit. Nota q̄ catho dict⁹ ē rigid⁹ ꝓpt̄ rigorē animi: q̄ ad nihil turpe flecti potuit. ⁊ tāte iuſticie fuit vt lucan⁹ ipm diis ꝯparet ī iudicāda cā: q̄ fuit int̄ iuliū ceſarē et pōpeiū: dicēs. Victrix cauſa diis placuit: ſ; victa cathoni. Et de hoc magis patebit in quarto hui⁹ p̄ſa ſexta.

Sed quid decora nouimus vocabula
Num ſcire cōſumptos datur:
Jacetis ergo prorſus ignorabiles
Nec fama notos efficit
Or ſi putatis longius vitam trahi
Mortalis aura nominis
Cum ſera vobis rapiet hoc etiam dies
Jam vos ſecūda mors manet.

Proſa octaua libri ſecūdi.

Ed ne me inexorabile cōtra fortunaz bellū gerere putes: eſt aliqn̄ de hominibus illa fallax: non nihil bene mereatur. tum ſcilicz cum ſe apit: cū frontem detegit:

Ed ne me iexorabile. Iſta ē octaua ⁊ vltia p̄ſa hui⁹ ſcōi. Et q̄r p̄hia oñdit bōa fortūe nō mlt̄ū eē appētēda: aliqs putaret q̄ ī fortuna nihil eēt bōi. iō iā oñdit p̄hia cuiuſmodi bonū ſit ī fortūa. ⁊ p̄bat fortunā aduerſam pl⁹ eē bonā q̄ pſpā. Et p̄ p̄mittit ſuā itētōez. Scōo p̄bat itētū: ibi. Illa eni. Pmo dic̄. O Bocci ex dictis pz q̄ fortūa ē ꝯtēnēda. ſ; ne putes me gerē. i. facē. bellū iexorabile. i. iplacabile ꝫ fortunā ſup. ſcias qḋ aliqn̄ ē. i. ꝯtigit. q̄ ipa fortūa fallax nō nihil. i. aliq̄d bn̄ mereat̄ de hoīb⁹. eo q̄ aliqḋ bonū euenit hoīb⁹ p̄ eā. tūz. ſ. cū fortūa ſe apit manifeſtādo ſuā falſitatē: cū detegit frōtē p̄ ſui aduerſitatē: cuz pfitet̄ mores ſuos p̄ inſtabilitatē. Et ſubdit p̄hia. Nōdū forte itelligis q̄d loq̄r. q̄r mirū eſt qḋ ego geſtio. i. cupio dicē. eoq̄. i. ideo. vix queo explicare ſentētiam verbis. Etem̄ ego reor. i. opinor aduerſam fortunā plus p̄deſſe hoīb⁹ q̄ pſperam. Nota quādocūq̄ in aliquo dicto videt̄ eſſe repugnātia: illud videt̄ mirabile dictuz. ſ; dicere

fortunā aduerſam hoībus ꝓdeſſe videtꝛ eſſe quedam repugnātia in dicto. Nā eſſe aduerſum alicui: ⁊ ſibi ꝓdeſſe adinuicē repugnāt. Ideo dicit phia Mirū eſt qđ geſtio dicere. ſ. fortunā aduerſā magis ꝓdeſſe q̄ ꝓſperā.
¶ Illa eī ſꝑ ſpecie felicitatꝭ. Hic phia ꝓbat intentū q̄ fortūa aduerſa melioꝛ ſit q̄ ꝓſpera trib⁹ rōib⁹. Scđa ibi. Poſtremo. Tertia ibi. Au ħ. Prio dic̄.

moreſq̧ ꝓfitetꝛ. Nondū forte quid loquar intelligis. Mirū eſt qđ dicere geſtio: eoq̧ ſententiā verbis explicare vix queo. Etenī plus reoꝛ hoībus aduerſā q̄ ꝓſperā ꝓdeſſe fortunam. ¶ Illa enī ſemꝑ ſpecie felicitatis cū videtꝛ blanda mentitꝛ: hec ſemꝑ vera cū ſe inſtabilē mutatōe demōſtrat. Illa fallit: hec inſtruit. Illa mēdaciū ſpecie bonorum mētes fruentiū ligat: hec cognitōe fragilis felicitatis abſoluit. Itaq̧ illā videas ventoſam fluentē: ſuiq̧ ſemꝑ ignarā. hanc ſobriā ſuccinctāq̧: ⁊ ipi⁹ aduerſitatis exercitatōe prudentē. ¶ Poſtremo felix a vero bono devios blandicijs trahit. Aduerſa

Illa fortuna ꝓſꝑa ſꝑ mentitꝛ cū videtꝛ. i. apparet blāda ſpecie felicitatꝭ: id ē ꝓſperitatis. ħ hec. i. fortūa aduerſa. ſemper vera eſt cū demōſtrat ſe eē īſtabilem ſui mutatione. Oſtēdit enī ſe eſſe talē q̄lis ē: et ita ꝑ eā nō decipiūtꝛ hoīes. ħ illa. ſ. proſpera fortūa: cōfidētes in ſe fallit. ħ autē aduerſa fortuna hoīem inſtruit: oſtendēdo q̄ nō ſit ꝯfidendū ꝓſpere fortune, ꝓpter ei⁹ mutabilitatē. Illa. ſ. ꝓſpera fortuna. ligat. ſ. fallēdo mētes fruentiū hoīm ſpecie bonoꝝ mēdaciū. hec. ſ. aduerſa fortuna. abſoluit. i. liberat. ſ. mētes hoīm cognitōe fragilis. i. trāſitorie felicitatis. Et tunc recolligit effect⁹ vtriuſq̧ fortune: dicēs. Itaq̧ illā. ſ. ꝓſperā fortunā videas ventoſam. i. ſupbā. fluentē. i. ꝓdigā ⁊ ſuiipius ignarā. Nam hoīes in ꝓſpitate cōtinua ſeipos nō cognoſcūt. hāc. ſ. aduerſā fortunā tu videas ſobriā ⁊ ſuccinctā. i. hūilē: nō ſupbā. ⁊ prudentē exercitatiōe aduerſitatis. Nota q̄ ex iſta lr̄a pn̄t formari tres rōes q̄ fortuna aduerſa melioꝛ ſit ꝓſpa. Prima rō eſt iſta. bona fortune in ſpecie vere felicitatis decipit hn̄tē ipā. ħ fortuna aduerſā nō decipit: ħ vera eſt: oñdens ſe talē q̄lis ē. ergo aduerſa melioꝛ eſt q̄ ꝓſpera. Secūda rō eſt. ꝓſpera fortuna ligat mētes hoīm mēdacibus bonis. ħ aduerſa liberat mētes a falſa felicitate. ergo eſt melioꝛ. Tertia rō. ꝓſpera fortuna reddit hoīes ſui ignaros: ħ aduerſa facit hoīes ſapiētes. ergo melioꝛ eſt q̄ ꝓſpera.
¶ Poſtremo felix a vero bono. Hic phia ponit ſecūdā rōem: que talis eſt: Queciq̧ fortuna trahit ad inquiſitōem veri boni illa melioꝛ eſt q̄ que retrahit a vero bono. ħ fortuna aduerſa eſt huiōi. ergo ⁊c. Unde dicit in lr̄a.

Poſtremo felix.i.pſpera fortuna cū ſuis blāditijs.trahit deuios.i.errantes a vero bono.ſ aduerſa fortuna plerūqȝ retrahit vnco.i.tenaculo.reducens ad vera bona. Nota q̄ qꝛ pſpera fortuna videt̄ eē ppīqua felicitati.eo q̄ ſine bonis fortune nō ꝯtingit eē felicē ex de bona fortuna.iō ſuis blāditijs trahit hoīnem ſenſualē a vero bono.qḋ ꝯſiſtit in ſpeculatōne dei.aduerſa autē fortuna qꝛ oñdit proſperam fortunā eſſe mutabilē:ipſa reducit hoīem ad verū bonū qḋ eſt īmutabile.

plerūqȝ ad vera bona reducēs velut vnco retrahit. ¶ An hoc inter minima eſtimādū putas q̄ amicoꝝ tibi fideliū mentes hec aſpera.hec horribilis fortuna detexit.hec tibi certos ſodalium vultus ambiguoſqȝ ſecreuit:diſcedens ſuos abſtulit:tuos reliquit. Quāti hoc integer ꝛ vt videbaris tibi fortunatus emiſſes. Deſine nūc amiſſas opes querere quod precioſiſſimuȝ genus diuitiaꝝ eſt amicos inueniſti.

¶ An ſ inter minima ēſtimādū putas Hic phīa ponit vltimā rōnē que ē talis eſt. Illa fortuna eſt melior p quā cognoſcunt̄ veri amici.ſ aduerſa fortuna ē tal' ergo ꝛc̄. Vñ dicit in lr̄a. An pro nūquid.putas hoc eē eſtimādū inter mīma bona.q̄ hec aſpa.i.aduerſa fortuna.detexit.i.monſtrauit.tibi mētes.i.corda fideliū amicoꝝ.q.d.illḋ ē bonū de maximis bonis.ꝛ hec ſupple pſpera fortuna.ſecreuit.i.diſtinxit.tibi certos amicos ꝛ ambiguos vultus ſodaliū.i.amicoꝝ.q.d.aſpera fortuna docuit te diſcernere inter vos amicos ꝛ falſos.qꝛ pſpera fortūa te diſcedēs abſtulit ſuos.i.qui erāt amici rōe pſpitatis.ꝛ reliquit tuos amicos q̄ te dilexerūt nō ꝓpter tua. O quāti.i.quāto pcio.tu emiſſes ſ integer.i.in integritate fortune ꝯſtitutus.cū videbaris tibi fortunat⁹ vt potuiſſes cognoſcere vos amicos.nunc deſine.i.ceſſa.q̄rere opes.i.diuitias amiſſas.qꝛ inueniſti vos amicos qḋ eſt pcioſiſſimū genus diuitiaꝝ. Nota in aduerſitate falſi amici fugiūt.ſ ī tpe pſpitatis manent. Vñ Seneca in lib.de remedijs. Quē tu felicē credis illū multi comitant̄ vt mel muſce ſequūtur.cadauera lupi.frumēta formice.predā iſta turba ſequit̄ nō hoīez. Nota q̄ aduerſa fortuna oñdit fideles amicos. Vñ Seneca.xx.epl̄a. Turba familiaris cū a te paſci deſierit ipſa te nō paſcet.ꝛ qḋ tu bñficio tuo ſcire nō poteras pauptate ſcies.illa veros amicos retinebit.diſcedit quicūqȝ nō te ſ aliḋ ſequebat̄. Eſt aūt ꝓpt̄ hoc vnū amāda pauptas q̄ a qb⁹ ameris oñdit. Vñ paup henricus. Preualet ſ ſolo mala ſors q̄ mōſtrat amicos. Qui boni q̄ mali mōſtrat vtrāqȝ viā. Itē poeta. Tpe felici non cognoſcunt̄ amici. Sorte patet miſera q̄ ſit dilectio vera. Itē alibi. Cuȝ fueris felix multos numerabis amicos Tpa ſi fuerit nubila ſolus eris. Itē Tholbias. Fluctuat ad cenſū venalis amicus egenū. Sed verus reſonet vt fabricatus amor. Nota q̄ fidelis amicus ē pcioſiſſimū genus

diuitiaꝝ: q2 amicus. ix. ethi. eſt alter ego. i. amicoꝝ eſt idē velle ꝛ nolle. Ne mo eñ eligit viuere ſine amicis hñs reliq̃ bona. Et Seneca. ix. epl'a. dicit. Sapiens ꝛ ſi ↄtētus ſit ſeipſo tñ amicū habere vult. ꝓpter nihil aliud niſi vt exerceat amiciciā: ne tā magna virtus lateat. Et Tullius in lib. de officijs dicit. Honores diuitie ꝛ dignitates nunq̃ ſunt amicicie anteponende.

Quod mundus ſtabili fide. Hic īcipit octauū ꝛ vltimū metꝝ huius ſcd'i. qd' dr̄ gliconicū ab īuentore. āphymacrū. a pede ꝑdominā̄te. ꝛ eſt āphymacr⁹ pes antiquorum ↄſtās ex pria et vltia longa ꝛ duabus breuib⁹ medijs. dict⁹ ab amphy. q' eſt circum. ꝛ macros longū. quaſi habens circum quaq3 longā ſyllabā.

Metrum octauum libri ſecundi.

Quod mūdus ſtabili fide
Cōcordes variat vices
Q' pugnantia ſemina
Fedus perpetuum tenent.
Q' phebus roſeum diem
Curru prouehit aureo.
Ut quas duxerit heſperus
Phebe noctibus imperet.
Ut fluctus auidum mare.
Certo fine coerceat.
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos.
Hanc rerum ſeriem ligat
Terras ac pelagus regens
Et celo imperitans amor.

In quo metro ꝓhia cōmendat amorē ex quo dixit q' amici ſūt precioſiſſimū genus diuitiaꝝ. Et primo cōmēdat amorē diuinū. Scd'o oñdit quō hūana natura amicicia ↄſuat. ibi. Hic ſctōs. Primo facit h' qd' dictum ē. Scd'o oñdit q' ablato diuino amore oīa corrūpūt. ibi. Hic ſi frena. Primo dicit amor diuinus regens terras ac pelagus. ꝛ īperitās. i. frequenter imperans celo. ille amor ligat hanc ſeriē. i. ↄcordiā rerū. q' mundus ſtabili fide variat ↄcordes vices. i. alternatiōes tēpoꝝ anni ꝛ noctis ꝛ diei. et q' ſemina pugnantia. i. elemēta ↄ̄ria. tenent ꝑpetuū fedus. i. cōcordiā. ne vnū totaliter aliud corrūpat q' phebus. i. ſol. curru aureo ꝓuehit. i. ꝓducit. roſeū. diē. i. claꝝ diē. idē amor facit vt phebe. i. luna. imperet. i. preſit noctib⁹ quas noctes heſperus. i. ſtella veſꝑtina. duxerit. i. adducit. ꝛ vt auidū mare ad exeundū coerceat fluctus ſuos certo fine. i. determīato fine. ne liceat ſibi tendere. i. extendere latos terminos. vagis terris. i. amplis terris ſuple totaliter coopiēdo terrā. Nota q' Tullius loquēs de amicicia dicit Amicicia eſt virtus mouēs ſupiora ad ↄtectionē inferiorū. ꝛ inferiora ad

ſubiectionē ſupioꝝ. Amicicia em̄ ſublata oīs in vita tollitur iocūditas.
Nota ꝙ elemēta appellat ſemina. qꝛ ex ipſis tanꝙ ex ſeminib⁹ elemēta ꝑducūt̄. ſicē enī ſemē ē pͥcipiū fruct⁹. ſic elemēta ſūt pͥncipia corporū mixtoꝝ ⁊ dicē elemēta pugnātia ꝓpt̄ ipſoꝝ ꝯrietatē. nā aliq̄ ſūt calida: alia frigida: q̄dā hūida: q̄dam ſicca. Hec elemēta diuino amore ordināte tenent ꝓprium ſedus qꝛ grauitas inferiorū nō aufert leuitatē ſupiorū. nec econuerſo ⁊ ſimul totalit̄ ſe nō corrumpunt

Hic ſi frena remiſerit
Quicquid nunc amat inuicem
Bellum continuo gerit
Et quam nūc ſocia fide
Pulchris motibus incitant.
Certāt ſoluere machinam.
Hic ſanctos pplos quoq̄
Junctos federe cōtinet
Hic et cōiugij ſacrum.
Caſtis nectit amoribus
Hic fidis etiam ſua
Dictat iura ſodalibus
O felix hominū genus
Si veſtros animos amor
Quo celum regitur. regat

Liber ſcōs de ꝯſolatōe pħie finit

¶ Hic ſi frena remiſerit. Hic oſ̄dit ꝙ amore diuino ſubtracta oīa corrūpūtur dicēſ. Si hic amor diuin⁹ remiſerit frena. i. leges gubernādi res. quicq̄d nūc amat īuicē. i. ꝯcordat illud cōtinuo geret bellū. ⁊ ipſa elemēta certāt. i. litigāt. ſoluē. i. d̄ſtruē machinā. ſ. mūdanā. q̄ꝫ nūc ſocia fide i. ꝯcordi federe. īcitāt pulchris motib⁹. i. faciūt ordīate mouē Nota ꝙ ſublato amore ⁊ ꝯcordia oīa diſſoluūt̄. Vñ Alan⁹ ī anticlaudiano: loquēs ī pſona amoris ⁊ ꝯcordie dic̄. Si mea iura meas leges mea federa mūd⁹. Olī ſuaſſz vl' adhuc ſuaret amoꝝ. Vīcula ſi tāt̄ gemeret lꝫ claudib⁹ orbiſ
¶ Hic ſcōs pplos q̄ꝫ. Hic oſ̄dit pħia quō ꝑ amorē ꝯſuat̄ ⁊ ꝯcillat̄ amicicia hūana dicēs. Hic autor ꝯtīet. i. ꝯſuat. ſcōs. i. ꝟtuoſos ⁊ pplos iūctos federe. ſ. amicicie. ⁊ h̄ amor nectit ſacꝝ. i. ſacrm̄ ꝯiugij caſtis amorib⁹ viri ⁊ vxoris. ⁊ h̄ amor dictat iura ſua. i. īponit legē amicicie fidis ſodalib⁹. ⁊ qꝛ iſta ꝓueniūt ab amore diuino tanꝙ a ſuo pͥcipio. iō ſubiūgit. O felix genus hoīm ſupple dico. ſi amor. ſ. diuin⁹. q̄ celū regit̄ regat aīos vr̄os. ſupple cauſādo ī eis ꝯcordiā amicicie. Nota ꝙ amor dictat iura fidis ſodalib⁹. iura aūt amicoꝝ ⁊ ſodaliū īnuit Seneca. iij. epl'a dicēs. Diu cogita an aliquis in amicū ſit tibi recipiendus. ſed cū placuerit fieri toto illū pectore admitte tam audacter cū illo loquere q̄ꝫ ipe tecum. Tu q̄dē ita viue vt nihil tibi cōmittas niſi qꝺ etiam amico tuo cōmittere poſſis. Cū amico tuo

oēs curas.oēs cogitatōes miſce ſi fidelē putaueris.Sūt em̄ idā q̄ q̄ amicos ſcʒ tm̄ cōnuttēda oib9 narrāt.q̄dā cariſſimoꝝ ɔſciētiā reformidāt nulli credituri:neutrū faciēdū ē.vtrūqʒ enī viciū ē τ oib9 credere τ nulli. Nota circa p̄dicta q̄ amicicia ꝓprie dicta tm̄ īuenitur in reb9 rōnalib9 τ vt ſic amicicia ē par volūtas bonoꝝ inē aliq̄s :ſʒ large accipiēdo amiciciā ſic ēt ē ut in irrōnalib9 τ vt ſic amicicia ē ɔcordia diuerſaꝝ rerū ad inuicem.

Incipit liber tercius. Proſa prima.

Iam cantū illa finierat: cū me audiendi auiduʒ ſtupentēqʒ arrectis ad hec aurib9 carminis mulcedo defixerat: itaqʒ paulopoſt o inq̄ſ ſūmū: laſſoꝝ ſo

Iam cātuʒ illa finierat
Iſte eſt tercius liber Boetij de ɔſolatōe phie.τ ɔtinuat̄ ad libros p̄cedētes in huncmodū. Poſtq̄ꝫ phia in primo libro ſcrutata ē cāſ doloris Boetij.τ in ſcd̄o libro adhibuit ſibi remedia facilia. In p̄nti libro τ in ſeq̄ntib9 phia adhibet Boetio remedia grauiora.ſunt aūt remedia grauiora rōnes ɔ cōem opinionē hoīm. ꝓbantes q̄ in bonis exteriorib9 nō ɔſiſtit vera felicitas.oſ̄dēdo in quo ſita ſit felicitas vera.τ quō ad ipam ꝑueniat̄. Et diuiditur iſte liber in. xxiiij.partes.quia huius libri ſunt.xij.pſe τ.xij.metra.q̄ partes patebūt in proceſſu libri.q̄d aūt τ de quo determinet̄ in q̄libet iſtarū partiū ſilr̄ patebit.Prīa proſa huius tercij diuiditur in tres partes.Primo oſtendit Boetius quo modo poſt predicta allocutus fuerit phiam. Secundo ponit reſponſionē phie.Tercio Boetius dirigit quandaʒ petitionē ad ipſam.ſecūda ibi.Tū illa.tercia ibi.Tū ego. Dicit primo.Iam illa phia finierat cantuʒ. i.metrū q̄d erat de cōmēdatione amoris diuini τ amicicie.τ cum ego Boetius eēm allectus dulcedine metri ad audiendū cū auiditate τ admiratōe verba phie auribus arrectis.ego dixi.O philoſophia que es ſummū ſolamen animorum laſſorum quantū me reuocillaſti tuis proſis τ metris intantuʒ q̄ tam bene poſſum reſiſtere inſultibus fortune.τ ideo dicit. remedia q̄ prius dixiſti eē grauia non timeo ſʒ ea audire diligenter aſpecto. Nota q̄ Boetius metrum vocat cantū.ſicut enim in cantu eſt eleuatio τ depreſſio vocis. ſic ſimiliter in metro ratione quātitatis correpte τ producte ſyllabarum attenditur quedā eleuatio τ depreſſio.quia ratōe quantitatis ꝓducte fit eleuatio .ratione quantitatis correpte fit depreſſio. Itemq̄ʒ metrū eſt ſubtilius τ delectabilius proſa.iō aīum demulcet. Unde autē poetrie metrum cōparat domicelle.d.Uultqʒ venire metrū tanq̄ꝫ domicella compto crine:nitente gena:ſubtili corpore:forma egregia. Ideo dicit Boetius mulcedo carminis.i.metri. Item homo debet eſſe auidus τ ſtupens circa philoſophiam.Auidus inq̄ꝫ.quia dicit Seneca.xvij.epiſtola Proijce omnia iſta ſi ſapis īmo vt ſapias τ ad phiam magno curſu totiſqʒ viribus tende. Etiā hō dʒ eē ſtupēs.i.admirās de phia.q2 ipa ē res mirabilis τ diuina ſm Ariſto.in principio libri ſui de aīa.τ phia ɔfert mirabiles delectatōes.ſʒ ethicoꝝ.Itē aī laſſi ſunt graui cura:vl̄ aduerſitate aliq̄ q̄p̄ſſi borū philo

ſophia eſt ſummū ſolamē. q2 ipſa perſuadet magnanimitatē qua ꝯ aduer/ſitates fortune hō cōſtāter d3 militare. Itē per phiam homo bene pōt reſiſtere ictibus fortune. q2 pr̄o ethicoꝝ dicit Areſtoteles. Sapiēs bene ſcit ferre fortunas. ⁊ h3 ſe ſine vituperio ſicut tetragonū. Añ dicit in littera. Jam illa ſupple phia finierat cantū. i. metrū de amore diuino. ⁊ cum mul/cedo. i. ſuaui/tas carminis ꝯfixerat. i. ſtabilierat me a/uidū. i. cupi/dū audiendi. eſ ꝑ et. ſtupē/tem. i. admirā/tem. ſupple vba phie. auri/bus meis ar/rectis. i. eleua/tis ad hec. ſ. vba itaq̄ pau/lopoſt ego in/q̄. i. dixi o ſū/mu3 ſolamen laſſoꝝ aīoru3 ſupple per ad/uerſitate3 q̄n

lamē aīoꝝ: quātū me vel ſniaꝝ pōdere: vel canēdi etiam iocūditate refouiſti: adeo vt me ia3 poſthac imparē fortune ictib⁹ nō arbitrer. Itaq̄ remedia q̄ pauloante acriora eē dicebas: nō mō nō phorreſco: ſ3 audiēdi auid⁹ vehemēter efflagito. P. Tū illa ſenſi inq̄t cū vba nr̄a tacitus attentuſq̄ rapiebas: cūq̄ tue mētis habitū vł expectaui: vel qđ ē verius ipſa pſeci. Talia ſunt q̄ppe q̄ reſtāt: vt deguſtata q̄dē mordeant: interius autem recepta dulceſcant. Sed q tu te audiendi cupidum dicis: quāto ar

tum me refouiſti pondere ſententiaꝝ ſupple proſe. vel etiā iocunditate ca nendi. i. metri. adeo. i. intantū. vt iam poſthac nō arbitrer me eē imparē. i. diſſimilē. in reſiſtendo. ictib⁹. i. inſultibus fortune. Itaq̄ remedia illa que pauloante dicebas eē acriora. i. grauia nō mō. i. non tm̄. nō phorreſco. i. nō timeo. ſ ego auidus audiendi ſupple ea vehementer efflagito. i. expoſtulo ¶ Ubi ſciendū q ſm huguitionem efflagitare eſt valde flagitare: expoſtu/lare petere: cum clamore poſcere.

¶ Tum illa ſenſi inquit. Hic ponit reſponſionem philoſophie dicens. Ego bene ſenſi illud cum tu tacitus ⁊ attentus recepiſti verba noſtra. ⁊ cu3 ego perfeci mentem tuā. talia enim ſunt remedia que adhuc reſtant. vt ipſa deguſtata primo ſint amara ſed poſtea dulceſcant. S3 quia tu dicis te eſſe cupidu3 audiendi verba noſtra. O quanto deſiderio arderes ſi cognoſceres quo laboramus te ducere: ⁊ dicit Boetius. Quo vis me ducere? Reſpondet philoſophia. ad cognitionem vere felicitatis quā animus tuus quaſi ſomniando adhuc vix cognoſcit quia eſt occupatus imaginibus falſe felicitatis. Nota q Boetius tacitus vba phie rapiebat cōſilio Senece dicentis. Eſto verboꝝ tacitus auditor auditorum ꝓmptus repetitor. Nota q precepta phicalia primo ſunt amara: poſtea dulceſcunt. ſm illud poete. Diſcere ſit carū ꝗuis prīo ſit amarū. Et Euſtrati⁹ prīo ethicoꝝ dicit. Sciunt docti qm̄ laborioſa ē poſſeſſio vtutū. ſ ꝓpt̄ ei⁹ amaritudinē phia nō eſt abijciēda. q2 nō ē dignus dulcoris acumīe: q̄ amaritudīs neq̄t ſuſcari gra

uamine ſm Boetiū in de diſciplina ſcolariū. Nota ſicut ſomnians putat fantaſmata ſibi occurrentia eē veras res de quib⁹ ſomniat. ⁊ tñ nō ſūt ipe res. ſic Boetius in iſtis tpalibus putauit eē verā felicitatē q̄ tñ nō ē. ſꝫ tñ ſunt quedā ſimilitudines vere felicitatis. ſicut fantaſmata ſomnioꝝ ſūt ſimilitudines reꝝ. Nota ꝙ bona exteriora vocat imagines fere felicitatis.

dore flagrares: ſi q̄ nā te ducere aggrediamur agnoſceres. B. Quonā inquā. P. Ad verā inquit felicitatē quā tu⁹ q̄ʒ ſomniat aīus: ſꝫ occupato ad imagines viſu: ipaꝫ illā nō potes itueri. B. Tū ego fac obſecro: ⁊ q̄ illa vera ſit: ſine cunctatione demonſtra. P. Faciā inq̄t illa tui cā libenter ſꝫ q̄ tibi cā notior ē eā prius deſignare verbis atqꝫ informare conabor: vt ea pſpecta cū in ꝯtrariam partē flexeris oculos: vere ſpecimē beatitudinis poſſis agnoſcere.

ſicut enī imago eſt rei imitago ⁊ non eſt ipa res. ſic bona exteriora videntꝰ exprimere formam vere felicitatis. ſꝫ vera felicitas nō ē ī ipis. Unde dicit in littera. Tū pro tuc. illa ſupple phiſoſophia inquit. ego ſenſi. id eſt noui ſupple intentōez tuā. cū tu tacit⁹. ꝙ ꝓ et. attētus. rapiebas vba nra ꝙ ꝓ et. cū ego expectaui. alia lr̄a hꝫ expetiui. i. reuocaui habitū tue mētis. Uel qḋ eſt veius dicere. cū ego ipſa habitū tue mētis perfeci. ꝗppe mirū talia ſūt ſuppl. remedia. q̄ reſtāt ſupple ſumēda vt ipſa quidē deguſtata p̄io mordeāt. i. diſpliceant interi⁹ aūt recepta dulceſcant. ſꝫ ꝙ tu dicis te cupidū audiēdi ſupple illa remedia. O q̄nto ardore. i. deſiderio flagrares. i. arderes. ſi agnoſceres. q̄uam. i. ad quē locū aggrediamur. i. incipim⁹ te ducere. Ego Boeti⁹ inquā. i. dixi quonā ſupple vis me ducere. inquit ſupple phia ad verā felicitatē quā tu⁹ animus ſomniat. i. ip̄fecte cognoſcit. ſꝫ viſu. i. cognitōe occupato ad imagines. i. ad bona tpalia: q̄ ſūt imagīes ⁊ ſilitudines vere felicitatis. tu nō potes intueri. i. inſpicere. ipſam ſupple verā felicitatem.

¶ Tū ego fac obſecro. Hic Boetius dirigit petitionē p̄ie. ⁊ ponit ꝯſenſū ſue petitōis dicēs. O phia rogo vt ſine dilatatōe demoſtres mihi q̄ ſit vera felicitas. ⁊ phia ꝯſentiēs dicit: libenter faciā tui cā. ſꝫ p̄r ego oñdā tibi falſaꝫ felicitatē tibi notiorē et illa cognita p ꝯtrariū poſſis p̄tea agnoſcere verā felicitatē. Nota circa hꝰ ꝙ dicit faciam tui cā libenter. ꝙ phia petitōes hoīm admittit. Un̄ Seneca. Nulli precluſa ē virt⁹ ſapiētie oīb⁹ patet. oēs inuitat. oēs admittit: non eligit domū neqꝫ cenſū: ſꝫ nudo hoīe cōtenta eſt.

Nota innata eſt nobis via ꝓcedendi ex nobis magis notis ad min⁹ nota. p̄mo phiſi. ⁊ ſecundo de aīa. Cū igitur bona exteriora ſint magis nobis nota in quibus aliqui poſuerūt cōſiſtere felicitatē q̄ bona interiora. ideo phia p̄io vult determinare de falſa felicitate nobis magis nota q̄ ponit in

bonis exterioribus ipſam extirpando, vt ꝑ eā agnoſcamus verā felicitatē tanq̄ ꝑ ꝯriū. Nota ꝙ Seneca in de virtu. cardina. dicit. Scire debes ꝙ q̄dā nō videnť eē bona ⁊ ſunt. quedā videnť bona ⁊ nō ſunt: quecūq; aūt ex rebus trāſitorijs poſſides nō hec magna exiſtimes nō mireris qđ caducum eſt. Ex quo pȝ ꝙ vera felicitas nō ꝯſiſtit in bonis exteriorib⁹. q̄ videnť eē vra bona ⁊ tñ nō ſūt. Vñ dicť ī lrā. Tū pro tunc. ego ſupple Boetiꝰ dixi. o philoſophia obſecro. i. peto. fac. i. duc me ad illā felicitatē. ⁊ demōſtra mihi ſine cūctatiōe. i. ſine mora. q̄ ſit illa vera ſupple felicitas.

Metrū primū tercij libri.

Ui ſerere ingenuū volet agrū
Liberat arua prius fruticibus
Falce rubos filicemq; reſecat
Ut noua fruge grauis ceres eat.
Dulcior eſt apiū mage labor
Si malus ora prius ſapor edat.
Gratius aſtra nitent: vbi nothus
Deſinit imbriferos dare ſonos.

Illa phia inq̄t. faciā libēter tui cā. ſ; ego priꝰ conabor. i. laborabo. tibi deſignare vbis. atq; ꝓ et. īformare q̄ cā. i. q̄ felicitas habēs rōnē cāe finalis. ſit tibi notior. i. manifeſtior. vt ea ſupple falſa felicitate. ꝓſpecta. i. cognita. poſſis agnoſcere. ſpecimē. i. ſilitudinē. vere btītudinis. cū flexeris oculos ſupple cognitōis. in ꝯriam partē falſe felicitatis.

Ui ſerere ingenuū volet agrū. Iſtud ē primū metrū huius tercij qđ dr̄ metrū choriſtū ab inuētore. Dactilicū a pede ꝑdominātē. ⁊ primus vſus huius metri ē ypcatalecticus. q2 poſt primū pedē abundat vna ſyllaba. ſ. re. in hac dictōe ſerere. ⁊ q2 phia ꝑdixit ꝙ prius eēt oñdēdū q̄ ſit falſa felicitas. ⁊ poſtea q̄ ſit vera. iō phia in h̄ metro cōmendat hūc ordinē ꝑ exempla quatuor. Primū ē: q̄cūq; vult ſeminare bonū agrū oȝ priꝰ extirpare nociuas herbas: vt ager bñ fructificet. Silr̄ aliq̄s volēs cognoſcere veraȝ felicitatē oportet prius extirpare falſaȝ. Vñ dicit in lrā. Qui volet ſerē agrū ingenuum id eſt nobilē. prius liberat arua id ē agros. fruticibus id eſt radicibus que impediunt ne ſemen creſcat. ⁊ ille reſecat id eſt preſcindit rubos. i. ꝑuas arbores. q; ꝓ et. filicē. i. herbā inutilē. falce. i. falaſtro. vt noua ceres eat. i. ꝓficiat. grauis. i. onuſta fruge. Scđȝ exēplū eſt. Sic ꝑguſtādo aliquod amarū mel apparet dulcius. ſic ꝓpter cognitōeȝ falſe felicitatis magis cognoſcit vra felicitas. Vñ dicit in littera. Labor apiū ē mage dulcior. i. mel ē magis dulcis. ſi malus ſapor prius edat. i. inficiat ora. Terciū exemplū eſt. Sicut poſt tp̄us nebuloſū gratior ē ſerenitas. ſic poſt cognitionē falſe felicitatis gratior ē cognitio vere felicitatis. Vñ dicit in lrā. Ubi ꝑ poſtq̄. nothꝰ. i. ventus auſtralis. deſinit. i. ceſſat. dare imbriferos ſonos. i. flatꝰ ꝓducētes imbres. tūc aſtra nitēt gratiꝰ. i. delectabilius. Quartū exēplū ē. ſic q̄ pulchra dies ſeq̄ť tenebras noctꝭ. ſic cognitio vere felicitatꝭ ſeq̄ť

cognitionē falſe felicitatis. Vñ dicit in lr̄a. Ut. i. poſtq̄ȝ. lucifer. i. ſtella ma tutina. pepulerit. i. fugauerit. tenebras noctis tunc pulchra dies agit. i. du cit. roſeos equos ſolis. tunc applicat exempla ad ꝓpoſitū dicēs. Tu prius debes ꝯſiderare falſa bona ⁊ extirpatis ipſis debes cognoſcere vera bona in q̄b⁹ ꝯſiſtit felicitas. Vñ dicit in lr̄a. Tu quoqȝ prius tuēs. i. reſpiciens. falſa bona. in cipere retrahere colla iugo. i. iugo falſe feli citatis. dehīc. i. poſtea vera bona ſubierīt. i. ſbintrabūt aīum tuum.

Nota q̄ ſi cut pri⁹ extir panda ſūt vi cia: ⁊ poſtea ī ſerēde virtu tes. ſic ager p̄ us eſt purgandus ⁊ poſtea ſeminandus.

Lucifer vt tenebras pepulerit
Pulchra dies roſeos agit equos
Tu quoqȝ falſa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere.
Vera dehinc animum ſubierint.

Proſa ſecunda libri tercij

Cum defixo paululū viſu: ⁊ velut ī angu ſtā ſue mētis ſedē rcepta: ſic cepit. P.

Vñ Thobias. Spinis ⁊ tribulis purgari noualia debēt agri ⁊ ſemē fructificari q̄at. Nota q̄ frutex ſm hu guitōēȝ ē dēſitas ꝟgulaꝝ vl' arboꝝ vl' ſpinaꝝ. Al' ſm alios frutex ē arbor p̄ ua q̄ terrā fronde tegit. Nota q̄ filix eſt īutilis herba habēs folia admo dum filoꝝ. de qua dicit perſius. Non tamē iſta filix vllo manſueſcit ī agro

Nota q̄ poſt amaritudinē dulcedo eſt gratior ⁊ ſenſibilior. Vñ poeta. Dulcia non meminit qui nō guſtauit amara. Nanqȝ p̄ ꝑpoſitū noſcit̄ oē bonū. Hec paup̄ hericus. Nota q̄ Boetius hic dicit apiū ꝑ apū in gt̄o plurali. qd̄ ē ꝯ Alex. q̄ dic̄. Hu dat apis ⁊c̄. Et q̄ hic dicat̄ apiū ⁊ nō apū. pȝ per metrū qd̄ ſe ꝯſtat ex trib⁹ dactilis cōtinuis. Si aūt poneretur apum nō eſſent tres dactili cōtinui. poſſet tn̄ dici q̄ cā metri ponit̄ apiū pro apū.

Cum defixo paululum viſu. Hic eſt proſa ſc̄da hui' tercij. in qua ph̄ia ponit diuerſas opiniones circa falſaȝ felicitatē. ⁊ p̄mo Boetius oñ dit quō ſe ph̄ia habuit poſt predicta. ſc̄do ph̄ia oñdit q̄ oēs hoīes nitunt̄ ꝯuenire ad btītudinē quā ipſa diffinit. tercio oñdit q̄ hoīes ſepe abducū tur a vera felicitate diuerſis erroribus. quarto pōit erroes ſiue opiniones circa felicitatem. ſecunda ibi. Omnis mortaliū. tercia ibi. Hūc vti. quar ta ibi. Quoꝝ quidem. Dicit primo. Poſtq̄ȝ ph̄ia premit ordinē procedē di de falſa felicitate ad veram. tunc pro nunc. ipſa paulū defixo viſu id eſt inclinatis oculis. ⁊ recepta velut in anguſtam id eſt nobem ſedem mentis ſue. ſic cepit id eſt incepit loqui. Nota q̄ capitis incuatio eſt ſignum ſubtilis imaginationis propter quod ſubtiliter ⁊ profnde imaginantes caput inclinant. et quandoqȝ non vident delata coram culis. Ideo phi loſophia volens ſubtiliter ſpeculari de felicitate. cuis ſpeculatio dif ficilis eſt ipſa inclinato viſu contraxit ſe in nobilem ſpeculationem ſue mentis.

¶ Oĩs mortaliũ cura. Hic pħia oñdit ꝙ oẽs hoĩes nitunẽ ꝑuenire ad vnũ finẽ btĩtudinis: quã btĩtudinẽ ipa etiã diffinit: ⁊ dicit ſic. Oĩs cura .i. ſollicitudo. mortaliũ .i. hoĩm. quã curã exercet labor multiplicitũ ſtudiorum. qꝛ aliqui ſtudẽt in litteratura: aliqui in mercantia. ⁊ ſic de alijs. illa cura procedit diuerſo calle .i. diuerſo modo viuendi. ſed tamen nititur perueni-

Oĩs mortaliũ cura quã mł'tipliciũ ſtudiorum labor exercet: diuerſo quidẽ calle ꝓcedit: ſed ad vnũ tñ btĩtudinis finẽ nititur ꝑuenire. Id autẽ ẽ bonũ: quo quis adepto nihil vlteri⁹ deſiderare q̃at. Qđ q̃dẽ ẽ oĩm ſũmũ bonoꝝ: cũctaqꝫ intra ſe ꝯtinẽs bona Cui ſi quid abforet: ſũmũ bonũ eſſe nõ poſſet: qñ relinqueretur extrĩſecus quod poſſet optari. Liquet igitur eſſe beatitudinez ſtatum bonorũ oĩum cõgregatione ꝑfectũ

re ad vnũ finem btĩtudinis. Illđ aũt ad qđ hoĩes nitunẽ ꝑuenire eſt tale bonũ. quo qͥſ adepto nihil vlterius q̃at ðſiderare qđ .ſ. bonũ ẽ ſũmum omniũ bonorũ cõtinens ĩtra ſe cuncta bona cui .ſcilꝫ bono .ſi qđ id ẽ aliquid abforet .i. deeſſet nõ poſſꝫ eẽ ſũmuꝫ bonũ. qꝛ relinqueretẽ aliq̃d extrinſecus .i. extra illđ bonũ qđ poſſet optari Ex qb⁹ dictis pħia ꝯcludit diffinitõez btĩtudinis dicẽs. Liq̃r .i. manifeſtũ ẽ. btĩtudinẽ eẽ ſtatũ ꝑfectũ cõgregatõe oĩm bonoꝝ. Nota cognitio vltimi finis magnũ icremẽtũ ꝯfert ad vitã ꝑmo ethi. qꝛ ẜm exigẽtiã finis cetera moderanẽ ẜm linconienſem ꝑmo poſterioꝝ. Idõ pħia tradit nobis cognitõez vltĩ finis .ſ. btĩtudĩs. Nota finis ẽ magis eligẽdus his q̃ ſũt ꝓpter finẽ vt pꝫ ꝑ Areſt. tercio topicorũ. Itẽ ibidem: cuius finis eſt bonũ ipſũ quoqꝫ bonũ. Item oĩa denoĩanda ſunt a fine. Vñ poeta. Si finis bonus eſt totũ laudabile tũc ꝑhas eſt. ¶ Nota finis in agibilibus habet ſe ſicut principium in ſpeculabilib⁹. ſicẽ ergo intellectus noſter naturaliter adheret primis pricipijs. ſic appetitus noſter naturaliter adheret vltĩo fini qui ẽ ſũmũ bonũ. Nota ꝙ duplex ẽ finis .ſ. finis quo: ⁊ finis gratia cuius oĩa fiunt. Ille eſt enĩ vnus ſicut de⁹ vel beatitudo. ⁊ iſte finis appetitur ab omnibus ſub vna ratione inq̃runt eſt bonuꝫ ſatians appetitum hoĩs. Finis autẽ quo eſt operatio qua hoĩes nitũẽ adipiſci finem gratia cuius: ⁊ talis finis nõ eſt vnus. ſicut non ẽ vna operatio oĩm. Idõ dicit pħia ꝙ cura hoĩm ꝓcedit diuerſo calle ad cõſequẽdũ vltimũ finẽ. Nota illud ad quod oẽs hoĩes nitunẽ ꝑuenire ẽ bonuꝫ. quia bonũ ẽſt qđ omnia appetunt primo ethi. Nota quia beatitudo habet rationem vltimi finis ipſa ẽſt tale bonũ quo adepto nihil vlterius deſideratur. nam de ratione finis eſt eſſe vltimum ⁊ vltra illđ qđ eſt vltimũ nihil ẽ. ergo etiã oportet illud eẽ ſũmũ bonum. quia illud quo adepto nihil vlterius deſideratur eſt ſummum bonum. tale eſt autem beatitudo. Nota quia beatitudo eſt bonũ optimũ pulcherrimũ ⁊ delectabiliſſimũ, idõ bea

titudo ē ſtat⁹ pfectus ꝯgregatōe oīm bonoꝝ ꝯtinens in ſe oīa bona. ſi enī aliqͦd bonū ſibi deficeret nō eēt ſūmū bonū.

¶ Nūc vti dixim⁹ diuerſo tramite mortales oēs conāt adipiſci. Eſt.n.mētib⁹ hoīm veri bōi nālr īſita cupiditas: ſ ad falſa deui⁹ error abducit ¶ Quoꝝ q̄dē alij ſūmū eē bonū nihilo indigere credētes: vt diuitijs affluāt elaborāt. Alij xͦo bonū qͦd ſit digniſſimū veneratōe iudicātes adeptis honorib⁹ reuerēdi ciuib⁹ ſuiſ eē nitūt. Sūt q̄ ſūmū bonū in ſūma potētia eē ꝯſtituāt. Hi vl regnare ipi volūt: vl regnātib⁹ adherē conāt At q̄b⁹ optimū q̄ddā claritas vi.bi vl belli vl pacis artib⁹ glioſū nomē ꝓpagare feſtināt. Plūmi xͦo bōi fructū gaudio leticiaqꝫ metiūt. Hi feliciſſimū putāt voluptate diſ

¶ Nūc vti diximus. In iſta pte oñdit phia ꝙ hoīes a vera felicitate diuerſis erroribus abducunt dicēs. Nūc.ſ. ſtatū btītudinis. oēs mortales ſic diximus: conant adipiſci diuerſo tramite, i. diuerſa via, qꝛ cupiditas, i. appetitus. veri bōi nālr ē īſerta mētib⁹ hoīm ꝙ btītudo eſt veꝝ bonū qꝛ ſūmū. ſ deuius error abducit hoīes ad falſa bōa. Nota quia btītudo aggregat in ſe oīa bona, tō eius cupiditas nālr ē hominib⁹ inſerta. Ubi tn̄ ſciendū ꝙ btītudinē ꝯtinere oīa bōa pōt itelligi duplr. Uno mō formalr ſic non ꝯtinet oīa bona: qꝛ felicitas formalr ⁊ eſſentialr pōt eē ſine bōis exterioribus vt ſine diuitijs ⁊ ceteris bōis. Alio mō itelligit ꝯtinere ea virtualr et ita ꝙ btītudo excellat oīa bōa ⁊ ſic ē vera. Nota ꝙ phia hic vtit q̄dā figura que dr̄ epithetō dicēdo deuius error. nullus enim error eſt qui nō ſit deui⁹ Un̄ poeta. Fiet epithetō ſi dicas triſtia bella. Nota cū mēs hūana nālr ꝯſideret veꝝ bonū. nūq̄ꝫ tēdit ī falſū bonū: niſi inq̄ꝫtū ipm eſtiatur eē veꝝ bonū. talis aūt eſtimatio ē deui⁹ error. q̄ deui⁹ error ad falſa abducit.

¶ Quoꝝ q̄dē alij ſūmū bonū eē. Hic phia ponit diuerſas opiniones circa felicitatē; ꝯſidens quō hoīes p errorē ad falſa bona ducebant. ſcd̄o oñdit ꝙ in talibus bōis poſuerūt btītudinē. tercio oñdit ꝙ nauralr eoꝝ itentio tēdebat ad verā btītudinē ſcd̄a ibi. Quibus oībus. terci ibi, Sꝫ ad hoīum ſtudia Prīo oñdit quō hoīes errabāt circa falſa bona ſtituēdo in eis finē ſecundo oñdit qūo quidā fines adinuicē permutabāt. tercio alia bona fortuita reducit ad predicta. ſcd̄a ibi. Sunt etiā. tercia ibi, In his igit, Prīo dicit. Quorum ſupple hoīum qui ducūtur ad falſa bona alij credētes ſummū bonū eē nihilo indigere: ipſi elaborant vt affluant, i. abundēt diuitijs ponēdo oēm ſufficientiā eſſe in diuitijs ⁊ ī hoc errabāt. Alij xͦo ſūmū bonū iudicātes qͦd digniſſimū ſit veneratōe. i. honore, tales aceptis honoribus

nitunt̃ eẽ reuerendi ſuis ciuibus: putãtes in honorib⁹ tpalib⁹ verã dignitatẽ conſiſtere: ⁊ in hoc errabãt. Sũt alij q̃ ſummũ bonũ ↄſtituũt in ſũma potentia. hi vel ipi volũt regnare: vel conant̃ adherere regnãtib⁹ tanq̃ cõſiliarij vel familiares eoꝝ: ꝑ hoc putãtes ſe eẽ vere potẽtes ⁊ in h̃ decipiũt̃ ꝗ quibus claritas. i. fama. videt̃ eẽ optimũ bonũ. illi feſtinãt ꝓpagare. i. di-

fluere. ¶ Sũt etiã q̃ hoꝝ fines cauſaſq; alterutro ꝑmutãt: vt qui diuitias ob potẽtiã voluptateſq; deſiderãt: vel q̃ potẽtiaꝫ ſeu pecunie cauſa; ſeu ꝓferẽdi nois petunt.

latare. glioſũ nomẽ. i. pulchram famaꝫ artib⁹. i. ſtudijs. belli ſic viri militares vel artib⁹ pacis. ſicut ſapientes mundi credentes ſe per hoc acquirere gloriam immortalẽ: ⁊ decipiunt̃ ꝑ h̃. ¶ Plurimi vero. id eſt multi. metiunt̃. i. menſurant fructũ boni: gaudio ⁊ leticia exteriori. hi putant. i. eſtimant. feliciſſimũ diffluere. i. abundare. voluptate. i. delectatõe corporali. eſtimãtes in hoc ↄſiſtere veꝝ gaudium quod ẽ erroneum. Nota quinq; ſũt in quibus errantes a vero bono poſuerunt conſiſtereꝫ vera felicitatẽ ſcilicet diuitie: honores: poteſtates; gl̃iaꝫ ⁊ voluptates. Quoꝝ ſufficiẽtia ſic accipit̃. Cũ finis habeat rõneꝫ boni ſm̃ diuerſitatem boni diuerſificat̃ finis. Eſt autem triplex bonum: vtile. delectabile: et bonũ honeſtum. ⁊ illi qui intendebant bono vtili poſuerunt felicitateꝫ in diuitijs. ſed qui intendebant bono delectabili ponebant voluptates. ⁊ in illis poſuerunt finem ⁊ felicitatem. Qui autem intendebant bono honeſto: iſti diuerſificabantur: q2 bonuꝫ honeſtum eſt bonum ſm̃ rationem. Ratio autem eſt duplex ſcilicet ſpeculatiua ⁊ practica. de bono honeſto quod conſiſtit in ſpeculatione non loquebantur iſti. quia tale bonum eſt latens. ipſi aũt poſuerunt felicitatem in bono honeſto: quod eſt bonum rationis practice. tale ergo bonũ vel conſiſtit in opinione hominum: ⁊ ſic eſt gloria vel conſiſtit in exercitio actus realis. ⁊ hoc eſt dupliciter. vel enĩ exiſtit in exercitio proprij actus circa alios: ⁊ ſic eſt poteſtas. vel cõſiſtit in exercitio actus aliorum circa ſe. ⁊ ſic eſt honor.

¶ Sunt etiã qui hoꝝ fines. In iſta parte oſtendit quõ quidam iſtorũ fines iam dictos ꝑmutabant ⁊ dicit. Sũt etiã aliqui qui fines. q; ꝑ et. cauſas finales ꝑmutãt alterutro. i. adinuicẽ deſiderãtes vnũ ꝓpter alterũ. nam quidam deſiderant diuitias ⁊ voluptates ob. i. ꝓpter potentiam. ⁊ ſũt alij qui potentiã petunt. i. deſiderant. cã pecunie. i. ꝓpter diuitias. vel cã proferendi nois. i. cã dilatatõis fame. Nota ſm̃ Areſto. iij. ethi. Qualis vnuſquiſq; eſt talis finis videtur ei. ſm̃ ergo diuerſam diſpõnem hoĩm diuerſi fines eligunt̃. Illud aũt eligitur ꝓpter aliquẽ finem ꝑ qd̃ aliquis videtur poſſe conſequi illum finem. cum igitur ponentes finem eſſe diuitias magis putabant ſe diuitias ↄſequi per potentiã ipſi appetebãt potẽtiã ꝓpter diuitias. ⁊ ecõuerſo qb⁹ videbat̃ ſe poſſe ↄſeq̃ potẽtiã ꝑ diuitias: ipſi appetebãt diuitias ꝓpter potẽtiam. Et ſic poſuerunt permutationem iſtorum finium adinuicem.

¶ In his igitur ceteriſq; talib⁹. Hic ph̄ia reducit oīa bona fortune in q̄b⁹ ponunt hoīes felicitatez ad p̄dicta quinq;. ꝛ dicit In his igit̄ q̄nq; bonis q; p̄ et. ceteris talib⁹. ſ. reducibilib⁹ ad p̄dicta. verſatur intētio actuū hūanorū ꝛ votoꝝ. i. deſideriorꝝ. ꝛ māifeſtat exēplariter ꝙ alia reducātur ad ipa dicēs. veluti nobilitas. q; pro ꝛ. fauor popularis que videtur cōpare q̄dā

¶ In his igitur ceteriſq; talibus hūanorū actuū votorūq; verſat̄ intētio: veluti nobilitas fauorq; popularis: q̄ vident̄ quādam claritudinē cōparare. Uxor ac liberi q̄ iocunditatis gr̄a petunt̄. Amicorū vero qđ ſanctiſſimū quidē genus eſt: nō in fortuna ſed in virtute nūerat̄. Reliquū vero vł potētie cā: vł delectatōis aſſūit̄: iā vo corpis bona p̄nıptū ē: vt ad ſupiora referant̄ Robur eni magnitudoq; vidētur p̄ſtare valentiā: pulchritudo atq; velocitas celebritatem: ſalubritas voluptatē. ¶ Quibus omnibus ſolā btitudinem deſiderare liquet.

claritatez. i. gl'iam. iō ſuple reducūt̄ ad gl'iaz vxor autē ꝛ liberi. i. filij ſunt q̄ petūt̄ gr̄a iocūditatis. i. cā voluptatē iō ad voluptatē reducuntur. ſz ſanctiſſimuz genus amicoꝝ non numerat̄ int̄ bona fortūe ſed nūeratur in virtute Reliquum vero qđ cadit ſub exteriori fortuna illđ aſſumitur vel cā potētie: ſicut ē adminiſtratio officioꝝ. vł aſſimit̄ cā delectatōis: ſicut exercitiū ludoꝝ. ꝟ bona corpis p̄nıptū ē vt referunt̄. i. reducantur etiaz ad ſupiora bona. q: robur q; p̄ et. magnitudo que ē ſignū fortitudinis corpalis. vidētur preſtare valētiā. i. potētiā ꝛ ſic ad potētiā reducūt̄ ſic pulchritudo ꝛ velocitas videt̄ preſtare celebritatē. i. gl'iaz ad quā reducūt̄. ſalubritas aūt. i. ſanitas. videt̄ ꝓferre voluptatē ad quā reducit̄. ꝛ ſic oīa bona fortūe reducunt̄ ad predicta q̄nq;. Nota indigētia alicui⁹ boni auget deſideriū illius boni. iō ſm variā indigētiā hoīm variat̄ eorū deſiderinz. Un̄ Areſt. p̄io ethi. dicit. ꝙ egrotās ſanitatē medicus diuitias. ꝓſcij aūt ſibiipſis ignorātie eos q̄ magnū aliqđ habēt ſupra ſe admirant̄. ſm q̄ diuerſam diſpōnez hoīm felicitas ponebat̄ in diuerſis bonis fortune. q̄ tn̄ ſub predictis bonis q̄nq; cōprehēdunt̄. Nota lz amici afferant iocunditatē. tn̄ nō ſunt cōputandi īter bona fortune. cū eñi amicicia ſit virt⁹. oportet ꝙ amici virtute acquirantur. qđ aūt virtute acq̄rit̄ ꝑ virtutē cōſeruat̄ ꝛ tale n̄ p̄t eē bonū fortuitū. Itē amicicia fūdata ſup bono honeſto ē ſctiſſima ꝛ ī v̄tute nūerat̄. ꝟ amicicia fūdata ſup bono vtili ꝛ đlectabili fortuita ē ¶ Quib⁹ oībus ſolā beatitudinē. In iſta pte ꝓbat ph̄ia ꝙ oēs p̄dicti q̄rebāt btitudinē ī his bonis ꝛ dic. Oib⁹ deſiderātib⁹ p̄dicta bōa liq̄t. i. māi

ſeſtū eſt.ipſos deſiderare beatitudinē.naʒ illud bonū qđ quiſqꝫ petit.i.deſiderat ꝑ ceteris.illđ iudicat eē ſummū bonū:ſ; nos diffinim⁹ ſūmū bonū eē btītudinē.q̄re ſtatū illū quē q̄ſqꝫ deſiderat ꝑ ceteris iudicat eē ſtatū beatū.i.btītudinē.Et tūc recolligit bōa falſe felicitatꝭ dicēs.babes añ oculos tuos ꝓpoſitā formā hūane felicitatꝭ.ſ.opes:bonores:potētiā gliaʒ:voluptates.q̄ cōſiderās epicurus cōſtituit voluptatē eē ſumū bonūʒ eo ꝙ oīa cetera videant̄ affere.i.dare aīo iocūditatem. Nota ꝙ omnes appetēs predicta bōa appetebant btītudinē.nā quicq̄d aliq̄s eligit ꝑ alijs ſ; videt̄ ſibi eē ſūmuʒ bonū ſ; aliquis ſꝑ ceteris eligit diuitias.q̄ diuitie videbātur ſibi ſummū bonū:aliq̄s bonores:⁊ ſic de alijs.q̄ oēs ꝑdicti appetebāt beatitudinem. Nota quia predicta bona videntur conferre aliquā iocunditatem omnia videntur eſſe ordinata ad iocunditatem tanq̄ ad finem.et quia in voluptatibus eſt maxima iocunditas.ideo epicuri poſuerunt felicitatem conſiſtere in voluptatibus.

Nam qđ q̄ſqꝫ ꝑ ceteris petit id ſūmū eē iudicat bonū. Sꝫ ſummū bonū btītudinē eē diffinim⁹. Quare beatū iudicat eſſe ſtatuʒ quē ꝑ ceteris quiſqꝫ deſiderat. Habes igitur añ oculos ꝓpoſitam fere formā felicitatis bumane opes:bonores:potentiā: gloriā:voluptates. Que quidē ſola ꝯſiderās Epicurus:ꝯſeq̄nter ſibi ſūmū bonū voluptatem eē ꝯſtituit:ꝙ cetera oīa iocūditatē animo videant̄ afferre. ¶ Sꝫ ad hoīm ſtudia reuertor quoꝝ animus ⁊ ſi calligāte memoria:tamen bonū ſummū repetit: ſed velut ebri⁹ domū quo tramite reuertat̄ ignorat.

¶ Sed ad hominum ſtudia reuertor.Hic oſtendit philoſophia ꝙ licet homines in predicto modo errent:tamē eorum intentio ſemper fertur ad veram beatitudinem.ſecundo oſtendit vnde hoc proueniat.ibi In quo q̄uāta ſit.Primo premittit intentū ſuū.ſecūdo declarat.ibi. Nun eniʒ. Primo dicit.Ego reuertor ad ſtudia.i.ad intentiones hominū quorū anim⁹:etſi pro cuius memoria colligante.i.obſcurata ſupple deſiderio pn̄tiuʒ bonorum.tamen ſemper repetit per naturalem inclinationem ſummū bonuʒ ſed ignorat q̄uo illud repetat velut ebrius qui ignorat quo tramite.i.qua via reuertat̄ domum. Nota ſicut ebrius ſcit ſe babere domum:ſed propter defectum rationis neſcit quomodo ad eam redeat.ſic homines aliquo modo in generali ſciunt ⁊ cognoſcunt ſummum bonum:⁊ naturaliter inclinātur ad illud tanq̄ ad principiū a quo proceſſerūt.ſ; inebriati amore temporaliū bonorum neſciunt quomodo ad id perueniant.

¶ Num enim videntᷣ errare hi. Hic declarat intentū ſuū. ſ. ꝙ omnes q̄rentes p̄dicta bona querebāt aliquid qđ ꝓprie ꝯuenit ſūmo bono. ⁊ p̄rio oſtēdit hoc de diuitijs dicens. Num ꝓ nūquid. iſti videntᷣ errare ꝑ intentionē a ſummo bono: qui nituntᷣ nihilo indigere rōne cuiuſ q̄rebant diuitias. q. d. non errant a ſummo bono quia nihilo indigere maxime ſpectat ad ſummū. Unde dicē

¶ Num enim videntur errare hi q̄ nihilo indigere nituntᷣ. Atqui nō eſt aliud qđ eq̄ ꝑficere beatitudinē poſſit: q̄ꝫ copioſus bonorum oīm ſtatus: nec alieni egens: ſed ſibi ipſe ſufficiens. Num vero labuntᷣ hij q̄ quod ſit optimū id etiam reuerentie cultu digniſſimum putant. Minime. Neq̄ꝫ eniꝫ vile quiddam contemnēdumq̄ꝫ eſt qđ adipiſci oīum fere mortalium laborat intētio. An in bonis nō ē nūerāda potētia: Quid igitur. Num imbecillū ac ſine viribus eſtimandū eſt: qđ oībus rebus ꝯſtat eē preſtātius. An claritudo nihilipendēda eſt: ſed ſeq̄ſtrari nequit q̄n oē qđ excellētiſſimuꝫ ſit: id ēt videatᷣ eſſe clariſſimū. Nam nō eē anxiā triſtē q̄ꝫ btitudinē: nec doloribꝰ moleſtijſq̄ꝫ ſubiectā. Quid attinet dicere. q̄ſi in

Atqui ꝓ certe nō eſt aliđ qđ eque poſſit ꝑficere btītudinē q̄ꝫ ſtatꝰ copioſus oīum bonoꝝ: nec alieni egens ſꝫ ſibi ipſe ſufficiens. Tunc oſ̄dit ideꝫ de honoribꝰ dicens. Nū vo labūtᷣ ſupple ab intentione ſummi boni: qui illđ qđ ſit optimū putāt id etiam eē digniſſimū cultu reuerentie. i. honoris. rn̄det. minime ſupple labūtᷣ. neq̄ꝫ eniꝫ eſt vile ⁊ ꝯtēnendum quod intētio oīm mortaliū laborat adipiſci. ⁊ ſic q̄rētes honoré querebāt aliq̄d qđ ē in ſūmo bono: eo ꝙ ſūmū bonū ē honorabiliſſimū. Tūc oſ̄dit idē de potētia dicēs. An ꝓ nūq̄d. ī bōis. i. inᷣ bōa. nō ē nūerāda potētia. q. d. ſic. Quid igitᷣ ē dicēdū niſi ꝙ q̄rētes potētiā etiā tēdūt ad ſūmū bonū cū ſūmū bonū ſit potentiſſimū. nō enim iſtud ē eſtimandū imbecillū ſine viribus. i. ſine potentia. qđ ꝯſtat eſſe preſtātius. i. potētius oībus reus. Tunc oſ̄dit idē de gl̄ia dicēs. An claritudo. i. gl̄ia. eſt nihilipēdēda ut vt q̄rētes gliam nō tēdūt ad ſūmū bonū. q. d. nō ē nihilipendenda. ſꝫ neq̄t. nō p̄t. ſeq̄ſtrati. i. negari. quin oē qđ ſit excellentiſſimū. illud etiā videaᷣ eē clariſſimū. i. glorioſiſſimū. Tunc oſ̄dit idem de voluptate dicēs. Quid attinet dicere. q̄ſi diceret. de ſe manifeſtū ē beatitudinē nō eē anxiā ⁊ triſ̄: nec ſubiectā doloribus ⁊ moleſtijs. ſed ſupple magis eſt plena volup̄te ⁊ iocunditate. ⁊ per ꝯ̄ſ querentes voluptateꝫ ⁊ leticiam tendunt ad ſummū bonuꝫ.

Qz aũt iocunditas ⁊ voluptas includat̃ in bono ſummo ꝓbatur p locuʒ a minori.vi. Qñ minimis reb⁹.ſ. appetãdis pʒ ꝙ aliqd appetit̃ qð delectat habere ⁊ ipſo frui. Hec igit̃ ſunt q̃ hoĩes volũt adipiſci. ⁊ ea õ cã deſiderãt .i.cupiũt vel q̃rũt. diuitias: dignitates regna gl̃iam ⁊ voluptates. qꝛ p hec credũt eẽ venturã ſufficiẽtiã: reuerentiã: potentiã: celebritatẽ ⁊ leticiã. bonũ igit̃ ẽ qð hoĩes petũt diuerſis ſtudijs .i. intentionibus.

minimis q̃ꝫ reb⁹ id appetit̃ qð habere frui ꝙ delectet. Atqui hec ſũt q̃ adipiſci homines volũt eaq; de cauſa diuitias: dignitates: regna: gloriã: voluptateſq; deſiderãt ꝙ p hec ſibi ſufficientiã: reuerẽtiã: potentiã. celebritatẽ: leticiã: credũt eẽ vẽturam. Bonũ eſt igit̃ qð tãdiuerſis ſtudijs hoĩes petũt ¶ In quo quãta ſit nature vis facile mõſtratur. cũ licet varie diſſidẽteſq; ſentẽtie: tñ in diligẽdo boni finem conſentiunt.

Nota ꝙ ex tota iſta l̃ra poteſt formari vna rõ.ſ. ꝙ querẽtes predicta bona q̃runt btitudinẽ. Rõ ẽ iſta Illi tendunt ad btitudinẽ q̃ tendũt ad ſufficientiaꝫ reuerẽtiã. potẽtiã. celebritatẽ ⁊ leticiã. ſꝫ appetẽtes p̃dicta bõa.ſ. diuitias. regna. gl̃iaꝫ ⁊ voluptates tẽdũt ad ſufficiẽtiã reuerẽtiã ⁊ ſic de alijs. ergo tendũt ad btitudinẽ Maior ẽ nota. qꝛ ſufficientia reuerentia ſunt ꝯditiones btitudĩs: q̃ perfectiſſime reperiunt̃ in btitudĩe. Querẽtes ꝗ proprietates btitudinis tẽdũt ad btitudinẽ. mĩor pʒ ex l̃ra Nota ꝙ q̃rentes diuitias ꝑpter ſufficiẽtiã ferebãt̃ in ſũmũ bonũ naturali appetitu qꝛ ĩ ſũmo bono ẽ x̃a ſufficientia ⁊ ĩ h̃ ñ errabãt. ſ̃ qꝛ ſufficiẽtiã q̃ ẽ nulli⁹ ĩdigẽtie putabãt ſibi ꝓuẽire p diuitias in hoc errabãt. Siĺr q̃rentes dignitates ꝑpter reuerẽtiã naturali intẽtõe ferebant̃ in btitudinẽ eo ꝙ btitudo ẽ reuerẽdiſſima. ſ̃ qꝛ ſummã reuerẽtiaꝫ putabant ſibi ſubuenire p dignitates tꝑales. iõ in hoc errabant ⁊ ſic intelligitur de alijs.

¶ In quo quãta ſit nature vis. Hic oñdit pħia vñ hoc ꝓueniat ꝙ quãtũcũq; intentio hoĩm ſit diuerſa: tñ intẽdit in btitudinẽ. ⁊ oñdit ꝙ h̃ ꝓuenit ex vi naturalis inclinatõis q̃ nulli auferri põt. ⁊ diĉ. In quo.ſ. appetitu boni vl̃ btitudinis facile mõſtrat̃ q̃nta ſit vis nature. cũ licerit ſit varie ⁊ diſſidentes.i. diſcordantes ſñie hoĩm de ſũmo bono. tñ hoĩes conſentiũt .i. concordant. in diligendo.i. diligẽter appetendo. finẽ boni.i. btitudinẽ.

Nota ꝙ fine exiſtente vno pñt diuerſificari actões tendẽtes in illũ fineꝫ ſi eñi ꝑpter diuerſitatẽ actionũ eſſet diuerſitas finium non eſſet euenire ad vnũ finẽ. ſ̃ procederetur in infinitũ in finibus. qð patet falſũ ex ſecũdo metaphiſice. ⁊ hoc eſt verũ de fine cuius gratia oĩa fiunt ꝙ ille eſt vnus ⁊ non de fine quo vt prius viſum eſt. licet ergo ſint diuerſe ſententie ⁊ ſtudia hominũ: tñ ꝯueniunt in appetendo vnũ finẽ.ſ. beatitudinẽ.

Quantas rerū flectat habenas. Hic incipit ſcōm metrū hui⁹ tercij: qđ dicit pindaricū ab inuētore. anapeſticū a pede pdominaūte. ⁊ eſt dimetruʒ: q2 pſtat ex q̄tuor pedib⁹ quoꝝ duo pſtituūt vnū metrū. In q̄ metro q2 phia ſupra dixerat q vis nature oparur. q intentio hominū ſemp tendit in bonū. iō hic cōmēdat vim nature oñdēs: q tanta ē vis nature q quātūcūq3 abducatur res aſſuefactōe vł violentia ad aliquid qđ ē ſibi preter naturaʒ. tñ ſibi ipſi derelicta ſemper redit ad illđ quod tueſt ſibi ſm naturam. ⁊ p̄mittit ſuā intentionē. ſecundo manifeſtat ppoſituʒ ibi. Quāuis. Primo dicit. Mihi

Metrum ſcōm libri tercij.

Quantas rerū flectat habenas
Natura potens: quibus immenſum
Legibus orbem prouida ſeruet:
Stringatq3 ligans irreſoluto
Singula nexu: placet arguto
Fidibus lentis promere cantu.
Quāuis peni pulchra leones
Vincula geſtent: manibuſq3 datas
Captent eſcas: metuantq3 trucem
Soliti verbera ferre magiſtrum.

phie placet promere. i. manifeſtare. cantu arguto. i. ſonoro. lentis fidibus. i. cordis lente ſonantibus. q̄tas habenas. i. naturales inclinationes. potens natura flectat. i. regat. quib⁹ legibus puida natua ſeruat. i. pſeruat. imenſum orbem. ⁊ quibus legibus natura ſtringat ligns ſingula irreſoluto nexu. i. pūctōe indiſſolubili. Nota triplex eſt natura. natura naturās ſicut eſt deus a quo dependet celuʒ ⁊ tota natura. Alia ē natura naturans ⁊ naturata ſimul ſicut celū qđ dr̄ natura naturata inq̄tum depēdet a deo. ⁊ dicitur natura naturans inq̄tum influit naturis iſtorum inferiorū. Alia eſt natura naturata tm̄. quam beatus Augu. ſic diffinit. Natura ē quedam vis ⁊ potentia diuinitus inſita rebus creatis que vnicuiq3 rei ſuum eē tribuit. qua cum quiſq3 male vtitur malus eſſe iudicatur In propoſito dictū phi poteſt intelligi de natura tercio modo dicta: lʒ quidam exponant p natura primo modo ſumpta. Item leges nature hic vocat determinatōes ⁊ proprietates naturales cuiuſlibet rei a deo ſibi conſtitutas.

¶ Quamuis peni pulchra leones. Hic phia manifeſtat ppoſitū per quatuor exempla. ſecundo generaliter concludit ſimiliter eſt in oībus alijs ibi. Repetunt. Prima in quatuor partes ſm quatuor exepla que patebunt. Primum exemplū eſt de quadrupedibus ſicut de leonibus qui lʒ ex quadaʒ aſſuefactiōe domentur. ita vt miteſcant metuendo ſuū magiſtrū. tamē ſi multum offendantur redit eorum crudelitas naturalis. ita vt primo lacerant dentibus magiſtrum ſuū. Unde dicit in littera. Quāuis leones peni. i. libici geſtent. i. portent pulchra vincula. i. cathenas in collo. ⁊ captent.

.i.recipiãt.eſcas datas.i.protectas eis: manib⁹ ſui magiſtri. Et quãuis metu/ant trucẽ.i.crudelẽ magr̄m.leones inquã ſoliti ferre.i.pati verbera magri ſi cru or tinxerit.i.madidauerit.horrida ora.i.colla leonũ p nimia verbe ra.tũc animi leonũ reſides.i.quieti redeũt ad naturalẽ crudelitatez: et leo nes meminere ſui.i.nature.graui fremitu.i.magno rugitu: ipſi laxãt.i.ſol/

Si cruor horrida tinxerit ora.
Reſides olim redeunt animi.
Fremituq graui meminere ſui.
Laxant nodis colla ſolutis.
Primuſq lacer dente cruento
Domitor: rabidas imbuit iras.
Que canit altis garrula ramis
Ales: cauee clauditur antro.
Huic licet illita pocula melle
Largaſq dapes dulci ſtudio
Ludens hominũ cura miniſtret.
Si tamen arto ſaliens tecto.
Nemoꝝ gratas viderit vmbras.
Sparſas pedibus pterit eſcas.
Siluas tm̄ meſta requirit.
Siluas dulci voce ſuſurrat.

uũt colla ſolutꝭ nodis.i. ruptis vinculis. et p̄mus ſu⁹ domitor ſcz magr̄.ille. imbuit.i.recipit.lacer.i. laceratus rabidas iras: cruento dente.ſ.leonis. Nota ſcdz yſid.li.ethimol.peni ſũt homĩes carthaginenſes Eſt autẽ carthago ciuitas lybie: ppter qḋ leones lybie vocãt leões peni. Et huiuſmodi leones lybie facilius domant᷑. Nota quãtũcũq leones domen᷑ et aſſuefactiões ducant᷑ a ſua crudelitate: ſi tm̄ afficiant᷑ cruore vel ſãguine redeũt ad nãlẽ crudelitatẽ.

¶ Que canit altis garrula ramis. Hic ponit ſecundũ exemplum: qḋ eſt de volatilibus.⁊ eſt tale. Auicula capta que p̄ter naturam domeſticat᷑: quantumcũq foueat᷑ delitijs hominũ: tamen habita opportunitate redit ad ſilueſtritatẽ. Unde dicit in lr̄a. Ales garrula que canit altis ramis: ſi illa capta claudit᷑ in antro cauee.i.domũcule.ſup.vt ibi maneat ad ſolacium hominũ.licz ludens circa hoĩm miniſtret huic aui pocula illita.i. linita melle.q pro et.largas dapes miniſtret dulci ſtudio.ſi tamen illa auis ſaliens ex arto tecto.i.ex arta domũcula: viderit gratas vmbras nemoꝝ: ipſa pterit pedib⁹ ſuis eſcas ſparſas.⁊ ipſa meſta: qꝛ fuit detenta requirit ſiluas.⁊ dulci voce ſuſurrat.i.cantat in ſiluis. Nota natura non aſſueſcit in contrarium.ſi eñ lapis centies milleſies pijciatur ſurſum non aſſueſcit aſcendere ſurſum.licz ergo aliqua cõſuetudine vel violẽtia natura poſſit ad tẽpus impediri: tm̄ ſemp inclinat᷑ ad pꝛiũ opus.

¶ Validus quondã viribus acta. Hic ponit tertiũ exemplũ de vegetabilibus ſicut de virga creſcẽte: qḋ tale ẽ. Licz virgula erecta p violentiã incurvetur: tñ relicta ꝓprie nature ipa ſurſuz erigit̃. Vñ dicit in lr̃a. Virga q̃udã acta. i. coacta. validis viribus ſup. hoĩs incurvãtis eam: ipa flectit ꝓnũ cacumen. ß ſi dextra curuãs remiſit: hanc ipa ſpectat. i. reſpicit celũ recto vertice. q. di. depoſita violẽtia ĩcurvãtis v'ga redit ad naturalez rectitudinem. Nota licet natura reruz inaĩatarũ nõ facile aſſueſcat in ꝯ̃riuz tñ in hoĩbus ratõnabilib⁹ multuz facit aſſueſcẽdo vł ꝯſueſcendo: qꝛ licet aliq̃s ſit male ꝯplexionatus: tñ ꝑ vſum ⁊ cõſuetudĩez ſtabilitat̃: ⁊ cõplexio mutat̃. Vñ Scñ. Cõſuetudo eſt altera natura.

Validis quondã viribus acta
Pronũ flectit virga cacumen.
Hanc ſi curuans dextra remiſit
Retro ſpectat vertice celum.
Cadit heſperias phebus in vndas.
Sed ſecreto tramite rurſus
Currum ſolitos vertit ad ortus.
Repetunt ꝓprios queqꜫ recurſus.
Redituqꜫ ſuo ſingula gaudent:
Nec manet vlli traditus ordo.
Niſi ꝙ fini iunxerit ortum.
Stabileqꜫ ſui fecerit orbẽ.

¶ Cadit heſperias pheb⁹ in vndas. Hic phia ꝓbat intẽtũ ſuũ ponẽdo q̃rtũ exẽplũ in corꝑib⁹ celeſtib⁹. ⁊ eſt tale. Sol mot⁹ ab oriẽte in occidente cadit in mare heſpericũ: ß naturali ĩclinatiõe redit ad orientẽ ſub noſtro emiſperio. Vñ dicit in lr̃a. Pheb⁹. i. ſol. cadit in vndas heſperias. i. occidẽtales. ß ſecreto tramite. i. ſecreta via. ſ. ſub terris. rurſus. i. iterũ. vertit currũ: i. curſũ ſuũ. ad ſolitos ortus. i. ad ꝑtes orientales. Notta ꝙ Boeti⁹ hic loquit̃ more poetarũ: q̃ dicebãt ſolẽ tꝑe veſptino deſcẽdere in mare occidẽtale vt ibi lauaret̃ a ſordib⁹ ⁊ a puluere quo maculat⁹ fuit exiſtẽs in noſtro emiſperio. ß hoc nõ eſt verũ. qꝛ ſic apparet ruditati hoĩm.

¶ Repetũt ꝓprios queqꜫ recurſus. Hic phia cõcludit idẽ eẽ in oĩbus alijs entib⁹: videlicet ꝙ oĩa entia quocũqꜫ modo ꝑ violentiã ſeu aſſuefactõez a ſua abducãt̃ natura: tñ ſibi derelicta ſemꝑ redeũt ad illud qḋ ineſt eis per naturã. Vñ dicit in lr̃a. Queqꜫ. i. q̃libet entia. repetũt ꝓprios curſus. i. naturales mot⁹. ⁊ ſingula. i. oĩa entia. gaudent ſuo reditu ſup. redeũdo ad illud ſup. qḋ ꝯueĩt ei ẽm nãz. nec vlli manet. i. adeſt tradit⁹ ordo: niſi qḋ ſuo fini iunxerit ortũ. i. principiũ. ⁊ fecerit ſtabilẽ orbẽ. i. circulatõem ſui ꝯiungendo finẽ principio. Nota ꝙ orbis in ꝓpoſito eſt circulus vel linea circũducta rediens ad idẽ punctuz vñ incepit eq̃liter diſtãs a medio. facit autem hõ ſtabilẽ ſui orbẽ ꝓcedens a deo tanq̃ a ſuo principio trãſit ꝑ tꝑalia.

in quib⁹ nō ſiſtit: ſ₃ redit ad deū tanꝙ̄ ad ſuū finē ꝑ ꝯtemplatōem mētis.

Os quoq̄ o terrena aīalia. Iſta eſt tertia ꝑs huiꝰ tertij: in q̄ ⁊ ī alijs ſequētibus oſtēdit ꝙ vera felicitas nō cōſiſtit in illis: que quidā putauerūt eſſe ſumma bona: ſ₃ tū̄ eſt falſa felicitas in ipſis. Et ṗmo pbia ea q̄ dicta ſunt in metro adaptat ſpecialiter ad homīes: ⁊ cum hoc ꝓponit intentum ſuū. Secūdo ꝓbat intentum: ibi.

Proſa tertia libri tertij.

Os q̄z o terrena aīalia tenui licz imagine: vīm tū̄ principiū ſomniatis: verūq̄ illū beatitudinis finē: licz minime perſpicaci. Qualicūq̄ tū̄ cogitatōe ꝓſpicitis: eoq̄ vos ⁊ ad verū bonū naturalis ducit intētio ⁊ ab eodē multiplex error abducit. Cōſidera nāq̄ an per ea quibus ſe homines adepturos beatitudinē putant: ad deſtinatū finē valeant ꝑuenire. Si eniz vel pecunia vel honores ceteraq̄ tale quid afferant cui nihil bonoꝝ abeſſe videat̄: nos q̄z fateamur fieri aliquos hoꝝ adeptione felices. Qꝰ ſi neq̄ id valēt efficere qđ ꝓmittūt boniſq̄ pluribus carent: nōne liquido fal-

Primū igit̄ Dicit primo Dictuz eſt ꝙ oīa repetunt ſuū finē. vos q̄z o terrena aīalia. i. vos homīes q eſtis dediti t̄renis. ſomniatis. i. imperfecte cognoſcitis veſtruz ꝓncipiū: licz tenui imagīe. i. exili ſimilitudīe. et proſpicitis illum veruz finez beatitudinis licz cognitione minime ꝑſpicati: tamē q̄licūq̄ cogitatiōe. eoq̄. i. ideo. naturalis intētio ducit vos ad verū bonū. ⁊ multiplex error ab eodem vos abducit. Et tūc ꝓponit intentū ſuū: dicēs. Cōſidera nāq̄ o Boeci an hoīes valeāt ꝑuenire ad deſtinatū finē. i. ad beatitudinē ꝑ ea quib⁹ putant ſe adepturos beatitudinē Si enim pecunia vel honores ceteraq̄ afferūt quid. i. aliq̄d tale: cui nihil bonoꝝ videat̄ abeſſe: nos fateamur aliquos fieri felices adeptōe hoꝝ bonoꝝ. ſ₃ ſi nō valēt efficere. i. facere qđ ꝓmittūt. et carēt pluribꝰ bonis: nōne liquido. i. manifeſte: falſa ſpecies beatitudinis in eis deꝑhendit̄. q. d. ſic.

Nota principiū oīm rerū qđ eſt deꝰ eſt vera beatitudo: vt poſtea patebit tale principiū q̄ſi ſomniādo cognoſcit̄ ⁊ difficulter ad ipm deuenit̄. Non eīm ꝑfecte in p̄nti ſtatu ipm cognoſcimꝰ. q₂ intellectꝰ noſter h₃ ſe ad ipſum ſicut oculus noctue ad lumē ſolis: ex. ij. Metaphiſ. Etiam ad talē beatitudinem cum difficultate ꝑuenitur. Unde Alanꝰ in anticlaudiano dicit. Difficilis acceſſus ad hāc: faciliſq̄ receſſus. Acceſſus paucis caſus ꝑz oībꝰ. In quā vix aliq̄s trāſire ꝑt. Ualet oīs ab illa decliāre via. Que paucis ꝑuia multis claudit̄ arta. Animis intanti largs ruine.

¶ Primũ igitᷣ teipm. Hic phia pbat intentũ suũ ꝙ ista bona nõ efficiãt qđ pmittũt: ⁊ p cõsequẽs in eis ẽ falsa beatitudo. Et pmo ostẽdit hoc de diuitijs. post idẽ de alijs bonis. Primo ꝗ pbat ꝙ diuitie nõ cõferũt sufficiẽtiã quã videntᷣ pmittere ⁊ ppter quã appetuntᷣ. Scđo pbat ꝙ diuitie cõferũt indigentiã. Tertio pbat ꝙ indigẽtiã nõ auferũt. Secũda ibi. Atqui. Tertia ibi Quis aũt modus.

ſa in eis beatitudinis ſpecies dephenditᷣ.
¶ Primuz igitᷣ teipm q̄ pauloante diuitijs affluebas interrogo: inter illas abũdantiſſimas opes nunq̃ʒ ne animũ tuũ ꝯcepta ex q̄libet iniuria cõfudit anxietas. B. Atqui inquã tã libero me fuiſſe aio: q̄n aliq̄d ſemper angerer reminiſci nequeo. P. Nonne q̄a vel aberat qđ abeſſe nõ velles: vel aderat qđ adeſſe noluiſſes. B. Ita eſt inquã. P. Illi⁹ igitᷣ pſentiã: hui⁹ abſentiã deſiderabas. B. Cõfiteor inquã. P. Eget vero inquit eo qđ q̄ſqʒ deſiderat. B. Eget inquã.

Primo intẽdit talẽ rõez. In illis non cõsistit vera felicitas q̄ non reddũt hominẽ sibi sufficientez. ꝗ diuitie sũt hmõi. ꝗ ⁊c. Maior ẽ nota. q̄ꝛ felicitas ẽ bonũ sufficiẽtissimũ nullius egẽs. Minorem declarat in lr̄a. Et pcedit philosophia more didascolico. i. interrogãdo ⁊ rñdẽdo. Et dicit sic. Primũ igitur teipm Boetiũ interrogo: q̄ pauloante diuitijs effluebas. i. abundabas nunq̃ʒ ne anxietas. i. tristicia. cõcepta ex q̄libet iniuria cõfudit aim tuũ inter opes abũdantissimas. Et rñdit Boeti⁹. Atqui p certo. ego nequeo reminisci me fuisse tã libero aĩo q̄n semp angerer. i. offenderer aliquo. Et dicit phia. Nõne tibi aliq̄d aberat qđ abesse nõ velles: vel tibi aliq̄d aderat qđ adesse noluisses? Rñdit Boeti⁹. Ita est inquã. Tunc phia cõcludit: dicens. Ideo illi⁹ qđ aberat pñtiã desiderabas: hui⁹ aũt qđ aderet desiderabas absentiã. Dicit Boeti⁹. Confiteor inquã. Et phia inq̄t. Eget vero. i. caret quod quisqʒ desiderat. Dicit Boeti⁹. Eget. Et phia. Qui vero eget aliq̄ nõ est vsqʒquaqʒ sibi sufficiẽs. Dicit Boeti⁹. Minime sup. est sufficiẽs. Et phia. Tu itaqʒ hanc insufficientiã sustinebas plen⁹ opib⁹. Cõcludit ergo phia ex cõcessis dicens. Igitᷣ opes nequeũt facere nihilo indigentẽ ⁊ sibi sufficientez: ⁊ hoc erat qđ pmittere videbantᷣ. Nota ꝙ oĩs appetit⁹ est rõne carẽtie. Unde illud qđ quis habet pprie nõ desiderat: ꝗ magis amat Unde Augus. ix. li. de trini. dicit. Idem appetitus quo quis inhiat rei cognoscẽde: fit amor rei cognite. Ideo dicit phia. Eget vero qđ quisqʒ desiderat. Nota phia dicit. Qui eget nõ est sibi sufficiẽs. Cõtra hoc diceret aliquis. sapiens eget: q̄ꝛ indiget bonis exterioꝛib⁹ sine quib⁹ viuere nõ põt. ⁊ tamẽ sapiẽs est sibi sufficiens: p Senecã. ix. eplã: qui dicit. Sapiens seipo cõtentus est. Ad hec dicendũ ꝙ sapiẽs indiget quibusdã ad viuendũ: sed

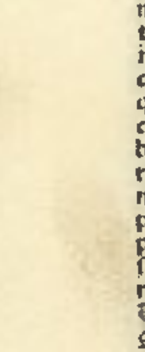

ad beate viuēdū ſeipo cōtent⁹ eſt. Vñ dicit Seneca. ix. epl'a. Sapiēs ſeipo cōtent⁹ eſt ad beate viuendū: ſʒ nō ad viuenduʒ. Ad viuendū eñ multis rebus illi opus eſt: ſed ad beate viuendū tm̄ cōtentus eſt animo ſano et erecto ⁊ deſpiciente fortunā.

¶ Atqui hoc quoq;. Hic ꝓbat pħia ꝙ diuitie cōferunt indigentiaʒ: ⁊ p ꝯſe

P. Qui vero eget aliquo non eſt vſq; quaq; ſibi ipſe ſufficiens. B. Minime inquā. P. Tu itaq; hāc inſufficiētiā plen⁹ inq̇t opib⁹ ſuſtinebas. B. Quid ni inquā. P. Opes igitur nihilo indigētem ſufficientemq; ſibi facere nequeūt: ⁊ hoc erat qđ ꝓmittere videbant. ¶ Atqui hoc q̊ʒ maxime cōſiderādū puto ꝙ nihil habeat ſuapte natura pecunia: vt his a quib⁹ poſſidet̄ īuitis neq̄at auferri. B. Fateor inquā. P. Quid ni fateare: cū eā q̇tidie valētior aliq̇s eripiat īuito. Vñ eñ forēſes q̄rimōie: niſi ꝙ vel vi vel fraude a nolētib⁹ pecunie repetunt̄ erepte. B. Ita eſt inquā. P. Egebit igit̄ inquit extrinſec⁹ petito p̄ſidio q̊ ſuā pecuniā q̊ſq; tueat̄. B. Quis id inquaʒ neget. P.

quēs nō cōſiſtit in eis felicitas: cū felicitas ſit bonū ſine oī īdigētia. Probat autē ī lr̃a ꝙ pecūia cōfert idigētiā p hoc q̇a pecunia facit vt homo īdigeat alieno p̄ſidio q̊ pecuniā ſuā tueatur: ne p violētiā auferatur. Vñ ſbdit in lr̃a. Atq̇ ꝓ certo. ego puto hoc maxime cōſiderādū ꝙ pecūia nihil habeat ſuapte natura. i. ī ſua natura: vt nequeat auferri his īuitis. i. nolētib⁹ a quib⁹ poſſidet̄. Dicit Boetius. Fateor inquā. Et pħia. Quid ni fateare. q. d. oportet vt fatearis. cū quotidie aliq̇s valētior. i. fortior: eripiat eā īuito. i. nolēti. Vñ eñ ſunt q̄rimonie forēſes. i. iudiciales: niſi ꝙ pecunie erepte vi vel fraude repetūtur ī iudicio. Rñdit Boeti⁹. Ita eſt inquā. Et pħia. Egebit igit̄ quiſq; p̄ſidio: i. auxilio extrinſec⁹ petito: quo tueat̄ ſuā pecuniā quā poſſet amittere. Reſpōdit Boeti⁹. Dubitari neq̇t. Tūc pħia cōcludit ex dictis: dicēs. Igitur res eſt relapſa. i. mutata in contrarium. Nam opes que putabantur ſibi facere ſufficientes: faciunt potius indigentes alieno preſidio. Nota illud quod per violentiam acquiritur: per violentiaʒ poteſt auferri. ſed pecunia per violentiam acquiritur. quia dicit Ariſtotiles p̄mo Ethicorū ꝙ omnis pecunioſus eſt violentus. Ergo violenter aufertur pecunia: propter quaʒ violentiam fiunt querimonie forenſes. Ubi ſciendum ꝙ foruʒ eſt locus rerum venaliū. ſed forus eſt locus exercendarū litiū corā iudicio. Inde forēſis qđ idem eſt ꝙ iudicialis.

¶ Quis aũt modus eſt. Hic phia ꝓbat ꝙ diuitie nõ auferũt indigentiaʒ: ⁊ ſic ꝑ cõſequẽs nõ cõſiſtit in eis felicitas. Et dicit. Quis eſt modus quo idi gentia pellať diuitijs? Nũquid diuites nequeũt eſurire. q. d. ſic. Nũquid non pñt ſitire. q. d. imo. Nũquid mẽbra pecunioſoꝝ nõ ſentiũt frig⁹ hyber num. i. hyemale. q. d. ſic. Sʒ tu inquies. i. dices. opulẽtis. i. diuitib⁹. adeſt aliq̃d quo famem ſatient ſitim ꝙ ꝑ et. frigus depellant. Reſpõdit phia. hoc modo idigẽtia pt ↄſolari diuitijs: ſʒ penit⁹ auferri nõ pt. Nã ſic hec. ſ. idigẽtia. ſẽꝑ hians. i. deſiderãs ⁊ poſcẽs aliq̃d expleť opibus. Neceſſe eſt tñ vt maneat indigentia q̃ poſſit expleri. qꝛ quãtũcũqꜫ ſitis diuitis vł fames mitigetur adhuc diues poſt ſitiet ⁊ eſuriet. et qd nature minimũ ẽ auaricie nihil ſatis eſt: quare ſi opes nõ pñt ibidẽ ſũmouere. i. repellere indigẽtiã: ſʒ faciũt ndigẽtiã. qd eſt. i. quõ eẽ pt ꝙ credatis eas ꝓſtare. i. dare ſufficiẽtiã. q. d. nullo mõ: ebet credi. Nota ꝙ oĩs indigẽtia vel eſt indigẽtia nature: vł auaricie. Indigẽtia nature pauciſſimis ſuppleri pt: eo ꝙ natura paucis minimiſqꜫ cõtenta eſt. Vñ ꝓpter naturã non oportet multũ querere diuitias: nec ꝑ diuitias idigẽtia nature amoueri pt: ſicut nec ipa natura mutari pt. Indigẽtia vo auaricie eſt q̃ nullo mõ expleri pt: ⁊ ita diuitie eã amouere nõ pñt. ideo pl⁹ augent. qꝛ dr. Auar⁹ nõ implebiť pecunia. Nota ꝙ diuitie nõ ſolũ nõ inducũt ſufficientiã: ſʒ nec inducũt ſapiam. qꝛ dicit Señ. Multe ꝓſunt ſtultis multe diuitie: dũ ꝑ eas nõ poſſit fieri ſapiẽs.

Atqui nõ egeret eo: niſi poſſideret pecuniam quã poſſit amittẽ. B. Dubitari nequã neq̃t. P. In cõtrariũ igiť relapſa res eſt. Nã q̃ ſufficiẽtes ſibi facẽ putabanť opes: alieno potius preſidio faciũt indigentes. ¶ Quis aũt modus eſt quo pellať diuitijs indigẽtia. Num eñ diuites eſurire nequeunt. Nũ ſitire nõ pñt. Num frig⁹ hybernũ pecunioſoꝝ mẽbra nõ ſentiũt? Sʒ adeſt inquies opulẽtis quo famẽ ſatiẽt: quo ſitim friguſqꜫ depellãt. Sed hoc modo cõſolari quidẽ diuitijs indigẽtia poteſt: ſed auferri penitus non põt. Nã ſi hec hians ſemꝑ atqꜫ aliq̃d poſcẽs opib⁹ expleť: maneat neceſſe eſt que poſſit expleri. Taceo ꝙ nature minimũ: ꝙ auaricie nihil ſatis eſt. Quare ſi opes nec ſũmouere indigentiã pñt: ⁊ ipe ſuam faciũt: quicq̃d eſt ꝙ eas ſufficientiaʒ ꝓſtare credatis.

Uamuis fluēte diues auri gurgite. Iſtud eſt tertiū metrū hui⁹ tertij: qđ dī archiloycū ab inuētore: iambicū a pede p̄dn̄ante. cui ↄiungit̄ metrū elegyacū. In quo metro pħia inuehit̄ ↄ̄ auaros quos in p̄nti vita ſollicitudo diuitiaꝝ affligit: ꝛ ī morte derelinqt. Et dicit. Quāuis diues ſup̄. auarus. fluēte. i. abūdante. auri gurgite. i. multitudine. cogat. i. cōgreget.

Metrū tertiū libri tertij.

Q Uāuis fluēte diues auri gurgite.
Nō expleturas cogat auarus opes
Oneretq̄ baccis colla rubri litoris.
Ruraq̄ centeno ſcindat opima boue
Nec cura mordax deſerit ſupſtitem
Deſunctūq̄ leues nō comitant̄ opes.

Proſa quarta libri tertij.

S Ed dignitates honorabilem reuerendumq̄ cui puenerint reddūt. ¶ Nū vis ea eſt magiſtratibus vt vtentium mentibus virtutes inſerant: vitia depellant.

opes. non expleturas ſuā cupiditatē. ꝛ q̄uis diues oneret. i. premat colla ſua baccis. i. gēmis p̄ciosis. rubri litoris. i. rubri maris q: gēme colligunt̄ ī litore rubri maris. Et q̄uis ſcindat. i. diuidat: arādo rura opima: id ē agros fecūdos. centeno boue: id ē cū centū bob⁹. adhuc cura mordax. i. ſollicitudo. nō deſerit ipm ſuperſtitē. i. viuētē. ꝛ leues opes q̄ leuiter trāſeūt. nō comitant̄ ipm deſunctū. i. mortuū. Nota ꝙ circa lr̄am gurges ſm̄ Huguit. ꝛ Yſido. li. ethimo. eſt loc⁹ altus. i. pfund⁹ in flumīe. ꝛ in ꝓpoſito ſignat abūdantē affluentiam auri. Itē ſm̄ Huguit. bacca p duplex c. inuenit̄ poſitū p fructu oliue vel lauri: vel p quolibet fructu. Aliqñ autem īuenit̄ p gēma p̄cioſa. ꝛ ſic ſumit̄ hic. Itē diues auar⁹ duplici malo p̄nit̄. In p̄nti vita ſemp ſollicitat̄: ꝛ poſt mortē nihil ipm de diuitijs comitat̄. De q̄ diuite loqtur Alan⁹ in li. de planctu nature: dicens. At loculis varia nūmoꝝ fercula donet. Impouit ꝓprio diues ieiunia ventri. Item ioculat̄ ocellis diues in argēto: ſed venter phīloſophari cogitur.

Ed dignitates. Iſta eſt q̄rta pſa hui⁹ tertij. in q̄ pbat pħia ꝙ dignitates tpales nō ↄferūt honorē ꝛ reuerētiā quaꝫ pmittere vident̄. et p ↄñs nō eſt ī eis vera beatitudo. Et p̄mo ꝓponit ꝙ dignitates faciūt honorabilē. Scđo īprobat illō: ibi. Nū vis. Prīo dic̄ ꝙ dignitates reddūt hominē honorabilē ꝛ reuerēdū cui puenerit. Nota honor ē exhibitio reuerētie alicui ī teſtimōiū ꝟtut̄: ſic̄ accipit̄ ex. iiij. Ethi. vł alit̄ honor ē opinionis bñfactiue ſignū. vt dic̄ Ariſ. li. rhetoꝝ. qñ ei opinamur nob̄ poſſe bñ fieri ab aliq̄ ipꝫ honoram⁹. Sꝫ reuerētia ē decēs ac matura ↄ̄ſtuitas ſꝫ Tull. ¶ Nū vis ea ē mgr̄atib⁹. Hic pħia īprobat ꝓpoſitū q̄druplici via. ſ. ꝙ dignitates ñ ↄferūt honorē ꝛ reuerētiā. p̄ q: mal' ſepe eueniūt, ſcđo q: p dignita

tes vitia improboꝝ innoteſcūt. Tertio qꝛ opinione hoīm vileſcūt. Quarto qꝛ tēpoꝝ mutatōe ſplēdere deſinūt. Secūda ibi. In quo. Tertia ibi. Atq; vt agnoſcas. Quarta ibi. Sꝫ hoc apud. Primo dicit. Num ꝓ nūquid. ex vis .i. talis virtus eſt magiſtratibꝰ .i. dignitatibꝰ. vt inſerāt virtutes mentibus vtētiū eis: vt depellāt vitia. q. d. nō. Vñ ſubdit. Atqui ꝓ certe. dignitates

Atqui nō fugare: ſꝫ illuſtrare potiꝰ nequitiam ſolent. Quo fit vt indigemur eas ſepe neqſſimis hoībꝰ ꝯtigiſſe. Vñ catulꝰ licꝫ in curuli Moniū ſedentē: ſtrumā tñ appellat. Vides ne quātū dedecus malis adijciāt dignitates. Atqui minꝰ eoꝝ patebit indignitas: ſi nullis honoribꝰ inclareſcāt. Tu quoq; num tandē tot ꝑiculis adduci potuiſti: vt cū decorato gereres magiſtratū putares: cū in eo mentē nequiſſimi ſcurre delatoriſq; reſpiceres. Nō eñ poſſumꝰ ob honores reuerētia dignos iudicare: q̄s ipſis honoribꝰ iudicamꝰ indignos. At ſi quē ſapientia ꝓditū videres: num poſſes euꝫ vel reuerētia: vel ea q̄ ꝓditus eſt ſapiētia non dignū putare. B. Minime. P. Ineſt eñ dignitas ꝓpria virtuti: quā ꝓtinꝰ in eos quibus fuerit adiuncta trāſfundit. Quod qꝛ populares facē nequeūt honores: liquet eos ꝓpriā dignitatis pulchritudinē nō habē.

nō ſolent fugare neqtiam: ſed potius illuſtrare .i. manifeſtare. q̄ fit .i. ꝓpter qd̄ fit vt nos indignemur eas ſepe cōtigiſſe hoībꝰ neqſſimis. Vñ Catulꝰ q̄ erat vir ſapiens ꝛ virtuoſus: Moniuꝫ q̄ erat hō vitioſus appellat ſtrumā: lꝫ viderit ipſuꝫ ſedentē ī curuli .i. ī ſede dignitatꝭ iudiciaria. Vides igit̄ q̄ntuꝫ dedecꝰ dignitates adijciant malis hoībꝰ. ꝛ manifeſtant eos eos eē cōtemptibiles a bonis. Atqui ꝓ certe. indignitas .i. malicia eoꝝ minꝰ patebit: ſi nullis honoribꝰ īclareſcāt .i. ſplendeāt. O Boeci num .i. nūquid. tu potuiſti tot ꝑiculis adduci .i. affligi. vt cū Decorato .i. tali viro magiſtratū gereres: cū in eo reſpiceres mētem neqſſimi ſcurre ꝛ delatoris. q. d. nō. Nūquid poſſumꝰ iudicare dignos reuerētia ob honores .i. ꝓpter dignitates q̄s iudicamꝰ indignos ipſis honoribꝰ .i. dignitatibꝰ. q. d. nō. At ſi quē videres ꝓditū ſapīa: licꝫ nō hēret dignitatē: nūquid poſſes eū nō putare dignū reuerētia vel ſapīa q̄ ꝓditꝰ eſt. q. d. nō poſſes eū iudicare indignū ſapīa ꝛ virtute ſua. qꝛ ꝓpria dignitas ineſt virtuti: quā virtꝰ trāſfundit in eos qbꝰ fuerit adiūcta. Et qꝛ populares

honores hoc facere nequeūt. liquet. i. manifeſtū eſt: eos ꝓpriā pulchritudinem dignitatis nō hr̄e. Nota ex lr̄a pt̄ formari talis rō. Illud qđ adueniēs alicui nō cōfert ⁊ nō adueniēs nō aufert honorē: illud non facit vere honorabilē. ſ dignitates nō ꝯferūt honorē cui adueniūt: nec tollūt ſi non adueniūt. ḡ ⁊c̄. Minor ꝓbat. q2 honor ſeq̄tur virtutē: ex. iiij. Ethi. Vn̄ vitioſū nl̄lo honore dignuꝫ reputam⁹ ī q̄cūq3 dignitate fuerit: ſ ſolū virtuoſuꝫ: etiā ſi nō ſit ī dignitate. cū igit̄ dignitates temporales nō conferant virtuteꝫ nec tollāt vitia: manifeſtum eſt q᷑ honorabilē nō faciūt.

¶ In quo illud ē aīaduertēdū magis. Nā ſi eo abiectior eſt quo magis a plurib⁹ quiſq3 cōtemnit̄: cū reuerēdos facere nequeat. Quos plurib⁹ oſtentat: deſpectiores potius improbos dignitas facit. Verum nō impune. Reddunt nāq3 improbi parē dignitatib⁹ vicem: q̄s ſua cōtagione cōmaculant. ¶ Atq3 vt agnoſcas verā illā reueren

Nota Catul⁹ erat vir ſapiēs ⁊ virtuoſus: q̄ Noniū ſedentē in curuli ex animi indignatōe vocabat ſtrumā: eo q᷑ viro tā malicioſo collata fuit dignitas. Eſt aūt ſtruma cōgeries humoꝝ in collo. Sub hac aūt ſilitudine ip̄m appellabat ſtrumā. q2 in pectore habuit cōgeriē vitioꝝ. Nota q᷑ rex Theodoric⁹ voluit quēdā nomīe Decoratū violēter intrudere in magiſtratū: vt vnacū Boetio rēpublicā regeret. cui⁹ nequitiā Boeti⁹ deteſtat⁹ recuſauit ſibi aſſociari. ꝓpt̄ qđ Boeti⁹ multis īiurijs afflict⁹ fuit a rege Theodorico. Nota q᷑ ſcurra ſm̄ Huguit. idē ē qđ leccator vel vaniloqu⁹. ꝓprie aūt dr̄ q̄ ſeq̄tur curiā gr̄a cibi. Nota q᷑ virt⁹ facit hoīeꝫ reuerēdū ⁊ nobilē: nō dignitas. q2 dicit Sene. xliiij. ep̄la. Virt⁹ nō accepit platonē nobilē ⁊ reuerēdū: ſ fecit. Quis ē eni generoſus v̄tuoſus ⁊ dign⁹: niſi q̄ ad v̄tutē ē bn̄ diſpoſit⁹? Non facit hoīem nobilē atriū plenū famoſis imaginib⁹ ⁊ nūmis: ſ aīm⁹ ⁊ v̄t⁹ ſup̄ fortunā ſurgēs.

¶ In q̄ illud ē. Hic p̄bia ꝓbat ſcđa via q᷑ dignitates nō faciūt hoīeꝫ nobilē ⁊ honorabilē. q2 vitia īproboꝝ maniſeſtāt: dicēs. In q̄. ſ. q᷑ dignitas aduenit malis: illud ē magis aīaduertēdū. q᷑ ſi aliq̄s ē eo abiectior. i. vilior. q̄. i. q̄tomagis ꝯtēnit̄ a plib⁹: cū dignitas neq̄at facē īprobos reuerēdos ip̄os facit deſpectiores q̄s plib⁹ oſtētat. Veꝝ ꝓ ſed. h̄ nō ē impune. i. dignitas nō facit h̄ impunita. Nāq3 ꝓ q̄a. īprobi parē vicē reddūt dignitatibus q̄s ip̄i cōmaculāt ſua ꝯtagiōe. q. d. ſicut dignitas maculat īprobos: q2 eoꝝ maliciā maniſeſtat. ſic eā īprobi cōmaculāt dignitates. Nota p̄ dignitates vitia īproboꝝ īnoteſcūt. q2 ꝓncipat⁹ virum oñdit. Cuꝫ igit̄ vitiū faciat hoīeꝫ ꝯtēptibilē tpalis dignitas adueniēs īprobis facit eos deſpectiores Vn̄ Iuuenalis poeta. Om̄e animi vitiū tāto deſpecti⁹ in ſe crimē h3: q̄nto q̄ peccat maior habet̄. Et Sen̄. Loco ignominie apđ īdignū ē dignitas.

¶ Atq3 vt agnoſcas. Hic p̄bia ꝓbat tertia via q᷑ dignitates nō faciūt reuerēdū. q2 opiniōe hoīm vileſcūt. Qui eni dignitatib⁹ fungunt̄: q̄uis a ſu

lis honorent: tñ apud extraneos hoies nõ curant: vt ab illis q̃ ſunt alterius dioceſis. Vñ dicit. Atq̧ ꝑ certe. vt tu agnoſcas verã reuerẽtiã q̃ eſt beatitudo: nõ poſſe ꝯtingere alicui hoĩ ꝑ has dignitates vmbratiles. i. trãſitorias ad modũ vmbre: ſic collige. Si q̃s hõ functꝰ. i. vſ9s. multiplici cõſolatu. i. dignitate. deuenerit forte ĩ barbaras natõnes. i. extraneas gentes: faciet ne honor cõſulatꝰ ipm venerãdũ barbaris. q. d. nõ. Atq̧ pro certe. ſi h̃. ſ. facere reuerendũ barbar: foret. i. naturale munꝰ dignitatibꝰ: nullo mõ ceſſarẽt ab officio ſuo. q̃q̃. i. q̃cũq̧ loco gentium. Sicut ignis vbiq̧ terrarũ nũq̧ deſiſtit calere. i. cremare. Sȝ qm̃ id. ſ. reuerẽduȝ facẽ: eis ãnectit fallax opinio hoim

tiam ꝑ has vmbratiles dignitates nõ poſſe cõtingere: ſic collige. Si quis multiplici cõſolatu functꝰ in barbaras natões forte deuenerit: venerandũ ne barbaris honor faciet. Atqui ſi hoc naturale munꝰ dignitatibus foret: ab officio ſuo quoq̃ gentiũ nullo modo ceſſarẽt. Sic ignis vbiq̧ terrarũ: nunq̧ tñ calere deſiſtit. Sed qm̃ id eis nõ ꝓpria vis: ſ̃ hoim fallax ãnectit opinio. vaneſcunt ilico cũ ad eos venerint q̃ dignitates eas eẽ nõ eſtimãt. ¶ Sȝ hoc apud exteras natões. Inter eos ṽo apud quos orte ſunt nõ ꝑpetuo ꝑdurãt. Atqui p̃fectura magna olim ptãs: nũc inane nomẽ ⁊ ſenatorij cẽſus grauis ſarcina. Si quis q̃ndaȝ

⁊ nõ ꝓpria vis ilico. i. ſtatim vaneſcũt: cũ ad eos venerint q̃ nõ eſtimãt eas eẽ dignitates: ſic ſũt natões barbarice. i. extranee. Nota qꝫ res nõ deſtituit a ſua ꝓpria opatõe. Cũ eñ opatio ſit finis hñtis opatõeȝ. ij. celi ⁊ mundi. res deſtituta a ſua opatõe deſtitueret a ſuo fine: ⁊ ſic eẽt fruſtra. Si g̃ facere reuerẽdũ eẽt nãlis opatio dignitatũ: vbiq̧ gẽtiũ facerẽt hoieȝ reuerẽduȝ. ſ̃ videmꝰ qꝫ dignitates que faciũt aliquẽ reuerendũ apud ſuos: apud extraneos nõ faciũt ipm reuerendũ.

¶ Sed hoc apud exteras natões. Hic pħia ꝓbat q̃rta via q̃ ſumit ex hoc qꝫ dignitates tpĩs mutatõe ſordeſcũt. Qð eñ magna olim fuit dignitas moderno tpe ꝑ nihilo reputat. Vñ dicit. Sȝ h̃ qð dixi verũ ẽ apud exteras natões. i. extraneas. ſ̃ int eos apud q̃s dignitates orte ſunt nõ ꝑpetuo durãt Atq̧ ꝑ certe. Naȝ p̃fectura olim erat magna ptãs apud romanos: ſ̃ nũc eſt inane nomẽ. et cẽſus. i. p̃cioſitas ſenatoꝝ nũc ẽ grauis ſarcina: q̃ olim erat magna dignitas. Et ſi q̃s q̃ndã curaſſet ãnonã ppli q̃ dicebat p̃fectꝰ annone: ille magnꝰ habebat. nunc ea p̃fectura q̃d eſt abiectiꝰ. q. d. nihil. Vt eñ pauloante diximꝰ. nihil eñ hȝ ꝓprij decoris qð opiniõe vtentiũ nũc accipit

ſplẽdorẽ: nũc amittit. Et tũc epilogat: ↄ̉icens. Igit̃ ſi dignitates nequeũt facere reuerẽdos: vt ptʒ ex p̃ma via. ſi ſordeſcũt cõtagiõe .i. vitio improborum: vt ptʒ ex ſecũda via. ſi deſinũt ſplẽdere mutatõe tpm: vt docet quarta via. ſi vileſcũt eſtimatõe gẽtiũ: vt ptʒ ex tertia via. q̃d eſt qð habeãt i ſe expetẽde .i. deſiderãde pulcritudinis: nedum alijs p̃ſtẽt. q. di. nihil hñt in ſe pulcritudinis: ⁊ ideo nec eã alijs p̃ſtare pñt.

populi curaſſet annonã: magnꝰ habebat. nũc ea p̃fectura q̃d abiectiꝰ. Ut em̃ paulo ante dixtumꝰ: qð nihil habet ꝓprij decoris opiniõe vtentiũ nũc ſplendorẽ accipit: nũc amittit. Si igit̃ reuerẽdos facere nequeũt dignitates. ſi vltro improboꝝ ↄ̄tagiõe ſordeſcũt. ſi mutatõe tẽpoꝝ ſplẽdere deſinũt. ſi gentium eſtimatiõe vileſcunt: quid eſt q̄ in ſe expetende pulcritudinis habeant nedum alijs p̃ſtent.

Metrũ quartũ tertij libri.

q Uãuis ſe tyrio ſupbus oſtro\
Comeret: ⁊ niueis lapillis.\
Inuiſus tamẽ oĩbus vigebat.\
Luxurie Nero ſeuientis.

Nota q̄ p̃fectura quondã erat mag̃ dignitas apud romanos. et di ille p̃fectꝰ q̃ ceteris magiſtratibꝰ p̃fuit. Et omnes dignitates i ciuitate romana antecellebat. ſ; poſtq̃ Juliꝰ ceſar impiuʒ inuaſerat: talis dignitas ad impatorẽ trãſferebat. ⁊ diminuebatur eiꝰ poteſtas ita q̄ nomen illiꝰ dignitatis mãſit ſine re. Item ſenatoria dignitas magna fuit apud romanos. quia officium ſenatoruʒ priꝰ fuit honeſtũ: ſcilicʒ vtilit̃ ↄſulere reipublice. ſ; poſtea cõpulſi fuerũt ſenatores ad ſeruiendũ volũtati principis in dam̃nũ reipublice.

Uamuis ſe tyrio ſupbus oſtro. Hic incipit quartum metrũ huiꝰ tertij qð dicit̃ metrũ valẽricũ ab inuẽtore: dactilicũ a pede p̃dñante. tetrametꝝ a numero pedũ. In quo metro pħia ↄfirmat per exemplũ q̄ dignitates non faciunt vere reuerendũ: ⁊ per cõſequens non eſt beatitudo querenda in eis. quia dignitates adueniebãt Neroni qui peſſimus erat: et ab eo alijs conferebantur. Unde dicit in littera. Quãuis ſuperbus Nero ſeuientis luxurie comeret: id eſt ornaret. ſe oſtro tyrio: id eſt purpura tincta in ſanguine tyri. ⁊ q̄uis comeret ſe niueis lapillis: id eſt albis margaritis tamen ipe vigebat omnibus inuiſus: id eſt odioſus. Nam improbus Nero dabat verendis patribus: id eſt reuerendis ſenatoribus curules: id eſt tales dignitates ꝓpter quas ſedebant in curulibus indecores. quia ab indigno dabantur. Quis igitur putet .i. reputet illos honores beatos quos

miſeri.i.improbi ꝛ vitioſi tribuũt. q.d.null9. Nota dicit Neronem ſeul entis luxurie.qꝛ epũs linconteñſis noĩe Preſulus narrat ꝙ Nero oĩa theatra italie et grecie pluſtrans aſſumpto vario decoꝛe veſtitus cytharistas: tragidas ꝛ aurigas ſepe ſupaſſe viſus eſt.tantis libidinib9 exagitatus: vt nec a matre nec a ſoroꝛe abſtinuiſſe videbatur reuerentia cõſanguinitatis Virũ in vxoꝛẽ duxerat et ipſe a viro in vxoꝛez receptus eſt.ꝛ ſuit luxurie taz ieffrenate vt rhetib9 aureis piſcaretur que purpureis funib9 extrahebant.ꝛ lauabant ea frigidis ꝛ calidis vugentis que nũꝙ min9 ꝙ mille talẽtis cõſecit: ꝛ nihilomin9 tpe Nero tã vitioſus dignitatẽ ĩpialẽ adept9 ẽ:imo etiã alijs dignitates largit9 ẽ.

Sed quondã dabat improbus verendis.
Patribus indecoꝛes curules.
Quis illos igitur putet beatos
Quos miſeri tribuũt honoꝛes.

Proſa quinta tertij libri.

a An vero regna regũꝙ familiaritas efficere potentẽ valẽt. Quid ni: qñ coꝛuz felicitas perpetuo perdurat. Atqui plena eſt exẽploꝛũ vetuſtas. Plena etiam preſens etas qui reges felicitatem calamitate mutauerint. O pclara potẽtia: que nec ad cõſeruatõem quidẽ ſui ſatis efficax iuenit.

An vero regna. Hic eſt q̃nta pſa hui9 tertij.in q̃ oſtẽdit:ꝙ regnuz ꝛ regni familiares nõ cõferãt verã potentiã quã pmittũt ꝛ ppt quaz appetunt.Et pmo oſtendit verã potentiã nõ eſſe in regnãtib9. Secũdo ꝙ nõ in regũ familiarib9: ibi. Nam quid ego. Qꝛ aũt in regnãtibus nõ ſit vera potẽtia ꝛ p cõſequẽs nec beatitudo: pbat q̃tuoꝛ vijs. Prima ſumit ex paruitate duratõis regnantiũ.Secunda ſumit ex puitate extenſiõis.Tertia ex ãnexione timoꝛis.Quarta ex defectu ſecuritatis. Secũda ibi.Qꝛ ſi hec.Tertia ibi. Expertus ſoꝛtis.Quarta ibi. Atqui vellent.Primo ponit intentũ per modũ queſtiõis: dicens. An regna ꝛ regũ familiaritas valẽt efficere potentẽ.Et rñdet yronice. Quid ni.i.quare nõ efficerẽt potentẽ: qñ eoꝝ felicitas.i.ptãs:ppetuo pdurat.qd ſup.nunꝙ cõtingit Vñ ſbdit. Atq p certe.vetuſtas plena ẽ exẽploꝝ.et etiã pñs etas q̃ reges mutauerint ſuã felicitatẽ calamitate.Et ſubdit. O pclara eſt potentia: loquẽdo yronice: q̃ nec ĩuenit ſatis efficax ad ꝯſuatõez ſui. Nota nulla felicitas ppetuo pdurat ſaltẽ tpalis.H patuit pus exẽplo vetuſtati:ꝫ poſito di Creſo rege lidoꝝ.Hoc etiã ptz exẽplis eoꝝ q̃ erãt tpe Boetij: ſicut de impatorib9 romanis: q̃ crebro circa tempa ſua mutabant nũc bellis: nũc inſidijs oppſſi: vel alio mõ obiecti.Et idẽ teſtat Gãfred9 ĩ poetria: dicẽs.Hoc vnũ pteire potes ꝙ nulla ptãs. Eſſe moroſa põt ſi vis exempla pores. Reſpice fortunas emicuit illa prioꝝ, Florida pſpitas minos ſubuertit athenas.

¶ Q𝔷 ſi hec reg𝔷 ptās. Hic oñdit q̄ poteſtas regia nō eſt vera ptās nec be
atifica ꝓpt̄ puitatē extenſiōis ei⁹: dicēs. Q𝔷 ſi hec ptās regno𝔷 eſt autor. i.
cauſa btitudinis: nōne ſiq̄ pte deſuerit regia ptās ipſa minuat ſelicitatē: et
importet. i. inducat. miſeriā. q. d. ſic. ꝟ q̄uis hūana impia late tendant̄: tñ
neceſſe eſt plures gētes relinq̄: quib⁹ quiſq𝔷 regū nō impet. nō em̄ p̄t eē q̄
vn⁹ oīb⁹ ipet

Q𝔷 ſi hec regno𝔷 ptās beatitudinis au-
tor eſt: nōne ſiq̄ pte deſuerit felicitatez mi-
nuat: miſeriā importet? S𝔷 q̄uis late hūa-
na tēdant̄ impia: pl̄rs neceſſe ē gētes relin
qui q̄b⁹ regū q̄ſq𝔷 non impet. Qua v̄o pte
btōs faciēs deſinit ptās: hac impotētia ſb
intrat q̄ miſos facit. Hoc igit̄ mō maiorez
regib⁹ ieſſe neceſſe ē miſie portōez. Ex-
pert⁹ ſortis ſue piculo𝔷 tyrān⁹: regni me-
tus pēdētis ſupra v̄ticē gladij t̄rore ſiſ̄auit
Que ē igit̄ h̄ ptās, q̄ ſollicitudinū morſus
expellē: q̄ formidinu𝔷 aculeos vitare neq̄t.
Atqui vellēt ipi vixiſſe ſecuri: ſ𝔷 nequeūt
Dehinc de ptāte gl̄iant̄. An tu potentē cē
ſes quē videas velle qđ nō poſſit efficere.

q̄ v̄o pte deſi
nit ptās faci
ens beatos.
Hac pte ſbin
trat ipotētia
q̄ facit miſe-
ros. Hoc er-
go modo ne
ceſſe eſt i re-
gib⁹ eſſe ma-
iorē portōez
miſerie q̄𝔷 fe
licitatis cū ī
maiori parte
ſint impoten
tes. Nota
ſi ptās regia
efficit btm̄: 𝔷
vbi ē defect⁹
ptātis regie:
ibi erit defe-
ctus beatitu
dinis. cū igi
tur pl̄es ſint
gētes ſup q̄s nō eſt ptās vni⁹ regis q̄𝔷 q̄ ſubiaceāt ſue ptāti: ſequit̄ q̄ rex in
maiori pte erit miſer ꝛ nō btūs. igit̄ i ptāte regia nō ꝯſiſtit v̄a btitudo.

¶ Expt⁹ ſortis. Hic oñdit q̄ in regnātib⁹ nō ſit vera ptās ꝓpter ānexionē ti
moris p exēplū: dicēs. Quidā tyrān⁹. ſ. dyoniſi⁹ expt⁹ ſue ſortis. i. fortune
q̄tū cēt anxia piculū met⁹. i. timoris ſui. ipe ſiſ̄auit. i. ſimilitudine demon
ſtrauit terrore gladij ſup̄ verticē pendētis. Que ē igit̄ hec ptās q̄ neq̄t ex-
pellere morſus. i. corroſiōes ſollicitudinū. nec pōt vitare aculeos. i. ſtimu-
los formidinū. i. timo𝔷. q. d. exilis. i. pua ē talis ptās. Nota q̄ dyoniſi⁹
fuit q̄dā rex: q̄ cū req̄reret̄ ab q̄da𝔷 ſuo familiari q̄re ſp triſtaret̄: cum tñ ſp
hiet btām vitā. Iſte dyoniſi⁹ volēs ſibi deſignare cām ſue triſticie iuſſit eū
poni int̄ epulas lautas: ꝛ ſibi ſup̄ verticē iuſſit ſuſpēdi gladiū acutū tenui
filo. Iſte viſo gladio pterrit⁹ epulari nec letari potuit. Cui dixit dyoniſius
Talis ē em̄ vita mea quā tu btā𝔷 putabas. ſp em̄ mortē mihi īminētē put
deo. Cōſidera ḡ quō felix eē poterit q̄ timē nō deſinit.

¶ Atqui vellēt ipi. Hic pħia oñdit idē q̄rta rōe q̄ ſumit̄ ex defectu ſecurita
tis: dicēs. Atq̄ p certe. ipi reges vellēt vixiſſe ſecuri: ſ𝔷 nequeūt. i. nō poſſūt

dehinc.i.ex quo ſequit̃ ꝙ ſecuri eſſe nõ poſſunt: quõ glo:iant̃ de ſuã pote/ſtate: qð nõ eſt faciendũ: qð ꝓbat dicẽs. An.i.nũquid.tu potentẽ cẽſes.i. iudicas illũ quẽ videas efficere.i.ꝑficere velle qð nõ poteſt.q.d.nõ eſt po/tens. An.i.nũquid.illũ cenſes potentẽ: qui ambit.i.circũdat latꝰ ſuũ ſatel lite.i.multitudine: q̃ plꝰ metuit illos quos ipſe terret: q̃ vt videat̃ potens ſitꝰ.i.locatꝰ ẽ i manu ſer/uientiũ.q.d. nõ ẽ potens.

Nota ex lit tera põt ſoꝛ/mari talis rõ Illud qð nõ facit hominẽ ſecurũ ẽ nõ facit vere be atũ. ẽ poten/tia tempalis eſt hmõi.igi/tur ⁊c̃. Cõſe/quẽtia ẽ no/ta. quia ꝙ̃to maioꝛ poten tia tãto mĩoꝛ ſecuritas.

Potentẽ cenſes qui ſatellite latus ambit: qui quos terret ipſe plꝰ metuit. Qui vt po/tens eſſe videat̃ in ſeruientiũ manu ſitꝰ eſt.

Nam q̃d ego de regum familiarıbꝰ diſſe ram: cũ regna ipſa tante imbecillitatis ple/na demõſtrẽ. Quos quidẽ regia poteſtas ſepe incolumis: ſepe autem lapſa ꝓſternit. Nero Senecã familiarẽ: p̃ceptoꝛẽq; ſuũ ad eligẽde moꝛtis coegit arbitrium. Papi nianũ diu inter aulicos potentẽ militũ gla dijs Anthoniꝰ obiecit. Atqui vterq; po/

Nota reges ſecuri eſſe nõ poſſunt. qꝛ incõmoditates imminen/tes nõ poſſunt nõ foꝛmidare. Narrat enĩ Valeriꝰ de Dyoniſio ſup̃dicto ꝙ intantũ timuit tonſoꝛes barbarum ꝙ filias ſuas docuit detõdere barbas. ipſis aũt ſeneſcẽtibꝰ p̃cepit vt barbã ⁊ capillos ſibi aburerẽt: ⁊ lectũ cubicu larem in lata foſſa fecit in quẽ ſe ligneo ponte recepit. quia ſatellites ⁊ bar baros timuit.

¶ Nam quid ego de regũ. Hic pħia oſtendit ꝙ in familiarıbꝰ nõ cõſiſtit ve ra potẽtia. Secũdo excludit quãdam obiectiõem: ibi. An p̃ſidio. Pꝛobat ꝙ familiaritas regũ nõ facit eũ vere potẽtẽ: cũ hmõi familiaritas nõ poſſit retineri ad nutũ. ⁊ ipſa retenta freqũter vergit in nocumẽtum. Dicit ergo Nam quid ego diſſerã.i.dicam: de familaribꝰ rgũ: cum ipſa regna demõſtrẽ eſſe tãte imbecillitatis: quos.ſ.familiares regũ regia poteſtas incolumis .i.ſana ſepe ꝓſternit. ⁊ ipſa regia poteſtas lapſa etiam ꝓſternit ipſos. Quo mõ autẽ regia poteſtas incolumis deſtruat ſuos familiares: docet ꝑ exem pla dicẽs. Nero coegit Senecã familiarẽ ſuũ p̃ceptoꝛẽ.i.magiſtrũ ad arbi triũ eligende moꝛtis. Anthoniꝰ impatoꝛ obiecit gladijs militũ Papinia/num ſuũ familiarẽ diu potentẽ inter aulicos. Atqui ꝓ certo.vterq; Sene/ca ⁊ Papinianꝰ voluerũt renũciare ſue potentie ꝓpter crudelitatẽ princi/pum voluerũt ſe ſubtrahere ab eis. quoꝝ duoꝝ Seneca conatꝰ eſt opes ſu as tradere Neroni vt ipm placaret. ⁊ voluit ſe cõferre in ociũ.i.in vitã ſo/litariã. Sꝫ dũ ipſa moles.i.magnitudo potẽtie: trahit ipſos ruituros.i.ca/ſuros; neutꝰ effecit qð voluit. Que eſt ẽ iſta potẽtia quã hẽtes ꝑtimeſcũt:

quā cū hr̄e velis nō ſis tut⁹. ⁊ cū deponē cupias vitare nō poſſis. vt patuit dē Seneca ⁊ Papiniano. Nota Nero fingebat ſe magiſtrū ſnū Senecā timē poſtq̄ʒ imperator fact⁹ eſt ſicut in puericia. Vn̄ mādauit ſibi vt gen⁹ mortis eligeret: q: viuere nō poſſet. Seneca cibo ⁊ potu ſatiatus aptre fecit venā: ⁊ bibēs de anulo venenoſo interijt. Antiq̄ eni̅ potētes ⁊ nobiles

tentie ſe renūciare voluerūt: quoꝝ Seneca opes etiā ſuas tradere Neroni: ſeq̄ʒ in ocium cōferre conat⁹ eſt. ſʒ dum ruituros moles ipā trahit: neuť qd̄ voluit effecit. Que eſt igiť iſta potentia quā ꝑtimeſcūt habentes: quā nec cū hr̄e velis tut⁹ ſis: ⁊ cuʒ deponē cupias vitare nō poſſis. ¶ An p̄ſidio ſunt amici: quos nō virt⁹ ſed fortuna cōciliatur. Sed quē felicitas amicū fecit: infortuniū faciet inimicū. Que ꝟo peſtis efficacior ad nocendū q̄ʒ familiaris inimic⁹.

ſb gēma anuli venenū portabant: vt ſi quid aduerſi eis cōtigiſſet ad mortē cōfugerēt. Itē Antoni⁹ exiſtēs imperator i ſuos tyrānizauit: q̄ Papinianum ſuuʒ familiarē diu inť aulicos potētem gladijs militū occidi fecit. Ex quib⁹ pʒ quō regia ptās icolumis ſepe ſuos familiares ꝓſternit. Quō aūt regia ptās lapſa pſternat ſuos familiares: ex hoc patet. Cū eni̅ familiares imitanť regiā poteſtatē: neceſſe ē vt ipa deficiēte etiā ipi familiares deficiāt.

¶ An p̄ſidio ſunt. Hic phia excludit obiectōeʒ. Poſſet eni̅ aliq̄s dicē q̄ hō pt ꝯſuari i ſua potētia ꝑ amicos. Vn̄ q̄ aliq̄ ꝑdūt ptātē eſt ꝓpť defectū amicoꝝ. Hoc excludit phia: dicēs q̄ hoc nō p̄t eē verū de amicis q̄ fortuna ꝯciliant: De amicis aūt q̄ ꝟtute cōciliant nō eſt hic loquēdū: cū nō cōputenť inter bona fortune de q̄b⁹ hic loq̄mur. Vn̄ dicit in lr̄a. An p̄ſidio. i. auxilio ſunt amici q̄s nō virt⁹: ſʒ fortuna cōciliat. q. d. nō hoc ꝓbat ꝑ locū ab oppoſitis ſic. Quē felicitas. i. fortuna fecit amicum: illū infortuniū faciet inimicum. Que ꝟo peſtis eſt efficacior ad nocenduʒ q̄ʒ familiaris amicus. q. di. nulla. quia inimiciciā illius cauere non poſſum⁹: cum ei cōſtent ſecreta noſtra ꝓpter familiaritatē. Nota de amicis ſophiſticis loquiť Seneca. ix. ep̄la. Qui vtilitatis cauſa aſſumpt⁹ fuerit: tamdiu placebit q̄ʒdiu vtilis fuerit. Amicoꝝ turba florētes circūſedit: ſed circa euerſos ſolitudo eſt. Unde poeta. Nam p̄cio queſit⁹ amor cū munere cedit. Inq̄ʒtuʒ durat largitio durat amic⁹. Alter poeta. Dū fortuna tonat fugiētes terret amicos. Nam quis amet: q̄s nō: vera ꝓcella docet. Et alter poeta. Dū zephir⁹ flabat multis comitabar amicis. Aſt oīs aquilo turbine flāte fugat. Et Oratī⁹. Horrea formice nunq̄ʒ ad inania tendunt. Nullus ad amiſſas ibit amic⁹ opes. Qr aūt familiaris inimic⁹ multū noceat: dicit poeta. Pl⁹ nocet vt noſtis ad cūcta domeſtic⁹ hoſtis. Et res ipa docet q̄liter ipe nocet.

Ui ſe volet eſſe potentē. Hic incipit metruz q̄ntū hui⁹ tertij qḋ dicit̄ pamanciū ab inuētore. anapeſticū a pede p̄dn̄ante. catalecticū: quia vna ſyllaba deficit ad metri pfectōem. In quo metro p̄hia oñdit quō vera potētia ſit acq̄rēda: dicēs ꝙ vera potētia cōſiſtit in reprimēdo vitioſos motus vel cōcupiſcētias iordinatas. qꝛ ſine hoc nul⁹ eſt vere potens q̄ꝫtumcūq̄ꝫ dn̄etur.

Metrū quintū libri tertij.

q Ui ſe volet eſſe potentem.
Animos domet ille feroces.
Nec victa libidine colla
Fedis ſubmittat habenis.
Etenim licet indica longe
Tellus tua iura tremiſcat
Et ſeruiat vltima tile
Tamen atras pellere curas.
Miſeraſq̄ꝫ fugare querelas
Non poſſe: potentia non eſt.

Proſa ſexta tertij libri.

s. Loria vo q̄ꝫfallax ſepe q̄ꝫturpis eſt. Unde nō iniuria tragicus exclamat (O gloria: gloria in millib⁹ mortaliū nihil aliud facta niſi auriū inflatio magna) Plu

Dicit ḡ. Ille q̄ volet ſe eſſe potētē domet aīos feroces. i. crudeles. qꝛ crudelitate homo aſſimilat feris. nec ſubmittat colla victa libidine. i. concupiſcētie. fedis habenis. i. vitioſis motibus. licet eñ tellus indica. i. terra īdie: tremiſcat tua iura longe. i. licz poteſtas tua extendat ſe ad indiam ⁊ licz tibi ſeruiat vltīa tile q̄ eſt inſula vltra britaniā: vbi ſol facit ſolſticiū eſtiuū ⁊ vltra nō ꝓgredit̄ur. tñ nō poſſe pellere atras curas. i. obſcuras ſollicitudīes. et fugare miſeras q̄relas ꝓuenientes ex aduerſitate fortune nulla eſt ꝑpotentia. Nota ꝙ vere potēs eſt q̄ ſenſualitatē ſubijcit rōni. Un̄ Señ. Si vis oīa ſubijcere tibi: ſubijce te rōni. multos eñ rexeris ſi rō te rexerit. Et Ariſto. iij. Ethic. Queādmodū puerū oportet viuere ſm̄ p̄cepta pedagogi: ita oportet cōcupiſcibile cōſonari rōni. Itē Señ. Magnū impiū regit q̄ ſibijpi dn̄at̄. Fortior eſt q̄ cupiditatē vincit q̄ꝫ q̄ hoſtē ſubijcit. Eſt eñ difficillimū vincere ſe tp̄m. Et Salon. Fortior ē expugnator animi expugnatore vrbiū.

Loria vo q̄ꝫfallax. Iſta ē ſexta ꝓſa hui⁹ tertij: in q̄ p̄hia oñdit ꝙ gloria mūdana nō ſpectat ad verā beatitudinē: nec facit vere beatū. Et p̄mo oñdit hoc de glīa ꝓpter virtutis. Scd̄o de gloria q̄ ꝓuenit ex nobilitate ſāguinis: ibi. Iam vo. Primo oñdit intentū de gloria q̄ ꝓuenit ex laude falſe virtutis. Secūdo de illa gloria q̄ ex veris meritis ꝓcedit: ibi. Que ſi etiā. Primo inducit talē rōem. Illud qḋ ē fallax nō ſpectat ad beatitu-

dinem. nec facit beatũ. ſed glia falſe acquiſita eſt fallax: igitur ⁊c̃. Un̄ dicit in lr̃a. Glia vero ꝙ̃ fallax eſt ⁊ ꝙ̃ turpis ſupple ſatis pꝫ. ꝙ aũt ſit fallax ꝓbat autoritate cuiuſdã poete. q tragedias cõpoſuit dicẽs. Un̄ tragicus qdã exclamat ⁊ ponit autoritatẽ eius in greco qđ tñ ſonat i latino. O glia glia i millibus mortaliũ nihil aliud facia es ꝙ̃ magna auriũ inflatio. qđ manifeſtat dicens.

Plures eni magnũ ſepe nomẽ. falſis vulgi opinionibus abſtulerunt. quo quid turpi⁹ excogitari pōt. Nã qui falſo predicant̃. ſuis ipſi neceſſe ē laudibus erubeſcant. Que ſi etiam meritis ꝯqueſite ſint. quid tamen ſapiẽtis adiecerint ꝯſcientie. qui bonũ ſuũ nõ populari rumore. ſꝫ ꝯſcie veritate metit̃ Q̃ ſi hocipſum ꝓpagaſſe nomen nomen pulcrum videtur. ꝯſequẽs eſt vt fedum nõ extendiſſe iudicetur. Sed cum. vti paulo ante diſſerui plures gẽtes neceſſe ſit eē ad quas vni⁹ fama hois nequeat ꝑuenire. ſit

Plures enĩ magnum nomen. i. gl'iam abſtulerũt. i. falſe receperũt. falſis opinionib⁹ vulgi. Et oñdit ꝙ hmõi glia ſit turpis dicenſ. Quo. ſ. iam dicto ſcꝫ habere gl'iaꝫ falſis opinionib⁹. qđ turpius excogitari. pt. q. d. nihil Nam q falſo predicatur. i. laudantur. i. laudantur. necesse ē vt ipſi erubeſcãt ſuis laudib⁹. Nota ꝙ ſm̃ Tulliũ. glia ē frequẽs fama cũ laude. Et eſt duplex vana ⁊ vera. Vana glia ē q nullo conficiente ꝓcedit ineē. Vera ē q nullo cõficiẽte nõ ꝓcedit ineē. Fama aũt ē cognito alicui⁹ nõ ſolũ in ꝓpinq: ſed etiã in remoto. Nota ꝙ fama inducit gl'iaꝫ falſam. gl'ia falſa erubeſcentiã Nã erubeſcentia ē crimẽ in gliatõis. cauſatũ ex aliq̃ turpi ꝑpetrato. Cũ aũt aliqs ſe cogſcat falſe acqſiſſe gliaꝫ. tũc h̃ timet manifeſtari ex cui⁹ manifeſtatõe incidit gl'iatiouẽ ⁊ verecũdiã. ¶ Que ſi etiã meritis ꝯqueſite. Hic phia ꝓbat ꝙ glia meritis acqſita non ſpectat ad btitudinẽ. intẽdẽs talẽ rõem. Illud nõ ſpectat ad btitudinẽ de quo nulla ē cura ſapienti: ſꝫ de glia etiã meritis acqſita nulla ē cura ſapienti: ꝫ ⁊c̃. Maior ē nota. Nã ſapiẽs maxie curat btitudinẽ cũ ſit maxie felix. x. ethi. minorem ponit in lr̃a dicẽs. Que. ſ. laudes ſpectantes ad gl'iaꝫ. ſꝫ ſint ꝯquiſite meritis. qđ tñ adiecerint ꝯſcientie ſapiẽtis. qui bonũ ſuũ metitur nõ rumore populari ſꝫ veritate ꝯſcie. q. d. nihil. Scđo ꝓbat idẽ ꝑ locũ ab oppoſitis dicens. Qđ ſi pulchꝛũ eſt propagaſſe nomẽ. ergo miſerum ē nomẽ nõ ꝓpagaſſe. ſꝫ cũ ꝓ magna parte terraꝝ neceſſe ſit nomẽ nõ eē ꝓpagatũ. neceſſe ē ꝓ maiori ꝑte miſerũ eē. dicit ergo. Qđ ſi hoc ipm pulcrũ videt̃. ſ. ꝓpagaſſe. i. diuulgaſſe. nomẽ. i. gl'iaꝫ. ꝯñs ē vt iudicet̃ fedũ nõ extẽdiſſe nomẽ. ſꝫ ſic pauloãte diſſerui. neceſſe ſit eē plures gẽtes. ad q̃s fama vni⁹ hoīs neqat ꝑuenire. ſit. i. ꝯtigit. vt ꝓ maxĩa ꝑte terraꝝ ille videat̃ igloriuſ

quem tu estimas gł̄iosum. Et qꝛ aliquis diceret sufficit ad btitudinē ꝙ hō sit gł̄iosus in ꝑplo suo habēdo fauorē ꝑpl̄i. Dicit ꝓbia īter hec bona q̄ sūt in opatione virtuosa nō puto gratiā popularē dignaꝫ cōmemoratōe. q̄ nec iudicio recte rōnis ꝓuenit: nec vnq̄ꝫ firma ꝑdurat. Nota ꝙ sapiēti nō est cura de gl̄ia. qꝛ dicit Macrobius. Sapiēs fructū in ꝯsciētia ponit. stult⁹ aūt ī glia. Et Sen̄. Cōsciētiā potius q̄ꝫ famā attēdes ꝫ pleriq̄ꝫ famā. pauci cōsciām verent̄. Nota ꝙ fama popular̄ nō ꝓuenit ex recto iudicio rōnis. pl⁹ enī ꝑpl̄s sequit̄ īclinationem sensus q̄ꝫ iudicium rōnis. Nec etiaꝫ fama eoꝝ ꝑpetue durat. qꝛ ꝯm diuersas passiones vulgi variat̄ fama ꝑpl̄i. Vn̄ vulgares iudicāt ꝯm cōcupiscētiā nō ꝫ reiueritatē. Pro tāto sīl̄es sūt auibus q̄ꝝ intuitū nox illūīnat ⁊ dies cecat. ex q̄rt. hui⁹ ꝓsa q̄rta.

vt quē tu estimas eē gł̄iosum eē ꝑ maxima pte terraꝝ videat̄ inglorius. Inter hec vo popularē grām nec ꝯmemoratōe q̄dē. dignam puto. q̄ nec iudicio vero ꝓuenit. nec vnq̄ꝫ firma ꝑdurat. Jam vo q̄ꝫ sit inane q̄ꝫ futile nobilitatis nomen. quis non videat. que si ad claritudinem referf̄: aliena est. Videtur nanq̄ꝫ esse nobilitas quedam de meritis veniens laus parentum. Q̄ si claritudinem predicatio facit. illi sint clari necesse ē qui predicant̄. Quare splēdiduꝫ te si tuā nō habes: aliena claritudo nō efficit. Q̄d si q̄d ē in nobilitate bonū. id eē arbi

¶ Jam vo q̄ꝫ sit inane q̄ꝫ futile. Hic ꝓbat ꝙ gl̄ia ꝓueniēs ex nobilitate sanguīs. et nō spectat ad verā btitudinē. Et p̄io oñdit vanitatē hm̄oi gl̄ie. secūdo oñdit q̄d boni sit in nobilitate ibi. Q̄d si q̄d. dicit p̄io. Jā vo q̄s nō videat q̄ꝫ inane q̄ꝫ futile. i. labile sit nomē nobilitatis. q. d. manifestū ē. q. s. nobilitas. si referf̄ ad claritudinē. id ē ad gl̄iam. aliena ē ab illis q̄ se nobiles eē gliant̄. q̄d ꝓbat ꝑ diffinitōeꝫ nobilitatis dicēs. Nāq̄ꝫ nobilitas vī eē q̄dā laus veniēs de meritis pentū. ꝙ si p̄dicatio. i. laus. facit claritudinem necesse ē vt illi sint clari. q̄ p̄dicant̄. i. laudant̄. hm̄oi aūt sit pentes nō tu. q̄re si nō habes tuā claritatē q̄ ex laude tua ꝓueniat. aliena claritudo nō efficit te splēdidū. i. gl̄iosū. Notādū ꝙ nobilitas sanguīs ē inane ⁊ futile nomē. qꝛ nihil vere nobilitat hoīeꝫ nisi vtus. Vn̄ Alan⁹ ī li. de planctu nature. Quid tibi nobilitas: q̄d claꝝ nomē auoꝝ. Si ꝑuus vicijs fact⁹ ē ipe tuis. Itē nobilis ē eī̄ siq̄s vtute refulget. Degener ē solus cui mala vita placet. Et pauꝑ Henricus. Nō ꝯsigne gen⁹ nō preclaꝝ nomē auoꝝ. Sed ꝓbitas vra nobilitate viget. Et Seneca. Nemo est melior altero nisi q̄ recti⁹ ingenium habet altero. ⁊ ad bonas artes aptius.

¶ Q̄d si q̄d ē in nobilitate. Hic oñdit cuiusmōi bonū sit ī nobilitate dicēs

Si quid bonū ē in nobilitate. illō ſolū eē arbitroꝛ. vt nobilibꝰ videat̄ īpoſita neceſſitudo. ne a v̄tute maioꝝ. i. ꝓgenitoꝛuz. degenerēt ſupple ꝑ moꝛes vicioſos. meliꝰ ē em̄ a pr̄e ignobili deſcendere ⁊ moꝛigeratū eē. q̄ȝ a nobili ⁊ ꝑ vicia degenerare. Notādū ꝙ gl'iandū nō ē de nobilitate. qꝛ dic̄ Seneca. Si pulcher es lauda naturā. ſi nobilis lauda parētes. ſi v̄tuoſus ⁊ ſapiens lauda teipm̄. ſi diues lauda foꝛtunā. ſi potens expecta pauliſper ⁊ nihil eris. Notādū ſm̄ Tullium optima hēditas a pr̄ibus traditur liberis. oī patrimonio preſtātioꝛ. ſ. gloria virtutum ⁊ decoꝛ reruȝ geſtarum.

troꝛ ſolū. vt impoſita nobilibꝰ neceſſitudo
videatur. ne a maioꝛū virtute degenerent

Metrum ſextum libri tercij

O Omne hūanum genus in terris
Simili ſurgit ab oꝛtu.
Unus enim rerum pater eſt
Unus qui cuncta miniſtrat.
Ille dedit phebo radios
Dedit ⁊ coꝛnua lune.
Ille homines etiam terris
Dedit ⁊ ſydera celo
Hic clauſit membris animos
Celſa ſede petitos

Omne genꝰ

Iſtō ē ſextuȝ metrū huius tercij qō dicitur alemanicū ab inuētoꝛe. Dactilicū a pede ꝑdn̄ante. trimetrū a nūero pedū. ypcatalecticū qꝛ vna ſyllaba ſupabūdat. In q̄ metro ꝓbia ꝓbat oēs homīes eē nobiles ꝑter vicioſos dicēs. Om̄e genꝰ hoīm ī terris cuiuſcūq; ſit ꝯditōis. ſurgit ab oꝛtu ſili qꝛ ſm̄ aīm oēs ſt̄ ab vno creatoꝛe. vnus em̄ ē pr̄ reꝝ. i. vnꝰ creatoꝛ ſupple nobil' q̄ cūcta. miſtrat ſupple gubernādo. ille vnꝰ pr̄ dedit phebo radios ſuos. dedit lune coꝛnua: dedit hoīes terris. i. habitare in terris. dedit celo ſydera ꝓpter oꝛnatū eiꝰ. Hic pr̄ clauſit aīos mēbris ſupp. coꝛpoꝛeis aīos īquā petitos. id ē acceptos. celſa ſede. i. in celo. Igit̄ nobile germen. id eſt nobile principiū. edit. i. producit. cunctos moꝛtales. id ē hoīes. O hoīes quid. i. ad q̄d. ſtrepitis. id ē cū ſtrepitu iactatis. genꝰ vr̄m ⁊ pauos vr̄os. ſi enī tu ſpectes. i. ꝯſideres. autoꝛē deū ⁊ ꝑmoꝛdia vr̄a. nullꝰ extat. i. eſt. degener. i. ignobilis. niſi fouēs. i. opans peioꝛa vicijs ſuis deſerat ꝓpriū oꝛtū. i. deū a q̄ ꝓceſſit. Nota ꝙ oēs hoīes ex ea ꝑte qua ſūt hoīes. ſūt eq̄ nobiles. cū em̄ nobilitas ſit quedā excellentia contracta ab oꝛigine. nobilitas hoīs precipue dȝ attendi ex ea parte qua eſt hō. ſ. ex ꝑte aīe. Cū igitur in oībus hominibꝰ ſit eadem oꝛigo aīe. qꝛ om̄es anime ſūt a deo: om̄es hoīes ſunt eque nobiles. Solum aūt illi ſunt ignobiles. qui degenerāt a ſuo oꝛigine anima autem a ſua oꝛigine producta eſt a deo ⁊ ē ſimilis deo. ideo illi ſoli a nobilitate degenerāt. q̄ vicioſis moꝛibꝰ ſiliti

dinē vel deturpant: quā ex origine ꝯtraxerūt. Nota dicit aīos celſa ſede petitos: hoc loquit᷑ more platonico. q̄ voluit oēs aīas ſil᷑ eē creatas in celo ⁊ poſtea mitterent᷑ in corpa: qḋ nō eſt verū. ſed aīe creant᷑ in corpib⁹. ꝗ loq̄tur more platonico ꝙ deus aīas receptas in celo clauſit mēbris corporeis ⁊ de hoc magis videbit᷑ nono metro hui⁹ tercij. Notā ꝙ oīm hominū eſt vna origo. q̄ a deo ſūt creati. quē p̄rem oēs vocamus. ⁊ oēs aīe ſūt a deo: ergo null⁹ eſt nobilior alio ſm creationē lꝫ ſꝫ ingeniū bn̄. q̄ ſoli illi ſunt ignobiles q̄ degenerāt ſuā genealogiā cum deſcendūt a virtūtibus ⁊ adherēt vicijs.

Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen.
Quid genus ⁊ proauos ſtrepitis.
Si primordia veſtra
Autoremq; deum ſpectes.
Nullus degener extat
Ni vicijs peiora fouens.
Proprium deſerat ortum.

Proſa ſeptima libri tercij.

Quid aūt de corpis voluptatibus loquar. quarū appetentia quidem plena eſt anxietatis. ſatietas vero pnie. Quātos ille morbos. q̄ ītolerabiles dolores quaſi quendam fructum nequitē fruenti-

Quid āt de corpis voluptatibus. Iſta ē pſa ſeptima huius tercij in q̄ pbia ondit btitudinē non eē in voluptate. Et p̄o ondit hoc de voluptate generalit᷑. ſcḋo de quadā voluptate ſpālr. ſcḋa ibi. Honeſtiſſima quidē. Primū pbat duplr ſm ꝙ ponit duas rōnes: ſcḋa ibi. Que ſi btōs. Prīo intēdit talē rōnē. In illis nō ꝯſiſtit btitudo ad q̄ ſequūtur multe incōmoditates. ſꝫ ad voluptates ſequuntur mlte incōmoditates. ſic̄ declarat in lr̄a: ⁊ dicit. Quid loquar de voluptatib⁹ corpis. ſ. delectatōib⁹ corpalib⁹ quaꝝ appetētia. i. cupiditas plena eſt anxietatis. q̄ hō anxiatur cum caret eo qḋ cupit. ſatietas vero. i. plenitudo voluptatū. plena ē penitentie. i. pene. cū igitur voluptatib⁹ ſit ꝯiūcta anxietas ⁊ penitētia ł eis nō cōſiſtit btitudo. ⁊ addit quātos morbos ille voluptates. ⁊ q̄ ītolerabiles dolores ſolēt referre corpib⁹ fructū eis. q̄ſi quedā fructū nequitie ſupple ſatis pꝫ q̄ꝝ voluptatū mot⁹. i. affectus. q̄d hēat iocūditatē. i. voluptatē ignoro. q̄ſquis aūt volet reminiſci ſuaꝝ libidinū. i. voluptatū. ip̄e intelliget. i. cognoſcet exit⁹. i. fines voluptatū eē triſtes. Nota ꝙ duplr̄ ē voluptas. ſ. itellectual᷑ ⁊ corpal᷑. Prīa ē pſequēda. ſ. itellectual᷑. q̄ ꝯſiſtit ī ſpeculatōe aīaꝝ btificās. Scḋa ē fugiēda. q̄ ꝯſiſtit ī delectatōe ſenſuali: corp⁹ mortificans. Vñ Seneca. lij. epl̄a dicit. Voluptates p̄cipue extima. q̄ latronū more nos amplectunt᷑ vt ſtrangulēt. ⁊ Tullius: voluptas impedit omne

conſiliū. atq3 (vt ſic dicā) oculos pſtringit mētiū. z inimica ē rōi. nullū vult cū virtute hr̄e cōmerciū. Nota q voluptas plena ē pnīa. Narrat em̄ Valerius. q cū Demoſtenes phs qreret amorē Thaydis mētricis vt ꝯſenſuz ferret ei. centū talēta petēs. Demoſtenes aſpiciēs in celū rn̄dit ꝓ tāto ꝑcio nō emam tantū pnīe. ſciebat em̄ q voluptatē īſeꝑabilit ſequit pnīa. Nota q volupta tes multos morbos affe runt. qz dicit Seneca qua dā epl̄a. mul tos morbos multa fercu la fecerūt. Et vult Areſto teles in ethi cis. q laborā tes in paſſio nib9 veneris z crapule ma xime trāſmu tant ſui cor pus. crapula eni plures oc cidit q̄ gla dius. ¶ Quo ſi be atos Hic phi loſophia pro bat cōcluſio nē prius poſitā alio mō deducendo ad inconueniēs.

um ſolent referre corporib9. quaz motus qd hēat iocūditatis ignoro. Triſtes vo ee voluptatū exitus. qſqs reminiſci libidinū ſuaz volet. itelliget. Que ſi btōs explicare pn̄t. nihil cāe ē quin pecudes qz btē eē di cātur. quarum oīs ad explendam corpora lem lacunaz feſtinat intentio. Honeſtiſſi ma quidem coniugis liberorumq3 foret io cunditas; ſ nimis e natura dictum eſt. ne ſcio quem filios inueniſſe tortores. quorū q̄ ſit mordax queeunq3 conditio. neq3 al's expertum te. neq3 nunc anxium neceſſe eſt admonere. In quo euripedis mei ſniam probo. qui carentem liberis infortunio di xit eſſe felicem.

Et ē rō iſta. Si in vo luptatib9 ꝯſiſteret btitudo. ſeqret q pecudes eēnt btē qō ē falſū. pecudes em̄ laborāt ad explēdā corpis voluptatē. vn̄ dicit. Que voluptates ſi pn̄t explicare btōs. nihil cauſe ē. i. nihil īpedit. quin pecudes dicant eē beate. quarū omis intentio feſtinat ad explendā corpalez lacunam. i. ingluuiem ventris. Notandū q cū felicitas ſit bonum nature rōnalis. nullus be ſtias felicitabit. quia tm̄ genus hoīm viuit arte z rōe. Notandū q ad fu gam beſtialiū voluptatū hortatur Areſtoteles alexandrum quadā epiſtola dicēs. O alexander declina a conatib9 beſtialiū voluptatū. que corruptibi les ſunt. carnalis eni appetitus inclinat ad corpales voluptates q ꝯtriſtāt intellectū. Et ſubdit. Conatus voluptatū generat carnalē amorē. Hic gene rat auariciā. hec generat deſiderium diuitiarū. que generant inuerecūdiaz inuerecūdia pſumptionē. preſumptō infidelitatē. infidelitas latrociniū. ꝓ pter que mala vitanda eſt voluptas.

¶ Honeſtiſſima qdē ꝯiugis foret. Hic phia oñdit q btitudo nō ꝯſiſtit in q dā ſpāli voluptate, ſ. ī matrimonio. q licita ē ꝓpt generationē ꝓlis. itēdēs

talez rōnē. In illa voluptate nō ꝯſiſtit felicitas q̄ hꝫ anxietatē ſibi annexā ſꝫ voluptas matrimonij ē hmōi ſicut tāgit in lr̄a. Un̄ dicit iocūditas ꝯiugis ꝛ liberoꝝ foret honeſtiſſima: ſꝫ nimis ē extra naturā dictum. qꝛ natura abhorret qᷣ volo dicere. qꝛ neſcio .i. taceo. quē .i. aliquē. inueniſſe .i. habuiſſe filios tortores. quorū filioꝝ q̄ꝫ ſit mordax .i. anxia. q̄cūqꝫ ꝯditio ſiue bona ſiue mala neqꝫ neceſſe eſt te admonere al's expertuz ē neqꝫ neceſſe ē admonere te nūc anxium. in q̄ ego probo ſniam Euripedis mei phi. q̄ dixit: carētē liberis infortunio felicē eē.

Metrum ſeptimum libri tercij.

b Abet hoc voluptas omnis.
Stimulis agit fruentes
Apiumqꝫ par volantum.
Ubi grata mella fudit.
Fugit. ꝛ nimis tenaci
Ferit icta corda morſu.

Notādū ꝙ anxietas ineſt pr̄ibus ꝓpꝫ malliciā filioꝝ. Narrat eīm Euripedes tropius in hiſtoria romanoꝝ ꝙ demetrides in ſuos ſeuiēs filios. duos ex eis īterfecit. ꝛ cū pſequeret̄ terciū. ille ꝯgregato exercitu obſedit patrē. Pr̄ aūt vidēs ſe nō poſſe euadere ſeipſū īterfecit. Etiā pr̄ anxiatur de bonis filijs ꝓpter inceuſam dilectionē coꝝ ꝛ. pmotionē. quibus ſi aliquid aduerſi contigerit. pater reputat ſe infelicē. Ex quo patet ꝙ voluptas ꝯiugalis hꝫ anxietatē ſibi annexam.

Abet h̄ voluptas oīs. Iſtᷣ ē metrū ſeptimū hui⁹ tercij qᷣ dr̄ anacroanticū ab inuētore. Iambicū vel anapeſticū a pede pdominātē. qꝛ hꝫ primū pedē anapeſtū ꝛ reliquos iambos. ꝛ eſt dimetrū .i. quatuor pedū. catalecticū quia deficit ſyllaba. nā poſt tres pedes remanet vna ſyllaba de quarto pede. In quo metro pħia oſ̄dit q̄d mali ꝯſequat̄ oēm voluptatē. oīs eīm voluptas pter anxietatē ſibi annexā ē tranſitoria. qᷣ ꝯfirmat per quoddam exēplū dicēs. Oīs voluptas hꝫ hoc qᷣ dicam. qꝛ voluptas agit .i. vexat. fruentes ſtimulis .i. punctionibus ꝛ eſt par .i. ſimilis ſtimulis apiū volantū. vbi pro poſtq̄ꝫ apis fudit grata mella. fugit ꝛ ferit corda icta .i. pcuſſa anxietate. nimis tenaci morſu. q. d. iocunditas voluptatis nimis ē tranſitoria. ſꝫ anxietas quā affert nimis ē permāſura. Notādū licet oīs voluptas corꝑalis primo delectet ꝛ poſtea pūgat ad modū apū. cū h̄ maxime inuenit̄ in voluptate venerea. ad cuius fugā Areſtoteles hortat̄ alexandrum dicēs. O clemēs impator noli te multū inclinare ad coytū. quia coytus ē quedā ꝓprietas porcoꝝ. que igitur tibi glīa ſi exerceas viciū beſtiarū. ꝛ actus brutoꝝ. Crede mihi indubitanter ꝙ coytus eſt deſtructio corporis. abbreuiatio vite. corruptio virtutū. legis trāgreſſio. ꝛ generat feminneos mores. Qualiter aūt ſit fugiēda delectatio venerea docet Alanus in de planctu nature dicēs. Si venerē fugare vel̄. loca tpa vita. Nam loc⁹ et tps pabula donāt ei. Et paup Henric⁹ loquēs de amore dix̄. Proſcribas igit̄ gladijs ꝛ fuſtibus ipſū. Et fugiēdo fuga quē fuga ſola fugat.

Nihil igitur dubiū ē. Iſta eſt octaua pſa hui⁹ tercij. In q̄ phia oñdit quātis malis ſint implicata p̄dicta bona in q̄b⁹ aliq̄ poſuerūt felicitatē. ſcd̄o oñdit q̄ exilia ſūt corpis bona ibi. Jam vo Primo dicit. Nulli dubiū ē p̄dicta ꝯſideranti quin he vie quibus nitunt̄ hoīes ad btitudinē puenire ſunt q̄dā deuias nec valeant quenq̄ pducere eo. i. illuc ad qd̄ pmittūt ſe eē pducturas quantis vero malis ſint implicate breuiſſime monſtrabo. Quid eī ſupple iſtorū eſt ſine malo. q. d. nihil vt̄ ſbdit. Pecuniā cōgregare ne conaberis. i. laborabis. ſ; eripies id ē recipies habēti. et ita implicaberis malo violentie. velis fulgere dignitatib⁹ dāti ſupplicabis. ⁊ q̄ cupis ceteros p̄ire honore. tu vileſces humilitate poſcendi potentiam ne deſideras. ſubiacebis periculis ſubiectorum. gloriā petis: ſed p aſpera diſtractus ſecurus eſſe deſiſtis. Voluptariā vitā degas. ſed quis nō ſpernat atq̄ abijciat tanq̄ contēptibilem ſeruū viliſſime q̄ p et fragiliſſime rei. corporis. Notandū q̄ homo querens pecuniam incidit in malum violentie quia omnis pecunioſus eſt violentus primo ethicorū. Sed querens dignitates ⁊ honores humiliando ſe alijs ſupplicabit. Sed dicit Seneca in li. de beneficijs. Moleſtum eſt verbum ⁊ oneroſum dimiſſo vultu dicere: rogo. Querens autem potentiam ⁊ glīam: oportet q̄ ꝓpter potentiam ⁊ gloriam defendendam perſecutōibus improborū ſe obijciat. ⁊ ſic ſecurus eſſe deſiſtit. Querens autem vitam voluptuoſam oportet q̄ corpori ſeruiat. Sed dicit Seneca. Maior ſum ⁊ ad maiora genitus ſum q̄ q̄ ſim mancipium. i. ſeruus mei corpis qd̄ non aliter aſpiciam q̄ aliquod vinculū mee liberati circumdatum.

Proſa octaua libri tercij

Nihil igitur dubium eſt quin he ad beatitudinem vie deuia quedam ſint nec perducere eo quenq̄ valeant. ad quod ſe perducturas eſſe promittunt. Quantis vero implicate malis ſint breuiſſime monſtrabo. Quid enim. pecuniam ne congregare conaberis. ſed eripies habenti. Dignitatibus fulgere velis. danti ſupplicabis. Et qui preire ceteros honore cupis: poſcendi humilitate vileſces. Potentiam ne deſideras. ſubiectorum inſidijs obnoxius. periculis ſubiacebis. Gloriam petis. ſ; per aſpera queq̄ diſtractus: ſecurus eſſe deſiſtis. Voluptariam vitam degas: ſed quis non ſpernat atq̄ abijciat viliſſime fragiliſſimeq̄ rei corporis ſeruum.

¶ Jam ꝟo. Hic pħia ꝓbat in ſpāli q̄ vilia ſūt bona corpis que aliq̄ repu-
tāt eximia bona. ſcđo breuiter recolligit ſup̄ dicta ibi. Ex qb⁹ oibus. Prio
oñdit intentũ de magnitudine. fortitudĩe ⁊ corpis agilitate. ſcđo de pul-
chritudine ibi. Forme ꝟo. Prĩo oñdit ꝙ homo nõ dꝫ mirari de magnitu-
dine fortitudine ⁊ agilitate corporis qꝛ illa excellentiꝰ inueniunt in bru-
tis q̄ ĩ homi-
nibus dicens
Jam ꝟo q̄ fe-
runt. i. cupiũt
bõa corpis ꝑ
ſe id ẽ gra ſui
tanq̄ ſũt opti
ma. q̄ exigua
.i. valde vilia
q̄ fragili poſ
ſeſſione nitun
tur. i. laborāt
Num enĩ ele
phantes mo-
le. i. magnitu
dĩe ſupare. i.
excedere pote
ritiſ. nec thau
ros robore. i.
fortitudine.
Nũ tigres ꝑi
bit᷑ velocitate

Jam ꝟo q̄ bona ꝑ ſe corpis ferũt. q̄ exi-
gua q̄ fragili poſſeſſiõe nitunt. Nũ enĩ ele
phãtes mole. thauros robore ſuparé pote
ritis. Num tigres velocitate preibitis.
Reſpice celi ſpaciũ. firmitudinẽ. celerita-
tẽ ⁊ aliqñ deſinite vilia mirari. Qđ q̄dẽ ce-
lũ nõ his poti⁹ ẽ: q̄ ſua q̄ regit rõne miran
dum. Forme ꝟo nitor vt rapid⁹ ẽ: vt ve-
lox. ⁊ vernalium florũ mutabilitate fugati
or. Q̄ ſi. vt Areſtoteles ait. linceis oculis
hoies vterẽtur vt eorũ viſus obſtantia pe
netraret. nõne introſpectis viſceribus illđ
Alcibiadis ſuperficie pulcerrimũ corpus

Reſpice ſpacium. i. magnitudinẽ celi. firmitudinẽ. i. fortitudinẽ celi. celeri
tatẽ. i. velocitatẽ ei⁹. ⁊ aliqñ deſinite. i. ceſſate. mirari vilia. i. inferiora bo-
na. qđ quidẽ celũ nõ his ꝑdictis poti⁹ imo multo minus mirandũ ẽ. q̄ ſua
rõne. i. intelligẽtia qua regit᷑. ſic ſilr in hoĩe multomagis laudanda ſũt bo
na rõnis q̄ bona corpis. Nota ꝙ bona corpis ſiĉ magnitudo. fortitudo
agilitas. Nõ multũ ſunt mirãda. qꝛ dicit Seneca. Nõ magnitudĩe ⁊ corpis
velocitate magne res gerunt᷑ ſꝫ ꝟtute. Vñ catho. Cõſilio pollet cui vim na
tura negauit. Itẽ Seneca. Excellentia ingenij ꝑt latere ſub quacũq̄ pelle.
Nota ſm Iſidoꝝ in libro ethymologiaꝝ. Elephãtẽ greci a magnitudine
corpis putãt dictũ. eo ꝙ formã mõtis ꝑferat. Apđ indos ꝟo dr̄ barro eo ꝙ
vox ei⁹ barrit⁹ dr̄. dentes ei⁹ ebur. roſtꝝ ei⁹ ꝓmoſcide dr̄. Nota ſm Iſido
rũ Tigris ẽ beſtia varijs colorib⁹ diſtincta. mirabilis velocitatis. ex cui⁹
noĩe q̄dã fluuius. tigris appellat᷑. q̄ rapaciſſim⁹ ẽ oĩm fluuiꝝ. Et ſciendũ
ꝙ ꝓ beſtia dr̄ hec tigris in genitiuo tigris vł dis. ſed pro fluuio dicitur tm̄
hic tigris ⁊ in genitiuo huius tigris.
¶ Forme ꝟo nitor. Hic pħia oñdit intentũ de pulchritudīe forme ſupple
ꝙ ſit exile bonũ qꝛ ẽ trãſitoria. ⁊ qꝛ ẽ tm̄ ſupficialis. Et dic. ꝟero ꝓ ſꝫ. nitor
.i. pulchritudo forme. vt. i. q̄ rapid⁹ ẽ. vt. i. q̄ velox. i. velociꝰ eſt tranſiens
⁊ ẽ fugatior. i. mutabilior. mutabilitate floꝝ vernaliũ. q̄ſi dicat ſatis ẽ eui-

dēs. Añ si hoīes vterēt linceis oculis. vt ait Arest. ita vt eoꝝ visus penetra-ret obstātia. s. corpa. nōne illō corp⁹ Alcibiadis supficie pulcerrimū intro-spectis viscerib⁹ turpissimū videret. q̄si dicat sic. Ex q̄ ꝯcludit pħia. Igit te pulchrum videri. non reddit id est facit tua natura. sed infirmitas ocu-lorum spectantium. Et subdit. Sed estimate q̄ nimio vultus bona cor-

turpissimuz videret. Igit te pulchrum vi-deri. non tua natura. sed oculorū spectan-ciū reddit infirmitas. Sed estimate q̄ vul-tus nimio corporis bona. duz sciatis hoc quodcunqꝫ miramini. triduane febris igni-culo posse dissolui. Ex quibus oībus illud etiā i sūmā redigere licet. q̄ hec q̄ nec pstare q̄ pollicēt bōa pñt. Nec oīuz bonoꝝ cō-gregatōe pfecta st. ea nec ad btītudinē q̄si quidam calles ferūt nec btōs ipa pficiūt.

Metrum octauū libri tercij.

b Eu heu q̄ miseros tramite deuio
Abducit ignorantia.
Non auꝝ in viridi queritis arbore.

poris. duz sci-atis h̄ q̄dcū-qꝫ fuerit de bonis corpis posse dissolui igniculo. id ē calore febris triduane. fe-bris eni acu-ta ſm medi-cos q̄bz ter-cia die pimit Et tūc breuit recolligit su-pradicta di-cēs. ex q̄bus oīb⁹ lz redi-gere in sum-mā. q̄ hec. s. pdicta bona nō pñt pstare ea q̄ pollicēt id est promit-tunt. nec pfecta sunt cōgregatōe oīum bonoꝝ. nec ad btītudinem ferunt. q̄si q̄dā calles. i. vite. nec ipsa pficiūt btōs. Notādū q̄ pulcritudo corpo-ris nō ē durabil. q̄ dicit virgilius. O formose puer nimiū ne crede colori. Alba ligustra cadūt vaccina nigra legunt. Notādū q̄ cōiter dī q̄ visus linceus obstātia corpa penetrat: ſ illud nec ab arestotele neqꝫ ab aliq̄ autē-tico inuenit. vñ Isidorus i li. etymologiaꝝ loq̄ns de lince. dicit. q̄ linx di-ctus ē q̄ in lupoꝝ genere nūeratur. bestia maculis distincta. tergo vt par-dus ſ silis lupo cui⁹ vrinā ꝯuerti in duriciē pciosi lapidis dicūt q̄ ligurí⁹ appellatur. Nihil aūt dicit Isid. de penetratōe visus. Nota q̄ Alcibia-des mlr fuit pulcerrima quā vidētes q̄dā discipli Aresto. duxerūt eam ad Arest. vt ipsam viderer. q̄ visa dixit. Si hoīes linceos oclos haberēt vt q̄-qꝫ obstantia penetrarent. introspectis viscerib⁹ corpus quod apparet pul-cerrimum turpissimum videretur.

Eu heu q̄ miseros tramite deuio. Istō ē octanū metꝝ hui⁹ tercij cui⁹ prim⁹ v̄sus dī metrū asclepiadiacū ab inuētore. coriābicū a pede p-domināte. Scōus v̄sus dī metꝝ archilogicū ab inuētore. iambicū a pede pdñante. In q̄ metro pħia deplāgit errorē hoīu q̄ i q̄rēdo minima bōa sūt prudētes. ſ in q̄rēdo summū bonū abducunt igñrantia. Prīo facit h̄ scōo

precatur vt hoīes tediati falſis bonis redeant ad verum bonū. ſecūda ibi. Quid dignū. Dic ꝙ. Heu eſt interiectio dolentis ⁊ ē diſſyllaba ꝓpter metrū que ignorantia abducit miſeros deuio tramite. i. trāſuerſa via ſupple a vero bono. vos hoīes nō queritis aurū in viridi arbore. nec carpitis gēmas in vite. vos non abditis. i. nō abſconditis. laqueos p̄ captura piſciū in altis mōtib⁹

vt ditetis dapes piſce. ⁊ ſi vobis libeat ſeq̄ capreas. nō captatis. i. nō accedi/tis vada tyr/rhena. i. ma/re tyrrhenū qđ ē in italia q̄n ēt. ꝓ certe hoīes norūt. i. nouerunt. ipos receſſos abditos. i. ab ſcōditus flu/ctibus eq̄ris etiā hoīes no runt ꝙ vnda ſit feratior. i. abundan/tior. niueis gēmis. i. mar garitis. vl' ꝙ vnda ſit fera cior rubētis purpure. i. cō chilioꝝ q̄ruꝫ ſanguine fit

Nec vite gemmas carpitis
Non altis laqueos montibus abditis.
Vt piſce ditetis dapes.
Ne vobis capreas ſi libeat ſequi
Tyrrhena captatis vada.
Ipſos quientiam fluctibus abditos
Norrunt receſſos equoris.
Que gemmis niueis vnda feracior
Vel que rubentis purpure
Necnon que tenero piſce: vel aſperis.
Preſtent echinis littora.
Sꝫ quonā lateat qđ cupiūt bonū
Neſcire ceci ſuſtinent.
Et qđ ſtelliferū trans abijt polum
Tellure demerſi petunt.
Quid dignū ſtolidis mentib⁹ imprecer.
Opes honores ambiant.
Et cū falſa graui mole pauerint.
Tum vera cognoſcant bona.

purpura. Et hoīes norūt ꝙ littora p̄ſtēt. i. abūdent. tenero piſce. vl' aſperis echinis. i. talib⁹ piſcib⁹. ſꝫ quonā. i. vbi lateat. bonū. ſ. btīfici. qđ cupiunt neſcire ſuſtinēt ceci exiſtētes. ⁊ illđ bonū qđ abijt trās polū ſtelliferū. illud hoīes dimerſi cecitate ig̃rantie. petunt tellure. i. q̄rūt in terre. Notādū ſꝫ Iſiđ. li. ethym. caprea eſt agreſtis capra. ꝙ q: acutiſſime vide greci eā mi/dercuſcepon. i. dorcas appellauerant Notandum ſm Iſi̇o. ꝙ echinus eſt piſcis paruus ſemi pedalis qui adherēdo videtur retinere nauē. ⁊ ē piſcis aſperrimus ad modum ericij ad edendum ſatis ſuauis

¶ Quid dignū ſtolidis. Hic precat̄ ph̄ia vt p⁹ tediū falſoꝝ bnoꝝ. hoīes redeant ad verū bonū. Et dicit. Quid dignū ego imprecer ſtlidis menti/bus hoīm, q̄ſi dicat nihil aliđ niſi h̄ ꝙ hoīes ābiāt ipos honores ⁊ opes ⁊

cũ parauerint. i. acquiſiuerint ſibi falſa bona. graui mole id eſt tedioſa ſolli-
citudine. tandẽ tedio ducti cognoſcant vera bona. Notãdũ q̃ iſta depre-
catio phie nõ eſt ex maliuolẽtia. ſ ex benignitate. ⁊ ſic non optat q̃ hoĩes ꝑ
maneãt in deſiderio bonoꝝ tpaliũ. ſʒ vt illḋ deſideriũ magis ſit eis mediuʒ
ꝓducendi ad veriꝰ bonũ nec ipſa imprecat̃ cupiditatẽ vel ambitionẽ ho
noris adeſſe
ſed vt quib⁹
adeſt ꝑ h̃ ad
veꝝ bonũ de
ducant̃.

Proſa nona libri tercij.

b Acten⁹ mẽdacis formã felicitatis oñ
diſſe ſuffecerit. quã ſi pſpicacit̃ ĩtueriſ
ordo ẽ deinceps q̃ ſit ṽa mõſtrare. B. Atq̃
video inquã. nec opib⁹ ſufficiẽtiã. nec re-
gnis potẽtiã. nec reuerẽtiam dignitatib⁹.
nec celebritatẽ gl̃ia. nec leticiã voluptati-
b⁹ poſſe ↄtingere. P. An ẽt cãs cur id ita
ſit dep̃hẽdiſti. B. Tenui q̃dẽ. veluti rimu
la mihi videor ĩtueri. ſ ex te ↄgnoſcẽ apti⁹
malim. P. Atq̃ pmptiſſima rõ ẽ. Qḋ ei
ſimplex ẽ indiuiſũq; natura. id error hũa-
n⁹ ſepat. ⁊ a vero atq; pfecto: ad falſuʒ im-

Acten⁹ menda
cis. Iſta eſt
nona pſa hu
ius tercij ĩ q̃
phia vult oñ
dere q̃ ſit ṽa
btitudo Et p̃
mo cõtinuat
dicta dicẽdiſ
ſcḋo aſſignat
cãm falſe feli
citatis. Ter-
cio oñdit que
ſit vera felici
tas. ſcḋa ibi.
Quod enim
[tercia ibi]. Habes igit̃ inq̃t ⁊ formã. Pˀmo dic̃ Hacten⁹. i. huc uſq; ſuffecerit
oñdiſſe formã mẽdacis felicitatis. i. falſe. quã ſi pſpicaciter intueris. i. ↄſi
deres. ordo eſt. i. reſtat mouſtrare. deiceps. id ẽ poſtea. q̃ ſit vera felicitas.
Et dicit Boeti⁹. Ego video. nec opib⁹ ſufficiẽtiã poſſe ↄtigere. nec regnis
potẽtiã nec dignitatib⁹ reuerẽtiã. nec celebritatẽ glia. nec leticiã volupta-
tatib⁹ q̃ tñ vident̃ pmittere. Et ſic falſa felicitas ẽ i eis. Et dicit phia Nũ-
q̃d tu dep̃hẽdiſti cauſas cur illḋ ita ſit. Et dic̃ Boet̃. Ego videor ĩtueri. i.
cognoſcere. tenui rimula. q. d. nõ plene ſ ĩpfecte video illas cãs. ſ apti⁹ co
gnoſcere mallim. i. magis vellẽ ex te. ⁊ dicit phia. Atq̃ ꝓ certe. rõ. i. cã falſe
felicitatis pmptiſſima ẽ. Nota q̃ falſa felicitas dr̃ mẽdax eo q̃ nõ adim-
plet qḋ pmittit. diuitie eni pmittũt. ſufficiẽtiã. dignitates. reuerentiã. quã
nõ ↄferunt ſicut pʒ ex p̃dictis. Nota q̃ ↄgnitio falſe felicitatis vtilis eſt
q2 cognitio mali expediẽs ẽ ad cautelã ſʒ Alanũ i de planctu nature. q2 ma
lũ nõ vitat̃ niſi cognitũ. ⁊ q2 noticia mali ducit ĩ cognitionẽ bõi ꝑ oppoſitũ
igit̃ vult phia p̃ aſſignare cãs falſe felicitat̃. ⁊ tũc oñdere q̃ ſit ṽa felicitas
¶ Quod enim ſimplex eſt. Hic philoſophia aſſignat cauſam falſe felicita
tis. et declarans eam oſtendit. q̃ ſufficientia. potentia et reuerentia. glo-
ria ⁊ leticia ſint vnũ in re. ſcḋo oñdit quõ hoĩes iſta ſepant ab inuicẽ: ſcḋa
ibi. Hoc igit̃ qḋ eſt vnũ. Pˀmo dicit q̃ cã falſe felicitatis ẽ. q̃ error hũan⁹

id qđ eſt ſimplex ⁊ indiuiſum natura ſepat.i.diuidit. ⁊ error hūan⁹ traducit a vero bono ⁊ pfecto ad falſū ⁊ ad īpfectū bonū. Et tūc declarat iſtā cāȝ oñdēs ꝙ reuerētia.potētia ⁊ oīa talia ſūt vnū ⁊ idē in re. ⁊ pmo oñdit potētiā idē eē cū ſufficiētia: ⁊ dic̄. An tu arbitraris ſ illō qđ nihilo īdigeat illō egere potētia. Et rñdet Boetius. Mīme inquā. Phīa approbat dicēs. Recte tu. q̄dē rñdes Nā ſiq̄d ē qđ ſit valētie īmbecillioris.i. potētie debilis. ī vl'la.i. ī aliqua re.neceſſe eſt ꝙ h̄ egeat alieno preſidio Et dicit Boetius ita ē inquā. Concludit ꝗ phīa dicēſ. Igiẗ vna ⁊ eadē ē natura ſufficientie ⁊ potētie: ⁊ dicit Boetius.ſic videtur Tūc phīa oñdit dignitatē eē eādē

pfectūq3 traducit. An tu arbitraris h qđ nihilo indigeat egere potētia. B. Mime inquā. P.recte tu q̄dē. Nā ſiq̄d ē qđ i vl'al re imbecillioris valētie ſit: in hac preſidio neceſſe ē egeat alieno. B. Ita ē inquā P. Igiẗ ſufficientie potētieq3 vna eadēq3 eſt natura. B. Sic vr̄. P. Q̄ ꝟo hmōi ſit ſpernēdū ne eē cēſes. An ꝯ rerꝝ oīm veneratōe digniſſimū. B. At hoc īquā. nec dubitari q̄dē pt. P. Addamus igitur ſufficientie potentieq3 reuerentiam. vt hec tria vnum eſſe iudicemus. B. Addam⁹ ſi quidem vera volum⁹ ꝯfiteri. P. Quid vero inquit. obſcurū ne hoc atq3 ignobile cēſes

cū p̄dictis dicēs. Qđ ꝟo hmōi ſit.ſ. ſufficiēs. ⁊ potēs.ne.i. nūquid illō cenſes.i.iudices ſpernēdū tanq3 īdignū.an ꝯ nō ſpernēdū. ſ digniſſimū veneratōe oīm rerꝝ. Rñdit Boetius. Nō pt dubitari q̄n hoc ſit digniſſimū oīm veneratōe. ⁊ phīa.addam⁹ ꝗ ſufficiētie ⁊ potētie reuerētiā. ꝙ hec tria vnuȝ iudicem⁹. ⁊ dic̄ Boet.addam⁹ ꝗ ſi volum⁹ ꝟa ꝯfiteri. Notādū ꝙ potētia idē ē ſufficiētie.ꝙ eī aliq̄d dīno ſit ſufficiēs.ita ꝙ nlli⁹ egeat ⁊ cū careat potētia.ꝯdictionē īcludit.ſi careret potētia reſpectu alicui⁹ poſſibil' nō eēt oīno ſibi ſufficiēs Notādū cuicūq3 īeſt ſūma ſufficiētia ⁊ ſūma potētia.eidē īeſt ⁊ ſūma reuerētia.inq3tū eī aliq̄d h3 rōnē p̄ncipij.ītantū ē dignū reuerētia.vñ filij reuerenẗ pr̄es.qꝛ ſunt principiū eē eoꝝ. ⁊ ſerui dños.qꝛ ſunt p̄ncipia ſuoꝝ ī mandato mouētia eos p īperiū. ⁊ reueremur viros virtuoſos. qꝛ ſunt principia gubernātia vitā pollitică. Potētia aūt dic̄ rōne pr̄incipij. vñ illud ē maxime p̄ncipiū qđ ē potentiſſimum. ⁊ iō tale reuerēdiſſimum. ¶ Quid ꝟo inq̄t. Hic oñdit p̄dictis eē annexā glīaȝ ⁊ leticiā.dicēs. Quid ꝟo cēſes.i.iudices. Illō qđ ē ſufficiētiſſimū.potētiſſimū.reuerēdiſſimū eſt ne hoc obſcurū ⁊ ignobile.vl' ē clariſſimum omni celebritate id eſt gloria. Reſpondit Boetius. Ego confitear illud eſſe celeberrimū id eſt glorioſiſſimum ſicut eſt. Tunc phīa concludit dicens. Conſequens igitur eſt vt fa/

teamur claritudinē. i. gliā. nihil differre a tribꝰ ſupiorib ꝰ. Et dicit Boetiꝰ
Conſequit inquā. Tunc phia oſtdit idē de leticia: dicēs. Illđ qđ nulliꝰ alie
ni egeat. ⁊ qđ cuncta ſuis viribus poſſit qđ ſit reuerendū ⁊ clarū. nonne hoc
eſt letiſſimū. reſpōdet Boetius. non poſſum cogitare. vnde tali vllus me-
ror obrepat. id eſt intret.

eē. an oī celebritate clariſſimū. Conſidera ꝟo ne qđ nihilo indigere. qđ potētiſſimū qđ honore digniſſimū eē ꝯceſſum ē. egere claritudīe. quā ſibi preſtare nō poſſit. atq ob id aliq̄ ex pte videat abiectiꝰ. B. Non poſſū inquā. ſꝫ hoc vti eſt. ita ēt celeberrimū eē ꝯfitear. P. ꝯſis igit ē vt claritudinē ſuperiorib ꝰ tribꝰ nihil differre fateamur. B. Cōſequit inquā. P. Qđ igit nulliꝰ egeat alieni. qđ ſuis cūcta viribꝰ poſſit. qđ ſit clarum atq reuerēdū. nōne hoc etiā ꝯſtat eē letiſſimū. B. Sed vñ huic inquā tali meror vllus obrepat. nec cogitare quidē poſſum Quap plenū eē leticie ſiquidē ſupiora manebūt neceſſe ꝯfiteri. P. Atqui illud q̄z p eadem neceſſariū eſt. ſufficientie. potentie. claritudinis. reuerētie. iocunditatis. noīa q̄dē eſſe diuerſa. nullo ꝟo modo diſcrepare ſubſtantiam. B. Neceſſe eſt inquam.

¶ Tūc ꝯcludit phia dicēs Si ſuperiora manebūt vera neceſſe eſt illđ plenū eē leticie. ⁊ p eadē ꝯceſſa neceſſe ē eē noīa diuerſa ſufficientie. potētie claritudīs. reuerētie ⁊ iocūditatis. ſꝫ ſubſtātiā eoꝝ nullo mō diſcrepare. quod cōcedens Boetius dicit. neceſſe eſt īquā. Notandū ꝙ oēs creature cōparant ad deū ſic effectꝰ ad ſuā cām. ⁊ qꝛ noticia cuiuſlibet cāe relucet in ſuo effectu. neceſſe ē ipſiꝰ dei hr̄e noticiā p effectum ⁊ noticiā cum laude. qꝛ effectus dei repñtant ipſum ſub rōne bonitatis et perfectōis que eſt materia laudis. cū aūt glia ſit clara cū laude noticia neceſſe eſt principiū oīum rerū. qđ eſt ſufficientiſſimū. potētiſſimū ⁊ reuerendiſſimū. etiam eē glioſiſſimū. Notandū ꝙ ſufficientiſſimo nullum bonum deeſt. ⁊ tale habet appetitum quietatū in bono adepto. quies aūt appetitus in bono adepto eſt leticia. ergo bonū ſufficientiſſimū etiā eſt letiſſimū. Notandū ꝙ oīa iſta ſufficientia. potentia. reuerentia. glia ⁊ leticia. ſunt vnum in ſubſtantia. Nō aūt ſūt vnum in ſubſtantia ſicut aggregatū ex diuerſis rebꝰ. tūc ēt eēt ibi ꝯpoſitio. qđ repugnat potētiſſimo ⁊ digniſſimo. eo ꝙ ſimpliciora digniora ſīt cōpoſitis. ſꝫ de hoc poſtea melliꝰ patebit.

¶ Hoc igiť. qđ eſt vnū. Hic pħia oñdit q̄lr hoīes illđ qđ eſt vnū rediuidūt.
Scđo mouet dubitatōez ibi. Quid igiť inquā. Primo oñdit quō hoīes di-
uidunt illđ qđ ē vnū: ⁊ dicit. Illđ qđ ē vnū ⁊ ſimplex natura. illud diſptit.
.i. diuidit prauitas hūana. i. prau⁹ error hoīm querēdo vnū ſine alio. ⁊ dū
hoīes conanť id ē laborāt adipiſci partē rei. que ptib⁹ caret hō nō aſſequi

P. hoc igiť qđ eſt vnū ſimplexq̄ natura
prauitas hūana diſpartit. ⁊ dū rei que par
tib⁹ caret ptē conať adipiſci. nec portionē
q̄ nulla ē. nec ipam quā mune affectat aſſe-
q̄tur. B. Quo nā mō inquā. P. Qui diui
cias inq̄t petit penurie fuga de potētia ni-
hil laborat. vilis obſcuruſq̄ eē mauult. mľ
tas etiā ſibi naturales q̄z ſubtrahit volup
tates: ne pecuniā quā parauit amittat. Sz
hoc modo nec ſufficientia quidē ꝯtingit ei
quē valentia deſerit. quem moleſtia pun-
git. quē vilitas abijcit. quē recondit obſcu
ritas. Qui vero ſoluz poſſe deſiderat. pro
fligat opes. deſpicit voluptateſ. honorem
q̄ potentia carentem. gliam q̄z nihilipen-
dit. Sed hunc quoq̄ q̄ multa deficiant vi.

tur vllā portionē. i. ptem nec ipſam rē integrā quā affectat ⁊ querit Boetius. quo nā mō diuidūt hoīes iſta. Dič philoſophia. qui petit diuitiaſ ꝓpter fugaz penurie id ē cauſe ſufficiētie. nihil laborat de potentia. ſʒ mauult. i. magiſ vult. eē vilis .i. indign⁹. ⁊ obſcurus. i. ī glorius ⁊ ita nihil curat de dignitate et glia. tal' etiā ſubtrahit ſi-
bi mľtas voluptates naturales. ne amittat pecuniā quā parauit. i. lucrat⁹
ē. ſʒ h̄ mō ne ſufficientia ꝯtingit ei. quē valētia. i. potētia deſerit. quē mole
ſtia pūgit. quē vilitas. i. irreuerētia abijcit. quē obſcuritas. i. infamia recō-
dit. q̄ſi dicat nō. Tūc oñdit de potētia idē dicēs. Qui vo ſolū deſiderat poſ
ſe. i. potētiā ille ꝓfligat. i. diſpgat opes deſpicit voluptates. ⁊ honorē carē
tē potētia. ⁊ nihilipēdit gliam. ſʒ vides hūc ſupple potētē q̄ mľta deficiant.
fit em̄ aliqñ vt tal' egeat neceſſarijs. vt mordeať anxietatib'. ⁊ cū neq̄at iſta
depellere. etiā illđ qđ maxīe petebat. deſiſtat eē potēs. Sĩr lʒ rōcinari de
alijs trib⁹. ſ. de honorib⁹. de glia. de voluptatib⁹ ſic de p̄dictis duob⁹. naz
cū vnūqđq̄ hoꝝ pfecte acceptū ſit. idē qđ cetera vt declaratū ē. q̄ſq̄s petit
aliq̄d hoꝝ ſine ceteris nō apphēdit illđ qđ deſiderat. Notādū q̄ q̄rit ptez
rei īdiuiſibil' ptē nō inueniet nec ipſaz rē cui⁹ ptē q̄rit. qꝛ ī rꝫ natura īdiui
ſibile ptē nō hʒ. cunq̄ igiť p̄dicta q̄nq̄. ſ. ſufficiētia. reuerētia ⁊c. ex pte rei
ſint vnū ⁊ īdiuiſibilia lʒ differāt nobꝭ. q̄ q̄rit vnū ſine alio nō īueniet. No
tādū q̄ iſta q̄nq̄ ꝓut īueniūť in reb⁹ ſenſibilib⁹ in q̄b⁹ habit eē mō īꝑfecto

ꝛ diminuto ſic vnũ inuenit ſine alio. In q̃tũ aũt accipiũt ſm eẽ pfectũ ꝛ ſm eẽ ſũmũ put inuenit in btĩtudine. ſic ſũt idẽ indiuiſibiliter. ꝛ vnũ nõ inuenit ſine alio. q2 ſũma ſufficiẽtia ẽ btĩtudo. ſũma reuerẽtia ẽ btĩtudo. ſũma potẽtia ẽ btĩtudo ꝛ ſic de alijs. Notandũ ꝙ q2 hõ naturalr deſiderat btĩtudinẽ. tũc vnũqđq̃ pdictoꝝ quq̃ deſiderat ſm qđ ſpectat ad btĩtudinẽ.

des. ſit enim vt aliquã neceſſarijs egeat. vt anxietatib⁹ mordeat. Cunq̃ hec depellere nequeat. etiã id qđ maxie petebat poteſ eẽ deſiſtat. Silr ratõcinari de honorib⁹. glia voluptatibus licet. Nam cũ vnũquodq̃ horum idem quod cetera ſit. quiſquis horum aliquid ſine ceteris petit. nec illđ quidem qđ deſiderat apprehendit. B. Quid igitur inquam. P. Si quis cũcta ſimul cupiat adipiſci. ſummã quidez beatitudinis velit. ſz num in his eam reperiet q̃ demõſtrauimus id qđ pollicent: non poſſe ɔferre. B. Minime inq̃. P. In his igit que ſingula quedã expetendorum preſtare creduntur btĩtudo nullo mõ inueſtigãda eſt. B. Fateor inq̃ ꝛ hoc nihil veri⁹ dici põt

Hꝰ aũt ẽ ſm eſſe pfectũ in q̃tũ eadẽ ſũt btĩtudini. et q2 btĩtudo cum ſit de⁹ ẽ indiuiſibilr. oĩa quq̃ pdicta ſũt vnũ indiuiſibilir. Ex quo pz ꝙ q2 hoĩes q̄runt iſta ſz qđ imperfecta in q̃tũ ſunt ĩ ſenſibilib⁹. ꝛ tñ deſiderãt ea ſz pfectionẽ. iđ hoĩes nõ aſſequũt p ea qđ deſiderant. ¶ Quid igit in quam. Hic phĩa. mouet dubitatõem. q2 dictũ ẽ iaz ꝙ hõ q̄rẽdo ſingulũ hoꝝ diuiſim ĩpe fruſtrat btĩtudine. pt ğ dubitari. vtrũ q̄rẽdo oĩa ſil q̄rat btĩtudo. dicit ğ Boeti⁹ in lr̃a. Quid igit ĩquã q̄ſi dicat lz nõ q̄rat btĩtudo q̄rẽdo vnũqđq̃ diuiſim. q̄d igit erit ſi q̄s ſil cũcta cupiat adipiſci. nunq̄d ille ſic velit ſummã btĩtudinis. nũq̄d btĩtudinẽ reperiet in his bonis q̃ demõſtrauim⁹ nõ poſſe ɔferre. qđ pollicent. i. pmittũt. Et rñdet Boet. Mĩme ĩquã. Cõcludit ğ phĩa dicẽſ. In his ğ nllo mõ ẽ inueſtigãda btĩtudo. q̃ credũt pſtare ſingula expetẽdoꝝ. i. deſiderandoꝝ. Mõ Boeti⁹ ɔcedit: dicẽs. Mđ fateor. i. affirmo inquã ita eẽ. ꝛ hoc nihil veri⁹ dici põt. Notãdũ ſi aliquis q̄rit oĩa quq̃ ſil ille querit btĩtudinẽ in vniuerſali. ſz errat ĩ pticulari q̄rẽdo eã in iſtis tpalibus bõis in quib⁹ nõ inuenit non enĩ ſũma ſufficiẽtia nec potẽtia inuenit in eis. ꝛ ſic pz ꝙ querẽs vnuz illoꝝ vel oĩa ſimul ſm quod inueniuntur in rebus ſenſibilibus cũ habeant eẽ in eis mõ imperfecto nõ conſequit btĩtudinẽ. querens aũt vnum iſtoꝝ ſm eſſe perfectum cum omnia ſint vnũ indiuiſibiliter omnia querit ꝛ querit beatitudinem.

P. Habes igit̃ inquit ⁊ formā falſe felicitatis ⁊ cauſas: deflecte nūc in aduerſū mētis intuitū: ibi cnī verā quā ꝓmiſim⁹ ſtatī videbis. B. Atqui hec inquā vl̃ ceco ꝑſpicua eſt eamq; tu pauloante mōſtraſti: duz falſe cās apire conabaris. Nā. niſi fallor. ea vͣ eſt ⁊ ꝑfecta felicitas. q̄ ſufficiētē potentē. reuerēdū. celebrē. letūq; ꝑficiat. Atq; vt me iterius aīaduertiſſe cognoſcas. q̄ vnū hoꝝ. qm̄ idē cūcta ſunt. vͣaciter p̄ſtare p̄t. Hanc eē plenam btitudinem ſine ambiguitate cognoſco. P. O te alūne hac opinione felicem ſiquidem hoc inquit adieceris. B. Quid nam inquā. P. Eſſe ne aliquid in his mortalib⁹ caducisq; rebus putas q̄ huiuſmodi ſtatuz poſſit afferre. B.

¶ Habes igit̃ inquit. Poſtq̄ p̄hia aſſignauit cauſam falſe felicitatis. Hic oñdit q̄ ſit vera felicitas. Scđo oñdit in quo ſit ꝯſtituta ibi. Nū igit̃ agnouiſti. Prīo p̄hia dicit. Habes igit̃ iā cauſas ⁊ formā falſe felicitatis. nunc deflecte ītuitū mentis tue in aduerſū. i. in ꝯ̄riū falſe felicitatis. Hoc eſt ad verā felicitatē. ibi ſtatim videbis veram felicitatē quā ꝓmiſſimus. Et dicit Boetius. At q̄ ꝑ certe. vͣ btitudo perſpicua eſt id eſt manifeſta ex dictis etiā homini ceco. q. d. tam manifeſta ē vͣ btitudo ex dictis q̄ etiā ceco ſi aliqđ poſſet videre pateret. ⁊ tu pauloante monſtraſti eā ſupple verā felicitatē. dū conabaris aperire. i. declarare. cauſas falſe felicitatis. ⁊ dic̄ Boeti⁹ Niſi ego fallor ea ē vͣ ⁊ ꝑfecta felicitas. q̄ ꝑficiat ſuperficientem. potentē ⁊ reuerendū. celebriē ⁊ letū. vt etiā tu p̄hia cognoſcas me Boetiū interius. i. pleni⁹. aīaduertiſſe q̄ ſit vͣ felicitas. ego ſine ambiguitate cognoſco hāc eē plenā btitudinē. q̄ vnū horuz ſcȝ predictoꝝ. veraciter p̄ōt preſtare. qm̄ idē cūcta ſūt. ⁊ dicit p̄hia quaſi cōgratulando Boetio. O alumne hac opinione te felicē. ſupple dico. ſiquidē h̄ adieceris ſupple qđ mō dicā. Et dicit Boetius. Quidnā inquā. i. dicam. Dicit p̄hia. Putas ne aliqđ eē in his reb⁹ mortalibus ⁊ caducis. id ē tranſitorijs. qđ poſſit afferre. i. dare hmōi ſtatū Rn̄det Boeti⁹. minime puto ⁊ illō oſtenſū eſt a te vt nihil amplius deſideret̃ btitudine. Cōcludit ergo p̄hia dicens. Hec igit̃. ſ. ſufficiētia. reuerētia. ⁊c̄. que in reb⁹ caducis inueniunt̃ vl̃ ſūt imagines. i. ſilitudines veri boni. ⁊ videt̃ dare mortalib⁹ īꝑfecta bona. veꝝ aūt ⁊ ꝑfectū bonū ꝯferre nō pn̄t. ⁊ dic̄ Boeti⁹ aſſentior inquā. Nota ſufficiētia īꝑfecta q̄ ꝯſiderat̃ in reb⁹ tꝑalib⁹ nō ē vera ſufficiētia. ſ; tm̄ ſilitudinaria. Sufficientia aūt ꝑfecta īcludit oīa alia q̄tuor ⁊ ſingulū alioꝝ q̄tuor ꝑfecte alia īcludit, ⁊ tō illō qđ dat vnū ꝑfectū dat oīa, ſȝ illō qđ dat om

nia facit vere pfectū. Ergo dicit Boeti⁹. Illud qđ pt veraciter vnū conferre: illud cognoſco eſſe beatitudinē. Item aſſentior eſt verbū deponētale: ⁊ idē ſignificat cū verbo neutrali qđ eſt aſſentio.

¶ Om̄ igit̄ que vera. Hic oſtēdit phia i quo vera felicitas ſit cōſtituta. Et pmo tangit ordinē hui⁹ ptis ad pcedētia. ⁊ docet diuinū auxiliū eē implorandū: vt cognoſcat̄ in q ſit vera beatitudo. Secūdo inuocat diuinū auxiliū. Tertio oſtēdit intentū i quo ſit va beatitudo. Secūda ibi. O qui ppetua. Tertia ibi. Quoniā igitur. Primo dic̄ phia. O Boeci qm̄ agnouiſti q ſit vera beatitudo: ⁊ agnouiſti q mētiantur beatitudinē: nūc ſupeſt vt agnoſcas vn̄ illaz verā beatitudinem petere poſſis. Et dicit Boeti⁹

Minime inquā puto: atq a te nihil vt amplius deſiderer oſtēſuz eſt. P. Hec igit̄ vl imagines veri boni: vel impfecta qdā dare bonis mortalib⁹ vident̄. veruz aūt atq pfectū bonū cōferre nō poſſunt. B. Aſſentior inquā. P. Quoniaz igit̄ agnouiſti q vera illa ſit: que aūt beatitudinē mentiantur: nūc ſupeſt vt vnde veram hanc petere poſſis agnoſcas. B. Id quidā inquā iam dudū vehemēter expecto. P. Sed cū vti in thimeo platoni inqt noſtro placet: in minimis quoq rebus diuinuz pſidiuz debeat implorari. Quid nūc faciendum cenſes vt illius ſummi boni ſedem repire mereamur. B. Inuocandū inquā rerum omniū patrem. quo ptermiſſo nullum rite fundatur exordiū. P. Recte inquit: ac ſimul ita modulata eſt.

Illud iamdudū a te vehemēter expecto. Et dicit phia. Cū diuinū pſidiū. i. auxiliū in minimis rebus debeat implorari (ſicut placet platoni nr̄o in thimeo) quid nūc cenſes faciendū ſup. in tā arduo negocio. Rn̄det Boetius. Inuocādū ſup. cenſeo prēz oīm rerū. ſ. deū ſine quo nulliū exordiū rite ſundatur. Quod approbat philoſophia: dicens. Recte tu inqt cenſes: ⁊ ſimul ſine interuallo philoſophia ita modulata eſt: id eſt poſuit inuocatōez dei metrica modulatione. Nota q̄ i oībus diuinū auxiliū ē implorandū qr deus ē q diuitias ſue ſapīe influit in alas ſapientū. ⁊ tribuit ſtudentib⁹ grām cognoſcēdi: cui nihil eſt difficile ⁊ ſine quo nihil poſſibile ē poſſideri. ita ſcribit̄ in plogo de regimīe principū. Et oīe datū optimū: ⁊ oīe donum pfectū deſurſū eſt: deſcēdens a prē luminuz. vt dicit alia ſcriptura. Et dicit beat⁹ Auguſ. Nemo tam eruditus. nemo tam doctus: qui ſupna illu

ſtratiōe non indigeat. Et beat⁹ Grego. Niſi intus ſit q̄ doceat: iuuanū lingua doctoris laborat. Ideo phia volens oſ̄dere in q̄ ſit vera btitudo inuocat diuinū auxiliū. q̄ ptermiſſo nullū rite fundat exordiū.

Ui ppetua mūdū rōe gubernas. Iſtud eſt metrū nonū hui⁹ tertij: qd dr̄ omericū ab inuētore. q2 omer⁹ ipm adīuenit. ⁊ dr̄ eroicū a materia q̄a geſta herorum. i. virorū illuſtriū h̄ metro deſcribebant. ⁊ dr̄ dactilicum a pede p̄domināte: exametrum a numero pedū. q̄a

Metrū nonū libri tertij.

q Ui perpetua mūdū rōe gubernas.
Terrarū celiq3 ſator: q̄ tp̄us ab euo
Ire iubes: ſtabiliſq3 manēs das cūcta moueri.
Quē nō extīne pepulerūt fingē cauſe

cōſtat ex ſex pedib⁹. In quo metro phia inuocat diuinū auxiliū ad oſtendendum in q̄ ſit vera beatitudo: ⁊ quō ad ipam pueniat. Primo ḡ phia captādo beniuolentiā dei: ipm multiplr̄ cōmēdat. Scdo petitōez ſuā exp̄mit: ibi Da pr̄. Circa p̄mū ſciēdū q᷑ tria reqrunt ad petitōez exaudiēdā p̄mo reqrit̄ tur potētia exaudiēdi. Scdo volūtas. Tertio ſciētia. De p̄mis duob⁹ dr̄ ī q̄rto hui⁹ p̄ſa. ij. Duo ſunt in qḃ⁹ oīs hūanorū actuū effect⁹ cōſtat. voluntas ⁊ ptās. quorū ſi alterū deſit nihil eſt qd̄ explicari queat. De ſciētia pz. q2 ſine ea nihil rōnabiliter gerit. Volens ḡ phia oſ̄dere q᷑ de⁹ poſſit: velit: ſciat exaudire ſuā petitōem: oſ̄dit ipm eſſe potentē ex mūdi gubernatōe: ex celi ⁊ terre creatōe: ex tpis pductōe. Scdo oſ̄dit ipm volentē ſiue beniuolū ex ſui bonitate ⁊ clemētia q̄ pduxit cūcta. Tertio oſ̄dit ipm eē ſapientē ex quorūdā effectuū ſpecialiū pductōe. Scda ibi quē nō externe. Tertia ibi. Tu numeris. Primo dicit. O pr̄ q̄ gubernas mundū ppetua rōne. i. perpetua pūidētia tua. q̄ es ſator. i. creator terrarū ⁊ celi. q̄ iubes tp̄s ire. i. pcedere. ab euo. i. a ppetua tua duratiōe. tu manēs ſtabilis. i. īmutabilis. das. i. facis cūcta moueri. Notandū q᷑ tota iſta lr̄a Qui ppetua: vſq3 ad illam ptē Da pater. debet legi ſuſpēſiue. et pt̄ o hic teneri vocatiue: admiratiue vel depcatiue. Notandū q᷑ gubernare eſt res in debitū ſui finē ordinare: qd̄ ſpectat ad diuinā bonitatē. Regit aūt p̄ma cauſa oēs res p̄ter h̄ q̄ cōmiſceat̄ cū eis: influēdo ſup eas virtutē vite et bonitatis ſm auctorē lē bri de cauſis. Notandū q᷑ mūdus ſm Ariſto. in li. de mūdo ē cōſtitutio ex celo ⁊ terra ⁊ naturis q̄ in eis ſunt. quē mūdū de⁹ gubernat ppetua rōe. i. ſua pūidētia ppetua: q̄ nō eſt trāſitoria ſicut pūidētia hūana. ſ3 pmanet duratōe infinita. Notandū ſicut aliq̄s dr̄ ſator q̄ ſemia plātarū ⁊ arborū pijcit: ſic de⁹ dr̄ ſator in q̄tū celū ⁊ terrā creauit ⁊ pduxit. p celū aūt ⁊ terrā etiā ītelligunt̄ elemēta q̄ ſunt in medio. Dicit aūt terrarū ponēdo numerū pluralē p ſingulari p antitheſim. Notandū q᷑ tp̄us eſt duratio ſucceſſiua cū ſit numer⁹ mot⁹ ſm p̄us ⁊ poſteri⁹: ex. iiij. Phiſic. q̄ duratio pcedit ab euo. Ubi notandū q᷑ euū eſt duratio pmanēs tota ſimul nullā habēs ſucceſſionē vel mutabilitatē ānexā. ⁊ eſt idē qd̄ eternitas q̄ eſt ppria duratio dei: ſm quā de⁹ eſt cauſa tpis. Sicut eñ de⁹ p ſuū eē eſt cā cuiuſlibet eē: et

ꝑ ſuā bonitatē eſt cauſa cuiuſlibet boni: ita ꝑ ſuā duratōez eſt cauſa cuiuſlibet duratōīs. Notandū ꝙ de⁹ eſt ſtabilis .i. īmutabilis. qꝛ nulla ſpecie mot⁹ mouet̄. nō generatōe ⁊ corruptōe: cū ſit ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. nec augmētatōe ⁊ diminutōe cū nō ſit q̄t⁹. nō altatiōe nec loci mutatione cū ſit imꝑtibilis. Et ꝓbat Ariſto. viij. Phiſ. ex ordine mouentiū ⁊ mobiliū neceſſe ē deueīre ad aliqd̄ primū oīno īmobile ⁊ ꝑ ſe ⁊ per accidens.

Materie fluitātis op⁹: vex inſita ſummi
Forma boni liuore carēs: tu cūcta ſuꝑno
Ducis ab exēplo: pulcrū pulcerrim⁹ ipſe
Mūdū mēte gerēs: ſilīq₃ imagie formās.
Perfectaſq₃ iubes ꝑfectū abſoluere ꝑtes.

Notandū ꝙ oīa a ꝑmo ſunt mutabilia vel ſm eē vl ſm opatōez. Si ſm eē hoc ē dupl̄r. vl ſm eſſe ſbale: ſic entia gn̄abilia et corruptibilia. vl ſm eē accn̄tale: ſic corpa celeſtia q̄ lꝫ nō mutent̄ gn̄atōe et corruptōe: tn̄ mutant̄ ſm eē locale. Si aūt ē mutatio ſm opatōez ſic ītelligētie ſunt mutabiles. qꝛ ī ipis ē ſucceſſio ītellectionū. lꝫ ḡ nō mutent̄ q̄ ad eē: tn̄ q̄ ad opatōez. Alit̄ exponit̄. Stabiliſq₃ manēs das cūcta moueri. vl oīb⁹ ſpēb⁹ motuū vl aliqb⁹ ſpēb⁹ mot⁹. accipiēdo motū ſtricte vl large. Aliter exponit̄. Stabiliſq₃ manēs das cūcta moueri. nō ꝙ oīa moueant̄: ſ₃ q̄c qd̄ mouet̄ te dāte mouet̄. Et ſile gen⁹ locutōis bꝫ Jo. ꝑ. Illuiat oēz hoiez veniētē ī hūc mōz. nō ꝙ oēs ſit̄ illuminent̄: ſ₃ oēs q̄ illuiant̄: a dō illuiant̄.

¶ Quē nō extne. Hic ꝓhta oſ̄dit deū eē beniuolū ex bōitate clemētie q̄ oīa ꝓduxit. Et dic̄. Quē .ſ. deū. extne .i. extrīſece cāe. nō pepulerī .i. nō cogerīt fingē .i. ꝯponē. op⁹ .i. creaturā. fluitātis mãe: q̄ fluit de eē ⁊ nō eē: ⁊ ecōuerſo de nō eē ad eē forme. Vex ꝑ ſ₃. inſita .i. ītrīſeca forma ſūmi boni .i. ſūme tue bōitatis .ſ. ſup. pepulit te fingē op⁹ fluitātis mãe. Opī tu ducis .i. ꝓducis cūcta ab exēplo ſuꝑno .i. ab exēplari ꝑpetuo. tuipē pulcerrim⁹ ab oī deformitate elōgat⁹. gerēs mēte .i. mēoria: plenū mūdū ſeu pulcrū mōz .ſ. architicū. ⁊ formās .i. ꝓducēs: ipꝫ mōz ſenſibilē. ſili imagie ſic ꝑfuit ī mēte tua ⁊ tu iubes mōz ꝑfectū .i. ꝑfecte ꝓductū. abſoluē .i. abſolutū tenē ſine defectu alicui⁹. ꝑfectas ꝑtes .i. elemta ⁊ elemtata q̄ ſpectāt ad ītegritatē mōi

Notādū ꝙ oē qd̄ neceſſitat̄ a cā extrīſeca: neceſſitat̄ ab efficiēte vl a fine qꝛ h̄ ſt̄ ꝑſes cāe extrīſece. Efficiēs āt neceſſitat dupl̄r. vl violētiā inferēdo: vt ꝓiiciēs lapidē ſurſū. vl aliqd ꝯferēdo q̄ nāl̄r moueat̄: ſic gn̄ans formā dās leuitatis mouet ignē ſurſū ō necitate nãe. de⁹ āt nō necitat̄ ab efficiēte ꝑ mō .ſ. necitate violētie: cū nihil ſit potēti⁹ eo. nec neceſſitate ſcdō mō cum nihil ab alio recipiat. nec etiam neceſſitat̄ neceſſitate finis. quia quod neceſſitat̄ ab alio tanq₃ a fine compatur ad ipm ſicut imperfectū ad perfectum: eo ꝙ finis eſt bonū ⁊ perfectio illius qd̄ eſt ad finem. deus autem a nullo extrinſeco perficit̄. Notandū ꝙ ſola bonitas diuina coegit ipſuꝫ ad ꝓducendū opus fluitātis materie: nō aūt cogit ipm neceſſitando: ſ₃ libere mouēdo. Notandum ꝙ īuidia facit ꝙ aliquis bonū alteri non cōmunicat, quia inuidia eſt triſticia de bono alteri⁹. Et quia talis inuidia in

deo nō eſt. ideo ſummā bonitatē p creatōez alijs cōmunicauit. Vñ dicit plato in thimeo. Ab optima īuidia longe relegata eſt: ⁊ p cōſequens ſibi diſſimilis put naturalr̄ cuiuſq capax beatitudinis eſſe poterat: eſſicq voluerit, Notandū q ſicut in agētibus p naturam forma rei fiende pexiſtit in agente ſm eſſe reale: ſic in agētibus ſm intellectū forma rei pducēde pexiſtit ſm eē intellectuale. ſicut artifex volens pducere domū: oportet formā domus pmo in mēte pexiſtere tāq exēplar: ad cui⁹

Tu nūeris elemēta: ligas vt frigora flāmis
Arida cōueniāt liqdis: ne purior ignis
Euolet. aut merſas deducāt pōdera tras.
Tu triplicis mediā nature cūcta mouentē
Cōnectēs aīam p cōſona mēbra reſoluis.

imitatōem faciat domū in materia. Cum igit deus ſit agens p intellectum pducens mundū: ipſe pphabuit in mente ſua exēplar mūdi ⁊ oīm partiū ei⁹ ad cui⁹ imitatōem pduxit mundū extra. ſupple qui mūdus in mente diuīa pexiſtens dr̄ architypus: ab archos qd̄ eſt princeps ⁊ typos ſilitudo: quaſi pncipalis ſilitudo. cui⁹ imago dr̄ iſte mūdus ſenſibilis.

¶ Tu numeris elemēta ligas. Hic phia cōmendat deū ex pte ſapīe quo ad ſpecialē effectuū pductōem. Et pmo ex pductōe elementoꝝ. Secūdo ex pductōe aīe mūdi. Tertio ex pductōe aīaꝝ noſtraꝝ. Secunda ibi. Tu triplicis. Tertia ibi. Tu cauſis. Primo dicit. O pater tu ligas elemēta numeris .i. pportōibus numerabilib⁹. vt elementa frigida cōueniāt .i. cōcordāt flāmis .i. calidis elemētis. ⁊ vt arida .i. ſicca elemēta cōueniāt liquidis .i. humidis elementis. ne ignis purior inter elemēta euolet .i. exeat ſperam ſuā magis aſcendēdo. ⁊ ne pondera .i. grauitates. deducant .. magis deorſum ducāt. terras merſas .i. depſſas. Notandū q elemēta habent pportōem numeralē inter ſe. Sicut eñ duo numeri quadrati cōueniūt in vno numero medio pportionali: ſic duo elemēta cōtraria in duab⁹ qualitatib⁹ cōueniunt in vno elemēto medio pportionali vtraq. Verbi gratia. numerus quadratus eſt qui cōſtat ex ductu ſuijpſius in ſeipm. dicendo bis duo: ter tria. bis duo in qternariū: ⁊ ter tria in nonerariū. ⁊ accipe vnū numerū mediū pportionabilē .ſ. ſenariū: q ſm eandē pportōem excedit qtuor in qua exceditr a nouē. Sicut eñ nouē cōtinēt ſex ⁊ mediā ptē ſex: ita ſex ptinēt qtuor ⁊ mediā ptē qtuor. Sic ſilr eſt in elemētis. nā ignis ⁊ aqu duab⁹ qualitatibus ɔtrant. Ignis eñ eſt calidus ⁊ ſiccus: aqua frigid. Et que colligātur vno medio ſcꝫ. aere: qui cōuenit cū igne in caliditate ⁊ cū aqua in humiditate. ſilr eſt de aere ⁊ terra reſpectu aque. Scḋm hanc ſententiā lr̄a ſic exponit. Tu ligas elemēta numeris .i. pportōib⁹ numerabilibus. vt frigora .i. aque que frigide ſunt. cōueniāt flāmis .i. ignib⁹ qui calidi ſunt p vnū elementū mediū qd̄ eſt aer. ⁊ arida .i. terre que aride ſunt ɔueniant liqdis .i. ptib⁹ aeris q humide ſunt p elementū mediū qd̄ eſt aq.

¶ Tu triplicis mediā nature cūcta mouentē. Hic phia oſdit ſapīam ex aīe mūdi pductōe. Vbi ſciendū q iſta lr̄a cōiter exponit ad intētōez platonis

in thimeo. Sꝫ qꝛ iſta expoſitio eſt difficillima ꝛ modice vtilitatis: ego eaꝫ ꝑtraſeo ꝛ ponā facilē expoſitōeꝫ q̄ eſt de mēte Ariſto. Ad cui⁹ euidentiā eſt notandū ꝙ ꝑ aīam mūdi hic intelligit͛ intelligētia mouēs orbē: q̄ ꝑ motū virtutē suā influit inferiorib⁹. ꝛ hec intelligētia dr̄ media inter deū et aīaꝫ hūanā. Sicut em̄ ī dignitate ꝛ ꝑfectōe excedit͛ a deo: ſic ipa excedit animā nr̃az.

Que cū ſecta duos motū glomerauit ī or-
In ſemet reditᷓa meat: mētēq ꝓfūdā (bes
Circuit. ꝛ ſilī ꝯuertit imagine celū
Tu cauſis aīas parib⁹ vitaſq minores
Prouehis. ꝛ leuib⁹ ſblimes currib⁹ aptās
In celū terrāq ſeris: q̄s lege benigna
Ad te cōuerſas reduci: facis igne reuerti.

Notandū ꝙ ītelligētia hmōi dr̄ esse triplicis nature ꝑpter tres operatōes q̄s hꝫ ſcꝫ mouē orbem: ītelligē deū: ꝛ intelligere ſeipam. Notandū ꝙ orbes celeſtes dicunt͛ cōſona mēbra intelligētie. qꝛ ꝑ ipos tanq̄ ꝑ organa ꝛ inſtrumēta intelligētia influit inferiorib⁹. Licꝫ em̄ intelligētia prima intērōe moueat ꝓpter ſe: tn̄ ſcđa intētōe mouet ꝓpt͛ inferiora. His p̄miſſis lr̃a plana erit. Vn̄ dicit ſic. Tu de⁹ aīam ſup. mūdi q̄ eſt intelligētia. mediā ſup. int͛ deū ꝛ aīam hūanā. triplicis nature. i. triplicis opatōis. mouentē cūcta ſup. inferiora ꝑ influxū illū tu cōnectēs. reſolujs. i. diſtinguis: eam ꝑ cōſona mēbra. i. ꝑ cōuenīētes orbes. q̄ aīa cū ſecta. i. diuiſa q̄ntū ad opatōes. glomerauit. i. impſſit. motū ī duos orbes ſup. in orbē p̄mi mobilis: ꝛ in orbē planetaꝝ ipa reditura. i. reflexa. meat. i. ꝓcedit. in ſemetipam ſup. intelligēdo qđ eſt vna opatio. ꝛ ipa circuit mentē ꝓfundā. i. mentē diuinā: deū intelligēdo q̄ eſt alia opatio. ꝛ ipa cōuertit. i. mouet. celum ſilr̄ imagine. i. intellectōe: qđ eſt tertia opatio ei⁹. Adhuc nota. licꝫ corpa celeſtia ſint diuerſa: tn̄ rōne vnitatis ordinis pn̄t dici vnū corpus. Silr̄ intelligētie licꝫ ſint diuerſe: tn̄ pn̄t dici vna intelligētia ꝓpter vnitatē ordinis in opatōe mouēdi. ergo dicit in ſingulari aīam ꝛ nō aīas.

¶ Tu cauſis aīas parib⁹ vitaſq minores. Hic ph̄ia cōmēdat ſapiāꝫ dei ex aīaꝝ nr̃aꝝ creatōe: dicēs. O p̄r: tu ꝓuehis. i. ꝓducis aīas hoīm. et minores vitas. i. aīas brutoꝝ ꝛ plantaꝝ parib⁹ cauſis. q̄b⁹ aīam mūdi ꝓduxiſti. ſ. tu aptās. ſblimes. i. aīas rōnales hoīm leuib⁹ currib⁹. i. celeſtib⁹ ſtellis. tu ſeris eas ī celū ꝛ terrā. i. in corpa terrena. q̄s aīas ꝯuerſas reduci igne. i. charitate reducēte: facis reuerti ad te benigna lege. i. ordinatōe tua. Nota ꝙ aīe beſtiaꝝ ꝛ plātaꝝ dicunt͛ minoris vite reſpectu aīe hoīs: eo ꝙ non hn̄t tot nec ita ꝑfectas opatōes vite ſicut aīe hoīm. Nota ꝙ ꝑ leues currus ſm̄ ītētōeꝫ platonicoꝝ ītelligit ſtellas cōpares currib⁹. Dixerūt em̄ platonici ꝙ de⁹ oēs aīas ſil̄ creauerit: ꝛ ſeminauerit eas ī celo delegēdo eos ſtellis ꝯparib⁹ a q̄b⁹ poſtea dilabant͛ ī corpa. Sꝫ hec opinio nō valet. ſ. ꝙ oēs aīe ſil̄ ſint create: imo oī die de nouo creāt͛: ꝛ creare corpib⁹ infūdunt͛. Dicunt͛ aūt aīe ſeri ī celū ꝓpt͛ v̄tutē celeſtē: ex q̄ vnio aīe ad corp⁹ ꝯbit ſuā pe-

ryo dū: licꝫ aīa a deo ꝓducat̃ in corꝑe: tñ vnio ex ꝑte diſpoſitionū corꝑalium dependet a ꝟtute celeſti. iō dicit eas ſeri ī celū ꝛ terrā. q2 aīe nō coaptātur corꝑib⁹ niſi mediāte ꝟtute celeſti. Un̄. ij. Phiſ. Hō eñ hoīem gnāt ꝛ ſol.
Nota ꝙ de⁹ aīas creatas aptat leuib⁹ currib⁹. i. ſtellis cōparib⁹: qd̄ ſic pōt ītelligi. q2 aīa creata cōparitatem ꝛ ſilitudinē hꝫ cū ſtella. Sicut eñ ſtel

Da pat̃ anguſtā mēti cōſcēdere ſedē.
Da fontē luſtrare boni. da luce reꝑta
In te cōſpicuos animi defigere viſus.
Diſſice terrene nebulas ꝛ pōdera molis.
Atqꝫ tuo ſplēdore mica: tu nāqꝫ ſerenū.
Tu reqēs trāquilla pijs. te cernere finis.
Principiū. vector. dux. ſemita. ſmin⁹ idē.

la ē nobilior ps ſui orb: et ē ꝑpetua: ſic aīa rationalis perpetua exñs ē nobilior ps homīnis. Uel pōt ſic ītelligi ꝙ de⁹ aīas creatas aptat leuib⁹ currib⁹. i. rōni et ītellectui: q̄ dicunt̃ curr⁹ aīe q̄ ducūt hoīem ī cognitōeꝫ reꝝ. q̄s aīas ſerit in celū ꝛ terrā. q2 aīa rōe ꝛ ītellectu hꝫ cognitōem celeſtiū ꝛ terreſtriū. Nota ꝙ ꝑ ignē reducere ītelligit ardorē charitatis: q̄ hoīem auerſū a deo vitijs ꝛ facit ipm̄ redire virtutib⁹. Niſi eñ hō deū amet: ipm̄ non q̄rit. niſi q̄rat nō īueniet. niſi īueniat ad ipm̄ nō reuertet̃.

¶ Da pr̄ anguſtā. Poſtq̄ꝫ phia captauit beniuolētiā dei: ipm̄ multiplr̃ cōmēdādo. hic exꝑmit ſuā petitōem: dicēs. O pr̄: q̄ facis oīa ꝓdicta. da. i. ꝯcede. mēti. ſup. hūane. cōſcēdere anguſtā ſedē. i. nobilē ſedē ſūmi boni. da luſtrare. i. īueſtigādo īuenire. fontē boni. i. deuꝫ: q̄ eſt fons oīs boni. da luce reꝑta. i. cognitōe ꝓhabita in te defigere. ſ. ꝑ amoreꝫ. cōſpicuos viſus. i. claros ītuit⁹. animi. i. rōis ꝛ ītellect⁹. O pr̄: tu diſſice. i. diſꝑge. nebulas. i. obſcuritates. ꝛ pōdera. i. grauitates. terrene molis. i. dilectōis terrene. atꝫ mica. i. reſplēde tuo ſplēdore. tu nāqꝫ es ſerenū quo ſup. oīa illuſtrant̃. Tu es trāquilla reqēs pijs ſup. mētib⁹. te cernere. i. videre. eſt finis ſup. oīm. tu idē exiſtēs es ꝑncipiū. q2 origo oīm rerū. tu es vector. q2 vehis nos per grām q̄ ꝑuenire nō poſſum⁹ ꝑ nām. tu es dux ducēs ab errore ignorātie ad veritatē ſapīe. tu es ſemita: cū ſis via ꝛ veritas: ꝛ ꝑ te ad teipm̄ ꝑuenit̃. tu es termin⁹ vltra quē nihil q̄rit̃: cū ſis ſūmū ꝛ ꝑfectum bonū. Nota ꝙ ſedes ſūmi boni dr̄ anguſta. i. ſubtilis. q2 vix magno labore ad ipaꝫ ꝑuenit̃. vel dr̄ anguſta. i. nobilis. q2 nihil ſibi cōpari pōt. Itē deū vocat fontē ſūmi boni. ſicut eñ riuuli hñt exiſtere ꝛ fluere a fonte ꝛ ipſe a nullo: ſic a deo oē bonū hꝫ eē: ipe aūt a nullo. Nota ad hoc ꝙ ſedes ſūmi boni cōſcēdatur oportet ꝙ īueſtiget̃. Et q2 nō ſufficit īueſtigare ſi nō īueniat̃. nec īuenire ſi nō diligat̃. iō phia petit ꝑ amorē defigi viſū animi. ſ. rōeꝫ ꝛ ītellectū in ſūmū bonū. Nota ꝙ q2 ītellect⁹ ꝛ rō īpediunt̃ ꝛ obſcurant̃ ꝑ affectiōem ꝛ deſideriū terrenoꝝ. q2 corp⁹ qd̄ corrūpit̃ aggrauat aīaꝫ q̄ñ corꝑi ē ſubiecta. iō phia petit fugari nebulas terrene molis. Et q2 nō ſufficit fuga tenebraꝝ: niſi aſſit lux illumināns. iō petit illumīatōem dicēs. Atqꝫ tuo ſplēdo-

remica. Itē diſſico.cas.i.diſpgo vel remoueo. Et dī a dis ꝑpoſitōe inſepabili ⁊ a verbo ico icis.

Quoniā igit̄ q̄ ſit īpfecti. Iſta ē decima pſa hui⁹ tertij: in q̄ phia oñdit vbi vͣa btitudo ſit cōſtitura. Et ꝑ cōtinuādo ſe pbat btitudinē pfectā eē in rez nā. Scdo oñdit vn q̄ ſit vͣa btitudo: ibi. Quo vͦ. Pͥo dicit. O Boeci: qm̄ vidiſti ī pcedētib⁹ q̄ ſit foꝛa īpfecti bōi: ⁊ q̄ ſit forma pfecti bōi nūc reoꝛ .i. opinoꝛ eē demōſtrādū: q̄nā .i. vbi. h̄ pfectio felicitatis .i. perfecta felicitas ſit ꝯſtituta. ī q̄ ſup. īueſtigando: illud ego arbitroꝛ primū eē inq̄rendū: an aliq̄d hmōi bonū pfectū: q̄le pauloante ſcz octaua pſa diffiniſti:

Proſa .x. libꝛi .iij.

q Quoniā igit̄ q̄ ſit impfecti: q̄ etiam pfecti boni forma vidiſti. nūc demōſtrādū reoꝛ q̄nā hec felicitatis pfectio ꝯſtituta ſit. In q̄ illud primū arbitroꝛ inq̄rendū: an aliq̄d hmōi bonū: q̄le pauloante diffiniſti: in rez natura poſſit exiſtere: ne nos ꝑter ſubiecte rei vͥitatē caſſa cogitatōis imago decipiat. Sȝ q̄n exiſtat: ſitq̈ h̄ veluti q̄dē oīm fons bonoꝝ negari neq̄t. Oē eñ qd̄ impfectū dicit̄ eē: id diminutiōe perfecti imperfectūq̈ eſſe perhibet̄. Quo fit. vt ſi in quolibet genere imperfectum quid eſſe videatur. in eo perfectum quoq̈ aliquid eſſe ne-

poſſit exiſtere in rerū natura. ne caſſa .i. vana. imago .i. ſpecies cogitatiōis nos decipiat ꝑter veritatem ſubiecte rei .i. exiſtētis rei. ſ; nequit negari q̄n exiſtet in rerū natura perfectum bonū ⁊ perfecta felicitas. ⁊ hoc bonuȝ ſit veluti fons oīm bonoꝝ. Et tunc pbat ipm eſſe tali ratōe. In quocūq̈ genere eſt reperire imperfectū: in eodē eſt reperire perfectū. ſed in genere reruȝ eſt reperire imperfectū bonū ⁊ imperfectā felicitatē. vt ptȝ ex pcedētib⁹. ergo in rerum natura erit dare perfectuȝ bonū ⁊ perfectā felicitatē. Hanc ratōem ptractat in lr̄a ⁊ dicit. Oē q̄d dī eſſe impfectū: illud phibet̄ imperfectum diminutōe .i. ex defectu perfecti. quo fit: vt ſi in q̄libet genere videatur eſſe q̄d .i. aliq̄d impfectū: in eo genere neceſſe ſit aliq̄d eſſe perfectuȝ. Etem̄ ſublata .i. circūſcripta pfectōe nec fingi ꝑt vñ extiterit .i. eſſe hēat q̄d phibet̄ impfectū. Neq̈ eñ natura cepit exoꝛdiuȝ a diminutis et incōſūmatis .i. ab impfectis: ſ; nā pcedēs ab ītegris ⁊ abſolutis .i. pfectis. dilabit̄ ī hec extrema .i. inferioꝛa. atq̈ effeta .i. infructuoſa. Ex hoc ḡ accipit̄ maioꝛ ratōis in q̄cūq̈ repit̄ aliq̄d impfectū: in eodē repit̄ pfectū. Tūc ſubiūgit minorē: dicēs. Sicuti pauloante demōſtrauim⁹ que eſt fragilis boni ⁊ imperfecta felicitas. Et ponit ꝯcluſionē: dicēs. Ergo dubitari nō ꝑt eſſe aliquā ſolidā ⁊ pfectā felicitatē. Qd̄ ꝯcedēs. B. dic̄. Firmiſſime ⁊ veriſſime ꝯclu

ſum eſt. Notandū ꝙ in tꝑalibꝰ ⁊ ſenſibilibꝰ nō pōt eſſe ſūmū ⁊ ꝑfectū bonum. Et qꝛ multi ſunt q̄ nō putāt eſſe alia bona p̄ter ſenſibilia. ideo ne aliquis putet nullū eē ꝑfectū bonū in rerū natura: phia p̄mo anteq̄ oſtendat vbi ſit ſitū ꝑfectū bonū ꝓbat ipm eſſe. Notandū ꝙ res ſubiecta eſt de q̄ habet̄ ſermo ⁊ cognitio. ẜ dū cogitamꝰ de re q̄ nō eſt: tūc eſt cogitatio caſſa p̄ter veritatē ſbiecte rei decipiens nos ne autē talis cognitio videat̄ eē ſūmi boni. iō p̄mo ꝓbat ipm eē in rerū natura. Notandū ꝙ impfectū nō pt eſſe principiū rerū. qa ꝑfectū p̄us eſt. impfecto principio autē nō eſt aliq̄d prius: ex q̄ ſeq̄t ꝙ vbi eſt imꝑfectū: ibi eſt reꝑire ꝑfectū Notandū ꝙ eſt deuenire ad aliqđ ꝑfectū a q̄ natura īcipiēs ꝓgredit̄ ad poſteriora imꝑfecta: cuiuſmodi ſunt hec inferiora q̄ dicunt̄ extrema ⁊ efeta. qa ſunt vltima cauſatoꝝ: nō cauſa alijs inferioribus.

ceſſe ſit. Etem̄ ꝑfectōe ſublata. vn̄ illud qđ impꝑfectū ꝑhibet̄ extiterit: ne fingi quidem poteſt. Neqꜫ em̄ ab diminutis incōſūmatiſqꜫ natura rerū cepit exordiū: ſed ab integris abſolutiſqꜫ ꝓcedēs in hec extrema atqꜫ effeta dilabit̄. Qꝛ ſi: vt pauloante monſtrauimꝰ: eſt quedā boni fragilis impꝑfecta felicitas: eſſe aliquā ſolidā perfectāqꜫ non poteſt dubitari. B. Firmiſſime inquā veriſſimeqꜫ cōcluſū eſt. P. Quo vero inq̄t habitet ita cōſidera. Deū rerū oīm principē bonū eſſe cōmunis hūanoꝝ cōceptio ꝓbat animoꝝ. Nam cū nihil deo meliꝰ excogitari queat: id quo melius nihil eſt bonū eſ

¶ Quo vero inq̄t. Hic phia oñdit in quo ꝑfectū bonū ſiue felicitas ſit ſita. Scđo cōcludit q̄ddā corolariū. Tertio mouet dubitatōem. Scđa ibi. Super hec. Tertia ibi. Atq̄ hoc q̄ꝫ. Primo dicit vel oñdit ꝑfectā felicitatē eſſe in deo cōſtitutā. Scđo oñdit ꝑ quē modū ſit in deo: ibi. Sꝫ q̄ſo. Primo ponit vnā ꝓpoſitōem notā. Scđo ex ea probat intētū: ibi. Ita vero. Primo dicit. Iā ꝓbatū eſt ꝙ ē dare ꝑfectū bonū. q̄ vero. i. in q̄ habitet illud ꝑfectum bonū ita ꝯſidera. Et tūc ſubiūgit ꝓpoſitōeꝫ. Oīs ꝯceptio oīs hūanoꝝ aīorū. ꝓbat. i. cōcedit deū eē bonū p̄ncipē oīm reꝝ. Et ꝙ deꝰ ſit q̄ddā bonū ꝓbat ꝑ hoc. qꝛ deo nihil meliꝰ excogitari pt. Et q̄s dubitat illud eē bonuꝫ: q̄ meliꝰ nihil ē. q. d. nullꝰ. Notādū ꝙ deū eē principē oīm rerū oēs ꝯcedūt Sꝫ qꝛ pitagorici duo poſuerūt eē p̄ncipia rerū. vnū boni aliud malū. Ne ergo aliq̄s occaſiōe huiꝰ negaret deū eē bonū: ideo hoc ꝓbat ex eo ꝙ nihil pt meliꝰ excogitari deo. Vn̄ dicit beatꝰ Auguſ. i li. de doc. xp̄iana. Oēs latine lingue ſciētes cū aures eoꝝ ſonꝰ tetigerit q̄ ꝓfert̄ deꝰ: mouent̄ ad cogitandū excellētiſſimā q̄ndā imortalē naturā. Ita autē cogitat̄ deꝰ vt ali

quid quo nihil ſit melius.

¶ Ita vo bonū eē deū. Hic ꝓbat intētū ꝙ beatitudo ſiue ꝑfectū bonū ſit ſi
tum in deo tali rōe. Perfectū bonū eſt vera beatitudo. ſ3 in deo eſt ꝑfectuꝫ
bonū. ergo in deo eſt vera beatitudo. Añ dicit in lr̃a. Ratio iſta demōſtrat de-
um eſſe bonū vt cōmunicat. i. infallibiliter cōcludat: in eo eē ꝑfectum bo-
nū.

ſe quis dubitat? Ita vo bonū eſſe deum ratio demōſtrat: vt perfectū quoqꝫ bonū in eo eſſe cōmunicat. Nam ni tale ſit: rerū omniū princeps eſſe nō poterit. Erit enim eo ꝓſtantius aliquid perfectū poſſidēs bonum: qđ hoc prius atqꝫ antiquiꝰ eſſe videatur. Omnia nāqꝫ ꝑfecta minꝰ integris priora eſſe claruerūt. Quare ne in infinitū ratio ꝓdeat: cōfitendū eſt ſummū deū ſummi perfectiqꝫ boni eſſe plenisſimū. Sed perfectum bonū veram eſſe beatitudinē cōſtituimus. Verā igitur beatitudinē in ſummo deo ſitam eſſe neceſſe eſt. B. Accipio inquā. nec eſt qđ cōtradici vllo modo queat. P. Sed queſo inquit te. vide ꝙ id ſancte

Nāni. i. niſi deꝰ ſit tale. ſ. ꝑfectum bonū: nō poterit eſſe princeps oīm rerū. ſi eñ non ſit ꝑfectū bonum: erit aliqđ ꝓſtātiꝰ co poſſidēs ꝑfectū bonū. qa oīa ꝑfecta claruerūt: id eſt manifeſta ſunt eē priora minꝰ integris. i. imperfectis. q̄re ne ratō ꝓdeat. i. ꝓcedat in infinitū. ꝯfitendum eſt ſummū deum eſſe pleniſſimū

ſummi ⁊ perfecti boni. Et ſic patꝫ minor ratōnis. ſ. ꝙ in deo eſt ꝑfectū bo-
num. Tūc ꝓbat maiorē: dicēs. S3 cōſtituimꝰ. i. ꝓbauimꝰ nona ꝓſa: ꝑfectū
bonū eē verā btitudinē. Igit̃ reſtat cōcludere ꝙ neceſſe eſt verā beatitudi
nem ſitā eſſe in ſūmo deo. Cui Boetiꝰ ꝯſentiēs dicit. Accipio. i. cōcedo in-
quā. nec eſt qđ vllo mō queat cōtradici. Notandū ꝙ ſi deꝰ nō eſſet perfe
ctū bonū ſ3 imperfectū: ꝓcederet̃ in infinitū: ſic arguendo. Deꝰ vel eſt ꝑfe
ctū bonū: vel imꝑfectū. Si ꝑfectū habet̃ ꝓpoſitū. Si imꝑfectū erit aliquid
priꝰ eo: cum ꝑfectū ſit priꝰ imꝑfecto. Illud ergo priꝰ vel eſt ꝑfectū bonū: vl
imꝑfectū. Si ꝑfectū illud erit deꝰ: ⁊ habet̃ ꝓpoſitū. Si imꝑfectū erit aliqđ
priꝰ eo: cum perfectū ſit priꝰ imꝑfecto. Iterū querit̃ de illo priori. vel ē ꝑfe
ctū bonū vel imꝑfectū: ⁊ ſic ꝓcederet̃ in infinitū. vel dabit̃ deū eſſe ꝑfectū
bonū. Et hoc innuit in lr̃a cum dicit. Quare ne in infinitū rō ꝓcedat.

¶ S3 q̄ſo te inq̄t. Hic ph̄ia oñdit ꝑ quē modū vo btitudo ſit ī deo. qꝛ nō ē ī
deo tanqꝫ aliq̄d diſtinctū ab ipo ſicut accidens a ſubiecto: ſ3 eſt idē cū ipo.
qđ ꝓbat q̄tuor ratōibus. Secūda ibi. Poſtremo. Tertia ibi. Omino eñ.
Quarta ibi. Reſpice inq̄t. Primo ꝑmittit intentū ſuū cū quadā diuiſiōe.

cuiꝰ mēbra ĩprobat: dicens. O Boeci queſo te: vide ꝙ id ſancte. i. firmi-
miter ⁊ ĩuiolabiliter ꝓbes ꝙ diximꝰ ſummũ deũ eſſe pleniſſimũ ſummi bo-
ni. Et dicit Boetiꝰ. Quonã modo ſup. hec ꝓbat. Tunc ponit phia diuiſi-
onem: dicens. Preſumas. i. putas ne hunc patrē oĩm rerum accepiſſe ex-
trinſecꝰ illud ſummũ bonũ: quo perhibet eſſe plenus. Vel pſumas ita natu-

atq; inuiolabiliter ꝓbes ꝙ boni ſũmi ſum-
muz deũ diximꝰ eſſe pleniſſimũ. B. Quo-
nam inquit modo. P. Ne hunc rerum om-
niũ patrē illud ſummũ bonũ quo plenꝰ eſ-
ſe ꝓhibetur: vel extrinſecꝰ accepiſſe: vł ita
naturaliter habere pſumas quaſi habētis
dei habiteq; beatitudinis diuerſam cogi-
tes eſſe ſubſtantiã. Nam ſi extrinſecꝰ acce-
ptũ putes: pſtantiꝰ id qȏ dederit eo qȏ ac-
ceperit exiſtimare poſſis. Sed hunc eſſe re-
rum oĩm pcellentiſſimũ digniſſime confite-
mur. Q: ſi natura quidē ineſt: ſed ratōe di-
uerſum: cuz de rerũ principe loqmur deo.
fingat qui pōt quis hec diuerſa cōiunxerit
Poſtremo qȏ a q̄libet re diuerſuz eſt: id

raliť h'c a ſe illud bonuz: q̄ſi cogites diuerſaz eē ſubſtãtiã dei habētis ⁊ beatitudĩs habite. Et tũc improbat mēbra. ꝓ ꝙ deꝰ non accipit ſummũ bonum ab extrinſeco: dicens. Naz ſi putes bonuz qȏ in deo eſt extrinſecꝰ acceptũ: tũc tu poſſis. i. potes exiſtimare eſſe pſtantius. i. meliꝰ illȏ bonũ qȏ dederit eo ꝙ acceperit ſuple deo. qȏ eſt falſum. quia cõfitemur hunc pcellentiſſimũ oĩm reruz. Tũc ꝓbat ꝙ perfectuz bonũ in deo: non eſt in ipo naturaliter tanq; differens a ſubſtãtia ſua: dicens. Q: ſi natura. i. per naturã ineſt deo ſummũ bonum: ſed eſt diuerſum ab ipo ratiōe quidditatiua. fingat qui poteſt quis hec diuerſa cõiunxerit ſup. deum ⁊ ſummũ bonũ. q. d. nō eſt dare aliquē priorem iſta diuerſa cõiungentē. Notãdũ ꝙ ratio quã phia pteidit eſt iſta. Summũ bonũ qȏ eſt in deo vel eſt acceptũ ab extrinſeco: vel ineſt ſibi naturaliter. Si ab extrinſeco aliq̄d erit pſtantiꝰ ⁊ nobilius deo. qa dans ſummũ bonũ pſtantiꝰ eſt recipiente ipm. Si autem ineſt deo natuiliter: vel tanq; idē ſibi: vel tanq; diuerſum ab ipo. Si tanq; idē ſibi habe ꝓpoſitum. ſi tã q; diuerſum ab ipo: erit aliquid prius qȏ iſta diuerſa cõiūxerit. Talia autem fingere eſt difficile.

¶ Poſtremo qȏ a qualibet. Hic phia ponit ſecundã ratōem ꝙ ſummũ bonum in deo nō differt ab ipo. ⁊ eſt ratio talis. Illud qȏ eſt diuerſuz ab alio non eſt illud a quo eſt diuerſum. ſi ergo ſummũ bonũ eſſet diuerſum a deo deus nō eſſet ſummũ bonũ, qȏ nephas eſt dicere. Vñ dicitur lr̃a, Poſtre-

mo illud qđ est diuersum a qualibet re: illud nō est illud a quo intelligitur. i. videt esse diuersum. quare qđ sui natura diuersū est a sūmo bono illud nō est summū bonū. Si igit summū bonū ita sit in deo q̄ sui naturā est diuersū ab eo: sequit q̄ deus nō sit summū bonū: qđ nephas est cogitare de deo: quo nihil cōstat esse p̄stantius. Nota si aliquid eēt in deo diuersū ab ipo: deus esset cōposit⁹ et nō essentie simplicis: qđ ē falsū. Itē qđ ē ī deo diuersū ab ipo vel ē accidēs vel pars ei⁹. Nō accidēs. q̄a de⁹ nō est subiectū alicui⁹ accidentis. si est pars ei⁹: cū pars p̄cedat totū: aliqđ erit p̄us deo. qđ falsum est.

non est illud a quo intelligit esse diuersuz. quare qđ a summo bono diuersū est sui natura: id summū bonū non est. qđ nephas ē de eo cogitare: quo nihil cōstat esse p̄stantius. Omnino enī nulli⁹ rei natura suo principio melior poterit existere. quare qđ omnium principiū sit: id etiam sui substantiaz summū esse bonū verissima ratōe concluserim. B. Rectissime inquā. P. Sed summū bonū beatitudinē esse cōcessum est. B. Ita est inquā. P. Igit inq̄t deū esse ipsam beatitudinē necesse est cōfiteri. B. Nec inquā p̄positis p̄orib⁹ refragari q̄o: et ab illis h illatuz cōsequēs eē p̄spicio. P. Respice inq̄t an hinc q̄z idē firmi⁹ approbet q̄ duo sum

¶ Omino eniz nulli⁹ rei nā. Hic phia ponit tertiā rationē q̄ talis est. Illud qđ est p̄ncipiū oīm formalr̄ ē sūmū bonū. qz sūmū bonū nō p̄t esse p̄ncipatū. Sz de⁹ est p̄ncipiū oīm. g formalr̄ ē sūmū bonū. sūmū aūt bonū ē btītudo. g deus formalr̄ est sūma btītudo. Tūc dicit ī lr̄a. Omīo. i. generalr̄. nulli⁹ rei natura poterit existere. i. eē melior suo p̄ncipio. q̄re qđ oīm sit p̄ncipiū sic de⁹ illud etiā cōcluserim verissima rōe sūmū esse bonū suba. i. p sui subam. Cui assentiēs Boet. dicit. Rectissime inquā cōclusū est. Sz sūmū bonū eē btītudinē cōcessū ē. Dicit. B. Ita ē inquā. Cōcludit g phia. Igit necesse ē deū cōfiteri ipaz btītudinē. Dicit. B. Nec q̄o refragari. i. resistē. p̄orib⁹ p̄positis. i. p̄missis. et ego p̄spicio hoc illatū eē. cōns illis. i. ad illa. Nota q̄ p̄ncipiū oīm rez oportz eē sūmū bonū formaliter. qz si aliqđ aliud a p̄ncipio eēt sūmū bonū formalr̄ sicut aliqđ p̄ncipatū: seqtur q̄ p̄ncipatū sit nobili⁹ suo p̄ncipio. nā bonū formalr̄ nobili⁹ ē bono accidētalr̄. Itē si p̄ncipiū nō ē bonū formalr̄: sz accidētalr̄. cū oē qđ ē tale p accidēs reducat ad aliqđ tale p se. tūc p̄ncipiū reduceret ad aliqđ et p cōsequēs nō eēt principiū.

¶ Respice inquit an hinc. Hic ponit quartam ratiōem q̄ beatitudo in deo nō differt ab ipo. Si beatitudo differret a deo, cuz vtrūq3 tā de⁹ q̄ btītudo

ma bona que a ſe diuerſa ſint: eſſe non poſſunt. Etenim que diſcrepāt bona non eſſe alterum qđ ſit alteꝝ liquet. q̄re neutrū poterit eſſe ꝑfectū cum alterutri alterū deeſt. Sȝ qđ ꝑfectū nō ſit: id ſūmū nō eē manifeſte nō eſt. Nullo mō igiť q̄ ſūma ſunt bona ea poſſunt eſſe diuerſa. Atqui ⁊ beatitudinē ⁊ deuȝ ſummū bonū eſſe collegimus: quare ipam neceſſe eſt ſummā eſſe beatitudinē que ſit ſumma diuinitas. B. Nihil inquā nec reipa veriꝰ: nec ratiocinatōe firmiꝰ: nec deo digniꝰ ↄcludi pt. P. Sup h̄ inq̄t igiť veluti geometre ſolēt demōſtrati

ſit ſummū bonū eēnt duo ſūma bona: quoꝝ vnū nō eēt alteꝝ. ⁊ cū vnū deſit alteri: neutrū erit ꝑfectū ⁊ ſūmū bonū. q꞉ ꝑfectū ē cui nihil deeſt. ğ neceſſe ē btitudinē eſſe idē cū deo. Vn̄ dicit in lr̃a. O Boeci: reſpice an hinc qđ mō dicā illud qđ ꝓbatū ē firmiꝰ approbet. duo ſūma bona eē nō pnt q̄ ſint a ſe diuerſa. Etem̄ liq̄t. i. manifeſtū ē ꝙ bona q̄ diſcrepāt: nō eſſe alteꝝ ſupeoꝝ bonoꝝ: qđ ſit alteꝝ: q̄re cū alterū deeſt alterutri: id ē alteri. neutrū poterit eſſe ꝑfectum: cū ꝑfectū ſit cui nihil deeſt. Sȝ manifeſtū eſt illud non eſſe ſummū bonū qđ nō ē ꝑfectuȝ. igitur nullo mō poſſunt eē diuerſa ea q̄ ſūt ſūma bona. At q̄ ꝓ certe. deum ⁊ btitudinē collegimꝰ eſſe ſummū bonū. q̄re neceſſe ē ipam nām q̄ ſit diuītas. i. nām dei eē ſūmaȝ btitudinē. Qđ Boetiꝰ approbās dicit. Nihil veriꝰ ē ipa re: nec rōcinatiōe firmiꝰ: nec deo digniꝰ ↄcludi pt. Notādū ex. iiij. Topic. qđ ꝑ ſupabūdātiā dr̄ vni ſoli ↄuenit. Cū igr̄ ſūmū bonū dicať ꝑ ſupabūdātiā: nō erūt duo ſūma bona. Itē ſi eēnt duo ſūma bona: vel eēnt eiuſdē ſpēi: vel differrēt ſpecie. Si eiuſdē ſpēi erunt eq̄lr̄ ꝑfecta ⁊ vnū erit ſupfluū. ſi differūt ſpecie vnū erit ꝑfectiꝰ altero. q꞉ īpoſſibile ē duas ſpēs eē eq̄lr̄ ꝑfectas. ſ; qđ eſt imꝑfectiꝰ nō ē ſummū bonū. ğ nō ſunt plura ſūma bona.

¶ Sup hec inq̄t. Hic ph̄ia cōcludit ex dictis q̄ndam ↄcluſionē corolariā dicens. Sup hec. ſ. ꝑdicta. ego tibi dabo corolariū. i. ↄcluſionē corolariā. ita ſcȝ ſicut geometre aliq̄d ſolēt demōſtratis ſuis ꝓpoſitis inferre: q̄ illata ipi vocāt poriſmata. i. apitōes. Et tūc pōit corolariū ꝙ oīs beatꝰ ē deꝰ. qđ ſic infert. quia adeptione beatitudinis fiunt homies beati. beatitudo vero eſt ipa diuinitas: vt probatum eſt. manifeſtum eſt homine beatos fieri adeptione bonitatis. Sed ſicut adeptione iuſticie fiunt homines iuſti: ⁊ adeptione ſapīe ſapiētes. ita neceſſe ē adeptiōe diuinitatis eē beatos ſiue deos. igitur omnis beatus eſt deus. Sed natura quidē vnus deus eſt ⁊ non plures. participatōe vero nihil prohibet plures deos eē. Hāc cōcluſionem cōmendās. B. dicit. Et pulcrū inquam hoc. ſ. qđ mō ↄcluſiſti: atq̄ ꝑcioſuȝ

ſiue poriſma: ſiue corolariū mauis. i. magis velis ipm̄ vocari. Notandum ꝙ oīs beatꝰ eſt deꝰ. hoc ꝓbat̄ ex lr̄a ſic. Hoīes fiūt beati adeptōe beatitudinis. ſʒ btītudo eſt diuinitas. ḡ hoīes fiūt beati adeptiōe diuinitatis. ſʒ adeptōe diuītatis aliq̄s efficit̄ deꝰ. ḡ oīs beatꝰ ē deꝰ. Al' p̄t ſic argui. adeptōe diuinitatis aliq̄s efficit̄ deꝰ. adeptiōe diuītatis aliq̄s efficit̄ btūs: cū diuinitas ſit idē cū beatitudine. ergo om̄is btūs ē deus. Nota ſʒ Huguitōez porꝰ. ri. eſt ſubtile foramen in corpore ꝑ qd̄ ſudor emanat. Inde poriſma. tis. i. aptio vel illuminatio ſenſus Dicunt̄ etiā poriſmata regule q̄s geometre propōnūt ad aliq̄d oſtendendū: eo ꝙ aplēt ⁊ illumīent mētē lectoris. ⁊ ipe allegat Boetiū ī ħ libro de ħ noīe poriſma. Notādū ſm̄ eūdē Hug. a corona venit coronariū qd̄ ē p̄miū victorie vel p̄miū belli vl' certamīs. ſ. corona vl' aliq̄d aliud. Vel coronariū ē vn̄ aliq̄s meret̄ honorē: vl' adipiſcit̄ coronā. Et etiā allegat Boetiū ī ħ loco de ħ noīe coronariū. Sʒ cōiter ipm̄ noīamꝰ corolariū. Et ē corolariū cōcluſio ſequēs ex p̄miſſis. Nota aliq̄s diceret. ſi oīs beatꝰ eſt deꝰ: cū plures ſint beati plrēs erūt dij. Rn̄dit Boetiꝰ ꝙ vnꝰ ē deꝰ nāl'r ⁊ eēntial'r: ſʒ participatiue. ſ. ꝑticipatōe vtutis ⁊ īmortalitatis pn̄t eſſe plrēs dij. Vn̄ p̄s. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oēs. Itē īnuit ph̄us. xij. Metaphiſ. vbi ſic ↄcludit. Nō valet pluralitas p̄ncipuʒ. ſit ḡ vnꝰ p̄nceps. ſ. ſm̄ nāʒ ⁊ eſſentiā. Ergo dic̄ Sen. Vir ſpeculatiuꝰ ē q̄ſi deꝰ ī hūano corpe hoſpitatꝰ. Pro q̄ vlteriꝰ notādū ꝙ deꝰ ē q̄drupiex. Aliq̄s ē deꝰ nūcupatiue: vt ydolū. Aliꝰ vſurpatiue: vt demōes cultū dei ſibi vſurpātes: vt dic̄ ſcriptura. Oēs dij gētiū demōia. Tertiꝰ ꝑticipatiue: vt hoīes btītudinē ꝑticipātes. Quartꝰ eſt deꝰ nāl'r ꝑ ſuis eēntie eternitatē: īmutabilitatē: ⁊ cōlcabilitatē. Primis tribꝰ modis pn̄t hn̄ eē plrēs dij: ſʒ nō q̄rto mō. Altio nota deitatē ſiue diuītatē ꝑticipare nō ē niſi īmortalitatē: īpoſſibilitatē: ſubtilitatē ⁊ agilitatē adipiſci. Nā mortale additū nobis ſepat nos a dijs: vt dicit Porphiriꝰ. ergo adeptōe īmortalitatis erimus dij.

Poſitis aliq̄d inferre q̄ poriſmata ipi vocāt. Ita ego q̄z tibi veluti corolarium dabo. Nā qm̄ beatitudinis adeptōe fiūt homines beati. Beatitudo vo eſt ipa diuinitas. Diuinitatis adeptōe fieri btōs manifeſtū ē: ſʒ vti iuſticie adeptōe iuſti ſapiē ſapientes fiūt. ita diuītatē adeptos deos fieri ſili rōe neceſſe ē. Oīs igit̄ btūs deꝰ. ſʒ natura q̄dē vnꝰ: participatiōe vo nihil ꝓhibet eſſe q̄plurimos. B. Et pulcrū inquā ħ atq̄ p̄cioſuʒ: ſiue poriſma: ſiue corolariū vocari mauis. P. Atqui q̄z pulcriꝰ nihil eſt

¶ Atqui ħ q̄z nihil pulcriꝰ eſt. Hic ph̄ia mouet circa p̄dicta q̄ndaʒ dubita-

tione. Scđo ſolult eā: ibi. Cui⁹ diſcretōem. Primo dicit. Ex quo dicis hoc corolariū eē pulcrū. Atq̄ ꝑ certo. hoc qđ iā dicā nihil ē pulcri⁹: qđ rō ꝑſuadet eē annectēdū his. ſ. ſupdictis. Et dicit Boeti⁹. Quid ē pulcrū illud? Dicit phia. Cū beatitudo videat᷑ multa ɔtinere: videat᷑ vtrū hec oīa ɔiungāt. i. ɔſtituāt veluti vnū corpus btītudinis q̄dā varietate ꝑtiū: an ſit aliq̄d eoꝝ qđ cōpleat ſbāʒ beatitudīs: ad hoc cetera referant᷑. Tūc Boetius petit hāc q̄ōem magis elucidari: dicens. Vellē inquā vt patefaceres illud qđ q̄ris ɔmemoratiōe ipſarū rerū ſup. exēplificādo. Et phia cōdeſcēdēs Boetio q̄rit. Nonne cēſem⁹ beatitudinē eē bonū? Dic᷑ Boetius. Certe ſūmū bonuʒ. Cui phia. Ad[i]cet. i. licitum eſt. addas h̄ ſup. ſūmū oībus his. Nā beatitudo ē ſūma ſufficiētia: eadē eſt ſūma ꝑpotētia. ⁊ iudicat᷑ eſſe ſūma reuerētia claritas ⁊ voluptas. Dicit. B. Quid ſup. eſtimas dicēdū. Rñdit phia. Heccine. i. nūquid hec oīa. ſ. ſufficiētia: potentia: ceteraq̄ʒ ſunt veluti q̄dā mēbra btītudinis. an cūcta referunt᷑ ad bonū veluti ad verticē. i. tanq̄ʒ ad ſūmā rōeʒ appetēdi oīa alia. Tūc Boeti⁹ fatet᷑ ſe ītelligere q̄ōem ⁊ ꝑſtulari ei⁹ ſolutōeʒ: dicēs. Intelligo q̄d ꝓponas īueſtigādū: deſiro audire q̄d cōſtituas. i. diffinias q̄ōem diſſoluendo. Notandū q̄ q̄ſtio quā phia mouet eſt iſta. vtrū p̄dicta q̄nq̄ʒ. ſ. ſufficiētia. reuerētia ⁊c. cōſtituant beatitudinē ſicut diuerſa mēbra vnū corp⁹. vel vtꝝ oīa ſint eadē ⁊ referāt᷑ ad aliq̄d vnū. ſ. ad bonū: qđ ſit rō appetēdi oīa iſta. Notādū q̄ l btītudine ē ſūmū bonū. ⁊ in btītudine eſt ſufficiētia: reuerētia: potētia: glīa et iocūditas. Ideo q̄rit᷑ an iſta ſint in btītudine tanq̄ʒ diuerſa: aut ad vnū relata. ſ. ad bonū rōe cui⁹ appetunt᷑. Nota ad primā ꝑteʒ q̄ōnis dʒ tēdere

qđ hīs annectendū eſſe ratio ꝑſuadet. B. Quid inquā. P. Cū multa inquit beatitudo cōtinere videat᷑: vtꝝ ne hec oīa vnū veluti corp⁹ btītudinis q̄dā ꝑtiū varietate cōiūgāt: an ſit eoꝝ aliq̄d qđ btītudinis ſbām ɔpleat. Ad h̄ vo cetera referant᷑. B. Vellem inquā id ipaꝝ reꝝ cōmemoratōe patefaceres. P. Nōne inq̄t btītudinē bonū eē cēſem⁹. B. Ac ſūmū q̄dē inquā. P. Addas inq̄t h̄ oīb⁹ licet. Nā eadē ſufficientia ſūma ē. eadē ſūma potētia. reuerētia q̄z claritas ⁊ voluptas btītudo eſſe iudicat᷑. B. Quid igit᷑. P. Heccine oīa bona ſufficientia: potētia: ceteraq̄ʒ veluti q̄dā btītudinis mēbra ſunt: an ad bonū veluti ad verticeʒ cūcta referunt᷑. B. Intelligo inquā q̄d inueſtigādū ꝓponas: ſʒ q̄d ɔſtituas audire de-

ꝙ nō. q: mēbra vnū corp⁹ ꝯſtituētia debēt eē int̃ ſe diuerſa: vt ſtatim ꝓbabit̃ in lr̃a ſequēti. ſ; illa q̄ncꝫ ſunt vnū vt ꝓbatū eſt. ḡ nō p̄nt eē ptes beatitudinis cōſtituētes ipam ſicut mēbra vnū corp⁹. Etiā ſi ſic: ſeq̄ret̃ ꝙ beatitudo ſeu de⁹ nō eēt q̄ino ſimplex: qȯ eſt īpoſſibile.

¶ Cui⁹ rei diſcretōez. Hic ꝓbia ſoluit q̄ſtiōem. et ꝓmo oñdit ꝙ iſta q̄ncꝫ nō ſūt ptes ⁊ mēbra btitudīs Scd̄o oſtendit ꝙ oīa referāt̃ ad bonum: ibi. Ad bonū vero. Primo intēdit talē rōez. Mēbra cōſtituētia aliq̄d vnū adinuicem debēt eſſe diuerſa. ſ; iſta oīa q̄ncꝫ ſunt idem. ergo nō ſūt mēbra ⁊ ptes beatitudīs. Un̄ dic̄ i lr̃a. Cuius rei ſuple poſite in q̄ſtiōe: ſic accipe diſcretionē. i. diſcretā ſolutōez. Si hec oīa forēt mēbra btitudīs: tūc diſcreparēt a ſeiuicē. hec eñ ē nā ptiū vt diuerſa ꝯponāt vnū corp⁹. Atq̄ ꝓ certo. h̄ oīa q̄ncꝫ mōſtrata ſūt idē eē ſup. i nona ꝓſa. igr̃ mīme ſūt mēbra btitudīs. Sȝ ſi i eis ſaluet̃ rō mēbri oīa erūt vnū mēbꝝ. ⁊ tūc ſeq̄t̃ btitudinē ꝯponi ex vno mēbro: qȯ ē īpoſſibile. Et h̄ ē ꝙ dic̄. alioq̄n. i. ſi aliq̇ dicat̃ ꝙ nō ſūt mēbra. ſ; vnū mēbꝝ videbit̃ btitudo eē ꝯiūcta ex vno mēbro: qȯ fieri neq̄t. Et dic̄. B. Id q̄dez qȯ mō ꝯcluſū ē nō ē dubiū: ſ; illȯ qȯ reſtat ḋ v̄itate alteri⁹ ptis q̄ōnis: expecto. Notādū ꝙ btitudo ē diuītas vt p⁹ viſū ē. ⁊ q: diuītas ē oīno ſimplex ⁊ īdiuiſibil̃ ex aliq̄o p̄t eē ꝯſtituta. cū ei ꝯſtituēs p⁹ ſit ꝯſtituto: eēt aliq̄d p⁹ deitate: qȯ abſurdū ē. ḡ btitudo nō p̄t eē ꝯſtituta ex plib⁹ mēbris vl̃ ex vno mēbro.

sidero. P. Cui⁹ rei diſcretōez ſic accipe. Si hec oīa btitudinis mēbra forēt: a ſe q̄ȝ ſuicē diſcreparēt. Hec ē eñ ptiū natura vt vnū corp⁹ diuerſa ꝯponāt. Atq̄ h̄ oīa idez eē mōſtrata ſunt. Minime igit̃ mēbra ſūt. Alioq̄n ex vnō mēbro btitudo videbit̃ eē ꝯiūcta: qȯ fieri neq̄t. B. Id q̄dē nuq̄ā dubiū nō eſt: ſ; id qȯ reſtat expecto. P. Ad bonū v̄o cetera referri palā ē. Idcirco eñ ſufficiētia petit̃: qm̄ bonū eſſe iudicat̃. Idcirco potētia: qm̄ id q̄ȝ eē credit̃ bonū. idē de reuerentia: claritudine: iocūditate cōiectare licet. Omniū igitur expetendoꝝ ſumma atcꝫ cauſa bonum eſt. Quod enim necꝫ re: necꝫ ſimilitudine vllū in ſe retinet bo

¶ Ad bonū v̄o cet̃a. Hic ꝓbia oñdit ꝙ oīa referant̃ ad bonū tācꝫ ad cāȝ ꝓp̄t quā appetunt̃. Scd̄o ex dictis deducit q̄ſdaȝ ꝯcluſiōes ſupi⁹ ꝓbatas vt meli⁹ ītelligant̃. Scd̄a ibi. Cui⁹ v̄o cā. Primo dicit Palā ē cet̃a. ſ. q̄ncꝫ ſup̄ dicta ad q̄ oīa appetēda reducūt̃ ipa referri ad bonū. idcirco eñ petit̃. i. appetit̃ ſufficiētia. q: bonū eē indicat̃. idcirco potētia deſiderat̃. q: id ēt credit̃ eē bonū idē lȝ ꝯiectare. i. iudicare ḋ reuerētia claritu

dine.i.claritate ⁊ iocūditate: ⁊ ſic vniuerſaliter cōcludere ꝙ bonū eſt ſūma .i.pfectio. ⁊ cauſa oīm expetendoꝝ.i.deſiderandoꝝ. Nō declarat ꝑ ſignū dicēs. Illud enī qđ neqꝫ in re neqꝫ in ſilitudine.i.apparētia vllū bonū retinet in ſe: illud nullo mō pt expeti.i.deſiderari. ⁊ cōtra.i.ꝑ cōtrariū. illa q̄ nō ſunt bona natura.i.ex natura.tñ ſi videant̃.i.appareāt eſſe q̄ſi vera bona ſint appetunt̃: quo fit vti bōitas in re credat̃ eſſe ſūma atꝫ cauſa oīm expetēdoꝝ. Notandū ꝙ bonuꝫ eſt cauſa oīm deſiderādoꝝ. qꝛ deficiēte rōne boni ī aliq̄: ſiue ſit bonū ſcđꝫ apparētiā: ſiue exiſtentiā tollitur rō appetibilis. poſita vero ratōe boni in aliq̄: ſiue ſm rē: ſiue ſm apparentiā ex quo ipm eſt appetibile. Propter qđ dicit Ariſto.iij.de aīa. Mouet enī appetibile hoc quidē bonū: hoc autem apparens bonū.

num: id expeti nullo modo pt. Cōtraqꝫ etiam q̄ natura bona nō ſunt: tñ ſi eē videant̃ q̄ſi vera bona ſint: appetūtur. Quo fit vti ſūma cardo atꝫ cauſa expetēdoꝝ oīm bonitas eē iure credat̃. Cui⁹ vero cauſa q̄d expedit: id maxime videt̃ optari. veluti ſi ſalutis cauſa quiſpiā velit eq̄tare: non taꝫ eq̄tādi motū deſiderat q̄ ſalutis effectū. Cū igit̃ oīa boni grā petāt̃: nō illa poti⁹ q̄ bonum ipm deſiderant̃ ab oīb⁹. Sꝫ ꝓpter qđ cetera optant̃ beatitudinē eſſe ꝯceſſimus: quare ſic quoqꝫ ſola querit̃ beatitudo. Ex quo liquido apparet ipſius boni ⁊ beatitudinis vnā atqꝫ eandem eſſe ſubſtantiā. B. Nihil video cur deſētire q̄ſpiā poſſit. P.

¶ Cui⁹ vero cauſa. Hic ex dictis phia deducit quaſdā cōcluſiones ſup⁹ ꝓbatas vt meli⁹ intelligant̃. Et ſunt due. Prima eſt ꝙ bonū ⁊ beatitudo ſunt idē. Secūda ꝙ de⁹ ⁊ bonū idē ſunt. deducēs ergo pmā ꝯcluſionē dicit. Illud maxime videt̃ optari cui⁹ cauſa q̄d.i.aliqđ expedit̃.i.deſiderat̃. vt ſi cauſa ſalutis.i.ſanitatis. quiſpiā.i.aliq̄s. velit eq̄tare. nō taꝫ.i.nō tm̄: deſiderat motū eq̄tandi q̄.i.inq̄ntū deſiderat effectū ſalutis.i.ſanitatis. Cū igitur oīa petant̃.i.appetant̃ grā boni. illa nō poti⁹ deſiderant̃ ab oīb⁹ q̄ ipꝫ bonū. Sꝫ nos cōceſſim⁹ beatitudinē eſſe ꝓpt̃ qđ cetera optant̃: q̄re ſola beatitudo tanq̄ finis oīm alioꝝ querit̃.i.deſiderat̃. Ex quo liq̄do.i.manifeſte apparet eſſe eandē ſubſtantiā ipſius boni ⁊ beatitudinis. Boeti⁹ enī aſſentiēs iſti deductiōi: dicit. Nil video cur quiſpiā poſſit diſſentire. Notandum quorūcūqꝫ ꝓprietas per ſe eſt eadem: neceſſe eſt illa eſſe eadē. Cū igitur bonū ⁊ beatitudo habeant vnā ⁊ eandem per ſe ꝓprietatem: erūt eadem. Naꝫ per ſe ꝓpriū eſt beatitudini ꝙ oīa ꝓpter eā deſiderant̃. Similr̃ et

la proprietas ē boni q oīa appetunt qr bona ergo bonū et btitudo sūt idē. Notandū q illud magis appetit cui⁹ cā aliquid appetit. qr illō ꝓpter qd aliquid appetit pri⁹ ē in causando motū desiderij. q̄ illud qd appetit ꝓpē aliō. qr cā primaria plus influit q̄ scđaria. et iō illud ꝓpter qd aliqd appetit plus influit desiderio q̄ illud qd appetit ꝓpter aliud. sic finis plus influit q̄ ordinata in finē. et h declarat p exēplū in lība de sanitate. q plus appetit q act⁹ equitandi factus ꝓpē sanitatē.

Sed deum verāq btitudinē vnū atq idē eē mōstrauim⁹. B. ita inquā. P. Securo igit concludere licet. dei quoq in ipso bono nec vsq alio sitam esse substantiam.

Metrū. x. tercij libri

b Uc omnes pariter venite capti
Quos fallax ligat iprobis cathenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laboꝝ.
Hic portus placida manens quiete
Hoc patens vnum miseris asilum

¶ Sed deum Hic phīa ex ꝯclusiōe pri⁹ ꝓbata deducit scđam. s. deū et bonum eē idē ꝫm sb̄stantiā et dic. Sz demōstrauimus deū et verā btitudinē esse idē et vnū dic Boet. Ita ē inquā. Ex q ꝯcludit phia dicens. igit secure lz ꝯcludere sb̄am dei sitam eē in ipso bono. nec vsq alio. i. alubi. Nota q ex prima cōclusiōe infert scđa. accipiēdo primā ꝯclusionē p maiore arguēdo sic. Bonū et btitudo sūt idē ꝫm sb̄am. s deus ē vera btitudo. ergo deus et bonum sunt idem ꝫm substantiam.

Uc oēs pariter venite capti. Istud est metrū decimū hui⁹ tercij qd dr valēticū ab inuētore. et est vndecasillabū ꝯstans ex spondeo et dactilo. et duob⁹ vl trib⁹ trocheis. qr vltīo loco pt pōi spōde⁹ vl troche⁹. In q metro phia postq ōndit i q sit sūma btitudo hortat ad istā btitudinē puenire dicēs. Oēs capti qs fallax libido. i. fallax delectacio. hitās. i. possidēs trenas mētes. ligat iprobis cathenis. i. viciosis cupiditatib⁹. vēite parit huc. i. ad sūmū bonū qd est sitū in deo. Tunc ōndit vtilitatē veniendi ad illud bonū dicēs. Hic. i. in isto bono qd ē deus. erit vobis reqes laborū. cū ipse sit premiū in hac vita laborantiū. hic est portus. i. securitas manens placida quiete h ē asilū. i. domus refugij vnum. i. solū. quia tm ad deū est tutum refugiū. patēs. i. apertum miseris. Tunc cōparat istud bonū ab bōa tempalia ōndens bona tpalia eē dannosa. quia sui cupiditate obtenebrāt aīam. d. Quicquid donat tagus fluui⁹ iste aureis suis arenis. Quicquid donat hermus fluuius rutilante. i. splendente sua ripa. aut indus fluui⁹ a quo dicitur India. ꝓpinquus calido orbi. qr vicinus torride sone. indus inquā commiscens lapillos virides. i. smaragdos. candidis. i. margaritis sup. omnia illa non illustrant aciē sup. mētis. s magis ꝯdunt. i. inuoluunt

Non quicquid tagus aureis arenis
Donat. aut hermus rutilante ripa
Aut indus calido propinquus orbi.
Candidis miſcens virides lapillos
Illuſtrant aciem magiſqꝫ cecos
In ſuas condunt animos tenebras.
Hoc quicquid placet excitatqꝫ mentes.
Infimis tellus aluit cauernis.
Splendor quo regitur vigetqꝫ celum
Vitat obſcuras anime ruinas.
Hanc quiſquis poterit notare lucem
Candidos phebi radios negabit.

Proſa vndecima huiuꝫ tercij libri

a Sſentior inquam cuncta eñ firmiſſimis nexa rõnibus cõſtãt. P. Tũ illa quãti iquit eſtiabis. ſi boni ipm q̃d agno

cecos aĩos. in ſuas tenebras id eſt ignorantias veri boni. hoc. ſ. bonũ tpale. quicq̃d. i. q̃ðcunqꝫ. placet. i. excitat mẽtes ad cupiditatẽ. illud tell⁹ aluit infimis cauernis. i. pfundis. qꝛ in pfundo terre gignunt̃ metella ɼ gemme. Tũc oñ dit vtilitatẽ boni qð ẽ de⁹ in q̃ ẽ vᵃ btitudo dicẽs. Splẽdor. i. btitudo ſplẽdẽs. q̃ ſplẽdore regit̃ celũ. ille vitat obſcuras ruinas aĩe. qꝛ ſplẽdor ɼ obſcuritas ſe nõ ↄpaciunt̃ in eodẽ q̃ſquis q̃ poterit notare id ẽ notaꝫ habere hanc lucẽ. ipe negabit. i. nõ curabit candidos radios phebi. i. ſolis Notãdũ ꝓpter lr̃am q̃ a ſilũ ſm Hug. dr̃ dom⁹ refugij quã romulus fecit. ab a qð ẽ ſine. ɼ ſilon qð ẽ tact⁹ q̃ſi ſine tactu. quia non erat phas aliqueꝫ ibi tangere vl̃ offendẽ. Notandum ſm Iſið. li. ethimolo. Tagus eſt fluui⁹ quẽ cartago hiſpanie ſic nũcupauit. ex q̃ pcedit cõploſitas arenis auriferis. ɼ ab h̃ ceteris fluuijs hiſpanie ẽ prelat⁹ Notãdũ ſm Hug. q̃ herm⁹ eſt fluui⁹ aſie. q̃ cãpos ſmirneos ſecat fluctib⁹. ɼ eſt plenus aureis harenis. Indus aũt ſm yſið. eſt fluuius oriẽtis. q̃ rubeo mari excipitur a quo india nuncupat̃. abundans margarit̃ ɼ ſmaragdis.

Sſentior iquã. Iſta ẽ. xi. pſa huius tercij in q̃ phia iducit Boetiũ in cognitõem q̃rũdã que pri⁹ ſaſſus fuit ignorareſ. q̃s ſit finis oĩm rex ɼ quib⁹ gubernacul̃ mũd⁹ regat̃. Prĩo ducit ipm in ↄgnitõeꝫ primi. ſcðo ſcðĩ in ſequẽti pſa. Primo phia inueſtigat diffinitõen boni. ſcðo ex h̃ oñdit que ſit finis oĩm rex ibi. Et illa nimiũ. primo p̃mittunt̃ q̃dã ſcðo phia aggredit̃ ꝓpoſitũ ibi. Mõne inq̃t. Prĩo Boeti⁹ aſſẽtiẽs p̃dict̃ dic̃. Aſſentior inquã. i. iã dictis. cũcta eñ ↄſtant nexa firmiſſimis rõib⁹ qꝛ demõſtratiuis Et phia inq̃t. Quãti. ſ. p̃cij eſtimabis. ſi agnoueris q̃d ſit ipſũ bonuꝫ Rñdet Boeti⁹. Infiniti. ſ. precij inquã eſtimabo. ſi cõtĩgẽ mihi pariter ↄtingat agnoſcere deũ q̃ bonũ ẽ. dicit phia. Atqui ꝓ certo h̃ patefaciã veriſſimis

rōe. maneāt .i. ꝯcedant̄ .mō .i. tm̄mō q̄ ꝯcluſa ſit pauloan̄. Et dicit Boeti⁹ manebūt ſine om̄i ꝯ̄dictiōe ī ſui v̄itate. Notādū q̄ ad pbādū aliquā ꝯclu ſionē oꝫ pncipia manere in ſui veritate ⁊ ea ꝯcedi. ſi eñ negarent̄ nō poſſet ex eis ꝯcluſio deduci. volēs ergo pħia ex his q̄ ꝯcluſa ſūt tanꝙ ex pncipijs ꝯcludere qd ſit bonū. dic̄ ſe velle facere manentib⁹ his q̄ probata ſūt. ⁊ di

ueris. B. Infiniti inquā. ſiquidē mihi pariter deū q̄ꝙ qui bonum eſt ꝯtingat agnoſcere. P. Atqui hoc veriſſima inquit rōne patefaciam, maneāt modo que pauloante ꝯcluſa ſunt. B. manebunt inquā. P. Nō ne inquit monſtrauimus ea q̄ appetunt̄ a pluribus. Idcirco vera pfectaꝙ bona non eſſe. qm̄ a ſeinuicē diſcreparent. cunꝙ alteri abeſſet, alterū plenum abſolutumꝙ bonum afferre nō poſſe. Tū aūt verꝫ bonū fieri cū in vnam veluti formā atꝙ efficientiaꝫ colligunt̄. vt q̄ ſufficiētia eſt eadē ſit potētia. reuerētia. claritas atꝙ iocūditas. Niſi vo vnū atꝙ idē oīa ſint nihil habere quo inter expetenda nūerent̄. B. demōſtratū eſt inquā nec dubitari vllo modo poteſt.

cit botius q̄ manebunt in ſui veritate. Nonne inq̄t mōſtrauimus ea. Hic pħia aggredit̄ intentū oñdendo qd ſit bonū. ⁊ intēdit pbare iſtā cōcluſionē bonū eſt illō qō oīa appetūt. quā pbat tali rōe. Unum ⁊ bonū ſūt idē ſ oīa appetūt eē vnū. ergo oīa appetunt bonū. Circa iſtā rōnez ſic pcedit. Primo pbat maiorē. ſcdo minorez. tercio reſumpta maiore infert concluſionē. ſecunda ibi. Noſtine igit̄. Tercia ibi Eſt ne igitur. probat ergo maiorem q̄ vnū ⁊ bonū ſunt idem per modū qō nis. ⁊ primo querit dicens. Nōne ſupra mōſtrauim⁹ in nona proſa ea que appetunt̄ a plurib⁹ ſup. ſufficiētia. reuerētia. potētia. idcirco non eſſe vera bona ⁊ pfecta. qm̄ diſcrepāt a ſeinuicē ſup. eo mō quo appetunt̄ a plurib⁹ ⁊ cū alteruꝫ abeſſet alteri nō poſſe afferre plenū ⁊ abſolutū bonū. qō nullo indigeat. tūc aūt ſup. monſtrauim⁹ vnū verū bonū fieri. cūꝫ colliguntur in vnā formā beatitudinis. atꝙ efficientiam. i. in vnā cām efficiētē. ſ. deū. vt q̄ ſit ſufficientia. eadē ſit potentia. ⁊ reuerentia. claritas ⁊ iocunditas niſi vero ſint vnum ⁊ idem mōſtratum eſt. ea nihil habere quo nūerent̄. i. computentur inter expetenda. i. deſideranda. Et dicit Boetius demonſtratum eſt inquam nec vllo modo dubitari poteſt. Alterius querit pħia. Illa que cum diſcrepant minime ſunt bona. ⁊ cum ceperint eſſe vnum ſunt bona. Nonne hec contingunt fieri bona adeptione vnitatis dicit Boetius. Ita videtur inquā. Et ſubdit philoſophia. ſꝫ omne quod ē bonū pticipatione

boni cōcedis eē bonum. an minime. Et dicit Boetius ita ē. Tūc phia ex cō ceſſis ꝯcludit maiorē dicēs. igiť ſiſi rōe oȝ vt concedas vnū ⁊ bonū eē ideȝ ⁊ ꝯfirmat illā cōclusionē ꝑ locū ab effectu dicēs. Nāq; eadē ē ſbā eoꝝ. quorū nō ē naturaliter diuerſus effectus. qꝛ idē inqntū idē natū ē facere idem. Boeť. ꝯcedēs dicit negare inquā nequeo. Nota ex lrā ſic probať φ vnuȝ ⁊ bonum ſint ideȝ. Quecū q; nō ſunt bona niſi qꝛ ſūt vnū illa non ſunt bona niſi adeptione vnitatis. ſed oīa ſunt bona adeptōne vnitatis ergo vnū ⁊ bonuȝ idē ſunt. vel aliter arguiť ſic. Oīa ſunt bona adeptōne bonitatis oīa ſūt bona adeptōe vnitatis. ꝙ bonū ⁊ vnū ſūt idē Aliā rōnē inuenit in lrā dicēs. Illa ſūt vnū quorum nō est diuerſus effectus. qꝛ idē inqntū idē nō facit niſi idē ex ſcōo de generatōe. ſꝫ vnius ⁊ bōi nō ē diuerſus effectus. qꝛ effectꝰ vtriuſq; ē bonū. ꝙ ſūt idē. ⁊ hec ꝯcluſio pȝ ex qrto metaphiſi. vbi Areſt. vult φ bonū ⁊ vnum conuertantur.

P. Que igitur cū diſcrepāt minime bona ſūt cum vo vnum eſſe cœperint. bona fiūt. Nonne hec vt bona ſint. vnitatis fieri adcptōe contingit. B. Ita inquā vꝛ. P. Sȝ omne qđ bonū ē boni ꝑticipatōe bonū eſſe ꝯcedis. an minime. B. Ita eſt. P. Oportet igiť idē eē vnū atq; bonū ſiſi rōne cōcedas. Eadē nāq; ſubſtātia eſt eoꝝ quoꝝ naturaliter non eſt diuerſus effectus. B. negarc inquā nequeo. P. Noſti ne igitur inquit oīe qđ eſt tādiu manere atq; ſubſiſtere ꝙdiu ſit vnū. Sȝ iterire atq; diſſolui pariter atq; vnū eē deſtiterit. B. Quonā mō. P. vt in aīalibus inqt. cū in vnum coeunt ac ꝑmanent aīa corpuſq;. đ aīal vocatur. Cū vero hec vnitas vtriuſq; ſeꝑatōe diſ-

¶ Noſti ne igiť oīe qđ ē. Hic phia ꝓbat minorē. ſ. φ oīa appetūt eē vnuȝ ꝑ talē rōeȝ. Ꝯnūqđq; tādiu mātet atq; ſubſiſtit ꝙdiuꝰ vnū. ſꝫ oīa naturaliť appetūt manere ⁊ ſubſiſtere. ꝙ oīa appetūt eē vnū. Iīꝰ rōnis ꝑmo declarat maiorē. ſcđo minorē. ibi. Eſt ne igitur. tercio reſūpta maiore ꝯcludit intentū ibi. ſi qđ aūt inquit. Pꝛīo ergo declarās maiorē. φ vnūqđq; tādiu manet ꝙdiu ē vnū. dicit. O boeti. noſti oīe qđ ē tādiu manere atȝ ſubſiſtere. ꝙdiu ſit vnū. ⁊ cū deſtiterit. i. deſinit eē vnū. ꝑter ꝯtigit diſſolui atȝ īterire. qrit boetiꝰ. Quonā mō. phia declarat ī exēpꝰ dicēs. in aīalibꝰ hoc pȝ. cū aīa ⁊ corpꝰ in vnū coeūt atȝ ꝑmanēt vnū. illđ nū vocať aīal. cū vo hec vnitas diſſoluiť ſeꝑatōe vtriuſq; ſup. aīe ⁊ corpis. liqt. i. manifeſtū ē aīal. īterire ⁊ nō iā eē aīal. Ponit aliđ exēplū ipſiꝰ etiā corpus hūanū. cū ꝑmanet i vna forma ꝯiūctōe mēbroꝝ. tūc viſiť. i. v hūana ſpēs. ſꝫ ſi ꝑtes

corpis diſtribute ⁊ ſegregate.i.ſepate abinuicē.diſtraxerit vnitatē.corpus deſinit eē qđ fuerat.eodē mō pcurrēti cetera pculdubio patebit vnūqđqꝫ ſubſiſtere.i.pmanere dū ē vnū.cū vo deſinit eē vnū interire vz. Et dicit boetius mīmc inquā vr mihi aliđ ꝯſiderāti plura. Nota ꝙ aliqs diceret nō vz ꝙ eē ⁊ eē vnū ſint eadē.qꝛ mali ſūt ⁊ tū nō ſunt vnū ꝓbatio. vnū ⁊ bonū

ſoluit͛ inte͛re. nec iā eē aīal liqt.ipm qꝫ corpus cū ī vna forma mēbroꝝ ꝯiūctōe pmāet humana viſit͛ ſpēs. At ſi diſtribute ſegregateqꝫ ptes corpis diſtraxerit vnitatē.deſinit eē qđ fuerat. Eoqꝫ mō pcurrenti cetera pculdubio patebit ſubſiſtere vnūqđqꝫ dum vnū eſt. Cū deo vnum eē deſinit eſſe interire. B. Cōſiderāti inquā mihi plura minime aliud vr. P. Eſt ne igit͛ inquit qđ inquantū naturaliter agat relicta ſubſiſtendi appetētia venire ad interitū corruptōez qꝫ deſideret. B. Si aīalia inquā cōſiderē que hñt aliquā volendi nolēdiqꝫ naturam. Nihil inuenio qđ nullis extra cogētibus abijciant manēdi intētionē ⁊ ad interitum

ſunt idē vt iā pbatū eſt. ꝭ mali nō ſunt boni. ꝫ nō ſūt vnū. Iſta rō ſoluit͛ ex qrto bui⁹ negādo maiorē. qꝛ pћia quarto bui⁹ probat malos nō ſolū nō eē potētes. ꝭ ſimpliciter nō eſſe. Qñ mali bene ſunt mali. ꝭ ꝙ ſimplicr͛ dicant͛ eē nō eſt verū. ſicut hō mortuus ſimplicr͛ nō ē hō. ⁊ đ hoc videbitur in quarto.

cū deo deſinit vnum interire idem ... [handwritten marginal note]

¶ Eſt ne igit͛ inqt. Hic pћia pbat ſeu declarat minorē.ſ. ꝙ oīa appetāt eē ⁊ pmanere. ⁊ pmo oñdit h̄.ſcđo pbat ꝙ tal͛ appetit⁹ ē nālis. ſcđa ibi. neqꝫ nūc nos. Primo oñdit intētū ī aīalib⁹.ſcđo ī vegetabilib⁹. tercio in reb⁹ inaīatis.ſcđa ibi. Atq non ē.tercia ibi. Ea etiā. Primo dicit pћia. Eſt ne aliqđ ꝙ inqꝫtū naturalr͛ agat.deſideret venire ad interitū.i.ad mortē. ⁊ ad corruptionem relicta appetētia ſubſiſtēdi. Rūdet boeti⁹. Si ꝯſiderē aīalia q̄ hñt nām.i. appetitū.volēdi.i.ꝓſeqndi.⁊ nolēdi.i.fugiēdi aliquid.nihil inuenio qđ abijciant intētionē manēdi ſup.in rex natura.⁊ feſtinēt ſponte.i. voluntarie. ad īteritū nullis cāis ex cogētib⁹.qꝛ oē aīal laborat tueri ſalutē. ⁊ deuitat mortē ⁊ pniciē.ꝭ ego pꝛſns dubito qđ de herbis ⁊ arborib⁹ ⁊ qđ de reb⁹ inaīatis oīno ꝯſentiā ſup. an talia appetant eē ⁊ pmanere. Nota boeti⁹ nō dubitat qn aīalia appetāt ⁊ pmanere cui⁹ rōem innuit Illđ qđ laborat tueri ſalutē ⁊ vitare mortē.h̄ appetit eē ⁊ pmanē.ꝭ oē aīal ē hmōi ꝫ ⁊ ē. Sꝫ vtrū ita ſit in vegetalib⁹ ⁊ ī reb⁹ inaīatis de h̄ dubitat. ⁊ pt eē rō dubitationis. qꝛ ī talib⁹ nō ſūt opatiōes ita māifeſte h̄ꝫ uiētes appetitui nāli pmanēdi ſic in aīalib⁹, q̄ mouēt ad pcipiēdū nutrimētū. ⁊ ad alia q̄ ptinēt ad ꝯſuatōez vite

¶ Atqui non ē ꝙ de hoc. Hic p̄hs ꝓbat ꝙ vegetabilia ſicut herbe ⁊ arbores appetant eē ⁊ ꝑmanere. ⁊ h̄ ꝓbat quatuor modis ſicut patebit. p̄mo ex loco ꝝ qualitate. qꝛ in talib⁹ locis naſcunt̄ vbi diuti⁹ p̄nt ꝯſeruari in eē. Un̄ dicit. Atq̄ ꝓ certe. O boeci nō qd̄ ē poſſis ābigere. i. dubitare de h̄. vtꝝ inaīata ⁊ vegetabilia appetant eſſe primū. i. primo ſigno. Cum tu intuearis herbas atq̄ arbores inaſci locis ſibi ꝯuenien tib⁹. vbi q̄n tum carū na tura. i. vigor nature queat non p̄nt cito exareſcere et interire. nam alie cāpis ori unt̄ ſicut oli ue. alie mon tibus ſicut cipſ ſi. alias ferūt paludes ſicut alnos ⁊ ſali ces. Alie he rent ſaxis ſi cut herbe q̄ dicunt̄ capil li veneris et barba iouis. Aliaꝝ herba rū ſunt fecun de. i. abundā tes. ſteriles alie vt illius herbe que dī merica. q̄s ſi

ſponte feſtinent. Omne nāq̄ aīal tueri ſa lutem laborat mortem vo ꝑniciem q̄ deui tat. Sȝ quid de herbis arboribuſq̄. quid de inaīatis oīno cōſentiā. rebus ꝓrſus du bito. P. Atqui nō eſt ꝙ de hoc poſſis am bigere. cuȝ herbas atq̄ arbores intuearis primum ſibi cōuenientibus innaſci locis. Ubi quantum earum natura queat cito ex areſcere atq̄ interire non poſſunt. Nā alie quidē campis. alie mōtib⁹ oriunt. alias fe runt palu des alie ſaxis herent aliaꝝ fecun de ſūt ſteriles arene. q̄s ſi i alia q̄ſpiā loca trāſſerre conetur areſcant. Sed dat cuiq̄ natura qd̄ ꝯuenit: ⁊ ne dum manere poſſūt intereant elaborat. Quid dicam. ꝙ oīes velut in terras ore demerſo trahunt alimē ta radicibus ac per medullas robur corti cēq̄ diffundūt. Quid ꝙ nobiliſſimū qd̄q̄

quiſpiam id eſt aliquis conetur transferre in alia loca areſcant. ſed natura dat vnicuiq̄ qd̄ ſibi ꝯuenit ⁊ elaborat ne intereant q̄diu manere p̄nt. Nota locus eſt principium generationis. quia ſaluat ⁊ conſeruat locatum. et ipſo mediante virtus celeſtis influit ipſi locato. cum igitur vegetabilia ſi cut herbe ⁊ plante requirant determīata loca in quib⁹ ſaluantur ⁊ in alijs areſcant. patet ꝙ ipſa appetant eſſe et ꝑmanere.

¶ Quid dicā. ꝙ oēs velut in terras. Hic p̄hs ꝓbat idē alio ſigno qd̄ ſumi tur ex mō ſituatōis ptiū ſm̄ ꝯuenientiam ad attractionē alimēti quo ꝯſer uatur eē eoꝝ. Et dicit. q̄d dicā ex hoc ꝙ oēs. ſ. herbe ⁊ arbores trahūt ali mēta radicib⁹ velut ore dimerſo in terras. ⁊ diffundunt ſibi alimentū ꝑ me dullas. ꝑ robur ⁊ ꝑ corticē qd̄ nō ē niſi ꝓpter appetitū ꝑmanēdi. Tūc pōit

aliud ſignū qꝺ ſumitur de diſpōne ptiū ad ꝓhibēdū nocumētū extrinſecuꝫ. dicens. qd dicā ex h̄ ꝙ molliſſimū qꝺqꝫ ſicꝰ ē medulla ſp recōdit̄. i. locat̄. in iteriore ſede. i. ī medio plāte. extra ꝟo tuet̄ quadā ligni firmitate. vltim⁹ āt. i. exterior cortex arboris. q̄ſi patiēs mali. i. potēs ſuſtinere mala. opponit̄ defenſor ꝟſus intēpiē celi. i. aeris. Tūc ponit aliud ſignū qꝺ ſumit̄ ex ꝓpa

ſicuti medulla eſt in interiore ſp ſede recondit. extra ꝟo quadā ligni firmitate. Vltimus aūt cortex aduerſū celi intēpiem. q̄ſi mali patiens defenſor opponitur. Jaꝫ ꝟo quanta ē nature diligētia. vt cūcta ſemine multiplicato propagentur. quō oīa nō mō ad tp̄us manendi verū generatim q̄ꝫ quaſi imppetuum ꝑmanendi. veluti quaſdā machinas eē quis neſciat. Ea etiam q̄ inaīata eē creduntur. nōne qꝺ ſuū eſt quēqꝫ ſili rōne deſiderant. Cur enim flāmas quidē ſurſum leuitas vehit terras ꝟo deorſum pondus deprimit. niſi ꝙ hec ſingulis locō motioneſqꝫ cōueniunt. Porro autez qꝺ cuiqꝫ ꝯſcutaneū ē. id vnūqꝺqꝫ cōſeruat. ſicuti ea

gatione ſeminis. q̄ ordinatur ad ꝯſuatione nature in alio ſili in ſpē cū nō poſſit manē ideꝫ nūero. Et dicitā ꝟo quāta eſt diligentia nature vt cūcta ꝓpagētur ſemīe multiplicato ſup. ꝯſidera q̄ oīa ſemīa qs neſciat eē tanq̄ q̄ſdā machinas. i. inſtrumēta manendi. nonmō. i. nōtm̄ ad tp̄s veꝝ etiā manēdi imppetuū. generatī

i. ſucceſſiua gn̄atōe. q. d. null⁹ ē cui hec nō pateāt. Notādū ꝙ radices plātaꝝ ori ſiles ſūt. cū hēant eādē opationē ſup. trahē alimētū. hn̄t āt plāte radices īfixas terre. q̄ ex t̄ra hūorē trahūt ⁊ alimētū. qꝺ ꝓ diffundit ī medullā. deīn ī robur. deīn in corticē. ē aūt medulla molliſſimū. qꝺ ē ī medio plāte vl̄ arboris. nō potēs pati intēpiem caloris ⁊ frigoris. iō nā ipam locauit ī medio. quā circūdat robur qꝺ ē lignū arboris. robur aūt circūdat̄ cortice exteriori tāqꝫ defenſore ab īt̄pie aeris. Notādū ꝙ q̄ vegetabilia nō pn̄t idē numero manere. ideo natura producit in eis ſemina per quorū ꝓpagationē ꝑmaneāt idem in ſpecie. ſ. in ſuo ſimili.

¶ Ea ēt q̄ inaīata. h̄ pħia ꝓbat ꝙ ēt inaīata appetāt eē duab⁹ ſignis. Prio ex īclinatōe nālī coꝝ ad locū. ⁊ dicit ſic. Ea ēt q̄ credunt̄ eē inaīata vt lapis aer. ignis. nōne deſiderāt. i. appetūt. qꝫ. i. oīa inaīata. qꝺ ſuū ē. i. ſue nature ꝯſonū ē ſili rōe ꝓpter ꝯſuationē ſui eē. q. d. ſic. Cur enī leuitas vehit. i. mouet flammas ſurſum. ⁊ pōdus. i. grauitas deprimit terras deorſuꝫ non ꝓpt̄ aliā. cām niſi ꝙ hec loca ⁊ motōes ꝯueniūt ſingul̄ ſup. ꝓ ſaluatōe coꝝ eē. ⁊ ſubdit. Porro illō ē ꝯſentaneū. i. ꝯueniēs cuiqꝫ. illō ſup. ꝯſuat in eē

vnūquodq3. ſicut ea q̄ ſūt inimica. i. ꝯⁱria corrūpūt. Scḋo ꝓbat illḋ ꝑ aliḋ ſignū ſūptū ex ꝯſuarōe nāl' ꝓꝓrietaris. hmōi ē ꝯtinuitas quā q̄liber res nālis nitit̃ cōſuare. Vñ dicir. Jam ſup. iſta ꝟo que dura ſūt vt lapides. adherēt renaciſſim9. i. firmiſſimis. ſuis ꝑtib9 ⁊ reſiſtūt ꝑ ſuā ꝯiūctiōē ne facile diſſoluant̃. q̄ ꝟo ſūt liquēria. i. mollia. ſicut aer ⁊ aq. ne facile cedūt diuidentib9. ſ3 ciro relabuntur. i. redeūt in ea a q̄bus ſūr abſciſa. ſ3 ignis refugit oēm ſectionē. Nota q̄ ſ3 vltimū. q̄ dicit igne3 fugere oēm ſectionē. dupliciter exponit̃ p̄mo ſic. Aliq̄d ſecat̃ cum ꝑtes ei9 abinuicē ſepantur ita. vt in nullo cōueniant. ſ3 ꝑtes ignis non ſic pñt ſecari. q̄n ſemꝑ in aliquo ꝯueniāt. vt mãīe p3 de igne q̄ ē flamma. Alio mō exponitur ſic q̄ ignis refugit oēm ſectionē. q2 ꝓꝓꝑ vehemētiā ſui actionis corrumpit ipm qḋ d3 ſecare ⁊ igniēdo ipſum in ſui naturā ꝯuertit

que ſūt inimica corrūpūt. Jā ꝟo q̄ dura ſūt vt lapides adherēt tenaciſſime ꝑtib9 ſuis. ⁊ ne facile diſſoluantur reſiſtunt. Que vero liquentia vt aer atq3 aqua facile quide3 diuidētib9 cedūt. ſ3 cito in ea rurſus a quibus ſūt abſciſa relabūt̃. Ignis ꝟo oēm refugit ſectōe3. Neq3 nūc nos de volūtarijs aīe cognoſcētis motib9. ſ3 de nāli itentōe tractam9. Sicuti ē q̄ acceptas eſcas ſine cogitatōe trāſigim9. q̄ im ſomno ſpm̄ ducimus neſciētes. Nā nc im aīalib9 quidē manendi amor ex aīe volūtatib9: verū ex nature principijs venit. Nā ſepe mortē cogētib9 cauſis. quā natura reformidat. voluntas amplectit̃. Contraq3 illud q̄ ſolo mortaliu3 rerum durat diuturnitas. gignendi opus quod natura ſemꝑ appetit. interdu3 cohercet volūtas. adeo hec ſui caritas nō ex aīali motōe. ſ3 ex naturali intētōe ꝓcedit

¶ Neq3 nūc nos. Hic phīa ponit q̄ deſideriū eſſendi nō ē appetitus volūtarius ſ3 naturalis. Et dicit. Neq3 nos tractam9 nc de motib9 volūtarijs aīe cognoſcentis. ſ3 de naturali intētōe. ſ3 naturalr̃ quod tranſigimus id eſt digerimus. acceptas eſcas ſine cogitatione. ⁊ quod in ſomno neſcientes ducimus ſpiritum id eſt reſpiramus. Nam amor. i. appetitus. manendi. i. ſubſiſtendi in aīalibus. ſ. non prouenit ex vouutatibus ſup. ſicut tu eſtīas quia ſuperi9 poſuiſti ſolum in animalibus eē appetitū manēdi. ſed venit ex pricipijs nature. q2 natura repit̃ tam in aātis q̄3 in inaīatis. Q3ḋ autem appetitus manendi non ſit ex volunrate. ꝓbat dupliciter. Primo probat hoc. quia voluntas ſepe amplectitur mortem que tollit eē indi

nidui. Vñ dicit. Volũtas ſepe amplectit̃ mortẽ. quã natura reformidat. i. abhorret, cogentibus cauſis. ſ. extrinſecis. ſicut pꝫ de martiribus. Scđo ꝓbat idẽ ex hoc. ꝙ volũtas qñꝫ cohibet operationẽ ꝯſuatiuã eẽ ſpecifici dicẽs. contraqꝫ. i. ꝑ ꝯ̃riũ. illud opus gignẽdi. quo ſolo durat diuturnitas. i. ꝑmanẽtia reꝝ naturaliũ. qđ natura appetit interdũ coercet voluntas. ſicut patet in cõtinentib⁹ adeo hec caritas. i. appetitus ſui ſup. manendi non ꝓcedit ex aĩali motiõe. ſed ex naturali intentione. quã de⁹ indidit nature.

Dedit eni prouidentia creatis a ſe rebus hanc vel maximã manendi cãm. vt quoad pñt naturaliter manere deſiderẽt. Quare nihil eſt ꝙ vllo modo queas dubitare. cũcta que ſũt appetere naturaliter cõſtãtiam permanẽdi. deuitare ꝑniciẽ. B. Cõfiteor inquã nũc me indubitato cernere. que dudũ icerta videbãtur. P. Qđ aũt iquit ſub ſiſtere ac ꝑmanere appetit. id vnũ eẽ deſiderat. Hoc enim ſublato nec eẽ q̇dem cuiꝗ̃ ꝑmanebit. B. verũ eſt inqꝫ. P. Oĩa igitur inquit vnũ deſiderãt. B. cõſenſi. P. Sed vnũ idipſum mõſtrauimus eẽ qđ bonum eſt. B. Ita q̇dẽ. P. Cũcta igitur bonum petũt. quod quidem ita deſcribas. li

¶ Dedit eniꝫ ꝓuidẽtia diuina reb⁹ creatis a ſe. hanc maximã cãm manẽdi. vt deſiderent ꝑmanere naturaliter ꝗ̃diu pñt. q̄re nihil ẽ ꝙ vllo mõ q̇as. i. poſſis dubitare. cuncta q̄ ſũt naturaliter appetere ꝯſtantiã ꝑmanẽdi. ⁊ deuitare ꝑniciem. qđ boetius ꝯcedẽs dic̃ Cõfiteor inquã. nũc me cernere indubitato. i. ſine dubitatõe. q̄ dudũ ĩcerta videbant̃ ſup. ꝙ vegetabilia ⁊ inaĩata naturaliter appetũt. ꝑmanẽtiã eẽndi. Notandũ ꝙ duplex ẽ appetit⁹ naturalis ⁊ aĩalis. Naturalis ẽ q̄ ꝯſeq̄tur formã naturalẽ. ⁊ q꞉ ꝑma ꝑfectio illi⁹ qđ hꝫ formã naturalẽ ẽ eẽ. iđ appetitus cuiuſlibet rei natural' eſt ad ſuũ eẽ habẽdum ſi careat. vel ad ꝯſeruãdum. ſi habeat. Appetitus aĩalis ẽ q̄ ꝯſequit̃ formã apprehẽſam. ⁊ ſi eſt forma apprehẽſa ꝑ ſenſus. ſic eſt appetit⁹ ſenſitiu⁹. q̄ ſp̄ tẽdit in ꝯueniẽtiã nature. ſi aũt ẽ forma apprehẽſa ꝑ ĩtellectũ. tũc ſemꝑ inclinatio cõueniẽs ẽ appetitus rõnalis. qui ẽ voluntas. ⁊ q꞉ illud qđ ſm̃ ſe eſt diſcõueniẽs nature ſibi eſt mors. illud homo apprehẽdit qñꝫ tanꝗ̃ ꝯueniẽs ꝓpter aliđ annexũ. ſ. ꝓpter premiũ eterne vite. iđ volũtas ſepe amplectit̃ mortẽ quã natura reformidat ex q̄ pꝫ ꝙ appetit⁹ eſſendi nõ ẽ ꝑmo ⁊ pĩcipaliter ex appetitu ĩtellectiuo. ſed ex appetitu naturali. Nam appetitus intellectiuus non inuenit̃ in omnibus inquibus inuenitur appetitus naturalis.

¶ Qđ aũt inq̄t ſubſiſtere. Hic pħia reſũpta maiore ꝯcludit ĩterũ dicẽs. qđ

cunt appetit subsistere. ⁊ pmanē. illud desiderat eē vnū. hoc eīm sup. vno sbꝫ lato non pmanebit cuiq̄ꝫ rei suū eē. dicit boeti⁹ veꝝ ē ↄcludit ꝙ phia. Oīa igit̄ vnū eē desiderant. Et boeti⁹ ↄsentiēs dic̄ ↄsensi. ⁊ tūc maiorē pꝛicipal̄ silogismi resumit vt ↄcludat diffinitōez boni dicēs. ſ nos mōstrauim⁹ vnū eē idipm̄ qȯ bonū ē. dicit boeti⁹ ita quidē. tūc phia ↄclūdit intētū formando diffinitōz boni dicēs.

cet ipm̄ bonū esse qȯ desideret ab oībus. B. nihil inq̄ verius excogitari pōt. Nam vel ad nihilum cuncta referunt. ⁊ vno veluti vertice destituta: sine rectore fluitabūt aut siquid est ad quod vniuersa festinent. id erit oīum summū bonorū. P. Et illa nimium inquit. O alumne letor. ipsam enim medie veritatis notam mente fixisti. Sed in hoc patuit tibi quod ignorare te pauloante dicebas. B. Quid inq̄. P. Quis esset inquit rerum omniū finis. Is est eniꝫ pfecto quod desideratur ab omibus. qȯ qꝛ bonum eē colligimus. oportet rerū omium finē bonū eē fateamur.

igit̄ circa bonū petit. qȯ bonū lꝫ. i. licitū ē. vt ita describat̄. bonū est qȯ desideret ab oībus. Et dicit boetius. nihil veri⁹ excogitari pōt. qꝛ vel ad nihilū cuncta referūt ⁊ destituta vna vertice. i. pn̄cipio cuncta fluitabūt sine rectore. Aut si quid est ad qȯ vniuersa festinēt. illud erit sūmū oīm bonoꝝ. Notādū ꝙ oē qȯ est. vl̄ appetit pfici. vl̄ in sua pfectōe saluari. cū igit̄ pfici ⁊ in pfectōe saluari sit bonū oīa appetūt bonū. Notādū cū dr̄ oīa appetūt bonū. ibi nō accipit̄ bonū pcise p bono morali. nec pcise p bono nāli. ſ pro bono cōiter accepto. qȯ bonū communiter acceptum est esse eēntiale vel accidentale conueniens rei vt perficiatur. vel in sua perfectione salnatur.

¶ Et illa nimiū inq̄t. Hic phia ex dictis reducit boetiū in cognitōez cuiusdā qȯ supra se ignorare ↄfessus ē. s. q̄s sit finis oīm reꝝ. Et p̄ ↄmēdat dictū boetij dicens. O alūne nimiū letor. qꝛ tu fixisti. i. attigisti. notā. i. cognitōez mēte medie ꝟitatis. i. pfecte ꝟitatis q̄ ē i medio. ſ h̄ patuit tibi qȯ dicebas te ig̃rare pauloaū sup. i p̄ li. sexta ꝓsa. Et q̄rit boeti⁹ q̄d inquā sup. ē illud. dicit phia. q̄s eēt finis oīm reꝝ. Et sbdit Is enī finis oīm reꝝ qȯ desideraf̄ ab oīb⁹. qȯ qꝛ bonū eē collegim⁹. vt pꝫ ex diffinitōe boni. oꝫ vt fateamur bonū eē finē oīm reꝝ. Notandū ꝙ p notā medie veritatis itelligit noticiā diuinā. sic pūctū ē mediū circuli. a q̄ oēs lineē dicunt̄. sic de⁹ ē mediū veritatis a quo oīs ꝟitas ꝓcedit. Notād ꝙ oīa appetūt sui finē cū finis sit pfectio rei ⁊ res destituta suo fine frustatur. cum igit̄ de rōne finis sit eē bonū: qꝛ auferētes finē auferunt naturā boni ex scdo methaphisice. ſō finis oīm reꝝ est bonū.

Uiſqs ꝑfunda mēte. Iſtō ē.xi.metꝝ hui⁹ tercij qō dr̄ glieonicū ab inētore. Jambicū a pede ꝑdn̄ante. In q̄ metro pħia oñdit quō poſſum⁹ cogſcere bonū ꝛ verꝫ. ꝛ ꝑuenire in cognitōez rerꝫ. ex q̄ boeti⁹ ꝑus faſſus ē ſe nō ſcire qō pri⁹ igrabat. Prīo ḡ oñdit modū q̄ poſſum⁹ deuenire ī cognitōez vitatꝭ. Sc̄do aſſignat cauſam ei⁹.ibi. Nō oē. dicit prīo. Quiſqs ve

Metrum xj. hui⁹ tercij libri

q Uiſquis ꝑfūda mēte veſtigat verum
Cupitqꝫ nullis ille deuijs falli
In ſe reuoluat intimi lucē viſus.
Longoſqꝫ in orbem cogat inflectēs mot⁹
Animūqꝫ doceat quicquit extra molitur.
Suis retruſum poſſidere theſauris.
Dudum quod atra texit terroris nubes
Lucebit ipſo ꝑſpicatius phebo
Non omne nāqꝫ mēte depulit lumē.
Obliuioſam corpus inuchēs molem.

ſtigat.i. inueſtigare vult. verꝫ ꝑfunda mēte.i. ſubtili.qꝫ ꝑ et. cupit falli nullis deuijs.i. falſis opinionib⁹ q̄ faciūt a vero deuiare. ille reuoluat in ſe.i. exercitat ītra ſe lucē.i.ſpeculationē. intimi viſus id ē rōnis ꝛ intellectus īterioris. ꝛ ipſe cogat.i.reducat lōgos mot⁹.i.opatōes aīe ꝑcedētes ab aīa.īflectēſ eos mot⁹ in orbē.i.ī circulū redeūdo ad aīam. ꝛ q̄cq̄d aīam doceat molit.i.laborat. ſpeculādo ex̄.i. circa res exteriores. ille doceat aīum retruſū.i.adūerſum. poſſidere ſuis theſaurꝭ.i.potētijs q̄ ſꝫ mēoria ꝛ ītellect⁹. ꝛ tūc illō qō atra nubes.i. obſcuritas ignorantie. dudū texit.i.occultauit. illud lucebit.i.apparebit. ꝑſpicatius.i.euidēti⁹ ipſo phebo. q.d. qō longo tp̄e fuit obſcurū lucidū apparebit intellectui. Notādū q̄ q̄ vult cognoſcere verꝫ dirigat rōnē ꝛ intellectū ad ipſam rē extra ad rerꝫ proprietates. ꝛ ſi aliq̄d cognoſcit ex his nō ſtatim iudicet. ſꝫ in ſe reuertat̄ liberando an ita ſit vel nō ſit quia. ſepe videt̄ hoī eſſe quod non ē. ꝛ nō eē qō eſt. ſine eni deliberatōe non eſt iudicandū. qō non eſt longa deliberatiōe ꝓbatū. ideo dicit pħia. reuoluat in ſe lucē intimi viſus. Notandum q̄ orbis eſt linea circunducta rediēs ad idē. inflectere ergo logos motus in orbem eſt cum virtus anime ab anima vſqꝫ ad ipſam rem diuertitur. ad animam reuertitur deliberādo an ita ſit vel non ſit ſcḋm q̄ cognouit.

¶ Nō oīe nāqꝫ mēte depulit lumē. Hic pħia aſſignat cām ei⁹. qō dictū eſt .ſ. quare poſſum⁹ cognoſcere verꝫ dicēs. Nā corpus inuehēs.i. īducēs obliuioſaꝫ molē.i. ḡuitatē q̄ hō ſit obliuioſus. nō depulit oē lumē.i. cognitionem veritatis mente.i. de mente. qꝛ hae: ius principiorꝫ manet. in mente. ꝛ ſubdit. profecto id eſt pro certo. ſemen id eſt principium veri id eſt veritatis. heret id eſt manet. introrſum.i. intrinſecus in aīa. qō excitatur ventilante id eſt exercente doctrina. q̄ autem ſemen veri ſit in anima probatur

ꝑ hͦ ꝙ puer ignar⁹. qñ recte rñdit ad īterrogata vt vtꝝ dualitas ſit nūerus par vl' īpar. Vñ dic̄ Nā cur rogati. i. īterrogati. cēſetis. i. iudicetꝭ. vl' rñdetꝭ recta ſpoute. i. volūtarie niſi fomes. i. radix ꝟitatꝭ. merſus. i. latēs. viueret alto corde. i. ꝓfūda mēte. ⁊ ſubdit ꝙ ſi muſa. i. ſapiētia platōis. ꝓſonat veꝝ illō qō quiſꝗ diſcit. recordat̄ īmemor. i. oblit⁹. Notādū ꝙ platoni īponit̄

Heret profecto ſemen introrſum veri.
Qd excitat̄ ventilante doctrina
Nam cur rogati ſponte recta cenſetis
Ni merſus alto viueret fomes corde.
Qd ſi platonis muſa pſonat veꝝ.
Qd quiſꝗ diſcit imemor recordat̄.

Proſa. xij. terij libri.

Tum ego platoni inquā vehementer aſſentior. nam me horuz iam ſecundo cōmemoras. Primum ꝙ memoriam corporea contagione. dehinc cū meroris mole preſſus amiſi. P. Tum illa ſi priora inquit conceſſa reſpicias. ne illud quidē longius aberit quin recorderis. qd te duduz

ꝙ voluerit animas oīa ſciuiſſe anꝗ̄ cōiūgerent̄ corꝑib⁹. ſꝫ adiūcte corꝑibus oīa tradidiſſe obliuiōi. ſꝫ ꝑ ſtudiū ⁊ exercitiū ſapiaz recuꝑaſſe. ſꝫ voluit ꝙ ſcire nō ē aliud niſi qōdā antiquorū remiſci. ad quā intētōez videt̄ hic loq pħia ſed nō ē dōm ꝙ ſcire fiat ꝑ remiſcentiaz ſꝫ ſcia de nouo acqrit̄ ꝑ
ꝑ inuētionē vel doctrinā. veꝝ ē ꝙ itellect⁹ nr̄ ſialr hꝫ ſe in cognitionē p̄ncipioꝝ. ꝑ q ꝟtute intellect⁹ agētis ⁊ ꝑ doctrinā deuenit ī cognitionē p̄ncipiatoꝝ. Vñ ī inconiēſis. i. poſterioꝝ dic̄. Nō ſolū vox doctoris exteri⁹ ſonans nec lr̄a viſa docet. ſꝫ hec duo mouēt ⁊ exercitāt. Ver⁹ aūt doctor ē q mētē interi⁹ illūiat ⁊ ꝟitatē oñdit. Notādū ꝙ ſic ſanitas qñꝫ cāt̄ a p̄ncipio intrinſeco. ſ. a corde. qñꝫ a p̄ncipio īteriori ⁊ exteriori puta a medico ⁊ corde ſꝫ nūꝗ̄ cauſat̄ a pricipio exteriori ſiue interiori ſic ſcia. qñꝫ acquirit̄ a pricipio interiori puta ab intellectu agēte ſic̄ pꝫ in ī hñtib⁹ ſciam ꝑ inuētionem. qñꝫ acquirit̄ a principio īteriori ⁊ exteriori ſil' ſſic̄ a doctore ⁊ intellectu agēte nunꝗ̄ aūt acqrit̄ a principio exteriori ſiue interiori.

Tum ego platoni īquā. Iſta ē duodecīa ꝓſa ⁊ vltīa hui⁹ tercij ī q pħia reducit ī cognitionē boetiū alteri⁹ cui⁹ ignorātiā ꝑus ꝯfeſſus ē. ſ. q̄ b⁹ gubernacul' mūdus regat̄. Prīo facit hͦ. ſcōo boeti⁹ mouet quādā qōnē pħie. ſcōa. ibi. Audis ne me. ꝓ oñdit pħia ꝙ de⁹ oīa gubernat ſua bōitate. ſcōo oñdit modū q oīa gubernat ibi. Sꝫ qō dicā. tercio ex his ꝯcludit malū nihil eē ibi. Sꝫ vis ne. Prīo boeti⁹ aſſentit dictis platōis ī metro. et oñdit pħia ſpꝫ poſſe dduci ī cognitōez cuiuſdā. cui⁹ igrātiā ꝯfeſſus ē. ſcōo pħia reducit ipm ī cognitōez illi⁹ ſcōa ibi, Dudū hūc. Prīo dic̄. Tū ꝑ tūc

Ego Boetius inquã vehemẽter aſſentior.i.ↄſentio platoni. Nã me o phia bo℞ ſup.ꝙ de⁹ ſit finis oĩm re℞ ⁊ ſũmũ bonũ.ſcḋo cõmẽoras.i. recordari facis.pmũ ꝙ amiſi mẽoriã.i.ꝙ erat ĩ mẽoria.corpea ꝯtagiõe.i.corpis graue ⁊ me.de hĩc.i.ſcḋo cõmẽoror bonũ cũ amiſi mẽoriaꝫ.pſſus mole.i.pōdẽ meroris. Tũc phia oñdit ꝙ nõ tñ bo℞ ṙcordabiť ꝑpť dicta.ꝫ cuiuſdã alterius ꝙ ignorare ſe dicebat dicens.ſi illa priora cõceſſa reſpicias.nõ aberit lõgi⁹.ſ.a memoria tua. ꝙn facile recorderis qḋ dudũ ꝯfeſſus es te neſcire.i.ignorare ĩ primo libro. Et ꝗrit boetius ꝗd iquã dicit phia ꝗbuſ gubernaculi regatur mũd⁹. Et diť boetius. Memini inquaꝫ

neſcire cõfeſſus es. B. Quid inquã. P. Quibus ait illa gubernacul' mũd⁹ regať. B. Memini iquã me inſciciã meam fuiſſe cõfeſſũ.ꝫ ꝗd afferas lꝫ iã ꝓſpiciã. plani⁹ tñ ex te audire deſidero. P. Mũdũ hũc inꝗt deo regi pauloante minime dubitãdũ putabas. B. Ne nũc quidẽ arbitror inquaꝫ. nec vnꝗꝫ dubitãdũ putabo. Quibuſqꝫ ĩ ꝫ rõnib⁹ accedã.breuiť exponã. Mũd⁹ hic ex tã diuerſis ꝯrijſqꝫ ꝑtib⁹ ĩ vnã formã minime cõueniſſet.niſi vn⁹ eẽt ꝗ tã diuerſa cõiũgeret.ↄiũcta vero naturarum ipſa diuerſitas inuicẽ diſcors diſſociaret atqꝫ diuelle

me fuiſſe ↄfeſſũ inſciciã.i.ignorãtiã meã.⁊ lꝫ iã ꝓſpiciã.i.agnoſcaꝫ.tñ deſidero plani⁹ audire ex te ꝗd afferas.i.ꝗd de ꝫ dicas. Notãdũ ꝙ boetius diť ſe ſcḋo cõmẽoratũ ꝑdicto℞.ꝙ de⁹ ſit finis re℞.⁊ ꝗd ſit ſũmũ bonũ. Primo poſtꝗꝫ mole corpis oppſſus ẽ amiſit mẽoriã eo℞.⁊ poſtea ꝑ ſtudiũ recordatus ẽ.ſcḋo qr merore ⁊ triſticia affect⁹ in ignorantiam eorum lapſus eſt.ſed poſtea per inſtructionem phie ad memoriam reduxit.

¶ Mũdũ hũc inꝗt deo regi. Hic phia vult oñdere ĩtẽtũ.⁊ pmo admonet boetiũ de ꝗdã pri⁹ cõceſſo. Et boeti⁹ illḋ fateť ⁊ rõe ↄfirmat. ſcḋo phia oñdit ꝗb⁹ gubernacul' regať mũd⁹.ibi. Tũc illa inꝗt. Primo diť. O boeci tu pauloañ.ſ.ĩ prĩo libro putabas mĩme dubitãdũ hũc mũdũ regi a deo. diť boetius.mĩme arbitror dubitãdũ.nec vnꝗꝫ putabo.⁊ ego breuiť exponã ꝗbus rõnib⁹ accedã ad ꝫ ꝓbãdũ. Et innuit boeti⁹ rõnes ſuas dicẽs. Hic mũdus mĩme ↄueniſſet in vnã formã ex tam diuerſis ⁊ ꝯrijs partib⁹.niſi eẽt vn⁹ ꝗ tam diuerſa ↄiungeret.ſup.ꝗ eſt deus.⁊ ipſa diuerſitas natura℞ hui⁹ mũdi diſcors inuicẽ diſſociaret atqꝫ diuelleret ↄiũcta.niſi eẽt ꝗ ↄtineret.i. cõſeruaret.qḋ nexuit.i.ↄiunxit.qḋ ſup.eſt deus.ordo vero nature tam cert⁹ non ꝓcederet.nec explicaret tã diſpoſitos motus.i.ordinatos motus locis tꝑib⁹.efficientia ſpacijs.qualitatib⁹.niſi eẽt vnus qui ipſe manens.ſ. ĩmobiliter diſponeret has varietates mutationũ.ꝗcquid aũt ꝫ eſt quo cõ-

dita.i.creata manēt.⁊ agitanť.i.mouenť. illud vſitato cunctis vocabulo nomio deū. Notandū ꝙ Boetius inuuitres rōnes ꝙ mundus regať a deo. Pria ſumiť ex diuerſaꝝ reꝝ ꝯiunctōe ꝗ talis eſt. Diuerſa ⁊ ꝯria nō vniuntur inuicē ꝑ ſe. cum igitur mundus verus ſit ex partibus cōtrarijs. vt ex elemētis oꝫ vt aliquid ſit vniens eas hoc ē deus. ꝗ mundus regiť a deo. Hanc rōnē tāgit ibi Mūdus hic. Secunda rō ſumitur ex ꝯtrioꝝ ſimul cōiunctoꝝ cōſeruatōe. que talis ē. diuerſa ⁊ cōtraria ex proprietate ſue nature diſſocienť ab inuicem. niſi ab aliquo cōſeruentur. ſꝫ partes mūdi ſūt diuerſe et contrarie. ergo ⁊c̄. Hanc rōneꝫ tangit ibi. cōiuncta vero. Tercia ratō ſumitur

ret. niſi eſſet vnus quod nexuit contineret. Non tam vero certus nature ordo procederet. nec tam diſpoſitos motus locis. temporibus. efficientia ſpacijs. qualitatibus explicaret. niſi vnus eſſet qui has mutationum varietates manens ipſe diſponeret. hoc quicquid eſt quo condita manent atqꝫ agitantur vſitato cunctis vocabulo deum nomino. P. Tum illa. cum hec inquit ita ſentias paruam mihi reſtare operam puto. vt felicitatis conpos patriā ſoſpes reuiſas. ſꝫ que propoſuimus intueamur. Nōne in beatitudine ſufficientiam numerauimus. deumqꝫ beatitudineꝫ ipſam eſſe con

ex ordinata motuum diſpoſitione que talis eſt. Nihil certitudinaliter ⁊ regulariter mouetur ſm diſpoſitionē loci. temporis efficientie. ſpacij ⁊ qualitatis niſi ſit vnum rectificans ⁊ regulans ſed motus eorum qui fiunt in mundo fiunt regulariter ſm predicta quinqꝫ. ergo neceſſe eſt ponere rectificantem ⁊ regulantem qđ eſt deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc rationem tangit ibi. Non tam vero certus. Notandum ꝙ regulares motus fiunt in mundo locis ꝗtum ad proximationem ⁊ elongationeꝫ ſolis in obliquo circulo. fiunt etiam temporibus ꝗtum ad variationem diei ⁊ noctis. Fiunt efficientia quia luna efficit augmentationem ⁊ diminutionē humidorum ſm ſui creſcentiam ⁊ decreſcentiam ⁊ efficit fluxum ⁊ refluxum maris. Fiunt etiam ordinati motus ſpacijs. qꝛ luna ⁊ alij planete maiori ⁊ minori ſpacio quandoqꝫ diſtant a ſole ⁊ abinuicem. etiam fiant qualitatibus qꝛ in eſtate cauſať calor in hyeme frigus.

¶ Tum illa. Cum hec inquit ita. Hic philoſophia ſuppoſito ꝙ mundus regatur a deo probat. ꝙ ab ipſo regatur per ſuam bonitatē. ⁊ dicit O boeci enim hec ita ſentias ꝙ mundus regatur a deo puta mihi reſtare paruā operam id eſt paruum laborem. vt tu cōpos. i. potē felicitatis. ſoſpes. i. ſanus. re

ceſſimus. B. Jta quidē. P. Et ad mūdū igiť inq̄t regēdū nullis extrinſecis adminiculis īdigebit. alioquin ſi quo egeat plenā ſufficientiā non habebit. B. Jd inq̄ȝ ita ē neceſſariū. P. Per ſe igiť ſolū cūcta diſponit. B. Negari inquā nequit. P. Atq̄ deus ipm bonū eē mōſtratuſ ē. B. Memini inq̄ȝ. P. per bonum igiť cuncta diſponit. Si quidem ꝑ ſe regit oīa. quem bonuȝ eſſe conſenſimus ⁊ hic eſt veluti quidam clauus atq̄ʒ gubernaculum. quo mundana machina ſtabilis atq̄ʒ incorrupta ſeruatur B. Uehementer aſſentior. inquā ⁊ id te pauloante dicturam tenui licet ſuſpitione ꝓſpexi. P. Credo inquit. iam enim vt arbitror vigilantius ad cernēda vera oculos deducis. Sȝ qđ dicā nō min⁹ ad ꝯtuendū patet. B. Quid inq̄ȝ. P. Cū deus inquit

uiſas patriā. i. cognoſcas btitudinem. Tunc probat q̄ deus regat mundū ſua bonitate dicens. intueamur que propoſuimus. nōne numerauimus ſupra in nona pſa in btitudine eē ſufficientiā ⁊ ꝯceſſim⁹ deū eē ipſam btitudinem. dicit Boeti⁹. Jta eſt inquā. ex h̄ cōcludit pħia deū nullo indigere ad regendum mūdū, dicit ergo ad mundū regendum deus nullis extrinſecis adminiculis indigebit. alioqu ſi ita eēt q̄ aliquo egeat. non hēbit plenā ſufficientiā. Et dicit boeti⁹. illud inquā eſt neceſſarium. Jō ꝯcludit pħia de⁹ cūcta diſponit. i. regit ꝑ ſe ſolum. dicit boeti⁹ negari nequit. ſed deus mōſtratus eſt eē ipſum bonuȝ memini inquā dicit Boeti⁹ ergo ꝑ bonū deus cuncta diſponit. ſiquidem ꝑ ſe regit oīa. queȝ ꝯſenſim⁹ eſſe bonum. ⁊ hic de⁹ eſt veluti quidā clauus atq̄ʒ gubernaculū. quo machina mūdana fuať ſtabiľ ⁊ incorrupta. dicit Boeti⁹. vehemēter. i. valde aſſentior. ⁊ illud te dicturā pauloāň ꝓſpexi. lȝ tenui ſuſpitōe. dicit pħia. Credo inquit q̄ hec ꝓuidiſti. tā enī vt arbitror vigilanti⁹ q̄ȝ prius deducis ocl'os ad v̄a cernēda. Notādū q̄ ex lr̄a accipiūť due rōnes ad ꝓbādū itētū. Prīo ꝓbat q̄ de⁹ ꝑ ſe regit oīa ⁊ talis in btitudine ē ſūma ſufficiētia. ſ; de⁹ ē btitudo. ergo in deo ē ſūma ſufficientia. tale aūt nō indiget extrinſecis gubernaculis. ergo ꝑ ſe de⁹ regit oīa. Scđa rō ꝓbat q̄ de⁹ ꝑ ſuā bonitatē q̄ nō diſtinguiť a deo regit oīa. ſic de⁹ ꝑ ſe regit oīa vt viſū ē. ſ; deus ē ipſū bonū ergo ꝑ bonū regit oīa. vt pȝ de ſe. q: ſua bonitate ⁊ clementia.

¶ Sȝ qđ dicā. Hic pōit ꝑ quē modū de⁹ oīa gubernat. Et p̄ oñdit ꝑ oīa gubnat ſuauiť, q: oīa ſibi obediūt, Scđo q̄ gubnat oīa fortiť. q: nihil ſibi re

ſiſtere poteſt. ſecunda ibi. Quid ſi conetur. Primo dicit illud quod dicaȝ. non minus patet ad contuēdū. i. ad deſiderandū. Et dicit Boet. q̄d inquā Et dicit phia. cum deus iure credatur oīa gubernare clauo bonitatis ſue. ⁊ oīa feſtinēt naturali intētōe ad bonū. ſicuti docui pri⁹ in pſa decima. nū ꝓ nūq̄d pōt dubitari q̄n volūtarie regant̄ ſponte. ⁊ ꝯuertāt ſe ad nutū diſponentis veluti ꝯuenten tia. i. obediē tia. ⁊ contempata. i. coaptata ſuo rectori. dicit boetius. Ita inquā neceſſe ē q̄z nō videretur btm̄ eē regimen dei. ſi foret iugū detrectantiū. i. recuſantium ſic̄ bos laſciu⁹ recuſat iugum. ⁊ ſi non eſſet ſal⁹ obtpantium. i. obediētium. ꝯ dicit phia. nihil ē q̄ꝺ naturaȝ ſuans conetur. i. laborat ꝯtraire deo Dicit. Boet. nihil inquā.

oīa bonitatis clauo gubernare iure credatur. eadēq̄ʒ oīa ſicuti docui. ad bonū naturali intētōe feſtinēt. Nū dubitari pt̄ q̄n volūtarie regant̄. ſeq̄ʒ ad diſponētis nutū veluti ꝯueniētia ꝯtēpataq̄ʒ rectori ſpōte ꝯuertāt. B. Ita inquā neceſſe ē. nec beatū regimē eē videret̄. ſiquidē detrectantium iugum foret. nō obtpantiū ſalus. P. Nihil eſt igitur q̄ꝺ naturā ſeruans deo ꝯire conetur. B. Nihil inq̄ʒ. P. Quid ſi conet̄. ait nū tandem pficiet quidq̄ʒ aduerſus eum. quem iure potentiſſimum beatitudinis eē conceſſimus. B. prorſus inq̄ʒ nihil valeret. P. Non eſt igitur aliq̄d quod ſummo huic bono vel velt vel poſſit obſiſtere.

fare · patrip[illegible]

Nota q̄ cū gubernare nihil aliud ſit niſi in finē ordinare. nec aliud ē deū per bonitatē gubernare. q̄ʒ ꝑ bonitatē in finē dirigere. ⁊ cū omnia naturaliter tendant ad bonū tanq̄ʒ in finē. manifeſtū eſt q̄ oīa ſponte in finem dirigunt̄. ⁊ ita naturaliter oīa ſpōte obediūt gubernāti. ⁊ ꝑ ꝯn̄s deus regit oīa ſuaniter. Nota q̄ voluntariū ſm̄ pfectā ſui rōem tm̄ inuenit̄ in hn̄tib⁹ voluntatē. ſ extēdēdū voluntariū ad oēm appetitū nō coactū. ſic̄ pōt reꝑiri in oībus. ⁊ ſic accipit̄ hic. Nota q̄ nihil ſeruās naturā repugnat deo licet eni̅ pctōr videat̄ deo repugnare ipſe non ſeruat naturam. q̄z pcm̄ diminuit ⁊ deprauat naturam. Etiam boetius loquitur hic de appetitu nature vt patet ex ſuꝑioribus. ¶ Quid ſi conetur. ait nū tandē. Hic oñ dit phia q̄ de⁹ regit oīa fortiter. q̄z nihil ē q̄ꝺ poſſit ſibi reſiſtere. Scd̄o ꝯfirmat hoc ꝑ quādā fabulā ibi Accepiſti. Primo dicit. Si quid conetur reſiſtere deo. nunq̄d aliquid proficiet aduerſus eum. quem conceſſimus. eſſe potentiſſimum iure beatitudinis. i. ex eo q̄ ē btī̄tudo. dicit Boet. Prorſus nihil valeret ſup. reſiſtere. Igitur dicit phia. Nō eſt aliquid q̄ꝺ huic ſūmo bono vel velit vł poſſit obſiſtere.

Dicit Boeti⁹. Nō arbitror. Ideo dicit phia. Sūmū bonū est qđ regit cūcta fortiter: ſuauiterqꝫ diſponit. Dicit. B. q̄ꝫ. i. q̄ntū. me ea ſūma rōnū q̄ ꝓ cōcluſa eſt: nō modo. i. nō tātūmō me delectat. verū ꝓ ſed. hec ipa ꝟba quibus vteris: multomagis delectāt me: ita vt ſtulticiā. i. me ſtultū. lacerantē. i. mala reprehendentē. magna. ſ. q̄ tangūt diuinā gubernatōem pudeat ſui.

B. Non inquā arbitror. P. Eſt igitur ſummū bonū inqt qđ regit cūcta fortiter: ſuauiterqꝫ diſponit. B. Tum ego q̄ꝫ inquaz me nō modo ea q̄ cōcluſa ſūma rationū: veruz multomagis hec ipa quib⁹ vteris ꝟba delectāt: vt tandē aliqñ ſtulticiā magna lacerantez ſui pudeat. P. Accepiſti inqt in fabulis laceſſentes celū gigātes: ſꝫ illos quoqꝫ vti condignū fuit: benigna fortitudo diſpoſuit. Sed vis ne rōes ipas inuicē collidam⁹: forſitan ex hmōi cōflictatiōe pulcra quedā veritatis ſcintilla diſſiliat. B. Tuo inquā arbitratu. P. Deū inquit eſſe omnipotentē nemo dubitauerit. B. Qui quidē inquā mente cōſiſtat: null⁹ prſus ambigat

Tūc ꝯfirmat per fabulā qꝫ nihil pt reſiſtē deo: q̄ talis eſt. Gigātes volentes expellere deos ō celo: poſuerūt mōtez ſup mōtez vt aſcenderent. qđ vidēs iupit ipos fulmine deiecit. ꝛ mōtib⁹ depſſit. Et ſꝫ in ij. methamorfoſeos. Unde dic. O boeci: accepiſti. i. didiciſti. ī fabulis gigātes laceſcentes. i. lacerare volētes celum. ſꝫ fortitudo benigna. ſ. dei. illos diſpoſuit ꝛ depoſuit vti cōdignū fuit. Nota phia hic alludit verbis ſacre ſcripture: q̄ dic. Attingit ergo a fine vſqꝫ ad finē fortiter: ꝛ diſponit oīa ſuauiter. Ideo dicit Boeti⁹ ſe nō tātū delectari in iſtis rōnib⁹ quātuz in ſuis verbis.

¶ Sꝫ vis ne rōes ipas īnicē. Hic phia cōcludit ex dictis qꝫ maluz nihil ſit Et pmo petit aſſenſuz Boetij: dicēs. Vis ne ipas rōes. i. ꝓpoſitiōes rōe ꝓbatas. īuicē collidam⁹. i. cōponam⁹: forſitan ex cōflictatōe hui⁹ diſſiliat. i. ꝓcedet quedā pulcra ſcintilla veritatis Et dicit. B. Fiat inquā tuo arbitratu. i. tua volūtate. Tūc ponit ꝓpoſitōem manifeſtā: dicens. Nemo dubitauerit deū eſſe oīpotentē. Dicit. B. Nullus prſus ambigat qui mēte cōſiſtat. i. q̄ ſane mētis eſt. Tūc aſſumit aliā ꝓpoſitōem: dicens. Qui ꝟo eſt oīpotēs: nihil eſt qđ ille nō poſſit. Dicit. B. Nihil inquā. Tūc ponit aliā ꝓpoſitōem. Deus nō pt facere malū. Dicit. B. Minime. Igit̄ cōcludit phia. Malū nihil eſt cū illud facere nō poſſit: ille q̄ nihil non pt facere. i. oīa facere. Nota ſicut deus ē cauſa efficiens oīm: ita eſt finis oīm. Unū quicqđ fit ab eo. ordinat̄ ad ipm tanq̄ꝫ ad finē. ſi ergo de⁹ faceret maluz: ordinaret

cō bata

ferir zuo con ...

ad ipm tanq̃ ad finẽ. ⁊ cũ ipe ſit bonũ: maluz ordinaret᷑ ad bonũ. ergo de⁹ nõ p̃t facere malũ tanq̃ aliqd p ſe intentũ. Eſt q̃ cõcluſio quã phia infert q̃ malũ nihil eſt. Nõ cõcluſiõis eſt. de⁹ p̃t facere oẽ qd̃ eſt cũ ſit oĩpotẽs. ſ; de⁹ nõ p̃t facere malũ. ḡ malũ nihil eſt. Et ſi diceres. ſi malũ nibil ẽ: cũ bõ dãnet᷑ p malo dãnabit᷑ p nihilo. Dicẽduq̃ malũ dicit defectũ boni. nõ negatiue: ſed p̃uatiue. Et ideo malũ eſt defect⁹ bõi qd̃ debet haberi. ⁊ q: ĩ ptãte hominis ẽ illd̃ hr̃e. et ſi non hz illd̃ bonũ cũ debẽt hr̃e ideo dãnat᷑. Et ponit᷑ exẽplũ. Aliqs tenet᷑ ſoluẽ cẽtuz libras: et ſi nõ ſoluat ĩcarcerabitur certũ ẽ q̃ nõ ſoluẽ nõ ẽ aliqd ſed nihil. nõ tñ ſimpliciter dicit᷑ aliqs incarcerari p nihilo. ſ; ideo q: nihil erat quod debuit aliquid eſſe.

P. Qui uo eſt inq̃t oĩpotẽs: nihil eſt qd̃ ille nõ poſſit. B. Nihil inquã. P. Num igitur de⁹ facere malũ p̃t? B. Minime inquã. P. Malũ igit᷑ inq̃t nihil eſt: cũ id facere ille nõ poſſit q̃ nihil nõ p̃t. B. Ludis ne inquã me inextricabilẽ laborintũ rõnib⁹ texens. Quo nec quidẽ qua egrediaris itroeas: nũc uo quo introieris egrediare. admirabilem quendã diuine ſimplicitatis orbem cõplicas. Etẽm pauloante a beatitudine incipiẽs: eam ſummũ bonũ eſſe dicebas quã in ſũmo deo ſitã loq̃bare. Ipſum quoq̃ deũ ſummũ eſſe bonũ plenãq̃ beatitudinẽ diſſerebas: ex quo neminẽ beatũ fore: niſi qui pariter deus eſſet q̃ſi munuſcu-

¶ Ludis ne inq̃t me. Hic Boeti⁹ mouet qõem phie. Scd̃o phia ſoluit: ibi. Tũ illa. Pr̃io Boeti⁹ admirãs de cõnexiõe ⁊ cõuolutõe rõnũ qb⁹ phia vſa eſt: q̃rit vtr̃ iſta cõnexio rõnũ ſit ex deluſiõe phie: vel pueniat ex nã rei. Et breuit᷑ illas rões recolligit ⁊ dicit. O phia ludis. i. deludis ne me. texẽs. i. formãs. laborintũ. i. laborẽ difficilẽ rõib⁹: faciẽdo rões circulares. q̃. ſ. laborito: egrediaris ea pte q̃ ĩtroeas ⁊ egrediare eo loco q̃ introieris: tu cõplicas quãdã orbẽ admirabilẽ diuĩe ſimplicitatis. i. facis mirabilẽ circulatõez rõis ĩ diuĩa ſimplicitate. Et tñ breuit᷑ recolligit rões: dicẽs. Tu pauloante ĩcipiẽs a btitudine dicebas: eã eẽ ſũmũ bonũ: quã btitudinẽ tu loq̃bare eẽ ſitã ĩ ſũmo deo. ⁊ diſſerebas deũ eẽ ſũmũ bonũ ⁊ plenã btitudinez. ex q̃ dabas. i. inferebas. q̃ſi munuſculũ. i. corolariuz. neminẽ fore btũ niſi eẽt de⁹. Rurſũ tu loq̃baris formã boni eẽ ſbaz dei ⁊ btitudinis. ⁊ dicebas ipm vnũ eẽ idipm q̃ bonũ. ⁊ illud boñ dicebas eẽ qd̃ peteret᷑ ab oĩ nã rerũ. ⁊ tu diſputabas. i. diſputãdo pbabas. deũ regere vniuerſitatẽ gubernaculis bonitatis: ⁊ cũcta volẽtia parere. i. obedire deo. Nec vllã eẽ nãm ma-

li. ⁊ hec oīa explicabas nullis rōib⁹ ſumptis extrinſec⁹. i. nō accipiēdo pn̄cipia extrinſeca. ſ; inſitis. i. intrīſecis. ⁊ domeſticis. i. ꝓprijs et cōueniētib⁹ ꝓbatōib⁹ rei de q̄ agebat̄ altero aſſūpto. trahēre fidē. i. certidnuē ex altero
Nota laborint⁹ dicebat̄ dom⁹ dedali. quā cū aliqs intēdebat intrare exiuit: ⁊ exeūdo ītrauit. ꝙ cōſueuit depingi circularib⁹ ꝓtractōib⁹. ⁊ trāſumitur hic ad deſignandū circulatōes ⁊ reuolutōes rationū. Nota ꝙ circūuolutio ⁊ cōnexio rōnū quibus pħia vſa eſt non eſt ſic circularis ꝙ vna ⁊ eadē ꝓpoſitio ſit pn̄cipium ⁊ cōcluſio reſpectu eiuſdez. q̄a ſic nō contingit demōſtrare circulo. vt patet ꝑ Poſteriorū. ſed dicit̄ connexio circlaris q̄a rationes ex inuicē dependēt: ita ꝙ ꝓpoſitio cōcluſa in vna ſit principiū alteri⁹ cōcluſionis in alia. nec ꝓpter iſtas diuerſas cōcluſiones eſt aliqua diuerſitas in deo. ſ; omnia ſunt idem ſimpliciter.

lum dabas. Rurſus ipſam boni formā dei ac btitudinis loq̄baris eſſe ſubam. Ipmq̧ vnū idipm eſſe bonū dicebas qđ ab oī rez natura peteret̄. Deū q̄z bōitatis guberna culis vniuerſitatē regere diſputabas: volē tiaq̧ cūcta parere illi. Nec vllā mali eē naturā. Atq̧ hec nullis extrinſecus ſumptis ſ; altero ex altero fidē trahēte inſitis domeſticiſq̧ ꝓbatiōib⁹ explicabas. P. Tuz illa Minime inq̄t ludim⁹: remq̧ oim maximā dei munere quē dudū deꝑcabamur exegimus. Ea eſt eni͞ diuīe forma ſube: vt neq̧ ī externa dilabat̄: nec ī ſe extremū aliqđ ipſa ſuſcipiat. ſed ſicut de ea Permenides ait: oēz tu circulo adduci ſpōte mltitudinē: id

¶ Tum illa. minime inquit. Hic pħia reſpondit Boetio ad queſtionē: ⁊ dicit. Minime ludim⁹: ſ; nos exegim⁹. i. perfecim⁹ munere dei: quem dudu̅z deꝑcabamur rem maximā omniū rerum. Ea eniz. i. talis eſt forma. i. diſpoſitio diuine ſubſtātie: vt neq̧ in externa. i. in exteriora. dilabatur. i. cadat. nec ſuſcipiat aliquid externū. i. extrinſecū in ſe. qđ ꝓbat auctoritate Permenidis. quam primo ponit in greco: deinde ſenſum eius ſubiūgit in latino: dicens. Sed ſicut Permenides ait de ea. ſ. ſubſtātia diuina. ꝙ diuina ſubſtantia rerū orbem mobilē rotat. i. mutat. res circulatiōe generationis ⁊ corruptiōis: ⁊ mutādo res ipſa non mutatur: ſed ſe īmobilez cōſeruat. O Boeci: ſi nos agitauim⁹. i. cognouim⁹ rōes. nō extra. i. nō ab extrinſeco. petitos. i. ſūptas: ſ; collocatas īfra rei ambitū: quā rez tractabam⁹. nihil ē ꝙ de hoc admirere. i. admireris. cū. i. ex q̄ tu didiceris platone ſanciēte. i. cōfirmāte ſmōes oportere eſſe cognatos. i. ꝓprios ꝯuenictes reb⁹. de quib⁹

ſupple rebus loquũtur. Nota ꝙ ſermões accipiẽdi ſunt ẜm mãm ſubiectã. q2 certitudo nõ eſt ſimplr querẽda rõnib⁹: ex ṕ Ethic. vbi dr̃ ꝙ diſcipli nati eſt tm̃ inqrere certitudinẽ ẜm vnũqdq3 gen⁹ ꝙ̃tũ natura rei patit᷑. Cũ igit᷑ de⁹ ſic regat oĩa ṕter hoc ꝙ cõmiſceat᷑ cũ eis: ex ll. de cauſis. ſermões de diuia ſubſtãtia accipiẽdi ſunt ẜm intranea diuĩe ſub̃e: ⁊ nõ ẜm extranea cũ non cõmiſceat᷑ cũ eis.

eſt rerũ orbẽ mobilẽ rotat: cum ſe ĩmobilẽ ipa cõſeruat. Q᷑ ſi rões q̃3 non extra petitas: ẜ intra rei quã tractabam⁹ ambitũ collocatas agitauimus: nihil eſt qd̃ admirere cu3 platone ſanctiẽte didiceris: cognatos de qb⁹ loquũtur reb⁹ oportere eẽ ẜmões.

Felix q potuit boni fontẽ viſere. Iſtd̃ eſt .xij. metrũ ⁊ vltimũ huius tertij: qd̃ dr̃ gliconicũ ab inuẽtore: coriambicu3 a pede ṕdominãte. Primo eñ ponitur ſpõdeus dicẽdo Felix. Scd̃o coriãb⁹: dicẽdo. q potuit. Tertio pirriche⁹ vel troche⁹.

Metrũ duodecimũ libri tertij.

f Elix qui potuit boni.
Fontem viſere lucidum.
Felix qui potuit grauis
Terre ſoluere vincula.
Quondam funera cõiugis.
Vates thraijcius gemens.

In quo metro poſtꝙ̃ pħia oñdit que ſit vera btitudo ⁊ vbi ſit ſita: hortat᷑ nũc ad pſeuerandũ in ↄtẽplatõe ilius btitudinis. Et ṗmo ponit illũ eẽ felicem q relictis terrenis vacat diuĩe ↄtẽplatõi. Secũdo oſtẽdit qd huiõi cõtẽplatõe3 impediat. Tertio illud ipedimẽtũ vitare docet. Scd̃a ibi. Quõdam. Tertia ibi. Vos hec fabula. Primo dicit. Felix ſup. eſt: q potuit viſere .i. deſiderãter videre. lucidũ fontẽ boni .i. deũ q eſt fons oĩs boni. ⁊ felix ẽ qui potuit ſoluere vincula .i. affectiões grauis terre .i. terrenoꝝ q ſua grauitate trahũt hoĩem deorſum. Notandũ ꝙ felix eſt q ſpeculat᷑ fontẽ boni: ⁊ qui cõtemnit delectatões terrenas. Vñ in li. de pomo ⁊ morte Ariſto. ſcribit᷑. Beata eſt aĩa q nõ eſt infecta prauis opib⁹ hui⁹ mũdi: ⁊ intellexit ſuũ creatorẽ: ipa eſt que reuertet᷑ in locũ ſuũ in delicijs magnis. ve aũt aĩe q nõ h3 poſſe redeũdi a priam ſuã. Turpia eñ opa ⁊ delectatões corpales impediũt aſſenſũ eius ſurſum.

¶ Quondã funera cõiugis vates. Hic oñdit qd ĩpediat ↄtẽplatõe3 diuĩoru3 q ẽ affect⁹ trenoꝝ: qd̃ declarat ꝑ q̃ndã fabulã: q talis ẽ. Orphe⁹ fili⁹ caliope fuit cytharista. q tãta dulcedine cythare reſonabat ꝙ nõ tm̃ hoĩes: ẜ etiã bruta allexit. ⁊ intantũ ea demulſit ꝙ impet⁹ ſuos nãles diuiltte bant ſiluas currẽ: flumia ſtare fecit. hic habuit vxorẽ dictã euridicẽ. quã cũ paſtor ariſte⁹ adamare vellet: ipa fugiẽs ꝑ ṗta calcato qdã ſerpẽte interijt. et

ad inferos deſcendit. quaꝫ oꝛpheꝰ volēs ab inferis reducere deos ſupnos ſua cythara placare cepit. ſꝫ cū nō ꝓficeret ad infernū deſcēdit: ⁊ intātū deos infernales deliniuit ꝙ cōceſſa ē ei vxoꝛ: tali cōditōe anteꝙ̄ exiret infernū nō flecteret retro aſpectū vxoꝛē reſpiciēdo. cū aūt iā ꝓpe exiuiſſet oꝛpheus amoꝛe allectꝰ retroſpexit: ⁊ ſic vxoꝛeꝫ ꝑdidit. Circa iſtā fabulam ſic ꝓce

Poſtꝙ̄ flebilibus modis.
Siluas currere mobiles.
Amnes ſtare coegerat.
Iunxitqꝫ intrepidum latus.
Seuis cerua leonibus.
Nec viſum timuit lepus.
Iam cantu placitum canem.
Cum flagrantioꝛ intima.
Feruoꝛ pectoꝛis vreret.
Nec qui cuncta ſubegerant.
Mulcerent dominū modi.
Immites ſuperos querens.
Infernas adijt domos.
Illic blanda ſonantibus.

dit. Primo oſ̄dit quō oꝛpheꝰ ād inferos deſcēdēs ꝓ vxoꝛe rogauit. Secūdo quō monſtra inferni placauit. Tercio oſ̄dit q̄ mō vxoꝛ ei cōceſſa fuit ⁊ eā perdidit. Secūda ibi. ſtupet. Tercia ibi. Tandeꝫ Dicit primo Vates thraiciꝰ. i. oꝛpheꝰ de thraicia ꝓuincia oꝛiundus. dictꝰ vates. i. ſapiēs a multis. ille q̄ndā gemēs. i. deploꝛās. funera. i. moꝛtē cōiugis. poſtꝙ̄ coegerat amnes. i. fluuios ſtare: ſiluas currere. mobiles poſt ipm̄ flebilibꝰ modis. i. modulatōibꝰ cythare. q̄s flēdo formauit. ⁊ poſtꝙ̄ cerua iūxit intrepidū latꝰ ſeuis leonibꝰ. qꝛ cerua īcedebat ſeq̄ndo modulatōeꝫ oꝛphei. nec lepus timuit canē viſū iā placidū. i. placatū. cātu. i. ſono cythare. qꝛ lepꝰ ⁊ canis ſil' ſeq̄bant ipm̄. Cū aūt feruoꝛ. i. amoꝛ. flagrātioꝛ. i. ardētioꝛ. vreret intima. i. īterioꝛa pectoꝛis oꝛphei. ⁊ cū modi. i. modulatōes. q̄ cūcta ſubegerant. i. ſubiecerāt. non mulcerēt. i. nō placarēt. dn̄m. ſ. oꝛpheū. ipe q̄rens ſupos. i. deos īmites. qꝛ placari nō poterat: adijt domos infernas. i. infernales. illic tēperās blāda carmīa ſonātibꝰ coꝛdibꝰ. ipe deflet. i. flebilic̄ decantat ī cythara q̄cq̄d hauſerat ex ꝑcipuis fontibꝰ mr̄is. ſ. dee caliope. ⁊ ipe deflet quod luctus impotēs qui facit hominem impotentē: ſibi dabat. i. conceſſit. ⁊ deflet illud quod dabat ſibi amoꝛ geminās luctum: quomodo commouēs trenera. i. inferna. ⁊ rogat dn̄os vmbraꝝ. i. infernales. dulci ꝑce veniā. i. relaxatōem ſue vxoꝛis. Nota ſꝫm Ariſto. ij. Metha. ⁊ cōmētatoreꝫ tij. celi ⁊ mūdi. nō oēs accipiūt veritatē ꝑ eūdē modū: tū ꝓpt' diuerſā ꝯſuetudinē: tū ꝓpt' diuerſā nāꝫ: tū ꝓpt' paucitatē inſtructōis ī logica. Vn̄ q̄dā recipiūt veritatē ꝑ modū demōſtratōis: q̄dā ꝑ modū autoꝛitatū: q̄dā ꝑ moduꝫ

fabulaꝝ. Ut ergo phīa talibꝰ ſatiſfaciat: aliqñ demōſtratōibꝰ: aliqñ auctoritatibꝰ vtit᷑: aliqñ fabulas īterſerit: ſicut ī ꝓpoſito. Notādū ꝙ orpheꝰ dr̄ vates q2 carmīa ꝯpoſuit. dr̄ aūt vates a vi mētis: vel a video. Notādū ꝙ trenera dicunt̄ q̄ſi lamētabilia: a trenꝰ. ni. qḋ ē lamētatio. Et trenarꝰ in ſinglari ē nomē cuiuſdā mōtis ī q̄ dr̄ eē via ad infernū. In plurali trenera ſignificat loca infernalia ſic̄ dic̄ Hug. Cōiter autē̄ inuenit̄ h̄ nomen ſcriptū ſine. t. ī pma ſyllaba: dr̄ tenera vel tenetus: ſic̄ in doctrinali: tenerus infernꝰ. tñ Hug. ſcribit tm̄ per. t. vt trenerꝰ et trenera. Unde forſan ex vitio ſcriptorū q̄nq3 ſubtrahit̄ .r.

Cordis carmina temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauſerat.
Quod luctus dabat impotens.
Quod luctum geminans amor
Deflet: trenera cōmouens.
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus nouo.
Captus carmine ianitor.
Que ſontes agitant metu.
Ultrices ſcelerum dee.
Iam meſte lachrymis madent.

¶ Stupet tergeminus nouo. Hic oñdit quō orpheꝰ mōſtra inferni placauit: dicēs. Ianitor inferni q̄ dr̄ cerberꝰ q̄ſi vorator carnīū: ille tergeminꝰ. i. hn̄s tria capita canina. captꝰ fuit nouo carmīe. i. melodia ꝑus īaudita. ⁊ ſtupet. i. admirat̄. Tūc oſtēdit quō alia mōſtra placauerit: dicēs ꝙ tres furie infernales: theſiphone: alecto: megera q̄ ſunt vltrices ſcelerū: inſerētes metū pctōribꝰ. iſte lachrymabant̄ ꝓpt̄ dulcedinē cythare. Un̄ dicit. dee. i. furie tres vltrices ſcelerū .i. pctōꝝ. q̄ dee agitāt. i. vexāt. ſontes. i. pctōres. metu. i. timore. iſte iam meſte madēt. i. fluūt lachrymis. Tūc tāgit remiſſionē pene q̄rūdā ī inferno. ⁊ ꝑ ixiōis. Ubi ſciēdū ꝙ ixion voluit ꝯcubē̄ cū iunone. cū aūt iuno inť ponēt nubē: ixion ꝓiecit ſemē ī nubē ex q̄ nati ſūt cētauri. Ipe aūt adiudicatꝰ īferno ꝯtinue voluit̄ ī rota: q̄ rota ſtetit orpheo modulāte. Un̄ dic̄. Uelox rota nō ꝑcipitat. i. nō deijcit. caput ixionū. i. ixiōis ſup. orpheo canēte. Tūc tangit remiſſionē pene tātali. Ubi ſciēdū ꝙ tātalꝰ dr̄ laceraſſe ꝓpriū filiū: dās eū dijs ad comedēdū: ꝓ q̄ dānatꝰ fuit. Dr̄ aūt ī īferno hr̄e aquā vſq3 ad mētū ⁊ poma pēdētia an̄ os: ⁊ tñ deficē ſiti ⁊ fame. cū eñ vult ſumē aquā vel pomū fugiūt ab eo. iſte tātalꝰ ſprevit flumīa orpheo canēte. Un̄ dicit. tātalus ꝑditꝰ. i. ꝯſūptꝰ. lōga. i. mag̃ ſiti: ſpreuit flumīa. Tūc oñdit remiſſionē pene ticij. Un̄ ſciēdū ꝙ ticiꝰ voluit ꝯcubere cū lacona mr̄e appollinis: quē appollo īteri fecit ⁊ ī īfernū relegauit. cuiꝰ iecur vultur deuorat. orpheo aūt

canēte vultur ceſſauit laniare iecur ei⁹. Vñ dicit. dū vultur ē ſatur modis .i. modulatōib⁹ orphei: nō traxit .i. nō laniauit iecur ticij.
¶ Tandē vīcimur arbit. Hic oñdit quō orpheo vxor ſua ɔceſſa fuit: ꝛ quō eā ꝑdidit dicēs. Tādē arbit. i. iudex vmbrax. iſte miſerās .i. miſcōiaz hñs ait. nos vīcimur donam⁹ .i. reſtituam⁹ viro .ſ. orpheo, comitē ɔiugē emptā

Non ixionium caput
Velox precipitat rota.
Et longa ſiti perditus
Spernit flumina tantalus.
Vultur dum ſatur eſt modis
Non traxit ticij iecur.
Tandem vincimur arbiter
Vmbrarum miſerans ait.
Donamus comitem viro
Emptam carmine cōiugem.
Sed lex dona coerceat.
Nedum tartara liquerit
Fhas eſt lumina flectere.
Quis legem det amantibus.
Maior lex amor eſt ſibi.
Heu noctis prope terminos.
Orpheos erudicē ſuam
Vidit. perdidit. occidit.
Vos hec fabula reſpicit
Quicunq̧ in ſuperum diem.

.i. cōparatā carmine ſuo. ſꝫ lex .i. ɔditio. coerceat: iſta dōa: ne phas ſit ſibi deducēti vxorē flectē luīa .i. oculos reſpiciendo vxorē dū liq̄rit .i. reliq̄rit tartara Et tūc exclamat: dicens. Quis det .i. īponit: legē amantib⁹ .q. di. amor non debet coerceri lege. quia amor maior lex eſt ſibi. i. amor maior ē lege. Et ſb̄dit. Heu ꝓpe t̄minos noctꝭ .i. inferni. orphe⁹ erudicē vxorē ſuā vidit: reſpiciendo a tergo eā ꝑdidit ab īferis nō deducēdo: occidit ī inferno eā relinq̄ndo. Notādū ꝙ apud inferos arbit .i. iudex vmbrax dr̄ adamāt⁹: q̄ cogit aīas ad fatēdū pctā cōmiſſa: ꝛ vnicuiq̧ ſm merita ſua penā diſtribuit. iſte adamāt⁹ dixit: donem⁹ viro cōiugē. Notādū ꝙ amor nō ꝑt lege coerceri. Nā ex incēſo amore hō ſepi⁹ trāſgredit legē. ꝛ amor fortior ē ad aliq̄d implēdū q̄ꝫ lex ad coercēdū Ideo dicit. q̄s legē dat amātib⁹: maior lex eſt ſibi. q. di. ꝓpter quid lex dat amātib⁹: cū ꝑ ſe dura lex ſit amare.
¶ Vos h̄ fabula reſpic. Hic ph̄ia applicādo fabulā ad ꝓpoſitū: hortat nos vitare impedimētū ɔtēplatiōis ſūmi boni. Et dic. O hoīes q̄cūq̧ queritis

.i. vultis. ducere mentē .i. mētis ꝯtplatōez. in superū diē .i. in sup̄nā clari-tatē. hec fabula iā dicta respicit vos. q꞉ ad v̄ram informatōez inducta. Nā q̄ vict⁹ affectu terrenoꝝ flexerit lumīa .i. oculos rōīs ⁊ intellect⁹. in tartareum spec⁹ .i. in terrena: q̄ ducūt ad īfernaꝫ ꝓfunditatē. Quicq̄d p̄cipuū .i. bonū. trahit. s. laborādo: illud ꝑd: dū vidit inferos .i. dū intēdit terrenis ⁊ tp̄alibus q̄ sunt infima.

Mentem ducere queritis.
Nam qui tartareum in specus.
Victus lumina flexerit.
Quicquid precipuū trahit
Perdit: dum vidit inferos.

Explicit liber terti⁹ de ꝯsolatōe phie.
Incipit liber quartus Prosa prima.

b Ec cū phia dignitate vult⁹ et oris grauitate seruata: leniterq꞉ suauiterq꞉ cecinisset. Tum ego nōdum penitus insiti meroris oblit⁹ intētionez dicere adhuc aliquid parātis abrupi. Et o inquā veri p̄uia luminis: que vsq꞉ adhuc tua fudit oratio: tū sui speculatione

Nota q̄ ꝯcupiscentia ⁊ affect⁹ terrenoꝝ impedit ꝯtēplatōz sūmi boni. Vñ Boeti⁹ ī tractatu de summo bono dicit. Inordinata ꝯcupiscētia multos impedit a sūmo bono. q̄sdā eñ pigriciā seq̄ videm⁹. q̄sdā eñ delectatiōes sensuales. q̄sdā eñ desideria auri ⁊ argēti. exceptis paucis viris honorādis phīs q̄ ꝯtēnūt sensus desideria: ⁊ sequūtur desideria ītellect⁹. Et ꝓpe finē eiusdē tractatus dicit. Phus maxime delectat̄ in p̄mo p̄ncipio ī ꝯtēplatōe sue bonitatis. Et hec sola est recta delectatio. hec eñ est vita phoꝝ sine qua nemo viuit vita recta. Et subdit. Phm aūt voco oēm hoīez viuentē ordine nature tendēs ī alta: ⁊ finiens vitā acq̄rit vltimū finē ⁊ optimā vite hūane: qui est deus gloriosus benedictus in secula seculoꝝ.

Ec cū phia dignitate vult⁹. Hic incipit quart⁹ liber de cōsolatiōe phie. cui⁹ hec ē ꝓsa p̄ma. In q̄ libro phia assignat causas q̄re mala cōcedant̄ in regno dei: cū oīm rex rector bon⁹ existat. s. de⁹. et ꝓbat bonos sp̄ eē potētes: ⁊ malos impotētes. Et sicut vitia nūq̄ sunt sine pena: ita virtutes nūq̄ sunt sine p̄mio. Probat etiā q̄ oīs fortuna tā ꝓspa q̄ aduersa bonis ad ꝑfectū: malis aūt ad īteritū. Etiā ꝓbat q̄ oīa q̄ fiūt a deo recte fiūt. ⁊ alia plura sicut patebit. Et diuidit̄ ille liber ī xiiij. ptes. q꞉ septē sunt ꝓse ⁊ setē metra hui⁹ q̄rti: de q̄b⁹ patebit ī ꝓcessu. Prime q̄ ostēdit Boeti⁹ quō lrētōez phie adhuc parātis plura dicē icēru pit ꝓponēdo cās sui doloris. Scdo phia ꝓmittit sibi ꝑfectā curam. Tertio dat modū curādi ipm. Scda ibi. Tū illa ⁊ esset. Tertia ibi. Et qm. Et q̄rto

ꝓſequit̃ intẽtõem: ipm curãdo in ſequẽti pſa: ibi. Tũ ego. Primo oſtẽdit quõ interrupit intẽtõez phie volentis pſa loq. Scdo ꝓbat cãs ſui doloris. Scda ibi. Sz ea ipa eſt. Primo dicit. Cũ phia ceciniſſet. i. decãtaſſz. hec. ſ. pdicta. ſuata lenit̃. i. delectabilit̃. ⁊ ſuauiter. i. dulcit̃. ſuata dignitate. i. reuerẽtia. vult⁹. ſ. ſui. ⁊ grauitate oris. i. ſmonis ſup. ſui. Tũ. i. poſt hoc. ego

diuina: tuz tuis ratiõibus iuicta patuerũt. Eaq̃ mihi: ⁊ ſi ob iniurie dolorẽ nup oblita: nõ tamen ante hac ꝓrſus ignorata dixiſti. Sz ea ipa eſt vel maxima noſtri cauſa meroris. q̃ cum rerũ bonus rector exiſtat: vel eſſe omnino mala poſſint: vel impunita ptereant. Q̃ ſolũ quãta dignũ ſit admiratiõe pfecto cõſidera. At huic aliud maius adiungit̃. Nam imperãte florẽteq̃ nequitia: virtus nõ ſolum pmijs caret: verũetiã

.ſ. Boet. nõdum. i. nõ adhuc. oblitus .i. immemor. penitus. i. oĩno. inſiti meroris. i. itrinſeci doloris. Ego boe. abrupi. i. iterrupi. intẽtiõem .i. propoſitũ phie paratis .i. intẽdẽtis dicere adhuc aliqd. Et inquaz. i. dixi.

O puia. i. pambula. veri luminis. i. perfecte cognitõis. ſ. illa q̃ tua oro. i. tu⁹ ſmo. fudit. i. locut⁹ ẽ. hucuſq̃. i. ad iſtũ libꝝ q̃rtũ. patuerũt. i. manifeſta fuerũt. iuicta. i. inſolubilia. tuz. i. aliqñ. diuina ſpeculatõe. i. ſcta cõtẽplatõe. tuz .i. aliqñ. ſui. ſ. ipius. tũ. i. aliqñ. tuis rõib⁹. i. demõſtratõib⁹. Et ea. i. illa pdicta. etſi ꝓ q̃uis. oblita mihi nup. i. aliqñ decuiatiõem ob dolorẽ iniurie ſup. quã ꝑpeſſus ſuz a Theodorico rege gothoꝝ. non tñ dixiſti ꝓrſus. i. oĩno. hec. ſ. pdicta. ignorata. i. ignota. ante hac. i. hucuſq̃. Nota q̃ dignitas ẽ honeſta ⁊ imperioſa autoritas. Dicit̃ aũt phia hr̃e dignitatẽ vult⁹ ꝓpt̃ ſui honeſtatẽ. q: ſm Tulliũ ſola ſapia ẽ q̃ meret̃ honores: ⁊ ꝓpt̃ ſui autoritatẽ q̃ digna ẽ imitatõe. Etiã phia dr̃ ec grauis ore. i. ſtabili ſmõe. q: ſmones philoſophici firmitate rõnũ inſunt ſtabilitati. Nota cũ phia oñdiſſet q̃d ſit ſummũ bonũ ⁊ in q̃ ſitũ ſit: ⁊ feciſſet exhortatõez ad illud querẽdũ: intẽdebat oñdere modũ q̃ ad illõ ꝑuenit̃. ſꝫ añq̃ expleret illã itẽtõez Boeti⁹ velut auid⁹ ad ſciẽdũ qdã q̃ꝝ ignorãtia detinebat ipz i merore: interrupit intẽtõez phie volẽtis pſa dicere. Nota q̃ phia dr̃ puia veri luminis. quia ipa clarificat aĩam: ⁊ trahit eã ab obſcuritate ignorãtie ad lucẽ ſapie et ad claritatẽ itellect⁹: ex lib. de pomo Ariſto. Vel iõ dr̃ puia veri luminis: q: per ipaz tãq̃ ꝑ viã hõ ꝑuenit ad cognitõez veri luminis: qḋ ẽ de⁹. q: ſcribit̃ i li. de pomo. q̃ ꝑ phiam hõ cognoſcit ſuũ creatorẽ q̃ de nihilo fecit oĩa: q̃ ẽ iceptor oĩm iceptoꝝ: ⁊ oĩm pncipioꝝ pncipiũ. Et ibidẽ ſcribit̃. Oportuit vt phia mitteret̃ ad inſtruẽdũ ignorãtes: ⁊ eos q̃ nõ cognouerũt ſuũ creatorẽ.
¶ Sed ea ipa eſt. Hic Boeti⁹ ꝓponit cãs ſui meroris: dicẽs. Sed ea ipa eſt. cauſa nr̃i meroris: ⁊ maxima cauſa. q̃ cũ rector rerũ. ſ. de⁹ bon⁹ exiſtat: vel eſſe mala oĩno poſſint: vel ptereãt impunita. qḋ ſaltẽ ſi nullũ aliud incõue

nicns ſequeret̃ .cōſidera quāta ſit dignū admiratōe. at ꝓ ſed. huic adiūgit̃ .i. addit̃ .aliud maius ſup. admirādū. Nā ꝓ qꝫ. imꝑante .i. ꝑcipiente. ⁊ flo rēte .i. vigēte neqtia .i. neqtioſis hoībꝰ. virtꝰ .i. hō virtuoſus. nō ſolū .i. nō tm̄ caret ꝓmijs: verūetiā ipa virtꝰ ſubiecta .i. ſubdita. calcat̃ pedibꝰ .i. po tētijs. ſceleratoꝝ .i. maloꝝ. ⁊ ipa virtꝰ luit .i. patit̃. ſupplicia .i. penas. in lo

ſceleratoꝝ pedibus ſubiecta calcatur: et in locum facinoꝝ ſupplicia luit. Que fieri ī re gno ſcientis oīa: potētis oīa. ſed bona tantūmodo volētis dei nemo ſatis poteſt nec admirari: nec cōqueri. P. Tū illa. Et eſſet inquit infiniti ſtuporis: oīibuſqꝫ hor ribilius monſtris: ſicuti tu eſtimas in tan ti velut prīſfamilias diſpoſitiſſima domo vilia vaſa colerētur: ꝓcioſa ſordeſcerēt. Sȝ non ita eſt. Nam ſi ea que pauloante con

cum facinoꝝ .i. vitioſoꝝ loco: q. ſ. ꝓdicta. fieri .i. ꝑmitti .ī reg. i. ī mūdo. ſciētis oīa. ſ. dei ⁊ potēt oīa. ſȝ volētis .i. ītēdētis. tantūmō bōa. nemo ſatis vel admirari nec cōqueri ꝑt .i. ꝗrimōiā facere. Nota ꝙ mala fiūt ī mūdo: patȝ. qꝛ rō ſꝑ deꝑcat̃ ad bonū. Cū ergo mali nō regant̃ iudicio recte rōis: ſȝ vincant̃ paſſionibꝰ ire ⁊ cōcupiſcentie: ideo deficiūt a bono. Itē ſu ꝑabūdantia ⁊ defectꝰ ſunt de genere maloꝝ: cū virtꝰ cōſiſtat in medio. Cū igit̃ in plurībꝰ ſit ſuꝑabūdantia ⁊ defectꝰ: patet ꝙ mala fiūt in mūdo. Cū aūt oīa dependeāt a deo celū ⁊ tota natura. ⁊ deus eſſentialr̄ ſit bonꝰ: mirabile eſt quō mala eſſe pn̄t: vel ſaltē pmaneāt impunita. Nota ꝙ qꝛ boni attingūt finē oīm rerū .ſ. ſummū bonū: ideo ſunt potentes. Mali aūt qꝛ a hoc ipm̄ attingere nō poſſunt: ſunt impotētes. Et qꝛ Boetiꝰ in ꝓmo libꝛo ſexta ꝓſa: dixit ſe ignorare quis ſit finis oīm rerū. ideo putabat bonos eſſe impotētes. malos aūt potētes. et de hoc Boetiꝰ admirat̃: vt patȝ in lr̄a. et iſta eſt vna cauſa ſui doloris.

¶ Tum illa. ⁊ eſſet inqt. Hic phia ꝓmittit Boetio ꝑfectā curā q̄ cōſiſtit ī ꝑtractōe huiꝰ materie: dicēs .i. O Boeci. ⁊ eſſet infiniti ſtuporis .i. admirationis. ⁊ eſſet horribiliꝰ oībus mōſtris .i. defoꝛmitatibꝰ. ſi in diſpoſitiſſima .i. in ordinatiſſima domo .ſ. in mūdo. tāti prīſfamilias .ſ. dei. ſi ibi colerent̃ .i. honorent̃. vilia vaſa .i. mali hoīes. ⁊ ſi ꝓcioſa vaſa .i. boni hoīes ſordeſcerent .i. vileſcerēt: ſicut tu eſtimas. Sȝ nō eſt ita. Nā ſi ea q̄ pauloante ꝯcluſa ſunt ſeruant̃ incōuulſa .i. integra in ſui veritate: tu autoꝛe .i. doctoꝛe ipo deo de cuiꝰ regno nūc loqmur: cognoſces ſꝑ bonos eē potētes: malos vo impotētes. nec vnqꝫ vitia eſſe ſine pena: nec ſine ꝓmio eſſe virtutes. et cognoſces bonis ſꝑ cōtingere felicia: ⁊ malis infortunata. et cognoſces multa id genꝰ .i. huiꝰ generis: q̄ corroboꝛent te firma ſoliditate. ſ. cōtra aduerſitatē fortune: querelis tuis ſopitis .i. remotis. Notādū ſicut poſtea patebit oīa que fiūt recte: a deo fiunt. Cum igit̃ ordo iuſticie requirit vitia

puniri: virtutes remunerari. ſi mali manerẽt impuniti: ⁊ boni irremunera-
ti: ⁊ ſic pũerſus eẽt ordo i domo dei. ſ. ĩ mũdo: qḋ ẽ horribiliꝰ oĩbꝰ mõſtris.
¶ Et qm̃ vere formã. Hic pħia dat modũ curãdi ipm Boetiũ: dicẽs. Quo
niã dudũ. ſ. in tertio libro: vidiſti formaz vere beatitudinis me mõſtrãte. i.
docente. oĩbus decurſis. i. ptrãſitis que puto neceſſariũ p̃termittere: oſten
dam tibi viã que te reuehat. i. reducat domuz. i. ad cognitionem vere beatitudinis. ⁊ ego affigã. i. apponaz tue menti pẽnas. i. rationes: quibus mẽs poſſit ſe tollere in altum vt depulſa pturbatiõe cõtingente tibi ex affectu bonoruz temporalium: reuertaris ſoſpes in pr̃iaz meo ductu. mea ſemita. meis vehiclis. Nota per pẽnas q̃s pħia promittit affigere menti Boetij: intelligitur ſpeculatõ rationis ⁊ intellectꝰ: virtus et ſapientia. Sicut enim auis volando in altum deducit auxilio pennarũ: ſic mens hũana ſpeculatiõe rationis ⁊ intellectus: virtute ⁊ ſapiẽtia erigitur in cõtemplatõem ſummi boni.

cluſa ſunt: incõuulſa ſeruantur ipo de cuiꝰ nũc regno loq̃mur autore: cognoſces ſemper quidẽ potentes bonos eſſe: malos vero abiectos ſemper atq̃ imbecilles. Nec ſine pena vnq̃ eſſe vitia: nec ſine p̃mio virtutes. Bonis felicia: malis ſemper infortunata contingere. Multaq̃ id genus que ſopitis querelis firma te ſoliditate corroborent. Et quoniam vere formam beatitudinis me duduz monſtrante vidiſti: quo etiam ſita ſit agnouiſti: decurſis omnibus que p̃termittere neceſſarium puto: viam tibi que te domuz reuehat oſtendam. Pennas etiam tue menti quibꝰ ſe in altum tollere poſſit affigam. vt pturbatiõe depulſa ſoſpes i patriã meo ductu: mea ſemita meis etiã vehiculis reuertaris.

Metrum primũ quarti libri.

Sunt etenĩ pẽne volucres mihi.
Que celſa cõſcendant poli.
Quas ſibi cum velox mens induit.

Sunt eteniz penne. Iſtud eſt primuz metrum huius quarti. cuiꝰ primus verſus dicitur metrum alemanicum ab inuentore: dactilicum a pede p̃dominante. Secundus verſus dicitur metrum archiloycum ab inuentore: iambicum a pede p̃dominante. In quo metro pħia oſtendit viaz per quã peruenit̃ ad cognitiõem ſummi boni. ⁊ eſt per cõſideratõez creatu

rarū: que gradatim ſunt trāſendēde quouſq̧ īueniat aliq̄d qđ p̄emineat oī creature. ⁊ iſtā viā tradit ſib ſilitudine auis volātis. Primo ḡ tradit viam q̄ mens pueniat ad cognitōez ſūmi boni. Scđo oñdit q̄d mens iudicabit cū illic peruenerit. Scđa ib. Huic te. Primo dicit. Dixi ꝙ affigā pennas mēti tue. ſunt etenī mihi pēne volucres .i. veloces .ſ. virt⁹ ⁊ ſapia. q̄ cōſcendant. i. penetrāt . celſa .i. alta poli. q̄ſi pennas. cum mēs velox ſibi īduit. i. aſſumit. ipa perosa. i . odio hn̄s. t̄ras deſpicit eas: q̄rendo vlterius creatorē et mēs ſupat globū .i. ſpericū corp⁹. īmenſi aeris: coḡſcendo ꝙ vltra aerē eſt creator . Nubes videt p⁹ tergū. q̄a vltra nubes q̄rit cognitōez ſūmi boni. et trāſcēdit verticē .i. ſūmitatē ignis. qui ignis calet agili. i. veloci motu. etherꝭ .i. celi. ⁊ vlterius ꝓcedit mens īueſtigando: donec ſurgat .i. eleuetur. in domos aſtriferas .i. in orbem planetarū. ⁊ cōiungat vias ſuas phebo .i. ſoli: īueſtigando ꝙ ſol nō eſt deus. donec comitet̄ iter gelidi ſenis .i. ſaturni qui ſupra ſolem. mens inquā exiſtēs miles coruſci ſyderis .i. dei: qui eſt ſplendidū ſydus. et vlteri⁹ aſcendit ſupra orbes planetarū: donec recurrat .i. ꝑtrāſeat circulū aſtri .i. celū ſtellatuz. quo .ſ. aſtro. pingitur .i. ornatur nox micans. quia nox ſtellis exhauſtū firmamenti illumīat̄ . vbi .i. poſtq̄ ſatis fuerit exhauſtū .i. ſpeculatōe vacuatū ꝙ nulla ſtellaꝝ eſt deus. mens vlteri⁹ trāſcendit donec relinq̄t extimū polū .i. vltimū celuz. et p̄mat dorſa velocis etheris .i. firmamēti .ſ. ꝯpo .i. potēs. reuerēdi lumīs .ſ. dei. hic ſup̄ vltimū polū dn̄s reguz tenet ſcept. .i. īpiū. ⁊ tp̄at .i. moderat̄ . habenas .i. regimīs

Terras peroſa deſpicit.
Aeris imenſi ſuperat globum.
Nubeſq̧ poſt tergum videt.
Quiq̧ motu agili calet etheris.
Tranſcendit ignis verticem.
Donec in aſtriferas ſurgat domos.
Pheboq̧ cōiungat vias.
Aut comitetur iter gelidi ſenis.
Miles coruſci ſyderis.
Vel quocūq̧ micans nox pingitur.
Recurrat aſtri circulum.
Atq̧ vbi iam exhauſtū fuerit ſatis.
Polum relinquat extimuz.
Dorſaq̧ velocis premat etheris.
Compos verendi luminis.
Hic regum ſceptrum domin⁹ tenet.
Orbiſq̧ habenas temperat.
Et volucrem currum ſtabilis regit.
Rerum coruſcus arbiter.

orbis ⁊ manēs ſtabilis ī ſe. regit volucrē. i. velocē. currū. i. circularē motū corpoꝝ celeſtiū. deus exñs coruſcus arbiter. i. ſplēdid⁹ iudex rex. Notandū ꝙ dicit ignē calere motu celi. ex q̄ videt̄ ꝙ calor nō ſit ꝓpria ⁊ per ſe q̄litas ignis: cū ſibi debeat̄ ꝑ motū celi. ꝟ dicēdū ꝙ loc⁹ nō ſolū eſt cā ꝯſeruatiua lacati: ꝟ oīm accñtiū nālr ꝯñtiū. Vñ qꝛ celū ē loc⁹ ignis nō ſolū eſt cā ipi⁹ ignis ꝟ etiā ipi⁹ caloris ignē cōſequētis. Et qꝛ ꝓpꝰa diſpoſitio celi ſm quā hꝫ caliditatem ſupꝰoſa ē motus ei⁹. Ideo dicit ignem calere motu celi: non excludens ꝑ ħ q̄n calor ſit ꝑ ſe q̄litas ignis. Notādūꝫ ꝙ Saturnuꝫ vocat gelidū ſenem. nō ꝙ ſit gelidus formalr: ꝟ effectiue. Eſt eñ effectiuus gelu ⁊ frigoris. Et dī ſenex. qꝛ motus eius tardus eſt ad modū ſenis. Nam curſum ſuū cōplet pluri tempore ꝙꝫ ſol vel luna.

Huc te ſi reducē referat via.
Quā nūc requiris imemor.
Hec dices memini patria eſt mihi
Hinc ortus: hic ſiſtam gradum.
Q⁹ ſi terrarum placeat tibi
Noctem relictam viſere.
Quos miſeri toruos populi timent.
Cernes tyrānos exules.

Proſa ſecūda quarti libri.

1 Vm ergo pape inquā vt magna promittis: nec dubito q̄n poſſis efficere: tu modo quē excitaueris ne moreris. P.

¶ Huc te ſi reducē. Hic oñdit pħia q̄d mens iudicabit cū trāſcēdit creaturas ⁊ ꝑuenit in cognitōem dei: dicēs. O mens ſi via ducat te reducē. i. reuertētē a tꝑalib⁹. huc. i. ad cognitōeꝫ dei. quā viā nūc imemor req̄ris. Tūc dices. Ego memini q̄ obnubilata fui affectu tꝑaliū. hic. ſ. ī ꝯtēplatōe dei eſt mihi pr̄ia. hinc. ſ. a deo eſt me⁹ ort⁹: qꝛ ad ei⁹ imaginē creata. hic. ſ. ī ꝯtemplatōe dei ſiſtā. i. figā. gradū. i. ponā finalē quietē. Q⁹ ſi placeat tibi exiſtē ī cognitōeꝫ dei viſere. i. cū deſiderio videre: noctē terraꝝ relictā. tu cernes. i. videbis. toruos tyrānos. i. crudeles ꝑncipes: q̄s miſeri ppl̄i timēt: illos toruos eē exules a vera pr̄ia ſua. Notādū ſm apl̄m. Nō habem⁹ hic manentē pr̄iaꝫ: ꝟ futurā inq̄rim⁹. Hec eñ ē vera pr̄ia a q̄ aīa rōnalis ꝑ creationē a deo exiuit. ad quā niſi reuertat̄ eē qꝺ a deo accepit affectōe terrenorū deturpata ꝓrſus amittit. Propter qꝺ dixit in ſcḋo metro tertij libri. Repetunt ꝓprios queqꝫ recurſus. Redituqꝫ ſuo ſingula gaudent. Nec manet vlli tradit⁹ ordo. Niſi ꝙ fini iūxerit ortū. Stabilēqꝫ ſui fecerit orbē.

Vm ergo pape inquā. Hic incipit ſecūda proſa hui⁹ q̄rti. Circa quā eſt ſciendū ꝙ pħia in primo libro ſexta pſa: inueſtigando cauſaꝫ ⁊ radicem infirmitatis Boetij: cognouit ꝙ Boeti⁹ ex ignorātia finis rerū ma-

los hoīes potētes: bonos vero impotētes putabat. Itē qꝛ ignorabat quibus gubernaculis mūdus regat᷑. Fortuitarū vices eſtimabat fluitare ſine rectore. Quia vero phia iaʒ oñdit qs ſit finis rerū a qbꝰ gubernaculis mundus regat᷑: nūc phia vult adhibere Boetio pſectam curā: remouēdo dolores in quos Boetiꝰ incidit ex ignorātia pmiſſoꝝ. Et pmo phia hoc petit. ⁊ phia ſcđo illud pſeqtur: ibi. Primuʒ igitur.

Primū igit᷑ inquit bonis ſemꝑ adeſſe potentiā malos cūctis viribus eſſe deſertos agnoſcas licebit: quoꝝ quidē alterū demōſtrat᷑ ex altero. Nam cū bonuʒ malūqꜫ cōtraria ſint: ſi bonū potens eſſe cōſtiterit: liquet imbecillitas mali. At ſi fragilitas clareſcat mali: boni firmitas nota eſt. Sʒ vti noſtre ſentētie fides abundātioꝛ ſit alterutro calle ꝓcedam: nūc hinc: nūc inde ꝓpoſita cōfirmās. Duo ſunt quibus oīs hūanoꝝ actuū cōſtat effectus: volūtas ſcʒ ac poteſtas. Quoꝝ ſi alterutrū deſit: nihil eſt

Dicit pmo. Tū igitur. ſ. finito ſmone phie: ego Boet. i. quā. pape eſt īteriectio admirantis. O phia: tu magna promittis: nec dubito quin poſſis efficere. i. ad effectū pducē: tu modo ne moreris. i. non ptrahas me quē excitaueris. ſ. ad audiendū. Notandū ꝙ ſapiēs nihil pmittit qđ adimplere nō poſſit. qꝛ opus ſapiētis eſt non mentiri. Ergo dicit Boetiꝰ phie. Sicut magna pmittis: nō dubito qn efficere poſſis.

¶ Primū igit᷑ inqt. Hic phia pſeqtur intētū. ⁊ pmo pbat bonos ſꝑ eē potētes ⁊ malos impotētes. cuiꝰ oppoſitū putabat Boetiꝰ. Et tangit pmo modū ꝑ quē vult hoc oñdere. Scđo oñdit ⁊ pbat intētū ſuū rōnibꝰ: ibi. Duo ſunt. Prio dicit. O Boeci: pmū licebit vt agnoſcas bonis ſꝑ adeſſe potētiā: ⁊ malos eē deſertos. i. pinatos cunctis viribꝰ. qꝝ alteꝝ. ſ. bonis ſꝑ adeſſe potentiā demōſtrat᷑ ex altero. ſ. ex hoc ꝙ mali ſunt viribꝰ deſerti. Et huius cām ſubdit: dicēs. Nā cū bonū ⁊ malū ſint ꝯria: ſi bonū eē potēs cōſtiterit: liquet. i. manifeſtū fuerit. imbecillitas. i. impotētia mali. et ſi fragilitas clareſcat mali: firmitas boni nota eſt. Sed vt ꝓ ſicut. abūdantioꝛ ſit fides nr̄e ſnīe: alt̄utro calle. i. vtraqꜫ via ꝓcedā cōfirmans ꝓpoſita. nūc hinc ſcʒ ex infirmitate boni: nūc inde ex fragilitate mali. Notādū ꝙ phia dictū ſuū: ꝙ ſi boni ſunt potētes mali ſunt impotētes: fundat ſuꝑ cōſiderationē topicā. ſi ꝓpoſitū in ꝓpoſito ⁊ oppoſitū in oppoſito. vt ſi ſanitas eſt bona: egritudo ē mala. dicit ꝙ velit ꝓcedere vtraqꜫ via ex potētia bonoꝝ pbādo impotētiā maloꝝ. ⁊ ex īpotētia maloꝝ potētiā bonoꝝ. qꝛ ſi tm̄ vnū iſtorum pbaret ⁊ ex hoc reliquū ꝯcluderet ꝑ locū a ꝯriis eſſet argumētū veriſimile ⁊ nō neceſſariū. ⁊ iō vtrāqꜫ ꝑtē vult pbare ⁊ ex vtroqꜫ reliquū ꝯcludē.
¶ Duo ſunt quibꝰ oīs. Hic phia pbat intentū rōnibꝰ. Secūdo excludit qu

dam ꝛ ublatōem: ibi. Sed pūt. Tertio cōfirmat p̄ncipale intentū autorita te platonis: ibi. Ex quib⁹ oībus. Primo pbat bonos ſpeē potētes: ꝛ malos impotētes duabus rōnib⁹. Secūdo ad idem oſtendendū coaceruat breues ratōnes: ibi. Sed quoniam ꝛc. Prima in duo fm duas ratiōes. Secūda ibi. Rurſus inquit. Primo p̄mitit duo neceſſaria ad p̄mā rōem. Secūdo ex his arguit: ibi. oēs igit̄ homīes. Primo premittit vnum neceſſarium. Scđo aliud. ibi. Meministi ne. Primo dic̄. Duo ſūt p̄ncipla quibus cōſtat. i. pmanet. oīs effect⁹ humanoꝝ actuū. ſ. volūtas ꝛ poteſtas. quoꝝ ſi alteꝝ deſit nihil ē. quod queat effect⁹

qđ explicari queat. Deficiēte etenī voluntate: ne aggredit̄ quidē quiſq̄ qđ nō vult. At ſi poteſtas abſit: voluntas fruſtra ſit. Quo ſit vt ſi quē videas velle adipiſci qđ minime adipiſcat̄: huic obtinēdi qđ voluerit defuiſſe valētiā dubitare nō poſſis. B. Perſpicuū eſt inquā: nec vllo modo negari poteſt. P. Quem vero effeciſſe quod voluerit videas. Num etiā potuiſſe dubitabis. B. Minime. P. Quod vero quiſq̄ poteſt in eo validus: qđ vero nō p̄t in hoc imbecillis eſſe cēſendus eſt. B. Fateoꝛ inq̄.

explicari. i. fieri. qđ declarat. Deficiēte enī volūtate nullus effect⁹ pducit̄ qꝛ null⁹ aggredit̄ qđ nō vult. ꝛ ſi ptās abſit: volūtas fruſtra ſit. Quo ſit. i. ex q̄ ſeq̄t̄: vt ſi videas aliquē velle adipiſci qđ mīme adipiſcat̄: nō poſſis dubitare huic defuiſſe valētiā. i. potētiā obtinēdi qđ voluerit. Et iō dic̄ Boeti⁹. Perſpicuū ē: nec vllo mō negari p̄t. Et ſubdit phia. Quē vero videas effeciſſe qđ voluerit. Nū dubitabis eū potuiſſe: ſꝫ nō habuiſſe potētiā. Et dicit. B. Mīme. Tūc phia cōcludit tanq̄ manifeſtū ex dictis: dicēs. Illud qđ q̄ſq̄ p̄t ī eo ē valid⁹. i. potēs. qđ vero nō p̄t ī eo ē cēſend⁹. i. iudicād⁹ imbecillis. i. impotēs. Et dicit. B. Fateoꝛ inquā. Notandū ꝙ phia dicit nullus aggreditur qđ non vult. Cōtra. aliquis nolens interficit hominē: vel ledit hominē. ergo aliquis aggredit̄ quod nō vult. Item aliquis cogit̄ur facere aliquid cōtra voluntatē ſuam: ꝛ ſic aggredit̄ quod nō vult. Dicendū ꝙ phia loquit̄ hic de effectu ſpōtaneo qui ex intentōe pcedit: nō de eo qui caſu cōtingit. Unde dicendū ad primū ꝙ voluntas poteſt cōparari vel ad ipam actōem quā aliquis primo aggredit̄: ꝛ ſic nō deficit volūtas. vel p̄ōt cōparari ad cōſequēs illā actōem: ꝛ ſic poteſt deficere volūtas. vt ſi aliquis nolens hominē interfecit. Ad ſecundū dicendū: illud qđ quis coactus facit eſt voluntariū mixtum: tamē ſimpliciter eſt īuoluntariū. aliquis enī coactus magis vult hoc facere q̄ ſuſtinere penam vel perdere vitā. Et ita reſpectu talis effectus nō deeſt volūtas, ſꝫ q̄tū ad actū interiorē voluntas ſemꝑ libera eſt: ꝛ cogi nō poteſt.

Meministi ne igit inquit. Hic phia pmittit secundū vtile ad rōem ⁊ est re ſumptio quorūdā prius dictoꝝ: dicēs. Meministi ne eſſe collectū. cōclu/ ſum ſupioribus rōnibꝰ omnē intētōem hūane volūtatis feſtinare. tendē re ad beatitudinē q volūtas agit .i. ducit diuersis studijs. Rñdet Boetꝰ Memini inquā illō eē demōstratū. Itē q̄rit phia. Nūqd recordaris beati/ tudinem eſſe ipſū bonū: et eo mō deſide rari bonū ab oībus: cū be atitudo peti tur .i. deside/ ratur. Rñdit Boet. Minime recordor qm̄ p̄ro qr .id .i. illud fixū teneo memorie. Notā dum q̄ recordari ē aliquid reducē re ad memo/ riam qd p obliuionē ē la/ pſū a memo ria. Et qa be atitudinē eē ipm ſummū bonū: nō ex/ ciderat a mē te Boetij: ſ ſēp remane/ bat i habitu iō dicit ſe nō recordari de hoc: ſed in memoria tanq̄ fixū tenere.

P. Meministi ne igit inq̄t ſupiorib rōnibus eē collectū intētiōez oēz volūtatis humane q diuerſis ſtudijs agit ad beatitudinem feſtinare. B. Memini inquā id q̄z eē demonſtratū. P. Num recordaris btitudinē ipm eſſe bonū: eoq̄ mō cū beatitudo petit ab oībꝰ deſiderari bonū. B. Minime inquā recordor: qm̄ id memorie fixū teneo. P. Oēs igit hoīes boni pariter ac mali indiſcreta intētōe ad bonū puenire nitūtur B. Ita inquā cōſequēs eſt. P. Sz certum eſt adeptōe boni bonos fieri. B. Certum. P. Adipiſcunt igit boni qd appetūt B. Sic videt. P. Mali vo ſi adipiſcerētur qd appetūt bonū: mali eſſe nō poſſent. B. Ita eſt. P. Cū igit vtriq̄ bonū petāt: ſi hi quidē adipiſcant: illi vo minime. Non dubiū eſt bonos quidē potētes eſſe: q vo mali ſunt imbecilles. B. Quiſq̄s inq̄t du

¶ Omnes igit hoīes. Hic phia arguit ex dictis pbans bonos eſſe poten/ tes ⁊ malos impotētes: tali rōe. Quicūq̄ adipiſcunt qd volunt ſunt potētes. ⁊ qui nō adipiſcunt qd volūt ſunt impotentes: ex pmo pambulo. ſ boni adipiſcunt qd volunt. ſ. ſummū bonū. mali lz velint nō adipiſcunt ipm qr ſi mali adipiſcerent ſummū bonū nō eſſent mali. ergo boni ſunt potētes mali impotētes. Rñ dicit in lr̃a. Omnes hoīes boni ⁊ mali nitunt pueni/ re ad bonū indiſcreta intentōe. i. indiuiſa intentōe. Dicit Boetꝰ. Ita cōſequēs ē ad dicta. Subdit phia. Certū ē bonos fieri adeptōe boni. Certū eſt dicit Boet. Igit cōcludit phia. Boni adipiſcunt qd appetūt. i. volūt. Dicit Boeti. Sic videt: ſi mali adipiſcerent bonū qd appetūt: nō poſſent eē

mali. Ita eſt dicit Boetius igiẗ ꝯcludit phia. Cũ vtriq̃ petant bonũ. ſed hi. ſ. boni illd adipiſcãẗ. illi vo mali mĩme. Nõ ẽ dubiũ bonos eẽ potẽtes qui vo mali ſũt imbecilles. i. ĩpotentes Rñdit Boetius. Quiſqs. i. qcũq̃ dubitat de hoc nõ pt ꝯſiderare naturã rex: nec ꝯñam rõnum. Notandum ꝙ qꝛ veritas ꝓpoſitionũ fundaẗ ſup naturã rerũ: qui negat veritatẽ propoſitionũ nõ poteſt cõſiderare naturã rex ſitr negãs veritatẽ ꝓpoſitionũ nõ põt cõſiderare cõſequẽtiam rõnũ. qꝛ ꝯña rationuz ſupra veritatẽ ꝓpoſitionũ fũdatur. Iõ dicit boetꝰ. Qui dubitat de pmiſſis nõ põt ꝯſiderare naturã rex nec ꝯñam rõnuz ¶ Rurſus inqt. Hic phia ponit ſcdam rõnem dicẽs

bitat: nec rex naturã: nec ꝯñam põt conſi-
derare rõnuz. P. Rurſus inqt ſi duo ſint
quibꝰ idez ſm naturã ꝓpoſitũ ſit: eorumq̃
vnꝰ naturali officio idipm agat atq̃ pficiat
alter vo naturale illd officiũ mĩme admini
ſtrare queat. Alio vo mõ q̃ nature conue-
nit: nõ qdẽ impleat propoſitũ ſuũ ſed imi-
tetur implentẽ: quẽnam horũ valentiorem
eſſe decernis. B. Et ſi cõiecto inq̃ qd ve-
lis. planius tñ audire deſidero. P. Am-
bulãdi inqt motũ ſm naturã eẽ hoĩbꝰ num
negabis. B. Minime inq̃. P. Eiuſq̃ rei
pedũ officium eſſe naturale num dubitas.
B. nec hoc quidem inq̃. P. Si qs igitur

Si ſint duo quibus ſit idem propoſitũ. i. eadem intẽtio faciendi aliquid ſm naturã. ⁊ vnꝰ eox agat idipſũ ⁊ perficiat ipſũ naturali officio. i. nãli organo. alter vo mĩme queat admĩſtrare. i. adĩplere illd officiũ. ſ alio mõ q̃ nature ꝯuenit. nõ ĩpleat ꝓpoſitũ. ſ imiteẗ implẽtẽ qñẽ horũ duox decernis. i. iudicas. eẽ valentiorẽ. i. potẽtiorẽ. dicit boetiꝰ. Etſi ꝓ q̃nis. ꝯiecto. i. cõſiderẽ quid velis. tñ ego deſidero planiꝰ audire. Tũc phia declarat ſibi in exẽplũ dicẽs. Nõ negabis motũ ãbulãdi hoĩbꝰ ineẽ ſm naturã. dic̃ Boeẗ. Mĩme nego. Et phia etiã num dubitas eiꝰ rei. i. actus ãbulandi eẽ officiũ nãle pedũ. dic̃ Boeẗ. Nec h̃ dubito. ⁊ phia. Si qs igiẗ ambulet valẽs ĩcedere pedibꝰ. Aliꝰ aũt cui h̃ officiũ deſit. mãibꝰ nitẽs. i. laborãs. ãbulare coneẗ. qs hox pt exiſtiari valẽtior. dicit Boeẗ. Cõtexe cetera. q. d. ꝓcede ĩ rõne tua: qꝛ nullꝰ ambigit qn potẽs nãlis officij ſit valẽtior eo q neq̃at. i. nõ pt in idẽ officiũ. Tũc phia. Iſti ꝓpõni pmiſſe tanq̃ maiori adiũgit vnã minorẽ dicẽs. Sz ſũmũ bonũ qđ eq̃ bonis ⁊ malis ẽ ꝓpoſitũ boni qdẽ petũt. id eſt adipiſcuntur. officio naturali. ſ. virtute. mali vo conantur adipiſci id ipſum p variam cupiditatez rex tpaliũ. qđ non eſt officiũ nãle adipiſcẽdi boni. An tu o Boeti eſtimas aliter. Cui Boetius. Mĩme inq̃. ⁊ Boetiꝰ quaſi pcurrendo ꝯcludit principale intẽtũ. dicens. Nam etiã illud qđ eſt

P

conſequens patet mihi. Ex his enĩ q̃ conceſſerim neceſſe ẽ bonos eẽ potẽtes: malos vo ĩbecilles. ⁊ phia applaudẽs Boetio dicẽs. Recte inqt pcurris. ⁊ illd ẽ ſignũ ſicẽ medici ſolẽt ſperare iudiciũ. i. ſignũ. erecte nature ⁊ nature reſiſtẽtis ſupple ipſi morbo. Notãdũ q ex lr̃a formatur talis ratio. quãdo duo intẽdunt aliqd ppoſitũ naturaliter qd id ppoſitum conſequit officio naturali eſt potẽs ⁊ quod non conſequitur illud ppoſitũ naturali officio eſt impotenſ. ſed tam boni q̃ mali tendunt naturalr̃ ad beatitudinẽ. et boni ipſam cõſequũtur naturali officio .ſ. virtute mali aũt non. ergo boni ſunt potentes mali vo impotentes. Nota q circa vltimũ q medici ſolent accipere ſigna pnoſcita ſanitatis ex egro quando patiens erigit ſe. ⁊ per ſe nitit̃ fortiori remedio. Sic ĩ boetio ſignum erat conualeſcentie ⁊ ſanitatis. q ipſe rationem phie remediãtem quaſi precurrens per ſe compleuit.

pedibus incedere valens ambulet. aliuſq cui hoc naturale pedum deſit officium: manibus nitens ambulare conetur: quis iure horũ valentior exiſtimari poteſt. B. Contexe inq cetera. nã quin naturalis officij potens eo qui idẽ nequeat valentior ſit nullus ambigat. P. Sed ſummum bonum quidem eque malis boniſq ppoſitũ: boni quidem naturali officio virtutum petunt. mali vo variam p cupiditatẽ qd adipiſcẽdi boni naturale officiũ nõ ẽ: idipſum conant adipiſci: an tu aliter exiſtias. B. Minime inq. nã etiã qd eſt cõñs patet. Ex his eni que cceſſerim bonos quidẽ potentes. malos vo eſſe neceſſe eſt imbecilles. P. Recte inquit pcurris. idq. vti medici ſperare ſolent. iudiciũ eſſe erecte iam reſiſtentiſq nature. Sed qm te ad intelligẽdum pmptiſſimũ eſſe cſpicio. crebras coaceruabo rõnes. Vide eni quanta vicioſorum

¶ Sed qm te. Hic phia coaceruat quaſdam alias rõnes breues ad ppoſitũ oſtendendum. ⁊ ſunt quatuor rõnes. ſcda ibi. Conſidera vo. tercia ibi. In qua re. quarta ibi. Cur enim Prĩo dicit. Sed qm te conſpicio pmptiſſimũ ad intelligendum. ego coaceruabo. i. componam. crebras rõnes. vide enim quãta pateat infirmitas vicioſorum hoĩm qui nec ad hoc queũt pueníre. ad qd dicit ⁊ compellit eos naturalis intentio. ⁊ quid eẽt de iſtis malis centendum ſi deſererentur hoc auxilio nature preeũtis tãmagno ac pene inui-

cto.q.d.nihil aliud cenſendum ē: niſi ꝙ impotentie eoꝝ hoc aſcriberetur. Notandū ꝙ tā boni ꝙ̄ mali vniuerſaliter tendūt ad bonū: ⁊ mali deficiūt ab eo qđ cōpetit eis ſm naturā. ex hoc arguit ſic. maxia ipotētia ē deficere ab eo qđ natura intēdit. ſꝫ hoc faciūt mali. ergo mali ſūt impotētes. Notandū ꝙ dicit pene inuicto: ꝙ appetitus naturalis boni nō hꝫ ꝯtrariū repugnās quo vincat: ſꝫ tm̄ ꝑ ignorātiā ⁊ errorē viciorꝝ ꝯuertitur ⁊ ita aliq̄ mō vincit lꝫ non directe.

hoīm pateat infirmitas: q̄ nec ad hoc q̄deꝫ ꝑuenire queūt. ad qđ eos naturalis ducit ac pene cōpellit intentio. Et quid ſi hꝫ tam magno ac pene īuicto precūtis nature deſererentur auxilio. Conſidera vo quanta ſceleratos homies habeat ipotentia. neqꝫ enim leuia aut ludicra premia petunt. q̄ cōſequi atqꝫ obtinere nō pñt. Sed circa ipaꝫ rerū ſummā verticem qꝫ deficiunt. nec ī eo miſeris cōtingit effectus. ꝙ ſoluꝫ dies noctesqꝫ moliunt. In q̄ re bonoꝝ vires emiñēt. Sicut eni eū qui pedibus incedēs. ad eū locum vſqꝫ ꝑuenire potuiſſet. quo nihil

¶ Conſidera vo quanta. Hic phia ponit ſcđam rōnē ⁊ dic. Cōſidera ex his q̄ dicā quāta īpotētia hēat ſceleratos homies. neqꝫ eñ petūt. i. appetūt premia leuia ⁊ ludicra. i. iocoſa. ſed ipſi deficiūt circa ipam ſummā ſupple ꝑfectionē reꝝ atqꝫ verticē. Nec ꝯtingit ipſis miſeris effect⁹ boni. in eo. i. ꝓpter hꝫ ꝙ ipſi moliunt. i. laborāt acq̄rere dies ⁊ noctes. i. trāſitoria ⁊ tpalia bona. Nota ex littera formaf talis ratio: quanto magis eſt illud a quo aliquis deficit: tanto maior eſt ſuus defectus ⁊ in maiorē impotentiam cadit. Sed illud a quo mali deficiunt. non eſt quid vile ⁊ modicum. ſed eſt ſummum bonū ergo malorū maxima eſt impotentia.

¶ In qua re bonorum. Hic phia ponit terciā rōnem ꝓbando bonos maxie eē potentes pertractando exēplū ſupra poſitū. ⁊ ex hoc cōcludit malos maxime eē impotētes. Et dicit In qua re. ſ. aſſuetudini bōi deſiderari eminēt vires bonorum ſupple ⁊ vires maloꝝ. Sicut eni cenſeres. i. iudicares. eſſe ambulādi potētiſſimū. q̄ pedib⁹ īcedēs potuiſſet ꝑuenire vſqꝫ ad eū locum quo vlterius nihil ꝑuiū. i. mānifeſtū iaceret inceſſui. ita neceſſe ē ꝙ eū iudices potentiſſimū. q̄ apphēdit finē expetēdorū. q̄ nihil ē vltra. tales aūt ſūt boni. Ex q̄ fit. i. ſequitur. qđ huic obiacet. i. ꝯriū ē. vt idē ſceleſti. i. mali. videant deſerti oibus virib⁹. Notandū ꝙ ſicut viator aliqs dicitur potēs cum ambulat ad eū locum vbi nihil amplius reſtat de via. ſic boni qū ꝑueniunt ad finem ⁊ ad bonū qđ tranſcendi nō pōt. iō dicūtur potentes. mali autē quia ipſum attingere nō poſſunt dicuntur impotentes.

¶ Cur eni virtute. Hic philoſophia ponit q̄rtā rōnē. ſcḋo excludit quādam dubitatōem. ibi. Q̄ḋ q̄dē. Rō quā ītendit in ſūma ē iſta. mali q̄ñ relīa virtute declināt ad vicia. aut ſciūt bonū eē adherere virtuti aut neſciūt.. neſciunt peccāt p̄ ignorātiā. nihil aūt ē impotētius ignorātia. ĝ mali pecantes igrantia ſūt impotētes. Si aūt ſciūt bonū eē adhērere virtuti: ⁊ reclinant ad vicia aut volentes dereliquunt bonū: a vtiō Si non volētes ſed attracti libidīe paſſionū conuertūť ad vicia. ſequiť q̄ ſūt impotentes. quia maxima impotētia eſt non poſſe reſiſtere paſſionibus. Si autem ſciētes et volētes relinquunt bonū ſequitur q̄ nō tm̄ fiunt ipotentes: ſ; etiā q̄ oīno nō ſūt Cum eñi oīs natura in q̄ntū

vlterius p̄uiū iaceret inceſſui. āmbulā dīpotētiſſimū eē cēſeres ita eū q̄ expetēdo fīnē quo nihil vltra ē app̄hēdit potētiſſimū neceſſe ē iudices. Ex q̄ fit q̄ḋ huic obiacet vt idē celeſti virib⁹ oībus videanť eē deſrti: Cur eni relicta virtute vicia ſectantur. inſcicia ne bonorū. ſ; quid eneruacius ignorantie cecitate. an ſectanda nouerunt. ſed tranuerſos eos libido p̄cipitat. ſic quoq̄ intp̄antia fragiles qui obluctari vicione queunt. An ſcientes volenteſq̄ bonum deſerunt. ad vicia deflectuntur. Sed hoc modo non ſolum potentes eſſe. ſed oīno eſſe deſinunt. Nam qui cōem oīum que ſunt finem relinquunt pariter quoq̄ eſſe deſiſtūt

hm̄ōi habeat ordinē ad finē: in quātum aliq̄d deſiſtit ab ordine ad fīnē: intantum deficit a natura. ⁊ p̄ ɔn̄s ab eſſe ipſius nature. Iſtā rōnē pretendit in littera dicēs. Cur eni relicta virtute mali ſectantur vicia. ne pro nūquid hoc eſt ex inſcicia. i. ex ignorantia bonoꝝ. Sed quid eſt eneruatius. i. debilius cecitate ignorantie. quaſi diceret. nihil. an ipſi nouerunt ſectanda bona. Sed ipſos tranſuerſos libido. i. cōcupiſcētia p̄cipitat in vicia. ⁊ ſic ipſi fragiles in tp̄antia. i. ꝓpter intemp̄antiā libidinis nequeūt vicio obluctari. i. reſiſtere An ſcientes ⁊ volētes deſerunt bonū. ⁊ deflectuntur ad vicia volūtate ⁊ ſcientia. ſed hoc modo nō ſolum potētes eſſe deſinunt: ſed omnino deſinunt eſſe. Cuius aſſignat rationem. nam qui relinquūt cōem finē omniū que ſūt. ſ. deum qui eſt ipſum eē. pariter eſſe deſiſtunt. Notandū q̄ primū ens veriſſime h̄; eē ipſum eſt cauſa eſſe oībus vt ſint. vt patet per cōmētatorē ſcḋo methaphi. ⁊ p̄ṁo celi ⁊ mūdi. Ab hoc ente deriuatū ē ſingulis eē ⁊ viuere. quāto ergo magis p̄ vicia recedat a primo eē tāto magis deſinit eē. Unde beatus Gre. in ii. mora. loquens de dyabolo dicit: q̄ dyabolus bene dicitur nō eē. q̄ a ſumma eſſentia receſſit. ⁊ per hoc quottidie

excreſcente defectu tendit ad non eſſe: quoniā ab eo qui verꝫ eſt eē cecidit.
Notādum ꝙ phia tres aſſignat cāſ ex quibus oē peccatū ꝓcedit. Qis eñi peccans: vel peccat ex ignorantia. ⁊ hūc modū p̄i° tangit. vl' peccat ex impotentia reſiſtendi. ⁊ iſtū ſcdo tangit. vel ex voluntate ⁊ malicia. ⁊ illū modum q̄ꝛ grauioꝛ eſt vltimo ponit.

Qd̄ q̄dā cuipiā mirū forte videat. vt malos q̄ plures hoīm ſūt eoſdē nō eē dicam⁹ ſꝫ ita ſeſe res hꝫ. Nā q̄ mali ſūt eos malos eē nō abnuo. ſꝫ eoſdē eē pure atq; ſimpliciter nego. Naꝫ vti cadauer hoīem mortuū dixeris: ſimpl'r autē hoīem appellare non poſſis ita vicioſos malos q̄dē eē ꝯceſſerim ſed eſſe abſolute nequeā ꝯfiteri. Eſt enim qd̄ oꝛdinē retinet ſeruatq; naturā. Qd̄ vo ab hac deficit. eſſe etiā qd̄ in ſui natura ſitū eſt derelinquit. Sed pñt inquies mali ne ego quidem negauerim: ſed hec quidē eoꝝ potentia nō a viribus: ſꝫ ab ībecillita-

¶ Qd̄ q̄dam cuipiam. Hic phia excludit dubitatiōeꝫ. Aliquis eñi dubitaret. q̄mō aliq̄s poſſit eſſe mal⁹. ⁊ tñ dici non eē. hoc excludit phia dicēs. Mirū forte videat cuipiā. i. alicui. vt malos qui plures ſūt hominū dicam⁹ ipſos non eē Sꝫ ita res ſeſe habꝫ q̄uis mirū videat Nam q̄ ſunt mali eos eſſe malos nō abnuo. i. nego. ſed ipſos ſimpliciter ⁊ pure eē nego Nā ſicut cadauer hoīem mortuū dixeris. ſimpl'r aūt hoīem appellare non poſſis Ita vicioſos malos eē cōceſſerim. ſꝫ nequeā cōfiteri ipſos abſolute eſſe ſine determinatōe diſtrahēte ⁊ replicat cām prius dictam dicēs. ſolum enim illud ē qd̄ oꝛdinē recte ſeruat in natura. qd̄ autē ab hac natura ⁊ ab oꝛdine deficit: etiam qd̄ in ſui natura ſitum eſt derelinquit. Notandū ꝙ malū eſt determinatio diſtrahens ſicut ⁊ moꝛtuum. Vñ ſicut ꝯcedendum eſt cadauer hoīs eſſe hoīem moꝛtuū: non tamē ſimpliciter ꝯcedēdum ē cadauer eſſe hominē. ſic quemcunq; malum cōcedendum eſt eſſe malū: non tamen ſimpliciter eſt concedendum ipſum eſſe. Unde ſicut patebit tercia proſa homines conuerſi in maliciam hūanā amiſerūt naturam ergo ꝑ maliciam hoīes deſinunt eſſe quod fuerant.

¶ Sed pñt inq̄es mali. Hic phia excludit dubitatōeꝫ cōtingentē circa pricipale ꝓpoſitū. Oſtenſū enim eſt ꝙ mali ſunt īpotētes. Aliquis dubitaret quomodo hoc verū ſit. cum tñ cōſuetū ſit dicere ꝙ mali poſſunt. hoc ſoluit phia: ſcdo oſtendit ꝙ potētia maloꝛum nulla ſit: ibi. Nam ſi vti: dicit primo. O Boeti tu inquies obijciendo cōtra p̄dicta: ꝙ mali poſſunt ſꝫm ꝯſuetum modū loquendi. Rñdet philoſophia: ego non quidē negauerim quin mali poſſint. ſed hec potentia ipſoꝛū non deſcendit a virib⁹. ſꝫ ab imbecilli

tate.i.a fragilitate.qđ declarat.qꝛ mali pn̄t quidem mala que minime va/
lerent.i.possent.si potuissent manere in efficiētia eoꝝ bonoꝝ,i. si efficiētia
maloꝝ eēt talis qualis illa quā hn̄t boni:q̄ potissima ē vt patet ex dictis.
Que possibilitas maloꝝ qua pn̄t mala.demōstrat eos euidēti⁹ nihil posse.
Notandū ꝙ dicit malos mīme posse mala si permaneant in efficatia bo/
noꝝ. ex q̄ videtur ꝙ boni nō ꝑnt facere malum:nec ꝑ ꝯn̄s peccare. quod falsum ē:cum iustus septies in die cadat ꝛ fortiꝰ resurgit ſ͂z scripturā. Ad hoc dicēdum ꝙ bōi nō pn̄t facere maluꝫ ex electōe recte rōnis. que semꝑ depcat̃ ad optima. lꝫ de potētia ab solute possint facere malū:inꝗtū tamen potentia eorum coniunguntur voluntati ꝛ ele/
ctioni qua eligunt bonum ꝛ non malum. sic dicit̃ nō posse facere malum.

te descendit. Possunt etiā mala q̄ minime valerēt si in bonoꝝ efficientia manere potuissent. Que possibilitas eos euidēti⁹ nihil posse demōstrat. Nā sicuti pauloante collegimus. malū nihil ē:cum mala tm̄mō possint nihil posse iꝓbos liquet. B. ꝑspicuum est. P. Atqꝫ vt intelligas quenā sit huius potētie vis:summo bono nihil potentius eē pauloan̄ diffiniuimus. B. Ita est inquā. P. Sꝫ idē iquit malū facere neq̄t. B. mīme. P. Est igit̃ inq̄t aliq̄s q̄ oīa posse hoīes putet. B. nisi q̄s insaniat ne-

¶ Nā sicuti pauloā ꝛc. Hic ꝓbat ꝙ potētia maloꝝ nulla sit triplicit̃. scđa ibi. Atqꝫ vt ītelligas. Tercia ibi. Huc accedit. Pрīo dicit. Sicut collegim⁹ añ malū nihil ē:ꝛ mali tm̄ possint mala.ex h̄ liquet iꝓbos nihil posse. Et dic̄ Boetius:ꝑspicuū ē. Notādū ꝙ rō sic format̃.posse malū ē posse nihil: cū malū nihil sit. ſ͂ mali tm̄ pn̄t mala. g̃ pn̄t nihil ꝛ ꝑ ꝯn̄s nulla ē eoꝝ potētia.
Notādū de h̄ ꝙ malū nihil sit visum est prius. Et dicit btūs Aug. Cū vniuerse nature ꝑ verbū dei facte sint.iniq̄tas ꝑ ipsū facta nō ē.qꝛ iniq̄tas nulla subā ē. ꝛ petū nō ē nā ſ͂ vitiū nature appetētis illđ qđ nō ē subordinis.
¶ Atqꝫ vt intelligas. Hic ꝓbat idē alio mō dicēs. O Boeti q̄ nā sit vis huius potētie.qua mali dicunt̃ posse sic cōsidera ex dicēdis. Nos pauloante diffiniuimus nihil esse potētius summo bono.s.deo. Ita est dicit Botius. ꝛ phīa. Sed idē.s.summū bonū nequit.i.nō pōt facere maluꝫ. Mīme dicit Boetius. Et phīa. Est igitur aliquis q̄ putet hoīes oīa posse. Nemo dicit Boetius nisi quis insaniat.ꝛ ideꝫ hoīes pn̄t mala facere:vtinā nō possent dicit Boetius. Igitur phīa arguit. Cum igitur tm̄mō potēs bonoruꝫ pos/
sit oīa.non aūt queant.i.pn̄t oīa potētes maloꝝ. manifestum est eosdem minus posse qui mala possunt. Notandū ꝙ posse malū magis arguit im/
potentiam q̄ꝫ potentiaꝫ. qꝛ si argueret potentiam tunc deberetur oīpoten/
tissimo.s.deo quod falsum ē. Unde pōt argui ex littera.sic. Deus pōt oīa:

⁊ non poteſt malū. mali non poſſunt omnia. ⁊ poſſunt malum. ergo poſſe malum magis arguit impotentiam ꝙ̄ potentiam.

¶ Huc accedit. Hic ꝓbat idē tercio mō dicēs. Huc accedit ꝙ omnē potētiā eſſe numerandam inter expetenda. ꝙ. ꝓ et. oīa expetēda. i. deſideranda. referri ad bonum velut ad quoddam cacumen id eſt ad perfectionem ſue nature. ſꝫ poſſibilitas. i. potentia patrādi ſceleris. i. faciēdi malū non poteſt referre ad bonū igitur expetenda non eſt. oīs autē potētia expetenda eſt. liquet igiť poſſibilitatē. i. valentiā ſiue potentiā malorū non eſſe potētiā. Notandū ꝙ ratio ſic poteſt formari ex lrā. Omnis potentia que eſt potētia natura ē appetenda. ⁊ referť ad bonum. ergo potētia mali nō eſt potentia. ¶ Ex quibus omnibus bonorū. Hic ex dictis ꝯcludit cōcluſionē principalē ꝯfirmādo eā auctoritate Platōis dicēs. Ex quib⁹ iā declaratis apparet minime dubitabilis potētia bonoꝝ: ⁊ īfirmitas maloꝝ. ⁊ liq̄t verā eē illā ſniam. Platōis. Solos ſapiētes poſſe facere qđ deſiderāt. improbos ꝟo explere poſſe qđ libeat. i. qđ libidini placeat qđ ꝟo deſiderent rōnali appetitu malos explere nō poſſe. faciunt eñi ſupple mali. q̄. ſ. libidolibꝫ. i. expetit. dū putāt ſe adepturos bonū qđ deſiderēt. ꝑ ea qb⁹ delectāť

mo. P. Atqui idē pñt mala. B. vtinā quidem nunquā nō poſſent. P. Cū igiť bonorū tm̄ nō poſſit oīa. Nō ꝟo queāt oīa potētes etiā maloꝝ: eoſdē qui mala pñt minus poſſe manifeſtū ē. Huc accedit ꝙ oēm potentiā inter expetenda numerandā: oīaqꝫ expetenda referri ad bonū: velut ad qđdam nature ſue cacumē oſtendim⁹. Sed patrādi ſceleris poſſibilitas referri ad bonū nō pōt. Expetēda igiť nō eſt Atqui oīs potētia expetenda eſt. liquet igiť malorū poſſibilitatē non eē potētiā. Ex quibus oībus bonorū quidem potētia. malorum verum minime dubitabilis apparet infirmitas. veramqꝫ illam platonis eſſe ſententiam liquet. ſolos quod deſiderent facere poſſe ſapientes. improbos ꝟo exercere quidem qđ libeat. quod vero deſiderēt explere nō poſſe. faciunt enim quelibet. dū ꝑ ea quib⁹ delectanť id bonū quod deſiderant ſe adepturos putant. ſꝫ nūme adipiſcunť. qm̄ ad beatitudinem probra non veniunt.

ß minime adipiſcunť. qm̄ pbra. i. vicia. vł hoīes viciosi nō veniūt ad btītu- dinē. Notandū q̄ deſideriū ē appetitus rōnalis. libitū aūt ſpectat ad ap petitū ſenſualē. Iz ergo mali affectēt btītudinē appetitu rōnali. tū quia fa- ciunt qđ libet ſequētes appetitū ſenſitiuū. lō ad btītudinē nō pueniūt. Sa piētes aūt q̄ ɔtēnūt delectatōes ſenſuales. ⁊ ínitunť intellectualib⁹ ipsi sunt q̄ pficiūt aīaʒ ſuam ſcīa ſui creatoris qui de nihilo fecit ens. vt ſcribi tur i li. de po- mo. Aīa non triſtabiť necꝫ ɔturbabiť cū recedit a cor- pe vt ſcribiť i eodē.

Metrum ſecundū libri quarti

Vos vides ſedere celſo
Solij culmie reges
Purpura claros nitente.
Septos triſtibus armis.
Ore toruo cōminantes.
Rabie cordis anhelos.
Detrahit ſi quis ſuperbis
Vani tegmina cultus.
Jam videbit intus artas
Dominos ferre cathenas.
Hinc enim libido verſat
Auidus corda venenis.
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens
Meror aut captos fatigat.
Aut ſpes lubrica torquet.
Ergo cum caput tot vnū
Cernas ferre tyrannos.
Non facit quod optat ipſe
Dominis preſſus iniquis.

Vos vi des ſe- dere celſo. Iſtō ē metrū ſcōm hui⁹ q̄r- ti. ⁊ ē metruꝫ mixtuꝫ. Pri- mū dr̄ alema- nicū ab inuē- tore. trochai- cū a pede pre dn̄ante. ſcōm dr̄ feregraciū ab inuentore ſpōdaicū a pe de predn̄ante In quo me- tro p̄hia oñ- dit quō potē- tia malorū ſit ɔſiderāda. in quib⁹ maxīe vr̄ eē ſic ſūt reges ⁊ p̄ncipes. ⁊ dicit incipiēdo ɔſtructionē in ſeptīo v̄ſu. Si quis detrahat. i. remoueat. p ɔſiderationē ⁊ intellectū. tegmina. i. tegimīa vani cultus exteriorib⁹ ſuperbis regibus. Quos reges vides ſedere celſo culmīe. i. altitudīe. ſolij. i. cathedre. q̄s vides claros purpura nitēte. ſeptos . i. circūdatos. armis triſtib⁹. i. ɔtriſtātib⁹. Reges inq̄ ɔminātes. i. minas ſponētes miſeris. toruo ore. i. crudeli aſpectu. anhelos. i. cupidos vł feſti- nos rabiē cordis. i. crudelitate mortis. Jam videbit dn̄os tales ferre int⁹

i. in aío. artas cathenas. i. vincula viciorum. qđ manifeſtat ſubdēs. hinc enim. i. ex vna pte. libido. i. ꝯcupiſcentia verſat. i. ꝑcipitat. corda taliū tyrānorum auidis venenis. Hinc. i. ex alia pte. ira turbida flagellat. i. punit. mētē ipſorum. ira ꝗ̄ tollēs. i. excitās. fluctus. i. diſturbia. aut captos īfortunio aliꝗ̄ meror ipſos fatigat. Aut ſpes lubrica. i. vana torquet. Cum ergo cernas vnum caput. i. vnum ꝑncipē. ferre id ē ſuſtinere tot tyrannos id eſt paſſiones tyrānizantes. ⁊ ipſe preſſus iniq̄s dominis. i. vicijs dominantibus. nō facit qđ optat. Nota ꝙ intentio phie ē dicere ſi quis viſu poſſet penetrare corda pricipiū: quos videt ſedere in altis ſolijs ornatos claris indumētis. hñtes arma terrentia. i. toruo vultu. reſpicientes miſeros. ſtatim viſu cognoſceret ipſos ligatos multis cathenis inſolubilib⁹. ſ. paſſiōib⁹ ire: ſpei: timoris. ⁊ ſic ligati paſſionib⁹ nō faciūt qđ optant. ⁊ p ꝯñs ſunt īpotētes. Notādū ꝙ dicit hō pſſus iniquis dñis. i. vicijs dñantibus nō facit qđ optat. dicit btūs Aug. ī li. de ciui. dei. Bonus etiam ſi ſeruiat liber eſt. malus autē ſi regnat ſeruus ē nec vnius hoīs. ſꝫ quod grauius ē tot dominorū ſeruus ē quot viciorum.

Proſa tercia libri quarti

Vides ne igit̄ quāto in ſceno ꝓbra voluant̄. ꝗ̄ ꝓbitas luce reſplēdeat. In ꝗ̄ ꝑſpicuū ē. nūꝗ̄ bōis ꝑmia. nūꝗ̄ ſua ſceleꝛib⁹ de eē ſupplicia. Rerum eteni ꝗ̄ gerunt̄. illud ꝓpter quod vnaq̄ꝗ̄ res gerit̄ eiuſdem rei premium eſſe nō iniuria videri poteſt.

Vides ne igit̄. Iſta ē ꝓſa tercia hui⁹ q̄rti in ꝗ̄ oñdit phia malis nūꝗ̄ deeē ſupplicia: ⁊ bonis nūꝗ̄ deeſſe premia. Et ꝑ phia ꝯtinuādo ſe ad ꝑcedentia. pꝛīo ꝑmittit ītētū ſuū. ſcđo ꝓſequit̄ intētū ibi. Rerū eteni. Primo dicit ſic. Uides ne igit̄ o Boeti in quanto ſceno. i. in quāta vilitate īpotētie. voluant̄ ꝓbra. i. hoīes probroſi ⁊ vicioſi. vides etiā qua luce. i. qua claritate potentie reſplendeat ꝓbitas virtuoſorum hoīm. In quo ſicut in ſuo añcedente ꝑſpicuū ē hoc ꝯñs. ſ. nunꝗ̄ bonis ꝑmia: nūꝗ̄ ſcelerib⁹. i. hoīb⁹ ſceleratis deeſſe in ſua ſupplicia. Notandū ꝙ mali dicūtur volui ī ſceno. quia mali ⁊ maxime libidinoſi ſuibus aſſimilant̄. ſicut poſtea patebit quō voluunt̄ in ſceno. ſm̄ illud. Sus magis in ſceno gaudet ꝙ̄ in fonte ſereno De q̄bus dicit ſcriptura pierūt iumēta in ſtercore ſuo. ꝓbi aūt luce reſplēdent. qꝛ virt⁹ ⁊ ꝓbitas vltra hūanā naturā hoīem prouehit ⁊ dijs aſſimilat ¶ Rerū eteni que gerunt̄. Hic phia proſequitur intentū. ⁊ primo ꝓbat ꝙ bonis nunꝗ̄ deſunt premia. ſcđo ꝙ malis nunꝗ̄ deſūt ſupplicia ibi. Que cum ita ſint. Primo oñdit ꝙ bonis nunꝗ̄ deſunt ꝑmia. ſcđo oñdit ꝗd ſit illud premiū. ibi. At cuius pretij. Primum ꝓbat duab⁹ rōnib⁹. ſcđam ponit ibi. Poſtremo. Pria rō talis ē. Omnis res ꝓpter quam aliud geritur eſt premiū illi⁹ rei que gerit̄. ſꝫ ꝓpter bonū oīa fiunt ⁊ gerūt̄. ꝗ bonū eſt premiū oīm ꝗ̄ gerunt̄. ſꝫ bonū a bonis ſepari non pōt. quia iam nō eēnt boni. ergo bonis nūꝗ̄ deſūt ſua premia. Unde dicit in littera. Rerū que gerunt̄.

ſed eſt finnt illud propter quod vnaqueq3 res geritur. i. fit. illud videri non poteſt iniuria eſſe premiū illius rei. hoc declaratur exemplariter.

¶ Vti currenti in ſtadio. i. in aliquo ſpacio. corona ē premiū ꝓpter quā curritur. ſʒ oſtendimus prius btitudinē eſſe idipſum bonū. ꝓpter qd oīa geruntᷓ ergo ipſū bonū eſt veluti cōe premiū actibus hūanis ꝓpoſitū. ſʒ hoc bonū

Vti currēti in ſtadio ꝓpter quā curriᷓ. iacet premiū corona. Sʒ btitudinem eē idipſum bonū ꝓpter qd oīa geruntᷓ. oſtendim⁹ Eſt igitur hūanis actib⁹ ipm bonū veluti premium cōe propoſitum. atqui hoc a bonis non poteſt ſeparari. Neq3 enim bon⁹ vltra iure vocabitur. qui careat bono. quare probos mores ſua premia nō relinquūt Quātumlibet igitur ſeuiant mali. ſapienti tamen corona non decidet. non areſcet. neq3 eniʒ probis animis propriū decus aliena decerpit improbitas. Qd ſi extrīſecus accepto letareᷓ. poterat hoc vel alius quiſpiam. vl' ipſe etiā qui ꝯtuliſſet auferre. Sʒ qm̄ id ſua cuiq3 probitas confert. tum ſuo premio carebit. cum probus eſſe deſierit.

nō pōt ſeparari a bōis. Nō ēm bonus in re vocabitur qui careat bono. quare ꝓbos mores. i. hoīes bene morigeratos. nō relinquunt ſua p̄mia. quantūcunq3 ꝙ ſeuiant mali cōtra bonoſ. tñ ſapiēti nō decidet corona. i. premium. nec areſcet. i. minuitur. qꝛ aliena improbitas non decerpit. i. non aufert ꝓpriū dec⁹ ꝓbiſ animis: ꝙ ſi bōi accepto p̄mio extrinſecus letareᷓ poterat hoc aliquis auferre ab eis. vl' ſaltē ille q̄ ꝯtuliſſet: ſʒ qꝛ illō p̄miū ſua ꝓbitas vnicuiq3 ꝯfert. tūc q̄libet carebit ſuo premio cū deſierit eē pb⁹. Notādū ꝙ ꝯſuetudo fuerat apō romanos currere ī ſtadio. i. ī aliq̄ ſpatio. qd vocabāt ſtadiū. ⁊ q̄ citi⁹ venit ad metā ſuſtulit premiū. ſ. coronā vel aliqd aliud. ſicut dicit apl's. Neſcitis ꝙ hi qui in ſtadio currūt oēs q̄dē currūt ſʒ vnus accipit braviū. ſic currite vt apprehēditas. ergo id ꝓpter qd curritur eſt premiū currētiū. Notandum ꝙ Boetius nō pōt carere p̄mio. qꝛ illud a quo homo denominatur bonus eſt virtus vel operatio virtuoſa. quia ſm̄ Areſtotelem ſcdo ethicorū. Omnis virtus erit vtiq3 habitus ex quo hō fit bonus. ꝓpter qd dignitas virtutis eſt premiū virtuoſe opantiū. ſed opans virtuoſe nō pōt priuari virtute. ergo bonus non poteſt carere ſuo p̄mio. Notādū quātūcūq3 mali ſeuiāt: tñ ſapiēti nō decidet corona. qꝛ ſʒ Senecā. Nunq̄ in tantū vicia ſibit nec malicia inualeſcet ꝯ virtutes quin nomē phie ſacrū ⁊ venerabile pmaneat ſic ſiſr eſt de malis ⁊ ſtultis reſpectu bonorum ⁊ ſapientū.

¶ Poſtremo cū oīe premiū. Hic ponit ſcd̄am rōnē que ē talis. Premiuz nō hʒ rōnē premij niſi inq̄ntū bonū. q̄ igit̄ eſt cōpos boni eſt cōpos premij. dicit ergo in lr̄a. Poſtremo cū oīe p̄miū idcirco appetat̄ qꝛ credit̄ eſſe bonū. quis iudicet cōpotē boni exptū eē p̄mij. q. d. null⁹. Notandū ꝙ argumētū pꝫie ſilē ē iſti: ac ſi arguatur. hō nō hʒ rōnē hoīs niſi qꝛ rōnalis. q̄cunq₃

Poſtremo cū oē premiū idcirco appetat, qm̄ bonū eſſe credat: q̄s boni cōpotē p̄mij iudicet exptem. At cui⁹ p̄mij oīm pulcherrimi maximiq₃. Memēto ei illi⁹ corolarij qd̄ paulo an̄ p̄cipuū dedi: ac ſic collige. Cū ipſm bonū btitudo ſit. bonos oēs eo ipo ꝙ boni ſunt fieri btōs liquet. Sz q̄ bti ſūt deos eē ꝯuenit. Eſt igit̄ p̄miū bonoꝝ ꝙ nullus deterat dies. nulliuſ minuat ptās. nullius fuſcet improbitaſ. deos fieri. Que cū ita ſint. de malorū q̄z inſepabili pena dubitare ſapiēs nequeat. nam cū bonū malū q₃ itē pena atq₃ premiū aduerſa frōte diſſideant, que in boni p̄mio videmus accidere. eadēʒ neceſſe ē in mali pena ꝯtraria pte rn̄deāt. Sicut igit̄ pbis pbitas ipa ſit p̄mium. ita improbis neq̄cia ipſa ſuppliciū eſt

igitur eſt rōnalis eſt hō. ſic ſilr̄ p̄miū non appetit̄ niſi quia bonum. qui ergo ē compos boni ē cōpos premij. ſz bonus ē cōpos bōi. ergo nō deeſt ſibi premium.

¶ At cui⁹ p̄mij. Hic oñdit q̄d ſit illō premium qd̄ boni aſſequūtur ſcʒ maximū ⁊ optimū quod eſt fieri fieri deos. vñ dicit. At cui⁹ premij. ſ. bōi non ſūt exptes. i. carentes. Reſpondit phia: oīno pulcherrimi ⁊ maximi p̄mij. qd̄ ꝓbat ex q̄dā corolario ſup̄ declarato dicēs. Memēto corolarij illi⁹ qd̄ p̄cipuū an̄ dedi. ⁊ ſic collige. i. ex illo corolario ꝯclude. Cū ipſū bonū ſit btitudo. liquet oēs bonos eo ꝙ boni ſūt fieri beatos ſꝫ qui bti ſunt eos ꝯuenit eē deos. igit̄ premiū bonorū eſt fieri deos. qd̄ premiū bonoꝝ nullus dies deterat. i. ꝯſumit. nullius ptās minuat. nulli⁹ ꝓbitas fuſcet. i. obſcurat. Notādū ꝙ in iſta deductōe phīa non accipit beatitudinē ꝓ ſtatu quē boni habituri ſunt poſt hanc vitam. ſed pro ſtatu beatitudinis qualis in hac vita haberi poteſt quē hō ꝯſequitur ꝑ virtutes. Vñ qui eſſentialiter eſt bonus eſſentialiter ē beat⁹ ⁊ deus. ⁊ qui nō eſt eēntialiter bonus ſed participatiue. hic etiā ē ꝑticipatōe btūs ⁊ deus.
¶ Que cum ita ſint. Hic oſtendit philoſophia ꝙ malis nunq̄ꝫ deſunt ſua ſupplicia. ſecundo oſtendit quale ſit illō ſuppliciū. ibi. Vide aūt. Pri̇a in ꝺuas ſtu duas rōes. ſcd̄a ibi. Iā vo. Pri̇o dic. Que cū ita ſint ſcʒ ꝙ boni

Jam ꝟo quiſquis afficit̃ pena. malo ſeaf-
fectũ eẽ non dubitat. Si igitur ſeſe ipi exi-
ſtimare velint. pñt ne ſibi ſupplicij exper-
tes videri quos omnium malorum extre-
ma nequitia nõ afficit modo. verũetiam ve
hementer inficit. Vide autez ex aduerſa ꝑ-
te bonorum que improbos pena comitet̃.
Omne namq3 quod ſit vnum eſſe. ipſumq3
vuum bonuz eſſe pauloante didiciſti. Cui
conſequens eſt vt omne quod ſit. id etiam
bonũ eſſe videat̃. hoc igit̃ mõ quicq̃d a bo
no deficit eſſe deſiſtit. quo fit vt mali deſi-
nant eſſe quod fuerant. Sed fuiſſe homi-
nes adhuc ipſa hũani corporis reliqua ſpe
cies oſtẽtat. Quare verſi in maliciã hũanã
q̃3 amiſere naturã. Sz cum vltra homines
quẽquem prouehere ſola probitas poſſit

nñq3 carent premijs. ſequit̃ q nullus ſapiẽs poſſit dubitare de inſepabilit̃ pena maloꝝ. Nã cũ bonũ ⁊ malũ pena ⁊ premiũ aduerſa fronte diſſideant .i. opponant̃ ab inuicẽ. neceſſe ẽ q̃ in boni p̃mio videm⁹ accidere eadez ne ceſſe eſt q rñdeant ꝯria parte in pena mali. ſicut igit̃ ꝓbis. i. bõis. ipſa ꝓbitas ſit premiũ: ita neq̃tia ipſa ẽ iprobis ſuppliciũ. Nota q̃cũq3 ſubiectis ꝯrijs inſũt ꝯrie paſſiones ſi vni ſbiectorũ oñditur in eſſe ſua paſſio tũc ꝑ locũ a ꝯrijs reliq̃ ſubiecto aſſignatur ineſſe ſiłr ſua paſſio Cũ igitur bonũ ⁊ malũ ſint diuerſa ſbiecta: premiũ ⁊ ſupplicia ſicut diuerſe paſſiones. ſi oñdit̃ bonis non deeſſe p̃mia oſtẽſum eſt malis nõ deeſſe ſupplicia.
¶ Jam ꝟo q̃ſquis. Hic ponit ſcd̃am rõnẽ que talis ẽ Pena nõ hz rõnẽ pene: niſi ex hoc q malũ eſt quoddã. ergo qui eſt affectus malo ipſe eſt affectus pena. ſed mali ſũt affecti imo infecti malo. g̃ ſunt affecti pena. ⁊ ꝑ ꝯñs ſupplicio. vnde dicit in l̃ra. Jã ꝟo quiſquis afficitur pena: malo nõ dubitat ſe eẽ affectũ. cũ ſupple pena nõ h̃eat rõnẽ pene niſi q2 mala. igitur ſi ipi mali ſeipſos exiſtimari velint. poſſunt ne ſibi videri exꝑtes ſupplicij. quos malos oĩm malorũ extrema nequitia. i. maxĩa in genere mali. non mõ. i. tñmõ afficit. veꝝ ꝑ ſed. vehemẽter inficit. q. d. nõ. Notandũ q ſicut argumẽtũ tenet ſub hac forma. hõ non eſt hõ niſi q2 eſt rõnalis. ergo q̃ eſt rõnalis ẽ hõ. ſic arguit̃ in propoſito. pena nõ hz rõnẽ pene niſi q2 malũ ẽ quoddã. ergo qui eſt affectus malo eſt affectus pena. ſed mali ſunt affecti malo. ergo malum non deeſt malis. ⁊ ꝑ conſequens ſupplicium.
¶ Vide aũt Hic ꝑhia oñdit q̃le ſit p̃mtũ maloꝝ ſcz trãſformatio i beſtialitate. ſcd̃o oſtẽdit quõ ꝑ diuerſa vicia hoĩes trãſformãt̃ i diuerſas beſtias; ibi

Auaricia. Primo dicit. Uide o Boeti q̃ pena comiteꝛ improbos ex aduerſa ꝑte bonoꝝ. i. ꝑ ↄtrariū ad bonos. ꝺidiciſti enim pauloante. ſ. in tercio libro Om̄e qḋ eſt eē vnū: ⁊ didiciſti vnū eē bonū cui ↄſns eſt. vt om̄e qḋ ſit videatur eſſe bonum. Igitur q̇cquid deficit a bono deſiſtit eē quo fit: vt mali deſinant eē qḋ fuerant. ꝫ ipſa reliqua ſpēs hūani corpis adhuc manēs ī eis: oſtentat malos fuiſſe homines. Qua reuerſi in maliciam amiſere humanam naturam: ſed cū ſola ꝓbitas poſſit quēquem hoīem ꝓuehere vltra homīes. ſ. in naturaz diuinā. neceſſe eſt vt quos iprobitas ab hūana ↄditōne deiecit ipa detrudat hominē īfra meritū. i. dignitatē hoīs in naturā beſtialitatis. igiꝛ euenit vt nō poſſis eſtimare hominē ſ beſtiam quē videaſ vicijs trāſformatū.

Neceſſe ē vt q̃s ab hūana ↄditōe deiecit. īfra hoīs meritū detrudat iprobitas. Euenit igiꝛ vt quē trāſformatū vicijs videas. hoīem eſtiare non poſſis. Auaricia feruet alienaꝝ opū violent⁹ ereptor. ſimilez lupi dixeris. Ferox atq̧ inq̇et⁹ linguaz litigijs exercet. cani cōpabilis. Inſidiator occultus ſurripuiſſe fraudibuſ gaudet. vulpeculis exeq̇tur Ire intēpans fremit leōis aīm geſtare credaꝛ Pauidus ac fugax nō metuēda formidat. ceruis ſilis habeatur. Segnis ac ſtupidus torpet azinū viuit. leuis ac incōſtās ſtudia ꝑmutat nil ab auib⁹ differt. Fedis imūdiſq̧ libidinibus imergiꝛ. ſordide ſuis voluptate detineꝛ Ita fit vt q̃ ꝓbitate deſerta hō eē deſierit. cū in diuinā ↄditionē trāſire nō poſſit. vertaꝛ in beluaz

Notādū q̧ cū gradus entiū diſtinguāꝛ ſm nobilitatē ⁊ ignobilitatē. q2 nō ē accipere duas ſpēs eq̄ ꝑfectas. ſ vna ē dignior alia. tō oꝫ q̧ oē ens qḋ nō ē hō ſit ſupra hoīem vl' īfra hoīem. mali aūt vt ꝓbatū ē ꝑ maliciā deſinūt eē hoīes. ꝫ neceſſe ē malos eē ſupra hoīes vl' infra. cū aūt ſola ꝓbitas vehat hoīem ſupra hūanā naturā. ſ. ad naturā dotū ſeq̇ꝛ q̧ malicia deijciat malos īfra naturā hūanā. ſ. ad naturā beſtialitatis ¶ Auaricia feruet alienaꝝ opū. Hic phia oñdit q̄liter hoīes ꝑ diuerſa vicia trāſformātur in diuerſas beſtias dicēs. Aliquis hō feruet auaricia. ſ. violētus ereptor. i. ablator vel raptor alienarū opū. talē dixeris ſilem lupi. ſ hō ferox ⁊ inquiet⁹ qui exercet linguā litigijs. talis cōpabilis eſt cani. Hō occult⁹ īſidiator qui gaudet ſubripuiſſe aliena fraudib⁹. talis exeq̇tur. i. cōpareꝛ vulpecul. ſ hō īteperans. i. intꝑatus. ſ. ire fremit. talis credatur geſtare aīm leonis. ſ hō pauidus ⁊ fugax qui formidat habeaꝛ ſilis ceruis. hō aūt

ſegnis ⁊ ſtupidus ille torpet.i.tardus ē.⁊ tal' viuit azinum.i.azinie. Hō
aūt leuis ⁊ incōſtans q̄ pmutat ſtudia ſua.i.opa.nihil differt ab ani⁹.ſed
hō qui īmergit' fedis ⁊ īmundis libidinib⁹.ille detinet' voluptate ſordide
ſuis.i.cōpatur ſuib⁹.⁊ ſic de ceteris vicijs ꝯtingit loqui.Tūc cōcludit phīa
dicens.Ita ſit vt qui deſerta ꝓbitate deſierit eſſe hō cū non poſſit tranſire

in ꝯditionē diuinā verta tur in beluā.i.in beſtiam. Notandū q̄ in nobis ē duplex virt⁹ cognoſcitiua.ſ.ītellectus ⁊ ſenſus. Intellect⁹ ē q̄d diuinū in nobis p quē ad ſupiora aſcē-mus et deo ſimiles ſumus. Senſus aūt in q̄ntū nō obedit rōi eſt q̄d brutale in nobis p quē in-fra naturam hūanam redigimur ⁊ beſtijs ſil'es efficimur. Ideo dic Boeti⁹ in tractatu de ſūmo bono. Uc vobis hoībus q̄ de nūero beſtiarū eſtis cō-putati: diuinū qd̄ in vobis eſt nō cognoſcentes per qd̄ ad ſupior aſcenditis ⁊ deo ſil'es eſtis. diuinū aūt in hoīe vocat intellectū.

Metrum tercium quatri libri

Ela naritij ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit inſule.
Pulcra qua reſidens dea.
Solis edita ſemine
Miſcet hoſpitibus nouis.
Tacta carmine pocula.
Quos vt in varios modos
Vertit herbipotens manus.
Hunc apri facies tegit.
Ille marmaricus leo
Dente creſcit ⁊ vnguibus

Ela naritij ducis. Iſtud ē metrū terciū huius q̄rti qd̄ dr̄ glcoiticum
ab inuētore.criambicū a pede p̄dn̄ante. In quo phīa oñdit transfor-
mationē hoīm in beſtias p quādā fabulā.ſcdo oñdit trāſformatiōnē men-
tis p vicia eē peiorē tranſformatione corpis.ibi. O leuem. Fabula quam
intendit eſt de tranſformatōe ſociorum Ulixis.⁊ eſt talis. Ulixes poſt bel-
lū troianū:cum redeundo ad p̄ria diu erraſſet in mari:puenit i quandā
inſulā quā inhabitabat q̄dā dea noīe Circe filia ſolis.q̄ p grami ⁊ potio-
nes ꝯſueuit hoſpites ſuos mutare ī diuerſas beſtias.q̄ etiā ſocios Ulixis
q̄ ad ipam puenerāt p ſuas potōes mutauit.ſ; mercuri⁹ dedit Ulixi albun
florē p quē mutauit trāſformatōez ⁊ potionem veneficā.Quis at ſocij ſui
eſſent mutati in beſtias q̄ntū ad figurā corpis:tñ remāſit in eis mēs ītegra
excluſa oī beſtiali ſeuicia.Tūc dr̄ in lr̄a Eurus ventus talis:appulit vela du
cis naritij.i.vlixis.qui denoīatur narit⁹ a loco vl' a regiōe de qua ortūd⁹
erat.⁊ appulit vagas ratas.i.naueſ.pelago.i.mari cuidā īſule.i.in q̄ in-
ſula reſidens pulchra dea Circe edita.i.genita.ex ſemine ſolis.illa miſcet
nouis hoſpitibus.i.ſocijs Ulixis.pocula tacta carmīe.i.incantatōe. quos

.i. hoſpites. vt. i. poſtq̃. man⁹ Circe herbipotẽs. i. potẽs herbarum. vertit. i. mutauit ſocios Vlixis in varios modos. i. in varias figuras beſtiarum. Hũc .i. vnũ illorum tegit facies apri. Ille. i. alius marmaricus leo. i. affrican⁹ leo factus, creſcit dente et vnguib⁹. Hic. i. alius nup lupis additus. i. ꝯiunct⁹. dum parat flere ꝓpter ſuã trãſformationẽ ipſe vlulat. Ille. i. alius. obam/

Hic lupis nuper additus:
Flere dũ parat vlulat.
Ille tigris vt indica
Tecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obſitum miſerans ducem:
Peſte ſoluerit hoſpitis
Jam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Jam ſues cerealia
Glande pabula verterant.
Et nihil manet integrum.
Voce corpore perditis
Sola mens ſtabilis. ſuper
Monſtra que patitur gemit

bulat. i. circuit tecta. i. do/mus. initis vt indica tigris .i. tigris idie. Sed lz numẽ .i. deitas. ar/cadis. i. mer/curij. q̃ colit̃ i arcadia qui dr̃ ales. eo q̃ fingit̃ habere alas i pedib⁹ ad deſignãdũ velocitatẽ ſui motus. Ille mercuri⁹ miſerans ducẽ. i. vlixẽ. obſitũ. i. circũdatum varijs malis. ipſe ſolnerit. i. liberauerit. cum a peſte hoſpitis. ſ. circe tñ remiges. i. ſo/cij vlixis. iam traxerãt. i. biberãt mala pocula ore. et iã ſues effecti verterãt. i. mutauerãt. pabula cerealia. i. nutrimẽta panis. q̃ panis ẽ cib⁹ hoĩm glã/de. i. in glãdes. qui ẽ cib⁹ ſuis. et nihil mãet ĩtegrũ. ſ. de figura hũana. ipis ꝑditis. i. mutatis. voce et corꝑe. ſola aũt mẽs ſtabilis manens gemit ſupra mõſtra. i. ſup trãſformationẽ corpis quã patit̃. Notãdũ q̃ tranſformatio hoĩs in beſtiã remanẽte aĩa rõnali nõ ẽ poſſibil' ſm rẽ. q2 ſi eẽt poſſibil'. vel eẽt poſſibil' ſm trãſmutatõem ſubãlem vl' accidẽtalẽ. nõ ſm ſubãlẽ. q2 p ta/lẽ itroducet̃ noua forma ſubãlis. et ſic due forme ſubãles ſpecifice differẽ/tes vt forma lupi et hoĩs ſil' informarent idẽ corpus qd̃ falſũ eſt. nec ẽ poſſi/lis ſm accidẽtia ꝓpria q̃ diſponãt materiã ad determinatã formã. q2 ĩpoſſi/bile ẽ mãm ſm vnã et eãdẽ diſpõnẽ ꝓportionari diuerſis formis. Vñ oĩno ẽ ĩpoſſibile aĩam intellectiuã vniri materie diſpoſite ad formã lupi. Et tranſ/mutatio de qua hic loquitur ſi eſt poſſibilis erit ſolũ ſm accidentia indiui/dui ꝓuenientia ab exteriorib⁹ cauſis quẽadmodũ videt̃ ꝯtigiſſe de rege Na/buchodonoſor, de quo legit̃ i Daniele, q̃ ex hoĩb⁹ eiect⁹ ẽ et fenũ comedit

vt bos. ⁊ rore celi corpus eiꝰ infectū ē: donec capilli eius creſcerēt. in ſilitu
dinē aquilaꝝ. ⁊ vngues eiꝰ q̄ſi vngues auiū. ⁊ q2 trāſmutatio ſm talia ac-
cidētia ducit ab expſſa repreſentōe ſpeciei hūane. ꝓpter deformitatē figure
Jō vt ſic pōt dici trāſmutatōez eē factā in beſtiā aīa remanēte. Alij dicūt ꝙ
hmōi trāſmutatio nō ſit poſſibilis ſm rē: ſ ſm q̄ndā ꝑparitōez fantaſticā.

vñ non vꝫ rōnabile ꝙ Nabuchodonoſor tranſtulerit ſe ad iumēta comedens fenū niſi ꝙ q̄dā īania ⁊ apparitōe fantaſtica agitatus ſeipſū reputabat iumētum aut beſtiā: ꝓpter qḋ a conſortio hoīum eiectus ⁊ cuꝫ feris habitabat.

¶ O leuē nimiū manum. Hic oſtendit trāſformationē mētis ꝑ vicia eē deteriorē trāſformatiōe corpis eo ꝙ mēs nobilior

O leuem nimiū manum.
Nec potentia gramina
Membra que valeant licet
Corda vertere non valent.
Intus eſt hominum vigor.
Arce conditus abdita.
Hec venena potentius
Detrahūt hominem ſibi
Dira que penitus meant:
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere ſeuiunt.

Proſa quarta libri quarti.

Tum ego fateor inq̄ꝫ nec iniuria dici video vicioſos tametſi hūani corpis ſpeciem ſeruent: in beluas tamē animorū q̄litate mutari. Sꝫ quoꝝ atrox ſceleratacꝫ mens bonoꝝ ꝑnicie ſeuit: idipm eis licere

eſt toto corpe ⁊ dicit. Ego dico manū circe. i. ꝑtātē. eē nimiū leuē. i. ibecillē
nec dico gramina eiꝰ eē potētia que lꝫ valeāt vertere mēbra. ſ. corpis nō tñ
valent vertere corda. q2 intus ē vigor hoīm ꝯditꝰ. i. abſcōditus. arce abdita
id eſt in mente abſcondita. Sed hec dira venena id eſt vicia. potentius
detrahunt hominem ſibi. q̄ venena ſiue vicia penitus meāt. i. pertrāſeūt. ⁊
non nocentia corpori ſeuiunt. i. ſeuire faciunt hominem vulnere mentis.
Notādū ꝙ q2 aīa nobilior ⁊ excellētior ē corpe trāſmutatio facta ī aīa de
ꝟtutibꝰ ad vicia ſtāte corpe hūano. ipa ē deterior ꝙ facta trāſmutōe corpis
hūani ī ſpeciē beſtie aīa remanēte ītrāſmutata. q2 aīa ītrāſmutata dato ꝙ
corpꝰ tranſmutet adhuc hō dꝛ hō rōne aīe. ſ remanēte corpe hūano ⁊ aīa
tranſmutata: tā hō nō dꝛ hō niſi equoce. ꝗ trāſmutatio aīe peior ē trāſmu-
tatōne corporis aīa remanēte intranſmutata.
Tum ego fateor inq̄ꝫ. Iſta eſt quarta proſa huius quarti. In qua prin
cipaliter tria probat. Primo ꝓbat malos eē miſeriores qui cupita

pficiūt q̄ſi ea nō pficerēt. Secūdo pbat malos eſſe miſeriores ſi ſint impuniti q̄ ſi ſint puniti. Tertio oſtēdit illos eſſe miſeriores q̄ faciūt iniuriā q̄ illi qui patiunt. Secūda ibi. Nā hoc quoqꝫ. Tertia ibi. Nā ne illud. Primo Boeti⁹ ꝯſentiēs p̄dictis facit q̄ddā votū: ⁊ phia ſibi rn̄det. Scđo phia ꝓſequit principale itentū: ibi. Etem̄. Primo dicit. Tū ego Boeti⁹ finito carmie inquam. i. dixi. ego fateor. i. cōcedo veruꝫ eſſe qđ dictū eſt. nec iniuria. i. nō iniuſte video dici vitioſos mutari ī beluas. i. beſtias q̄litate. i. vitio aīoꝝ. tāetſi ꝑ ꝓp̄uis. ſuēt ſpēꝫ humani corpis. Tūc B. faciēs notū: dicēs. Sꝫ eis q̄ꝝ mens atrox. i. crudelis. ſeuit ꝑnicie bonorū

noluiſſē. P. Nec licꝫ inq̄t vti ꝯueniēti mōſtrabit loco. Sꝫ tn̄ ſi idipm̄ qđ eis licē creditur auferat: magna ex pte ſceleratoꝝ hominū pēa releuat. Etem̄ qđ icredibile cuiq̄ forte videat: infeliciores eſſe neceſſe eſt malos cū cupita pfecerint q̄ ſi ea que cupiunt implere nō poſſint. Nam ſi miſerū eſt voluiſſe praua potuiſſe: miſeri⁹ eſt ſine quo volūtatis miſere langueret effect⁹. Itaqꝫ cum ſua ſingulis miſeria ſit triplici infortunio. neceſſe eſt vrgeant quos videas ſcel⁹ velle poſſe pficere. B. Accedo inquā: ſed vti hoc infortunio cito careāt patrādi ſce-

idipꝫ noluiſſē eis licē. ſ. vt ſeuiāt mali ī bonos. Rn̄det phia. Nec licet inquit vti monſtrabit cōuenienti loco. tn̄ ſi idipm̄ qđ credit eis licere: ſi hoc auferat a malis: releuatur pena ſceleratoꝝ hoim ex magna pte. Notandū lꝫ credat malis licere ꝙ ſeuiāt ꝯ bonos: nō tn̄ in rei veritate licet. qꝛ in ſexta pſa hui⁹ q̄rti oſtēdit phia ꝙ nihil licet malis ꝯ bonos: niſi q̄tn̄ pmittit ex ordinatōe diuīe ꝓuidentie ad vtilitatē bonoꝝ.

¶ Etem̄ qđ incredibile. Hic phia ꝓſequit principale intentū: ꝓbādo ꝙ improbi ſunt miſeriores q̄ cupita pficiūt q̄ q̄ pficere nō poſſint. Scđo oñdit ꝙ in hac vita nihil eſt diuturnū in cōpatōe ad vitā eternam. Tertio ponit admiratōem Boet. ſup quodā. Secūdū ibi. Neqꝫ em̄. Tertia ibi. Tū ego Primo dicit. neceſſe ē malos eſſe infeliciores. i. miſeriores cū pfecerint cupita q̄ ſi nō poſſint implere. qđ forte videat cuiq̄. i. alicui incredibile. cuius ꝓbatio eſt. Nā ſi miſerū eſt voluiſſe praua: miſeri⁹ eſt potuiſſe. ſine q̄. ſ. poſſe langueret. i. deficeret: effect⁹ miſere volūtatis. Itaqꝫ cū ſingulis tribus. ſ. volūtati: potētie: ⁊ effectui ſit ſua miſeria: neceſſe eſt vt illi vrgeantur triplici infortunio. i. malo. quos videas ſcel⁹ velle. ſcel⁹ poſſe. ſcel⁹ pficere. Dicit. B. Accedo inquā. i. cōſentio. ſ ego vehemēter exopto. vt mali deſerti poſſibilitate patrādi ſceleris cito careāt h̄ infortunio. Et dic phia. Carebūt inq̄t oci⁹. i. citi⁹ q̄ ſi tu forſitā velis. i. velle dolcas. vel q̄ illi eſti-

mēt ſeſe.i.ſeipſos carituros. Notandū ꝙ ph̄ia dīc ꝙ poſſe malū ſit pei⁹ q̄ velle malū: h̄ videt̄ falſū. qꝛ poſſe peccare nō ē malū: ſ; velle peccare. Nā ſm Sen̄.oē pctm̄ ē actōe ē. τ oīs actio ē volūtaria. ḡ oē pctm̄ eſt volūtariū. Pro tāto etiā dīc Aug⁹. Tolle volūtatē τ infern⁹ nō erit. ḡ pei⁹ ē velle malū q̄ poſſe malū: cui⁹ ꝯriū hic dicit. Ad hoc dicēdū q̄ ſi poſſe τ velle ſm ſe ꝗ abſolute cōſiderent̄: tunc peius ē velle malū q̄ poſſe malū. Si aūt accipit̄ poſſe vt ſeq̄ns malā voluntatē τ ſubſeruiēs eidē: vt volūtas mala ꝑficiat̄ in exteriori opere: ſic pei⁹ eſt poſſe q̄ velle. qꝛ ſine tali poſſe lāgueret voluntatis effectus.i.nō ꝑficeret̄ op⁹ ei⁹ extra. Sicut aūt dicto mō pei⁹ eſt poſſe malū q̄ velle ſic pei⁹ ē ꝑficere malū q̄ poſſe: ita ꝙ vnūquodq̧ iſtoꝝ triū velle: poſſe: perficere aliquid mali addit ſupra p̄cedens.

leris poſſibilitate deſerti vehementer exopto P. Carebūt inq̄t oci⁹ q̄ vel tu forſitā velis: vel illi ſeſe eſtimēt eē carituros. Neq̧ enī ē aliq̄d in tā breuib⁹ vite metis ita ſerū q̄d expectare lōgū imortalis ꝑſerti animus putet: q̄ꝝ magna ſpes τ excelſa facinorū machina repētino atq̧ inſperato ſepe fine deſtruit̄: q̄d q̄dē illis miſerie modū ſtatuit. Nā ſi nequitia miſeros facit: miſerior ſit neceſſe ē diuturnior nequā. Quos infeliciſſimos eē iudicarē ſi nō coꝝ maliciā ſaltē mors extrema finiret. Etenī ſi de prauitatis infortunio vera cōcluſimus: infinitā liquet eſſe miſeriā quam eſſe cōſtat eternā.

¶ Neq̧ enī eſt aliq̄d. Hic ph̄ia qꝛ Boeti⁹ optauit malos citi⁹ carere potentia patrādi ſceleris: ꝓbat ꝙ in hac vita nihil eſt diurnū vel duratiuū in cōparatōe ad ꝑpetuā vitā: dicēs. Neq̧ enī eſt aliq̄d ſerū.i.tardū vel durabile in tā breuib⁹ metis.i.termīs p̄ſētis vite: q̄d īmortalis anim⁹ putet ꝓ longū tēpus expectare.i.manere. quoꝝ maloꝝ magna ſpes quā habēt de lōganimitate vite τ excelſa machina.i.magna potētia facinorū ſepe deſtruit̄ fine .i.morte. fine inq̄ā inſperato τ repentino. Q̄d.i.finire morte ſtatuit ipſis malis modū.i.terminū ſue miſerie. q̄d ꝓbat ꝑ hoc. Nā ſi neq̄tia facit miſeros: vt ptȝ ex dictis. neceſſe eſt vt diuturnior nequā ſit miſerior. quos malos iudicarē infeliciſſimos: ſi nō extrema mors coꝝ maliciā finiret. Si enī cōcluſim⁹ vera de infortunio prauitatis: q̄d infortuniū.i.maliciā tāto ē maius: quāto eſt diuturni⁹: liquet miſeriā eoꝝ eſſe infinitā quā cōſtat eē eternam. Eſſet aūt maloꝝ miſeria eterna ſi morte nō finiret̄. Notādū ꝙ de oppoſitis oppoſito mō iudicandū eſt: cū oppoſite ꝗ oppoſite ſint cauſe. Sicut ḡ in bonis illud q̄d eſt diuturni⁹ ē meli⁹: ſic i malis q̄d eſt diuturni⁹ eſt pei⁹. Cū igit̄ malicia facit miſeros malos: infinita eſſet coꝝ miſeria ſi ꝑpe

mo duraret in vita. ſ3 q2 mors terminat eoꝝ maliciã: ideo eoꝝ miſeriã ⁊ infelicitatem diminuit.

¶ Tum ego. Hic pħia ponit admiratõem Boetij ſup deductõe pħie: dicēs O pħia mira eſt illatio tua. ⁊ cõceſſu. i. ad cõcedendũ difficilis. q̄ pbat̄ miſeriã maloꝝ diminui ꝑ mortē. ſ3 cognoſco eã nimiũ cõuenire his q̄ cõceſſa ſunt pri⁹.

B. Tum ego. Mira quidē inquã ⁊ cõceſſu difficilis illatio. ſ3 his eã q̄ pri⁹ cõceſſa ſũt nimiũ cõuenire cognoſco. P. Recte inq̄t eſtimas. ſ3 q̄ ꝯcluſioni accedere duꝝ putat equũ eſt vel falſũ aliq̄d p̄ceſſiſſe demõſtret: vel collatõem ꝑpoſitionũ nõ eſſe efficacem neceſſarie cõcluſiõis oſtẽdat. alioq̄n cõceſſis p̄cedẽtib⁹ nihil ꝓrſus eſt qd̄ de illatiõe cauſet̄. Nã hoc q̄3 qd̄ dicã nõ min⁹ mirum videat̄: ſ3 ex his q̄ ſumpta ſunt eque eſt neceſſariũ. B. Quidnã inquam. P. Feliciores inq̄t eſſe improbos ſupplicia luētes q̄ ſi eos nulla iuſticie pena coerceat. Nec id nũc molior qd̄ cuiuis veniat in mētē corrigi vltõe prauos mores: ⁊ ad rectũ ſupplicij terrore deduci. Ceteris q̄3 exēplum eſſe

Dicit pħia. Recte inquã eſtimas. ſ. q2 p̄dicte illatõi difficile credit̄: ſed q̄ durum ē, difficile putat accedē cõcluſiõi ipſam ꝯcedēdo: equũ ē vt ipſe demõſtret aliq̄d falſũ preceſſiſſe ĩ premiſſis. vł oſtendat collationem ꝑpoſitionũ neceſſarie cõcluſionis non eſſe efficacem. alioq̄n ꝯceſſis precedentibus nihil ē qd̄ cauſet̄. i. cõqueratur de illatõe. vnde neceſſariũ eſt eã cõcedere quãtũcũq3 videat̄ durũ

Notãdũq3 ſi nõ ꝯſentit̄ cõcluſiõi h̄ ē vel ꝓpt̄ pctm̃ ĩ mã: vł ꝓpt̄ pctm̃ ĩ forma. ꝓpt̄ pctm̃ ĩ mã vt ſi aliq̄ p̄miſſarũ ſit falſa. vel ꝓpt̄ peccatũ in forma: vt ſi nõ ſit debita cõnectio ꝑpoſitionũ reſpectu cõcluſiõis incidēte aliqua fallacia. Si aũt nihil iſtoꝝ accidit: neceſſario ſequit̄ cõcluſio ex p̄miſſis.

¶ Nam hoc quoq3 qd̄ dicam. Hic philoſophia probat malos eſſe miſeriores ſi non puniãtur q̄ ſi puniãtur. Secundo ſoluit quoddam dubiũ. Tertio ponit quēdã epilogũ p̄dictoꝝ. Scḋa ibi. S3 queſo. Tertia ibi. Id vo hactenus. Primo p̄mittit concluſionē quam probare intendit: excludendo quoſdam modos probatõnis quibus cõcluſio probari poſſet. Secundo ponit alium modum probatõnis ab iſtis: ibi. Et illa. Primo dicit. Hoc quoq3 dicam. non minus videatur mirum: ſed eque neceſſarium videatur concludi ex his que ſumpta ſunt. Et querit Boetius. Quidnam eſt hoc? Dicit philoſophia. Ego dico improbos eſſe feliciores luentes ſupplicia q̄ ſi nulla pena iuſticie eos coerceat: id ē puniat, ſed ego non molior: id eſt

nõ intẽdo nũc ꝙ alicui veniat in mentẽ prauos mores .i. hoĩes praue morigeratos corrigi vltõe .i. pena ꝛ terrore supplicij ipsos deduci ad rectũ. et nõ intẽdo ceteris hoĩb⁹ penã maloꝝ esse exemplũ fugiẽdi culpã da .i. mala. Sed pter istas duas causas est alia a pdictis: q̃ arbitror improbos eẽ feliciores punitos. tãetsi ꝓ q̃uis. nulla rõ correctõis: ꝛ null⁹ respect⁹ exemplũ habeat. ꝛ q̃rit Boetius. Quis erit pter hos ali⁹ mod⁹. Nota ꝙ due sũt cause ꝓpt̃ q̃s videtur mel ius malos eẽ punitos q̃ȝ impũitos. Una ẽ q꞉ ꝑ penas mali corrigũtur et resipiscunt a malo Scõa cã est. qa alij timore pene malorum declinãt a malo. et sic pena malorũ est exemplũ alijs fugiẽdi malum. Licȝ iste due cause sint vere: tñ phia de eis nõ intẽdit: ſ vult assigre aliã cãȝ pter ĩas.

fugiẽdi culpãda: ſ alio quodã mõ infeliciores eẽ improbos arbitror impunitos: tã etsi nulla ratõ correctõis: null⁹ respect⁹ habeat exẽpli. B. Et q̃s erit inquã pter hos ali⁹ mod⁹. P. Et illa. bonos inq̃t esse felices: malos vo miseros nõ ne ↄcessim⁹. B. Ita est inquã. P. Si igit̃ inquit miserie cuiuspiã bonũ aliq̃d addat̃: nõne felicior est eo cuius pura ac solitaria sine cuiusq̃ȝ boni ãmixtiõe miseria est. B. Sic inquã videt̃. P. Quid si eidẽ misero q̃ cũctis careat bonis. Preterea q̃b⁹ miser ẽ malũ aliud fuerit ãnexũ: nõne multo infelicior eo cẽsẽd⁹ ẽ cui⁹ ĩfortuniũ boni ꝑticipatõe releuat̃. B. Quid ni inquaȝ. P. Habent igit̃ inprobi

¶ Et illa. Hic phia ponit aliũ modũ pter pdictos: ꝓbãdo malos punitos eẽ miseriores q̃ȝ punitos. Scõ declarat q̃ddã assũptũ in ꝓbatõe ibi. Sed puniri. Prĩo resumit qõ supͣ ꝓbatũ ẽ tertia ꝓsa: dicẽs. Nõne cõcessim⁹ bonos eẽ felices: malos vo miseros. Dicit. B. Ita ẽ inquã. Et phr. Si miserie alicui⁹ addat̃ aliqõ bonũ: nõne ipe est felicior eo cui⁹ miseri ẽ pura ꝛ solitaria sine admixtiõe alicui⁹ boni. Dicit. B. Sic inquã videt. Alteri⁹ q̃rit phia. Si eidẽ misero q̃ cũctis careat bonis aliud malũ fueri annexũ: nõne cẽsend⁹ ẽ infelicior eo cui⁹ infortuniã .i. malũ releuat̃ .i. tpit̃ ꝑticipatõe boni. Dicit. B. Quid ni inquã .i. q̃re nõ. Igit̃ dicit phia iprbi .i. mali: cũ puniunt̃ hñt aliq̃d boni ãnexũ .s. penã q̃ rõe iusticie bona ẽ ꝛ cũ idem improbi carẽt supplicio .i. pena: ĩest eis aliq̃d alteri⁹ mali .s. ipa inpunitas quã merito .i. iure iniq̃tatis cõfessi: es eẽ malã. Dicit. B. Negare nõ possum. Igit̃ ↄcludit phia ꝙ improbi multo sunt infeliciores donati .i. addicti. iniusta ĩpunitate .i. mala ĩpunitate: q̃ȝ puniti iusta vltõe .i. pena. Notandũ ꝙ ratio quã phia intẽdit est ista. Cuiuscũq̃ȝ bonis malicie addit̃ ali

quid boni ipſe felicior eſt eo cui⁹ malicie nihil boni addiť. ſ cū mal⁹ bonō puniť ſue malicie addiť aliq̄d boni. ſ. pena: q̄ rōe iuſticie bona eſt. Cū aūt nō puniť ei⁹ malicie addiť aliq̄d malū. ſ. impunitas q̄ mala eſt. ergo malus punit⁹ felicior eſt malo impunito.

¶ Sȝ puniri improbos iuſtū. Hic p̄hia declarat q̄ddā aſſūptū in ꝓbatōe. ſ. q̄ pena malorum ſit bona ⁊ q̄ impunitas ſit mala: dicēs. Manifeſtū ē q̄ puniri ip̄robos ē iuſtū: ⁊ iniq̄s elabi. i. euadere impunitos eſt iniquū. i. iniuſtū. Dicit Boeť. Quis neget illud. Subiūgit p̄hia. Nā q̄d illud aliq̄s negabit: omne qd̄ eſt iuſtū eſſe bonū et ecōtra. l. ꝯ ꝯtrariū qd̄ iniuſtū eſt: liq̄t. i. manifeſtū eſt ip̄m eē malū. Ego Boeti⁹

cum puniunť quidē boni aliq̄d annexū: penam ipſam. ſ. q̄ rōne iuſticie bona eſt. idēq̄ȝ cū ſupplicio carēt: eis ineſt aliq̄d alterius mali ipſa impunitas: quā iniq̄tatis merito malū eſſe cōfeſſus es. B. Negare nō poſſum. P. Multo igiť infeliciores improbi ſunt iniuſta impunitate donati q̄ȝ iuſta vltione puniti. Sȝ puniri improbos iuſtuȝ: impunitos vero elabi iniquū eſſe manifeſtū eſt. B. Quis id neget. P. Sȝ ne illud q̄dē ait quiſq̄ȝ negabit bonū eſſe omne quod iuſtum eſt: cōtraq̄ȝ qd̄ iniuſtū eſt malū liquet eſſe. B. Tum ego. Iſta quidē ꝯſequentia ſunt eis que paulo ante cōcluſa ſunt. Sed queſo inquā te. nulla ne animarū ſupplicia poſt defunctum morte corpus relinquis.

dixi. Iſta tā dicta ꝯñtia ſunt eis q̄ paulo ante cōcluſa ſunt. Notandū q̄ p̄hia inuit duplicē rōem. Primo talis ē. pena malor̄ ē iuſta. ſ iuſtū ē bonū ergo pena malor̄ ē bona. Scd̄a rō eſt. impunitas malor̄ eſt iniuſta. ſ iniuſtū eſt malū. ergo impunitas malor̄ eſt mala

¶ Sȝ queſo inquā. Hic Boeti⁹ ſoluit dubiū. q̄rit eñ Boeti⁹. O p̄hia queſo te inquā. nūquid nulla aīar̄ ſupplicia poſt mortē q̄r̄ malor̄ alia ego puto exerceri. i. puniri penali acerbitate ſic̄ mala dānator̄. alia vero puniri purgatoria clemētia. i. igne purgatorio. ſed diſſerē. i. diſputare de his penis q̄ debenť aīab⁹ poſt mortē nūc nō eſt ꝯſiliū. Notandū q̄ pctm̄ q̄nq̄ȝ ē tale q̄ ꝑ ip̄m habituať volūtas ad malū: cuiuſmodi ē mortale pctm̄. Peccātes ḡ mortalr̄ et ī tali pctō diſcedētes puniūť eťna pena poſt mortē. Nā fm̄ beatū Grego. ad magnā iuſticiā iudicātis dei ꝑtinet vt nunq̄ȝ careant ſupplicio q̄ nunq̄ȝ carē volūt pctō. Q̄nq̄ȝ aūt pctm̄ ē tale q̄ ꝯſtat cū volūtate habituata ad bonū: ſicut ē pctm̄ veniale. tale nō puniť eťnalr̄ poſt mortē. Sȝ q̄r ad iuſticiā dei ꝑtinet vt nullū pctm̄ maneat īpunitū. iō oportet vt hō pu

niatur ad tẽpus ꝑ peccato veniali. Et qꝛ ꝑ talẽ penã aĩa purgat᷑ ad recepti onẽ pleni ꝑmij: ideo illa pena dɨ̃ pena purgatoria.

¶ Id ꝟo hacten⁹ egim⁹. Hic phĩa ponit quedã epilogũ ſupdictoꝝ Scdo oñdit Boet. opinionẽ vulgi eẽ ꝯtriã opinioĩ phie: ibi. Tũ ego. Pͥmo dicĩ Id egim⁹. i. ꝯtractauim⁹. hacten⁹. i. huſcuſqꝫ. vt ptãm malo ꝝ q̃ tibi videba

P. Et magna quidẽ inquit: quoꝝ alia pe- nali acerbitate: alia ꝟo purgatoria clemen tia exerceri puto. ſed nunc de his diſſerere conſiliũ nõ eſt. Id ꝟo hacten⁹ egimus: vt que indigniſſima tibi videbat᷑ maloꝝ pote ſtas: eam nullam eſſe cognoſceres: quoſqꝫ impunitos q̃rebare videres nunq̃ꝫ impro- bitatis ſue carere ſupplicijs. Licentiã q̃ꝫ ci to finiri ꝑcabaris: nec lõgã eſſe diſceres in- feliciorẽqꝫ fore ſi diuturnioꝛ. Infeliciſſimã ꝟo ſi eẽt eťna. poſt hec miſeriores eẽ impro bos iniuſta ĩpunitate dimiſſos q̃ꝫ iuſta vl- tione punitos. Cui ſententie cõſequ͛s eſt: vt tum demũ grauioribus ſupplicijs vrge ant᷑: cũ impuniti eſſe credunt᷑. B. Tũ ego.

tur idigniſſima nullã eã eſſe cognoſceres: ſic oñdim⁹ in ſecũda proſa. ⁊ illos malos q̃s tu q̃rebare ĩpunitos tu nũq̃ꝫ videres carere ſupplicijs ſue ĩprobitatis: ſic oſtẽſuꝫ ẽ tertia ꝑſa. et nos etiam egim⁹ vt licẽtiã ſeuiẽdi contra bonos quaꝫ tu cito precabaris finiri: diſceres eã nõ eſſe lõgã: ⁊ ĩfeliciorẽ eſſe potentiaꝫ ad malũ ſi eſſet diuturnioꝛ: ⁊ infeliciſſimaꝫ eſſe ſi eẽt eterna: ſicut in iſta proſa oñſuꝫ eſt. poſt hec ꝓbatũ eſt eadẽ ꝓſa improbos eẽ miſeriores: dimiſſos. i. relictos iniuſta impunitate q̃ꝫ punitos iuſta vltiõe. Cui cõſequẽs ẽ. cũ credant᷑ eſſe ĩpuniti vrgeant᷑ grauib⁹ ſupplicijs. Notãdũ circa ꝑdicta cuꝫ dɨ̃ illũ eſſe miſeriorẽ q̃ peccat ĩpune q̃ꝫ q̃ punit᷑ ꝑ peccato. hoc eſt intelligẽdum de miſeria ꝑ̃ſentis vite vtrobiqꝫ: vt ſit cõformis cõꝑatio. Accipiẽdo eñ miſeriã ꝑ̃ſentis vite ex vna pte: ⁊ ex alia pte miſeriã que eſt poſt mortẽ: eſſet difformis compatio ⁊ extra ꝓpoſitum. quia hic non loquitur de miſeria que eſt poſt mortem.

¶ Tũ ego. Hic Boeti⁹ oñdit opinionẽ vulgi eſſe ꝯtriã opinioĩ phe. Secũdo oſtẽdit phĩa nõ eſſe cõſentiendũ opinioĩ vulgari. Secũda ibi. Quid igitur. Pͥmo dicit. O phĩa: cũ ego cõſidero tuas ratões. i. inquiſitiões. puto nil veri⁹ dici ſup. illis. Sꝫ ſi reuertar ad iudicia hoĩm vulgarium ſup. aliter videt᷑. Quis eñ eſt ille cui hec ſup. dicta tua: nõ modo. i. nõ tm̃ videãtur credẽda: ſꝫ etiã non audiẽda. Dicit phĩa. Ita eſt qꝫ vulgares nequeũt oculos rõnis ⁊ intellect⁹ aſſuetos. i. aſſuefactos tenebris paſſionũ attollere. i.

erigere ad lucē pſpicue veritatis ſup. vt verū videāt iudicio recte rōnis. et ſunt ſimiles auibus. ſ. noctuis et bubonib⁹. q̄ꝝ intuitū. i. viſuȝ nox illuminat: ⁊ dies cecat. Dū enī vulgares nō intuent̄ ordinē rerū qui hȝ ſe ad modū lucis: ſ intuent̄ ſuos affect⁹. i. deſideria que hn̄t ſe ad modū tenebraꝝ: ipi putāt felicē eſſe impunitatē ſceleꝝ. i. maloꝝ. vel licentiā ſupple ſeuiēdi

Cum tuas inquā rōnes cōſidero: nihil dici veri⁹ puto. At ſi ad iudicia hoīm reuertar: quis ille eſt cui hec nō credēda modo: ſ ſaltē nō audiēda videātur. P. Ita eſt inquit illa. Nequeūt enī oculos tenebris aſſuetos ad lucē pſpicue veritatis attollere. ſimileſq̧ auib⁹ ſunt quaꝝ intuitū nox illuminat: dies cecat. Dum enī nō rerum ordinem: ſ ſuos intuent̄ affectus: vel licentiaȝ vel impunitatē ſcelerū putant eſſe felicem. Uide aūt quid eterna lex ſanctiat. Melioribus animū ſi cōformaueris nihil op⁹ eſt iudice p̄miū deferente: tu te ipē excellentiorib⁹ addidiſti. Si ſtudiū ad peiora deflexeris: extra ne q̄ſieris vltorē. tu te ipē ī deteriora detruſiſti: veluti ſi vicib⁹ ſordidā humū celūq̧ reſpicias: cūctis extra ceſſātib⁹ ipā cernēdi ratiōe nūc ſceno: nūc ſyderib⁹ intereſſe videaris. at vulg⁹ iſta nō reſpicit.

ꝯtra bonos: quod tamen non eſt. Uide autē quid ſāctiat. i. ſtatuat et̄na lex. i. diuīa prouidentia. Si ꝯformaueris animū tuum meliorib⁹. i. virtutib⁹: nihil eſt tibi op⁹ iudice exteriori deferente premium. quia tu te ipſe addidiſti excellētioribus. ⁊ p ꝯſequēs factus ē deus. Si autē ſtudium deflexeris ad priora. i. ad vitia. ne pro nō: queſieris extra vltorē. i. vindicē. quia tu teipē detruſiſti te in deteriora. ⁊ per cōſequens factus es belua. Hoc declarat in ſimili. veluti ſi reſpicias humum et celum: vicibus. i. viciſſim nunc celum nunc terram: cunctis ſupple iudicijs extra ceſſantibus: tu ipſa ſola ratione cernendi videaris: nunc intereſſe ſceno. i. terre. nunc ſyderibus. i. celo ſupple eodem modo cunctis extra ceſſantibus: ipſa ſola ratione operandi bene vel male: aſſequeris premiuȝ vel ſupplicium diuina iuſticia hoc ordinante. ſed vulgus iſta non reſpicit propter predictam cauſam. Nota q̧ quia natura viſus requirit medium illuminatuȝ: ideo ſcd̄m cōmunem naturam viſus noctue et bubones melius deberent videre in die q̧ in nocte. Cuius tamen contrariuȝ accidit eis vel propter debilitatem naturalem viſus: ſicut in noctuis, de qb⁹ dic̄ Iſido. q̧ ortu ſplēdore ſolis viſus noctue

hebetat᷑. vel ꝓpter cõſuetudinẽ ad tenebras: ſicut creditur eſſe de bubone. Cum enĩ bubo habeat alias aues ſibi inimicas: ideo de die in cauernis latitat. ⁊ alijs auib⁹ quieſcẽtib⁹ ꝓpter neceſſitatẽ vict⁹ de nocte volat. Notandũ ꝙ dicit Uide ꝗd eťna lex ſanctiat. Dicit btũs Auguſ. in li. de libero arbit. Lex eterna eſt q̄ iuſtũ eſt vt oĩa ſint ordinata. Et ideo ſm ordinẽ et᷒ nunq̄ȝ iuſtus deſtituit᷑ p̄mi is nec malus ſupplicijs.

¶ Quid igitur his ne accedam⁹. Hic oſtẽdit ph̄ia nõ eẽ cõſentiendũ opinioni vulgari: dicens. O Boeci ꝗd igit᷑ dicis. nũꝗd debent⁹ accedẽ ꝑ conſenſum his vulgarib⁹ ꝗs mõſtrauim⁹ ſiľes eẽ beſtijs. q. d. nõ. Et ħ manifeſtat ꝑ exẽplũ: dicens.

Quid igit᷑ his ne accedam⁹ quos beluis ſiľes eſſe monſtrauim⁹. Quid ſi ꝗs amiſſo penitus viſu: ip̄m etiam ſe habuiſſe obliuiſceret᷑ intuitũ: nihilq̄ȝ ſibi ad humanã perfectõem deeſſe arbitraret᷑. num vidẽtes eadem cecos putarem⁹. Nã ne illud quidez adquieſcẽt qđ eq̄ validis rationũ nitit᷑ firmamẽtis infeliciores eſſe eos q̄ faciãt q̄ȝ q̄ patiant᷑ iniuriã. B. Uellẽ inquã has ip̄as audire rõnes. P. Omnẽ inq̄t improbũ nũ ſupplicio dignũ negas. B. Minime. P. Infelices vo eſſe q̄ ſunt improbi multipliciter liquet. B. Ita eſt inquã. P. Qui igitur ſupplicio digni ſunt: miſeros eſſe non

Quid dicis ſi ꝗs hõ amiſſo penit⁹ viſu: obliuiſceret᷑ etiã ſeip̄m habuiſſe viſum: ⁊ arbitraret᷑ nihil deeſſe ſibi ad ꝑfectõez hũanã. nũquid hoĩs videntes. i. iudicãtes eadẽ cũ ceco: putarem⁹ eẽ cecos. q. d. ĩmo. ſup. ſili ſi vulgares dicerẽt ſe recte iudicare ⁊ ſe nõ eſſe beluas: adhuc nõ eẽt eis cõſentiendum. Notandũ ꝙ vulgares ⁊ imꝑiti iudicãt tanq̄ȝ lõge diſtãtes a veritate. qꝛ iudicãt ſm cõcupiſcẽtiã: nõ ſm rei veritatẽ: ꝓpter qđ nõ eſt aſtãdũ eoꝝ iudicio. Unñ Sen̄. in de remed. fortuitoꝝ dicit. Male opinant᷑ homĩes de te: ſed mali. mouerer aũt ſi ſapiẽtes hoc loquerent᷑. nũc autez malis diſplicere ẽ laudari: male de te loquũtur. mouerer ſi hoc iudicio facerẽt. nũc aũt morbo ignorãtie faciũt: male de te loquũtur. ꝗa bñ neſciũt loq̄.

¶ Nã ne illud ꝗdẽ adq̄eſcent. Hic ph̄ia ꝓbat illos eẽ miſeros q̄ faciũt iniuriã q̄ȝ q̄ patiunt᷑. Scđo et hoc cõcludit ꝙ iniuria nõ ẽ ip̄i⁹ patiẽtis: ſ; inferentis. Tertio inuehit᷑ ꝯ oratores. Scđa ibi. Hac igit᷑. Tertia ibi. Atq̄ nũc. Primo dicit. Nũquid vulgares nõ adq̄eſcent. i. credẽt: illud qđ nitit᷑ eq̄ validis firmamẽtis rõnũ. ſ. infeliciores eẽ eos q̄ faciũt iniuriã q̄ȝ q̄ patiant᷑ Dicit. B. Uellẽ audire has ip̄as rões. Tũc ph̄ia intẽdit duos ſyllogiſmos ad ꝓbãdũ intẽtũ: quoꝝ p̄m⁹ ẽ. Oĩs improb⁹ ẽ miſer. ſ; oĩs dign⁹ ſupplicio ẽ improb⁹. ergo oĩs dign⁹ ſupplicio ẽ miſer. ⁊ ꝑ ꝯñs quãto dignior ẽ ſupplicio:

tanto eſt miſerior. Secūdus ſyllogiſmꝰ eſt. quāto aliqs eſt dignior ſupplicio: tāto eſt miſerior. ſ faciēs iniuriā dignior eſt ſupplicio ꝙ patiēs. ḡ faciens iniuriā miſerior eſt ꝙ iniuriā patiēs. Primo īnuit pmū ſyllogiſmū: dicens. Nāquid negas oēs improbū eſſe dignū ſupplicio. Boetiꝰ dicit. Minime nego. Et multiplr liquet eos eſſe infelices q̄ ſunt improbi. Ita ē dicit Boetius.

dubitas. B. Cōuenit inquam. P. Si igit cognitor ait reſideres: cui ſuppliciū inferēdum putares. ei ne q̄ feciſſet: an q̄ ptuliſſet iniuriā. B. Nec ambigo inquā q̄n perpeſſa ſatiſfacerē dolore faciētis. P. Miſerior igit tibi iniurie illator ꝙ acceptor eē videret. B. Cōſequit inquā. Hac igit alijſqꝫ de cauſis ea radice nitētibus ꝙ turpitudo ſuapte natura miſeros faciat: apparet cuilibet illatā iniuriā nō accipiētis: ſ inferentis eſſe miſeriam. P. Atqui nūc ait cōtra faciūt oratores. Pro his em̄ qui graue q̄d acerbūqꝫ perpeſſi ſunt: miſeratōem iudicū

Igit dic phīloſophia qui digni ſit ſupplicio nō dubitas eos eē miſeros. Dicit. B. Cōuenit īquā ſup. pdictis. Tūc īnuit ſecūdū ſyllogiſmuꝫ. p modū īterrogatiōis: dicens. O Boeci: ſi tu reſideres cognitor: id eſt iudex cauſarū: cui putares īferēdum ſuppliciū. vl' ei q̄ feciſſꝫ īiuriā: vl' ei q̄ ptuliſſꝫ īiuriā. Dic. B. Nō ābigo. i. ſ dubito: q̄n ego ſatiſfacerē ppeſſo īiuriā dolore. i. cū ſupplicio faciēti īiuriā. Igit dic phīa illator īiurie videret tibi eē miſerior ꝙ acceptor iniurie. Dicit. B. Cōſeqt inquā ſup. pdicta. Notādū ꝙ ad eandē cōcluſionē ſic poſſet argui. Quicūqꝫ opat malū ex ꝓpoſito magis peccat ⁊ miſerior eſt ꝙ ipm ſuſtinēs ſine ꝓpoſito ⁊ volūtate. ſ inferēs iniuriā peccat ex ꝓpoſito ⁊ ex volūtate. ſuſtinens aūt ſuſtinet ꝯ volūtatē. ḡ īferēs īiuriā peior ē ⁊ miſior patiēte īiuriā. ¶ Hac igit alijſqꝫ de cauſis. Hic phīa cōcludit ex dictis ꝙ quelibet iniuria nō eſt miſeria patiētis: ſ inferētis dicēs. Hac igit de cauſa: q̄a inferēs iniuriā miſerior eſt patiēte: ⁊ ex alijs cauſis ea radice. i. fundamēto nitētibꝰ hoc. ſ. fundamēto ꝙ turpitudo facit hoīes miſeros ſuapte natura. i. ſua ꝓpria natura. Ex hoc apparet iniuriā cuilibet illatā nō eſſe miſeriā accipientis. i. patiētis eā: ſ inferētis. Notandū ꝙ ex lrā ſic pōt argui. Turpitudo ꝓpria natura ſua facit hoīem miſerū. ſ turpitudo eſt in inferēte iniuriā ⁊ nō in patiēte. ḡ inferēs iniuriā eſt turpis ⁊ miſer. ⁊ p cōſequēs iniuria nō eſt miſeria patiētis: ſ eam inferētis.

¶ Atqui nūc ait. Hic phīa īuehit ꝯ oratores. Secūdo cōcludit ex dictis ꝙ odiū nō hꝫ locū apud ſapiētes: ibi. Quo fit. Primo īuehit cōtra oratores qui inducūt iudices ad miſerandū patiēti iniuriā: cū tamē potius miſeran

dum ſit facienti iniuriā. et oratores. i. cauſidici: quoꝝ officiuʒ eſt ꝑſuadere iudici. Iſti faciūt nūc cōtrarium. qꝛ ipſi conant̄ excitare miſeratiōem iudi-cum ꝓ eis qui perpeſſi ſunt graue et acerbū quid. cuʒ magis iuſtioꝛ miſeratio debeat̄ admittētibus. i. faciētibus malum. quos iniuriātes opoꝛtebat̄ duci ad iudiciū velut egros ad medicū. non ab iratis accuſatoꝛibus: ſed a

excitare conātur: cuʒ magis admittētibus iuſtioꝛ miſeratio debeat. quos non ab ira-tis: ſed a ꝓpicijs potius miſerātibuſꝙ ac-cuſatoribus ad iudiciū veluti egros ad me dicū duci oportebat. vt culpe morbos ſup plicio reſecarent: quo pacto defenſoꝝ ope ra vel tota frigeret. Uel ſi ꝓdeſſe homini-bus mallet: in accuſatōis habituʒ vertere-tur. Ipſi quoꝙ improbi ſi eis aliqua rimu la virtutē relictam fas eſſet aſpicere: vitio-rumꝙ ſordes penarū cruciatibus ſe depo ſituros viderent/ cōpenſatiōe adipiſcende ꝓbitatis. nec hoc cruciatus eſſe dicerent: defenſorūꝙ operā repudiarēt: ac ſe totos accuſatoribus iudicibuſꝙ permitterent.

ꝓpicijs ⁊ mi-ſerātib⁹: vt re ſecarēt mor-bos cl'pe ſup plicio. i. pēa. quo ſup. or-dine pacto ſi homīes mo-uerent miſe-ricordia er-ga facientes iniuriā. ope-ra. i. diligen-tia. defenſo-rū. i. defende revolentium iſpos. illa to-ta frigeret. i. ceſſaret. Uel ſi mallet pro deſſe homini bus iniuriā-tibus: tūc de fenſio eorum verteret̄ i ha bitū accuſatōis. ita ꝙ ille q̄ fuit defenſoꝛ fieret accuſatoꝛ. Ipſi q̄ʒ improbi ſi eſſet eis fas aſpicere virtutē relictā aliq̄ rimula. i. cognitōe: ipſi viderēt ſe depoſituros ſordes vitioꝝ cruciatib⁹ penaꝝ ꝯpēſatiōe. i. cauſa adipiſcēde ꝓbitatis. nec ipſi dicerēt. i. reputarēt cruciat⁹: ſ; ipſi repudiarēt. i. ſpernerēt operā. i. diligentiā defenſoꝝ: ⁊ ſe totos ꝑmitterēt accuſatoꝛib⁹ ⁊ iudicib⁹.

Nota ꝙ miſericordia ⁊ miſeratio eſt virt⁹ ſm quam aliq̄s ꝯpatit̄ aliene miſerie. Cui ḡ ineſt maioꝛ miſeria: ei debet̄ maioꝛ miſericordia. ſ; declara-tum eſt maiorē eē miſeriā inferētis iniuriā q̄ꝫ patiētis. ḡ ad miſerāduʒ eis maxime debēt induci iudices. Cui⁹ ꝯtrariū faciūt oratores. qꝛ inducunt iudi ces ad miſerandū patiētibus iniuriā. Notandū ꝙ facientes iniuriā ac-cuſandi ſunt nō ex ira: ſ; ex cōpaſſiōe ⁊ miſericordia: ⁊ penali remedio moꝛ bus culpe eoꝝ auferat̄. ſicut eni egris nō eſt inſultandū: ſ; pot⁹ cōdolēdū ſic ⁊ iſtis q̄ morbo vitioꝝ affecti ſunt ⁊ poti⁹ ſunt accuſandi q̄ꝫ defendendi vt penali acerbitate eoꝝ malicia minuat̄. Etiā ſi mali perpenderēt ſordes vitioꝝ ⁊ dignitates virtutū: nō reputarēt cruciat⁹. ſ; ſe accuſatoribus ⁊ iu dicibus volūtarie afferrerent puniēdos.

¶ Quo fit. Hic phia ex dictis cõcludit q odiũ nõ hz locũ apud ſapiẽtes. et dicit. Quo fit. i. ex dictis ſequit. vt apud ſapiẽtes null⁹ loc⁹ relinquat odio Nã qs oderit bonos niſi ſtultiſſim⁹: Malos ꝟo odiſſe caret rõe. i. eſt irrationale. Nã ſicut languor eſt morb⁹ corpoꝝ: ita vitioſitas eſt morb⁹ aĩoꝝ. Cũ ergo egrotos corpore minime iudicem⁹ dignos odio: ſed potius miſeratione: multo magis nõ inſequendi ſunt odio: ſed potius miſerandi: quoꝝ mẽtes vrget improbitas: id ẽ malicia. exiſtens atrocior: id ẽ crudelior omni languore corporali. Nota q ſapientes nõ debẽt odire malos qa dicit Seneca ad Lucillũ. Hunc affectum ſapientes habeant aduerſus malos: quem habet medicus aduerſus ſuos egros. qui eos non odio ſed remedio ſtudet cõtrectare qui nec reliqas egrorum: nec effuſa dedignatur intueri.

Quo ſit vt apud ſapiẽtes null⁹ prorſus odio loc⁹ relinquat. Nam bonos quis niſi ſtultiſſim⁹ oderit: malos ꝟo odiſſe ratione caret. Naz ſicuti corpoꝝ languor: ita vitioſitas ẽ quaſi morb⁹ animoꝝ. Cũ egros corpe minime dignos odio: ſed poti⁹ miſeratione iudicem⁹. multomagis nõ inſequẽdi ſꝫ miſerendi ſunt: quoꝝ mentes omi languore atrocior vrget improbitas.

Metrũ quartũ: quarti libri.

Quid tãtos iuuat excitare motus
Et ꝓpria fatũ ſollicitare manu:
Si mortẽ petitis: ꝓpinquat ipſa
Spõte ſua: volucres nec remorant equos.
Quos ſerpẽs: leo: tigris: vrſus: aper
Dente petũt: idem ſe tñ enſe petunt.
An diſtant quia diſſidentqꝫ mores.
Iniuſtas acies ⁊ fera bella mouent.
Alterniſqꝫ volunt perire telis.
Non eſt iuſta ſatis ſeuitie ratio.
Vis aptam meritis vicem referre.
Dilige iure bonos: ⁊ miſereſce malis.

Quid tantos iuuat excitare motus. Hic incipit quartum metrũ huius quarti: qđ dicit valenticũ ab inuentore. ſecundũ dicitur penthametrũ ſiue elegiacũ. In q phia exclamat ꝯ hoĩes q bellicis motib⁹ ex odio ſemetipſos ad mortẽ deducũt dicẽs. Quid iuuat. i. q vtilitas ẽ excitare tãtos mot⁹. ſ. odij. ⁊ qđ iuuat ſollicitare. i. ſollicite exqrẽ. fatũ. i. mortẽ ꝓpria manu. q. d. nulla eſt vtilitas. Eſt aũt rõ hec. quia ſi mortez petitis. i. deſiderat-

apto . aſ. order deſpex

tis ſiue veſtrā ſiue alioꝝ ꝓpinquat ſpōte ſua. nec remoratᷣ. i. retardat. volu-cres. i. veloces equos. Mirādū eſt etiā ꝙ hoīes quos leo. ſerpens. tigris. vrſus. aper dente petūt. i. īuadūt: ꝙ idē hoīes petūt. i. īuadūt ſe enſe: vt ſe mutuo interficiāt. Et q̄rit phīa. Nūquid hoīes mouēt iniuſtas acies τ fe-ra bella: τ volūt perire alternis telis. i. mutuis ſagittis. ideo q2 mores eoꝝ diſſtāt τ diſſi-dēt. i. diſcor-dant. Certe iſta ratio ſe-uicie: nō ē ſa-tis iuſta vis. ergo referre: id ē reporta-re aptā vicez. i. viciſſitudi-nem meritis tā bōi q̄ ma-li: dilige bo-nos τ miſere-ſce malis.

Notādum ꝙ dicit mor-tē nō retarda-re ſuos eq̄s. ꝑ equos mor-tis intelligūtur partiales diſpoſitiōes periodi per quas homo ad mortem tendit. Quilibet eñ homo habet certam τ determinatā periodum ſue vite eo ꝙ forme oīm rerū ſunt in terminis. i. in corpibus celeſtibus virtualiter vt patet. ij. de generatōe. Notandū ꝙ phīa hic non excludit licentiā ge-rendi iuſtū bellū: ſ; iniuſtū. q2 dicit iniuſtas acies. Bellū eñ iuſti ꝯcedit. τ ideo gerit vt aliq̄s nitēs cōtra iuſticiā ad iuſticiā reducatᷣ.

Proſa quinta quarti libri.

b Hinc ego video inquā que ſit vel felicitas vel miſeria in ipis ꝓboꝝ atq; im-proboꝝ meritis cōſtituta. Sed in hac ipa fortuna populari nō nihil boni: maliue ieſſe perpēdo. Neq; eñ ſapientū quiſq; exul inops ignominioſuſq; eſſe malit potius q̄ pollens opibus: honore reuerendus: po-tentia validus in ſua permanēs vrbe flore-re. Sic eñ clarius teſtatiuſq; ſapīe tractatᷣ officiū ſapiētis: cū incōtingētes ppl̄os re-gentiū quodāmodo beatitudo trāſfunditᷣ.

Hinc ego video. Iſta eſt quinta ꝓſa huius quarti. quia Boetius pri-us conquerebatᷣ bonis mala τ malis bona cōtingere: propter qđ eti-am reputabat iſtarum fortunarū vices nō ex ordine diuine ꝓuidentie: ſed ex caſu ꝓuenire. Ideo philoſophia ſuper hoc conſolatᷣ Boetiuz: aſſignan-do cauſas quare bonis mala τ malis bona cōtingant. Et primo Boetius exprimit ſuum dolorem in hoc ꝙ vices fortunarū videntur confuſe τ inor-dinate diſponi. Secundo aſſignat philoſophia cauſam huius apparentie. Tertio ipſum cōſolatur aſſignando cauſas p̄dictorum. Secunda ibi. Nec mirum. Tertia ibi. Ita eſt inquit. Primo Boetius p̄mittit quedam. Se-cundo exprimit cauſam ſui doloris: ibi. Cum p̄ſertim. Primo dicit. Ego video hinc. i. ex dictis. que felicitas ſit cōſtituta in meritis proboꝝ: ſcilicet deos fieri. τ que ſit miſeria conſtituta in meritis improborū: ſcilicet tranſ-formari in beluas. Sed ego perpendo. i. iudico. non nihil. i. aliquid: boni vel mali eſſe in hac fortuna populari. i. in proſperitate fortuita. Quod pro-bat. Neq; eñ quiſq; ſapientū malit. i. magis vult eſſe exul. inops. ignomi-

nioſus.i.infamis:potius ꝙ pollēs opibꝰ:ꝙ renerēdus honore. validꝰ potētia.⁊ in ſua vrbe ꝑmanēs florere. Sicut eñ ꝑ hmōi bona fortune officiū ſapiē.i.ſapiētis:tractaꝛ clarꝰ ⁊ teſtatiꝰ.i.cū maiori teſtimōio.qꝛ talibꝰ plꝰ crediꝛ:cū btitudo regētiū trāſfundiꝛ.i.dilataꝛ. in pplos ꝯtingētes.i.vicinos. Notandū ꝙ in bonis fortuitis eſt aliqd boni. qꝛ ꝑ ipa ſapiēs expeditiꝰ tractat officium gubernādi ſbdttos. Qui eñ diuitijs: potētia et fama ꝑcellunt alios: aptiores ſunt ad regēdam rēpublicā quia aptiores ſunt ad ſubueniēduz oppſſis:⁊ ad deprimendum malos. ad ꝓtegendū bonos. ad expugnādū inimicos. Et ita ſapienti q̄ tractat negociū reipubli. neceſſaria eſt potētiā ⁊ diuitiaꝝ abūdantia. Sz ſapiēti qui vacat cōtemplationi diuitie ſunt onerose. qꝛ nimiā inde gerit ſollicitudinē.

Cum pſertim carcer:lex:ceteraqꝫ legaliū tormēta penaꝝ ꝑniciosis potiꝰ ciuibꝰ:propter quos etiā ꝯſtituta ſunt debeant. Cur hec igiꝛ verſa vice mutenꝛ: ſcelerūqꝫ ſupplicia bonos ꝑmant: ꝑmia virtutū mali rapiāt vehemēter admiror:queqꝫ taz iniuſte confuſiōis ratio videatur ex te ſcire deſidero. Minus etenim mirarer:ſi miſceri oīa fortuitis caſibus crederem. Nūc ſtuporez meum deus rector exaggerat. qui cuz ſepe bonis iocunda:malis aſpera:cōtraqꝫ bonis dura tribuat:malis optata concedat: niſi cauſa deprehendatur:quid eſt ꝙ a fortuitis caſibus differre videatur. P.

¶Cum pſertim carcer lex. Hic Boetiꝰ exꝑmit cām ſui doloris ⁊ admirationis dicens. Cū lex ⁊ carcer ⁊ cetera tormēta legaliuz penaꝝ potiꝰ debeanꝛ ꝑniciosis.i. malis ciuibꝰ ꝓpter q̄s cōſtituta ſunt. ego vehementer admiror cur hec tormēta viceuerſa.i. ꝯrio mō mutenꝛ. ita vt ſupplicia ſcelerū.i.maloꝝ ꝑmant bonos.⁊ mali rapiāt ꝑmia virtutū.i.virtuoſoꝝ. Et ego deſidero ⁊ pbta ſcire ex te q̄ videaꝛ eſſe ratio.i.cauſa tam iniuſte ꝯfuſiōis. Minus eñ mirarer ſi crederē oīa miſceri fortuitis caſibꝰ. Nūc autē deꝰ rector oīm exaggerat.i. augmētat ſtuporē meū. qui deus cū ſepe bonis iocunda: malis aſpera tribuat.⁊ cōtra.i. per cōtrariū bonis dura tribuat:malis optata concedat. niſi deꝑhendaꝛ.i.cognoſcaꝛ cauſa huiꝰ;quid eſt qđ hoc videatur differre a fortuitis caſibus.q.d.nihil. Notandū ꝙ tormēta legalia ſicut carcer. mēbroꝝ mutilatio. flagellatio ⁊ hmōi ſunt inuenta ꝓpꝛ malos.⁊ iſta ſepiꝰ videnꝛ infligi bonis malis euadētibus. ⁊ ſuper hoc admiraꝛ Boeꝛ. cum tñ deus debeat punire malos: ⁊ remunerare bonos. Et niſi huiꝰ rō cognoſcaꝛ q̄re hoc ꝯtingat: nihil eſt q̄n talia videanꝛ ꝯtingere a caſu ⁊ a fortuna. ⁊ nō ſubiacere regimī ꝓuidētie diuīe: qđ abſurdū eſt.

¶ Nec mirũ inqͣt. Hic ph̄ia aſſignat cauſam apparentie talis cõcluſiõis. qꝛ ſic videt̃ eſſe ꝓpter ignorantiã cauſe. Et dicit. Nec mirũ ſi quid credat̃ confuſum ⁊ temerariũ. ſ. cauſale in iſtis inferioribus: ignorata ratiõe ordinis. ſcʒ diuine ꝓuidentie. Sʒ q̃uis tu ignores cauſaʒ tante diſpoſitõis diuine. tamq̄ bon⁹ rector. ſ. de⁹ tẽperat mundũ ſua bonitate: ideo nõ dubites cuncta recte fieri

Notandũ ꝙ mirũ ẽ cuius cauſa neſcit̃. ꝓ tanto eñi multi mirant̃ de eclipſi ſolis: qꝛ cãʒ ignorãt. Et qꝛ Boet. ignorabat cauſam hui⁹ confuſionis q̃re bõis mala ẽt mal' bona cõtingãt. idõ ħ admirabat̃ ⁊ cãʒ admirationis ei⁹ fuit ignorãtia diſpoſitiõis diuine ꝓuidentie.

Nec mirũ inqͣt ſi quid ordinis ignorata ratõe temerariũ cõfuſumqꝫ credatur. Sed tu q̃uis cauſaʒ tante diſpoſitõis ignores: tñ quoniã bon⁹ mũdũ rector temꝑat: recte fieri cuncta ne dubites.

Metrũ quintũ quarti libri.

Si quis arcturi ſydera neſcit
Propinqua ſummo cardine labi.
Cur legat tardus plauſtra boetes.
Mergatqꝫ ſeras equore flãmas.
Cum nimis celeres explicet ortus
Legem ſtupebit etheris alti.

Si quis arcturi ſydera neſcit. Iſtud eſt q̇ntũ metrũ hui⁹ quarti: qḋ dr̃ alemanicũ ab inuẽtore: dactilicũ a pede ꝑdñante. tetrametrũ. i. q̃tuor pedũ. hypercathalecticũ. i. abũdans ĩ vna ſyllaba. In q̇ metro ph̄ia declarat quõ ea quoꝝ cauſe non apparẽt videnť mira. Scðo oñdit quõ cognita cauſa ceſſat admiratio: ibi. Nemo mirat̃ flamĩa. Primo oñdit ꝙ ꝓpter latentiã cauſaꝝ hoĩes mirant̃. ⁊ inducit de hoc duo exẽpla. Primũ ẽ de eo qḋ accidit in ſtellis iuxta polũ ſeptẽtrionaleʒ. qꝛ ille ſtelle ceteris ſtellis remotiorib⁹ tardi⁹ mouent̃: ⁊ tñ veloci⁹ oriunt̃. qui aũt ignorat cãm hui⁹: illi videt̃ hoc mirũ. Vñ dicit. Si quis neſcit ſydera arcturi. i. maioris vrſe. labi. i. volui. ꝓpinq̄ ſũmo cardĩe. i. cardini: ponẽdo ablatiuũ ꝓ datiuo. cauſa metri. i. polo ſeptẽtrionali. ille ſtupebit. i. admirabit̃. legem alti etheris. i. firmamẽti. Cur boetes. i. ſtella tardus. legat. i. ꝑtranſeat. plauſtra. i. ſtellas plauſtri. ſ. maioris vrſe. ⁊ mergat ſeras flãmas equore: loquẽs more poetico: q̇ ſequẽtes iudiciũ vulgi dicũt ſtellas tingi in mari qñ occidũt. Et dicit̃ boetes mergere ſeras flãmas. i. lumĩa ſua tarda. qꝛ nunq̄ ea mergit. Et eſt modus loquẽdi: id qḋ nunq̄ fit tarde fit. cũ tñ boetes explicet ort⁹ nimis celeres: eo ꝙ in ꝑncipio noctis nobis ſtatim apparet. Secundũ exemplũ eſt de eclipſi lune: quã neſciẽtes cãm adeo aliq̇ admirant̃ ꝙ putãt ei⁹ eclipſim cõtingere ꝑ incantatõem. ⁊ volẽtes auxiliari lune ⁊ impedire ne audiat incantatõem: cõcutiũt oĩa vaſa erea ⁊ ſonora tꝑe eclipſis. Vñ dic̃ in lr̃a.

plauſtrũ · i · carro ; celer · ris · e · legero

Cornua plene lune palleāt. qꝛ īciplēte eclipsi luna incipit apparere corniculata. cornua infecta metis .i. terminis opace noctis .i. vmbre terre. ꝛ phebe .i. luna. cōfusa .s. ꝓuatōe lumīs. detegat .i. apparere faciat astra minora. que texerat .i. latere fecerat. fulgēti oꝛe .i. abūdātia sui fulgoris. Tūc publicus erroꝛ quo putat̄ lūna incātari: cōmouet gētes. et lassant .i. fatigāt. era .i. vasa erea vel cāpanas crebris pulsibus. Notādum ꝙ arcturus dr̄ ab arctos qđ est vrsa: q̄ ē q̄dā signū iuxta polum septētrionalē qđ nos vulgariter plaustrum nomīamus. ꝛ sic accipit beatus Gregoꝛ. super Job: dicens Arcturus sēpē stell' maxime lucet. sēper mouet̄ et nunꝙ mergitur. Notādum ꝙ stelle circa polū articū mote sicut arctur⁹. ꝛ alie stelle mouent̄ tardi⁹ alijs stellis remotioꝛib⁹ a polo artico. qꝛ mīoꝛē circulū suo motu describūt ꝛ stelle remotiores maiorem. Vñ cū stelle remotiores ineq̄li tp̄e ptrāseāt maioꝛē circulū in quo stelle ꝓpinquiores minorē. qꝛ ambo circūuoluūtur semel in die naturali. patet ꝑ diffinitōem velocitatis ꝛ tarditatis ꝙ stelle ꝓpinquiores polo tardi⁹ mouent̄: ꝛ remotiores velocius. Illud enī mouet̄ tarde qđ ineq̄li tp̄e ptrāsit min⁹ spaciū: ꝛ illud mouet̄ velociter qđ inequali tp̄e ptrāsit magis spaciū.

Palleant plene cornua lune
Infecta metis noctis opace.
Queqꝫ fulgenti texerat oꝛe
Confusa phebe detegat astra
Cōmouet gentes publicus erroꝛ.
Lassantqꝫ crebris pulsibus era.
Nemo mirat̄ flamina choꝛi.
Littus fremēti tundere fluctu
Nec niuis duram frigoꝛe molem.
Feruenti phebi soluier estu.
Hic eñ causas cernere ꝓmptum est.
Illic latentes pectora turbant
Cuncta: que rara ꝓuehit etas.
Stupetqꝫ subitis mobile vulgus.
Cedat inscitie nubilus erroꝛ.
Cessent ꝓfecto mira videri.

Notandū ꝙ luna recipit lumē suū a sole. si ḡ corp⁹ opacū interponit̄ impediēs ne lumē solis ꝑueniat ad lunam vel in toto vel in pte: necesse est lumen lune deficere vel in toto vel in pte. ꝛ hoc est lunā eclipsari.

¶ Nemo mirat̄ flamīa choꝛi. Hic ostēdit phia ꝙ cognita cā cessat admiratio: dicēs. Nemo mirat̄ flamīa choꝛi: talis vēti. tūdere .i. ꝑcutē. litt⁹ fremēti fluctu .s. maris. Et h̄ dicit ꝓ tāto. qꝛ vēto flāte aq̄ maris cedit ꝛ ad litt⁹ resistens repercutit̄. Nec etiam aliquis mirat̄ molem .i. magnitudinē niuis frigoꝛe duram .i. cōgelatam. soluier .i. solui. Et hic est paragoge .i. additio

ſyllabe ad finẽ dictõis ꝓpter neceſſitatẽ metri. ergo ponitur ſoluer p ſolũt ferueñti eſtu phebi .i. ſolis. Hic eñ .i. in iſtis exemplis. ꝓmptũ eſt cernẽ cauſas. q̃re vent⁹ impellit mare: q̃re ſol liq̃facit niuẽ. ꝫ illic in p̄orib⁹ exẽplis latẽtes cauſe turbãt pectora ſup. p admiratiõez. ⁊ mobile vulgus ſtupet .i. mirat̃. ſubitis .i. de ſubitaneis euẽtibus. ⁊ ſtupet cũcta que ꝓuehit .i. ꝓducit rara etas .i. q̃ raro eueniũt. ꝫ ſi vis caſſare admiratõem: nubilus error ſcitie .i. ignorãtie cauſaꝝ cedat .i. r̃cedat ⁊ accedat noticia cauſaꝝ. ꝓfecto .i. pro certo: tũc ceſſet videri mira: q̄ pri⁹ ſtãte ig̃rãtia videbãt̃ mira. Notãdũ ꝙ ſacerdotes i egypto ꝓpter admirari inceperũt philoſophari. videntes eñ eclipſes ſolis ⁊ lune ⁊ ignorãtes cauſas mirabantur: cauſas eaꝝ inq̃rẽtes. quib⁹ inuẽtis habuerũt ſcientiã eaꝝ eclipſiũ: eo ꝙ ſcire eſt cauſam rei cognoſcere. cognita ergo cauſa cognoſcit̃ res: ⁊ ꝑ cõſequẽs ceſſat admiratio.

Proſa ſexta quarti libri.

I Ta eſt inquam. Sed cuz tui muneris ſit latentiũ rerũ cauſas euoluere: velataſq; caligine explicare rõnes: queſo vti hinc decernas. qñ hoc me miraculũ maxime ꝑturbat ediſſeras. P. Tũ illa pauliſꝑ arridens. Ad rem me inq̃t oĩm q̃ſitu maximã vocas: cui vix exhauſti quicq̃ʒ ſatis ſit Talis nãq; materia eſt: vt vna dubitatiõe ſucciſa: innumerabiles alie velut hydre capita ſuccreſcant. Nec vllus fuerit modus niſi quis eas viuaciſſimo mẽtis igne coerceat. In hac eñ de ꝓuidentie ſimplicitate

Ita eſt inquã. Hic incipit ſexta ꝓſa hui⁹ q̃rti. in qua ꝓſa pħia cõſolando Boetiũ aſſignat cauſas p̄dictoꝝ q̄ vident̃ mira in diuia gubernatiõe ꝓpter ignorantiã cauſe. Et primo Boeti⁹ petit ſibi explicari iſtas cauſas. ⁊ pħia tangit difficultatẽ explicatõis eaꝝ. Secũdo ꝓmittit ſe velle aſſignare cauſas. Et tertio eas aſſignat. Secũda ibi. Sed qñ. Tertia ibi. Omnium generatio. Primo Boeti⁹ cõcedit qd̄ dictũ eſt de admiratõe hominuz ꝓpter ignorantiã cauſaꝝ: dicẽs. Ita eſt inquã. Tũc petit explicari cauſas admiratõis eoꝝ que cõtingũt in diuina ꝓuidentia ⁊ diſpoſitõe dicens. O pħia cum euoluere .i. elucidare cauſas latentiũ reruz ſit tui muneris .i. tue gratie: ⁊ explicare rõnes velatas caligine .i. rõnes obſcuras ⁊ difficiles. queſo vt hinc .i. de iſta difficultate. diſcernas .i. iudices. ⁊ ediſſeras .i. diſputes qñ hoc miraculũ maxime me ꝑturbat .ſ. q̃re malis bona ⁊ bonis mala eueniãt. Et pħia pauliſper arridens Boetio inquit. Ad rem maximã oĩm queſitu .i. ad maximã queſtionẽ. vocas .i. incitas me: cui vix quicq̃ʒ exhauſti ſatis ſit ei ad quã exhauriendã ⁊ ſoluendã vix aliq̃d ſufficit. Talis nãq; eſt

de fati ſerie. de repentinis caſibus. de co-
gnitõe ac predeſtinatõe diuina de arbitrij
libertate q̄ri ſolet. Que quanti oneris ſint
ipſe perpendis. Sed qm̄ hec q̄z te noſſe q̄
dam medicine tue portio eſt quanq̄z angu
ſto limite temporis ſepti. tn̄ aliquid deli-
berare conabimur. Qd̄ ſi te muſici carmis
oblectamēta delectant. hanc oportet pau-
liſper differras voluptatē. Dum nexas ſi-
bi ordine cōtexo rōes. B. Ut libet inquā
P. Tum velut ab alio orſa principio ita
diſſeruit. Omnium generatio rerum cun-
ctoſq̄z mutabiliū naturarum progreſſus. ⁊

materia quā petis declarari. vt vna dubitatõe ſucciſa. i. ſoluta. innūerabi-
les alie ſuccreſcāt. velut capita hydre. quoꝝ vno ablato tria ſuccreſcebāt.
nec fuerit mod⁹. i. termin⁹ dubitatõnum. niſi q̄s eas coerceat viuaciſſimo
igne. i. ardēti inueſtigatõe mētis: In h̄ eni mā q̄ri ſolet de ꝓuidētie ſimplici
tate. de ſerie fati. de repētinis caſib⁹. de p̄deſtinatiõe diuina. de libtate ar
bitrij. q̄ oīa quāti oneris: i. difficulta-
tis ſint ad de terminādum tuipſe ꝑpen-
dis. Notandū q̄ ſapien-
tis ē ſcire oīa vt ↄtingit ex
ꝓhemio me-
thaphiſice. ⁊ cuz ſcire ſit ꝑ
cām prīo po-
ſteriorū. Sa-
piētis ē euol
uere cās rez
latentiū. Jō
dicit Boeti⁹
ad phiam.
Tui muneris
ē euoluere ca
ſus. Notādū q̄ dicit phiam pauliſꝑ ſibi arriſiſſe ꝑ h̄ phia innuit morē et
habitū ſapiētū. q̄ audita ſimplicitate impitoꝝ arridēt eiſ ↄgratulādo q̄ ipi
cū auiditate ſapiam q̄rūt. Notādū ſm fabulas hydra fuit ſerpēs in lerna
palude. hñs plura capita q̄ꝝ vno ſucciſo tria excreſcebant quē cū hercules
cū ſagittis interficere nō poſſet. greco igne ipſum ↄſumpſit.
¶ Sz qm̄ hec. Hic phia ꝓmittit velle aſſignare cās dicēs. Qm̄ hec noſſe
te ē q̄dā portio. i. ps tue medicīe. quāq̄z ſim⁹ ſepti. i. ↄcluſi anguſto. i. breui
limite tpis. tn̄ aliq̄d deliberare conabimur. S̄ ſi te delectāt oblectamenta. i.
ſuauitates. muſici carmīs. i. metri. oz q̄ differas pauliſꝑ. i. modicū hāc vo-
luptatē. donec ↄtexo. i. formabo rōnes ſibi nexas. i. ↄiūctas ordīe dic. B.
vt libet inq̄z. i. vti tibi placet. tūc ipſa phia orſa. i. īcipiēs loq̄. velut ab aliq̄
p̄ncipio ita diſſeruit. i. diſputauit. Notandū ꝑ hoc q̄ dicit. Nos ſepti an
guſto limite tpis. īnuit phia p̄ntē materiā adeo eē difficilē. q̄ totū tp̄s p̄n-
tis vite qd̄ breue ē vix ſufficit ad p̄dicta plenarie declarāda. Notandū q̄
dicit phiam orſam fuiſſe ab alio p̄cipio. nā illa que phia pri⁹ ꝓbauit de-
ducunt ex h̄ p̄ncipio. q̄ de⁹ ē ꝑfectū bonū ⁊ vltim⁹ finis oīm. q̄ āt nūc vult
demōſtrare deducūt ex h̄ p̄cipio. q̄ de⁹ ē p̄cipiū effectuū oīm vt patebit
¶ Omniū generatio rerum. Hic phia ꝓſequitur intentum volens aſſigna
re caſus. quare bonis mala ⁊ malis bona contingant. et primo declarat q̄-

dam ad ſuã determĩationẽ neceſſaria. ſcđo ponit ſuã deťminationẽ. Scđa ibi. Que vo inqđs. Pꝛĩo pħia deťminat de ꝓuidentia diuina ⁊ de fato. ſecundo oſtendit que ſint ea que fato diſponuntur: ſcđa ibi. Ea ſeries. Primo oſtendit quid nominetur diuina ꝓuidentia. ⁊ quid fatum. ſecundo tangit differentiã inter ea aſſignando diffinitiones vtriuſqꝫ. Tercio ponit di-

quicqđ aliquo mouetˀ mõ cauſas ordinez ex diuine mẽtis ſtabilitate ſoꝛtitur. Hõc i ſue ſimplicitatis arce compoſita. multiplicem rebus gerendis modũ ſtatuit. qui modus cuz in ipſa diuine intelligentie puritate conſpicitur prouidentia noĩatur. Cum vero ad ea que mouet atqꝫ diſponit refertur fatum a veteribus appellatum eſt.

diuerſas opiniões circa fatũ. Quarto infert quandaz ꝯcluſionẽ circa fatum ⁊ ꝓuidentiã: ſecũda ibi Que licet diuerſa. tercia ibi. Siue igitur quarta ibi. Quo fit. Pꝛĩo diĉ Generatio oĩum rerũ. cunctoſqꝫ ꝓgreſſus naturarũ mutabiliũ. ⁊ qcqđ alio mõ mouetˀ. illud ſoꝛtitˀ cauſas generatõis ⁊ mutatõis. ⁊ ordinẽ generatõis ⁊ mutatõis. ⁊ formas quibus generatˀ vel mouetˀ ſubſtantiales vel accidẽtales oĩa iſta ſoꝛtitˀ ex diuine mẽtis ſtabilitate. Hec enim mẽs diuina ꝯpoſita. i. ſtabilita.. in arce. i. in altitudinẽ ſue ſimplicitatis. ſtatuit rebꝰ gerendis. i. fiendis multiplicem modũ. qui modus cũ conſpicitur. i. conſideratur in ipſa puritate diuine intelligentie. i. ſm eẽ qđ hꝫ in intellectu diuino noĩatˀ ꝓuidentia cũ vero iſte modꝰ refertˀ ad ea que mouet ⁊ diſponit. a veteribꝰ. i. ab antiquis fatũ appellatũ eſt. Notandũ ꝙ oĩa a pꝛĩo ſunt mutabilia. aliq̃ mouentˀ ſm ſubſtantiã vt gñabilia ⁊ coꝛruptibilia q̃tũ ad illa dicit. Omnĩ generatio rerũ. Alia aũt ſũt mutabilia ſm locũ ⁊ non ſm ſubſtãm. vt coꝛpa celeſtia. q̃tũ ad illa dicit. Cunctoſqꝫ mutabiliũ naturaꝝ ꝓgreſſus. Alia ſũt mutabilia ſolũ ſm opatõez. ſ. ſꝫ ĩtelligẽ nõ ſꝫ ſubãz nec ſꝫ vbi ꝓꝑe ſicˀ ĩtelligẽtie. q̃tũ ad illas diĉ. Et qcqđ aliq̃ mouetˀ mõ. Aliˀ expoĩt ꝙ ĩ rebꝰ mutabilibꝰ triplex ẽ diſpõ. vna ẽ q̃ trãſeũt de nõ eẽ ad eẽ ꝑ generationẽ q̃tũ ad hˀ dicit. Oĩm generatio reꝝ. Aut res ꝑmanẽt ĩ exiſtẽtia ꝑ aliqđ tꝑs. poſtq̃ generate ſũt q̃tũ ad illas dicit. Cunctoſqꝫ mutabiliũ naturaꝝ ꝓgreſſus. Aut res ꝓcedũt de eẽ ad nõ eẽ ꝑ coꝛruptionẽ. q̃tũ ad illas diĉ. Et qcquid aliq̃ mouetˀ modo. Notandũ ꝙ quidã dicũt. fatũ eſſe quãdã diſpõnem derelictã in rebus inferioꝛibus ex actione coꝛpoꝛũ celeſtiũ. ſm quã inferioꝛa neceſſitãtur ⁊ ꝯſtringuntur ad ignobiles effectus. Et ſic beatus Gregoꝛꝰ in omel. epiphanie impꝛobat fatũ dicens. Abſit a fideliũ coꝛdibus vt fatũ eẽ aliqđ dicamus ſcꝫ neceſſitatis inſertoꝛa. quia ſic oĩa venirent ex neceſſitate. Alio modo accipitur fatum pꝛo diſpoſitione rerum ſm quã res dependent ex diuina voluntate ⁊ poteſtate. ⁊ ſic fatum conceditur aliquid eſſe. Eſt ergo ꝓuidentia diuina ordinatio ſiue diſpoſitio exiſtens in mente diuina qua cũ-

cta inferiora ſint prouiſa ſm ſtatum ſue nature. Fatum autem eſt diſpoſitio diuina exiſtens in rebus mobilibus. qua ſingula ſuis annectuntur ordinibus vt magis parebit.

¶ Que diuerſa eē facile liquebit. Hic ponit differentiā inter prontdentiaz ꝛ fatū aſſignando diffinitiones vtriuſqꝫ. ſecundo oſtendit ꝙ vnū eorum dependet ex alio: ibi. Que licet diuerſa.

Que diuerſa eē facile liquebit. ſiqs vtrinſqꝫ vim mēte ꝯſpexerit. Nā ꝓuidētia ē ipſa illa diuina rō. in ſūmo oīum ꝑcipe ꝯſtituta. que cūcta diſponit Fatū vero īherēs rebus mobilibꝰ diſpō ꝑ quā ꝓuidentia ſuis queqꝫ nectit ordinibus. Prouidētia nāqꝫ cūcta pariter q̄uis diuerſa: q̄uis infinita cōplectitur. Fatū vo ſingula digerit in motum locis formis: ac tꝑibꝰ diſtributa. Ut hoc temporalis ordinis explicatio. in diuine mentis adunata proſpectu prouidentia ſit. Eadem vero adunatio digeſta atqꝫ explicata temporibus fatum vocetur.

Primo dicit Que duo ſcꝫ fatuꝫ ꝛ prouidentiam diuinā liquebit. i. parebit eſſe diuerſa. ſi quis mente cōſpexerit. i. conſiderauerit vtrinſqꝫ vim. i. naturam ꝛ eſſentiā ꝛ diffiniens prouidentiam dicit. Prouidētia eſt ipſa diuina rō. que ē in ſummo ꝑncipe oīum rerum conſtituta. que ſcilicet ratio cuncta diſpōnit. Tunc diffiniens fatum dicit. Fatum eſt diſpoſitio inherens rebus mobilibus ideſt temporalibus per quā diſpoſitionem prouidentia necrit queqꝫ ſuis ordinibus. Tunc declarat iſtas diffinitiones ex proprietatibus vtriuſqꝫ intendens. ꝙ prouidētia cōplectitur omnia ſimul. ſed manifeſtum eſt ꝙ omnia nunqͣ ſunt ſimul niſi in mente diuina. ergo oportet ꝙ prouidentia ſit ratio exiſtens in mente diuina. ad fatū vero ſpectat vt ea que fato ſubduntur diſtribuantur per tempora ꝛ loca. Ita ꝙ ordo fatalis quandā ſucceſſionē tꝑalē importat. talis autem ſucceſſio non eſt. niſi in ipſis rebus mobilibus. quare oportet ꝙ fatum ſit in rebus mobilibus. Unde dicit in littera. Prouidentia nanqꝫ cuncta complectitur pariter q̄uis diuerſa ꝛ infinita. Fatum vero digerit. id eſt diuidit ſingula diſtributa in motuꝫ. locis. formis temporibus. ita ſcilicet vt hec temporalis explicatio que ad fatum pertinet. adunata in ꝓſpectu diuine mentis ſit prouidentia. Eadem vo adunatio digeſta ideſt diuerſa et explicata temporibus. que ſucceſſionem important vocetur fatum.

Notandum ꝙ qꝛ prius dixit ꝙ diffinitio rerū faciēdarum vt eſt in intellectu diuino dicitur prouidētia. vt aūt refert ad res mobiles dr fatum. Poſſet alicui videri ꝙ fatū et ꝓuidētia ſignificarent eandem rem ſub diuerſis ratiōibus. Ideo philoſophia hꝰ excludens oſtēdit ea realiter diſtingui po

nens diuiſionē vtriuſqȝ. Notandū ꝙ cognitio dei hȝ ſe ad res ſic cogni/tio artificis ad artificiata. ſic ergo oīa artificiata ſubdūt ordini rōi artis ſit neceſſe ē oēs res ſubdi rōi ⁊ ordini diuine ꝓuidētie. ꝓpter qđ ōn dicit ꝙ ꝓuidētia ē diuina rō que cūcta diſponit. Notandū ꝙ diſpō q̄ ponit in diffinitōe fati accipitur pro ordine. ⁊ dicitur ille ordo inherens rebus mo/bilib⁹. ad diſferentiam ordinis qui eſt in ipa rōe di/uina. quē iaȝ vocamus ꝓ/uidentiā: ſm quē ordinem ꝓuidentia di/na ānectit q̄/qȝ ſuis ordi/nib⁹. ſcilicet vt illa eueni/ant illo tpe. ⁊ alia alio tē/pore. Hec pri/us: illa poſte/rius.

Que lȝ diuerſa ſint. alteꝝ tū pēdet ex alte/ro. Ordo nāqȝ fatalis ex ꝓuidētie ſmplici/tate ꝓcedit. Sic eni artifex faciēde rei for/mā mēte ꝑcipiēs mouet opis effectū. ⁊ qđ ſimplr̄ pñtarieqȝ ꝓſpexerat. ꝑ tpales ordi/nes ducit. Ita deus ꝓuidentia quidē ſin/gulariter ſtabiliterqȝ faciēda diſponit. fato vo hec ipa q̄ diſpoſuit multiplr̄ ac tꝑaliter adminiſtrat. Siue igitur famulantibus q̄/buſdam prouidētie diuinis ſpiritib⁹ fatuȝ exerceat: ſeu aīa. ſeu tota inſeruiente natu/ra. ſeu celeſtib⁹ ſyderū motib⁹. ſeu angeli/

¶ Que lȝ di/uerſa ſint.
Hic oñdit ꝙ licet fatū ⁊ ꝓuidentia differant tn̄ vnū dependet exaltero di/cēs. Que lȝ ſint diuerſa. tn̄ alteꝝ pendet ex altero. ſ. fatum depedet ex ꝓ/uidentia. nam ordo fatalis procedit ex ſimplicitate prouidētie. cut decla/rat in ſimili dicēs. Sicut eni artifex puto edificator. formā faciende rei ſic domus. mente ꝑcipiēs. i. ꝓſpiciens mouet. i. ꝓducit effectū opi. ⁊ quod ſimplr̄ ⁊ pñtarie ꝓſpexerat mente ſcȝ formā domus cum ſuis ꝑb⁹. ſic du/cit ꝑ tpales ordines ſupple ad effectū. pri̇o fundamētū. poſtea parietes. vl/timo tectū. Ita deus prouidentia ſua ſingulariter. i. ſimpliciter ſtabiliter diſponit omnia faciēda. lȝ fato. i. ꝑ fatū ea que diſpoſuit tꝑalitr admini/ſtrat. Notandum ꝙ prouidentia diuina hȝ eſſe in prima cauſa fatū vo in rebus cauſatis. Itē prouidentia diuina habet motū vnitū: quieſt in vno ſimplici. ſ. in mente diuina fatū autē habet motum pluralitatisqȝ in plu/ribus cauſatis habet eē. Item ſatum dependet a prouidentia diuina ſicut effectus a ſua cauſa. ſȝ non econuerſo. Sicut eni forma rei artificialis depē/det a forma preexiſtēte in mente artificis. ⁊ nō ecōuerſo: ſic fatū dependet a prouidentia diuina non autem econuerſo.
¶ Siue igitur famulātibus. Hic ponit diuerſas opīones circa fatū ⁊ dicit Siue fatū exerceat quibuſdā diuinis ſpiritib⁹ famulantib⁹ diuine ꝓuidē/tie ſiue exerceatur aīa ſiue tota natura inſeruiēte. ſiue exerceat motib⁹ cor/porum. ſyderū. i. celeſtiū. ſiue angelica virtute. ſiue demonū ſolertia. ſiue aliquibus hoꝝ. vel oībus hoc eſt incertū. tamē iſtud eſt certū prouiden/

tiam diuinam eſſe immobilē ꝛ ſimplicē formā rerū gerendarū id eſt fien-
daꝝ. ſed fatū eē nobilē nexū. i. diſpōnē. ꝛ ordinē tꝑalē eoꝝ que diuina ſim-
plicitas diſpoſuit gerēda. i. ꝓducēda. Notandū ꝙ fatū ē tꝑalis diſpoſi-
tio rerū inq̄ꝫtū ea que ꝓuiſa ſunt a deo ꝓducunť ad effectū mediātibꝰ cau-
ſis ſcd̄is adminiſtrātibꝰ. de q̄bꝰ cauſis diuerſe fuerūt opiniones q̄s Boetiꝰ

ſeu angelica virtute. ſeu demonū varia ſo-
lertia ſeu aliquibꝰ hoꝝ. ſeu oībꝰ fatalis ſe-
ries texitur. illō certe manifeſtū eſt imobi-
lem ſimplicemq̄ꝫ gerendarū formā rerū eē
ꝓuidentiā fatū vͦo eoꝝ que diuina ſimpli-
citas gerēda eſſe diſpoſuit: mobilē nexum
atq̄ꝫ ordinē tꝑalē. Quo fit vt oīa que fato
ſubſunt prouidentie q̄q̄ꝫ ſubiecta ſint: cui
ipſum etiā ſubiacet fatū. Quedā vͦo q̄ ſub
ꝓuidentia locata ſunt fati ſeriē ſupͤent. Ea
vͦo ſunt q̄ prime ꝓpinqua diuitati ſtabili-

tangit in lit-
tera. ſed nul-
lam earū af-
firmat. Nam
quidam anti-
quorum dice-
bant fatū ex-
erceri mediā-
tibꝰ diuinis
ſpiritibꝰ deo
famulantibꝰ
Alij dicebāt
ipſum exerce-
ri ab aīa mū-
dana. ſic pla-
tonici. qđ alij
exponunt de
anima huma-
na. quia per
ipſam tanq̄
per cauſaꝫ ſcd̄am exercenť actus liberi arbitrij qui ſub prouidentia cadūt.
Alij dixerunt fatū exerceri tota nā̄ inſeruiēte. i. itelligētes ꝑ totā naturā cō-
plexionē oīuꝫ elemētoꝝ. Alij dicūt fatū exerceri motibꝰ corpoꝝ celeſtiū: ſic
aſtrologi. Alij ꝙ ꝑ variā ſolerciā demonū. ꝛ dicuntur demones in ꝓpoſito
ſpūs habitantes circa humectā ptē aeris: ſm doctrinā quorūdā platonico-
rū qui dicunť cacodemones. i. malū ſciētes. Alij dicūt fatū exerceri angeli-
ca virtute. Ubi notādū ꝙ in prīa opiniōe fatū dr̄ exerceri mediātibꝰ ſpiriti-
bus deo famulātibꝰ. qđ ē intelligēduꝫ de ſpiritibꝰ oīa diſponētibꝰ. ſꝫ immo-
bilr̄ ꝑmanētibꝰ. Qđ aūt dr̄ in q̄nta opiniōe fatū exerceri vͦtute angelica. i-
telligēdū ē de angel' ſiue ſpiritibꝰ applicātibꝰ ſe diuerſis locis miſſis ī mini-
ſteriū. Angelꝰ enī nūcius iterꝑtať: ꝛ ē nomē officij nō nature ſm. b. grego.
¶ Quo fit vt oīa. Hic infert quandā ꝯcluſionē circa fatū ꝛ ꝓuidētiā. ſcd̄o
declarat eā in exemplo ibi. Nam vt orbiū. Primo dicit ex quo dictū eſt fa-
tū dependere a ꝓuidētia diuina. Quo fit. i. ex quo ſequiť. vt oīa q̄ ſubſūt
fato etiā prouidētie ſint ſubiecta. Cui etiā prouidētie ipſum fatum ſubia-
cet. ſed non econuerſo. quia quedam que locata ſunt ſub prouidentia ſu-
perent ſeriem fati ſcilicet ea que immediate per deum adminiſtrantur ſicut
creatio rerum. et glorificatio creaturarum rationalium. ea vero que ſunt ꝓ-
pinqua prime diuinitati ſtabiliter fixa id eſt immobilia. Hec excedunt ordi-
nem fatalis mobilitatis. i. mutabilitatis. Notandum ꝙ quia fatū depen-
det a prouidentia ſicut effectus a ſua cauſa. neceſſe eſt illa que dependent

a fato etiam a prouidentia dependere. non autem ecōuerſo. quia effectus non adequatur ſue cauſe. prouidentia aūt ad diuinū intellectum ſpectat. fatum vero ad ea que in creaturis geruntur.

¶ Nam vt orbium. Hic declarat illam concluſionem p exemplū oſtendens quomodo quedam ſubiacent fato magis. quedam minus. et quedam totaliter excedunt fatū. ſecundo ex dictis concludit ſimilitudinē fati ad prouidē tiam p quedā ſimilia ibi. Igitur vti eſt. dicit pr̄s. Nam ſicut orbium .i. circulorum vertentium .i. mouentiū ſe circa eundem cardinem .i. axem. ille q̄ ē intimus .i. vicinior ſiue proximior axi accedit ad ſimplicitatē medietatis. id ē axis vel centri quia tardior motu mouetur. et ideo magis acceit ad immobilitatem axis. et iſte circulus reſpectu exterioris habet ſe ad modū centri circa quod exterior verſatur. vnde ſubdit q̄ eſt veluti quidam cardo. id eſt centrum ceterorū orbium extra locatorum circa quem verſenur. Sicut mediolus in rota adheret axi et eſt ſicut cardo quidam circa quem voluūtur canti et radij. Extimus vero. id eſt vltimus orbis exterior. rotatus. id ē motus maiore ambitu. tanto explicatur amplioribus ſpacijs. quanto diſcedit a media indiuiduitate. puncti id eſt centri. Si quid vero illi medio ſe cōnectat illō cogit̄. id ē cōpellit̄ in ſimplicitatē. i. imobilitatē axis. et ceſſat diffūdi et diffluē p magnū ſpactū. Siſr illō qō lōgi⁹ a p̄ia mē diſcedit ſicut creature corruptibiles. maiorib⁹ nexib⁹ fati īplicat̄ et tāto magis aliqd ē liber a fato. quāto vicini⁹ petit. i. accedit illū cardinē rex. deū. qō ſi firmitate ſupne mētis heſerit ſupgredit̄ neceſſitatē fati. Notādū quanto magis entia ſunt ꝓpinq̄ p̄mo cauſato min⁹ ſūt mutabilia. et quāto remotiora tanto magis mutabilia. qō declarat ph̄ia exēplo diuerſo: circulorū ab eodē centro ductorū. in quibus circul⁹ remotior a centro ē maior. et velocius mouetur. quia magis ſpactum pertranſit in equali tempore. Qui autem eſt vicinior centro minor eſt et tardius mouetur minus ſpaciū per

ter fixa: fatalis ordinem mobilitatis excedunt. Nam vt orbium circa eundem cardinem ſeſe vertentium qui eſt intimus ad ſimplicitatem medietatis accedit: ceterorumq̄ extra locatorum veluti cardo quidam circa quem verſentur exiſtit. extimus vero maiore ambitu rotatus. quanto a puncti media indiuiduitate diſcedit: tanto amplioribus ſpacijs explicatur. Siquid vero illi ſe medio connectat et ſociet in ſimplicitatē cogitur. Diffundiq̄ ac diffluere ceſſat. Simili ratione quod longius a prima mēte diſcedit. maioribus fati nexibus implicatur. Ac tanto aliquid fato liberum eſt

tranſeundo. circuli vero medij medio mō ſe habēt ⁊ eſt optīa cōpatio centri circuli ad creatorē. Sicut enī cētrū ē indiuiſibile ⁊ ab ipo poſſent plures circuli procedere. Ita creator vnꝰ ⁊ indiuiſibilis exiſtens infinita creat ⁊ gubernat.

quanto. illū rex cardinē viciniꝰ petit. Qḋ ſi ſupne mentis heſerit firmitati motu carens. fati quoqꝫ ſupgreditur neceſſitatem Igitur vti ē ad itellectū ratiocinatio ad id qḋ eſt: id qḋ gignit. ad eternitatē tempus ad punctum medium circulus. ita eſt fati ſeries mobilis ad prouidētie ſtabilem ſimplicitatem. Ea ſeries celum ac ſydera mouet elementa in ſeinuicez tempoꝛat. ⁊ alterna commutatione transformat. Eadem naſcentia occidentiaqꝫ oīa per ſimiles fetuum ſeminumqꝫ renouat progreſſus.

¶ Igitur vti eſt. Hic pħia ꝯcludit habitudinē fati ad ꝓuidentiā diuinam p quedā ſimilia. ⁊ dicit. ſeries fati ita ē .i. ita ſe habꝫ ad ſtabilē ſimplicitatē diuine ꝓuidentie ſicē ratiocinatio ſe hꝫ ad intellectum. Ubi ſciēdum ꝙ illḋ qḋ intellectus ſimplici veritate intelligit ratiocinatio per modū diſcurſus ⁊ ſucceſſiue apprehendit. Etiā fatū ſe hꝫ ad prouidētiam ſicut illud qḋ gignit̄ hꝫ ſe ad illḋ qḋ eſt. Ubi ſciendū ꝙ illud qḋ gignit̄ eſt in quadā fluxibilitate ⁊ motu. qḋ vero actu ē genitū eſt in quadā pmanētia. etiā hꝫ ſe fatū ad ꝓuidētiā ſicut tēpus ad eternitatē. Ubi ſciēdū ꝙ in tpe ē ſucceſſio priū tpis. pñtis. ꝑteriti ⁊ futuri. eternitas aūt eſt ſine ſucceſſiōe tota ſil' exiſtēs. Itē fatū hꝫ ſe ad ꝓuidētiā ſicut circulꝰ ad mediū pūctū. Ubi ſciēdū ꝙ circulꝰ diſtēdit̄ ⁊ p ptes diuidit̄ mobilis exiſtens. punctum autem eſt immobile ⁊ indiuiſibile. quia ex primo euclidis. punctum eſt cuius pars non eſt.

¶ Ea ſeries celū ac ſydera mouet. Hic pħia oñdit q̄ ſint illa que fato diſponunt̄. ſcḋo ꝯcludit ꝙ illa q̄ itellectui ꝯfuſa videt̄: ī diuina gubnatōe ſūt rōnabilr ordinata ibi. Quo fit. Prio dic ea ſeries fati de q̄ dictū ē mouet celū ⁊ ſidera. tpat elemēta in ſeiuicē ne totalit̄ ſe corrūpāt. ⁊ trāformat ipa alterna ꝯmutatōe. ita ꝙ ex aq̄ fiat aer ⁊ ecōuerſo. ⁊ eadem ſeries fati renouat oīa naſcentia ⁊ occidētia. i. morientia. p ſiles ꝓgreſſus fetuū quo ad aīalia ⁊ ſeminū quo ad vegetabilia. ⁊ fatū etiā ꝯſtringit idiſſolubili ꝯnexiōe cāꝝ actus. i. opatōes. ⁊ fortunas hoīm. q̄ oēs res cū ꝓficiſcant̄ .i. ꝓcedant ab exordijs diuine ꝓuidētie. neceſſe ē eas eē īmutabiles. Ita eīn res optīe regunt̄. ſi ſimplicitas manēs ī diuina mēte. ꝓmat. i. explicet. īdeclinabilē. i. imutabilē ordinē cāꝝ. Hic aūt ordo diuīe ꝓuidētie. coerceat ꝓpria icōmutabilitate res mutabiles. ⁊ alioqn temere. i. caſualit̄ fluituras. Notādū ꝙ fatū ꝯſiderat̄ dupl' vno mō vt ē ī cauſis ſcḋis, quaꝝ ordo ⁊ diſpoſitio di

citur fatum. et sic fatū est mobile. et res fato subiacētes sunt mobiles. Alio mō ɔsideratur fatū ſm q̄ dependet a ꝓuidētia diuina. q̄ oīno imobilis est. et sic fatū sortit̄ imutabilitatē. et sic etiā res fatales vt sic ſm subām sūt immobiles. Notandū q̄ si aliquid posset declinare ab ordine ꝓuidētie. tūc ꝓuidētia diuina deficeret a suo effectu. et hoc redundaret in impotētiā regētis. Et si dicis si oīa subiacent ꝓuidētie diuine. ergo oīa eueniunt ex necessitate. dicendū q̄ nō. q2 deus ꝓuidet res sicut sunt futu re. quedam ꝑ uidet necessario euenire. et q̄dā ɔtingeut̄ et de h̄ videbitur magis in q̄sito huius. ¶ Quo fit. Hic ph̄ia oñdit q̄ ea q̄ apparēt in reb⁹ ɔfusa in diuina gubnatione sunt ordīata dicēs. quo fit id est ex h̄ q̄ diuina prouidētia ineuitabilē ordinē

Hec actus etiam fortunasq3 hominum indissolubili causarum connexione constringit. que cum ab imobilis ꝓuidentie proficiscantur exordijs. ipsas quoq3 immutabiles necesse est esse. Ita enim res optie regunt̄ si manēs in diuina mēte simplicitas indeclinabilē causaꝝ ordinem ꝓmat. Hic ꝟo ordo res mutabiles: et alioq̄n temere fluituras: ꝓpa icōmutabilitate coerceat. Quo fit vt tametsi vobis hunc ordinē minime considerare valentibus. confusa oīa ꝑturbataq3 videāt̄. nihilomin⁹ tn̄ suus modus ad bonū dirigens cūcta dispōit. Nihil ē eīn qd̄ mali cā nec ab ipsis quidē improbis fiat. quos vt vberrime demonstratū est: bonū querētes prauus error auertit. nedum ordo de summi boni cardine ꝓficiscens a suo quēquem deflectat exordio

rebus constituit. sequitur vt etsi vobis minime valētibus considerare hūc ordinē reꝝ. videāt̄ vobis oīa ɔfusa et ꝑturbata. nihilomin⁹ tn̄ mod⁹ suus .i. ordo ꝓpri⁹ diuine ꝓuidētie. dispōit cūcta dirigēs ea ad bonū. nihil eīn ē q̄ cā mali fiat. nec etiā ab ipsis iprobis. q̄s bonū q̄rētes prau⁹ error auertit vt pri⁹ demōstratū ē. nedū .i. multomin⁹ ordo fatal' ꝓficiscens de cardine sūmi boni .i. ab ipso deo. deflectat a suo exordio .i. a deo q̄ ē finis et ꝑncipiu3 oīm. Notādū q̄ dicit malos nihil facē cā mali. cui⁹ oppositū p3 m'lti eni3 mali seipos interimūt. dicēdū ꝙ null⁹ opat̄ respiciēs ad malū q2 oīa bonū appetūt. Si aūt q̄s malū opat̄. h̄ ɔtingit sub fantasia mali. Nā aliquis in magna anxietate existēs estimat eē bonū fugere anxietatē. et nihil aliud ipe ɔsiderās seq̄t̄ hāc estiationē seipsum interficiēs et talis priuās se bono ducit̄ fantasia boni. q2 ꝓ tunc putat esse bonū effugere anxietatē ꝑ atrōe vite.

¶ Que vero inquies. Hic phia soluit qōnē qre bona malis ⁊ mala bonis cō/tigant. Et primo ondit hoc ī gnāli. scdo magis ī spāli ibi. Sz si aliqs. Pri/mo assignat cām pdicti accidētis ex defectuoso iudicio hoim. scdo ex ꝯrio iudicio dei ⁊ hoim ibi. Nam vt pauca. Primo facit qd dictū est secundo de/clarat p se sile ibi. Non em dissimile. Primo dicit. O boeci tu inquies q pōt esse vlla iniq/oz cōfusio. q̄ vt bōis aliqn pspera aliqn aduersa cōtin/gāt. id est eue/niant cū sem/per bonis de/berēt pspera euenire. ⁊ ma/lis per cōtra/rium aliqnan/do cōtingant optata aliqn odiosa. cū sp mal' deberent odiosa euen/re dicit phia. Nunquid ho/mines degūt id est viuunt ea integritate id est integro iudicio men/tis. vt necesse sit eos eē pro/bos quos ipsi censuerint. i. iudicant esse tales. Atqui pro certo in hoc de/pugnant. i. ꝯriant iudicio hoīm. vt qs alij pmio alij arbitrant dignos sup/plicio. S ꝯcedam⁹ vt aliqs possit discernere bonos ⁊ malos. Nūqd ipe po/terit ītueri illā mīmā tēperiē. i. iteriorē ꝯditionē ⁊ qlitatē aīoꝝ velut solet dici in corpib⁹. qsi dicat. Ego loqr de aīs sz qz hoīes ꝯsueuerūt loq de cor/pib⁹. Notādū qz ppē dfectuosū iudiciū hoim ꝯtigit qz iudicāt eos eē bonos q mali sūt ⁊ ecōuerso. Si g iudicāt malos eē bonos. ⁊ si ill' eueniāt mala pu/tāt bōis euēire mala. ⁊ si bōis qs iudicāt malos eueniāt bōa putāt mal' eue/nire bōa. ⁊ iō sepe putāt bonos depmi. cū mali depmūt iudicātes malos eē bonos. ⁊ putāt malos extolli cū bōi extollūt qz iudicāt bonos eē malos ¶ Nō em dissimile ē miraculū. Hic phia declarat hoc p sile dicēs. Istō mi/raculū nō ē dissimile imo valde simile ad propositū nescienti alicui cur sa/nis corporibus his conueniant dulcia his amara. etiā nescienti alicui cur qdā egri adiuuant leuib⁹ quidā acerbis. lz hoc videat mlꝝ nesciēti. tn me/dicus de h nō miraf. q cognoscit modū ⁊ tpamētū sanitatis ⁊ egritudīs. s

Que vero inquies pōt vlla iniquior eē ꝯfu/sio. q̄ vt bonis tum aduersa. tū pspa. ma/lis etiam tum optata. tum odiosa ꝯtingāt. Nū igitur ea mētis integritate hoies de/gunt vt quos pbos improbosue cēsuerit. eos quoq3 vti existimāt eē necesse sit. Atq̄ ī hoc hominū iudicia depugnāt. Et quos alij premio alij supplicio dignos arbitran/tur. Sed cōcedamus vt aliquis possit bo/nos malosue discernere. Nū igitur pote/rit intueri illaz intēpiem (velut in corpib⁹ dici solet) animoꝝ: Non eni dissimile est miraculū nescienti. cur sanis corporibus. his quidem dulcia illis vero amara conue/niant. Cur egri etiam quidā leuibus. qui/dam vero acerbis adiuuant. Ad h medi/

cus ꝗ ſanitatis ipſi⁹ atq₃ egritudinis mo-
dũ tpamẽtũq₃ dinoſcit mime mirai. Quid
ꝓo aĩoꝝ alid ſalus videt eẽ ꝗ̃ ꝓbitas. q̃d
egritudo ꝗ̃ vicia. Quis eni ali⁹ vl̄ ſ̃uator
bonoꝝ. vl̄ maloꝝ depulſor. ꝗ̃ rector ac me
dicator mẽtiũ deus. Qui cum ex alta ꝓui-
dentie ſpecula reſpicit quid vnicuiq₃ ꝯue-
niat agnoſcit. ⁊ quod ꝯuenire nouit: accõ-
modat. Hinc iam fit illud fatalis ordinis
inſigne miraculum. cũ ab ſciente geritur
quod ſtupeant ignorantes. Nam vt pau-
ca que valet ratio humana de diuina ꝓfun
ditate perſtringam. de hoc quẽ tu iuſtiſſi
mum ⁊ equiſeruantiſſimum putas. omnia
ſcienti prouidentie diuerſum videtur. Et

cut ſil'r lꝫ hõ ignoret quid ꝯueniat bonis ⁊ malis. tñ de⁹ q̄ ē ſcrtator cor-
diũ iſta cognoſcit vidẽs ꝙ bonis aliqñ ꝯueniũt aduerſa. mal' q₃ ꝓſpa. iõ
ſic eis diſtribuit ⁊ h̄ ē qd̃ ſbdit applicãdo ſilitudinẽ ad aĩm dicẽs. Quid
eñ aliud vr̃. i. apparet eẽ ſolus aĩoꝝ ꝗ̃ ꝓbitas. q̃d alid ē egritudo aĩoꝝ ꝗ̃
vicia ⁊ quis ali⁹ cõſeruator ē bonoꝝ. ⁊ depulſor maloꝝ ꝗ̃ de⁹ rcor ⁊ me-
dicator men-
tium. Qui cũ
reſpicit ex al-
ta ſpecula ꝓ-
uidentie. ipſe
agnoſcit qd
vnicuiq₃ con-
ueniat. et qd̃
nouit ꝯueni-
re: hoc accom
modat. hĩc. i.
ex hoc qd̃ di-
ctum eſt. Fit
inſigne mira-
culũ ordinis
fatalis. i. fit il
lud qd̃ admi-
rant̃ homĩes
in ordĩe fata-
li cum ſciente
. i. a deo illud
gerit̃. l. fit. qd̃
igñrãtes ſtupe
ant. i. admirã
tur. Notan-
dũ ꝙ ē bona comparatio ſanitatis et egritudĩs corpal' ad medicũ. ⁊ ꝓbita
tis ⁊ vicij aĩoꝝ ad deũ. ſicut eñ medic⁹ cognoſcẽs cauſas ſanitatis ⁊ egri-
tudinis. ſcit quid ꝯueniat ſano ⁊ egro alijs ignorãtib⁹ ⁊ mirãtib⁹. ſic de⁹
cognoſcens q̄litatẽ aĩorũ ſcit quid bonis ꝯueniat ⁊ q̄d malis. ⁊ vnicuiq₃ ſi
bi ꝯueniẽs tribuit qñq₃ malis ꝓſpera: bonis aduerſa. de ſtupent ignorã-
tes. Notandũ ꝙ ſpecula dicitur locus altus aptus ad circũſpiciendum
⁊ qꝛ deus ꝑ prouidẽtiã oĩa circumſpicit. iõ ſilitudinarie ipſa ꝓuidẽtia dici
tur ſpecula. Notãdũ ꝙ qꝛ hoĩes ignorant q̄ ſũt bõi ⁊ mali ignorãt etiam
q̄d vnicuiq₃ ꝯueniat. iõ aliqua credunt ꝯuenire bonis q̄ tñ ſc̄m iudiciũ dei
eis non conueniunt. ⁊ ideo hoĩes mirantur quare deus eis non attribuat
que vident̃ eis attribuenda. Ideo dicit ph̄ia ex dictis ꝯtingit h̄ miraculũ
ꝙ ignorantes ſtupent que fiunt a deo ſciente.
¶ Nã vt pauca. Hic ph̄ia oñdit ꝙ bõis mala ⁊ bõa mal' ꝯtigunt ex ꝯ̃rio iu-
dicio dei ⁊ hoĩm dicẽs. Et ego pauca ꝑſtrĩgã que hũana rõ valet. ſ. accipe
de diuina profũditate illd̃ ſupple declarabo. O Boeci de hoc ſupple hoĩe
quẽ tu putas eẽ iuſtiſſimũ ⁊ ſeruãtiſſimum eq̄. i. eq̄tatis diuerſũ vr̃. i. aliter

videtur prouidētie ſciēti oīa.i.deo.qꝺ cōfirmat autoritate lucani. q̄ deſcri beus bellū int̄ Pompeiū ⁊ Juliū ceſarē cū quereret ab eo cuius cā eēt iu ſtior dixit.victrix cā diſplicuit.ſ victa Cathoni.Vn̄ dicit. Victricē cām.ſ. Julij ceſaris placuiſſe dijs.victam vo cām.ſ. Pompeij placuiſſe Cathoni admonuit lucanus noſter familiaris.ex quo cōcludit ea que ꝯ ſpem ho-

victricem quidē cauſam dijs victam vero Cathoni placuiſſe familiaris nr̄ lucan⁹ admonuit. Hic igit̄ quicq̄d citra ſpeꝫ videas geri reb⁹ quidē rectus ordo eſt. Opiniōi vero tue ꝑuerſa confuſio. Sed ſit aliquis ita bene moratus.vt de eo diuinū iudiciū pariter humanumqꝫ conſentiat.ſed eſt animi viribus infirm⁹. cui ſi quid eueniat aduerſi. deſinet colere forſitan innocentiam per quam nō potuit retinere fortunā. Parcit itaqꝫ ſapiens diſpēſatio ei quem deteri

minū veniūt eſſe ɔfuſionē i opinīōe hominum: non tn̄ in re dicēs Quicq̄d igitur videas geri.i.fieri vel euenire.contra ſpem hominis cauſaꝫ ignorātis id in rebus ē rectus ordo.ſꝫ opinioni tue ē ꝑuerſa ɔfuſio. Nota ꝙ Cato vticēſis propter ſuaꝫ ſapiam ⁊ virtutē maxīe autoritatis fuerat in pplo. Cum aūt Juli⁹ pugnaret contra Pompeiū. Cato iudicauit pompeium eſſe iuſtum attribuit ſibi cauſam victricem. Alij autem iudicabant Julium eſſe iuſtū attribuentes ſibi cauſam victricem .ex quo patet ꝙ de eodem contrario modo iudicabant dij ⁊ homines ſapientes qui Cathonē ſequebantur.

¶ Sed ſit aliquis. Hic phia aſſignat cauſas ſpāles q̄re bonis ⁊ malis ſdifferenter eueniūt nūc ꝓſpera nūc aduerſa. Scd̄o excuſat ſe de āpliori ptractōe hmōi cāꝝ:ſcd̄a ibi. Neqꝫ enī phas. Pmo declarat itētū ſuū de bōis ſecūdo de malis ibi. Nā id q̄ꝫ. Pmo aſſignat cām quare aliq̄b⁹ bōis nō eueniunt mala.ſcd̄o quare aliq̄n eis contingunt mala ibi. Alijs mixta. Pmo oſtendit quare bonis non ɔtingant mala.ſcd̄o quare contingant eis qn̄qꝫ bona ibi. Fit autem. Pmo aſſignat duas cauſas:quare bonis non eueniant mala.ſcd̄a ibi. Eſt alius. Pma cauſa eſt infirmitas animi alicuius bōni cui ſi adueniret aduerſitas ipſe deterioretur. Vn̄ dicit in litera. Sed ſit.i.ponamus ꝙ aliquis ſit ita bene moratus.i.morigeratus. ꝙ diuinum ⁊ humanum iudicium ɔſentiat de eo.forſan ipſe eſt infirmus viribus animi non potens reſiſtere aduerſitatibus. Cui ſi eueniat quid.i. aliquid aduerſi.forſan deſinet colere īnocentiā.i. exercere virtutē.per quā nō potuit retinere fortunaꝫ.quia imputabit ſue innocētie ꝙ proſperitas ſua receſſit quēadmodum legitur de Job.cui vxor ſua improperabat.dicens. Adhuc ꝑmanens in ſimplicitate tua benedic deo ⁊ morere.

¶ Parcit itaqꝫ illi ſapiens diſpēſatō.i.ꝓuidētia dei quē aduerſitas poſſit

facere deterioꝛē.ne patiatur eū laborare aduerſitate cui non ꝯualet. Notandū ꝙ qdā bōi ſunt ita imbecilles aī ꝙ ex modica tēptatōe aderſitatis nūtarent .qḋ vidēs de⁹ parcit ipis ne eos aduerſitate deijciat. Vñ aplus. Fidelis deus qui non patitur vos temptari vltra id ꝙ poteſtis.
¶ Eſt alius cunctis virtutibus abſolutus. Hic aſſignat aliam cauſam quare quibuſdaʒ bonis nō adueniant mala dicēs. Eſt alius homo abſolutus .i. perfectus cūctis virtutibus et ſanctus ꝛ primus deo hūc hominē contingi .i. tangi aliquibus aduerſis ꝓuidēntia diuina iudicat nephas adeo id eſt in tātū .vt nec ſinat ipm agitari moꝛbis coꝛpoꝛeis. quod ꝯfirmat auctoritate cuiuſdā phi. dicēs Nā vt ait quidaʒ phus excellētioꝛ me cuius auctoꝛitatem pōit ī greco. que tantum ſonat in latio. Coꝛp⁹ viri ſacri edificauerūt ꝟtutes ſupple ꝑſuādo ipm ab duerſis.

oꝛē facere poſſit aduerſitas .ne cui nō ꝯuenit laboꝛare patiat̃. Eſt ali⁹ cūctis ꝟtutib⁹ abſolut⁹ .ſctūſcꝫ ac deo ꝓxim⁹. Hūc ꝯtigi quibuſlibꝫ aduerſis nephas ꝓuidēti iudicat adeo vt ne coꝛpoꝛeis qdē moꝛbis agitari ſinat. Nam vt qdā me qꝫ excellentioꝛ ait. viri ſcti coꝛpus edificauerūt ꝟtutes. Fit autem ſepe vti bonis ſumma rerū regēda deferatur. Vt exuberās retūdat improbitas. Alijs mixta quedā ꝓ aioꝝ q̄lita te diſtribuit. Quoſdā remoꝛdet: ne lōga felicitate luxurient. Alios duris agitari vt ꝟtutes animi patie vſu atqꝫ exercitatione cōfirmēt. Alij plus equo metuūt quod ferre poſſūt. Alij pl⁹ equo deſpiciūt qḋ ferre

Nota ꝙ ſcḋa cā q̄re aliquib⁹ nō adueniūt aduerſa ē excellēs ſctitas ipoꝝ ſic̄ ei de⁹ excellēter malos nō tm̄ punit in futuro. ſed etiā ī p̄ñti. ſi aliq̄s excellent̃ bonos nō tm̄ p̄miat in futuro ſꝫ ī p̄ñti ab aduerſitate cuſtodit. Notādum q̄re phia dicat quidam excellētioꝛ me dixit. cū nullus ſit ecellētioꝛ phia. Dicendum ꝙ littera ſic debet exponi. Nam quidaʒ phus ecellētioꝛ alijs phis me .i. ꝑ me phiam dixit.
¶ Fit aūt ſepe. Hic oñdit q̄re bōis ſepe ꝯtigāt bona dicēs. Fit at .i. ꝯtingit ſepe vt ſūma reꝝ regēda .i. ꝑncipat⁹ regēdi res deferat̃ .i. ꝯceat̃ bōis .i. phis nō tm̄ ꝓpter vtilitatē bonoꝝ hoīm. ſꝫ vt iprobitas exuberās .i. abūdans maloꝝ retundat̃ .i. ꝯpeſcat̃ vl' exprimat̃. Tūc aſſignat cām q̄re bōis q̄nꝫ ꝯtigant mala dicēs. Alijs .i. bōis deus diſtribuit q̄dā mixta .i. nūc bona nūc mala. ꝓ q̄litate aioꝝ. q̄ſdā ei bonos de⁹ remoꝛdet aduerſitatib⁹. ne luxuriēt .i. ſupbiāt lōga felicitate .i. ꝓſꝑitate Alios bonos patit̃ agitari .i. vexari. dur̃ .i. aduerſitatib⁹ vt ꝟtutes aī ipoꝝ ꝯfirment vſu ꝛ exercitatōe patiē

tie. Ut pz in Job. Alij plus equo metuūt qđ bn̄ ferre pn̄t. ſic thomas formi dauit igreſſum Indie dī. Dn̄e mitte me quouis p̄terq̄ ad indos. Alij plus equo deſpiciūt qđ ferre nō pn̄t. q2 quaſi preſumēdo deſpiciūt temptatiōes quas tn̄ ferre non poſſunt. Ut ſctūs petrus q̄ dixit. Et ſi oportuerit me mo ri tecū nō te negabo qui ad temptatōez ⁊ accuſationē ancille xp̄m negauit

nō pn̄t. hos in experimētū ſui triſtib⁹ ducit. Nonnulli venerādū ſcl'i nomē glioſe p̄cio mortis emerūt. Quidā ſupplicijs icxpug nabiles exēplū ceteris p̄tulerūt. iuictā ma lis eē v̄tutē. Que q̄ recte atq̄ diſpoſite ⁊ ex eo⁊ bono q̄b⁹ accedere videnť fiant nll'a dubitatio ē. Nā illō q̄z qđ iprobis nūc tri ſtia nūc optata pueniūt. ex eiſdē ducit cau ſis ac de triſtib⁹ q̄dem nemo mirať. q̄ eos malo meritos oēs exiſtimāt: quo⁊ q̄dē ſup plicia: tū ceteros ab ſceleribus deterrent. tum ipſos quibus inuehuntur emendant

hos vtroſq̄ deuſ ducit. i. temptat tri ſtib⁹. i. aduer ſitatibus. in epimentū ſui . i. in recogni tionē ſui. vt ſciant q̄d poſ ſint ⁊ q̄d non poſſint. ⁊ nō nll'i. i. aliqui emerunt pre cio mortis ve nerandū no men ſeculi ſi cut martyres Quidā inex pugnabiles ſupplicijs p̄ tulerunt ceteris exemplū. virtutē eē inuictā a malis. que oīa q̄ recte ⁊ di ſpoſite fiant ex eo⁊ bono quibus accedere: videnť nulla ē dubitatio: No tandū q̄ quidā plus timēt q̄ timere deberēt aliquā aduerſitatem. de q̄bus dī in pſalmo. Trepidiauerūt timore vbi non erat timor. Talibus deus im mittit aduerſitates quib⁹ reſiſtūt vt cognoſcant ſe gr̄a dei poſſe reſiſtere ei qđ timebāt. Alij autē preſumētes de p̄prijs viribus deſpiciūt tēptatōes q̄ſi potentes reſiſtere eis. illis deus tēptatōes immittit ⁊ pmittit eos ſuccūbe re vt cognoſcant q̄ fragilis ſit humana natura ſine diuine gratia.

¶ Nam illud quoq̄. Hic aſſignat cauſas q̄re malis q̄n̄z bona q̄n̄z mala cō tingāt. Et p̄ oñdit q̄re malis ꝯtingant mala. ſcđo quare bona ibi. Leta v̄o. P̄rio dicit. Ex eiſdē cauſis ducit . i. pbaſ. q̄ improbis nūc pueniūt triſtia nūc optata. ſed de triſtib⁹ que malis eueniūt nemo miraſ. q2 oēs exiſtimāt eos. ſ. malos eē meritos . i. dignos malo. quo⁊ malo⁊ ſupplicia ceteros de terrent. i. terrore retrahūt a ſceleris̄b⁹. ⁊ ipſos malos emendant q̄bus inue hunť ſupplicia. Notandū q̄ p̄hia innuit tres cauſas quare malis eueni unt mala. P̄rīa ē q2 oēs hoīes eſtimāt eos dignos malo. Scđo q2 p ſup plicia malo⁊ alij a malo retrahūtur. Tercia cā q2 mali ſupplicijs emēdāť. ¶ Leta v̄o magnū bonis argumētū loquunť. Hic aſſignat cauſas q̄re ma lis bona eueniant. ſecundo ſoluit tacitam queſtionē ſiue obiectionē. ibi. Naz vt probis. P̄rio dicit. Leta v̄o. i. pſpera que malis eueniunt. loquū tur. id eſt iudicant bonis magnū argumētū. quid iudicare debeāt de hmōi

felicitate. quam ſepe cernant famulari improbis. Habēt enim probi ex hoc certiſſimū argumentū ꝙ illa non eſt vera felicitas q̄ malis aduenit: ſꝫ falſa deceptio. Tūc aſſignat primā cauſam q̄re deus malis ꝯcedit bona ⁊ ꝓſpera ꝙ q̄dē mali ꝑ ꝓſpa ꝑſuant̄ a peiorib⁹ ſcelerib⁹ ne fiāt fures vl̄ raptores ⁊ dicit. In qua re vt malis eueniāt ꝓſpera. illō credo diſpēſari. i. diſpēſationi ordinari

Leta vero magnū bonis argumentum loquuntur. Quid de huiuſmodi felicitate debeant iudicare. q̄ famulari ſepe improbis cernant. In qua re illud etiam diſpenſari credo. ꝙ forſitan alicuius tam preceps atq̄ importuna natura eſt. vt cum in ſcelera potius exacerbare poſſit rei familiaris inopia. huius morbo prouidētia collate pecunie remedio medetur. Hic fedatam probris conſcientiam ſpectans. ⁊ ſecum fortunam ſuā comparans. forſitan pertimeſcit ne cuius ei iocundus vſus eſt ſit triſtis amiſſio. Mutabit igitur mores. ac dum fortunam metuit amittere nequiciam derelinquit Alios in cladem meritam precipitauit indigne acta felicitas. Quibuſdam permiſſum puniendi ius. vt exercitium bonis et malis eſſet cauſa ſupplicij.

ꝙ forſitā natura alicuius mali eſt tam ꝓceps ad malum ⁊ importuna. vt inopia rei familiaris. i. paupertas. poſſit euꝫ exacerbare id eſt prouocare in ſcelera. ſ. ad furtuꝫ vl̄ ad rapinam. hui⁹ morbo diuina prouidentia medeť remedio collate pecuīe. tūc aſſignat ſecūdam cauſam talem ꝙ ideo malis eueniunt proſpera vt ꝓſperitate emendent vitam quam timētes ne ꝓpter maliciam amittant proſperitatem. Unde dicit. Hic id eſt aliquis malus ſpectans. i. conſiderans conſcientiam ſuam fedatā ꝓbris. i. maculatā vicijs. ⁊ ipſe ꝯpans ſecū fortunā. i. ꝓſperitatē ſuam. forſitan ꝑtimeſcit. vt cuius rei. ſ. ꝓſperitatis iocund⁹ eſt ei vſus illi⁹. fiat triſtis amiſſio. ⁊ dum metuit amittere fortunā derelinquit nequiciā. Tūc ponit terciā cauſam dicens. Alijs malis aduenit proſperitas vt incidant maiorē miſeriā aduerſitatis q2 ſicut dictum fuit ſecundo libro proſa quarta. In omni aduerſitate fortune infeliciſſimum genus infortunij eſt fuiſſe felicē. Unde dicit in lr̄a. ꝙ felicitas indigne aucta. Alia littera hꝫ acta id eſt inducta. alios malos precipitauit in meritam cladem id eſt in miſeriam. Et addit ꝙ quibuſdam malis permiſſum eſt. id eſt conceſſum. ius puniendi. i. ptās vt ſit bonis cau-

ſa exercitij in virtutibꝰ ⁊ patiã. ⁊ malis ſit cã ſupplicij. Nota ꝙ felicitas quoſdam precipitat in cladem aduerſitatis. Unde Samarienſis. Promo uet iniuſtos fortuna volubiles vt quos Scandere precipites fecit ad ima rotet. Nam grauiore ruit turris tumefacta ruina. Et grauis pulſat alta ci⸗ preſſus humũ. Et notãdũ ꝙ boni ꝑ aduerſitates in virtutibꝰ ⁊ patiã exer cent̃. Unde idem pauper Heinricus. Aſpera ferre decet matu⸗ rant aſꝑa mẽ tem. Et bene matura pleni us vna ſapit. Per nimios eſtꝰ gelidas tranſit ad vn das. Sicq̃ ꝑ oppoſitũ dul cia querit ho mo.

Nam vt ꝓbis atq̃ iprobis nullũ fedꝰ ẽ. ita ipi iter ſe iprobi neq̃unt ꝯuenire. Quid ni. cũ a ſemetipis diſcerpẽtibꝰ ꝯſciam vicijs quiq̃ diſſentiãt. faciãtq̃ ſepe q̃ cũ geſſerit nõ fuiſſe gerenda decernant. Ex quo ſepe ſumma illa prouidẽtia ꝓtulit inſigne mira culuz. vt malos mali bonos facerent. Nã dum iniqua ſibi a peſſimis quidã ꝑpeti vi dentur noxiorũ odio flagrantes ad virtu⸗ tis frugem rediere. Dum ſe eis diſſimiles ſtudent eẽ quos oderãt Sola ẽ cm̃ diuina vis. cui mala q̃q̃ bona ſint cũ eis ꝯpetẽter vtendo alicuiꝰ boni elicit effectum. Ordo enim quidẽ cuncta ꝯplectitur. vt quod ab

¶ Nã vt pro⸗ bis. Hic ſol⸗ uit quãdam obiectionem ſcdo iſert q̃n dam ꝯcluſio nem ibi. Ex q̃ ſepe. Prĩo dic̃. Aliqs diceret. dixiſti ꝙ malis ẽ ꝯceſſũ ius puniendi vt ſint cã ſupplicij alijs malis. ꝰ nõ videt̃ verꝫ qꝛ malꝰ nõ punit malũ cũ ſint ſiles. ꝰ ſoluit phia dicẽs. Sic̃ ꝓbis ⁊ iprobis nullũ ẽ fedꝰ. i. ꝯcordia. qꝛ ſꝑ ĩuicẽ ꝯriant̃. Ita ipſi iprobi nequeũt iter ſe ꝯuenire. Quid ni. i. q̃re nõ eẽt ita. cũ q̃q̃. i. q̃libet mali. diſſentiãt a ſemetipis vicijs diſcerpẽtibꝰ. i. diſtrahẽtibꝰ conſcientiam ipſorum. ⁊ ſepe mali faciant. que cũ geſſerint id eſt fecerint. decernant ide ſt iudicẽt non fuiſſe gerenda. i. faciẽda. Notãdũ ꝙ inter aliqs ẽ bonꝰ incõtũ ꝑuat ordinẽ ĩ vltimũ finẽ. q̃ finis ẽ ſũmũ bonũ. ⁊ qꝛ illũ finẽ ⁊ ordinẽ oẽs bõi ſeruãt. iõ oẽs bõi ĩ eo ꝙ bõi ſt̃ ĩuicem ꝯcordant mali autem quia hũc ordinez nõ obſeruãt ⁊ a ſemetipis diſcordant. mutuo ſibi conordare non pñt.

¶ Ex quo ſepe ſumma illa. Hic iſert quãdã ꝯcluſionẽ dicens. Ex quo mali puniunt malos ex hoc diuina prouidẽtia ꝓtulit inſigne miraculũ ſcilꝫ vt mali facerent malos bonos quod declarat. Nam dum quidam mali viden tur perpeti iniqua a peſſimis. flagrantes id eſt ardentes odio noxiorum id eſt damnorũ ſuorum. ipſi rediere ad frugem virtutis id ẽ ad vtilitatẽ. dũ tales ſtudent ſe eſſe diſſimiles illis malis quos oderant. ⁊ addit ꝙ ſola di uina vis talis eſt, cui mala ſint bona id eſt cedunt in bonum. ſicut cũ malꝰ

facit malum bonū. Unde ſubdit. Cum deus vtendo ꝯpetenter magis elicit effectum alicuius boni. Ordo enim fatalis cuncta cōplectitur. vt quod deceſſerit ab inſignata ratione ordinis ſcilicet mali relabatur in aliuꝫ ordinē ſcꝫ boni. ne in regno prouidentie dei liceat quid. i. aliquid temeritati. i. inordinationi. ⁊ ponit autoritatem in greco q̄ tantū ſonat. Fortiſſimus in mundo deus omnia regit.

Notandum ꝙ bonū ꝓueniēs ex malicia improborum nō eſt imputādū ipſis iprobis. ſed tm̄ diuitie virtuti que nouit ex malꝫ efficere bona. et licꝫ deus malū dirigat ad bonuꝫ ſua intentōe ⁊ ptā te. non tamē homo ideo ē extra culpam qui illud maluꝫ agit mala intentione.

Notāduꝫ ꝙ alius eſt ordo naturalis. alius ordo a deo ꝓuiſus. Ordo naturalis eſt vt deum et primū diligamus Ordo ꝓuiſus eſt tpalis rerum diſpoſitiō que fatum vocatur. ⁊ licet ordnē naturalem ſepe dimittamus aliquid plus deo diligendo ⁊ primū odendo. tamē ordinem ꝓuiſum a deo nunꝗ̄ effugimus. quia nunꝗ̄ aliter ꝓuenit ꝙ̄ deus ꝓuidet. ⁊ ſi aliquid recedit ab ordine naturali relabitur in aliū vt ſi aliq̄d eſt malū quo ad miſicordiā ipm̄ eſt bonū in cōpatione ad iuſtitiā. ita ꝙ in regno diuine ꝓuidētie nihil relinquit̄ temeritati. i. inordinationi.

ſignata ordinis ratiōe deceſſerit. hoc lꝫ in aliū tn̄ ordinē relabatur. ne quid in regno ꝓuidentie liceat temeritati. fortiſſimus in mundo deus cuncta regit. cū oīa ſecula ꝓuidet ac ꝓſpicit. Neqꝫ enī phas eſt homini cunctas diuine oꝑe machinas. vel ingenio ꝯprehēdere vł explicare ſmone. Hoc tm̄ ꝓſpexiſſe ſufficiat. quod naturarū oīm proditor deus. idem ad bonum dirigens cūcta diſponat. Dumqꝫ ea que protulit in ſui ſimilitudinem retinere feſtinat. Maluꝫ omne de reipublice ſue terminis per fatalis ſeriem neceſſitatis eliminat. Quo fit vt que in terris abundare creduntur ſi diſponentem ꝓuidentiam ſpectes. nihil vſqꝫ mali eſſe perpendas. Sed video iamdudū te ⁊ pondere queſtiōis oneratū. ⁊ rōs ꝓlixitate fatigatum. aliquam carmīs expectare dulcedinem. Accipe igitur hauſtum quo refectus. firmior in vlteriora contendas.

¶ Neqꝫ enī phas ē homini. Hic phia excuſat ſe de ampliori inuegatōe cauſarum dicens. Neqꝫ eni eſt phas homini vł ingenio comphēdere vel ſmōne explicare cunctas machinas. i. cauſas vel diſpoſiciōes opere diuine. i.

cauſas vl' diſpōnes opere diuine. i. diuini opis. hoc tm̄ ſufficiat ꝓſpexiſſe. qd deꝰ ꝓditoꝛ. i. ꝓductoꝛ oīm naꝝ diſpōat cūcta dirigēs ad bonū. Et dū ea q̄ ꝓtulit. i. ꝓduxit feſtinat retinē ī ſilitudine ſui. i. in bono. ipē eliminat. i. excludit p ſeriē id eſt per oꝛdinez fatal' neceſſitatis omne malū de terminīs ſue publice rei. i. mūdi. quo fit vt mala q̄ credāt abūdare in terris. ſi ſpectes ꝓuidētiā diſponētē nihil perpēdas vſqꝫ eē mali. Tūc inuocat Boetiū ad ꝯſolationē metricā dicēs Video te eſſe oneratū pondere qōnis q̄ difficil' ē. et fatigatū ꝓlixitate oꝛōnis. exſpectare aliqꝫ dulcedinē carminis. Igit' accipe hauſtū dulcedīs metrice. q̄ refectꝰ. i. recreatꝰ firmioꝛ ꝯtēdas. i. ꝓgas ī vlterioꝛa.

Metrum ſextum quarti libri

Si vis celſi iura tonantis
Pura ſolers cernere mente
Aſpice ſummi culmina celi.
Illic iuſto federe rerum
Veterem ſeruant ſydera pacem
Non ſol rutilo concitus igne
Gelidū phebes impedit axem.
Nec q̄ ſummo vertice mundi
Flectit rapidos vrſa meatus.
Nunqꝫ occiduo lota profundo

Notādū q̄ dl eſt malū nuſqꝫ eē in ꝯpatōe ad diuinā ꝓuidētiā. qꝛ malū nō ē aliq̄ nā neqꝫ aliq̄ res. oīs eī nā ⁊ res appetit ſuā ꝑfectionē. Cū aūt appetibile hēat rōnē bōi. ſi malū eēt nā ⁊ res appetēs ꝑfectōez malū eēt bonū. Notādū q̄ nullū ē malū ſimplr̄ ⁊ totalit' ī mōo qn ī ꝯpatōe ad diuinā ꝓuidētiā hēat rōez bōi. vn̄ expedit mltos defectos ꝯtingere ī vniuerſo ne mlta bōa tollūt'. Si eñ nō corripet' aer ignis nō ꝯſuaret'. nec vita leōis ꝯſuaret' niſi occideret' agnus vl' azinus. neqꝫ laudaret' iuſticia nec patiētia ſi nō eēt iniqtas. Ex q̄ pꝫ q̄ multa in cōpatione ad nos ſunt mala. que in cōpatione ad diuinā ꝓuidentiā oīa diſponētē ſcḿ q̄ melius ꝯpetūt vniuerſo bona ſunt.

Si vis celſi iura tonātis. Iſtō ē ſextū metꝝ huiꝰ qrti qd ſcḿ qſdā dr̄ adonicū. ſꝫ qſdā archiloycū. ab īuētoꝛe tetrametrū. Dactilicū a pede ꝑdñante. In q̄ metro phīa ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā ī ī diſpōne reꝝ. ⁊ ꝑ ex ꝑte reꝝ q̄ oīa diſpōne regūt' ſcōo ex ꝑte dei regētis ibi Sedet īterea. Primo ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā ī regimīe coꝛpoꝝ celeſtiū. ſcōo ī regimīe elemētoꝝ. tercio in regimīe tꝑoꝝ. qrto in regimīe gnābiliū ⁊ coꝛruptibiliū: ſcōa ibi. Hec ꝯcoꝛdia. tercia ibi. His de cauſis. qrta ibi. Hec tēpies. Primo dicit Si tu ſolers. i. ſapiēſ vis pura mēte cernere iura. i. regimīa qbꝰ mūdꝰ regit' celſi tonātis. i. dei. aſpice culmīa. i. altitudines ſūmi celi. Illic ſydera ſuāt veterē pacē. i. antiquā ꝯcoꝛdiā quā eis diuina ꝓuidētia ldidit iuſto federe qꝛ ſol ꝯcitꝰ. i. ꝯmotꝰ. rutilo igne. i. caloꝛe. nō īpedit gelidū axem phebes. i. lune. nec vrſa q̄ flectit rapidos meatꝰ. i. motꝰ circa polū ſeptētrionalē. nūqꝫ lota acciduo ꝓfūdo. i. mari occidētali. cupit tingere. i. mergere. flāmas

oceano.i.mari.cernẽs cetera ſydera mergi in mare. ⁊ loquitur in or̃ vulgari: credit eni vulgus ſtellas qñ occidũt deſcendẽ in mare. ⁊ veſꝑ. i. ven⁹ ſꝑ eq̃s vicib⁹ tꝑis nũciat ſeras vmbras noctis. ⁊ eadẽ ven⁹ exñs lucifer reuehit diẽ almũ.i.clarũ Sic altern⁹ amor ꝓueniẽs ex diuĩa ꝓuidẽtia. reficit eternos curſus ſyderũ. ſic.i.ꝑ talẽ mutuã ꝯcordiã. bellũ diſcors exulat.i.expellit ab oris ab

Cetera cernens ſydera mergi
Cupit occeano tingere flammas:
Semꝑ vicib⁹ tꝑis equis
Veſper ſeras nunciat vmbras.
Reuehitq; diem lucifer almũ.
Sic eternos reficit curſus
Alternus amor. ſic aſtringeris
Bellũ diſcors exulat oris
Hec concordia tꝑat equis
Elemẽta modis. vt pugnantia
Vicibus cedant humida ſiccis
Iunganteq; fidẽ frigora flãmis.
Pendulus ignis ſurgat in altũ
Terreq; graues pondere ſidãt.
Hiſdem cauſis vere tepenti
Spirat florifer annus odores.

ſtringetis.i.a regiõib⁹ celeſtib⁹ q̄ gerũt aſtra. Notãdũ de hac dictiõe ſolers q̄ ſcḋm Iſidoruʒ ĩterpretat̃ q̄ſi ſolicitus ĩ arte vel vtilis ⁊ ⁊ ſic dʒ ſcribi per duplex ll. Sʒ ſcḋʒ Huguitionẽ dr̃ a ſolon qḋ ẽ totũ vl̃ multũ ⁊ ars tis. q̄ſi tot⁹ vl̃ multus ĩ arte ⁊ ſic dʒ ſcribi ꝑ ſimplex l. Notanduʒ ꝙ deus magis denoĩat̃ tonãs a tempeſtate tonãdi. q̃ȝ ab alia tẽpeſtate. q2 maior terror ꝑ eã ĩcutit̃ mẽtib⁹ hoĩm q̃ȝ ꝑ aliã. vñ ꝑ tẽpeſtatẽ tonãdi hoĩes magis ĩducũt̃ ad recogitãdã diuinã potẽtiã. Notãdũ ꝙ vrſa hñs ſeptẽ ſtellas circa polũ ſeptẽtrionalẽ mota. nũq̃ȝ occidit ſʒ ſꝑ nob̄ appet. lʒ alie ſtelle nob̄ oriãt̃ ⁊ occidãt. de venere ãt q̄ de nocte ſeq̃t̃ ſolẽ ⁊ de mane lucifer dicta ꝓcedit ſolẽ viſũ fuit in ꝓ libro metro ſecundo. ¶ Hec ꝯcordia tꝑat eq̃s. Hic ph̃ia ꝯmẽdat regimẽ diuine ꝓuidẽtie ĩ elemẽtis dicẽs. Hec ꝯcordia ꝓueniẽs ex diuina ꝓuidẽtia. tꝑat elemẽta eq̃s modis vt hũida elemẽta pugnãtia.i.ꝯ̃ria cedãt. ſiccis vicib⁹.i.viceuerſa. Ita ꝙ q̃nʒ ꝓualeãt hũida ⁊ q̃nʒ ſicca. ⁊ ꝙ frigora.i.elemẽta frigida. iũgãt fidẽ.i.ꝯcordiã. flãmis.i.calidis elemẽtis: ne vnũ totalr̃ aliḋ corrũpat. ⁊ h̄ ꝯcordia facit vt pẽdul⁹ ignis ſurgat ĩ altũ.i.moueat̃ ſurſũ. ⁊ terre graues pondere ſidãt.i.deorſũ reſideant̃. Tũc ꝯmẽdat regimẽ dei circa tꝑa dicẽs. Hiſdẽ cauſis.i.ſilib⁹ cauſis ꝑ diuinã ꝓuidẽtiã ordĩatis ãnus florifer.i.ĩ q̄ abũdãt flores. ſpirat odores ĩpo vere.i.tꝑe veris. tepẽte.i.incaleſcẽte. eſtas feruida ſiccat.i.maturat. cererẽ.i.fruges. Autũn⁹ remeat.i.reuertit̃. grauis.i.

onerosus. pomis imber defluus irrigat hyemē. Tūc cōmēdat regimen dei circa gnābilia ⁊ corruptibilia dicēs. Hec tēpies .i. tpata diſpō ꝓuidētie oīmne alit ⁊ ꝓfert qcqd ī orbe ſpirat vitā .i. qcqd viuit. ⁊ eadē tēptes rapiēs ea q̄ fecit. ꝯdit .i. abſcōdit. ⁊ aufert .ſ. ab eē. mergens orta .i. ꝓducta ſupmo obitu. vltīa morte. Notādum ſm ꝯmētatorē. viij. phiſi. Primū antiquum

Eſtas terrerē feruida ſiccat.
Remeat pomis grauis autūnus.
Hyemē defluus irrigat imber.
Hec temperies alit ac profert
Quicq̄d vitā ſpirat in orbe.
Eadē rapiēs condit et aufert
Obitu mergēs orta ſupremo
Sedet interea conditor altus
Rerūq; regēs flectit habenas
Rex ⁊ dñs: fons ⁊ origo.
Lex ⁊ ſapiēs arbiter equi.
Et que cū motu concitat ire
Siſtit retrahēs. ac vaga firmat.
Nam niſi rectos reuocans itus.
Flexos iterū cogat in orbes.
Que nunc ſtabilis ꝯtinet ordo.

nihil fac̄ ſine ſcdo antiquo .i. celo. ꝗ pria cā generatio‑nē ⁊ corruptōnē elemītoꝝ ⁊ oīm in mūdo. ⁊ tēpoꝝ diſti‑ctionē opatur mediantibus corporibꝰ ce‑leſtibꝰ. Unde in li. de po‑mo Areſtote‑lis ſcribitur. ꝙ creator oīm ſua ſapia pre‑parit ſperas. ⁊ in qualibet ſpera ſtellas lucidas. ⁊ de‑dit ipſis vir‑tutē dominan‑di ī hoc mun‑do faciēdi bo‑num et maluꝫ mortē ⁊ vitā. ⁊ incedūt ſtelle ſm virtutē ipſis a creatore datā. ſm deſideriū ⁊ volūtatē eiꝰ ī aſcēdēdo ⁊ deſcēdēdo. nūc de oriēte ad occidēs. nūc de oc‑cidēte ad oriēs ſine ꝯdictōe. ⁊ oēs ſtelle ſūt ſicut ſui dño obediētes. ⁊ cur‑ſus ⁊ motus eaꝝ nō ē a ſeipſis nec ꝟtute eaꝝ. ſꝫ ē creator q̄ fac̄ eas mouerī. ¶ Sedet īterea ꝯditor altꝰ. Hic ꝯmēdat ꝓuidētiā diuinā ex pte dei regētis dicēs. Interea dū res ſic gerūt̄. altꝰ ꝯditor .i. ſummꝰ creator rex deꝰ. ſedet .i. in ſe inmutabilit̄ manet regēs oīa. flectit .i. moderat̄. habenas reꝝ .i. fre‑na. ex̄ñs rex ꝑ ſapiam gubernatōis. dñs ꝑ potētiā creatōis. Fōs oīs boni‑tatis. ⁊ origo oīum ⁊ ipſe a nullo. lex oīa ligans. ⁊ ſapiēs arbiter .i. iudex. equi .i. equitatis oībus retribuēs ſm iuſticiā que .ſ. lex oīa regens, ꝯcitat. .i. excitat encia. ire .i. procedere ad eē. motu id eſt per motum. ⁊ ſiſtit id eſt permanere facit ad tēpus ineſſe retrahens oīa ad nō eſſe ⁊ ipſe firmat per gratiam. vaga id eſt inſtabilia per naturam. Nam niſi deus reuocans re‑ctos itus id ē rectū progreſſum q̄ eſt abeē ad nō eē. cogitat, .i. reducat encia in flexos orbes .i. in quaſdā circulatiōes, ea que ſtabilis ordo diuine pro‑

uidētie ꝯtinet ipa diſſepta.i.ſepata a ſuo fonte.i.a ſuo pncipio qḋ ē deus fatiſcāt.i.deficiant.ꝛ ad nihilū deueniēt. Hic fons ē cōis amor cūctis enti bus.ꝛ cūcta reputēt.i.appetūt teneri.i.ꝯſeruari.fine boni.i.ꝑ finē boni.qꝛ res aliter nō queāt durare.i.ī eē ꝑpetuari.niſi ꝯuerſo amore.refluāt.i.rede ant.cāe.i.ad cauſaꝫ p̄mā.que dedit eis eē ꝑ creationem. Notandum q̄ eneia reguntur a deo ꝑ quādā circulatione ſm quā q̄dāmō ꝑpetuātur ineē. verbigrā. deꝰ ſic diſpoſuit res vt ex ſemine ꝓueniat herba et econuerſo ex herba producatur ſemē ſic in generatione elementorum fit q̄dā circulꝰ. Dum ex aere gnātur ignis ꝛ iterū ex igne aer. Itē i creaturis rōnalibꝰ q̄ ꝓgrediūt a deo ꝑductōe nāe. fit iteꝝ reflexio ad ipm deū ꝑ reductionē grē vt ſic nihil ꝑmaneat ī rebꝰ ens et ꝑfectū niſi ꝑ q̄uādā circulatōez.ꝛ h̄ innuit phia ī lr̄a Notādū q̄ finis ad quē oīa naturali appetitu tēdūt ē ipſū ſūmū bonū qḋ ē deꝰ. hūc. finē ꝯſequunt rōnales creature ꝑ opationē ītellectꝰ ꝛ volūtatis. Sꝫ irrōnales creature ꝯſequūtur ipm ſolū ꝑ h̄ q̄ ipm repn̄tant ꝑ quādā participationē eſſendi. et lō eodem appetitu naturali q̄ aliqḋ appetit ſuū eē. eodē appetitu tendit in ſuū vltimū finē.ꝛ h̄ innuit in lr̄a cū dicit. Hic ē cūctis cōis amor.

Diſſepta ſuo fonte fatiſcant.
Hic ē cunctis cōis amor
Repetūtq̄ boni fine teneri.
Qui nō aliter durare queāt
Niſi ꝯuerſo rurſus amore
Refluant cauſe que dedit eē.

Proſa ſeptima libri quarti

i Am ne igit̄ vides quid hec oīa q̄ diximus ꝯſequat̄. B. Quid nam inquā. P. Omnē inquit bonā prorſus eſſe fortunam. B. Et qui id q̄ fieri pōt. P. Attēde

Am ne igit̄ vidēs. Iſta ē ſeptia ꝛ vlti̇a ꝓſa huiꝰ q̄rti in q̄ phia deducit quādā ꝯcluſionē ex p̄miſſis. Et p̄ facit h̄. ſcḋo ſbiūgit quādam exhortationē. ſcḋa ibi. Quare inq̄t. Pmo pōit ꝯcluſionē ītētā. ſcḋo ꝯpat eā ad opinionē vulgi. ſcḋa ibi. Sꝫ eā. Pmo dic̄. Uides ne tū o Boeci q̄d ꝯſeq̄tur h̄ oīa q̄ diximꝰ. dicit Boetiꝰ. Quid iquā. ꝛ phia. O ēm fortunā ꝓrſus eē bonā dicit Boetiꝰ ꝛ q̄ inquā. i. q̄mō pt h̄ fieri. Cui phia. Attēde inq̄t. Cū oīs fortuna ſiue iocūda ſiue aſpa. deferat̄ cā remūerādi vl̄ exercēdi bonos vl̄ cā puniēdi vl̄ corrigēdi iprobos pꝫ. q̄ oīs fortūa ē bona quā vl̄ ꝯſtat eē iuſtā ſic illa q̄ punit malos. ꝛ p̄miat bonoſ. vl̄ ꝯſtat eē vtilē. ſic q̄ exercet bonos ꝛ corrigit malos dicit Boet̄. nimis. i. valde v̄a ē rō. ꝛ ſi ꝓuidētiā quā paulaū docuiſti. ꝛ fatū ꝯſiderē. tūc ſnīa ē nixa. i. firmata firmis virtbꝰ. i. rōibus. Notādū q̄ ex q̄ ſꝫ diuinā ꝓuidētiā bonis ꝛ mal̄ nūc ꝓſpera nūc aduerſa eueniunt bonis propter remunerationem proſpera ꝛ propter exercitationem in virtutibus aduerſa. patet q̄ proſpera fortuna remunerans

& aduerſa exercitans eſt bona. Item cum pſpera fortuna malos emendet vt viſū eſt pri⁹. & aduerſa ipos corrigat & iuſte puniat pȝ ipam ēt eē bonaȝ ¶ Sed eā ſi placet. Hic cōpat hanc cōcluſionē ad opinionē vulgi oñdens eam vulgo eē inopinabilē. & inquirit quid vulgus ſentiat de qualibet fortuna. ſcda ex opiniōe vulgi ɔcludit. qōdā ɔriū ipſi vulgo ibi. Vide igit̄

inquit cum omnis fortuna vel iocunda vel aſpera. tum remunerandi exercendiue bonos. tum puniēdi corrigēdiqȝ iprobos cā deferat. oīs bona quā vel iuſtā conſtat eē vel vtilem. B. Nimis quidē inqȝ vera rō Et ſi quā pauloante docuiſti pudētiā fatūue conſiderē. firmis virib⁹ nixa ſnia. Sȝ eaȝ ſi placet inter eas quas inopinabiles paulante poſuiſti numerem⁹. P. Et quid inquit. B. Quia id hoīm ſermo cōis vſurpat. & quidē crebro quorundam malā eſſe fortunā. P. Vis ne igitur inquit pauliſp vulgi ſermonibus accedamuſ. Ne nimiū velut ab humanitatis vſu receſſiſſe videamur. B. Ut placet inqȝ. P. Nonne igit̄ bonū cēſes eſſe quod pdeſt. B. Ita ē inqȝ P. Que vo aut exercet aut corriget, prodeſt. B. Fateor inqȝ. P. Bona igit̄. B. Quid ni. P. Sȝ hec eoȝ ē. q vl' i vtute poſiti ɔtra aſpera bellum gerunt. vl' a vicijs

dic ꝗ ꝯ philoſophia ſi placet eam opiniones q omnis fortūa ſit bona nūceremuſ inter eas opiniōeſ q̄s pauloante poſuiſti inopinabiles. dic phia. quid. i. ꝓpter quid Boeti⁹ dicit qr cōis ſermo hoīm vſurpat iſtō. i. in vſum capit quorūdā fortunam eē malam quorundā bonaȝ & dicit phia. Vis ne o Boeci accedam⁹ pauliſper ſermonibus vulgi. ne nimiū videamur receſſiſſe a cōi vſu hoīm. dicit Boetius. vt placet. et

phia nōne cēſes bonū qō pdeſt. dicit Boeti⁹. Ita ē. & phia fortuna q aut exercet aut corrigit pdeſt. dic̄ Boet̄. Fateor inquā. Jō ɔcludit phia. Oīs fortuna bona ē que exercet & corrigit. dicit Boeti⁹. Quid ni. i. quare non Et addit phia. Hec fortuna q exercet eſt eoȝ hoīm. qui poſiti in virtute gerunt bellū ɔ aſpa. & fortuna que corrigit eſt eoȝ hoīm qui declinantes a vicijs arripiūt iter virtutis. Dicit Boetius. Negare nequeo. Querit phia. Quid ē de fortuna iocunda q tribuit̄ bonis in premiū. nūquid vulg⁹ decernit. i. iudicat eā eē malā. dicit Boetius nequaqȝ: ſed cenſet. i. iudicat eā eē optimā ſicut ē. Querit vlteri⁹ phia. Quid eſt de reliqua fortuna q punit.

que cū ſit aſpera ⁊ coerceat malos iuſto ſupplicio. nunq̄d ppl'us. i. vulgus putat eā eē bonā. dicit Boet. Immo iudicat eā eē miſerrimā oīm q̄ excogitari pn̄t. Notandū ꝙ oīs fortuna vl' ē ad exercēdū bonos ⁊ corrigenduꝫ malos hoīes. Vl' ē ad remunerandū bonos ⁊ puniēdū malos. Fortuna q̄ ē ad exercēdū bonoſ ⁊ ad corrigēdū malos hoīes vtraq̄ ē bona. Et ſm opinionē vulgi.

declinantes ꝟtutis iter arripiūt. B. Negare inquā nequeo. P. Quid ꝟo iocunda que in premiū tribuit bonis. Nū vulgus malā eē decernit. B. nequaq̄. Veꝝ vti ē ita q̄q̄ eē optimā cenſet. P. Quid reliq̄ q̄ cū ſit aſpera ⁊ iuſto ſupplicio malos cohercet. Nū bonā ppl's putat. B. Immo oīm inquā q̄ excogitari pn̄t iudicat eē miſerrimam. P. Vide igitur ne opinionē populi ſequētes q̄ddā inopinabile valde ꝯfecerimꝰ. B. Quid inquā. P. Ex his em̄ ait q̄ ꝯceſſa ſunt euenit eoꝝ quidē q̄ ſunt vel in poſſeſſione vel in profectu. vel in adeptione virtutis omneꝫ queūq̄ ſit bonam in

q̄d ꝓbat philoſophia. Illud q̄d ꝓdeſt eſt bonū. ſed fortuna q̄ exercet bonos hoīes ꝓdeſt bonis. ⁊ que corrigit malos ꝓdeſt malis. ergo vtraq̄ ē bona. Fortuna aūt q̄ exercet ē bonorū qui gerūt bellū ꝯ vicia. Fortuna que corrigit ē malorū q̄ declinant a virtutes. Fortuna aūt q̄ remūerat bonos. bona eſt etiā ſm vulgares. ſed q̄ punit malos oīm peſſima ē ſm vulgares. ⁊ hanc opinionē vulgi de vtraq̄ fortuna ph'ia tangit in littera. ¶ Vide igit. Hic ph'ia ex ꝯceſſis a vulgo ꝯcludit q̄ddā inopinabile ⁊ ꝯtriū vulgo. ſ. malā eē fortunā tm̄ maloꝝ. cū tm̄ opinet vulgus vt plurimū malā fortunā euenire bonis ⁊ dicit. Vide ne nos ſequētes opinionē ppli. i. vulgi confecerimꝰ. i. ꝯcluſerimꝰ. quoddaꝫ valde inopinabile apud vulgum. Quid inquā dicit Boetius ⁊ ph'ia. Ex his enim q̄ ꝯceſſa ſunt ſm opinionem vulgarē euenit ꝙ eoꝝ qui ſunt in perfecta poſſeſſione virtutis. vel in profectu vel in adeptione virtutis. oēm fortunā eē bonam ſiue ſit ꝓſpera ſiue aduerſa. manētibus autem in improbitate oēm fortunā eſſe peſſimaꝫ. ⁊ dicit Boetius. Hoc verū eſt ſm vulgares. q̄uis nemo audeat ꝯfiteri ſm veritatem. quia in rei veritate oīs fortuna bona eſt tam bonorū q̄ malorū vt probaſti. Notādū ꝙ oīs fortuna bona vel eſt remunerās. vl' exercēs vel corrigens. Fortuna remunerās eſt eoꝝ qui ſunt in poſſeſſiōe virtutis. Fortuna exercens eſt eoꝝ qui ſūt in profectu virtutis. Fortuna corrigens eſt eoꝝ qui incipiūt eē virtuoſi. Ex quo relinquitur ꝙ eoꝝ q̄ ꝑmanēt ī malicia ſit fortuna peſſima ⁊ hoc veꝝ eſt ſm opiniones vulgares. Nota ꝙ q̄libet fortuna pōt dupliciter conſiderari. Vno modo in compatiōe ad cāuſ

vniuerſalē que oīa regit ⁊ diſponit ordinādo ſingula ī finē eis ꝯuenīētem ſicq̄ oīs fortuna bōa ē vt ꝓbatū eſt. Vel pōr cōparari fortuna ad iſtū cui euenit. ⁊ ſic ſolū illa dr̄ bona que aliqđ bonū ꝯfert illi cui aduenit: ⁊ illa mala que nihil mali confert.

¶ Quare inqt ita. Hic phia fac̄ quādā exhortatōnē dicēs. Ex quo oīs fortuna ē bona ſapiēs vir nō debꝫ moleſte ferre quotiēs adducit̄ ī certamē fortune .i. cū fortuna ⁊ nō decet fortē virꝫ īdignari. i. turbari. quotiēs īcrepuit. i. īſonuit. bellic⁹ tumult⁹. i. ſtrepit⁹ Naꝫ ipſa difficultas bellādi ⁊ reſiſtendi fortune eſt vnicuiqꝫ viro forti ⁊ ꝟtuoſo materia. i. cauſa glie ꝓpagande. exercitiuꝫ enī bellicum eſt cā glie viro forti. Illi ꝟo. i. viro vtuoſo reſiſtētia fortune ē materia. i. cā ꝯfirmāde ſapīe. i. virtutiſ Ex quo. i. ex qua victoria talis difficultas virtus vocatur. dicitur enim virtus eo ꝙ ſuis viribus nitens nō ſuperetur aduerſis: ⁊ ſubdit. Neque enim vos poſiti in profectu id eſt in via virtutis. veniſtis in mundū defluere delicijs. et emarceſcere voluptate. prelium nimis acre conſeritis id eſt iudicabitis fieri cum omni fortuna, ne triſtis fortuna opprimat eijciendo in deſperationē. aut iocūda cor

improbitate vero manentibus omnez peſſimam eſſe fortunam. B. Hoc inquā verum eſt. tametſi nemo audeat cōfiteri. P. Quare inquit ita vir ſapiens moleſte ferre non debet. quotiens in fortune certamen adducitur. vt virum fortem non decet indignari quotiēs increpuit bellicus tumultus. vtriqꝫ enim huic quidem glorie propagande. illi vero confirmande ſapientie difficultas ipſa materia eſt. Ex quo eteniꝫ virtus vocatur. quod ſuis viribus nitens non ſuperetur aduerſis. Neqꝫ enim vos in prouectu poſiti virtutis diffluere delitijs ⁊ emarceſcere voluptate veniſtis ꝑliū cum omni fortuna nimis acre conſeritis. Ne vos aut triſtis opprimat aut iocunda corrūpat firmis mediū virib⁹ occupate Quicquid aut infra ſubſiſtit. aut vltra progreditur habet ⁊ ꝯtemptū felicitatis. Nō habet premiū laboris. In veſtra ē enim ſitum manu qualem vobis fortunam formare malitis. Omnis enim que videt̄ aſpera niſi aut exercet. aut corrigit. punit.

cipit alliciēdo ad voluptatē. occupate. i. tenete ergo mediū virtutis firmis viribus. qꝛ quicquid infra ſubſiſtit a medio virtutis deficiēdo. aut vltra pgre-ditur mediū virtutis excedendo illud habz ↄtēptum felicitatis. i. virtutis ⁊ nō habz premiū laboris. ⁊ in veſtra manu. i. poteſtate ſitū ē. qualē virtutē vobis malitis. i. magis velitis formare. ſcz bonā vel malā. Omnis enī fortuna q̄ vꝫ aſperā aut exercet bonos ⁊ punit malos ⁊ ſic bōa eſt. Notandum q̄ phia hortatur ſapientē ad magnanimitatē cū dicit. Sapiens nō dꝫ moleſte ferre fortunam. Naz ſm Areſtotelez ī ethicis. Sapiēs bn̄ ſcit ferre fortunas. qꝛ hꝫ ſe ſine vituplo ſicut tetragonū. Corpꝰ eſt tetragonū quocūq; pijcit̄ firmiter ſtat. ⁊ magnanimꝰ ē q̄ ↄ̄ diffor-mes inſultꝰ fortūe vnanimi mētis ↄſtātia militat. Notādū q̄ virtꝰ ↄſiſtit ī medio int̄ duo vicia extrema ad q̄ꝝ vnū īpellit ꝓſpa fortūa ad aliud aduerſa. vbi gl̄a Aduerſitas īpellit ad deſpationē ⁊ timiditatē. ꝓſpitas aūt ad p̄ſūptionē ⁊ audaciā. īter q̄ ↄſiſtit mediū virtutis cuiꝰ exceſſus vl̄ defectꝰ ē vicioſus. ⁊ h̄ īnuit phia ī l̄ra. Nota q̄ ī ptāte hoīs ē face fortunā ſibi q̄lē vult. ſ. bonā vl̄ malā qd̄ declarat phia ī aduerſa fortuna. qꝛ ſi eā accipimꝰ bono aīo pro exercitio ⁊ correctōe ipſa eſt bona. Si aūt eam toleramꝰ malo animo etiam pro pena ipſa mala eſt.

Metrum ſeptimum quarti libri

b Ella bis quinis operatus annis
Vltor atrides. frigie ruinis
Fratris amiſſos talamos piauit
Ille dum graie dare vela claſſi
Optat ⁊ ventos redemit cruore
Exuit patrem miſerumq; triſtis
Federat nate iugulū ſacerdos

Ella bis q̄nis opatus annis. Hic īcipit ſeptimū ⁊ vltimū metrū huiꝰ q̄rti qd̄ dr̄ ſaphicū ab īuētore trochaicū a pede p̄dn̄ante. ī q̄ phia cō firmat ſuā exhortatōez exēplo viroꝝ fortiū q̄ ſpret̄ voluptatibꝰ magnos ſu-ſterūt labores ſpe laudis ⁊ glīe. Et ꝑ pōſt plura exēpla. ſcdō hortat̄ nos ad imitationē eoꝝ ibi. Ite nūc fortes. Prīa ps poſſꝫ diuidi tot ptes qd̄ exē-pla ponit que patebūt. Primū exēpluz eſt tale Paris filius priami regis troianorū in greciā ꝓfectꝰ rapuit vxorē helenā Menelai ⁊ duxit eā ī frigiā regionē. Menelaus aūt ↄq̄ſtus frī ſuo. Agamēnoni h̄ factū Menelaon cō uocatis pn̄cipibꝰ grecoꝝ trāſfretauit in frigiā ⁊ obſedit troiaz decē annis quā tandē deſtruxit ⁊ maioribꝰ īterfectis ꝑplm̄ captiuauit. Cū aūt Agamē nō ꝓficiſceret̄ verſus troiam deuenit ī quādā inſulā vbi factus eſt ei ventꝰ ↄ̄-rius. ⁊ req̄ſiuit vates quid eēt faciēdū. q̄ dixerūt q̄ nō haberet ventū ꝓſpe rū niſi placaret dianā ſacrificando ei ſuā filiā. Cui lꝫ hoc videret̄ durū pro pter pietatē p̄nam. tū ſuadēte Vlixe ſpe laudis ⁊ glīe ſup victoria obtinē da ↄſentit vt eā īmolaret. quo facto obtinuit ventū ꝓſperū ad volūtatem. Dicit ergo in l̄ra. Atrides. i. Agamēnon atride filius exiſtēs. vltor opatus bella bis quinis. i. decē annis. piauit. i. purgauit vlciſcendo amiſſos thala

 147

mos.i. vxorē ꝯtentā in thalamo fr̄is Menelai. ruinis.i. deſtructiōibꝰ. fri-gie.i. troie q̄ ſita fuit in frigia. dū ille Agamēnon. optat dare.i. exponere ve-la graie claſſi.i. naui grecali. ⁊ dū redemit ventos cruore filie ſue. ipſe exuit .i. depoſuit patrē.i. pietatē paternā ⁊ ſacerdos triſtis exiſtens federat. in-federe ſacrificat. miſerū iugulū.i. collū vel guttur. nate.i. filie Agamēno-nis ſm enim huguitionē iugulū ē idē qđ guttur vl̕ gutturiſ īciſio

Fleuit amiſſos ithacus ſodales.
Quos ferus vaſto recubans in antro
Merſit imani poliphemꝰ aluo.
Sed tamē ceco furibundus ore
Gaudiū meſtis lacrimis repēdit:
Herculē duri celebrant labores
Ille centhauros domuit ſuꝑbos
Abſtulit ſeuo ſpolium leoni.
Fixit ⁊ certis volucres ſagittis:

¶ Fleui amiſſos ithacꝰ ſodales. Hic phia ponit ſecūdū exēplū in quo declarat fortia acta ipſius vlixis. intendēſ talē fabulam Vlexes redi-ens de bello triano decē annis errauit in mari ſuſtinēs mlt̄a aduerſa. tādē caſualiter venit ad antrū poliphemi q̄ erat maximus gigas hn̄s vnicū ocu-lū in frōte. q̄ ſocios Vlixis occidit et vorauit. ſuꝑ quo vlixes ꝯtriſtatꝰ ſuſti-nuit vſqꝫ ꝓdictꝰ gigas cibo repletus obdormiret. q̄ dormiēte oculū quē in frōte hūit eruit. Qui euigelans furibundꝰ q̄ſiuit vlixē: ſꝫ excecatꝰ eū īuenī-re nō potuit Dicit ḡ in lr̄a ithacꝰ. i. vlixes ab ithaca regiōe vl̕ ab auo ſuo ithaco ſic dictus. ille fleuit. i. ꝯfleuit. amiſſos ſodales q̄s ferus poliphemꝰ recubās. i. morans in vaſto antro. i. magno merſit īmani aluo. i. magno vē-tre. ſꝫ tū vlixes furibundꝰ rependit. i. reſtituit. gaudiū meſtis lacrimis. id ē ſuis triſticijs ore. i. facie. poliphemo ceco. i. excecato.

¶ Herculē duri celebrāt labores. Hic pōit aliđ exēplū ī q̄ deſcribit acta her-culis ⁊ labores eiꝰ q̄bꝰ fingit̄ meruiſſe celū dicēs. Duri labores aſſūpti. ce-lebrant. i. celebrē reddūt herculē. Cuius pōit ꝓmū laborē. ſ. domatōez cen-thauroꝝ dicēs. Iſte hercules domuit centhauros ſuꝑbos q̄ eū ꝯtēpſerūt. Vbi notādū ꝙ centhauri mōſtra q̄dā dicta ſūt ex medietate hoīes ⁊ ex me-dietate thauri. q̄s poete fingunt genitos ex ſemīe Ixionis qđ ꝓiecit in nu-bē. qua Iuno circūdederat ſe fugiēs a facie eiꝰ volētiſ cū ea ꝯcubere. hos centhauros hercules domuit. Cū enī ꝯueniſſent ad ludū paleſtine ī mōte folor Hercules ꝯgreſſus cū eis ipſos vſqꝫ ad effuſionē ſanguīs ꝓſtrauit.

¶ Abſtulit ſeuo ſpoliū leoni. Hic ponit ſcđz laborē Herculis dicēs. Hercu-les abſtulit ſpoliū. i. pellē ſeuo leoni. Vbi notādū ꝙ ī ſilua Nemea fuit q̄-dā leo crudiliſſimꝰ q̄ hoīes totiꝰ regiōis iuuaſit quē aggreſſus hercules ꝓ liberatōe p̄rie ipſum interemit ⁊ excorians ipſum pellē ꝓ ſpolio abſtulit.

¶ Fixit ⁊ certis volucres ſagittis. Hic pōit terciū laborē dicēs. Hercules fixit volucres. i. arpias certis ſagittis. Vbi notādū ꝙ rex finiꝰ ſuos filiōs

excecauit qui nouercam ſuam de ſtupro accuſauerant ꝓpter qḋ iudicia de-
orū ip̄e ē excecat⁹ ꝛ appoſite ſūt ei arpie.i. volucres virgineivult. rapiētes
cibū de menſa eius . quas hercules ſagittis ſuis fixit ꝛ fugauit.
¶ Poma cerneuti rapuit draconi. Hic tangit quartū laborē dicēs. Hercu-
les rapuit poma draconi cerueuti.i.cuſtodiēti illa rapuit aureo metallo.i.

Poma cernēti rapuit draconi.
Aureo leua grauior metallo.
Cerberū traxit triplici catheua.
Victor immitem poſuiſſe fertur
Pabulū ſeuis dn̄m quadrigis.
Hydra combuſto perijt veneno.
Fronte turbatus achelous amnis.
Ora demerſit pudibunda ripis.
Strauit Antheū libicis arenis.

cū claua au-
rea Hercules
inquā factus
grauior.i.for
tior leua. id ē
manu. Ubi
notandū ꝙ ſe
ptē fuerūt fi-
lie Athlantis
hn̄tes ortū au
reū cū pomis
aureis q̄ dra
co cuſtodie-
bat Hercules
aūt ſuperue-
niēs draconi
poma aurea abſtulit. ¶ Cerberꝫ traxit triplici cathena. Hic pōit ꝗntū labo
rē dicēs. Hercules cerberꝫ.i.canē īfernalē traxit ab iferis triplici cathena.
Ubi notādū ꝙ Pirritane⁹ volēs ſibi diſpōſare reginā īferni herculē et
theſeū ꝛ alios viros fortes aſſūpſit.qb⁹ veniētib⁹ ad īfernū Cever⁹ iani-
tor īferni ip̄os latratu ſuo īpediuit. Hercules aūt ip̄m tribus cavenis vin
xit. Ut ſꝫ alios ip̄ꝫ traxit de īferno triplici cathana.q̄r dr̄ hr̄e trīcaplra ca
nina triplici catheua vincta. ¶ Victor īuitē poſuiſſe fert. Hic dīt ſextū
laborē dicēs. Victor.ſ.hercules ferē poſuiſſe īmitē dn̄ꝫ.ſ.dyomeē ī pabu
lū ſeuis q̄drigis.i. equis q̄drigā trahētib⁹. Ubi notādū ꝙ dyomedes fuit
rex tracie.qui eq̄s ſuos pauit hūana carne.quē hercules interfectū dedit
ſuis ꝓprijs equis deuorandū. ¶ Hydra ꝯbuſto perijt veneno. Hic pōit ſe
ptimū laborē dicēs. Hydra.i.ſerpens perijt ꝯbuſto veneno ſuo. Ubi notā-
dū ꝙ ī lerna palude fuit quidā ſerpeus habēs plura capita quoꝝ vnum p̄
ciſo ſuccreſcebant tria.quē hercules aggreſſus ſagitādo cū non ·ldéret ſe
ꝓficere collecta ꝯgerie lignorū ipſum cōbuſſit. ¶ Frōte turbat' achelo⁹
amnis. Hic pōit octauū laborē herculis. Ubi ſciendū ꝙ cū hercules vel-
let deducere filiā cuiuſdā regis q̄ dicebatur deianira fluui⁹ achelous queꝫ
debebat tranſire mutauit ſe ī diuerſas formas pugnando ꝯtra herculem.
Cum autem vltimo mutaſſet ſe in ſpeciē thauri. Hercules ipſo deiecto ab-
ſtulit ſibi vnū cornu.quod ſacrificauit copie.id eſt dee fortune. ꝓpter quod
achelous verecundia confuſus fugit ꝛ in aquis latuit. Unde dicit in litte
ra Achelous amnis id eſt ille fluui⁹ fronte turbatus ꝓpter ablatonē cor-
nu. ipſe demerſit in ripis ora pudibunda quia latuit pre pudore in ripis.
¶ Strauit antheū libicis arenis. Hic ponit nonū laborē dicēs. Hercules
ſtrauit.i.occidit antheū illū gigantem arenis libicis.i.arenis libie regiōis

Ubi notandū ꝙ Antheꝰ erat gigas de terra ꝓgenitus cuiꝰ erat talis virtus. ꝙ ſi aliqñ ex fatigatōe debilitaret̃ tactu terre: ſtatim recupabat vires. Qui cū exerceret magnā tyrannidē ī libia aduenit hercules. ꝛ ꝯgreſſus cū eo diu ſil' luctabant̃. Cū autē antheus ſentiret ſe debilitari ſponte cecidit in terrā. ꝛ ſic reſumpſit vires qḋ hercules cognoſcēs ipſuz a terra eleuauit ꝛ ſupra pectꝰ ſuū ipſum tenēdo oppreſſit, quſqȝ ſpm̄ exalaret.

Cacus Euandri ſaciauit iras.
Quoſqȝ preſſurus foret altus orbis
Setiger ſpumis humeros notauit
Ultimus celum labor inreflexo
Suſtulit collo. preciumqȝ rurſus
Ultimi celū meruit laboris.
Ite nunc fortes vbi celſa magni
Ducit exempli via. cur inertes
Terga nudatis. ſupata tellus
Sydera donat.

Finit liber quartus

¶ Cacus euādri ſatiauit iras. Hic ponit decimum laborē. Ubi notādū ꝙ cacus fuit monſtrū euomēs ignē ꝑ os cuius pat̃ fuit fulcanꝰ. manebat aūt cacus in monte auentino ſpolians ꝛ occidens homines ꝛ furto plurimū inſiſtens. Cuz aūt hercules veniret de hiſpania ducēs ſecuz multos boues. Cacus quoſdā boues herculis furabat̃ ꝛ traxit eos in antrū ſuū retrorſū per caudas ne furtū pateret. cū autem hercules q̄reret boues ꝑ mugitū vniꝰ bouis ꝑuenit ad antrū Caci. q̄ extracto ipm̄ interfecit cuiꝰ morte. placata ē ira Euādri. quē idem Cacus multū offenderat. Unde dicit. Cacus ſupple morte ſua quā paſſus eſt ab hercule. ſatiauit. i. ꝯpeſcuit iras Euādri quē Cacus mltum offenderat. ¶ Quoſqȝ preſſurus foret. Hic ponit vndecimū laborē herculis. Ubi notādū ꝙ in archadia erat quidā aper deuaſtans totam regionem quem cuz hercules agitaret. aper ſibi inſultans humeros herculis ſpuma maculauit. quem aprum tandem interfecit. Unde dicit. Setiger id eſt aper gerēs ſetas. notauit. id eſt maculauit humeros herculis ſcilz ſpuma vel ſaliua. quos hūeros altus orbis foret. i. erat preſſurus q: vt ſtatim patebit. Hercules hūeris ſuis celū ſuſtulit. ¶ Ultimꝰ celū labor īreflexo. Hic ponit duodecimū ꝛ vltimū laborem. etc. Ubi notādū ꝙ athlas fingit̃ fuiſſe quidam gigas ſupportās celū hūeris ſuis. Hic fatigatus rogauit herculē vt celum ſupportaret quſqȝ ipſe reſpiraret. qḋ ꝛ hercules fecit ꝛ ꝑ h̄ celū meruit. vñ di. Ultimꝰ labor hercul' fuit ꝙ ſuſtulit. i. ſupportauit celū collo īreflexo. i. ī cliato. ꝛ rurſus meruit celū tāqȝ p̄ciū vltī ſui laboris. ¶ Itē nūc fortes vbi celſa magni. Hic hortat̃ phia ad p̄dictoꝝ fortiū viroꝝ di. Ite nunc fortes reſiſtēs ꝯuerſitatibꝰ ite illic vbi ducit via celſa. i. ardua magni hercul' q̄ ē

vla virtutis ꝛ via magni exempli ad aggrediēdū fortia. ꝛ tūc inuehit ꝯ tar-
dos ꝛ viciosos. d. Cur vos inertes. i. hoīes ſine arte. ſicut hoīes deſidioſi.
cur nudatis terga. i. dorſa vr̄a fugiēdo labores ꝛ aduerſa. nā tellus. i. ter-
rena ꝯcupiſcētia ſupata donat hoī ſydera. i. celū. qꝛ ſupata terrena ꝯcupi-
ſcentia efficit hō dign⁹ celo qđ ē locus deoꝝ ꝛ ſpirituū. Nā ſm̄ areſto tͤlē
primo celi et mūdi. Oēs eū locū q̄ ſurſum ē deo attribuūt ꝛ barbari ꝛ greci q̄cunqꝫ putant deos eē de q̄ loco dic̄ Plato ī fedrone. Viri ſpeculatiui viuentes ſꝫ vitā ꝯtemplatiuā. celeſtes ſedes recipiūt in quib⁹ felicitate deoꝝ potiunt. qua felicitate nos faciat ꝑticipes ibs xp̄s q̄ ē de⁹ ſup oīa bn̄dictus in ſcl'a ſcl'oꝝ amē.

Incipit liber quint⁹. Proſa pria.

Jxerat oꝛoniſqꝫ curſū ad alia q̄dā tractāda ꝛ expediēda ꝯtebat. B. Tū ego Recta q̄dē iquā exhoꝛtatio. tuaqꝫ pꝛſus autoꝛitate digniſſima. Sꝫ ꝙ tu dudū de ꝓuidētia qōnem. plurib⁹ alijs iplicitā eſſe dixiſti re experioꝛ. Quero enī an eſſe aliquid oīno ꝛ quidnam eſſe caſuꝫ arbitrere.

Jxerat oꝛoniſqꝫ curſū. Hic īcipit q̄ntus liber Boetij de ꝯſolatōe phīa cuius hec ē pria ꝓſa. in q̄ phīa vult ſoluere quedā dubia ſuā determinationem conſequentia de fato ꝛ prouidētia. vꝫ enim ex dictis ꝙ caſus non ſit. quia ſi oīa ſunt prouiſa ita ꝙ nihil eueniat ꝑter oꝛdinem prouidentie diuine. videtur ꝙ nihil caſualiter eueniat. quia caſus importat euentum inopinatū. Item videtur ex dictis ꝙ liberꝫ arbitriū non ſit. quia omnia diſponuntur ſm̄ oꝛdinē fatalis neceſſitatis. liberꝫ autem arbitriuꝫ neceſſitatē excludit. videtur ergo ſi ponit ꝓuidentia ꝛ fatū ꝙ oīno excludatur liberū arbitrium. Phīa ergo in p̄nti libro inq̄rit vtrū caſus ſit. ꝛ quid ſit. ꝛ inquirit vtrum liberū arbitriū ſit ponēdo argumenta quibus liberū arbitriū cum ꝓuidētia diuina non vꝫ poſſe ſtare. poſt hoc ponit falſam ſolutionem quoꝛūdā quā improbat. ꝛ ponit ꝓpriam quā rationib⁹ confirmat ꝛ de eternitate determinat ꝛ alia plura ſicut patebit. Et diuidit iſte liber in vndecim ꝑtes. quia ſex ſunt proſe ꝛ quiqꝫ metra eius. que partes et que in ipſis determinantur patebunt in proceſſu libꝛi. In prima proſa determinat de caſu. ꝛ primo Boetius tangit acta philoſophie commendans eius exhoꝛtationem factam. ꝛ mouet queſtionem de caſu Scđo phīa excuſat ſe ab eius determinatione. ꝛ Boetius illam excuſationē remouet. Tertio phīa determinat de caſu. ſcđa ibi. Tū illa feſtino. tercio ibi. Tū illa morem. Primo dicit. phīa dixerat hec predicta. Et vertebat curſum orationis id eſt ſermonis ad tractanda quedam alia atqꝫ expedienda. Tunc ego Boetius inquā. O philoſophia recta eſt tua exhoꝛtatio facta. ꝛ pꝛorſus eſt digniſſima autoꝛitate. ſed ꝙ tu dudum dixiſti ſexta proſa quarti libꝛi. queſtionem de prouidētia implicitam id eſt implicatam eſſe pluribus alijs

.i.qōnibus ego explorare.i.realiter.q̄ro et an arbitreris caſū oīno aliquid eē ſupple in rex natura. ⁊ q̄dā arbitreris eē caſū ſupple i rex natura. Notādū h̄ ꝙ dicit Boeti⁹ dixerat.inuit phiaz tā expediuiſſe q̄ ad ſui ſpeculatione ſpectabāt.⁊ ita determinaſſe p̄ncipalē hui⁹ libri intētionē.⁊ phia vertebat curſū orōnis.i.ꝯōnē currētē.qꝛ orō phie nō īpediebaꝭ ignorātia do

P. Tū illa feſtino inquit debitū pmiſſiōis abſoluere. viāq; tibi:q̄ patriā reueharis aperire. Hec aūt ⁊ ſi perutilia cognitu. tñ a pͦpoſiti noſtri tramite paulıſp auerſa ſūt. Verēdūq; eſt ne deuijs fatigatus ad cmetiēdū rectū iter ſufficere nō poſſis. B. Ne id inq̄ prorſus vereare. Nā q̄etis mihi loco fuerit ea quibus maxīe delector agnoſcere ſil.cū oīe diſputatōis tue latus īdubitata fide conſtiterit.nihil de ſequentib⁹ ambigaꝭ. P. Tū illa Morem inq̄t geram

cētis.nec tarditate dicentis.hanc orationē vertebat ad q̄dam alia tractanda. que autē fuerīt illa Boetius nō exp̄ſuit. qꝛ forſitan ſua opinione minus erant deſiderāda vl̄ forſan ꝯtū ad pͦpoſitū extnea. Notādum ꝙ dic̄ exhortationē phie fuiſſe rectā. qꝛ phia hortabaꝭ ad v̄tutes ⁊ ad ꝯtēptū fortuitox.talis aūt exhortatio q̄ fit ad bonū pſequēdū ⁊ malū fugiēdū recta ē. ⁊ dic̄ exhortatōez phie eē dignıſſimā auc̄te.qꝛ qō a ſapiētib⁹ dr̄ auc̄te ſapiēt̄ dignū reputatur

¶ Tū illa feſtino inq̄t. Hic phia excuſat ſe de hui⁹ opiniōis vl̄ qōnis determinatōe Et boeti⁹ illā excuſatōez remouet. d. phia inq̄t. Ego feſtino abſoluere.i.pfic̄ē debitū pmiſſiōis. ⁊ apire tibi viā q̄ reueharis ad patriā. Hec āt q̄ tu queris de cāu. ⁊ ſi p ꝯuis putilia cognitu.i.cognitōe.tñ paulıſp auerſa ſūt a tramite.i.via nr̄i pͦpoſiti. ⁊ dic̄ paulıſp qꝛ nō ſūt totalit̄ auerſa.ſ alt quātulū elucidāt p̄miſſa. ⁊ ē verēdū.i.timēdū.ne tu fatigat⁹ deuijs.i.qōnib⁹ extneis.nō poſſis ſuffic̄ē ad emetiēdū.i.trāſeūdū rectū iter.dic̄ Boeti⁹ O phia ne illō vereare.i.nō timeaſ.qꝛ h̄ fuerit mihi loco q̄etis. agnoſc̄ē ea q̄b⁹ maxīe delector. ⁊ cū oē latus.i.circūſtātia tue diſpōnis mihi ꝯſtiterit fide indubitata.nihil ē ꝙ ābigaꝭ de ſeq̄ntib⁹. Notādū ꝙ dic̄ q̄ via reueharis pͦriaz.hic pͦriam vocat btitudiuē.quā pri⁹ inuenire docuit. Via aūt p q̄ hō puenit ad ipm ſūt v̄tutes.de q̄b⁹ Boet̄.itēdebat agē nō in h̄ libro ſ in vltimis libris muſice ſue. agēdo de muſica hūana. itentionem autē ſuā nō compleuit. quia a rege Theodorico morte preuētus fuit.

¶ Tū illa morē inquit. Hic phia determiat de caſu ſoluēdo p̄miſſas cās ⁊ qōnes. Pͦrio ſoluit primā an caſus ſit.ſcd̄o ſcd̄am.q̄d ſit caſus ibi lʒ igiꭉ. Pͦrio oñdit quid ſignificetur p nomē caſus.ponēdo opinionē quorundā; Scd̄o iprobat illā opinionē ibi. Quis eni. Pͦrio dicit O boeti ego geraʒ tibi morē.i.ꝯfirmabo me voluntati tue, ⁊ ſil ſic eſt exorſa.i.ſic icepit. ſi alt

quis deffiniat quo ad nomē dicēs. caſum eſſe euentū productum motu teme
rario. i. improuiſo. ⁊ nulla ↄnexione cauſarū. Ego pbia affirmo caſū ſic diffi
no nihil eē. ⁊ decerno. i. iudico vocem caſus prorſus eē manē preter ſigni
ficationē rei ſubiecte. ſicut hec vox chimera inanis eſt. Notādū ꝙ ꝗuis
queſtio ſi ē precedit qōnez quid eſt. ſm ꝙ qō quid eſt querit de quidditate
rei. quia qd ē rei nūl debetur niſi enti. tū queſtio qd eſt querēs de quo quid eſt nominis eſt pria cognitō et iō ex q̄ qd ē noīs oportet ſcire de aliquo ſi eſt. ꝓpt hoc pbia ad querendū de caſu vtrū ſit vel nō accipit ꝙ qd ē qō ſignificat ꝑ nomen: et dicit. Si aliqui dicūt caſum eſſe euētum temerarium ſine omni cauſa productum, ego video vocē caſus eſſe inanem tanꝗ ſibi nihil correſpondeat in re.

tibi: ſimulꝗ ſic exorſa ē. Siqdē iqt aliqs euētū temerario motu. nullaꝗ cāꝝ ↄnexiōe ꝓductū. caſū eē ↄfiniat: nihil oīo caſū eē ↄfirmo. ⁊ ꝓpter ſubiecte rei ſignificatōe ʒ inanē ꝓrſus eē vocē decerno. Quis n̄ coercē te in ordinē cūcta deo) locus eē vl⁹ temeritati reliqu⁹ pōt. Nā nihil ex nihilo exiſtere vera ſnīa ē. cui nemo vnꝗ veterū refragat⁹ ē. quāꝗ id illi nō de opāte ꝓncipio ſ; de mālí ſubiecto (hoc ē oīm de natura rōnū) quaſi quoddā iecerint fundamētum. At ſi nullis ex cauſis aliqd oriat̄ id de nihilo ortū eē vr̄. Qd̄ ſi hoc fieri nequit. nec caſuʒ

¶ Quis enī cohercente. Hic pbia improbat opinionē iſtā oñens caſū nihil eē ſm eam. ſcdo ſoluit qōnem ſm veritatē ibi. Areſtotel' me⁹. Primo ponit vnā rōnē. ſcdo aliā ibi. Nam nihil Antiq dicebāt ꝙ caſus ē euētus temerarius. i. improuiſus. Contra h̄ arguit pbia ſic. Vbicꝗ oīa ſunt prouiſa ibi nihil ē temerariū. ſed omnia que ſunt prouiſa ſunt deo. ergo inter ea q̄ ſūt nihil ē temerariū. Hāc rōnez breuiter innuit in litera dicēs. Quis eñ locus vllus pōt eē reliquus. i. relictus. temeritati. i. improuiſiōi deo cohercente cūcta in ordinē ſcilicet ꝓuiſū: quaſi dicat nullus. Notandum ꝙ oīa a deo ſunt prouiſa cuius ratio ē. Quorumcūꝗ deus ē cauſa omnia talia ꝓuiſa ſunt a deo. ſʒ deus ē cauſa omnis entis. ergo omnia entia a deo ſunt prouiſa. Qd̄ aūt deus ſit cauſa omnis entis pʒ: q: ab ipſo dependet celum ⁊ tota natura. vt patet ex. xij. methaphiſice.
¶ Nam nihil ex nihilo exiſtere. Hic pōit aliā rōnē ꝓbantē ꝙ caſus non pōt eſſe ſine oīa cā ꝓduct⁹ ſicꝰ dicebāt antiq: ⁊ arguit ſic. Qd̄ ē ex nihilo nihil ē ſ; qd̄ eſt ex nulla cauſa eſt ex nihilo eſt. ergo qd̄ ex nulla cauſa eſt: nihil eſt. Sʒ ſm antiquoꝝ caſus ē ex nulla cauſa. q: ē ꝓductus ſine oīm ↄnexiōe cārū. ergo caſus nihil ē. Vñ dicit in littera. Vera ſententia eſt cui nemo vnꝗ

veterū refragatus eſt.i.cōtradixit.ſ.ex nihilo nihil exiſtere.qu anq̄ȝ illi antiqui illam ꝓpōnē ex nihilo nihil exiſtere tecerint.i.poſuerint quaſi qūdam fūdamētū non de opante principio ſcȝ de eo creatore.qꝛ ille ex nihilo aliquid fecit.ſed ītellexeruut hoc de materiali ſubiecto.i.de tota natura fundata in materia.⁊ expoſuit ſeipſum dicēs.Hoc eſt de natura oīm rōnū.i.de

quidem huiuſmōi eſſe poſſibile ē qualem pauloañ diffiniuim⁹.B.Quid igit̃ inquā Nihil ne eſt quod vel caſus vel fortuitum iure appellari queat. An ē aliquid (tamet ſi vulgus lateat) cui vocabulo iſta conueniunt.P.Areſtoteles meus id inquit in phiſicis et breui ⁊ veri propinqua ratione deffiniuit.B.Quoniam inquā modo.P. Quotiēs ait aliquid cuiuſpiam rei gratia geritur .aliudq̄ȝ quibuſdam de cauſis . q̄ȝ quod intendebatur obtingit:caſus vocatur.Ut ſi quis colendi agri cauſa fodiens humum defoſſi auri pondus inueniat. Hoc igitur fortuito quidem creditur acci-

materia que eſt ſubiectuȝ formaꝝ naturaliū. Sed ſi aliquid oriatur ex nullis cauſis, id vr̄ eē ortū ex nihilo.ſ; h̄ fieri nequit vt aliquid oriatur ex nihilo. ergo non ē poſſibile caſū eē hmōi.i.taleȝ q̄lē paulante diffiniuimus ſȝ antiquos q̄ ſit euētus temerari⁹ ſine ꝯnexione cāꝝ Quid ergo dicendū ē de caſu querit Boetius.Eſt ne nihil in rerum natura quod iure queat.id eſt poſſit appellari caſus vel fortuitum vel eſt aliquid.tametſi pro q̄uis.lateat vulgus cui iſta vocabula conueniant. Notanduȝ q̄ hec propoſitio ex nihilo nihil exiſtere vera eſt in comparatione ad cauſam particularem . que in ſua actione preſupponit materiam.tñ in cōparatione ad cauſam vniuerſalem que eſt cauſa totius entis non eſt vera.Unde dicimus deū oīa creaſſe ex nihilo ⁊ fide tenemus.ſed antiqui de iſto modo productionis ꝑ creationē non loquebantur:ſed primo modo.Unde Areſtoteles Primo phiſicorū. Impoſſibile eſt aliq̄d fieri ex his que nō ſunt. de hac eñ opiniōe ꝯuenit̄ omnes qui de natura ſunt.

¶ Areſtoteles meus id inq̄t in phiſicis.Hic ph̄ia ſoluit q̄ōnē de caſu ⁊ primo oñdit eam eſſe ſolutā ab areſtotile ⁊ oſtendit modum eius. ſcd̄o declarat q̄ licet caſus nō habeat cauſas ꝑ ſe:habet tñ cauſas per accidens ibi. He ſunt igitur . Primo dicit areſtoteles meus id eſt doctrina mea nutritus et deditus deffiniuit caſum in phiſicis id eſt in ſecūdo phiſicorum breui ratione et propinqua veri.i.veritati.⁊ querit Boeti⁹ Quonā inquā modo.dicit philoſophia.Quotiens aliquid geritur id ē fit gratia cuiuſpiam

rei. i. alicui⁹ rei. ⁊ aliud obtingit quibuſdā de cauſis ꝙ̄ qđ̄ itendebať illud vocatur caſus. vt ſi aliqͥs cā colēdi agri fodiēs humū inueniat pōdus auri defoſſum. hec inuētio auri crediť fortuitu. i. a cāu accidiſſe. veꝝ ꝑ ꝫ talis euētus caſual' nō eſt de nihilo. i. de nlla cā. ſiē dicebat diffinitio antiqͥꝝ. nā euētus caſualis hꝫ ꝓpꝛias cās. qͥꝛū ꝯcurſus inopinat⁹ ⁊ iꝓꝛouiſus ſupple

diſſe: veꝝ nō de nihilo ē. Nā ꝓpꝛias cās hꝫ. quarū iꝓꝛouiſus inopinatuſqꝫ ꝯcurſus caſū vř ogatus. Nā niſi cultoꝛ agri humū foderet. niſi eo loci pecuniā ſuā depoſitoꝛ obꝛuiſſet. aurū nō eēt inuentū. Hec ſunt igitur fortuiti cauſe compendij. quod ex obuijs ſibi ⁊ ꝯfluentib⁹ cauſis. nō ex gerētis intentōe ꝓuenit. Necqꝫ enī vel qui auꝝ obruit. vel qui agrū exercuit. vt ea pecūia reperiretur intendit. ſꝫ (vti dixi) quo ille obꝛuit hūc fodiſſe ꝯuenit atqꝫ ꝯcurrit. Licet igiť definire caſū eē inopinatū. vt ex confluentibus cauſis in his q̄ ob aliqͥd geruntť euē

ab eo qui aliquid fecit cā alteri⁹ rei: vř opat⁹ eē caſū niſi eī cultoꝛ agri foderet humum que ſupple foſſio ē vna cā inuētionis auri. ⁊ niſi eo loci. i. loco depoſitoꝛ obꝛuiſſꝫ id eſt abſcondiſſet pecuniam ſuā. q̄ eſt alia cauſa inuētionis auri: auruꝫ non eēt inuentū.

Notanduꝫ ꝙ caſus ſm Areſtotelē ē qn̄ aliqͥd fit ꝓpter aliquē finē vt foſſio agri ꝓpter ſeminationē. ſi aliqͥd aliđ euenit ex qͥbuſdā cauſis ꝑter hoc qͥ ītēdebať ſꝫ ē caſus. vt īuētio theſauri caſualis ē. q̄ nō ītendebať a foſſoꝛe agri. Ex q̄ pꝫ ꝙ inuētio theſauri ē caſualis. nō tō ꝙ nō ē ꝓuiſa a deo. ſꝫ qꝛ tō ē ꝓuiſa ab homine. ⁊ ita caſus nihil eſt quo ad deum: ſed eſt aliquid que ad hominem: preter cuius intentionem ⁊ prouiſionē euenit.

¶ Hec ſūt igitur. Hic oñdit phīa ꝙ lꝫ caſus hēat cauſas non tn̄ hꝫ cās ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ accidēs dicēs. Hec igiť ſūt cāe fortuiti ꝯpendij. i. fortuiti euētus. qđ fortuitū ꝯpēdiū ꝓuenit ex cauſis obuijs ⁊ ꝯfluētib⁹. nō ex intētōe gerētis. nō enī ille q̄ aurū obruit. vř qui agꝝ exercuit. i. fodit. intēdit vt ea pecūia reperireť. ſꝫ vt dixi: preter gerētis intētionē euenit hunc fodere. q̄ ille obruit pecuniam. ⁊ ꝯcurrit ſupple inuentio pecunie. Notandum ꝙ cauſa efficiens non agit niſi moueatur a fine. Finis autem nō mouet niſi ſm ꝙ eſt ī intentione. ⁊ tō reſpectu illius effectus qui eſt ī intentione agēs eſt cauſa per ſe. ſed ſiquid contingat in actione ꝑter ītentionē agētis illi⁹ agens eſt cauſa per accidēs. ⁊ ſic caſus: qꝛ ꝯtingit preter intentionem agentis non hꝫ cauſam agentem per ſe ſed per accidēs.

¶ Licet igiť definire. Hic phīa ſoluit ſcđam qōnē oñdendo quid ſit caſus. Cōcludit q̄ diffinitōeꝫ ei⁹ ex iā dictꝭ dicēs. Lꝫ igiť definire caſū eē euētū inopinatū ex cauſis ꝯfluētib⁹ in his q̄ geruntť ob aliquid aliud. Tunc oñdit

quō effect⁹ caſualis cadit ſub ordine ꝓuidentie. Dictū eſt eñ ꝙ caſus ꝓuenit ex cauſis cōfluētib⁹. Qz aūt cauſe cōfluāt hoc ꝓuenit ex ordine ꝓuidentie. Vñ dicit. Cauſas ṽo ꝯcurrere ⁊ cōfluere facit iſte ordo ſup. fatalis. ꝓcedens īeuitabili cōnexiōe. ſ. cauſaꝝ. qui deſcēdens ſup. ordo de fonte ꝓuidētie: cūcta diſponit ſuis tꝑib⁹ ⁊ locis. Notandū ꝙ diffinitio caſus eſt

tum. Cōcurrere ṽo atqꝫ ꝯfluere cauſas facit ordo ille īeuitabili ꝯnexiōe ꝓcedēs: qui de ꝓuidētie fonte deſcēdens: cūcta ſuis locis tempꝛibuſqꝫ diſponit.

Metrū pꝛimū quinti libꝛi. (quētū.

r Vpis achemenie ſcopulis vbi ṽſa ſe
Pectoꝛib⁹ figit ſpicula pugna fugax
Tigris ⁊ eufrātes vno ſeſe fonte reſoluūt.
Et mox adiūctis diſſociant aquis.
Si coeāt: curſūqꝫ iterū reuocent ī vnū.
Confluat alterni qd̄ trahit vnda vadi.
Cōueniāt puppes: ⁊ vulſi flumīe trunci
Mixtaqꝫ foꝛtuitos implicet vnda modos
Quos tñ ipa vagos terre decliuia caſus
Gurgitis ⁊ lapſi defluus oꝛdo regit.
Sicqꝫ ꝑmiſſis fluitare videtur habenis
Foꝛs. patit̄ frenos: ipaqꝫ lege meat.

bona. qz ꝑ eā caſus diſtinguit̄ ab alijs. ꝑ h̄ qd̄ dr̄: caſus eſt euēt⁹ īopinat⁹: excluditur effect⁹ neccīo euenīēs vl' vt frequēter: ſic ſolē oꝛiri vl' hominem naſci cū ąnqꝫ digitis ī vna manu. talia eñ non eueniūt caſualit̄ ⁊ inopīate. Per h̄ qd̄ dr̄ ex cōfluentib⁹ cauſis: excludit̄ caſus ꝑ modo dict⁹: qui ſm antiquos ponebat̄ pro duci ex nulla cōnexiōe cauſarū. Per h̄ aūt qd̄ dr̄ in his ą gerunt̄ ob aliąd aliud: ꝑ hoc excludit̄ a caſu caſualitas ꝑ ſe. caſus eñ ⁊ foꝛtuna ſūt cauſe ꝑ accidēs: ⁊ fiūt ꝑ̄ter intētōez agētis.

Vapis achemenie ſcopulis. Iſtud eſt ꝑ̄mū illi⁹ ąnti qd̄ dr̄ metꝝ elegiacū. ⁊ ꝑ̄mū metrū ē dactilicū exametrū. ſecūdū eſt trochaicū penthametrū: vel dactilicū penthametrū. In ą phīa oñdit quō euētus caſualis ſe hz ad ꝓuidētiā diuinā. Eſt aūt materia exēpli ꝙ tigris et eufrates ſūt duo fluuij ab eodē fonte ꝓcedētes: ą poſtea abīuicē diuidunt̄. ⁊ ſi iteꝝ ꝯcurrāt neceſſe ē naues ⁊ alia ą ꝑ iſta flumīa deferunt̄ cōcurrere. ą ądē cōcurſus ꝓuenit inꝯ̄tū regunt̄ decurſu iſtoꝝ fluuioꝝ: ⁊ tñ eſt ꝑ̄ter intētōez iſtoꝝ ą regūt naues. Eodē mō cōcurſus cauſarū caſualis ꝯ̄uis ſit ꝑ̄ter intētōez ipoꝝum agētiū: tamē cōcurrūt ſm defluxū oꝛdinis fatalis ex regimīe diuine ꝓuidētie. Et ꝗ̄uis nobis ignoꝛātib⁹ oꝛdinē diuīe ꝓuidētie videant̄ aliąd caſuale ⁊ foꝛtuitū: tñ in ꝯpatōe ad deū oīa ſunt oꝛdinata ⁊ ꝓuiſa. Vñ dicit in

T

lſa. Tigris ⁊ eufrates reſoluūt ſe vno fōte ſcopulis. i. ex ꝯcauitatib⁹ rupis achemenie. i. mōtis parthie. vbi. ſ. ī parthia fugax pug ꝟſa ſpicula. i. ſagittas figit pectorib⁹ ſequētū. Eſt eñi cōſuetudo parthoꝝ ꝙ fugiēdo pugnāt ſagittādo a tergo ꝯ inſequētes. Et mox. i. paruū poſt ſpaciū. tigris ⁊ eufrates diſſociant abiūctis aquis ſup. alijs. ⁊ ſi dicti fluuij iterū coeāt. i. ꝯueniant. ⁊ reuocētur ī vnū curſuꝫ. ꝯfluat. i. oportꝫ ꝯfluere: illō qd̄ vnda alterni vadi. i. vtriuſ fluminis. trahit. i. ſecū ducit. ⁊ cōueniant puppes et trūci. vulſi. i. eradicati. flr. nunc. i. p flumen. et vnda mixta. i. ꝯfluens īplicꝫ. i. īplicabit ſortuitos modos. q2 vnda faciet cōcurrere fortuitu naues ⁊ trūcos: qs tñ vagos caſus. i. caſuales euētus: regit ipa declinia terre. i. depſſio terre: dans viā fluuio. ⁊ defluus ordo lapſi gurgitis. i. currentis aq: regit illos vagos curſus. Et ita eſt de euētu caſuali reſpectu ꝓuidentie. Vñ dicit. Fors. i. caſus vel fortuna: q̄ videt fluitare pmiſſis habenis. i. ſine regimīe. illa patit frenos. i. regimīa. ⁊ meat. i. trāſit: ipa lege. i. p ipam legē diuine ꝓuidentie

Proſa ſecūda q̄nti libri:

a Nimaduerto inquā: idq vti tu dicis ita eſſe ꝯſentio. Sꝫ in hac herētiū ſibi ſerie cauſarū eſt ne vlla noſtri arbitrij libertas: an ipſos quoq humanoꝝ motus animoꝝ fatalis cathena cōſtringit. P. Eſt inquit. Neq eñ fuerit vlla rationalis natura q̄n eidem libertas aſſit arbitrij. Naꝫ qd̄ ratōe vti naturaliter poteſt: id habet iudiciū quo quodq diſcernat per ſe. igit fugi-

Nota ꝙ ſcribit in Geñ. Tigris ⁊ eufrates ſunt fluīa: quoꝝ ort⁹ eſt in paradiſo. Sed Hieronym⁹ autoritate Saluſtij dicit ꝙ ortus tigris ⁊ eufrates demōſtrat in armenia. i. in parthia: cui videt Boeti⁹ ꝯſentire. Beatus aūt Auguſ. ſup Geneſim ad līam iſtā ꝯrietatē cōcordat: dicēs. Illud cōtingit in iſtis flumībus qd̄ in alijs expimur. ſ. ꝙ aliqñ abſorbent a terra ⁊ iterum oriunt. Et q2 hoc ſepe pt cōtingere. ideo de ortu ipoꝝ fluuioꝝ diuerſa pnt dici. Vñ eñ Moyſes dicit in Geñ. ꝙ oriant in paradiſo: pt itelligi de prima origine eoꝝ. Sꝫ qd̄ dr ab alijs ꝙ al's oriant: pt itelligi de ortu eorū ſecūdario. Notādū ꝙ parthia eſt regio quedā q̄ alio noīe dr achemenia Vñ dicunt homīes parthi q̄ vincūt hoſtes ſuos fugiēdo ſagittas a tergo mittēdo. ⁊ ſic amor vincēdus ē fugiēdo. Vñ poeta dixit. Qua ſpecie martis cedit victoria parthis. Cipris ea pte ſili qꝫ vincit arte. Cipris. i. venus que colebatur in cipro. Et paup h̄enric⁹. Proſcribas igit gladijs ⁊ fuſtibus ipm: ſupple amorē. Et fugiēdo fuga quē fuga ſola fugat.

Animaduerto inquā. Hic incipit ꝓſa ſecūda hui⁹ q̄nti: in q̄ incipit determīare de cōueniētia libri arbitrij ad ꝓuidentiā diuinā. Et primo q̄rit an liberū arbitriū poſſit ſtare cū ꝓuidētia diuina. Et pria ꝓbat liberū

152

rum arbitriū eſſe. Scđo oñdit quō diuerſificat̃ in diuerſis. Et tertio oñdit act⁹ libert arbitrij cadere ſub ꝓuidētia diuia. Scđa ibi. Sʒ hāc. Tertia ibi Que tū. Primo dicit. Aiaduerto inquā .i. cognoſco: quō caſus ſtat cū ꝓuidentia: ⁊ ita cōſentio ſicut dixiſti. Et qrit Boe. Eſt ne vlla libertas arbitrij in hac ſerie cauſaꝝ ſibi herētiū: an fatalis cathena .i. fatalis neceſſitas cō-ſtrīgit motus .i. affect⁹ humanoꝝ aioꝝ. Tūc pҕia ꝓbat liberū arbitriū eſſe: dicens. Libertas arbitrij ē nō obſtāte ꝑdicta cōnexione cauſarū. neqꝫ eñ fuerit .i. eē poterit vlla rōnal natura q̄n libertas arbitrij eidē aſſit

enda optāda vc dinoſcit. Qđ vo q̄s optādum iudicat: eſſe petit. Refugit vo quod eſtimat eſſe fugiendum. Quare quib⁹ ineſt ratio: ipis etiam ineſt volēdi nolendiqꝫ libertas. Sed hanc nō in oīnibus equam eſſe cōſtituo. Naꝫ ſupnis diuiniſqꝫ ſubſtātijs: ⁊ ꝑſpicax iudiciū: ⁊ incorrupta voluntas: ⁊ efficax optatoꝝ p̄ſto eſt ptās. Humanas vo aīas liberiores q̄dē eſſe neceſſe eſt cum ſe in mentis diuine ſpeculatiōe cōſer-

Et accipit̃ hic rōnalis natura large ꝓ oī eo qđ habet cognitōem intellectiuam. ꝓbat aūt ꝙ oī nature rōnali inſit liberū arbitriuꝫ: dicēs. Illud qđ p̄t naturalr̃ vti rōne: id hꝫ iudiciū quo diſcernat vnūquodqꝫ. igit̃ per ſe dinoſcit .i. diſcernit fugiēda ⁊ optāda. Qđ aūt quis iudicat optāduꝫ id petit .i. ꝓſequit̃. ⁊ refugit illud qđ eſtimat fugiēdū. Quare quib⁹ ineſt ratio: illis ineſt libertas volēdi ⁊ nolēdi. Poteſt ergo ſic ratio formari. Oē qđ poteſt vti rōne habet iudiciū cognoſcēdi fugiēda ⁊ optāda. ſꝫ qđ quiſqꝫ iudicat optandū ꝓſequit̃: ⁊ qđ iudicat fugiendū hoc refugit. ergo omne qđ p̄t vti rōe hꝫ libertatē volendi ⁊ nolēdi. Notandū ꝙ dicit: illud qđ vtit̃ ratione hꝫ iudiciū quo diſcernat vnūquodqꝫ. hoc dicit ad differentiā iudicij naturalis qđ eſt in brutis. quo nō iudicat̃ vnūquodqꝫ agenduꝫ: ſed aliqđ particulare. ſicut ouis nō iudicat de quolibet fugiendo: ſed tm̄ de lupo. et apes nō habent induſtriā ad faciendū aliqđ opus: niſi ad fauos mellis. ſꝫ iudiciū ratiōis eſt de quolibet que agunt̃. Notandū ꝙ dicit ꝙ habens rōnis iudiciū ꝑ ſe iudicat ꝓſequēduꝫ vel fugiendū. licet eñ bruta quodāmodo cognoſcāt fugienda vel ꝓſequenda: non tamē per ſe. quia non ſunt cauſa iudicij. Homo autem nō ſolum cognoſcit finem ⁊ ordinata in finem: ſed cognoſcit ea vniuerſaliter per moduꝫ collationis ⁊ per modū ſyllogiſticū. etiam homo ſuū iudicium iudicat ⁊ diſcernit. quia intellectus eſt virtus cōuerſa ſupra ſe.

¶ Sed hanc non in oīnibus. Hic oſtendit pҕia quomō liberum arbitriuꝫ diuerſificat̃ in diuerſis: ſcilicꝫ in angelis ⁊ hominibus: dicens. Hanc ſcilicet libertatem arbitrij non cōſtituo eſſe equam .i. equalē in oībus. qꝛ maior eſt in ſubſtantijs diuinis q̄ in hoībus. Nā ſupnis ⁊ diuinis ſubſtan-

tijs ineſt ꝑſpicax iudiciū.i.infallibile iudiciū. ⁊ ineſt eis incorrupta volun
tas.i.inflexibilis ad malū. ⁊ in eis eſt ꝑſto.i. parata efficax ptās optatorū.
q̄r nō eſt in eis impedimētū executōis. Alias vero hūanas neceſſe ē eſſe libe-
riores q̄n cōſeruāt ſe in ſpeculatōe diuīe mentis.minꝰ vero libere ſunt cū di
labunt̄ ad corpa.i.ad curā rerū corpaliū.⁊ adhuc minꝰ libē ſunt cū colligā
tur t̄renis ar
tubus.i. affe
ctibꝰ:q̄bꝰ mi
nꝰ reſiſtē pn̄t
paſſiōibꝰ īſur
gentibꝰ. Ex-
trema vo.i.
maxima ē ſer
uitꝰ animarū
q̄ n̄do dedi-
te vitijs ceci
derint a poſ-
ſeſſione pro-
prie ratōis q̄
regi.i.dirigi
deberēt in a-
gendo. Naz

uant.minꝰ vo cum dilabūtur ad corpa.mi
nuſq̄ȝ etiā cum terrenis artubꝰ colligant.
Extrema vo eſt ſeruitus:cum vitijs dedi-
te ratōis ꝓprie poſſeſſiōis ceciderint. Naz
vbi oculos a ſumme luce veritatis ad in-
feriora et tenebroſa deiecerint:mox iuſti-
cie nube caligātur:pernicioſis turbant̄ af-
fectibus. Quibus accedendo:cōſentien-
doq̄ȝ quaz iuexere ſibi adiuuant ſeruitutē.
et ſūt quodāmodo ꝓpria libertate captiue.

vbi.i.poſtq̄ȝ.aīe deiecerint oculos rōis ⁊ ītellectꝰ a luce ſūme vitatis ad ī-
feriora ⁊ tenebroſa.i.ad t̄rena ⁊ carnalia.mox caligant̄.i.obſcurant̄ nube
inſcitie.i.ignorātie.⁊ turbant̄ ꝑnicioſis affectibꝰ.i.paſſiōibꝰ.q̄bꝰ acceden
do ⁊ ꝯſentiēdo adiuuāt.i.augmētāt ſuitutē.quā ſibi īuexere.i.induxerūt.
⁊ aīe vitioſoꝝ ſunt q̄dāmō captiue ꝓpria libertate. Notandū ꝙ liberū ar
bitriū ē libertas iudicādi ⁊ exeq̄ndi res. Uel ſm Boet.ſup ꝑ ꝑiarmeī.libe
rū arbitriū ē de volūtate iudiciū animi nullo extrinſeco aut violēter cogē-
te:aut violēter impediēte:nullo cogēte ad faciēdū q̄d diſplicet:nullo īpe-
diēte ne fiet q̄d placet. Notādū ꝙ liberū arbitriū in duobꝰ ꝯſiſtit.ī liber
tate iudicādi: ⁊ ī libtate exequēdi iudicata. Primū.ſ.libtatē iudicādi īpe
dit igrātia:ſʒ libtatē exeq̄ndi īpedit īpotētia executōis ⁊ corruptio volūta
tis. Nūq̄ȝ eī poſſumꝰ bonū ꝑficē:tū volūtate corrupta vitio nō ꝑficimꝰ. In
ſubijs aūt ſepatꝪ nō ē igrātia iudicādi:nec īpotētia ꝑficiēdi: nec corruptio
volūtaꝪ.ꝗ ī eis ē maxīa libtas arbitrij. Intelligētie eīn ī ullo fallūt̄.ꝗ hn̄t
ꝑſpicax iudiciū ⁊ nūq̄ȝ volūt niſi bonū.ꝗ ī eis ē īcorrupta volūtas ⁊ pn̄t ꝑfi
cere q̄cq̄d deſiderāt.ꝗ in eis ē efficax ptās optatoꝝ. Notādū ꝙ q̄dā dixe
rūt fuiſſe de intētōe Platonis:aīas hūanas ſil̄ eē creatas in celo:⁊ poſtea
deſcēdere ī corpa:⁊ ī eis detineri tanq̄ȝ ī vinculis.ſm illos gradꝰ libertatꝪ
aīaꝝ hūanaꝝ q̄s ponit in lr̄a ſic diſtīguūtur.ſ.ꝙ aīe cuȝ ſint ī celo create in
ꝯtēplatōe diuīe mētis ſunt maxīe libere. cuȝ aūt deſiderio corpoꝝ incipiūt
deſcēdere ad corpꝰ ſunt minꝰ libere.cū aūt iā ſunt colligate corpibꝰ adhuc
ſunt minꝰ libere.ſʒ mīma libertas ē ī eis q̄n ſubdunt̄ vitijs. Iſta t̄n expoſi-
tio nō tenet ſm veritatē. Ideo alit̄ exponit̄.ꝙ illas aīas neceſſe ē eē libe-
riores q̄ ꝯtēplatōi diuīe inſeruiūt:vt aīe virtuoſoꝝ ⁊ ꝯtemplatiuoꝝ:quoꝝ

cōuerſatio in celis eſt. Jlle aūt ſunt min⁹ libere que dilabunt̄ ad corpa.i.
q̄ue deſcendūt ad curā rex tpaliū: ſicut ſunt practici q̄ negociant̄ circa bo-
na tpalia ad cōem vtilitatē diſpēſanda. adhuc min⁹ libere ſunt aīe que ter
renis artub⁹ colligant̄.i. que deſcēdūt ad curandū ꝓpriū corp⁹ ⁊ ꝓpriā vti-
litatē. minime aūt libere ſunt que ſubdite vitijs ratōem amittūt. Uitioſus

Que tamē ille ab eterno cūcta ꝓſpiciens
ꝓuidētie cernit ītuit⁹: ⁊ ſuis queq; meritis
p̄deſtinata diſponit. oīa videt ⁊ oīa audit.

Metrū ſecundū q̄nti libri.

p Uero clarū lumīe phebum
Melliflui canit oris homerus.
Qui tamē intima viſcera terre
Non valet aut pelagi radioꝝ
Infirma ꝓrumpere luce.
Haud ſic magni conditoꝛ orbis

enī nō vnius tm̄ dn̄i eſt ſeruus. ſ; tot dominoꝝ q̄t vitioꝝ: ſm beatū Aug⁹. ¶ Que tn̄ ille. Hic oſtendit ph̄ia quō act⁹ liberi arbitrij cadunt ſub ꝓuidētia diuina. qꝛ ꝓpē ſ; q̄ diuina cognitio ſe extēdit ad oīa: dicens. Que

oīa dicta quo ad diuerſos gradus libertatis: ⁊ quo ad oēs act⁹ inde ꝓue-
nientes: cernit ille intuit⁹ ꝓuidentie diuina cūcta ꝓſpiciens. ⁊ queq; p̄de-
ſtinata diſponit ſuis meritis: reddendo bonis bona: ⁊ malis mala. Et hoc
cōfirmat autoritate greca: q̄ ſonat in latino. Omnia videt deus ⁊ oīa audit
Uel ſm alios ſonat. deus illuſtrat oīa clari⁹ q̄ʒ ſol. Notandū q̄ licz diui
na ꝓuidentia ab eterno oīa ꝓſpexerit: nō tn̄ ꝓpter hoc neceſſitat̄ liberū ar-
bitriū ad faciendū bonū vel malū. qꝛ ſm Ariſto. iij. Ethic. homo eſt dn̄s ſu
arū opationū a p̄ncipio vſq; ad finē. Et ꝙ ſm merita opationū liberi arbi-
trij recipit penā vel p̄miū.

Uero clarū lumīe phebū. Iſtud eſt metrū ſecundū hui⁹ q̄nti: qđ dici-
tur archiloicū ab īuētore: dactilicū a pede p̄domindruāte. In quo ph̄ia
cōmendat excellentiā diuine cognitōis in compatōe ad ſolē materialē: di-
cens. Homerus oris melliflui.i. dulcis eloquētie. canit.i. deſcribit phebuʒ
.i. ſolē clarū puro lumīe. Forſan enī Homer⁹ fecit libꝛuʒ de claritate ſolis:
qui.ſ. ſol non valet ꝓrumpere.i. penetrare. intima viſcera.i. ꝓfunda terre.
⁊ pelagi.i. maris. infirma.i. debili luce radioꝝ. Haud ſic.i. non ſic habet ſe
cōditoꝛ magni orbis.ſ. deus. ſ; ipe ſua cognitōe penetrat oīa: cū nihil poſ-
ſit ipm latere huic.ſ. cōditori. tuēti.i. reſpiciēti. cūcta ex alto.ſ. celo. terre ſi-
bi reſiſtūt nulla mole.i. magnitudine: ſicut obſiſtūt radijs ſolis. Nec etiaʒ
nox obſcura obſtat ſibi atris nubib⁹. īmo in vno ictu mētis.i. in vnico mē-
tali intuitu: cernit que ſunt q̄ʒtū ad p̄ſentia. que fuerūt q̄ʒtū ad p̄terita. que
veniāt q̄ʒtū ad futura. quē.ſ. cōditorē. qꝛ reſpicit oīa ſolus: tu poſſis dicere
verum ſolem. Notandū licz deus oīa cognoſcēdo ꝓuideat etiā illa q̄ fi-
unt ex libero arbitrio: voluit tamē quaſdā creaturas eſſe liberi arbitrij. q̄a

hoc magis decet diuinā bonitatē. Sicut enī melius ⁊ nobilius eſt regnū in quo nō tm̄ ſeruitur regi a ſeruis: ſed etiā a liberis ꝙ vbi tm̄ ſeruit a ſeruis. ſic melius erit regnū dei ⁊ decenti⁹ ex hoc ꝙ ſunt alique creature libere ſeruiētes: ſicut homo ⁊ angelus ꝙ̄ ſi eſſent ſole creature ſeruiliter opantes: cuiuſmodi ſunt oēs creature ꝑter hoīem ⁊ angelū: que ex determiatōe nature neceſſitanē ad ſua opera.

Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terre mole reſiſtunt.
Non nox atris nubibus obſtat:
Que ſint: que fuerint: veniantq;
Uno mentis cernit in ictu.
Quem quia reſpicit omnia ſolus:
Uerum poſſis dicere ſolem.

Proſa tertia libri quinti.

Tum ego. En inquam difficiliori rurſus ambiguitate cōfundor. P. Quenam inqt iſta eſt: iam enī quibus ꝑturbare cōiecto. B. Nimiū inquā aduerſari ac repugnare videt̄ ꝑnoſcere vniuerſa deum: ⁊ eſſe vllum libertatis arbitriū. Nam ſi cūcta ꝓſpicit deus: neq; falli vllo modo poteſt: euenire neceſſe eſt ꝙ ꝓuidentia futurū eſſe ꝓuiderit. Quare ſi ab eterno non facta hominū modo: ſed etiam cōſilia volūtateſq; ꝑnoſcit: nulla erit arbitrij libertas. Neq; enī vel factū aliud vllū: vel quelibet exi-

Tum ego. En inquam. Hic incipit tertia ꝓſa hui⁹ qnti: ī qua Boeti⁹ obijcit cōtra p̄dicta: oſtendēs nō poſſe ſil' ſtare ꝓuidentiā ⁊ liberum arbitriū. Et ꝑmo ꝑmittit ꝙ dicta ꝑūt habē dubitatōem. Secūdo ponit rōem dubitatōis: ibi. Nimiū īquā. Primo dicit. Tum ꝑ tūc: finitis p̄dictis ego Boet. inquā. O phīa rurſ⁹ ego cōfundo: difficiliori ambiguitate. Et q̄rit phīa. Quenā eſt iſta ambiguitas. iā enī cōiecto. i. indico. qbus tu perturbare. i. ꝑturbaris. Notandū ꝙ cōiectare eſt ex aliquibus ſignis aliquid putare. Et ſic phīa cōiectit per locū a cōiter accidentib⁹ dubitatiōem Boetij. quia cōmuniter quicūq; loquebant̄ de ꝓuidentia ⁊ libero arbitrio dubitabāt de cōpaſſibilitate eoꝝ.

¶ Nimiū inquā. Hic Boeti⁹ exꝑmit ſuam dubitatōem: oſtēdens ꝓuidentiam ⁊ liberū arbitriū eſſe incōpaſſibilia. Primo facit hoc. Secundo excludit quaſdā vias quib⁹ aliqui conabant̄ defendere ꝓuidentiam: ibi. Quid igit̄. Ad ꝓbandū ḡ incōpaſſibilitatē p̄dictoꝝ ponit tres ratiōes. Scd̄a ibi

ſtere poterit volũtas: niſi quam neſcia falli ꝓuidentia diuina p̄ſenſerit. Naꝫ ſi alioꝛſum ꝗ̄ ꝓuiſa ſunt detoꝛqueri valēt: nõ iam erit futuri firma p̄ſentia: ſed opinio potius incerta: quod de deo nefas credere iudico Neqꝫ eniꝫ illam pꝛobo ratiõem qua ſe quidam credunt hunc queſtionis noduꝫ poſſe diſſoluere. Aiũt enim non ideo quid eſſe eventurum: quoniaꝫ id prouidētia futuruꝫ eſſe ꝓſpexerit: ſꝫ ecõtrario potius. quoniam qđ futurũ eſt: id diuinaꝫ ꝓuidentiam

Ad hec. Tertia ibi. Poſtremo. Primo ponit p̄mã rõem. Secũdo excludit quãdã ſolutõem eius: ibi. Neqꝫ eñ. Primo modo dicit. Nimiũ videt̄ aduerſari ⁊ repugnare deũ p̄noſcere vniuerſa: et eſſe vllũ libertatis arbitriũ. Q₂ aũt iſta repugnãt ꝓbat. Nam ſi de⁹ ꝓſpicit cũcta: neqꝫ vllo modo falli p̄t: neceſſe eſt euenire illud qđ ꝓuidentia p̄uiderit eſſe futurũ. qđ ſi nõ eueniret falleretur ꝓuidētia Quare ſi ab eterno nõ modo. i. non tm̃ facta hominũ: ſed etiaꝫ cõſilia ⁊ voluntates prenoſcit: nulla erit libertas arbitrij: ſꝫ omnia euenirent de neceſſitate. Q₂ aũt deus ſua ꝓuidētia omnia p̄cognoſcat: declaraꝫ Neqꝫ eñ poterit exiſtere aliquod factum vel aliqua voluntas: niſi quam preſenſerit. i. p̄ſciuerit ꝓuidentia diuina neſcia. i. nõ potens falli. nec poſſunt aliter euenire ꝗ̄ p̄uiſa ſunt. Nam ſi valent detoꝛqueri alioꝛſum. ſ. vt aliter eueniant ꝗ̄ ꝓuiſa ſunt: non erit iam firma p̄ſcientia dei: ſed potius erit incerta opinio: quod iudico nefas credere de deo. Notandum ꝙ ex littera ſic foꝛmatur ratio. Illa que prouidētur infallibiliter de neceſſitate eueniũt. ſed omnia prouidētur a deo infallibiliter. ergo omnia de neceſſitate eueniũt. ⁊ ſic perit libertas arbitrij. Notandum ꝙ ſcientia dei non eſt opinio. qꝛ opinio eſt eoꝛum que ſic ⁊ aliter ſe poſſunt habere: ex p̄mo Poſterioꝝ. ſcientia autem eſt eoꝝ que non poſſunt ſe aliter habere. ergo ſcientia dei non eſt dicenda opinio.

¶ Neqꝫ enim illam pꝛobo rationeꝫ. Hic philoſophia excludit quãdam reſponſionem que poſſet dari ad p̄dictam rationē. Et primo ponit eam. Secundo eam excludit: ibi. Quaſi vo. Primo dicit. Neqꝫ enim pꝛobo. i. appꝛobo. illam rationem. i. reſponſioneꝫ. qua quidam credunt ſe poſſe diſſoluere nodum. i. difficultatem queſtionis. Aiunt eñ non ideo quid eſſe venturum: quoniam ꝓuidentia ꝓſpexerit illud eſſe futurũ. i. venturuꝫ: ſed potius econtrario. i. ecõuerſo. quoniam quod futurum eſt: illud non poſſe latere ꝓuidentiam diuinã. quaſi di. euentus rei eſt cauſa p̄ſcientie ⁊ non ecõuerſo. et ideo ex euentu debet concludi neceſſitas p̄ſcientie: non ecõuerſo ſcđm eos. Et iſto modo neceſſarium eſt hoc: ſcilicꝫ quod cõcluditur de euētu relabi in ꝯ̃riã ꝑtē. ſ. vt quod cõcludit̄ de euētu: hoc ꝯcludat̄ de p̄ſentia.

Necꝫ enĩ neceſſe eſt cõtingere que ꝓuidenť ſm eos: ſ; que futura ſunt neceſſe eſt ꝓuideri. Notandũ ꝙ prior ratio ꝑrendebat ꝙ oĩa futura de neceſſitate eueniãt. qꝛ deꝰ futura infallibiliter ꝓuidet. Rñſio aũt quorũdã dicit ꝯriũ. dicit enĩ. Non ideo qꝛ deꝰ ꝓuidet futura neceſſario eueniũt. ſ; quia uentura ſunt: ideo deꝰ ea ꝓuidet.

latere nõ poſſe. Eoqꝫ modo neceſſariuꝫ eſt hoc in ꝯriã relabi ꝑtẽ. Necꝫ enĩ neceſſe eſt ꝯtingere q̃ ꝓuidenť: ſed neceſſe eſt q̃ futura ſũt ꝓuideri. Quaſi vo q̃ cuiuſqꝫ rei cauſa ſit ꝑſcientia ne futurorꝫ neceſſitas ſit: an futurorꝫ neceſſitas cã ꝓuidentie laboreť. Ac nõ illud demõſtrare nitamur quoq̃ modo ſe habeat ordo cauſarꝫ. Neceſſariũ eſſe euẽtum ꝑſcitarꝫ rerũ: etiã ſi ꝑſciẽtia futuris rebus eueniẽdi neceſſitatẽ non videať inferre. Etenĩ ſi quiſpiam ſedeat: opinionẽ que eum ſedere cõiectat veram eſſe neceſſe eſt. Atqꝫ ecõuerſo rurſus ſi de quopiam vera ſit opinio q̃m ſedet: cuꝫ ſedere neceſſe eſt.

¶ Quaſi vo. Hic excludit iſtã reſpõſionem: dicens. Iſta rñſio ꝓcedit q̃ſi laboraret querẽdo cuiꝰ rei cã ſit ꝑſcientia. vtrũ ſit cã neceſſitatis futurorꝫ vł vtrꝫ neceſſitas futurorꝫ ſit cauſa ꝓuidentie ſed nos nitamur. i. laboramꝰ hoc demonſtrare. ſ. neceſſariũ eē euentũ reruꝫ ꝑſcitarũ: q̃q̃ mõ. i. quocũqꝫ modo: ſe habeat ordo cauſarꝫ. Etſi ꝑ q̃uis. ꝑſciẽtia nõ videať inferre neceſſitatẽ eueniẽdi rebꝰ futuris. Qđ declarat in exẽplo: dicens. Si aliq̃s ſedeat: neceſſe eſt opinionẽ eē verã q̃ cõiectat eũ ſedere. Et ecõuerſo ſi de aliquo vera ſit opinio qꝛ ſedet: neceſſe ē eũ ſedere. igiť in vtroqꝫ. ſ. in opiniõe ⁊ ſedẽte ē neceſſitas. in hoc. ſ. ĩ ſedẽte ē neceſſitas ſedẽdi. ⁊ ĩ altero. ſ. ĩ opiniõe eſt neceſſitas veritatis. Sꝫ nõ idcirco q̃ſqꝫ ſedet ſup. cauſaliť: q̃m vera eſt opinio. qꝛ veritas opiniõis nõ eſt cã ſeſſiõis. ſ; hec. ſ. opinio potiꝰ eſt vera: q̃m ꝑceſſit quẽpiã. i. aliquẽ ſedere. Et ita cũ cauſa veritatis ex altera ꝑte ꝓcedat: tñ in vtroqꝫ ē cõis neceſſitas. ⁊ eodẽ mõ ꝯtingit arguere de ꝓuidẽtia ⁊ de his q̃ ꝓuidenť. Vñ dicit. patet. i. manifeſtũ ē: ratiocinari de ꝓuidẽtia ⁊ de rebꝰ futuris. Nã etſi ꝑ q̃uis. idcirco ꝓuidenť: q̃m futura ſunt. nõ tñ ideo eueniũt q̃m ꝓuidenť. nihilominꝰ tñ neceſſe ē a deo vel vẽtura ꝓuideri: vel ꝓuiſa euenire. ita ꝑ vtreqꝫ ꝑti ineſt neceſſitas: q̃uis alteri cauſalitas. qđ ſolũ ſatis ē. i. ſufficit ad ꝑimendã libertatẽ arbitrij. Notandũ ꝙ rñſio iſta quã ĩnuit in lr̃a videť fuiſſe ipſius Origenis. q̃ ſup̃ ep̃lam ad Roma. ſic dicit. Nõ ꝓpterea aliq̃d erit qꝛ illud deꝰ ſcit futurũ. ſ; qꝛ futurꝫ ē: ideo ſciť a deo anteq̃ fiat. Qđ tñ ꝑt ĩtelligi dupľr. Vno mõ ꝙ euẽtus rei ſit cauſa ꝑſcientie ſm rōem ꝯñtie: ⁊ ſic rñſio ē vera. Alio mõ ꝑt ĩtelligi ꝙ euẽtus

rei ſit cauſa pſciẽtie ſm exiſtẽtiã: ⁊ ſic ẽ falſa. ⁊ hoc mõ improbat̃ hic a Boetio. Primo ḡ oñdit Boet. ꝙ iſta rñſio nõ eſt ad ꝓpoſituꝫ. Scđo oſtẽdit ꝙ nõ includit veritatẽ: ibi. Jam vo.

¶ Jam vo. Hic pħia oñdit ꝙ iſta rñſio ĩcludit falſitatem. qꝛ ponit ꝙ aliqđ tpale ſit cã eterni. Dicũt eñ ꝙ res future ſint cauſa ꝓuiſiõis etñe. Vñ dicit.

In vtroqꝫ igit̃ neceſſitas ineſt. in hoc quidem ſedendi. at vo in altero veritatis. Sꝫ nõ idcirco quiſqꝫ ſedet qm̃ vera ẽ opinio: ſꝫ hec potius vera eſt qm̃ quẽpiaꝫ ſedere precesſit. Ita cũ cauſa veritatis ex altera parte ꝓcedat: ineſt tamẽ cõis in vtroqꝫ neceſſitas. Similia de ꝓuidentia futuriſqꝫ rebus ratiocinari patet. Nam etiã ſi idcirco quoniã futura ſunt ꝓuident̃: nõ vo ideo quoniam ꝓuident̃ eueniũt. Nihilomin⁹ tamen a deo vel ventura ꝓuideri: vel ꝓuiſa euenire neceſſe eſt. qđ ad perimẽdã arbitrij libertatem ſolum ſatis eſt. Jam vo qꝫ ꝓpoſterum eſt vt eterne pſcientie tempaliũ reruꝫ euẽt⁹ cauſa eſſe dicat̃. Quid eſt autem aliud arbitrari ideo deuꝫ futura: quoniã ſunt euentura ꝓuidere qꝫ putare que olim acciderunt: cauſã ſumme illius eſſe ꝓuidentie.

Ad hec. ſicuti cũ quid eſſe ſcio: idipm eſſe neceſſe eſt. ita cuꝫ q̃d futurũ noui: idipm

Jaꝫ vo qꝫ ꝓpoſterꝫ. i. peruerſuꝫ eſt: vt euẽt⁹ rerꝫ tpaliũ dicat̃ eſſe cã etñe pſcientie. qđ dĩ ĩ iſta reſpõſiõe. Vñ ſubdit. Quid eſt aliud arbitrari deũ ideo ꝓuidere futura: qm̃ ſunt euẽtura qꝫ putare q̃ olim acciderũt. ſ. ipſa futura eẽ cãꝫ ſũme ꝓuidentie. q. d. nihil ẽ aliud dicẽ. Notandũ ꝙ nullũ tpale eſt cã eterni: ſed potius ecõuerſo. Indigni⁹ eñ non eſt cã digniorꝭ: eo ꝙ cauſa dignior eſt effectu tpale aũt indigni⁹ eſt eterno: ſicut corruptibile incorruptibili. ergo ⁊c̃.

¶ Ad hec. ſicuti cũ q̃d eſſe ſcio. Hic ponit ſecũdã rñſionẽ ad ꝓbãdũ ſecũdã cõcluſionẽ: dicẽs. Ad hec ſup. pdicta. addẽda eſt hec rõ. ſicuti cuꝫ ſcio eſſe q̃d. i. aliq̃d: neceſſe eſt ipm eſſe. ita cũ noui q̃d futurũ: neceſſe eſt idipm eſſe futurũ. ſic igit̃ fit. i. cõtingit. vt euẽtus rei pſcite nequeat euitari. Notandum ꝙ ratio ſic poteſt formari. ſicut ſe haber ſciẽtia reſpectu ſcibilis pſentis: ſic pſcientia reſpectu effectus futuri. ſꝫ cum ſcio in pſenti aliq̃d eſſe: neceſſe eſt ipm eſſe. ergo cum pſcitur aliquid futurũ eſſe: neceſſe eſt ipm futurum eſſe. ſꝫ deus pſcit oĩa futura. ergo neceſſario eueniũt. ⁊ ſic iterum tol

litur libertas arbitrij.

¶ Poſtremo ſi qd aliqs. Hic ponit tertiā ratōez ad idem: dicens. Si quis exiſtimet aliquid eſſe aliorſum. i. aliter ꝙ res ſe habet: illud nō modo. i. nō tm̄ non eſt ſciētia: ſed eſt fallax opinio lōge diuerſa a veritate ſciētie. quare ſi aliqd ita futurū eſt vt ei⁹ euētus nō ſit certus ꝛ neceſſarius: quō illud poterit p̄ſciri euētur. q. di. nullo mō. Cuius rōnez aſſigāt: dicēs. Sic ipſa ſciētia eſt impmixta falſitati: ſic illō qō cōcipitur ab ea nō pt aliť eſſe ꝙ ꝯcipiť. quia ſi poſſet aliť ſe habere: tūc ſciētia poſſet eē falſa. Unde ſbdit. Iſta ē cā quare ſciētia careat mēdacio. quia neceſſe eſt vnāquāq3 rez ita ſe habere ſicut ſciētia cōprehēdit eaz ſeſe habere.

futurum eſſe neceſſe eſt. Sic ſit igiť vt euentus p̄ſcite rei nequeat euitari. Poſtremo ſi quid aliquis aliorſū ꝙ ſeſe res habet exiſtimet: id non modo ſciētia non eſt: ſed eſt opinio fallax ab ſcientie veritate longe diuerſa. Quare ſi quid ita futurū eſt: vt eius certus ac neceſſari⁹ non ſit euentus: id euēturum eſſe preſciri qui poterit? Sicut enim ſcientia ipa impmixta eſt falſitati: ita id qō ab ea cōcipitur: eſſe aliter ꝙ cōcipitur nequit. Ea nāq3 cauſa eſt cur mendacio ſcientia careat. ꝙ ſe ita rem quāq3 habere neceſſe eſt: vti eam ſeſe habere ſciētia cōp̄hendit. Quid igiť. Quonā3 modo deus hec incerta futura p̄noſcit. Nam ſi ineuitabiliter euentura cenſet que etiam non euenire poſſibile eſt: falliť. qō ſentire nō modo nefas eſt: ſed etiam voce pferre. At ſi ita vti ſunt: ita ea futura eſſe decernit: vt eque vel

Notandū ꝙ ratio quaz intēdit ē iſta. Quicūq3 exiſtimat rez aliť eſſe ꝙ eſt: ei⁹ exiſtimatio eſt falſa. ꝛ nō eſt ſciētia ſ3 fallax opinio. ſ3 ſi de⁹ p̄ſcit aliqō futurū eē: ꝛ ſi ipm nō neceſſario eueniit ſicut p̄ſciuit p̄ſciētia dei: nō erit ſciētia ſ3 fallax opinio. ſ3 futura a deo p̄uiſa neceſſario eueniūt. ꝛ ſic perit liberū arbitriū.

¶ Quid igiť. Hic pħia improbat modos quib⁹ aliqui nituť ſaluare puidentiā. Et p̄mo querit quō poſſit ſaluari puidētia diuina: improbādo duos modos quib⁹ aliq̄ conabanť ipam ſaluare. Secūdo ponit tertiū modū ſilr ipm improbādo. Scđa ibi. Ar ſi apud. Primo diť. Quid igiť ſup. dicem⁹. quonā mō dici pōt ꝙ de⁹ p̄noſcit hec futura incerta? Prim⁹ modus eſt vt dicať de illa que puidet iudicari infallibiliter: ꝙuis poſſint nō eue-

nire. ſ id eſt incōueniens. qꝛ tūc falleret̃ ſua ꝓuidētia. Vn̄ dicit. Nā ſi deus cenſet. i. iudicet euenire infallibiliter: q̄ etiā poſſibile eſt nō euenire: fallit̃ ſup. de⁹. qd̓ nō modo. i. nō tm̄: nefas ē ſentire de deo: ſ etiā nefas ē voce ꝓferre. Secūdus mod⁹ ē vt dicat̃ deū ꝓuidere futura ĩdeterminate ſicut ſunt futura: ſ iſto modo ꝓuidētia dei nō eſt certa. Vn̄ dicit. Si de⁹ decernit iſta futura eſſe q̄ ꝓuident̃ indeterminate ſicut ſūt. vt ſcȝ cognoſcat ea eque. i. equaliť: poſſe fieri vel nō fieri que ē iſta preſcientia q̄ nihil certū: nihil ſtabile cō ꝑhēdit. q. d. taliť ꝓuidētia nulla eſt. Et q̄d hec ꝑſciētia refert: id eſt differt: ab illo vaticinio ridiculoſo Tireſie: qui dicebat. Quic

fieri ea: vel non fieri poſſe cognoſcat. que ē hec ꝑſciētia q̄ nihil certū: nihil ſtabile cō- ꝑhēdit. Aut q̄d hoc refert vaticinio illo ridiculo Tireſie: quicq̄d dicā aut erit aut nō Quid etiā diuina ꝓuidētia hūana opinione ꝑſtiterit: ſi vti hoīes incerta iudicat quorum eſt incert⁹ euētus. Qd̓ ſi apud illuz rerum omniū certiſſimū fontē nihil incerti eſſe poteſt: certus eoꝝ eſt euētus que futura firmiter ille ꝑſcierit. Quare nulla eſt humanis cōſilijs actionibuſq; libertas: quas diuina mens ſine falſitatis errore cūcta proſpiciēs: ad vnū alligat ⁊ ꝯſtringit euentū.

quid dicā hoc erit vel non erit. Quid etiam. i. in quo diuina ꝓuidētia ꝑſtiterit. i. ꝑualebit humana opinione. ſi iudicat incerta ſicut homĩes: ea quorum euentus eſt incertus. quaſi di. in nullo differt. Notandū ꝙ cū Tireſia vidiſſet duos ſerpentes ſimul coire: ꝓiecto baculo ipos ſepauit abinuicem: ⁊ mutatus fuit in mulierem. Poſt ſeptenniuz iterum ſerpentes coeuntes baculo ſepauit: ⁊ mutatus fuit in virum. Cuz autem orta fuiſſet diſſenſio inter Jouem et Junonem: an maioꝛ eſſet delectatio in coitu viri ꝙ̄ mulieris: elect⁹ fuit Tireſia in iudicem. qui expertus erat ſortem vtriuſq; ſexus. Cum aūt diceret maiorem eſſe delectatōem mulieris: Juno cōmota excecauit ipm. Jupiter autem ſui miſertus in recōpenſam amiſſi viſus: dedit ſibi ſpm̄ vaticinādi. Fuit aūt hec ſua vaticinatio. Quicq̄d dicā erit vel nō erit. Si ḡ de⁹ nō aliter ꝑſciret futura ĩdeťmĩata niſi qꝛ erūt vľ nō erunt: nō differret ſua ꝑſciētia a ꝑſciētia Tireſie: qd̓ ē ridiculoſuz.

¶ Qd̓ ſi apd̓ illū rez. Hic pōit tertiū modū conātiū ſaluare ꝓuidētiā. Et ē vt ponam⁹ oīa euenire de neceſſitate: ⁊ auferam⁹ liberꝝ arbitriū. Primo ḡ ponit iſtū modū. Scd̓o oñdit q̄ ĩcōueniētia ſeqnt̃ ad ipm: ibi. Quo ſemel. Primo ḡ ꝯcludit iſtū modū: dicēs. Qd̓ ſi apd̓ illū certiſſimū fontē oīm rerū nihil p̄t eſſe incerti: cert⁹ ē euēt⁹ eoꝝ que ipe firmiter ꝑſciuerit futura. quare nulla erit libertas humanis cōſilijs ⁊ actiōib⁹: q̄s diuina mens ſine er-

roꝛe falſitatis cũcta ꝓſpiciẽs alligat ⁊ cõſtringit ad vnũ euentũ. Notandũ q̄ nulla mutatio cadit circa fontẽ oĩm reꝝ. q2 cognitio ei⁹ nõ p̃t eẽ ĩcerta. et ſi iã eſſet incerta eſſet imꝑfecta ⁊ diminuta. ſi ḡ eſt certa reſpectu futuroꝝ: neceſſe ẽ vt oĩa futura p̃ſcita a deo neceſſario eueniãt.

¶ Quo ſemel recepto. Hic ponit incõueniẽtia que ſequũtur ſi auferať liberum arbitriũ

Quo ſemel recepto quãtus occaſus humanaruꝫ rerum cõſequatur liquet. Fruſtra enĩ bonis maliſqꝫ p̃mia pene ve ꝓponitur: que nullus meruit liber ac volũtarius motus animoꝝ. Idqꝫ omniũ videbiť iniquiſſimũ qḋ nunc equiſſimũ iudicať: vel puniri improbos vľ remunerari probos. quos ad alterutrũ non ꝓpria mittit voluntas: ſed futuri cogit certa neceſſitas. Nec vitia igitur nec virtutes quicq̃ fuerint: ſed omniũ meritoꝝ potius mixta atqꝫ indiſcreta cõfuſio. Quoqꝫ nihil ſceleratius excogitari põteſt: cũ ex ꝓuidẽtia rerũ om̃is ordo ducať. nihilqꝫ liceat cõſilijs humanis: fit vt vitia queqꝫ nr̃a ad bonoꝝ oĩm referaǔ autoreꝫ.

Et p̃mo oſtẽdit q̄ incõueniẽtia ſequũtur ex parte hominũ. Secũdo q̄ ex parte dei dei. Tertio q̄ ex parte ꝯiunctõis hoĩm ad deũ Secũda ibi. q̄ nihil. Tertia ibi. igiť nec ſperãdi. Incõueniẽtia ex parte hoĩm ſũt Si non ſit liberũ arbitrium fruſtra ꝓponunť hoĩbus pene vel p̃mia: et iniuſte puniũtur mali ⁊ p̃miant boni. nec erũt vitia nec virtutes in hoĩb⁹: ſicut nec ĩ alijs q̄ agũt neceſſitate nãe ⁊ nõ libtate animi. Vñ diť. Quo ſemel recepto. i. poſito. ſ. vt negeť libeꝝ arbitriũ. liq̄t. i. manifeſtũ ẽ. q̄nt⁹ occaſus. i. q̄nta deſtructio hũanaꝝ reꝝ ꝯſeq̄tur. Fruſtra enĩ ꝓponunť bonis p̄mia ⁊ malis pene: ita ſtatuta ⁊ leges hũane erũt ĩutiles: q̄ penas ⁊ p̃mia ſtatuũt. q̄ null⁹ motus aĩoꝝ liber ac volũtari⁹ meruit. Et illud videbiť iniq̄ſſimũ oĩm qḋ nũc iudicať eq̄ſſimũ. ſ. puniri ĩprobos ⁊ remunerari ꝓbos. q̄s ad alterutꝝ. l. ad ꝓbitatẽ vel ĩprobitatẽ nõ mittit ꝓpria volũtas: ſ; cogit certa neceſſitas futuri. igiť v̇tutes ⁊ vitia nõ fuerĩt q̄cq̃: ſ; poti⁹ erit mixta ⁊ ĩdiſcreta ꝯfuſio oĩm meritoꝝ. ſ. bonoꝝ ⁊ maloꝝ. Nota q̄ oẽs v̇tutes ⁊ vitia oꝛiũť ex libꝫa electõe bõi ⁊ mali. ⁊ ſilr punitio ⁊ remuneratio fiũt ꝓpť liberã actõeꝫ bõi vľ mali. Si ḡ tolliť libtas arbitrij nõ erit liba electio nec liba actio bõa vľ mala. ⁊ ꝑ ꝯñs nlla erit v̇t⁹ ⁊ nullũ vitiũ. ⁊ ĩiuſte mal⁹ puniet cũ ex nccitate malũ opeť. ⁊ ĩiuſte bon⁹ p̃miet cũ ex nccitate opeť bonũ: qḋ ẽ abſurdũ dicẽ.

¶ Quoqꝫ nihil ſceleratius. Hic oſtendit incõueniens qḋ ſequitur ex parte dei: ſcilicet q̄ de⁹ erit auctoꝛ maloꝝ. Vnde dicit. Cũ oĩs oꝛdo rerũ ducať ex ꝓuidẽtia diuiña ⁊ ſi nihil liceat libere fieri ex hũanis ꝯſilijs. fit. i. ſeq̄ť vt vt

cia noſtra referant ad auctorẽ oĩm ſup. deũ. quo nihil ſceleratiꝰ excogitari põt q; deũ dicere auctorẽ maloꝝ: qd̾ tñ neceſſariũ ẽ ablata libertate. Notandũ q; defectꝰ in opatõe q̃ defectꝰ nõ eſt ĩ ptãte rei vt euitet: neceſſario ẽ ab agẽte ꝛ a pducẽte. Si ĝ actio volũtat̃ nr̃e nõ ẽ libera: defectꝰ actõis ẽm volũtatẽ reducet in deũ. ꝛ ſic deꝰ erit cã defectuũ nr̃oꝝ: qd̾ ẽ abſurdũ.

Igit nec ſperãdi aliq̃d nec dep̃cãdi vlla rõ ẽ. Quid eñ vl' ſperet q̃ſq; vl' etiã dep̃cet: qñ optãda oĩa indeſlexa ſeries ꝯnectit. Auferet igit vnicuz illud int hoĩes deũq; cõmertiũ: ſperandi ſcz ꝛ dep̃cãdi. Siq̃dez iuſte hũilitatis p̃cio ineſtimabilẽ vicẽ diuine grẽ ꝓmeremur. q̃ ſolꝰ modꝰ eſt q̃ cũ deo colloq̃ hoĩes poſſe videant. Illiq; inacceſſe luci priꝰ q̃z q; ĩpetrẽt: ĩpa ſupplicãdi ratõe ꝯiũgi. Que ſi recepta futuroꝝ neceſſitate nihil viriũ hr̃e credant: quid erit q̃ ſũmo illi reꝝ principi cõnecti atq; adherere poſſimꝰ. Quare neceſſe erit hũanũ genus: vti pauloante cãtabas: diſſeptũ atq; diſiũctũ ſuo fonte ſatiſcere.

¶ Igit nec ſperandi aliquid. Hic ponit icõueniẽtia q̃ ſequũt ex cõiunctõe hoĩs ad deũ q̃a tolleretur actꝰ dep̃cãdi ꝛ actꝰ ſperandi: q̃bꝰ maxime coniungimur deo. Vñ dicit. Igit ſi tollitur liberum arbitriũ nec vlla ratõ ẽ ſpecãdi aliq̃d: nec dep̃cãdi int deũ et homines. Quid eñ q̃ſq; dep̃cet vl' ſperet: ſi ſeries indeſlexa cõnectit oĩa optãda. q. d. fruſtra fieret vtrũq;. Igit auferet illud vnicuz cõmertiũ. ſ. ſperãdi ꝛ dep̃cãdi int deũ ꝛ hoĩes. Vocat aũt ſpẽ ꝛ dep̃catõez cõmertiũ. q: iſtis mereamur oĩa bñficia. Vñ ſubdit. Siq̃dẽ p̃cio iuſte hũilitatia nos hoĩes ꝓmeremur ĩeſtimabilẽ vicẽ. i. retributiõez diuĩe grẽ. q̃ modꝰ dep̃cãdi ſolꝰ ẽ q̃ hoĩes videant poſſe colloq̃ cũ deo: ꝛ ꝯiũgi ĩacceſſe. i. inacceſſibili luci ſup. deo: priuſq; hoĩes ĩpetrẽt qd̾ petũt. Priꝰ eñ p̃ces porrigimꝰ q; effectũ petitõis ꝯſeqmur. q̃. ſ. ſpes ꝛ dep̃catio: ſi nihil credãt habere viriũ: recepta. i. ꝯceſſa necitate futuroꝝ: q̃d erit q̃ ꝯiũgi poſſimꝰ illi ſummo p̃ncipi reꝝ. q. d. nihil. q̃re neceſſe erit genꝰ hũanũ diſſeptũ. i. diſiunctuz ſuo fõte. i. a ſuo p̃ncipio: ſup. a deo. fatiſcere. i. deficere. vti pauloante cãtabas: in. vi. met. iiij. libri. Notãdũ q; actꝰ dep̃cãdi ſpectat ad ĩtellectũ: et eſt orõ ẽm Jo. damaſ. aſcẽſus ĩtellectꝰ ad deũ vel ĩ deũ. q̃ q̃dẽ actu inſinuamus deo ĩdigẽtiã nr̃az. nõ q; deo p inſinuatõez nr̃az aliq̃d ĩnoteſcat qd̾ prius ignorauerit: ſ; vt nos ĩpa inſinuatõe vtẽdo cõſiderem ĩ bis eẽ recurrẽdũ ad diuinũ auxiliũ. Actꝰ aũt ſperãdi ptinet ad volũtatẽ. q: eiꝰ obiectũ ẽ bonũ futurũ. p iſtũ actũ adheremꝰ deo tanq; pfecto p̃ncipio bonitatis: inſ

tentis ei⁹ auxilio ad ꝯſequẽdũ bonũ quo ĩdigem⁹. ſ ſi hmõi bonũ neceſſa
rio eueniret: vl' ĩpoſſibile eẽt eueire vtrũ act⁹ tã depcãdi ꝗ ſpãdi eẽt ĩutil'.
Quenam diſcors federa rerũ. Hic incipit tertiũ hui⁹ q̃nti: qḋ dr̃ ado/
nicũ: vel ſm alios archilogicũ ab ĩuẽtore: dactilicũ a pede p̃dñante
In quo facit exclamatõem ſup incõpaſſibilitate q̃ apparẽt int̃ ꝓuidẽtiã et

Metrũ tertiũ libri q̃nti.

Quenam diſcors federa rerum
Cauſa reſoluit: quis tanta deus
Veris ſtatuit bella duobus?
Ut que carptim ſingula conſtent
Eadem nolunt mixta iugari.
An nulla eſt diſcordia veris.
Semperq̃ ſibi certa coherẽnt.
Sed mens cecis obruta membris
Nequit oppreſſi luminis igne
Rerum tenues noſcere nexus.
Sed cur tanto flagrat amore
Veri tectas reperire notas.

liber arbitrium. Et p̃mo querit quare ſint incõpaſſibilia cũ per ſe cõſiderata ſint paſſibilia. Secundo ponit r̃ñſionẽ ad hoc. Tertio ꝯ reſpõſiõez obijcit. Quarto obiectõez ſoluit. Secũda ibi. An nulla Tertia ibi. ſ cur tãto. Q̃rta ibi. aut cũ mẽtẽ. Pmo dic̃. Quenaz diſcors cau/
ſa reſoluit. i. ſepat. federa. i. ꝯcordias rex. ſ. ꝓuidẽtie diuĩe ⁊ liberi arbitrij
ne ꝯpatiant̃ ſe ſimul. aut q̃s de⁹ tãta bella ſtatuit duobus veris: vt ſingula
vera q̃ carptim. i. ſigillatim vel diuiſim accepta. cõſtent. i. ꝑmanẽt eadẽ. tñ
mixta. i. ꝯiũcta nolũt iugari. i. copulari ſeinuicẽ cõpatiẽdo. Tũc ponit re/
ſpõſionẽ: dicẽs q̃ iſtis duob⁹ veris. ſ. ꝓuidẽtie ⁊ libero arbitrio nulla ẽ di/
ſcordia. ſ apparẽtia diſcordie ꝓuenit ex debilitate nr̃i ĩtellect⁹. Uñ dic̃. An
ẽ nota ſolutiõis nulla ẽ diſcordia veris: ſ ſp certa coherẽt ſibi. ſ mens nr̃a
obruta. i. opp̃ſſa mẽbris cecis. i. cecãtib⁹ aĩaz. illa neq̃t igne. i. ſplẽdore op
p̃ſſi lumĩs. ſ. ĩtellect⁹. noſcẽ tenues. i. ſubtiles. nex⁹. i. ꝯiũctões rerũ q̃ videẽ
tur diſcordare. Notãdũ ſi cõſiderem⁹ ꝓuidẽtiã diuinã ꝑ ſe: poſſibile eſt
eã eẽ. ſi cõſiderem⁹ liber arbitriũ ꝑ ſe: etiã poſſibile ẽ eũ eẽ. vt pꝫ ex dictis.
Sꝫ ſi cõſiderem⁹ vtrũq̃ ſil': tũc vident̃ incõpaſſibilia: ſic̃ pꝫ ex rõib⁹ ſupiori
bus. ſm v̾itatẽ aũt bñ ſe ꝯpatiunt̃: ſ nobis nõ apparet. q: ĩtellect⁹ noſter
opp̃ſſus mole corpis nõ p̃t ſe eleuare ĩ hmõi cognitiõem. Nã ſm ſapientẽ.
Corpus qḋ corrumpit̃ aggrauat animaz: ⁊ terrena habitatio opprimit ſen
ſum multa cogitantẽ.

¶ Sꝫ cur tãto flagrat amore. Hic pħia obijcit ꝯ ſolutõem. Si enĩ aĩa igno
ret iſtas ſubtiles ꝯiũctões: vñ eſt q̃ deſiderat eas ſcire: cũ nihil ignotũ poſ

ſit deſiderari. Unde dicit. Sz cur aīa flagrat. i. ardet. tāto amore. i. deſiderio. repire notas tectas. i. notificatiōes latētes. veri. i. veritatis. ſcit ne mēs illud qđ ipa anxia. i. ſollicita appetit noſſe. q. d. non. qꝛ nullꝰ appetit ſcire id qđ ſcit. Et hͦ eū qđ dicit. Quis laborat ſcire nota. q. d. nullꝰ. Oportet igitͬ dicere ꝙ neſciat. et tūc ſequitͬ aliud incōueniēs. ſ. ꝙ aīa deſideret illud qđ quod neſcit. Unde dicit. Si neſcit illud quod petit: quid petit: id eſt deſiderat. mens ceca. i. ignorans? Quis eniꝫ neſcius optet quicq̄ꝫ Quis eñi valeat. i. poſſit ſequi neſcita aut quis neſcīꝰ poſſit noſcere quo inueniat ſup. illud qđ querit? Et quis ignarꝰ: id eſt neſcius. queat: id eſt poſſit noſcē formam repertaꝫ. quaſi di. nullꝰ. Notanduꝫ ꝙ dictuꝫ eſt in re

Scit ne qđ appetit anxia noſſe.
Sed quis nota ſcire laborat.
Et ſi neſcit: quid ceca petit.
Quis eñi quicq̄ꝫ neſcius optet.
Aut quis valeat neſcita ſequi.
Quo ve inueniat. quis repertam
Queat ignarus noſcere formam.
An cum mentē cerneret altam:
Pariter ſummā ⁊ ſingula norat.
Nunc membroꝝ cōdita nube:
Non in totum eſt oblita ſui.
Summāq̄ꝫ tenens ſingula perdens.
Igitur quiſquis vera requirit:
Neutro eſt habitu. nam neq̄ꝫ nouit:
Nec penitus: tamen omnia neſcit.
Sed quā retinens meminit ſummā:
Conſulit. alte viſa retractans.
Ut ſeruatis queat oblitas addere ꝑtes.

ſponſione ꝙ anima ignorat compaſſibilitatem prudentie ⁊ liberi arbitrij: ſed deſiderat eam ſcire. Contra hoc arguit ſic. Nullus appetit ſcire quod ſcit. ſi anima deſiderat ſcire aliquid vel ignorat illud: vel ſcit. Si ſcit. ergo non deſiderat ipſum ſcire. quia nullus appetit ſcire quod ſcit: cum omnis appetitus ſit ratione carentie. Si autē ignorat illud quod deſiderat: quomodo ignotum deſideratur: cum voluntas non querat incognituꝫ. ideo ſi ignorat nunq̄ꝫ cognoſcet. Quis enim ignotum inueniet? Si enim paterfamilias quereret ſeruum fugitiuū quem ignoraret: poſſet ſibi multotiēs occurrere ꝙ ipm nō inueniret: ſicut dicit Linconiēſis ſup ꝓ Poſterioꝝ.
¶ An cum mentē cerneret altā. Hic ſoluit obiectōem. Ubi notādū ꝙ Plato poſuit aīas in celo eſſe creatas ⁊ hr̄e cognitiōem oīm ꝑfectā. ſꝫ ꝑ lapſum ad corpora eam obliuiſci cognitionem rerum in particulari ⁊ retineri eam

in vniuerſali: ⁊ poſtea ꝑ exercitiū recuperare cognitōez rerū in ꝑticulari. Un dicit ſic. An eſt nota ſolutōis cū aīa cerneret.i.ſpecularet̃ .altā mētez.i. ꝓfundā mentē dei. ipa ꝑiter.i.ſil̃.norat.i.nouerat ſūmā.i.vniuerſalē cognitōem. ⁊ ſingula.i.ſingularē cognitōez rerū. ꝫ nūc ipa condita.i.tecta nube mēbroꝝ: nō eſt oblita ſui ī totū.i.total̃r. ꝫ ipa tenet ſummā.i.cognitōe vniuerſalē rerū: ꝑdens ſingula.i.ſingularē cognitōez Igit̃ qſqs reqrit.i.inueſtigat coḡſcere verā: talis ē neutro habitu ſup.vt perfecte coḡſcat vel ꝙ omino ignoret. Uñ dicit. Nā neq; nouit.ſ.in ſpeciali ⁊ ꝑfecte illō qᵒ qrit: nec penit⁹ neſcit oīa. ꝫ ipſe meminit.i.ī memoria habz. ſūmā.i.vniuerſalē cognitōem.quā retinens cōſulit ſup.actuali cōſideratōe: retractās.i.reuocās ꝑ ſtudiū.alte.i.ſubtiliter.viſa.i.pri⁹ in ſpeciali cognita: vt ipe queat addere oblitas ꝑtes ꝑtib⁹ ſup.ſeruatis in memoria. Notandū ꝙ ſm iſtā viam Platonis ſolueret̃ ratio prius tacta.vel aīa ſcit qᵒ deſiderat: vel neſcit. Dico ꝙ neſcit in ſpeciali ⁊ in ꝓpria forma: ꝫ ſcit ī vniuerſali. Et cū dr̄: null⁹ deſiderat notū.verū eſt ſicut eſt notū in vniuerſali: tñ deſiderat ipm vt eſt ignotū in ſpeciali. Et cuz dr̄: ſi ignoret nunꝗ̄ īueniet. ⁊ verū eſt ſi ignorat tam in generali ꝙ̄ in ſpeciali. Et ſi ignorat in potentia ⁊ in actu: ſi tñ ſcit ī potētia ⁊ in vniuerſali ⁊ ignorat actu ⁊ in ꝓpria forma: pōt ipm īuenire ⁊ addiſcere.

Proſa quarta libri quinti.

t Um illa. Uet⁹ inqt hec eſt de ꝓuidētia q̃rela a Marcoq; tullio: cū diuinatiōem diſtribuit: vehemēter agitata. tibiq; ipſi res diu ꝓrſus multūq; q̃ſita. Sz haud ꝙ̄ꝙ̄ ab vllo veſtrū hacten⁹ ſatis diligēter ac firmiter expedita. Cui⁹ caliginis cauſa eſt ꝙ humane ratiocinatōīs motus ad diuine ꝑſcientie ſimplicitatez non poteſt admoueri. Que ſi vllo modo cogitari queat: nihil prorſus relinquet̃ ambigui. Qđ ita demuz patefacere atq; expedire temptabo ſi prius ea quibus moueris expendero.

Um illa.vet⁹ inqt. Hec eſt quarta ꝓſa hui⁹ q̇nti: in qua ph̄ia incipit diſſoluere q̃ſtionē de cōpaſſibilitate ꝓuidētie ⁊ liberi arbitrij. Et primo tangit difficultatē hui⁹ queſtiōis ⁊ cauſaz difficultatis: ⁊ tāgit modū ꝓcedendi circa eius ſolutōem. Secūdo diſſoluit eam: ibi. Quero em̄. Primo dicit. Hec querela.i.queſtio hec de ꝓuidētia eſt vetus ⁊ eſt vehemēter agitata.i.ꝑtractata.a Marco tullio. cū diſtribuit.i.diuidit.diuinatōem.i.in libro diuinationū: vbi diuidit diuinatōem in ſuas ſpecies.nō ſoluz hoc ꝫ tibi ipi eſt res multū diu queſita. Sed haud ꝙ̄ꝙ̄.i.nō alicubi: ab vllo veſtrū ſatis diligēnter ⁊ firmiter expedita. cui⁹ caliginis.i.difficultatis cauſa

eſt. ꝙ motus. i. actus hũane rõnis. nõ põt admoueri. i. applicari ad ſimplicitatẽ diuīe ꝓuidẽtie. q̃ ſi vllo mõ q̄at cogitari nihil relinq̄t̄ ꝑſus ãbigui qḋ. ſ. rõnez ⁊ cauſam difficultatis. ita demũ patefacere ⁊ expedire tẽptabo ſi prius expẽdero. i. declarauero. ea quibus tu moueris. Notandũ ꝙ qḋ de ꝓuidẽtia diuīa ⁊ libero arbitrio ē oĩm qõnũ difficillima. de q̄ mlti antiquoꝝ dubitabant. ⁊ nonnulli modernoꝝ ꝓpt̄ eiꝰ difficultatez lapſi ſũt. quã tullius in li. diuinationũ ꝯtractans: ⁊ nõ valēs diſſoluē eiꝰ difficultatē negans penitꝰ ꝓuidentiam ⁊ ꝑſciẽtiã futuroꝝ a deo in ꝑdicto libro diuinationum.

Quero enī cur illã ſoluẽtiũ rõnez minꝰ efficacē putes: que qꝛ ꝑſciẽtiã nõ eſſe futuris rebus cauſam neceſſitatis exiſtimat nihil impediri ꝑſcientia arbitrij libertatē putat. Num. n. tu aliũ de argumentũ futurorum neceſſitatis trahis: niſi ꝙ ea que preſciunt̄ non euenire nõ pñt. Si igitur ꝑnotio nullã futuris rebus adijcit neceſſitatē (qḋ tu etiã pauloante fatebare) quid eſt ꝙ voluntarij exitus rerũ ad certũ cogant̄ euentũ. Etenim poſitionis gratia vt quid cõſequatur

¶ Quero enī. Hic pħia accedit ad ſolutõez qõnis. Et p̄rio diſcutit motiua boetij. ſcḋo ſoluit dubitationē ſiue qõnē. ibi. Nã igit̄. Circa primũ ſciēdũ ꝙ duo fuerũt motiua boetij principalia circa hãc qõnē. Primũ: qꝛ vī neceſſariũ ſi deus preuidet futura ꝙ neceſſario eueniãt. Scḋm motiuũ: ꝙ futura quoꝝ euẽtus ē incertꝰ ſicē ſunt futura cõtingentia: nõ pñt a deo certa ꝓuideri. Prīo ergo ꝯtractat primũ motiuũ. ſcḋo ſcḋm. ibi. Sꝫ h̃ inq̄s. Primo oſtēdit ꝙ ſi deꝰ ꝓuidet futura: nõ ꝓpter hoc neceſſario eueniũt. Scḋo mouet dubitatõez. ibi. Sꝫ q̃ fieri põt. Prīo oñdit ꝙ ex pñtia dei non īfertur neceſſitas libero arbitrio. Scḋo oñdit ꝙ ꝑſciētia dei nõ ſit ſignũ neceſſitatis futuroꝝ. ibi. Sꝫ ꝑſciētia. Circa primũ ſciēdũ. quaꝫ pħꝰ improbauit quãdã rñſionē: qua quidã nitebant̄ impedire rõnē oñdentē non eē liberuꝫ arbitriũ ꝓpter ꝑſcientiã diuinã. quã rñſionē hic reſumit oñdens eã aliquo mõ eē bonã: qꝛ ſufficiēter īpedit intentõem aduerſarij. Nã aduerſarius ex nullo alio probat neceſſitatē futurorũ: niſi quia ſunt preſcita a deo. cũ igit̄ ex rñſione habeat̄ ꝙ ꝑſciẽtia nullaꝫ cauſalitatē hꝫ ſup̱ futura. videtur ſufficienter oñſum eſſe ꝙ ea que procedũt ex libero arbitrio nõ ſũt neceſſaria. Prīo ergo ponit iſtã rñſionē reſumẽdo eius ſolutõem dicẽs. Quero eniꝫ cur iſtã rõnē ſoluẽtiũ putes minus eē efficacē: que putat libertatē arbitrij nõ īpediri a ꝑſciẽtia. qꝛ exiſtimat preſciẽtiã nõ eē cãm neceſſitatis futuroꝝ. Qḋ aũt ꝑ iſtã rñſionē īpediat̄ illatio neceſſitatis futuroꝝ pꝫ ex h̃. qꝛ tu nõ trahis aliunde argumẽtum neceſſitatis futuroꝝ: niſi ꝙ ea q̃ ꝑſciũtur non poſſunt nõ euenire. Si igitur prenotio. i. preſciẽtia futuroꝝ. nullaꝫ adijcit

.i.imponit neceſſitatẽ reb⁹ futuris: vt dicit rñſio. ⁊ tu etiã fatebare paulo ante. q̃d ẽ. i. q̃d eẽ poterit. ꝙ volũtarij exitus cogant ad certũ euentũ. ⁊ ita ꝑ iſtã rñſionẽ excludit neceſſitas futuroꝝ. ⁊ mãifeſtat ſe in exẽplo dicens. Ut aduertas q̃d ↄſequat grã poſitõis. i. exẽpli ſtatuam⁹. i. ponam⁹ ꝑ ĩpoſſibile nullã eẽ p̃ſcientiã futuroꝝ. igit̃ h̃ poſito q̃tũ ad h̃. i. in q̃tũ ad iſtam illatõem. qua ex preſciẽtia ĉocludit̃ neceſſitas futurorũ. ea q̃ inueniunt ex arbitrio cogũt̃ ne ad neceſſitatẽ. dic̃ boecius. Minime. ⁊ phia. ſtatuamus iteꝝ eẽ ꝓuidentiã: ſ; nihil neceſſitat̃ iniũgere reb⁹ futuris. mãebit vt opinioꝛ eadẽ lib̃tas volũtatis integra et abſoluta ab omni neceſſitate. Notandũ ꝙ prioꝛ ſolutio ĩpꝛobata fuit bona et mala. in h̃ fuit bona: quia poſuit p̃ſcientiã nõ eẽ cãm neceſſitat̃ futuroꝝ. Dixit. n. Jõ futura eueniunt: nõ q2 de⁹ ea ꝓuidet. ſ; in h̃ fuit mala: q2 poſuit futura eẽ cãm p̃ſciẽ dei. Dixit eñi q2 futura ſũt iõ deus ea ꝓuidet. p3 ḡ ex rñſiõe antiquoꝝ ꝙ p̃ſciã non eſt cauſa neceſſitatis rebus futuris.

aduertas. ſtatuam⁹ nullã eẽ p̃ſcientiã. Nũ igit̃ (q̃tũ adhoc attinet) q̃ ex arbitrio eueniunt ad neceſſitatẽ cogunt̃. B. Minime. P. Statuam⁹ iteꝝ eẽ: ſ; nihil reb⁹ neceſſitatis iniungere. manebit vt opinoꝛ eadem voluntatis integra atq; abſoluta libertas. Sed preſcientia inquies tametſi futuris eueniendi neceſſitas non eſt ſignum tamẽ eſt neceſſario ea eẽ ventura. hoc igitur modo etiam ſi precognitio nõ fuiſſet neceſſarios futuroꝛũ exitus eſſe conſtaret. Omne etenim ſignum tñ quid ſit oſtendit: nõ vero efficit qđ deſignat. Quare demõſtrãdũ prius ẽ nõnihil ex neceſſitate ↄtingere: vt prenotõe; ſignũ eẽ hui⁹ neceſſitatis appareat. alioq̃n ſi hec nulla ẽ: nec illa quidem eius rei ſignum poterit eſſe que non eſt.

¶ S; p̃ſciã inquies. Hic oñdit phia ꝙ p̃ſciã diuina nõ ſit ſignũ neceſſitat̃ reb⁹ futuris. Scđo oñdit ꝙ mod⁹ ꝓbãdi ex ſigno nõ ẽ efficax. ibi. Jã; vo. Prĩo dic̃. Tu inq̃es. i. dicẽ poteris. etſi ꝓ q̃uis. p̃ſciã nõ ẽ nccĩtas eueniẽdi reb⁹ futuris. tñ ẽ ſignũ ea nccĩo eẽ vẽtura. ⁊ ita ex p̃ſciã p̃t ĩferri nccĩtas futuroꝝ tãq̃; ex ſigno. Hoc igit̃ mõ ponẽdo p̃ſcia; eẽ ſignũ nccĩtat̃ futurorũ. ↄſtaret exit⁹. i. euẽtus futuroꝝ eẽ nccĩos. etiãſi nõ fuiſſet p̃cognitio. qđ ꝓbat ex nã ſigni dicẽs. Oẽ nãq; ſignũ tñ oñdit q̃d ſit. i. mãifeſtat illđ cui⁹ ẽ ſignũ. ſ; nõ efficit qđ deſignat. q̃re vt p̃notõe;. i. ꝓuidẽtiã appeat eẽ ſignũ nccĩtat̃ futuroꝝ, demõſtrãdũ erat p̃us nihil ↄtingere nõ ex nccĩtate. i. oĩa

euenire neceſſario. alioquin ſi hec neceſſitas futuroꝝ nulla ē. nec illa pſcia poterit eſſe ſignū ei⁹ rei q̄ nō ē. ⁊ ita nō valet arguere neceſſitatē futuroꝝ ex pſciē-tia tanq̄ ex ſigno. Notādū q̄ ſignū nō eſt cā ei⁹ cui⁹ ē ſignū: ſ; tm̄ mani-feſtat ſignatū eē. vt circulus nō ē cā venditōis vini: ſ; tm̄ ē ſignū venditōis Si ergo pſciētia eēt ſignū neceſſitatis futuroꝝ: pſuppoueret futura eē ne-ceſſaria. et ſic ad oſtēdēdum pſciam eē ſi-gnū neceſſitatis futuroꝝ: opteret prius oſtēdē futura neceſſario eē futu-ra: anteq̄ pſcia eēt ſignū ne-ceſſitatis fu-turoꝝ. alias p-ſcia eēt ſignū alicuius rei q̄ nō ē. qđ ē ab-ſurdum.

Jam vo ꝓbatōez firma rōne ſubnixā ꝯſtat nō ex ſignis neq̄ petitis extrinſecus argu mētis. ſ; ex ꝯuenientib⁹ neceſſariiſq̄ cauſis eē ducendā. Sz q̄ fieri pōt vt ea nō ꝓueni ant q̄ futura eē ꝓuidenṫ. Quaſi vo nos ea que prouidētia futura eē pnoſcit: nō euētu ra credam⁹ Ac nō illō potius arbitremur lz eueniant: nihil tn̄ vt euenirent ſui natu-ra neceſſitatis habuiſſe. quod hinc facile p pendas licebit. Plura .n. dum fiunt ſub-iecta oculis ītuemur. vt ea que in quadri-gis moderandis atq̄ flectendis facere ſpe ctantur aurige. atq̄ ad hunc modum et

¶ Jā vo. Hic oſtēdit modū ꝓbandi ex ſi-gno nō eē effi cacē. ⁊ dicit.

Conſtat. i. manifeſtū eſt. rōnem ſubnixam. i. firmatā demonſtratōe. eam nō eſſe dicēdā ex ſignis neq̄ ex argumētis extrinſecus petitis. i. acceptis. ſed firma ratio ducenda eſt ex conuenientibus. i. ex ꝓpriis ⁊ neceſſariis cauſis. Cum ergo predicta ratio proceſſerit ex ſigno: non eſt efficax ⁊ demonſtrati ua: cum ſit a poſteriori. demōſtratio aūt que eſt potiſſima probationū ipſa ē a priori: cū ſit ex cauſis p ſe īmediatis pōrib⁹ ⁊ notiorib⁹. ⁊ ꝓptāto etiā de mōſtratio ē ſyllogiſmus faciēs ſcire efficax ad ꝓbandū ex pmo poſterioꝝ. ¶ Sed qui fieri pōt. Hic pha mouet quādā dubitationē ⁊ ſoluit eā. vī eī ex dictis ſeq̄ q̄ aliq̄ pñt pſciri q̄ tn̄ non neceſſario eueniūt ſi aūt nō neceſſario eue-niunt: poſſunt non euenire. ⁊ ſic ſequitur q̄ aliquod preſcitum a deo non eueniat. Primo ergo philoſophia dubitando de hoc querit: dicens. Ex-quo ita eſt q̄ ea que ſunt preſcita non ſunt neceſſaria. ſ; poſſunt non eueni re. qui id eſt quō fieri poteſt. vt ea que prouidentur futura eē non ꝓueniāt Tunc ſoluit dubitationem dicens. q̄ non negatur q̄ preſcita non eueniāt immo oportet dicere q̄ preſcita eueniant. ſed tn̄ non eueniunt de neceſſi-tate. vnde dicit quaſi vero. q̄ſi diceret Iſta dubitatio ꝓcedit quaſi non cre damus ea. que ꝓuidētia pnoſcit nō eſſe euētura. ſ; hoc nō ē vez: ſ; poti⁹ ar bitremur illō. ſ. q̄ lz futura eueniāt: nihil tn̄ neceſſitatis habuiſſe in ſui nā vt euenirent. ⁊ manifeſtat in exēplo quō aliquid certe cōprehendit quod tn̄

nō eſt neceſſariū dicēs. ꝙ aliquid cognitū eueniat ⁊ tñ nō neceſſario. lice-
bit ꝙ tu h̄ ꝓpēdas hinc. i. ex tali exēplo. intuemur em̄ plura exēpla oculis
dū fiūt. i. dū ſūt ī fieri. ſicut ea q̄ ſpectant̄. i. vident̄ aurige facere ī moderā-
dis ⁊ flectēdis q̄drigis ⁊c̄. Videm⁹ ad hūc modū vt que fiūt in alijs actib⁹
voluntarijs. nūquid vlla neceſſitas ꝯpellit aliqđ illoꝝ ita fieri ſicut oculis
vī. dic̄ boeti⁹

cetera. Nū igit̄ quicq̄ȝ illoꝝ ita fieri neceſſi
taſ vlla cōpellit. B. Mime. P. Fruſtra ei
eēt artis effect⁹: ſi oīa coacta mouerentur.
Que igit̄ cū fiūt carent exiſtēdi neceſſitate
eadē priuſq̄ȝ fiāt ſine neceſſitate futura ſūt.
Quare ſūt q̄dā euētura quoꝝ exit⁹ ab oī
neceſſitate abſolut⁹ ſit. Nā illđ quidē nul-
lū arbitror eē dicturū. ꝙ q̄ nūc fiūt: priuſq̄ȝ
fierent euentura non fuerint. Hec etiaȝ igi
tur precognita liberos habent euentus.
Nam ſicut ſciētia preſentiū rerū nihil his
que fiunt: ita preſcientia futuroꝝ nihil his
que ventura ſunt neceſſitatis īportat. Sed
hoc inquis ipſum dubitatur: an earū rerū
que neceſſarios exitus non habēt vlla poſ
ſit eſſe prenotio. diſſonare etenīȝ videntur

Mime. ⁊ aſſi-
gnat rōnem.
Fruſtra enim
eēt effect⁹ ar-
tis ſi oīa mo-
uerent̄ coacta
⁊ fruſtra eſſet
ars flectendi
q̄drigā ſi ne-
ceſſario flecte
retur. igit̄ illa
q̄ cū fiūt carēt
neceſſitate exi
ſtendi. eadem
ſc̄ futura ſine
ceſſitate priuſ
q̄ȝ fiāt. Ex q̄ cō
cludit ꝙ q̄dā
ſūt euētura q̄
rū exit⁹. i. euē
tus ſit abſolu
tus ab oī ne-
ceſſitate. ⁊ for
ſan aliquis di
ceret ea q̄ nūc
fiunt nō erant futura anq̄ȝ eēnt. h̄ excludit dicēs. Nullū arbitrū eē dicturū
ꝙ q̄ nūc fiunt euētura nō fuerūt. hoc enī eē nimis irrationabile. idō neceſſa-
rio cōcludit̄. ꝙ hec etiā p̄cognita hñt euētus liberos qꝛ ſſic̄ ſciā pn̄tiū nihil
īportat neceſſitatis his reb⁹ q̄ fiunt in pn̄ti. ſicut pȝ in exēplo predicto de
regimīe quadrigie. Ita pn̄tia futuroꝝ nihil importat neceſſitatis his q̄ vē
tura ſunt. Notādū ꝙ futura in cōparatione ad diuinā prouidētiam ſint ne
ceſſaria neceſſitate ꝯditōata. nō tñ oīa ſunt neceſſaria neceſſitate abſoluta.
Multa. n. hīc eueniūt ſicut ea que fiūt ab arte et a voluntate. vt regimē q̄-
drigaꝝ. Si enī regimē quadrigaꝝ neceſſario eueniret: fruſtra eēt ars regē
di quadrigaꝝ. Notādum ꝙ ſicut res actu fiunt. ita erunt future. ſ; quedā
actu libere fiunt. ergo erant libere future. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō oīa ſūt neceſſario fu-
tura: lȝ neceſſitate cōditionata inquātū cōparant̄ ad ꝓuidētiā diuinā. nō tñ
in ſui natura conſiderata neceſſario eueniūt neceſſitate abſoluta. ſicut po-
ſtea videbit̄ vbi diſtinguet duplicē neceſſitatē: ꝯditionatā ⁊ abſolutā.
¶ Sȝ h̄ inq̄s. Hic ph̄ia diſcutit motiuū boetij. vtꝝ futura īcerta ſic̄ ſc̄ ꝯtigē

tia poſſint certe p̄ſciri Et p̄rio mouet dubitationē de h̄. ⁊ tāgit rōnē dubitationis. ſcḋo aſſignat cām erroris. ibi. Cui⁹ erroris cā ē. Dicit ꝑ. Sȝ in inquis o boeci hoc ip̄m dubitat̄. an poſſit eē vlla p̄nocio. i. p̄ſciētia illaꝝ reꝝ. que nō hn̄t neceſſarios exit⁹. i. euētus. hoc eni nullo mō vī poſſibile. Cum eni videnṫ hec diſſonare ſcȝ preſciētia ⁊ ꝯtingētia Tu eni putas ſi p̄uideātur contigentia neceſſitatem ipſa ꝯſeq̄. ⁊ ſi neceſſitas deſit minime ea p̄ſcii. ⁊ putas nil poſſe cōprehēdi preſciētia diuina niſi certū. Et ſi ea que ſunt icerti exit⁹. i. euentus ſic cōtingētia. n̄ ꝓuidentur illa quaſi certa. tu putas illḋ eē caliginem opinionis nō

putaſq; ſi p̄uideantur ꝯſeq̄ neceſſitatē. ſi neceſſitas deſit. minime p̄ſciri. nihilq; p̄ſcia cōprehēdi poſſe niſi certū. Qḋ ſi que icerti ſūt exit⁹ ea q̄ſi certa ꝓuidentur. opinionis adeſſe caliginem nō ſcientie veritatē. Aliter eni ac ſeſe res hēat arbitrari ab integritate ſcientie credis eē diuerſum. Cuius erroris cauſa eſt. ꝙ oīa que quiſq; nouit: ex ipſoꝝ tm̄ vi atq; natura cognoſci eſtiat que ſciuntur qḋ totū cōtra eſt. Omne eni qḋ cognoſcitur: non ſm ſui vim: ſed ſm cognoſcentium potius cōprehenditur facultatem.

veritatem ſciētie. ⁊ in hoc tu deciperis. cuius deceptōis cā eſt error tuus circa iudiciū cognitionis. Credis eni diuerſū eſſe ab integritate ſciētie. aliter arbitrari rem q̄ȝ ſeſe hēat. ⁊ ī hoc erras. Notādū ꝙ q̄ꝛ nos nō poſſum⁹ futura ꝯtingētia certe precognoſcere: putam⁹ ſilr deum hoc non poſſe. res enim eodē modo ſe habens diuerſimode a diuerſis poteſt cognoſci. vnde cognoſcere rem aliter q̄ȝ ſe habet ex parte rei cognite non eſt ſcientia. ſed cognoſcere rē aliter q̄ȝ ſe habeat ex p̄te cognoſcentis bn̄ ē ſciētia. ⁊ ſic futura ꝯtingentia licet in ſe ſint icerta: p̄nt tm̄ p̄ſciri a deo ſine errore falſitatis. ¶ Cui⁹ erroris cā ē. Hic aſſignat cām erroris. Ubi notādū ꝙ cā erroris q̄re putamus futura incerta non poſſe certe preſciri. q̄ꝛ putat̄ ꝙ facultas cognitionis ſit ſm facultatē rei cognite: ⁊ non ipſius cognoſcentis. quod eſt falſum. P̄rio ergo premittit huiuſmodi cauſam erroris. Scḋo improbat ipſam ibi. Nā vt hoc breui. dicit p̄rio. Cuius erroris cā eſt q̄ꝛ exiſtimat̄ ꝙ oīa que quiſq; nouit illa cognoſci tm̄ ex vi ⁊ natura ipſorū q̄ ſciunt̄. ⁊ non ex vi cognoſcentis. qḋ totū eſt ꝯ. i. ꝑ ꝯtriū quia res magis cognoſcunt̄ ſm naturā cognoſcētis. Omne eni qḋ cognoſcit̄ nō cōprehēdit̄ ſm ſui vim. i. ſm modū ſue nature. ſ; potius ſm facultatē cognoſcentis. Notandū ꝙ ſi cognitio eēt ſm facultatē rei cognite tunc res ab oībus eodē mō cognoſceret̄. ⁊ ſic aliq̄d ꝯprehēderet̄ eodē mō ab ītellectu hūano ⁊ diuino. quod falſum eſt. quia que ſunt incerta ꝯp̄rehēſiōe hūana: ſūt certa ꝯp̄rehēſione diuina. cognitio ḡ poti⁹ attēdit̄ ſm facultatē potētie cogſcētis. ita ꝙ quāto

potētia est efficatior ⁊ certior: tanto certius ⁊ limpidius rem cōprehēdit
¶ Nam vt hoc breui exēplo liqueat. Hic pbat q facultas cognitōis ē ſm
facultatē potētie cogſcētis ⁊ nō rei cognite. Primo declarat h̄ exēplis. Se-
cūdo pbat h̄ idē p rōnē. ibi. Neq id iniuria. Prima in duas ſm duo exēpla
Scōm ibi. Ipm qz. Primo dicit q cognitio ſit ſm facultatē cognoſcētis li-
qat breui exē-
plo Nā viſus
alit agnoſcit
eandē corpis
rotunditatē
⁊ aliter tact⁹.
Ille emī viſus
manens emi-
nus. i. a lōgi-
quo. intuetur
totuz corpus
ſiml' iactis ra-
dijs viſualib⁹
hic vo ſupple
tactus cohe-
rens ⁊ coniū-
ctus orbi id ē
rotūditati. et
mot⁹ circa ip-
ſum ambituz
. i. circa corp⁹
rotundū. com
phēdit. ſ. eius
rotunditatez
ptibus. i. p p-
tes. Notan-

Nā vt hoc breui liqat exēplo: eandē cor-
poris rotūditatē aliter viſus aliter tactus
agnoſcit. Ille eminus manēs: totū ſil iac-
ctis radijs intuet. hic vo coherēs orbi atqz
cōiunctus circa ipſū motus ambitū: rotū-
ditatem partibus cōprehendit. Ipſuz qq
hoīem alit ſenſus: aliter imaginatio: ali
ter ratio: aliter intelligētia cōtuetur. Sen-
ſus enim figurā in ſubiecta materia ꝯſtitu
tā. Imaginatio vo ſolā ſine materia iudi-
cat figurā. Rō vo hāc qz trāſcēdit: ſpeciē
q ipſam que ſingularibus ineſt vniuerſali
conſideratione perpēdit. Intelligentie vo
celſior oculus exiſtit. ſupergreſſa namq
vniuerſitatis ambitum: ipſam illaz ſimpli
cem formam pura mentis acie contuetur.

dū q innuit duplicē differentiā inter moduz cognoſcendi viſus ⁊ tactus.
Prīa ē q viſus a remotis exiſtens cognoſcit aliqd corpus rotundū. Ta-
ctus aūt non cognoſcit ipm niſi cōiunct⁹. Scda differentia ē. q viſus to-
tū corpus ſil' cōprehēdit: tactus aūt p ptes. Talis aūt diuerſitas ī cogno-
ſcendo nō eēt ſi res cognoſceretur ex ſui natura. cū eadē res maneat ī vtra-
q cognitione. Notādū. quidā dixerunt viſionē fieri p emiſſionē radiorū
viſualiū ab oculis vſq ad rem viſam. Sz hec opinio eſt ꝯ areſto. viſio eñ
non fit extra mittēdo: ſz intus ſuſcipiēdo. patiēte. n. aliq ſenſitiuo fit ipm
videre: ſcdo de anima. Hic autem loquitur opinione antiquorum. cū dicit
q viſus totū corp⁹ intuetur iactis radijs.
¶ Ipm qz hoīem. Hic pōit ſecūdū exēplū in virtutib⁹ cognoſcitiuis ſbor-
dinatis. Scdo oñdit quō iſte virtutes ſe hēant adinuicem. ibi. In q illud
Primo ergo declarat quō idē a diuerſis potētijs diuerſimode cōprehēditur
dicēs. Senſus exterior aliter ꝯtuet ipm hoīem. aliter imaginatio. alit rō.
aliter itelligētia diuina. Sēſus. n. exterior ſic viſus iudicat figurā hoīs in

ſubiecta materia. i. in ſenſibili materia. ſ imaginatio ſolam figurã iudicat .i. diſcernit ſine materia. i. in abſentia rei materialis. Rõ vero hanc imaginationẽ tranſcendit. ⁊ ipſam ſpeciẽ. i. naturã ſpecificã hoĩs que ſingularibus ineſt. ꝑpendit. i. diſcernit vniuerſali ↄſideratõe. ocul⁹ vo. i. ↄſideratio intelligẽtie eſt celſior. qꝛ intelligẽtia diuina ſuggreſſa ãbitũ vniuerſitatis q̃ exiſtit ĩ ſingularib⁹ : illã ſimplicez formam. ſ. ydeaz hoĩs q̃ ẽ ĩ mẽte diuina. contuetur pura acie. i. ſpeculatione mentis. Notandũ ꝙ primũ exẽplũ fuit de virtutib⁹ cognoſcitiuis nõ ſb ordinatis. ſicᷓ de viſu ⁊ tactu. Iſtud aũt exemplũ ẽ de virtutib⁹ ſubordinatis. q̃ ſunt quatuor. ſ. ſenſus exterior que ineſt omnibus aĩalibus. imaginatio que tm̃ ineſt animalibus ꝑfectis ſcḋ q̃ tm̃ ẽ in hoĩbus. ⁊ ĩtelligẽtia ꝑ quã intelligit diuinã cognitõez. Iſte virtutes hñt diuerſũ modũ cognoſcẽdi eandem rem. ſ. hoĩem. vt declarat in littera. qḋ nõ eẽt niſi cognitio fieret ſm facultatẽ virtutũ cognoſcentiũ ⁊ non rei cognite.

In quo illud maxĩe ↄſiderãdum eſt. Naz ſupiorvis cõprehẽdẽdi amplectitur ĩferiorem: Inferior vo ad ſupiorez nullo mõ cõſurgit neqꝫ enĩ ſenſus aliquid extra materiam valet: vel vniuerſales ſpecies imaginatio contuetur: vel ratio capit ſimplicem formam. ſed intelligentia quaſi deſup ſpectans concepta forma que ſubſunt cuncta dijudicat. ſed eo modo quo formaz ipſam que nulli alij nota eſſe poterat: comprehẽdit. Nam ⁊ rõnis vniuerſum: ⁊ imaginationis figuram. ⁊ materiale ſenſibile cognoſcit. Nec ratione vtens: nec imaginatione nec ſenſibus. ſed illo vno ictu mentis formaliter (vt ita dicam) cuncta proſpiciens.

¶ In quo illud maxĩe. Hic oñdit phia quõ p̃dicte virtutes cognoſcitiue ſe habẽt adinuicẽ. oñdẽs ꝙ q̃cquid põt virt⁹ inferior. põt etiã ⁊ ſupior ⁊ amplius. Et prĩo hoc oñdit de ĩtelligẽtia reſpectu aliaꝝ virtutũ. Scḋo oñdit idem de rõne. ſecũda ibi. Rõ q̃z. Prĩo dicit. In quo. i. in ordine iſtarũ virtutum. illḋ eſt maxime conſiderandum. ꝙ vis ↄprehẽdendi ſupior amplectitur in ſe inferiorem. quia virtus ſuperior cognoſcit omne illud quod inferior. Inferior autem non conſurgit ad ſupiorẽ. ita vt apprehendat illud qḋ ſupior. qḋ manifeſtat in exemplo dicẽs. Neqꝫ enĩ ſenſus aliquid valet apprehendere extra materiam ⁊ imaginatio contuetur ſpecies vniuerſales. i. minus particulares. ſed ratio capit ſimplicem id eſt vniuerſalem formam. Intelligentia autem diuina quaſi deſuper ſpectans. cũ ſit in ſupremo gradu cognitionis ipſa concepta forma ydeali, dijudicat etiam cun-

cta que ſubſūt illi forme. vt cognoſcēdo ydeā hoīs cognoſcit oīa q̄ ſunt in hoīe. ſ; eodē mō ꝯprehēdit ipam formā q̄ nulli īferiori virtuti nota eē poterit. nā ipſa cognoſcit vniuerſū. i. vniuerſalē formā rōnis ⁊ figurā imaginatōis. ⁊ materiale ſenſibile. quod ſpectat ad ſenſum exteriorē: nō vtēs ratione: nec imaginatōe: nec ſenſibus: ſ; ꝑſpiciēs cuncta vno ictu mentis. i. abſq; decurſu cognoſcit. qd nō fac̄ ratio. Notandū ꝙ q2 virtus ſupior virtutē includit īferiorē. ſicut tetragonū includit trigonū. vtiq; ſecundo de aīa. tō quicq̄d pt virtus īferior: pōt et ſuperior ⁊ magis. q2 modo magis vniuerſali cōprehēdit qō inferior nō magis ꝑticulari. licet nō ecōuerſo. tō q̄ pt ītelligētia hūana ꝯprehēdē: pt ⁊ diuīa ītelligētia. l; nō ecōuerſo

Rō q2 cū q̄d vniuerſale reſpicit: nec imaginatōe nec ſenſibꝰ vtens: imaginabilia vel ſenſibilia ꝯprehēdit. Hec ē eni q̄ ꝯceptōis ſue vniuerſale ita dēfinit. hō eſt aīal bipes rōnale. q̄ cū vniuerſalis notio ſit: cū imaginabilē ſenſibilemq; eē rem nullus ignorat ꝙ illa non imaginatōe vel ſenſu: ſed rōnali cōceptōe conſiderat. Imaginatio quoq; tametſi ex ſenſibus viſendi formandiq; figuras ſūpſit exordiū. ſenſu tñ abſente ſenſibilia queq; colluſtrat. nō ſenſibili ſ; imaginaria ratione iudicandi. Videſne igitur vt in cognoſcendo cūcta ſua potius facultate q̄ eoꝝ que cognoſcuntur vtantur:

¶ Rō quoq; cū q̄d vniuerſale reſpicit. Hic oñdit idē de rōe. ꝙ ſic ītelligentia cōprehēdit alias tres virtutes īferiores: ſic rō etiā ꝯphēdit ſub ſe alias duas virtutes. ſ. imaginationē ⁊ ſenſū dicens. ꝙ cū ratio reſpicit id eſt cognoſcit quid vniuerſale. non vtens imaginatione nec ſenſibus. ⁊ comprehendit imaginabilia ⁊ ſenſibilia vniuerſali cōprehēſiōe. hec enim eſt ratio que ita definit vniuerſale ſue conceptōis. hō eſt animal bipes ratiōale. que diffinitio cum ſit vniuerſalis notio. i. notificatio tunc nullus etiā ignorat rem eē imaginabilē ⁊ ſenſibilem: que hac diffinitōe explicatur. Illa rō conſiderat vniuerſale non vtens imaginatione vel ſenſu: ſed rationali ꝯceptōne. Tunc oſtendit ꝙ ſicut ratio comprehendit imaginationē ⁊ ſenſum: ſic imaginatio ſenſū comprehēdit: dicēs. imaginatōem quoq; tametſi ꝓ q̄nis ſumpſit exordiū ex ſenſibus viſendi ⁊ formādi figuras. tñ abſente ſenſu exteriori. imaginatio colluſtrat. i. ꝯgnoſcit q̄q; ſenſibilia nō ſenſibili: ſ; imaginaria rōne iudicādi. ⁊ tūc cōcludit dicēs. Videſne igit̄ q̄uo cūcta potiꝰ vtant̄ ſua. i. ꝓpria facultate in cognoſcendo. q̄ facultate eoꝝ q̄ cogſcunt̄.

Notādū ꝙ l; rō in ꝯprehēdēdo ſuū vle nō vtat̄ imaginatōe ⁊ ſenſu: tñ in actu ſuo ꝑſupponit imaginatōez ⁊ ſenſū. q2 nihil ē ī ītellectu niſi fuerit in

ſenſu. Silr lȝ imaginatio ī ſua opatõe nõ vtat' ſenſu: tñ preſupponit ſenſũ fuiſſe in actu. qꝛ fantaſia quã h̄ vocat imaginationē: ē mot⁹ factus a ſenſu ſm actũ. ex. ij. de aĩa. ¶ Neq; id iniuria. Hic ꝯfirmat dictũ ſuũ ꝑ rõnē dicēs. Illud. ſ. res cognoſcit' nõ ſm ſui nãm: ꝟ ſm nãm cognoſcētis: i ltõ nõ ꝯtigit iniuria. i. irrõnabilr. Nã cũ oē iudiciũ cognitõis ſit act⁹ ⁊ opatio iudicãtis. i. potentie cognoſcitiue. neceſſe ē vt quiſq; cognoſcēs ꝑficiat ſuã operam. i. ſuam opationē cognoſcēdi. nõ ex aliena poteſtate. ſ. rei cognite. ꝟ ex ꝓpria poteſtate. i. ex virtute cognoſcentis. Notandum ꝙ ex ſra formatur tal' rõ. Oīs act⁹ ⁊ operatio ſequitur conditionez illius potentie cuius eſt actus ⁊ operatio. ſed iudicare ſiue cognoſcere eſt actus ⁊ operatio potentie cognoſcentis ⁊ nõ rei cognite. ergo iudicare ⁊ cognoſcere ſequit' modum ⁊ conditionem potentie cognoſcentis ⁊ non rei cognite.

Neq; id iniuria. nam cum omne iudicium iudicantis actu exiſtat: neceſſe eſt vt ſuam quiſq; operam nõ ex aliena ſed ex propria poteſtate perficiat.

Metrũ quartum libri q̄nti.

Quondam porticus attulit
Obſcuros nimium ſenes:
Qui ſenſus ⁊ imagines
E corporibus extimis:
Credant mentibus imprimi
Ut quondam celeri ſtilo
Mos eſt equore pagine
Que nullas habeat notas
Preſſas figere litteras.

Quondam porticus attulit. Iſtud eſt metrum quartũ huius quinti. quod dicitur gliconicum ab inuentore. coriambicũ a pede predominante. In quo metro impꝛobat opinionē ſtoicorũ. ex qua videtur ſequi cõtrariuȝ dictis ſuis. Fuit enim opinio ſtoicorum ꝙ cognitio intellectiua ſolum perficeretur ex hoc. ꝙ corpora exteriora ſuas ſilitudines imprimant ī mentem. ita vt mēs ſolum ſe habeat in ratione patientis: ⁊ res extra in ratione agentis. Ex quo ſequitur cum patiens trahatur ad naturam agentis ⁊ non econuerſo. ꝙ cognitio ſequeretur naturam rei cognite ⁊ non naturã cognoſcentis. quod eſt contra dicta. Primo ergo ponit opinionem ſtoicorum. ſecundo improbat eam. ibi. Sed mens. Primo dicit. Quondam porticus attulit ſenes ſupple ſtoicos. qui dicebantur ſenes ꝓpter maturitatez morum ſenes inq̃ nimiũ obſcuros ſupple in ſententijs. qui ſtoici credunt ſenſus ⁊ imagines. i. rerum ſenſibiliũ formas imprimi mentibus ex corporibus extimis. i. exterioribus. ⁊ poſuerunt illa corpa eo mõ imprimere imagines mētib⁹. vt quondã mos fuit alicui ſcribenti celeri ſtilo figere ꝑſſas

litteras equore id eſt in planicie pagine. que pagina nullas prius notas habeat. Notandum ꝙ ſtoici dicuntur a ſtoa greco quod eſt porticus latine quia athenis in manifeſtiſſima portico ⁊ alijs locis publicis ſtoici diſputare ſolebant. illi poſuerunt aĩam tm̃ habere ſe in ratione patientis reſpectu rerum exteriorum. ⁊ quia cognitio magis videtur ſequi virtutẽ actiuam ꝙ̃ paſſiuam. ideo ſm̃ eos cognitio potius debet attendi ſm̃ facultatẽ rei cognite que eſt actiua. ꝙ̃ anime cognoſcẽtis que ẽ paſſiua.

¶ Sed mens ſi proprijs vigens. Hic improbat hanc opinionẽ. ſecundo ponit ſuam veritatẽ ibi. hec eſt efficiens. Primo ergo deducit ad plura inconuenientia iſtam opinionem dicens. Sed ſi mens vigens nihil explicat ꝓprijs motib⁹. i. ſi nullam actionem ꝓpriaꝫ hꝫ. ſꝫ tm̃ iacet patiẽs. ſubdita notis. i. ſilitudinib⁹ corporũ. ⁊ ſi ipa reddit. i. repñtat caſſas imagĩes reꝝ. i. ſilitudines ĩ vicẽ ſpeculi. i. ad modũ ſpeculi. Tũc qritur vñ viget hec notio id ẽ hec cognitio animis. ꝙ aĩa eſt cernẽs oĩa nõ tm̃ corpalia ſꝫ etiam incorpalia. Notandũ ꝙ primũ inconueniẽs eſt. ſi cognitio intellectiua fieret ꝑ ſolã impꝛeſſionẽ corpoꝝ in aĩa. tunc nõ eẽt virtus ꝑ quã aĩa cognoſcẽt incorpalia. qꝛ ꝑ ſolã ĩpreſſionẽ corpoꝝ tm̃ cognoſceret copalia. nũc aũt mãifeſtũ eſt ꝙ etiam incorpalia cogſcit. Aliud ĩcõueniẽs ponit dicẽs. Si anima tm̃ eſt paſſiua. que vis anime ſingula ꝓſpicit. i. iudicat. aut que vis aĩe cognita diuidit. aut diuiſa recolligit. aut q̃ vis aĩe legens. i. apprehẽdens alternũ iter componendi ⁊ diuidẽdi. nunc inſerit caput ſummis. i. generaliſſimis aſcẽdẽdo a ſpẽaliſſimis ad generaliſſima colligendo multitudinẽ. ⁊ nunc decidit vel decedit ſm̃ aliã lrãm. i. cadit in infima. i. in ſpẽaliſſima ꝓcedẽdo a generaliſſimis ad ſpẽaliſſima diuidendo. Tũ. i. tãdẽ aĩa referẽs. i. cõparãs ſeſe ſibi redarguit falſa veris. i. ꝑ vera. No

Sed mens ſi ꝓprijs vigens
Nihil motibus explicat:
Sed tm̃ patiens iacet
Notis ſubdita corpoꝝ.
Caſſaſq; in ſpeculi vicem
Rerum reddit imagines.
Unde hec ſic animis viget
Cernens oĩa notio.
Que vis ſingula ꝓſpicit.
Aut que cognita diuidit.
Que diuiſa recolligit.
Alternumq; legens iter:
Nunc ſummis caput inſerit:
Nunc decidit in infima.
Tum ſeſe referens ſibi:
Ueris falſa redarguit.

tandū ꝙ ex lr̄a tal' formatᷣ rō. Illa aīa nō eſt tm̄ paſſiua ſ actiua q̄ iudicat compōit ⁊ diuidit. ⁊ vera falſis redarguit. ſ aīa ītellectiua ē hmōi. ḡ Maior nota ē. qꝛ iudicare. ꝯponere. diuidere. redarguere videntᷣ eē oparōes actiue. Minor apparet. aīa iudicat inter veꝝ ⁊ falſū. ꝯpōit p̄dicatū cū ſbiecto. aliqn̄ diuidit p̄dicatū a ſubiecto. ⁊ falſas opiniones redarguit.

Hec eſt efficiēs magis
Longe cauſa potentior
Quā que materie modo
Impreſſas patiᷣ notas.
Precedit tamē excitās
Ac vires animi mouens
Viuo in corpe paſſio.
Cum vel lux oculos ferit:
Vel vox auribus inſtrepit.
Tū mentis vigor excitus
Quas intus ſpecies tenet
Ad motus ſiles vocans
Notis applicat exteris
Introrſūqꝫ reconditis.
Formis miſcet imagines

¶ Hec eſt efficiens magis. Hic phīa ponit veritatē dicens. Hec mēs ē magis cā efficiēs. q̄ eſt cā lōge potentior q̄ illa que mō materie. i. ſilitudine materie. patiᷣ notas impreſſas. et qꝛ aliq̄s crederet ꝙ ī aīa nulla eēt paſſio. Iō ſubdit quedam paſſio p̄cedit opatiōes aīe in viuo corpe excitās ⁊ mouēs vires animi ad opandū. vt qn̄ lux ferit oculos tunc patitur viſus vel cuꝫ vox īſtrepit. i. īſonuit auribus tūc patiᷣ auditus. ⁊ tandem vigor mentis excit⁹. i. excitat⁹ vocās ſpecies quas intus tenet ad ſiles motus. applicat eas notis exteris. id eſt ſilitudinibus exteriorib⁹. ⁊ miſcet. i. applicat imagines exteriores corpoꝝ formis. i. ſpēbus introrſum. i. in aīa recōditis. Notandū ꝙ boetius hic vtitur ſnīa platonica q̄ ponit ſpēs reꝝ a principio naturaliter inditas aīe. Sed aīa ſopita eſt in corpe. ita ꝙ non intelligit p eas niſi excitetᷣ p īmutationē ſenſuum exteriorum. excitata aūt euocat ſpeciem ſilem illi quā ſenſus exterior impſſit ⁊ applicādo eam rei exteriori. ſic ītelligit p eaꝫ. ad hāc intentionem etiam loquitur linconienſis primo poſteriorum dicēs. Ratio in nobis ſopita non agit niſi prius p operatiōes ſenſuū quibus admiſcetᷣ fuerit exprecta. Notādū ꝙ ex lr̄a vꝫ ꝙ intellect⁹ poſſibilis ītelligēdo etiā ſit actiu⁹ cū ſit cauſa efficiens vt dicit in littera. Ariſtotiles autem. iij. de anima vult ꝙ intelligere ſit pati ⁊ ꝙ intellectus nullam habet naturam niſi ꝙ ē poſſibilis vocatus. Ad hoc dicunt aliq̄ ꝙ quia ſbīa cōphēdit tam intellectū poſſibilē q̄ agentem in anima eſt actiua immo cauſa effectiua

intellectōis rōe intellectus agentis. ſꝫ ē paſſiua rōne intellectus poſſibilis vł dōm ꝙ ītellectus poſſibilꝭ ē potētia paſſiua ſaltē q̄ ad primū eius actum cū ītelligere ſit pati. ſꝫ oīs potētia paſſiua de neceſſitate req̄rit potēciā actiuā q̄ reducat ipſā ad actū. Tale aūt actiuū nō pōt eē res corporalis ex cum agēs ſit preſtantiꝰ paſſo. ſꝫ tale actiuū ex pte aīe erit intellectus agēs cuiꝰ operatio ē facere potētia ītellecta actu intellecta. ita ꝙ a rebus ex ꝟtutē ītellectus agentis imprimitꝰ aliq̄d ītellectui poſſibili p q̄d in actū ītelligēdi reducitꝰ. Nō ē ꝗ intētio boetij negare q̄n mēs ſit paſſiua rōne ītellectus poſſibilꝭ. ſed vult ꝙ mens ſiue aīa magis hēat efficiētiā in ītellectōe ꝙ̄ ſit paſſiua ab ipſis corꝑibꝰ ex. ⁊ ꝑ ꝯn̄s efficiētis intellectus non dꝫ attribui rebꝰ ex q̄d erat de intentione ſtoicorum.

Proſa q̄nta libri quinti.

Quod ſi in corꝑibꝰ ſentiēdis q̄uis afficiāt īſtrumēta ſenſuū forinſecꝰ obiecte q̄litates animiq̄ agētis vigorē paſſio corꝑis añcedat. q̄ in ſe actū mētis ꝓuocet excitetq̄ interim q̄eſcentes intrinſecus formas. ſi in ſentiēdis inq̄ corꝑibus animus nō paſſiōe inſignitꝰ. ſꝫ ex ſua vi ſubiectā corpori indicat paſſionem quantomagis ea q̄ cunctis corporū affectionibꝰ abſoluta ſūt indiſcernendo non obiecta extrinſecus ſequuntur. ſed actum ſue mentis expediūt.

Quod ſi in corꝑibus ſentiendis. Hec eſt quinta ꝓſa bui⁹ q̄nti libri. In qua ꝓbat ſpecialiter diuinā cognitionē eē ſꝫ modū cognoſcētis ⁊ non rei cognite. Scđo oſtendit inſufficientiā eoꝝ qui ex noſtro modo cognoſcendi improbat prouidentiam diuinam ibi. Quid igitꝰ Prīo facit q̄d dictum eſt. ſecundo infert duas ꝯcluſiōes. ibi. Hac itaq̄. Prīo dicit. Si in ſentiendis id eſt in cognoſcendis corporibus animus noſter non tm̄ inſignitur. id eſt afficitur paſſione corporis. ſed ex ſua vi indicatꝰ paſſionem ſubiectam corpori. ita ꝙ in cognoſcendo ſequitur propriū motū. q̄uis qualitates obiecte forinſecus afficiāt. i. īmutent. inſtrumēta. i. organa ſenſuū ⁊ paſſio corporis antecedat vigorē agentis animi. que paſſio ꝓuocet actū mentis in ſe. ⁊ excitet formas intrinſecus quieſcētes. Si hoc ē in aīo noſtro multomagis ea que abſoluta ſunt cunctis affectōibus. i. qualitatibus corporum. Sic ītelligētie ſepate ⁊ precipue deus. illa īdiſcernēdo nō ſequuntur obiecta extrinſecus. ſed expediunt id eſt perficiunt actum ſue mentis id eſt operationem intellectiuam ſm naturam ꝓpriam. Notādum ꝙ ex lr̄a poteſt ſic argui. Si id de quo minus vꝫ ineſſe ineſt ⁊ de q̄ magis. ſꝫ minus vꝫ ꝙ animꝰ uꝭ in cognoſcendo ſequatꝰ motū ſuū ⁊ nō rei cognite et tn̄ ſequitur facultatē ſue cognitionis ergo mltomagis ītelligentia diuina ſequitur in cognoſcendo propriū motū ſue cognitionis q̄ ipſius rei cognite

Hac itaqꝫ rõne mltiplices cognitiões di-
uerſis ac differẽtibꝰ ceſſere ſubſtãtijs. Sẽ
ſus eĩ ſolꝰ eũctis aliſ cognitõibꝰ deſtitutꝰ
ĩmobilibꝰ aĩantibꝰ ceſſet. q̃les ſt cõche ma
ris. queqꝫ alia ſaxis herẽtia nutriũt. Ima
ginatio vo mobilibꝰ beluis. q̃bꝰ iã ineẽ fu
giẽdi appetẽdiue aliq̃s vĩ affectꝰ. Rõ vo
hũani tm̃ generis ẽ ſicuti itelligẽtia ſola di
uini. Quo fit vt ea noticia ceteris p̃ſtet q̃
ſuapte natura nõ mõ ꝓpriũ. ſꝫ ceteraꝝ q̃ꝫ
noticiaꝝ ſubiecta cognoſcit. Quid igit. ſi
rõcinatiõi ſenſus imaginatioqꝫ refragent.
nihil eẽ illõ vniuerſale dicẽtes. ꝙ ſeſe itu

¶ Hac itaqꝫ rõne. Hic ĩfert duas cõcluſiões ex premiſſis dicẽs: Ex q̃ cogni-
tio ꝯſeqtur nãm cognoſcẽtis ⁊ nõ rei cognite. ⁊ cũ cognoſcentia ſint diuerſa
ſm nãm. oꝫ diuerſis cognoſcẽtibꝰ ꝯuenire diuerſas cognitiões. Vñ dicit.
Hac itaqꝫ rõne. qꝛ cognitio ſequit nãm cognoſcẽtis. multiplices cognitio
nes. ceſſere. i. ceſſ aũt diuerſis ac differentibꝰ ſubſtãtijs. ſenſus eñ ſolꝰ de
ſtitutꝰ. alijs cognitõibus ceſſit: aĩanti-
bus ĩmobili-
bus. quales ſũt cõche ma
ris. ⁊ q̃cunqꝫ nutriunt he-
rentia ſaxis.
Imaginatio vo ceſſit mo
bilibꝰ beluis q̃ mouẽt mo
tu ꝓgreſſiuo q̃busvĩ ĩneẽ affectꝰ. i. ap-
petitꝰ fugien
di maluꝫ vel appetẽdi bo
num. Rõ vo ꝑ quã ꝯphẽ-
dimꝰ vniuerſale tm̃ ẽ hũani generis. ſic ĩtelligẽtia ẽ diuini generis. Tunc
põit ſcd̃am ꝯcluſionẽ. ꝙ illa cognitio ẽ notior ⁊ nobilior q̃ nõ ſolũ apprehẽ
dit ꝓpriũ obiectũ ſ etiã obiecta aliaꝝ noticiaꝝ. i. cognitionũ Vñ dic. Quo
fit vt ea noticia. i. cognitio. p̃ſtet. i. nobilior ſit ceteris. q̃ ſuapte natura. i. ꝓ
pria natura. nõ mõ. i. nõ tm̃ mõ ꝓpriũ obiectũ cognoſcit. ſ ẽt cogſcit ſbiecta
ceteraꝝ noticiaꝝ. Nota circa primã ꝯcluſionẽ ꝙ cũ actꝰ ⁊ opatões diuer-
ſificent ſm diuerſitatẽ agentiũ ⁊ opantiũ. ſequit ſi agentia ⁊ opantia ſint
diuerſa ꝙ hẽant diuerſas opatões ⁊ cognitões. ꝓpter qd̃ ſenſus ſine alijs
cognitõibꝰ ceſſit aĩalibꝰ ĩmobilibꝰ. ⁊ accipit hic ſenſus ſtricte ꝓ apprehen
ſiõe ſenſitiua. q̃ ſolũ ĩmutat ad p̃ñtiam ſenſibilis. Sic eĩ diſtinguit ꝯ ima-
ginatõem que nõ tm̃ apphẽdit rẽ p̃ñtẽ. ſ etiã abſentẽ. Notãdũ circa ſcd̃aꝫ
ꝯcluſionẽ ꝙ q̃cũqꝫ potẽtia plura cognoſcit vĩ eẽ p̃ſtantior ea q̃ cognoſcit
pauciora. Si ergo aliqua potẽtia cognoſcit ꝓpriũ obiectũ. ⁊ cuꝫ ſ obiecta
aliaꝝ potẽtiaꝝ ĩferioꝝ. ſic ẽ intelligẽtia diuina. ⁊ nõ ecõuerſo. ſeqt ꝙ potẽ
tia ſupior plura cognoſcens ſit nobilior ĩferiori.
¶ Quid igit. Hic phia oñdit inſufficiẽtiã eoꝝ q̃ ex mõ cognoſcẽdi nr̃o im
probant diuinã ꝓuidẽtiã. ſcd̃o hortat nos ad ꝯſiderãdũ modũ diuine co
gnitõis. ibi. Quare ĩ illiꝰ. Prĩo mãifeſtat ĩſufficiẽtiã eoꝝ ꝑ ſilẽ. ſcd̃o appli
cat illõ ſilẽ ad ꝓpoſitũ ibi. Silẽ ẽ. Silitudo aũt quã ĩtẽdit tal ẽ. Senſus ⁊
imaginatõ ſt cognitões ĩferiores q̃ rõ. Si g̃ ſenſus ⁊ imaginatõ vellet lu-

eri rō putet. Qō eīn ſenſibile vel imaginabile ē id vniuerſū eē nō poſſe aut igit̄ rōnis veꝝ eē iudiciū. nec quicq̄ꝫ eē ſenſibile. aut qm̄ ſibi notū ſit plura ſenſib⁹ ⁊ imaginatōi eē ſubiecta. inanez ꝯceptōez eē rōnis q̄ qō ſenſibile ſit ac ſingulari q̄ſi qōdā vniuerſale ꝯſideret. Ad hec. Si rō ꝯ rn̄deat: ſe q̄dē ⁊ qō ſenſibile ⁊ qō imaginabile ſit vniuerſitatis ratione ꝯſpicere. Illa ꝟo ad vniuerſitatis cognitionez aſpirare non poſſe. qm̄ eorum notio corporalis figuras nō poſſit excedere. De rerum ꝟo cognitione firmiori potius perfectioriq̄ꝫ iudicio eē credendum. In hmōi igitur lite nos quibus tam rōcinandi q̄ꝫ imaginādi etiā ſentiēdiq̄ꝫ vis ineſt. nōne rōnis potius cauſaz ꝓbarem⁹ Simile eſt ꝙ humana ratio diuinam intel

dicare modū cognoſcēdi rōnis, ex modo cogſcēdi ꝓprio ⁊ dicere ꝙ vniuerſale nihil eēt qō rō apprehēdit. vel ſi verū eſſet iudiciū rōnis vel eēt ꝑticulare ⁊ ſenſibile. ratio vero diceret ꝯriū. Manifeſtū eſt qō nos q̄ vigemus vtraq̄ꝫ cognitiōe potius aſſentirem⁹ rōni iudicādo motiuū ſenſus ⁊ imaginatōis eſſe inſufficiens. dicit ergo. Quid igit̄ ſi ſenſus ⁊ imaginatio refragēt. i. ꝯdicāt rōni dicentes nihil eē vniuerſale id qō rō putat ſeſe ītueri ſic arguendo Qō eīn ē ſenſibile aut imagiabile id non poſſe eſſe vniuerſum. i. vniuerſale ſꝫ iudiciuz ſenſus ⁊ imagiātōis. Aut igitur iudiciū rōnis neceſſe ē eē verū. ⁊ per cōſequēs nec q̄cq̄ꝫ eē ſenſibile. qō eſt abſurdū aut qm̄ notum ſit ſibi ſup. ſenſui et imaginationi plura eē ſubiecta ſenſib⁹ ⁊ imaginatōi. q̄ neceſſe ē eē ſenſibilia. crederes ne ꝯceptōez rōnis eē inanē. q̄ ꝯſideret illō qō ſit ſenſibile ⁊ ſingulare. q̄ſi qōdā vniuerſale. Ad hec ſi rō rn̄deat ſe ꝯſpicere in rōe vniuerſali qō ſit ſenſibile ⁊ imaginabile. Illa ꝟo. ſ. ſenſum ⁊ imaginationē nō poſſe aſpirare. i. ꝑuenire ad cognitōez vniuerſitatis. i. vniuerſal. q2 notio. i. cognitio eoꝝ nō poſſit excedē figuras corꝑales. ⁊ diceret rō poti⁹ eē credēdū firmiori ⁊ ꝑfectiori iudicio reꝝ. In hmōi igit̄ lite. ſ. īter ſenſū ⁊ imaginatōez ex vna ꝑte. ⁊ rōnē ex altera ꝑte. nos q̄bus ineſt tā vis rōcināḋi q̄ꝫ imaginādi ⁊ ſentiēdi. nōne poti⁹ ꝓbarem⁹ cāz rōnis. ⁊ reputarem⁹ motiua ſenſus ⁊ imaginatōis eē īſufficiētiā. q. d. imo.

Notādū ꝙ iudicio nobilioris potētie poti⁹ eſt aſtādū q̄ꝫ iudicio potētie ignobilioris. cū igit̄ rō ſit potētia nobilior q̄ꝫ ſenſus ⁊ imaginatio. eo ꝙ rō ꝯphēdit ꝓpriū obiectū. ⁊ obiectū ſenſus ⁊ imaginationes ⁊ non econuerſo. ḡ potius aſtādū eſt iudicio rōnis q̄ꝫ potentiarū inferiorū

¶ Sile, ē. Hic applicat illud ſile ad ꝓpoſitū ⁊ dicit. Illud qō eſt dictum de

ſēſu ⁊ imaginatōe reſpectu rōnis, ſil'e eſt ei q̄ humana rō non putet diuinam intelligentiam intueri, niſi vt ipſa rō cognoſcat. q̄ apparet ex ip̄o modo arguēdi, Nam ita differis. i. arguis ſi qua nō videant nō hr̄e certos et neceſſarios euentus, talia nequeūt p̄ſciri certo euētura. Igit taliū rex nulla ē p̄ſciētia. quā ſ. p̄ſciētiā ſi credam⁹ eē in his. nihil erit q̄ nō p̄ueniat ex necessitate.

ligentiā futura niſi vt ipſa cognoſcit nō putat ītueri. Nā (ita differis) ſi q̄ certos ac neceſſarios hr̄e nō videant euētus. ea certo euētura p̄sciri nequeūt. Harꝝ igit rerū nulla ē p̄ſcia. quā ſi etiā in his eē credam⁹. nihil erit q̄ non ex neceſſitate p̄ueniat. Si igitur vti rōnis p̄ticipes ſum⁹. ita diuie iudiciū mētis hr̄e poſſem⁹. ſic imaginationē ſenſūq̄ rōni cedere op̄tere iudicauim⁹. ſic diuie ſeſe mēti hūanā ſūmittē rōnē iuſtiſſimū cenſerem⁹. Quare i illius ſūme intelligentie cacumen ſi poſſim⁹ erigamur. Illic eni rō videbit q̄ in ſe non pōt intueri. Id autem eſt. quonā modo etiam que certos exitus non hn̄t. certa tn̄ videat ac definita p̄notio necq̄ id ſit opinio. ſed ſumme poti⁹ ſcientie nullis terminis īcluſa ſimplicitas

Si igit ſicut ſumus p̄ticipes rōis, ita poſſemus habere iudiciū diuīe mentis ſic nunc iudicauim⁹ imaginationē ⁊ ſenſum oportere cedere rationi, ſic cenſeremus. i. iudicarem⁹. iuſtiſſimum, humanā rōnem ſeſe ſubmittere diuine mēti. Notandū q̄ ſil'e ē de iudicio ſenſus ⁊ imaginationis reſpectu rōnis ⁊ rōnis reſpectu inteligentie diuīe, Nā ſenſui ⁊ imaginatōi v3 q̄ rō aliter nō poſſit ꝯp̄hēdere rē, niſi ſic̄ ipſa ꝯp̄hēdit q̄ tn̄ falſū ē, Sic ſil'r v3 rōni hūane, q̄ ītelligēria diuīa nō poſſit res incertas cognoſcē alit̄ q̄ ipſa cognoſcit, q̄ falſū ē, Nā q̄ rō hūana incerte cognoſcit intelligentia diuina certa comprehendit.

¶ Quare in illi⁹ ſumme ītelligētie. Hic p̄hia hortat vt erigam⁹ nos ad cognitōe3 diuine ītelligētie dicēs, Quare ſi poſſum⁹ erigamur p̄ diligētē cōſideratōem in cacumen illius ſumme intelligentie ſup. diuine. Illic eni ratio videbit quod in ſe non poteſt intueri. ſ. quō certa ⁊ diffinita p̄notio dei cognoſcat illa que nō habent certos exitus ⁊ illud nō ſit opinio. ſ3 poti⁹ ſit ſimplicitas ſūme ſciē nullis terminis incluſa, q̄ ſimplicitas ſūme ſapīe eſt infinita. Notādum q̄ ſi cognitio ſequeretur facultatem rei cognite, ⁊ nō virtutis cognoſcentis, tunc ſicut ratio humana cognoſcit futura ꝯtingentia incerte. ſic ſimiliter intelligentia diuina ea incerte cognoſceret. Sed quia facultas cognitionum eſt ſm̄ facultatem virtutum cognoſcentium.

⁊ intelligentia diuina in cognoſcēdo excedit rōnē hūanā. poterit ipſa certe cognoſcere que rō humana incerte cognoſcit.

Quam varijs terras. Hic incipit quītū metrum huius q̄nti. qđ dr̄ archiloycum ab īuētore. dactilicū a pede p̄dn̄ante. In q̄ oſidit hoīem eſſe diſpoſitū ad contemplationem celeſtiū ex figura corp̄is ſui. ⁊ p̄io deſcribit figurā corpalē aliaꝝ beſtiaꝝ. ſcđo figurā hominis. ibi. Unica gēs. P̄io dicit. Aīalia permeant terras q̄ varijs id eſt valde varijſ figuris nāq̄ alia aīalia extēto corporē ſicut ſūt ſerpētes ⁊ reptilia. illa verrunt id eſt verrunt puluerē. ⁊ incitata. id eſt mota vi pectoris. trahūt cōtinuū ſulcū ſup. in puluere. Sunt alia aīalia q̄b⁹ inē vaga leuitas

Metrū q̄ntū libri quinti.

Quā varijs t̄ras aīalia p̄meāt figuris
Nāq̄ alia extēto ſūt corp̄e puluereq̄ v̄rūt
Cōtinuūq̄ trahūt vi pectoris īcitata ſulcū
Sūt q̄b⁹ alaꝝ leuitas vaga v̄beretq̄ vētos
Et liq̄do lōgi ſpacia etheris enatet volatu
Hec p̄ſſiſſe ſolo veſtigia greſſib⁹ gaudent.
Uel viridesq̄ cāpos trāſmittē vl' ſubire ſiluas
Que varijs videas lz oīa diſcrepar̄ formiſ
Prona tn̄ facieſ hebeteſ valet ingr̄uar̄ ſenſ⁹
Unica gēs hoīz celſū leuat altiꝰ cacumē
Atq̄ leuis recto ſtat corp̄e d̄ſpicitq̄ t̄ras.
Hec niſi t̄ren⁹ male d̄ſipis admōet figura
Qui recto celū vultu petis. exeriſq̄ frōtē.
In ſublime feras aīmū q̄z ne g̃uata peſſū.
Inferior ſidat mens corp̄e celſius leuato.

alaꝝ q̄ v̄beret ventos. ⁊ enatet. i. trāſſet liq̄do volatu ſpacia lōgi etheris. i. aer'. Sūt alia q̄ gaudēt veſtigia p̄ſſiſſe ſolo. i. terre greſſib⁹ ſuis ⁊ trāſmittere. i. ptrāſire virides cāpos. ⁊ gaudēt ſubire ſiluas. q̄ oīa aīalia lz videas ea diſcrepare varijs formis. tn̄ facies eoꝝ p̄na. i. ad terrā inclinata. valet ī grauare. i. igrauatos oñdere ſenſus hebetes. i. brutaleſ. Notādū q̄ p̄hia tangit tria genera aīaliū. ſ. reptilia. volatilia ⁊ greſſabilia. q̄ licz differant in formis quia quedam formantur ad reptādum vt ſerpentes. quedam ad volandū vt aues. quedam ad gradiendum vt beſtie. tamen in hoc omnia conueniunt q̄ habent faciē inclinatā ad terram.

¶ Unica gēs hoīm. Hic deſcribit figurā hoīs dicēs. Unica gēs hoīm. i. ſolū gen⁹ hūanū. leuat celſū cacumē. i. caput ſuū alti⁹. ⁊ leuis ſtat recto. i. erecto corp̄e. ⁊ deſpicit terras vultu eleuato ad celū. tu hō erren⁹ q̄ recto vultu petis celū. ⁊ exeris. i. erigis frōtē. hec recta figura admonet te. q̄ tu male deſipis. niſi etiā referas. i. extollas aīm tuū ī ſublimei. ī celeſtia. ne mēs grauata. i. grauedine depreſſum. peſſum. i. ſub pedib⁹ vl' ſubt⁹. ⁊ eſt peſſū

aduerbiū loci. ne illa mens ſidat. i. reſideat: inferioꝛ corpe leuato celſi⁹ us. Notandū cum homo habeat figuram corpis erectā ad celū: ſi aīa nō erigeret ad ɔtēplatōem celeſtiū: videret corp⁹ eſſe nobili⁹ aīa. Notandu₃ ſm Ariſto. in. xvi. de aīalib⁹. homo inter oīa aīalia habeat figurā rectilinearem. de q̄ figura loquiť etiā Ouid. in li. Methamorfoſeos dicēs. Pronā

Proſa ſexta ⁊ vltima.

q Uoniā igiť vti pauloante monſtratū eſt: om̄e qđ ſcitur nō ex ſua: ſed ex cōp̄hendentiu₃ natura cognoſciť. intueamur nūc (q̄tu₃ fas eſt) quis ſit diuine ſubſtātie ſtatus: vt quenā etiam ſcientia eius ſit poſſimus agnoſcere. Deum igitur eternū eſſe cunctoꝝ ratione degentiū cōmune iudicium eſt. Quid ſit igitur eternitas cōſideremus. Hec eñ nobis naturā pariť diuinā₃ ſciētiā q₃ patefacit. Eternitas igiť eſt interminabilis vite tota ſimul ⁊ pfecta poſſeſſio.

cū ſpectāt animalia cetera terrā. Os homini ſublime dedit celumq₃ videre Juſſit. ⁊ erectos ad ſydera tollē vult⁹. Uoniā igiť vti pauloante. Hic icipit ſexta pſa et vltima hui⁹ q̄rti: in qua determiat veritatē de cōpaſſibilitate pſciē tie diuīe et liberi arbitrij. Et p̄ ponit ſuā determiatōe₃. Scđo ſbiūgit vtilē exhortatōe₃ circa finē libri: ibi. Auerſamīi igiť. Primo oñdit modū diuīe cognitōis. Secūdo ſoluit obiectōes factas ɔ diuinā ꝓuidentiā. Tertio cōcludit cōpaſſibilitatē liberi arbitrij cū ꝓuidētia diuīa. Secūda ibi. Quid igiť poſtulas. Tertia ibi. Que cū ita ſint. Primo determiat de ſtatu dei: q̄ eſt eternitas. Secūdo ex hoc declarat modū diuīe ſciētie: ibi. Qm̄ igiť omne iudicium. Primo p̄mittit q̄ determiandu₃ ſit de eternitate. Scđo determiat de ea: ibi. Eternitas igiť eſt intermiabilis. Primo dicit. Qm̄ monſtratū eſt pauloante q̄ om̄e qđ ſcitur cognoſciť: nō ex ſua natura. i. non ex natura rei ſcite: ſ; ex natura comp̄hendentiū. i. cognoſcentiū. intueamur nūc q̄tu₃ fas ē quis ſit ſtat⁹ diuine eſſentie vel ſubſtātie: vt poſſim⁹ agnoſcere que ſit eius ſciētia. Et ſubdit q̄ cōe iudiciū cunctoꝝ degentiū. i. vtentiū rōe eſt deu₃ eē eternū. ideo cōſiderem⁹ quid ſit eternitas. hec eñ nobis patefacit natura₃ ⁊ diuinā ſcientiā. Notandū q̄ viri degentes rōne ſunt viri p̄diti luce ſapientie. ⁊ oēs iſti cōcedunt deū eſſe eternū. Nā phus. viij. Phiſic. ex eternitate mot⁹ oſtēdit eternitatē motoris. et oēs tam greci q̄ barbari putantes deos eſſe eſtimāt eos imortales. Notandū q̄ q2 eternitas dei ⁊ natura ⁊ ſciētia dei nō differūt ſm ſubſtātiā: ideo cognita eternitate: cognoſcitur natura ⁊ ſcientia dei.

¶ Eternitas igiť eſt. Hic pſequiť de eternitate. et p̄mo ponit eius diffinitionē. Secūdo declarat eā: ibi. Q₂ ſi ex collatiōe. Prīo dicit. Eternitas eſt

possessio vite interminabilis existens tota simul ⁊ perfecta. Nota fm Al bertū sup li. de causis. Aliqd est eternū ⁊ est in eꝛnitate ⁊ est ipa eꝛnitas: sicut deꝰ. Aliq sunt eꝛna ⁊ sunt i eꝛnitate: ꝫ nō sunt ipa eꝛnitas: sic subē separate. Alia sunt eꝛna nō in eꝛnitate nec sūt ipa eꝛnitas. vt metꝰ: tps: ⁊ mūdus. Notādum cū dicit: eꝛnitas ē possessio: ibi vtiꝛ noīe possessiōis. ad designandū imutabilitatē ⁊ idefficiētiā eꝛnitatis qꝛ ipa firmiꝛ possideꝛ ⁊ qete habetur. Et dicit vite: ad innuēdum ꝙ nō viuētia nō mensurātur eternitate. Et dic inꝛ miabilis: ad drīaz illiꝰ vite q̄ hꝫ termīnū a pte añ ⁊ a pte post: sic vita hois. vł a pte āte tm̄: sic vita angelorum. Et dicit tota siꝉ ad drīaz vite angelice. Quis

Qd ex collatiōe tpaliū clariꝰ liquet. Nam quicqd viuit in tpe: id psens a pteritis i futura pcedit. Nihilqꝫ ē in tpe cōstitutū: qd totuꝫ vite sue spaciū pariꝛ possit amplecti. Sꝫ crastinū qdē nōdū apphēdit: hesternū ꝟo iā pdidit. In hodierna qꝫ vita n̄ āpliꝰ viuitis qꝫ in illo mobili trāsitorioqꝫ momēto. Qd igiꝛ tpis patiꝛ cōditōeꝫ: licꝫ illd (sicut de mūdo censuit Aristotiles) nec cepit vnqꝫ eē: nec desinat. vitaqꝫ eiꝰ cū tpis infinitate tendaꝛ. nondū tn̄ tale est: vt eꝛnuꝫ eē iure credaꝛ. Nō em̄ totū siꝉ infinite licꝫ vite spaciū ꝯphendit atqꝫ cōplectiꝛ: ꝫ futura nondū trāsacta iā nō hꝫ. Qd igiꝛ intmiabilis vite plenitudinē totaꝫ pariꝛ ꝯphēdit ac

em̄ esse angeli fm subaꝫ sit totū simul: nō tn̄ fm opatōem: cū habeat opationes successiuas ⁊ itellectōes. Et dicit pfecta: ad designandū ꝙ eternitati nihil deest. Perfectū em̄ est cui nihil deest. ꝑ celi ⁊ mūdi.

¶ Qd ex collatōe. Hic declarat diffinitōeꝫ. Scdo redarguit qsdā q vocabulo eꝛnitatis abutebāꝛ: ibi. Añ nō recte. Pꝛīo ꝓ declarat diffinitōeꝫ eꝛnitatis i ꝯpatōe ad tps: dicēs. Añ dictū ē ꝙ eꝛnitas ē possessio tota siꝉ intmiabilis vite. qd liqt clariꝰ ex collatōe. i. ex ꝯpatōe tpaliū. Nā qcqd viuit i tpe illd pn̄s exn̄s pcedit p successiuā mutabilitatē a pteritis i futura. ⁊ nihil ē i tpe ꝯstitutū qd piꝛ possit amplecti. i. ꝯphēdere totū spaciū vite sue: ꝫ crastinū nōdū apphēdit: hesternū ꝟo tps iā pdidit. ⁊ in hodierna vita nō ampliꝰ viuitis. i. nihil plꝰ ē pn̄s de hodierna vita: nisi ꝙ i isto mobili ⁊ trāsitorio momēto ꝯtineꝛ de vita. Et dꝛ momētū illud idiuisibile instās q futurū copulaꝛ cū pterito. Quicqd igiꝛ patiꝛ tpis ꝯditōeꝫ. i. successionē: lꝫ nunqꝫ cepit eē nec desinat eē: sic Aristo. cēsuit de mūdo. ⁊ lꝫ vita. i. duratio eiꝰ: tēdaꝛ. i. extēdaꝛ. cū infinitate tpis. nōdū tn̄ tale ē vt iure credaꝛ eē eternū. qꝛ nō ꝯphēdit neqꝫ cōplectiꝛ siꝉ totū spaciū vite. i. sue duratiōis. lꝫ infinite. i.

infinito tp̄e duret: ſ futura nōdū habet trāſacta. i. ꝑtrāſita ꝛ p̄terita nō hȝ. Quicq̄d igit̄ ꝯp̄hēdit ꝛ poſſidet parit̄ totā plenitudinē int̄mīabilis vite: cui nihil abſit futuri: nec aliq̄d fluxerit p̄teriti: illud iure ꝓhibet̄ eē eternū q꞉ illud et̄nū ſui ꝯpos eo ꝙ nihil ſibi deſit: neceſſe ē ſp ſibi aſſiſtē p̄n̄s. ꝛ eſt neceſſe p̄n̄tē hr̄e infinitatē. i. infinitā durat[i]ōem tp̄is. mobilis. i. ſucceſſiui.

poſſidet: cui nec futuri q̄cq̄d abſit: nec p̄teriti fluxerit: id et̄nū eſſe iure ꝓhibet̄. Ideoq̄ neceſſe ē ꝛ ſui ꝯpos p̄n̄s ſibi ſemꝑ aſſiſtere ꝛ infinitatē mobilis tp̄is hr̄e p̄ſentē. Un̄ q̄dā nō recte: q̄ cū audiūt viſū Platoni mūdū hūc nec habuiſſe initiū tp̄is: nec habiturū eſſe defectū. Hoc mō ꝯditori ꝯditū mūdū fieri coeternū putāt. Aliud ē eñ ꝑ itermīnabilē duci vitā qđ mūdo Plato tribuit: aliud intermīabilis vite totā pariter cōplexā eſſe p̄ſentiā: qđ diuine mētis proprium eſſe manifeſtū eſt. Neq̄ deus cōditis rebus antiquior videri debet tempꝛis quātitate: ſ ſimplicis poti⁹ ꝓprietate nature.

Notādum ꝙ ꝑ cognitionē tp̄is deuenim⁹ in et̄nitatis cognitionē: eo ꝙ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt. Ideo ꝑ naturā ꝛ ſucceſſionē tp̄is declarat nobis naturā eternitatis. Sic̄ eni ratō tp̄is cōſiſtit in ſucceſſione et app̄henſiōe prioris et poſterioris in motu cuius vna pꝰ p̄teriīt ꝛ alia ē futura: ſic rō eternitatis ꝑ oppoſitū cōſiſtit ī app̄hēſiōe vniformitatis illius qđ oīno eſt extra motū: ꝯp̄hendēs ſimul p̄teritū ꝛ futuruȝ tanq̄ p̄ſens.

Notādū ꝙ ip̄i⁹ eterni nihil trāſit in p̄terituȝ: iō ſp ſibi p̄n̄s aſſiſtit. q꞉ vo nūq̄ deficiet ſicut nec vnq̄ incepit cū habeat vitā int̄mīabilē: neceſſe ē ꝙ aſſiſt q̄libet dr̄e tp̄is: etiā ſi ponat̄ tp̄s infinitū. Et q꞉ eodē mō aſſiſtit differētiīs tēpoꝝ ꝑ quē modū in ſe ſubſiſtit. mot⁹ aūt q̄ in ſe ſubſiſtit ē p̄ſentari⁹. iō etiā aſſiſtit differētiīs tp̄is ꝑ motū p̄n̄tē. ideo dicit ꝙ neceſſe ē eternū p̄ſentē hr̄e infinitatē tp̄is mobilis.

¶ Un̄ nō recte putāt. Hic ph̄ia iprobat q̄ſdā q̄ abutebant̄ vocab[u]lo et̄nitatꝭ Scd̄o doceat ꝓpriū modū loq̄ndi: ibi. Ita ſi dig̃. Prio fac̄ qđ dictū ē. Secūdo manifeſtat quō tp̄alia deficiūt a ſimplicitate diuīe nāe quā nitūt̄ imitari: ibi. Hūc eñ. Prio dic̄. Dictū ē ꝙ et̄nitas nō ſolū dicit īterminabilitatē: ſ etiā ſimplicitatē. vn̄ nō recte q̄dā putāt: q̄ cū audiūt viſuȝ eē Platoni mūdū nō habuiſſe initiū tp̄is. nec habiturū defectum. i. finē. hoc modo putant mūdū cōditū fieri coeternū cōditori. Cauſa autē quare nō recte putāt eſt. quia aliud eſt duci ꝑ intermīabilē vitaȝ cū quadā ſucceſſione: qđ Plato tribuit mūdo. ꝛ aliud eſt pariter. i. ſimul. eſſe cōplexā totā p̄n̄tiā vite īterminabilis: qđ eſt ꝓpriū diuine mentis. Et q꞉ aliq̄s diceret. Si mūd⁹ nunq̄

incepit videt̄ eſſe coetern⁹ deo. Ad qd̄ rn̄det ꝙ de⁹ eſt prior mūdo non anti
quitate tpis: ſ₃ ſimplicitate nature. Un̄ dicit. Neq₃ eīn de⁹ d₃ videri antiq
oꝛ reb⁹ ꝯditis quātitate tpis: ſ₃ ꝓprietate ſimplicis nature. Notandum
ꝙ ſicut pt₃ ex li. Thimei. plato voluit mūdū incepiſſe: ſ₃ finē nō h̄re. ⁊ boc
idē Ariſto. ſibi imponit in li. celi ⁊ mūdi: dicēs ꝙ ſol⁹ plato generat mūdū

Nūc eīn vite īmobilis p̄ntariū ſtatū infi-
nit⁹ ille tpaliū re₂ mot⁹ imitat̄. Cūq₃ cū ef-
fingere atq₃ eq̄re non poſſit ex imobilitate
deficit imotū: ⁊ ex ſimplicitate p̄ntie decre
ſcit in infinitā futuri ac p̄teriti quātitatem.
Et cū totā pariter vite ſue plenitudinē neq̄
at poſſidere: hocip̄o ꝙ aliquo mō nunq₃ eē
deſinit illud qd̄ implere atq₃ exprimere nō
p̄t: aliq̄ten⁹ videt̄ emulari: alligās ſe ad q̄-
lécūq₃ p̄ntiā hui⁹ exigui volucriſq₃ momē-
ti. Que qm̄ manētis illi⁹ p̄ntie q̄ndā geſtat
imaginē: q̄buſcūq₃ ꝯtigerit id p̄ſtat vt eē vi
deant̄. Quoniā ꝟo manere nō potuit: infi
nitum tempis iter arripuit. eoq₃ modo fa-
ctū eſt vt cōtinuaret vitā eundo: cui⁹ pleni
tudinē₃ complecti non valuit permanēdo.

Quid ē ꝙ qd̄ dicit Boeti⁹ ꝙ plato non poſuit mūdū icepiſſe. Ad h̄ d₃ ꝙ dū plato dixit mundu₃ habuiſſe initiū: intelligit̄ ꝙ habuit initiū inſtitutōis: nō autē tpis. ſicut ponit exēplū de veſtigio pedis. vt ſi pes ab eterno ſtetiſſ₃ in pulue re pes eēt cā veſtigij nālit er precedēs veſtigiū: lic₃ nō tempe.
¶ Nūc eīn vite īmobilis. Hic manife-
ſtat quō tpalia deficiūt a ſimplicitate diuīe nature quā₃ nitunt̄ imitari: di-
cens. Ille infinit⁹ mot⁹ rerū tpaliū imitat̄ q̄ntū p̄t: hūc p̄ſentariū ſtatū vite
īmobilis. i. eternitatis. Et cū cū nō poſſit effingere. i. exprimere ⁊ eq̄re: defi
cit ab ei⁹ īmobilitate ſucceſſiue acquirēdo qd̄ ſimul h̄re nō potuit. ⁊ ex ſim
plicitate p̄ntie decreſcit in infinitā quātitatē p̄teriti ⁊ futuri. Et cū neque-
at poſſidere parit̄ totā plenitudinē vite ſue: hocip̄o ꝙ aliquo mō nunq₃ eē
deſinit: videt̄ aliq̄ten⁹ emulari illō qd̄ īplere nō p̄t. alligās ſe. ſ. ſtat⁹ tpalis
ad qualécūq₃ p̄ntiam hui⁹ momēti. i. inſtātis. exigui. i. indiuiſibilis. et vo-
lucris. i. trāſitorij. que. ſ. p̄ſentia inſtātis tpis: geſtat quādam imaginē ma-
nentis p̄ſentie. i. eternitatis. ⁊ p̄ſtat quibuſcūq₃ cōtigerit vt illa eſſe videā
tur. Nam illa dicim⁹ eſſe q̄ ſunt in p̄ſenti momēto. qꝛ ꝟo nō potuit manere
ſc₃ p̄ntia inſtātis ꝓpter naturā rei mobilis. ideo arripuit infinitu₃ iter tpis
p ſucceſſionē. Et eodē modo factū eſt vt cōtinuaret vitā eūdo de vno eē in
aliud: cui⁹ plenitudinē nō valuit. i. potuit cōplecti ꝑmanēdo. Nota ꝙ i-
finitus mot⁹ rerū tpaliū q̄ntū p̄t imitat̄ ſtatū eternitatis. qꝛ nō p̄t eū totali-

ter exprimere. q2 ſtatus tp̄alis eſt ſucceſſiuꝰ: ſtatꝰ eternitatis nō. ⁊ ſtatꝰ tp̄alis reſpicit p̄teritū ⁊ futurū: ſtatꝰ eternitatis tm̄ p̄ſens. tñ in hoc imitatᷣ ſtatum eternitatis ꝙ ſicut eẽnitas nunqꝫ deficit: ſic infinitꝰ motꝰ rerū tp̄aliū nunqꝫ eſſe deſinit. ⁊ ſicut in tp̄e eſt dare inſtans qḋ hꝫ quādā imaginē cum eternitate: ita ꝙ ſicut in eternitate aliqḋ dᷓ eſt: ⁊ ſicut illa dicunꝰ eẽ q̄ ſunt in p̄nti inſtāti. tōo ſtatus rerū temp̄alium licet nō poſſint imitari ſtatū eternitatꝭ p̄ntialiter p̄manēdo: tñ ipſum imitatur ſuā duratōez ſucceſſiue ꝯtinuando.

Itaqꝫ ſi digna rebus nomia velimus imponere Platonē ſequentes deum quidem eternū: mundū vero dicamus eſſe perpetuū. Quoniā igitᷣ omne iudiciū ſcḋm ſui naturā que ſibi ſubiecta ſunt comp̄hendit. Eſt autem deo ſemp̄ eternus ac p̄ſentarius ſtatus. Scientia quoqꝫ eius omnē temp̄is ſupergreſſa motōem in ſue manet ſimplicitate p̄ſentie: infinitaqꝫ p̄teriti ac futuri ſpacia complectēs. Omnia quaſi iam gerātur in ſua ſimplici cognitiōe conſiderat. Itaqꝫ ſi p̄ſcientiā penſare velis: qua cūcta dinoſcit nō eſſe p̄ſcientiam quaſi futuri: ſed ſcientiā nunqꝫ deficiētis inſtātie rectiꝰ eſtimabis. Vñ nō p̄uidētia: ſꝫ ꝓuidētia potiꝰ dicitᷣ ꝙ porro ab rebꝰ infimis conſtituta: quaſi ab excelſa rerum cacumine cuncta proſpiciat.

¶ Itaqꝫ ſi digna. In iſta p̄te ph̄ia docet quō ꝓprie loquēdū ſit ō deo ⁊ ō mūdo dicēs. Si nos ſequentes platonē velimꝰ imponere noīa digna. i. ꝯuenientia rebꝰ dicamꝰ deū eſſe eẽnū: mundum vo dicamus perpetuū. Et hoc cūſonat dicto autoris Grecismi. Eternum vo ſine principio ſiue fine. Perpetuū cui principiū: ſꝫ fine carebit.
¶ Quoniā igitur oīe iudiciū. Hic ph̄ia ex dictis oſtēdit modū ſcientie diuine. Primo ergo oſtendit qualis ſit ſciētia diuina ⁊ qualiter ſit nominā da: dicens. Quoniā omne iudiciū comp̄hendit ea que ſunt ſibi ſubiecta. i. ſua obiecta. ſcḋm ſui naturam. i. ſcḋm naturam virtutis cognoſcētis. Natura autem dei talis eſt ꝙ ſemper ipi deo eſt ſtatus eternus ⁊ p̄ſentariꝰ. ex quo ſequitur ꝙ ſcientia dei ſupgreſſa omnē motōem temp̄is manet in ſimplicitate p̄ſentie: ⁊ complectēs infinita ſpacia p̄teriti ⁊ futuri temp̄is. omnia cō ſiderat quaſi iam. i. p̄ſentialiter gerantur in ſua ſimplici cognitione. Tunc oſtendit quomō ſcientia dei eſt nominanda: dicens. Itaqꝫ ſi velis penſare p̄ſcientiam qua cuncta dinoſcit: non dices diuinā ſcientiam eſſe p̄ſcientiā quaſi futuri: ſed rectius eſtimabis diuinā ſcientiā eſſe inſtantie. i. p̄ſentie

nunꝙ̄ deficientis. Qđ cõfirmat per ethimologiaʒ hui⁹ nomīs ꝓuidentie: dicens. Unde cognitio diuina nõ dicitur ꝓuidentia. quia illa importat ordinem ad futuruʒ. ſed dicit̃ ꝓuidentia quaſi porro. i. ꝓcul a rebus infimis cõſtituta: ab excelſo cacumīe rerum cuncta ꝓſpiciat. Notandū quia cognitio ſequitur moduʒ rei cognoſcentis. ideo cognitio ⁊ ſcientia dei ſequitur ſtatū ⁊ diſpoſitōeʒ dei ſtat⁹ autē dei eſt eternus ⁊ pſentiari⁹: cū eſſe diuinum mēſuret eternitate. ꝗ ſciētia dei erit eterna et preſētaria. ita ꝙ oīa q̄ ſunt preterita et futura cogſcit ꝗſi ſint pſentia.

Quid igitur poſtulas vt neceſſaria fiant que diuino lumine luſtrētur: cum ne homines quidem neceſſaria faciāt eſſe que videant. Num enī que pſcientia cernis: aliquā cis neceſſitatem tuus addit intuitus. B. Minime. P. Atqui ſi ē diuini humaniꝗ pſentis digna collatio: vti vos veſtro hoc temporario preſenti quedaʒ videtis: ita il-

Notanduʒ aliquis diceret. Non ens nõ poteſt alicui eſſe pſens. ſed preteritum ⁊ futuruʒ eſt non ens. ergo non poteſt eſſe pſens cognitioni diuine. Dicendum ꝙ duplex eſt non ens. Quoddaʒ quod nullo modo eſt ens ⁊ tale nõ eſt realiter pſens alicui cum nihil ſit. Aliud eſt non ens non ſimpliciter: ſed quia actu non eſt ens. ⁊ licʒ huiuſmodi non poſſit realiter coexiſtere tempori pſenti: tamen poteſt coexiſtere eternitati. quia eternitas cum ſit infinita excedit tempus preſens: extendendo ſe ad pteritum et futurum. et ſic preterituʒ ⁊ futurum ſunt eternitati coexiſtentia pſentialiter. quia in eternitate non eſt ſucceſſio. Unde non ſequitur: ſi aliquid coexiſtit eternitati ꝙ pro tanto ſimpliciter exiſtat. quia eternitas etiam extendit ſe ad non exiſtens ſicut ad preterituʒ ⁊ futurum. Notanduʒ ꝙ deo omnia ſunt preſentia: ⁊ ſibi nihil eſt futurū. Ideo ſcientia ſua non eſt dicenda preſcientia que ſonat aliquid futurum. nec debet dici pũidentia propter eandem cauſam. ſed debet dici ꝓuidentia quaſi ꝓcul cõſtituta a rebus inferioribus omnia ꝓſpiciens.

¶ Quid igitur poſtulas. Hic ſoluit obiectiones ſuperius factas contra ꝓuidentiam. Primo ergo oſtendit qualiter huiuſmodi obiectiones ſoluantur. Secundo reſumit primam obiectõnem: ipſam fortificando vt formalius ſoluatur. Secunda ibi. Hic ſi dicas. Circa primuʒ notandum ꝙ tres erant rationes: quarum prima ⁊ ſecunda fundātur ſuper hoc ꝙ nihil poteſt eſſe preſcituʒ a deo: niſi id ſit neceſſariū. Tertia fundatur ſuper hoc ꝙ euentus incert⁹ nõ poteſt certitudinaliter cognoſci. Facit ergo duo. Primo ergo oſtendit ꝙ pſcientia nõ imponit neceſſitatem rei pſcite: per quod ſoluitur prima ⁊ ſecunda ratio. Secundo oſtendit ꝙ ſcientia dei non mutat naturam rei: ſed ſimul ſtant certitudo a parte ſcientie: et incertitudo a parte euentus: per quod ſoluitur tertia ratio. Secunda ibi. Quare hec di

uina. Primo dicit. Ex quo deus cognoſcit om̄ia tanq̄ preſentia: quid igitur poſtulas vt illa fiant neceſſaria que luſtrentur. i. compꝛehendūtur. diuino lumine. i. diuina cognitiōe: cum nec homines faciant ea neceſſaria que pſentialiter videant. Verbi gratia. qd homo videt in preſenti non facit eſſe neceſſarium. Nunquid enim intuitus tuus addit. i. dabit aliquam neceſ-

le omnia ſuo cernit eterno. Quare hec di
uina ꝑnotio naturaz rerum ꝓprietatemqꝫ nō
mutat. Taliaqꝫ apud ſe pñtia ſpectat: qua-
lia in tempe olim futura ꝓueniēt. Nec rerū
iudicia cōfundit: vnoqꝫ ſue mentis intuitu
tam neceſſarie qꝫ nō neceſſarie ventura di-
noſcit. Sicuti vos cū pariter ambulare in
terra hominem: ⁊ oriri in celo ſolem vide-
tis. quanqꝫ ſit ſimul vtrūqꝫ cōſpectum: ta-
men diſcernitis ⁊ hoc volūtariuz: illud eſ-
ſe neceſſariuz iudicatis. Ita igitur cuncta
deſpiciens diuinus intuitus: qualitatē re-
rum minime ꝑturbat. apud ſe quidem pre-
ſentium: ad conditōnem vo temporis fu-
turaruz. Quo fit vt hec non ſit opinio: ſed
veritate potius nixa cognitio: cum extitu-
rum quid eſſe cognoſcit: quod idem exi-
ſtendi neceſſitate carere non neſciat.

ſitatez: eis q̄ tu cernis preſentia. Dicit Boet. Nimie. Et philoſophia. Si ē digna collatio diuini et humani intuitus reſpectu preſentis: ſicut vos videtis quedaz ſub preſenti temporario. i. in preſenti temporis. ita deus ſuo eterno intuitu omnia cernit tan̄ preſentia. Notandum qꝫ intuit⁹ noſter rei pſentis nullaz imponit neceſſitatē rei preſenti. quia viſio ſortis currentis non imponit neceſſitatem ſorti currenti. quia poteſt ſortes currere vel non currere. Sic etiam intuit⁹ diuinus qui omnia pſentialiter cognoſcit. nullā imponit rebus neceſſitatem: ſꝫ videt ea pſentialiter ſicut futura ſunt neceſſario futura: ⁊ cōtingentia videt cōtingenter future.

¶ Quare hec diuina ꝑnotio. Hic oſtendit qꝫ circa cōtingentia ſimul ſtant certa cognitio dei: ⁊ incertus euentus rei: dicens. Quare hec diuina ꝑnotio qua deus nouit futura: illa non mutat proprietatem rerum quo ad neceſſitatem ⁊ contingentiam. quia non imponit neceſſitatem rei que cōtingens eſt. ſed talia apud ſe ſpectat preſentia: qualia olim preuenient futura nec confundit rerū iudicia vt cōtingens faciat non eſſe cōtingēs: ſed vno intuitu mentis dinoſcit tam neceſſarie qꝫ non neceſſarie ventura. i. futura. Quod declarat in exemplo: dicens. Sicuti vos hoīes: quādo pariter. i. in

eo dē inſtāti videt᷑ hoīem ambulare in terra ⁊ ſolē oriri in celo: licz vtrūq̄ ſimul ſit cōſpectū: tñ diſcernitis hoc eē volūtariū. ſ. hoīez ambulare ī terra ⁊ illud eē neceſſariū. ſ. ſolē oriri. Ita illr diuin⁹ intuit⁹ cūcta deſpiciens. i. deorſuz aſpiciēs: minime pturbat rer̄ q̄litatē. ſ. ɔtingētiā ⁊ neceſſitatē reruz dico apud ſe pñtiū rōe eternitatis: ſ futurar̄ ad cōditōem tpis. Quo fit vt cognitio futuror̄ dei tā q̄ pñtiū non ſit opinio: ſ cognitio veritate nixa. i. cōfirmata: cū cognoſcit aliqd eē exiturum. i. futur̄ qd idē nō neſciat. i. bñ ſciat: carere pōt neccitate exiſtendi.

Hic ſi dicas. qd euenturū deus videt: id non euenire non poſſe. qd autem nō poteſt nō euenire: id ex neceſſitate cōtingere. meq̄ ad hoc nomē neceſſitatis aſtringas. Fatebor rem quidez ſolidiſſime veritatis: ſed cui vix aliquis niſi diuini ſpeculator acceſſerit. Reſpōdebo naq̄ idez futurum: cum ad diuinam notōem refertur neceſſarium. cum vero in ſua natura perpendit᷑: liberum prorſus atq̄ abſolutuz videri. Due ſunt

Notāduz de hoc q dī deū preſencialiter oīa cognoſcere. ſ. pterita ⁊ futura: ponūt quidā exēplū de baculo fixo in aq̄: q ſucceſſiue toti fluuio pñs eſt. q2 ptibus eius. ſic eternitas ſimul eſt cū toto tpe ⁊ cū oībus que fluūt in tpe. ita q totū tps et quicqd eſt ſucceſſiuū in tpe eſt pñs eternitati. vt ſi ponat᷑ eternitas ſicut centrū: ⁊ totū tēpus ſicut circūferētia. tūc lz circūferētia cōtinue moueat᷑ ⁊ pars toti ſuccedat: tñ in ɔpatōe ad cētrū vniformit᷑ ſe hz. Aliud exēplū ponit᷑ de aliquo q vadit p viā ⁊ nō videt hoīes poſt ſe venientes. ſ ille q de alta turri reſpiceret videret totā viā ⁊ hoīes p eā traſeūtes tā pcedētes q̄ ſequētes. ſic de⁹ de ſpeculo ſue eternitatis reſpiciēs: oīa pñtialr videt tā pñtia q̄ futura.

¶ Hic ſi dicas. Hic pħia redit ad pmā rōez ſupi⁹ poſitā: ipaz fortificādo vt formali⁹ ſoluat᷑. ⁊ fortificat eā. Scdo ſoluit. Tertio ſolutiōez declarat. Secūda ibi. Rñdebo. Tertia ibi. Due enī. Pmo dicit. Si dicas hic. ſ. obijciēdo illud nō poſſe nō euenire: qd de⁹ videt euēturuz. q2 tūc de⁹ falleret᷑. qd aūt nō pt nō euenire id ex neceſſitate ɔtingere: ⁊ ſic aſtringas me ad nomē neceſſitatis vt cōcedā cōtingēs aliq mō eſſe neceſſariū. Ego fatebor rē ſoliddiſſime veritatis: cui vix aliqs acceſſerit eā cōcedēdo: niſi ſpeculator diuini. i. diuine nãe. Tūc ſoluit obiectōez: dicēs. Si coartaueris me vt cōcedā aliquā neceſſitatē futuror̄: rñdebo idē qd futurū eſt q ad nos: cū refert᷑ ad diuinā notōez cui ipm eſt pñs. dico neceſſariū eē. ſ. neceſſitate cōditionata. ſ. rōe pñtie. cū aūt idē futurū perpēdit᷑ in ſui natura rōe cui⁹ hz futuritōez ⁊ indeterminatōem in ſui cauſa neceſſe ē videri liberū. Notādū q ſicut illud qd in ſe eſt cōtingēs qñ eſt nobis pñs rōe pñtie ſortit᷑ quādā neceſſitatem qua neceſſe eſt ipm eſſe dum pſens ſit. q2 oīa ſunt deo pñtia. rōe iſtius pſentie in ordine ad ipam diuinā cognitōem ſortiunt᷑ quādam neceſſitatē

licȝ in ſui natura penitus videantur libera.

¶ Due ſunt eñ neceſſitates. Hic pħia declarat ſolutõem p quãdam diſtin-ctõem neceſſitatis: ⁊ eam applicat ad ꝓpoſitũ. Secũdo ↄcludit ex p̃miſſis ſimul ſtare ꝙ aliq̃ ſunt ſcḋm ſe cõtingentia ⁊ incerta: que tñ eueniũt certitu-dinaliter inq̃ztũ a deo p̃uiſa. Scḋa ibi fient igit̃ ꝓculdubio cũcta. Primo

eñ neceſſitates. Simplex vna veluti ꝙ ne ceſſe eſt oĩes homĩes eſſe mortales. Altera conditiõis. vt ſi aliquẽ ambulare ſcias: eum ambulare neceſſe eſt. Quod eñ quiſ-ꝗ nouit: id eſſe aliter ac notum eſt nequit. Sed hec cõditio minime ſecũ illam ſimplicem trahit. Hãc eñ neceſſitatẽ nõ propria facit natura: ſed conditõis adiectio. Nulla enȝ neceſſitas cogit incedere voluntate gradientẽ: q̃uis eum tamẽ cum gradit̃ incedere neceſſariũ ſit. Eodem igitur modo ſi q̃d ꝓuidentia p̃ſens videt: id neceſſe ẽ eſ ſe tametſi nullã habeat nature neceſſitatẽ. Atqui deus ea futura que ex arbitrij libertate ꝓueniũt p̃ſentia cõtuet̃. Hec igitur ad intuitũ relata diuinũ neceſſaria fiũt p ↄditionem diuine notõis. p ſe v̇o cõſiderata: ab abſoluta nature ſue libertate nõ deſinũt

dic. Due ſũt neceſſitates. vna ſimplex: que eſt neceſſitas nature. ſicut oẽs homĩes neceſſe eſt eſſe mortales. Alia eſt neceſſitas cõditiõis. vt ſi ſcias hoĩem ambulare: il luȝ ambulare neceſſe eſt. q: quod q̃ſ ꝗ nouit illḋ nõ p̃t aliter eſſe ꝗ notũ eſt. ſꝫ hec ↄditio. i. necc̃itas ↄditionata mini me trahit ſecũ ſimplicẽ neceſſitateȝ. q̃a neceſſitatem cõditionis non facit ꝓpria natura

ſed adiectio cõditõis. Nulla eñ neceſſitas cogit incedere. i. ambulare voluntate gradientẽ. i. ambulantẽ. q̃uis neceſſariũ ſit ipm̃ incedere. i. ambulare: tũc cum gradit̃. i. ambulat. Hanc diſtinctõem applicat ad ꝓpoſitũ dicens. Eodẽ modo ſi quid ꝓuidentia diuina p̃ſens videt: illud eſſe neceſſe eſt. ſcilicet ea cõditõe qua ꝓuiſum eſt: ⁊ qua ponitur ſibi p̃ſens: q̃uis nullam habeat neceſſitatem nature: ſed deus ea futura contuetur tanq̃ p̃ſentia que ex libertate arbitrij ꝓueniunt. Igit̃ hec relata ad intuitũ diuinũ fiunt neceſſaria per cognitõem diuine notõis. per ſe v̇o. i. in ſui natura: non habito reſpectu ad diuinã cognitõem: ipa nõ deſinũt. i. deficiũt ab abſoluta. i. a pfecta libertate ſue nature. Notandũ ſcḋm intẽtõem Boetij iſta ratio: quicq̃d eſt ꝓuiſuȝ a deo neceſſario euenit: ſoluit̃ dicendo ꝙ verũ eſt ꝙ neceſſario euenit neceſſitate cõditionata: ſꝫ nõ neceſſitate abſoluta. Alij ali

ter ſoluũt ꝙ illa ꝓpoſitio eſt vera in ſenſu cõpoſito: ſ; falſa in ſenſu diuiſo. Vñ cũ dr̃: quicqd ꝓuiſu3 eſt neceſſario euenir: verũ eſt in ſenſu cõpoſito. qꝛ impoſſibile eſt ꝓuiſum a deo nõ euenire: tñ in ſenſu diuiſo falſa eſt. qꝛ euẽtus rei ſaltẽ cõtingẽtis in ſe nõ eſt neceſſarius.

Fiunt igit̃ ꝓculdubio cuncta q̃ futura deus eſſe p̃noſcit. Sed eorum quedam de libero ꝓficiſcũtur arbitrio. que ꝗuis eueniant exiſtendo: tamẽ propriam natura3 non amittũt. quia priuſꝗ fierent etiam nõ euenire potuiſſent. Quid igitur refert nõ eſſe neceſſaria: cum ꝓpter diuine ſcientie cõditiõem modis omnib⁹ neceſſitatis inſtar eueniãt. hoc ſcilicʒ ꝙ ea que pauloante ꝓpoſui: ſol oriens ⁊ gradiẽs homo. que du3 fiunt nõ fieri nõ poſſunt. Eorum tamẽ vnũ prius quoqꝫ ꝗ fieret neceſſe erat exiſtere: alteru3 ṽo minime. Ita etiam que p̃ſentia deus habet: ꝓculdubio exiſtunt. Sed eorum hoc quidẽ de rerum neceſſitate deſcẽdit: illud ṽo de poteſtate facientiũ. Haud

¶ Fiũt igitur ꝓculdubio cũcta que. Hic ph'ia cõcludit ex p̃dictis ꝙ iſta ſimul ſtãt ꝙ aliq ſunt ꝯtingẽtia ⁊ incerta: q tñ certitudinalr̃ eueniũt inqꝫtum ꝓuiſa a deo. Secũdo obijcit ꝯ hoc. ibi Quid igitur refert nõ eſſe neceſſaria cũ. Primo dic̃. Proculdubio cũcta futura fiũt que deus prenoſcit eẽ. alioqn falleretur diuĩa ꝓuidẽtia. ſ; qdã eorum ꝓficiſcũtur. i. ꝓcedũt de libero arbitrio: ita ꝙ ꝗtũ eſt de eẽ ſpo? pñt nõ euenire. Vñ ſubdit. q ꝗuis eueniãt: tñ nõ amittũt ꝓpriã natã libertatis. qꝛ p̃uſꝗ fierẽt potuiſſent nõ euenire. Nota ꝙ tota intẽtio Boetij fundat̃ ſup hoc ꝙ aliqd libere futurũ ex ſui natura ĩ ꝯparatõe ad p̃ſcientiã diuinã neceſſario euenit. ⁊ talis ẽ neceſſitas cõdtionata. qꝛ inqꝫtũ p̃uiſum eſt ſic neceſſario euenit: ſ; nõ abſolute circũſcripta ꝓuiſione.

¶ Quid igit̃ refert nõ eſſe neceſſaria. Hic obijcit ꝯ ſolutõem: ⁊ ſoluit obiectõem. Scdo ꝯ illã ſolutõem obijcit: ibi. Sʒ ſi indeã mea. Obiectio ĩ hoc cõſiſtit. Exq̃ futurũ cõtingẽs p̃ſcitũ certitudinalr̃ euenit ⁊ neceſſario nõ videt̃ eẽ dr̃ia inter cõtingẽs ⁊ neceſſariũ. Vñ dicit. Qd igit̃ refert cõtingẽtia ⁊ libere futura nõ eſſe neceſſaria: cũ ipa eueniãt inſtar. i. ad ſilitudinem neceſſitatis. Tũc ſoluit: dicẽs ꝙ int̃ euẽtũ neceſſariũ ꝯtingẽtẽ hoc refert qd manifeſtũ apparet ꝑ exẽpla q̃ pauloante ꝓpoſui. ꝙ ſol oriẽs ⁊ hõ gradiens q̃ dũ fiũt nõ fieri nõ pñt. Et ita vtrũqꝫ ẽ neceſſriũ ſub cõditõe p̃ñtie. p̃ñtia eñ neceſſe ẽ eſſe dũ ſunt p̃ſentia. tñ vnu3 eo?. ſol oriẽs p̃uſꝗ fieret neceſſe erat exiſtẽ. alterũ ṽo. ſ. hõ gradiẽs minime. bʒ eceſſitatẽ fieri antꝗ

fiat. ita etiã illa que de⁹ hꝫ p̃ntia: pculdubio exiſtũt ꝓpter neceſſitatẽ cõdi-
tõis q̃ ſunt p̃uiſa euenire tamẽ p̃ntia. Sꝫ eoꝝ q̃ ſic ſunt p̃uiſa hoc de rerũ
neceſſitate deſcẽdit: ſicut ſolẽ oriri. aliud de ptãte facientiũ. ſ. hoĩeꝫ ambu
lare. Ex q̃ cõcludit. Ideo nõ iniuria dixim⁹ hoc pri⁹ ꝙ illa q̃ cõtingẽter eue
niũt ſi referant ad diuinã noticiã ſunt neceſſaria. ſ. ex cõditõe diuĩe ſciẽtie

igitur iniuria diximꝰ: hec ſi ad diuinã noti
ciam referãtur neceſſaria: ſi per ſe cõſiderẽ
tur neceſſitatis eſſe nexibꝰ abſoluta. ſicuti
omne qḋ ſenſibus patet: ſi ad ratiõem refe
ras vniuerſale eſt. ſi ad ſeipa reſpicias: ſin
gulare. Sꝫ ſi in mea inquies poteſtate ſi
tum eſt mutare ꝓpoſitum: euacuabo ꝓuidẽ
tiam. cum que illa p̃noſcit forte mutauero.
Reſpõdebo ꝓpoſitum te quidẽ tuum poſ
ſe deflectere. Sed quoniam ⁊ id te poſſe: ⁊
an facias; quoue cõuertas preſens ꝓuidẽ-
tie veritas intuetur. diuinam te p̃ſcientiaꝫ
non poſſe vitare; ſicuti preſentis oculi ef-
fugere non poſſis intuitum; q̃uis te in va-
rias actiones libera voluntate cõuertas.

Si vero per ſe cõſiderentur ipa ſũt abſo-luta a nexibꝰ .i. a vinculis neceſſitatis: Qḋ manifeſtat p̃ ſilẽ. ſi-cuti ſi id qḋ patet ſenſibꝰ ſi referas ad rõeꝫ tũc ẽ vni-uerſale. ſi autẽ referas ad ſenſum: tũc ẽ ſingulare. Notãdum ꝙ ſi idẽ relatuꝫ ad diuerſa põt eẽ vni-uerſale ⁊ ſingulare: videtur ſilr ꝙ idẽ ꝯparatuꝫ ad diuerſa poſ-
ſit eſſe cõtingẽs ⁊ neceſſariũ. Nã pticulare hꝫ rõem cõtingẽtis: ⁊ vniuerſa
le rõem neceſſarij. Sꝫ videm⁹ ꝙ hũana natura ꝯpata ad ĩtellectũ agẽtẽ ab
ſtrahentẽ a cõditõib⁹ indiuiduãtib⁹ ⁊ ꝯpata ad ĩtellectũ poſſibilẽ hꝫ rõem
vniuerſalis. ſꝫ ꝯpata natura hũana ad ſenſuꝫ q̃ pticularit̃ ꝯp̃hẽdit: hꝫ ra-
tõem ſingularis. Nã vniuerſale eſt dũ intelligit̃. pticulare vero dũ ſentitur.
Silr erit de futuro cõtingẽti ꝙ ipm ꝯpatũ ad diuinã p̃ſciẽtiã ẽ neceſſariuꝫ
ꝯditionalr. in ſe aũt cõſideratũ hꝫ ſe cõtingẽter.

¶ Sed ſi in mea inq̃es. Hic obijcit ꝯ̃ ſolutõem iã dictã: ⁊ ſoluit illã obiecti
onẽ. Scḋo mouet dubitatiõem: ibi. Quid igit̃. Primo dicit. Tu obijcies
ꝯ̃ ſolutõem ſic. ſi in mea ptãte eſt mutare ꝓpoſitũ meũ. ſ. currẽdo vel nõ cur
rendo. ego euacuabo. i. fruſtrabo ꝓuidentiã diuinã: cũ ego mutauero illa
que p̃noſcit eſſe futura. Ipſe ſoluit: dicẽs. Ego rñdebo te poſſe deflectere
.i. mutare tuũ ꝓpoſituꝫ. ſed veritas ꝓuidentie illa intuetur illud te poſſe. ſ.
mutare ꝓpoſitũ. ⁊ an facias ꝙ ꝓpoſitũ mutas ⁊ ĩtuet̃ q̃ ꝯuert̃ tuũ ꝓpoſitũ
iõ ſcias te nõ poſſe vitare diuinã p̃ſciẽtiã: ſicuti q̃uis libera volũtate te cõ-
uertas ĩ varias actões: tu nõ poſſis effugẽ ĩtuitũ p̃ntis oculi. Nota ꝙ lꝫ

homo poſſit mutare ꝓpoſitū ſuū: ꝑ hoc tñ nō effugit p̄ſcientiā diuinā. qꝛ de us illā mutatōez p̄noſcit. poſito eñi ꝙ deꝰ te p̄uideret cras iturū ad ſoꝛ: q̄ꝛ nis poſſis nō ire ꝛ ꝓponas nō ire: nō tñ nō ibis. qꝛ deꝰ ꝓuidet ſimul ꝛ ꝓpoſi tum ꝛ ꝑtātē nō eūdi: ꝛ mutatōez ꝓpoſiti ꝛ actiōem eūdi. ꝛ ideo nō potes ali quo modo effugere eius p̄ſcientiā.

Quid igiꝰ inq̄es: Ex mea ne diſpoſitiōe ſcientia diuina mutabiꝰ. vt cū ego nūc hoc nūc aliud velim: illa quoqꝫ noſcendi vices alternare videatꝰ. B. Minime. P. Omne nanqꝫ futurū diuinus p̄currit intuitus: ꝛ ad p̄ſentiam ꝓpꝛie cognitiōis retoꝛquet ac re uocat. nec alternat vt tu eſtimas nunc hoc nūc illud p̄noſcendi vices: ſꝫ vno ictu mu tatiōes tuas manens p̄uenit atqꝫ comple ctitur. Quā comp̄hendendi oīa viſendi qꝫ p̄ſentiam: nō ex futurarū ꝓuentu rerum: ſed ex propꝛia deus ſimplicitate ſortitꝰ eſt Ex quo illud quoqꝫ reſoluitur quod paulo ante poſuiſti indignum eſſe: ſi ſcientie dei cauſam futura noſtra preſtare dicantꝰ. Hec enim ſcientie vis preſentaria notione cun cta complectens: rebus omnibus moduꝫ ipſa cōſtituit. nihil ꝟo poſterioꝛibꝰ debet.

ꝙ Quid igr inquies. Hic mouet dubi tatōez: dicēs Tu foꝛte inq̄ es. quid igiꝰ ꝯtīgat ex iſta ſolutōe. mu tabiꝰ ne ſcīe tia diuina ex mea diſpoſi tiōe. i. ex mea variatōe: ſcꝫ cum ego nūc velim h̄: nūc aliud: vide atur ne p̄ſci entia diuina ex hoc alter nare. i. muta re vices ſuas noſcēdi. i. co ḡſcēdi. Ipſe r̄ndet. Mini me ꝯtingit h̄ ꝙ diuīa ſcīe tia muteꝰ. qꝛ diuinꝰ intui tꝰ p̄currit om ne futurū: ꝛ retoꝛquet illud ad p̄ſcientiā ꝓpꝛie cognitiōis: cog̃ſcēdo oīa ſiꝰ tanqꝫ p̄ñtia. nec alternat. i. mutat vices ſuas p̄noſcēdi. i. p̄cognoſcēdi nūc h̄: nūc illud. ſ. ſucceſſiue ſic̄ tu eſtimas. ſꝫ manens liber a mutatōe vno ictu p̄uenit ꝛ ꝯplectiꝰ tuas mutatōes. quā p̄ñtiā ꝯp̄hēdēdi oīa tanqꝫ p̄ñtia de us nō ſoꝛtiꝰ ex rebꝰ futuris: ſꝫ ex ꝓpꝛia ſimplicitate. Ex q̄ reſoluiꝰ. i. declara tur illō qō pauloāte poſuiſti. ſ. idignū eē ſi futura nr̄a dicanꝰ p̄ſtare cāꝫ ſci entie dei. vis. i. virtꝰ eñ ſciētie diuine cūcta cōplectēs p̄ñtialiter: ipſa cōſti tuit. i. imponit modū oībus rebus. quia ſciētia dei eſt cauſa rerū. ipſa ꝟo nihil debet ipſis rebus. qꝛ nihil ab eis accipit ſicut nos accipimꝰ ſcientiā a rebus. Nota ſi deus ſimul non cognoſceret ea que ſucceſſiue eueniāt in tempoꝛe: tunc ſcientia dei eſſet variabilis propter hoc ꝙ cognitionez vni us ſuccederet cognitio alterꝰ. ſed quia oīa ſimul cognoſcit tanqꝫ p̄ñtia:

ideo in ſua ſciētia nō cadit variatio: vt pri⁹ neſciat eſſe alicui⁹ ⁊ poſtea ſciet: vel ꝙ pri⁹ ſciat hoc nō eſſe ⁊ poſtea eſſe: imo ſimul oīa cognoſcit. ⁊ iō ſimul ſcit aliquid nō eſſe in vna differentia tempis menſurātis rem et eſſe in alia differentia tempis.

¶ Que cū ita ſint. Hic cōcludit ex p̄miſſ:s cōpaſſibilitatē liberi arbitrij cū p̄ſcientia diuina dicens. Que cū ita ſint vt predictū eſt: manet libtas arbitrij intemerata .i. incorrupta. nec leges ꝓponunt hoīb⁹ penas et p̄mia iniq̄ .i. iniuſte volūtatib⁹ nr̄is ſolutiſ .i. liberatis ab omni neceſſitate manet etiā īmobiliter deus p̄ſcius cūctoꝝ. ⁊ p̄ſens eternitas ſue viſiōis cōcurrit cū futura qualitate .ſ. bonitate et malicia noſtroꝝ actuū diſpēſās .i. diſtribuēs: bonis p̄mia ⁊ malis ſupplicia. nec fruſtra ſunt poſite p̄ces ⁊ ſpes in deo: que nō poſſunt eſſe inefficaces cum ſint recte. Nota ex quo ꝓpter liberū arbitriū poſſunt res ſic et aliter euenire: nō iniuſte bonis p̄mia ⁊ malis ſupplicia ꝓponūtur: nec ſpes ⁊ p̄ces fruſtrantˀ. Fruſtrarentˀ autē oīa hec: ſi oīa vinculo neceſſitatis vterentˀ: ſicut patet ex dictis.

Que cum ita ſint: manet intemerata mortalibus arbitrij libertas. Nec inique leges ſolutis omni neceſſitate volūtatibus premia penaſq̄ ꝓponūt. Manet etiam ſpectator deſuper cunctoꝝ p̄ſcius deus: viſionisq̄ eius p̄ſens ſemꝑ eternitas: cum noſtrorum actuū futura qualitate cōcurrit bonis p̄mia: malis ſupplicia diſpēſans. Nec fruſtra ſunt in deo poſite ſpes p̄ceſq̄. que cū recte ſint: inefficaces eſſe nō poſſūt. Auerſamini igitur vitia. colite virtutes. ad rectas ſpes animū ſubleuate. humiles p̄ces in excelſa porrigite. Magna vobis eſt (ſi diſſimulare nō vultis) neceſſitas indicta ꝓbitatis: cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis.

¶ Auerſamini igitur vitia. Hic phīa ſubiūgit exhortatiōem vtilem: dicens. Ex quo ſic eſt ꝙ non eſtis coacti neceſſitate ad faciendū aliquid: ſed manet in vobis libera voluntas. Ideo auerſamini .i. ſpernite vitia: ne per ea iuſte incurratis penas. colite .i. exercete virtutes: ꝓpter quas merita cōſequamini. ſubleuate animū veſtrū ad rectas ſpes: que in verā beatitudinem tendūt. porrigite in excelſa .ſ. ad deum hūiles p̄ces. Et hoc merito faciatis. quia ſi nō vultis diſſimulare auertēdo animū veſtrū ab his: tūc magna vobis eſt indicta neceſſitas ꝓbitatis .i. virtutis. q̄a illud qd̄ agitis nō ꝑt latere illū qui eſt iudex actuū veſtroꝝ. Unde ſubdit. Cum agatis ante

oculos.s.cum actiões veſtre ſint in pſpectu iudicis cuncta cernẽtis.s.dei.
Nota vitia ſunt ſpernẽda.quia reddũt hominem ſeruilem.Nam qui fa-
cit peccatũ ſeruus eſt peccati.Et Seneca dicit.Si ſcirẽ deos peccata igno
ſcituros ⁊ homĩes ignoraturos:adhuc ꝓpter vilitatẽ peccati peccare eru-
beſcerem.Virtutes autem ſunt colende.quia virtus eſt que habentẽ perfi
cit ⁊ opus eius bonũ reddit.Recta ſpes ⁊ recte p̃ces ſunt deo porrigende
quia his deo cõiungimur ⁊ ipm alloquimur.Et ſi non diſſimulamꝰ negligẽ-
do p̃dicta:magnã virtutis ꝓbitatem nobis indictam ⁊ ꝓmiſſam inde cõſe-
quemur.quoniã omnia que agimus ſunt in pſpectu dei cuncta cernentis.
Sicut enĩ ſcribitur ad Hebreos.iiij.Omnia nuda ⁊ apta ſunt oculis eius
Qui eſt deus benedictus in ſecula ſeculoꝝ.Amen.

ardet mens. arder el pens. focugard et sa edes.

temeritas osadia ou louca presiison

temerarius. a. ousado. preso. desatino do de sao sertai 30e. edl.

Anicij torquati Seuerini Boetij viri no
minis celebritate cõmemorãdi textus de
philoſophie cõſolatõe cum editõe cõmẽ-
taria beati Thome de Aq̃no ordinis p̃di
catoꝝ:Anthonij kobergers ciuis inclite
Nurubergenſiũ vrbis induſtria fabreſa-
ctus:finit feliciter. Anno a natiuitate xp̃i
M.cccc.xcv.die.viij.menſis Junij.

cadesco rrarsse

exaspero as. exasperar. turbar p carairo. s. aturo

inflamar se. cō femir se e aqeimar se de fogo

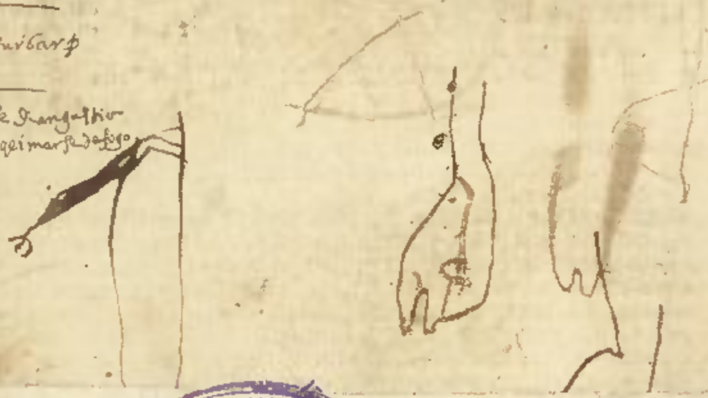

INC 1515

ARQUIVO NACIONAL TORRE DO TOMBO